

Fig. 58.—Petru Rareş, Doamna Elena şi cei doi fii.
Frescă de la Moldoviţa.

Iancu Sasul şi fiul său Bogdan

Roman istoric

Cu o prefața de profesor dr. în istorie Ştefan S Gorovei

Universitatea Al.Ion Cuza Iași

Bucureşti 1966- München 2005

Prefața

Între pricipii care au domnit în veacul al XVI-lea in Moldova şi Muntenia, sunt mulți care pot deveni, pentru un motiv sau altul, eroi de roman istoric. Când acest veac s-a născut, Moldova trăia ultimii ani ai lungii şi glorioasei domnii a lui Ştefan cel Mare (1457-1504); când veacul apunea, în Muntenia pălea steaua lui Mihai Vitezul, care tocmai în acest an (1600) reuşise să unească, din mai până în septembrie, cele trei tări române sub un singur sceptre. Între aceste domnii – reale borne ale istoriei majore a poporului roman – acel veac XVI înfățişează iubitorului de istorie şi o seamă de alte domnii, mai lungi sau mai scurte, mai bogate sau mai sărace în evenimente politice şi militare, sau în realizări culturale, mai zbuciumate sau mai liniştite, încheiate paşnic sau tragic. Au fost ani pe care i-au ilustrat principi energici, animați de programme ambițioase şi care au lăsat urme adânci în arta şi cultura românească, precum, în Moldova, Petru Rareş (1527 -1538, 1541 - 1546) şi Alexandru lăpuşneanu (1552 – 1561, 1564 – 1568). Au fost alții, purtați de idealuri neînțelese la vremea lor şi care au rămas în amintirea comună ca nişte personaje caudate, precum Despot Vodă a Moldovei (1561 – 1563) şi Petru Cercel în Muntenia (1583 – 1585) şi principi pe care îi putem privi într-o lumină foarte romantică, luptători pentru mâna unei domnițe, angajând în această luptă tot prestigiul coroanei, ca Bogdan al III-lea (1504 – 1517) şi Ştefan al IV-lea cel Tânăr (1517 – 1527) în Moldova, ori viteazul Radu de la Afumați (1522 – 1523, 1524 – 1529) în Muntenia.

Față de toti aceşti principi, pe care istoria îi reține şi îi aşează în primul plan al desfăşurării ei, Iancu Sasul – care a ocupat tronul Modovei doar trei ani, din toamna anului 1579 până în toamna lui 1582 – înseamnă o domnie nu doar scurtă, ci şi zbuciumată şi, mai ales, contestată ca nici o altă la vremea aceea. Era a doua oaraă, într-un timp de doar două decenii, când pe tronul lui Ştefan cel Mare – vestit luptător al ortodoxiei, protector al muntelui Athos, focarul viu şi inima creştinătății orientale care căzuse în captivitatea păgână – se urca un eretic, un luteran (primul fusese Despot Vodă) : "nedumnezeirea şi ereticia sa" – ne spune cronica țării – au nemulțumit profound pe moldoveni.

Dacă domnia acestui personaj nu este o filă luminoasă de istorie, în schimb viața lui poate săfurnizeze material pentru un roman istoric. Fiu bastard a lui Petru Rareş, el avusese ca mamă pe Ecaterina,, soția unui curelar sas din Braşov, Georg Weiss. Istoria nu cunoaşte mai amănunțit împrejurările naşterii sale, dar istoricului îi este îngăduit să presupună că legătura (foarte probabil întâmplătoare) al cărui rod a fost Iancu Sasul s-a înfiripat şi s-a consumat în una din campanile militare pe care Petru Rareş le-a întreprins în Transilvania în prima sa domnie (1527 – 1538). Întreaga înfățişare şi defăşurare a vieții sale arată că naşterea lui trebuie aşezată în jurul anului 1535. Nu mai era un om foarte tânăr când a început să se zbată pentru

a-şi pune în valoare ceeace el socotea a fi drepturile sale la coroana Moldovei. Şi-a format aceste drepturi spre sfârşitul anilor 60, întâi la curtea imperială din Viena, apoi la Istambul, la curtea sultanului şi ca alți pretendenți a fost trimis în aşteptare în insula Rodos; soția pe care şi-a gasit-o între Paleologii de acolo, i-a dăruit doi băieți şi patru fete.

Domnia lui Iancu Sasul în Moldova n-a fost liniştită şi fericită, nici pentru el, nici pentru țară şi locuitorii ei. Religia sa, firea sa, obiceiurile sale, dar mai ales excesele şi necuviințele sale l-au făcut odios în ochii moldovenilor. N-a fost greu, în imprejurările de atunci, sa se obțină scoaterea lui din domnie. Refugiat în Polonia, a fost decapitat acolo, la Liov, din porunca unui vechi neprieten al său, devenit între timp rege al Poloniei, Ştefan Bathory. Familia sa a avut, mai apoi, parte de alte aventuri.

Domnul Gheorghe Gane s-a pasionat pentru istoria acestui personaj încă în anii când trăia în România; de atunci încă, datează documentarea pe care a realizat-o şi pe baza căreia şi-a scris romanul istoric despre Iancu Sasul. Ultimul reprezentant al unei familii care a dat mai multe nume de seama culturii româneşti, domnul Gane a adunat, din documentele şi studiile istorice pe care le-a consultat, informațiile necesare pentru a țese canavaua pe care să se poata broad povestea acestu personaj insolit şi neiubit, probabil, decât de ai săi. O viață care a însemnat o experiență umana, poate fi întotdeauna interesantă, dacă nu prin altceva, măcar prin durerosul ei sesn uman. Cartea aceasta îi va asigura, poate, mai multă popularitate decât i-ar putea aduna scrierile unui istoric.

Profesor doctor Ştefan S. Gorovei
Uniuversitatea Al. Ion Cuza Iaşi

Capitolul 1

5

În care Iancu fiu de voevod, râvneşte la scaunul Moldovei

Braşov, anul 1565. În mica dughiană a curelarului Jörg Weiss este mare agitație. Curelarul, un om mai în vârstă, stă în atelierul său împreună cu cele câteva calfe şi prelucrează bucățile de piele pentru diverse comenzi. Afacerile îi mergeau bine. Ecaterina soția sa şi Inge fiica lor, fug de colo până colo foarte agitate; soseşte dintr-o călătorie lungă de la Constantinopole, Iancu, fiul Ecaterinei şi fratele după mamă a Ingei. Vecinii s-au adunat în fața dughenii să privească scena. Unii comentează evenimentul, iar alții, mai ales femeile, pălăvrăgesc fel de fel de poveşti, cum că Iancu nu ar fi fiul curelarului, ci al unui prinț dintr-o țară străină care se numeşte Moldova, care venind prin aceste meleaguri s-a îndrăgostit de frumoasa curelăreasă, iar ca fruct al dragostei lor a venit pe lume tânărul şi frumosul Iancu, Janke, cum îi zicea mumă-sa. Jorg este furios la culme şi nici nu vrea să audă de cele ce se petrec. A îmbătrânit, iar după o viață întreagă de muncă cinstită, în care timp a devenit chiar unul din conducătorii breslei curelarilor şi a tuturor acelora care prelucrează pielea, acum la bătrânețe zic, să ajungă de râsul lumii ? Nu este mai puțin adevărat că la timpul său a bănuit ceva despre legăturile Ecaterinei, Kati cum o striga el, cu prințul Petru al Rareşoaei, Domnul ºării Moldovei, care de câte ori pleca în pribegie venea cu oşti şi prin aceste meleguri. Nu rareori se întâmpla să-i cadă vreo tânără şi frumoasă fată în brațe, care de fiecare dată se pomenea cu un pumn de galbeni, uneori mai mari, alteori mai mici, după caz, după voia prințului, galbeni din aceia care circulau prin părțile Braşovului, unii turceşti, alții venețieni, ba chiar şi din acelea din țara numită Franția despre care se vorbesc multe lucruri frumoase. Aşa şi cu Kati, tânără cum era pe atunci, dar mai ales frumoasă, a dat dracu de s-a întâlnit cu ea prințul, întâmplător sau nu, asta nimeni nu ştie, fapt fiind că s-a întâlnit cu el şi nu odată, ci de foarte multe ori. Când s-a născut micuțul Ianke a fost chemat un preot de-al lor, fiindcă din cel care este în țara Moldovei nu s-a găsit prin aceste melaguri, dar nu asta contează. Faptul cel mai important era că pe ascuns, prințul Petru al Rareşoaei a adus şi un om de i-a aplicat băiatului o pecete înroşită în foc pe piciorul drept, pe pulpă, de a țipat mititelul toată ziua de a crezutz sărmanul Jorg că a dat boala în el şi a chemat un medic, pe bătrânul Eronimus, acela ce tămăduieşte cu ştiința sa pe bolnavi, ba unii zic că a venit de departe, iar cei mai învățați care ştiau multe pretindeau că a călătorit prin locurile prin care cu mult timp în urmă un anume Polo din Veneția ar fi fost. Ecaterina l-a gonit pe bătrân de frică să nu vadă arsura de pe pulpa piciorului drept al băiețelului, căci pe atunci Jörg era convins că era fiul lui şi nici prin minte nu i-ar fi trecut să fie al frumosului prinț de dincolo de munți. Totuşi a aflat-o nu prea târziu; dealtfel

frumoasa Kati nu a putut să i-o ascundă, fiindcă nu a avut cum să justifice frumuşelele sume de galbeni de care dispunea, din care şi-a cumpărat o casă frumoasă. Până în cele din urmă curelarul a aflat vrând nevrând adevărul, însă sumele de bani erau mai puternice decât orgoliul său de bărbat înşelat. Încetul cu încetul s-a aşezat iarăşi linişte peste casa şi prăvălia lor. Iancu a crescut, a fost la şcoală, cea săsească, unde a învățat vreo cinci clase şi jumătate, atâta cât să poată citi şi să facă câteva socoteli. Dar prințul nu mai veni prin aceste meleaguri, murind între timp, fără să mai dea nici o veste şi astfel timpul trecu, ştergând multe din mintea acum al bătrânilor Weiss, până într-o zi când Iancu intrigat, o întrebă pe mumă-sa de semnul pe care îl are pe pulpa piciorului. Marea i-a fost surprinderea când i se povesti că el de fapt nu este Weiss fiul curelarului din Braşov, ci în realitate este un prinț din vechea familie a Muşatinilor din Moldova, nepotul, mai bine zis unul din mulții nepoți al marelui ªtefan, domnul Moldovei, cel căruia i se spunea Cel Sfânt, care a domnit cu vreo sută de ani mai înainte, a cărui amintire este şi astăzi trează, cel care s-a luptat cu liftele păgâne ottomane.
Din ziua când află cine este nimeni nu s-a mai înțeles cu Iancu, mai ales bătrânul său tată care de ruşinea lumii şi-a pus la bătaie toate talentele în a convinge pe femeia lui şi pe băiat să nu pomenească nimica prin vecini ca să nu se facă familia de râs, mai ales că Inge sora lui a ajuns la vârsta măritişului, prezentându-se un tânăr s-o ceară şi ce s-ar fi întâmplat dacă pretendentul ar afla că viitorul său cumnat este al altuia şi nu al curelarului. Doamne, ce încurcătură. Până în cele din urmă familia a fost nevoită să accepte rugămințile curelarului, mai ales că Iancu a luat o sumă mare de bani pe care bătrânul i-a dat-o. Pentru un timp situația s-a aranjat fiindcă băiatul a fost trimis la Viena la cunoscuți unde să urmeze o școală de comercianți, ținută de un celebru negustor de prin părțile locului. Iancu învăță multe acolo, având chiar fericita ocazie, împins de destin, să cunoscă un adevărat prinț, pe Stefan Bathory care fu ținut prizonier de către împăratul Maximilian, vizitându-l zile în şir, discutând şi punând cu el țara la cale. Bathory îi destăinui că el este unul din pretendenții la tronul Transilvaniei şi poate chiar la un tron regal. Această veste l-a făcut pe Iancu să se simtă cum nu se poate mai bine. Era în fine în compania cuiva care avea aceleaşi țeluri ca ale lui. Dealtfel din perioada cât a stat la Viena îi veni ideea să ceară scaunul pe care l-a avut tat-său şi pentru asta a căutat să intre cât mai mult sub pielea prințului, dar curând şi-a dat seama că acesta nu avea bani suficienți pentru a-l finanța.
Întorcându-se de la Viena îi veniră în cap fel de fel de fluturi; vrea neapărat să ceară scaunul lui Petru al Rareşoaiei tatăl său cel adevărat. În orice caz bătrânului curelar îi surâdea perspectiva de a avea un fiu, chiar vitreg, rege, dar onoarea de familie era parcă mai presus decât asta. Dar, până la urmă, la insistențele lui Iancu acceptă să-i dea şi ultimele economii pe care le făcu cu multă trudă în ultimii ani ca să-şi asigure bătrânețele şi l-a trimis la Constantinopole. Însă, ca de cele mai

multe ori, socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg, fiindcă Inge a trăncănit vrute şi nevrute prin vecini şi prin cunoscuți, în aşa fel că în scurt timp mai toată lumea cunoştea straşnica taină a familiei curelarului Weiss Jörg şi asta se împrăştie cu o repeziciune uimitoare. Ba până în cele din urmă lumea vorbea fel de fel de povești, cum că Iancu ar fi chiar fiul înpăratului şi multe altele. Dar, cu toate acestea începură oamenii să-l respecte pe cel care ar putea fi tatăl unui rege, chiar vitreg tot era ceva, căci doar el l-a crescut ca pe propriul său fiu. Miile de întrebări şi explicații pe care trebuia să le dea îl făceau pe bătrân ursuz şi morocănos, ca în cele din urmă să nu mai iasă din casă. Stătea mai tot timpul în dughiana sa, trebeluind.

La Constantinopole nu se petrecură prea multe evenimente, deoarece acolo nu-l cunoştea nimeni pe Iancu, iar bani prea mulți nu avea ca să se introducă în cercurile înalte. Se hotărâ deci să se întoarcă, parcurgând lungul drum cu fel de fel de mijloace de transport. Vestea reîntoarcerii fiului rătăcitor se împrăştie cu repeziciune. În casa Jörg era agitație mare, bătrânul aleargă de colo până colo, fiind în acelaş timp şi fericit şi îngrijorat de ceeace îi va aduce fiul său, căci aşa îl considera. Călătoria la Constantinopole nu a durat decât câteva luni în care timp toate aproape se liniştiseră şi acuma părea că totul reîncepe de la capăt.

Trăsura cu care a venit Iancu de la căruța care l-a transportat peste munți se apropie de prăvălie. Femei şi copii aleargă în urma ei ca să-l vadă pe rege cum spuneau ei. El stă foarte grav pe bancheta din spate; peste tot sunt aruncate lăzi mai mari şi mai mici, cu fel de fel de nimicuri, fleacuri aduse de prin bazarele Constantinolului. Gulerul înalt de la manta îi acoperă aproape toată fața, împiedicându-l să întoarcă prea brusc capul. Are o ținută marțială, ține capul sus și în sinea lui se şi vede mare voevod suit pe tronul tatălui său. Când micuța trăsură coteşte pe străduța îngustă din preajma Tâmpei, aproape nu mai poate înainta de mulțimea adunată. Din toate părțile se aud strigăte : - Der König ist gekommen . . . der König ist gekommen, dar el deabea aşteaptă să ajungă la casa părintească, s-o vadă pe Mutti, pe Vati şi mai ales pe Inge draga lui soră, cea pe care o îndrăgea mai mult ca pe oricine. Până în cele din urmă micuța lui căsuță este pur și simplu invadată de vecini şi de rude. Jörg s-a închis în atelier, a expediat calfele şi bate cu furie cu ciocanul în bucățile de piele de pe mese, fără nici o noimă, numai aşa ca să facă zgomot, să pară că lucrează, în realitate nevrând să audă urletele de afară; din când în când exclamă ca pentru sine :

´´ Mein Gott, mein Gott . . . na so etwas . . . so eine Schande ´´ Nu vorbea deloc româneşte şi dealtfel nici Iancu, care totuşi s-a mai învârtit printre românii de prin partea locului de când a aflat de la mumă-sa că are sânge de voevod Moldovean; prea bine nu ştia nici el, dar se descurca totuşi. Ba mai mult decât atâta, s-a hotărât la un moment dat să vorbască numai în limba țării unde va fi prințul domnitor, cum spunea el. Tot gândind la cei pe care îi va revedea, mai ales la sora sa, trăsura

trece cu greu prin mulțimea care îl aclamă şi pe nesimțite ajunge gălăgios în fața porții înalte a căsuței lor. Ecaterina, mama, aleargă prima în întâmpinarea sa, urmată de Inge şi multe femei pe care nu le cunoştea. Unele plâng fără a avea un motiv oarecare, altele râd, iar copiii țipă atât de tare că zarva este mare. Vizitiul, un bărbat gras, murdar îmbrăcat în mantia lui lungă, cu mustăți mari, se dă cu greu jos de pe capră, înjurând de mama focului pe nemțeşte şi pe ungureşte în acelaş timp şi se duce să deschidă portiera mică a trăsurii. Iancu aşteaptă asta, doar nu era demn pentru un om ca el să şi-o deschidă singur. Mai întâi se sperie de lume, dar văzând-o pe mumă-sa, coboară grăbit căzându-i în brațe, cu ochii înlăcrămați. Apoi o îmbrățişă pe Inge, mirându-se că nu-l vede pe Vati. Ceilalți oameni aproape că nu-l târau în stradă, atât de violent îşi arată bucuria că s-a întors der König. Până în cele din urmă este dus în casă şi încetul cu încetul lumea se împrăştie care încotro, mulțumită că a asistat la venirea unui personaj de vază. Ba unii spuneau chiar că odată când regele va veni în oraş cu armată multă o să-i țină minte pe cei care l-au primit cu bucurie şi atunci o să fie păziți de toate relele ce s-ar ivi cu ocazia unui război.

Ajuns în casă Iancu se trânteşte pe fotoliul basculant extenuat; după ce scoate un oftat adânc lăsând mâinile să-i atârne lângă corp, se uită în fine mai atent la cei din jur. Toată lumea îl priveşte, mama, Inge, Tanti Mitzi, Onkel Fritz şi alții pe care aproape nu-i văzuse niciodată, numai Vati nu era nicăieri :

- ´´ Wo ist Vati, Mutti ? ´´ întreabă el uitându-se curios la ea. În loc de răspuns este dus la uşa atelierului de unde se auzeau bătăi din ce în ce mai puternice şi pe bătrân înjurând de mama focului din când în când. Iancu pufneşte în râs împreună cu ceilalți şi bate puternic în uşe, ceeace avut drept efect ca bătăile să înceteze, dar atâta tot, uşa nu se deschide. După o nouă bătaie mai abitir apare în fine bătrânul, cu şorțul lui de piele, în haine de lucru, cu ochelarii pe vârful nasului, privind pedeasupra. Când îşi vede fiul, sau cel puțin aşa îl consideră şi văzând că s-a făcut linişte, vine încet în fața lui şi-l cuprinde în brațe. Câteva lacrimi îi umezesc obrajii. Iancu, bărbat tânăr, puternic îl ridică pe firavul bătrânel în sus, îl învârteşte odată cu el şi depunându-l din nou îi spune :

-´´ Na . . . guten Tag Vati . . ´´ la care bătrânul capătă o față radioasă spunând :

-´´ Mein Sohn . . . . ´´ şi lacrimile încep să-i curgă. Fiindu-i ruşine de lume se întoarce în atelier începând să bocănească din nou.

În prima zi Iancu nu a putut vorbi nimica cu mumă-sa, din cauza agitației şi al oboselii care l-a cuprins. Inge fuge în permanență prin vecini unde are prietene, ca să povestească despre fratele ei prințul; doar în curând va fi soră de prinț domnitor şi asta nu este puțin lucru. O să poată şi ea să se mărite cu un bărbat de neam mare şi cine ştie, chiar cu un prinț. Pe Iancu îl cam agasează această exuberanță a surorii sale, dar nu-i spune nimica ca să nu-i strice plăcerea. ªi în felul acesta se termină prima zi. Curelarul s-a culcat devreme, iar a doua zi şi-a reluat activitatea ca şi

când nimica nu s-ar fi întâmplat. Singura Kati ardea de nerăbdare să afle ce a făcut fiul ei la Constantinopol; doar au dat tot ce au avut ca el să poată face cât de cât față în oraşul unde nu poți merge cu mâna goală, mai ales când urmăreşti un anume scop, acolo unde cei puternici se lasă mituiți fără jenă. Toată noaptea n-a dormit din cauza asta, dar nu l-a deranjat, l-a lăsat pe Ianke al ei să doarmă ca să viseze la tronul care i se cuvine de drept. Nu degeaba l-a însemnat prințul pe pulpă, a făcut-o bineînțeles cu un scop, gândeşte el.
Încă cu noaptea în cap Ecaterina este în picioare. Mai întâi îi curățat hainele, făcându-la ca noi, apoi din curiozitate cotrobăieşte prin lăzile cu care a venit tânărul de la Constantinopole. Pe măsură ce le goleşte este din ce în ce mai mirată și fascinată, fiindcă n-a mai văzut atâtea ștofe frumoase, țesute cu fir de aur și mătăsuri cum numai în orient se găsesc, din acelea care se vând rar, când vin negustorii greci şi turci, oferindu-le marilor seniori, pe aur. Ce minunății, Ianke al ei le va purta când se va sui pe tronul tatălui său adevărat, prințul acela frumos pe care ea l-a iubit, căci altfel nu i s-ar fi dat aşa de uşor. Apoi le aşează pe toate frumos pe laviță şi se duce să-i prepare micul dejun, ca să găsească ceva de mâncare când s-o scula. Peste puțin timp apare şi Inge, dar prea târziu fiindcă mumă-sa le făcuse pe toate încă de mult. Îmbufnată se duce să se culce la loc, o să le vadă mai târziu. Iancu în schimb a visat toată noaptea de frumusețile pe care le-a văzut în oraşul în care circulă mii de oameni, care mai de care mai frumos îmbrăcați, sau care mai de care în zdrențe. Cei bogați umblă cu sclavi după ei, au iatagane imense la cingători şi se trântesc cu toții la pământ când trece în goana cailor marele padişah, sultanul tuturor Ottomanilor, umbra lui Allah pe pământ. Încă sub influența visului se trezește când soarele este sus pe cer. Bătrânul său tată, curelarul, făcuse deja câteva perechi de încălțări cu calfele sale. Iancu îşi pune frumosul halat colorat şi coboară în odaia în care se mănâncă. Masa este frumos pregătiră, cu toate bunătățile pe ea, tot ce-i place lui şi de care a dus dorul cât timp a fost plecat. Kati, mama, îl întâmpină cu bucurie, îl îmbrățişează şi-l serveşte; flămând ca un lup tânărul înghite tot ce i se dă şi la urmă satisfăcut o ia pe mumă-sa de după umeri și merge cu ea în micuța grădină din dosul casei ca să-i povesteacă de oraşul minune pe care l-a văzut. Simte nevoia să vorbească cu cineva, să povestească ce a făcut, să se sfătuiască ce urmează să mai facă, ori, cel mai nimerit pentru asta era acuma cea care i-a dat viață.
-´´ Mutti, ce bine îmi pare că te văd . . . nici nu ştii ce dor mi-a fost de tine şi de voi toți . . . da, da, mai ales de tine ´´ îi spune el în timp ce se aşează pe o banchetă.
-´´ Ce ai făcut acolo, mein Sohn . . ? ´´ întreabă ea nerăbdătoare, cu ochii holbați asupra lui. Iancu îşi adună gândurile şi începe să-i povestească rar şi apăsat, aşa cum avea el obiceiul să facă când a fost mic băiețel şi mama lui îi ceru socoteală şi-l certă.

-´´ Drumul a fost lung . . am călătorit cu fel de fel de trăsuri, mai întâi până la cetatea Târgoviştei de dincolo de munți . . . apoi până la cetatea lui Bucur unde am rămas mai multe zile. Multe blăstămății se aud prin acele meleaguri . . . voevozii, şti, prinții de acolo, taie şi spânzură pe toți cei ce le stau în cale . . . aici am intrat în legătură cu unul din şefii ienicerilor . . . ştii, o căpetenie a turcilor . . . era de la curtea domnească, un anume Ibrahim care m-a găzduit şi mi-a dat o adresă la Constantinopole . . bineînțeles că asta m-a costat galbeni fără de care nu poți face nimica la turci . . . după un drum lung şi greu . . . eram de câteva ori în pericol să fiu jefuit de fugari, şti, celor ce li se spun haiduci, oameni cinstiți spun unii, care nu pradă decât pe cei ce le-au făcut o nedreptate, apoi împart prada cu cei săraci . . . dar nu-ți fie teamă, am scăpat de fiecare dată cu bine . . mă prefăceam că sunt sărac, că fug de frica vreunui boier, aşa m-au lăsat în plata Domnului . . . am ajuns în fine la Constantinopole . . vai Mutti, nici nu şti ce oraş mare şi frumos . . este aşezat pe amândouă părțile a unei strâmtori de mare . . . şi ce oraş bogat . . . peste tot vezi numai turci de vază care circulă sub un fel de baldachine, purtate de oameni aduşi de ei şi făcuți sclavi . . oameni aduşi din războaie, şerbii lor . . ştii ? . . unii poartă un fel de acoperşuri de pânză, alții le fac vânt cu pene prinse de bețe frumoase, iar alții îi servesc cu bunătăți . . nici nu ştii ce frumos este . .´´ spune el la urmă cu un imens entuziasm, dar văzând-o pe mumă-sa privindu-l cu un aer mirat, se opreşte din povestit. Kati îşi revine şi în cele din urmă spune :
-´´ Was ist Ianke . . dece te-ai oprit ? . . sunt surprinsă că-ți place cum unii îi duc pe alții în robie numai ca să muncească pentru ei . . nici nu ştii ce viață grea duc aceşti nenorociți . . noi trăim aici la oraş şi nu ieşim nicăieri . . da, să ştii, dragul meu, că şerbii duc tot greul, în timp ce seniorii huzuresc . . . am fost de mai multe ori prin satele din jur şi am văzut cum trăiesc oamenii aceştia . . nici nu bănuieşti dragul meu . . . ´´ Iancu o opreşte cu un gest din mână.
-´´ Lasă Mutti . . dece îmi spui asta ? . . . lasă-mă să termin să-ți spun ce am făcut acolo, da, este adevărat că am fost şi în unele cartiere mai depărtate de oraş . . . acolo trăiesc cei mulți, unii peste alții . . da dece să ne pese de ei devreme ce noi putem să trăim mai bine ? . . nu vreau să spun că şi eu am să fac lafel ca cei de acolo, nu, n-am să fac asta . . . doar n-ai să crezi că de acum încolo, sau când am să fiu voevod, eu am să fiu acela care să schimbe lucrurile . . aşa cum sunt ele rânduite de când lumea . . ca să ajung la țel trebuie să mă comport ca ei, că dacă nu te mănâncă, te striveşte ca pe un vierme . . . vrei tu asta Mutti ? . . uite, fără să vrem vorbim de altceva. . . . . . ´´ se opreşte o clipă, mumă-sa dă din cap în semn de aprobare, apoi el urmează pe un ton rar şi rezolut. . - ´´ în prima zi când am sosit la Constantinopole m-am dus la turcul lui Ibrahim, un oarecare Ali Mustafa, un bărbat înalt şi destul de negru la față, cu mustăți răsucite în sus . . m-a primit bine când i-am arătat semnul pe care mi l-a dat cel din cetatea lui Bucur ca să ştie că vin din partea sa . . Imediat m-a poftit în casă şi m-a descusut în toate felurile. .

. apoi mi-a spus că el este mare ienicer la Sultan . . . vai cum vorbesc de el, îi spun preafericitul Padişach, sultanul tuturor Ottomanilor, umbra lui Allah pe pământ şi de câte ori îi pomenesc numele fac plecăciuni, ei zic temenele . . îl vede pe sultan zinic, că-i cunoaşte pe toți cei ce doresc domnia uneia din țări, Moldova sau Walahia . . tot de la el am aflat că turcii au un anume paşa Mahomed care controlează pe cei ce vin pentru domnie, se uită la fiecare să vadă dacă are vre-un semn, aşa cum am eu pe pulpă . . . când i l-am arătat a sărit în sus de bucurie şi chiar a doua zi m-a dus la paşă . . . i-am dat pentru asta o mulțime de galbeni turceşti, atâta cât mi-a cerut . . . Palatul paşei este lângă cel al sultanului, pe malul Bosforului . . aşa-i zice trecătorii de apă de acolo . . totul este straşnic păzit de soldați cu iatagane . . ştii, săbile lor . . sunt atât de mari că deabea le pot duce . . am încercat să mânuiesc unul, dar când să-l învârt era cât p-aci să cad jos . . ´´ râde cu poftă iar mumă-sa pune mâinile la obraz speriată - ´´ n-am antrenament . . înante de asta Ali m-a învățat să spus că nu vreau tronul Moldovei ca să nu mă ducă în insula Rodos unde sunt exilați toți cei recunoscuți oficial ca descendenți din principi . . dacă o făceam, nu mă mai întorceam . . . . cine ştie când şi mai ales dacă m-aşi mai fi întors ´´ mumă-sa se sperie, pune mâna la inimă, apoi se închină.
- ´´ Sehr gut hast du das gemacht . . ´´ şi îl mângâie cu dragoste pe păr.
-´´ Da, am vrut să mă întorc ca să vă spun pățaniile prin care am trecut şi apoi . . ştii Mutti . . nu am mai avut bani . . ceeace a fost poate norocul meu . . . Ali ăsta aproape că a scos pielea de pe mine . . . am vrut să mă împrumut, dar nimeni nu mi-a dat . . eu un străin necunoscut . . . mi-au cerut garanții că voi fi domn, apoi că am pe cineva mare care să mă susțină . . n-am putut dovedi nimica şi nu mi-au dat nici o lețcaie . . aşi fi reuşit poate dacă acceptam să plec la Rodos, dar am vrut să mă mai întorc odată ca să mă sfătuiesc cu voi . . mai ales cu tine Mutti, fiindcă dacă plec din nou cu gândul acesta apoi să ştii că va trebui să stau mult timp acolo . . . până s-o ivi ocazia . . înante de plecare am întâlnit în casa paşei pe un anume Bartolomeu Brutti care, când a văzut semnul de pe piciorul drept a fost foarte mulțumit şi a promis că-mi va face rost de galbeni mulți, dar era grăbit să plece la Veneția unde are un frate şi nu a putut să se ocupe de mine acuma . . nici măcar câțiva galbeni nu a putut să-mi dea . . . cică pentru tron trebuie vreo douăsute de mii . . . ´´ Kati se uită uluită la el şi-l întreabă speriată.
- ´´ Wieviel ? . . mein Gott. ´´ sare în sus şi pufneşte în râs.
-´´ Nu te speria Mutti, galbenii odată luați trebuie dați înapoi cu dobinzi mari, chiar dublu . . . din ceeace voi strânge în țara în care voi domni . . . doar voevod voi fi . . voi nu veți veni cu mine acolo . . de mă voi căpătui veți pluti în galbeni.
Astfel se încheie discuția dintre mamă şi fiu. Kati se duce la treburile ei, iar Iancu să-şi vadă tatăl care pentru prima dată a avut ocazia să stea de vorbă cu el. N-a auzit ce au vorbit cei doi mai adineaura, dar ştie ce urmăreşte Ianke.

- ´´ Nu fiule, nu faci bine . . . lasă-i pe regi să domnească, tu stai aici lângă mine . . . ai să câştigi mult . . stai cu mine, lasă gărgăunii din capul mumă-ti şi fi cuminte . . doar şti câți regi din aceia de peste munți au pierit . . câte capete au căzut la ottomani, acolo în cuibul stricăciunii, acel Constantinopole ce odinioară a avut fala lui, unde au domnit împărați adevărați, nu din cei făcuți cu plată . . lasă-te de asta fiul meu, nu este de capul tău, este păcat să cadă şi el. ´´ spune bătrânul său tată arătând spre capul său, bănuind parcă care va fi soarta celui pe care l-a crescut ca un fiu, care, cu toate că nu este al lui, îl îndrăgeşte totuşi. În orice caz aceste cuvinte i-au mers lui Ianke la inimă. În fond nu este chiar atât de uşor să fii rege, gândeşte el, plecând din atelier fără a da un răspuns curelarului care a văzut multe în viața lui. Da, trebuie să fii în permanență păzit, în orice moment poți fi detronat şi atunci nu te poți bucura de libertate, fiindcă te urmăresc cei pe care i-ai nedreptățit şi câte şi mai câte. Aceste gânduri îl frământă zi de zi, noapte de noapte, ba într-una din nopți a visat că stă cu capul aplecat peste un butuc în spatele lui stând o matahală neagră cu o uriaşă secure. S-a trezit lac de apă, dar îşi spuse că aceastea sunt urmările celor povestite de tat-su. Tristețea lui o face pe mumă-sa să fie îngrijorată, dar el nu voia să spună cauza pentru a nu-l întrista pe tat-su care crezu că spusele lui au avut efect. Bătrânul se ținu deci deoparte, nevoind s-o supere pe Kati, Iancu ştiind doar pe Mutti cât este de violentă când nu i se cântă în strună. Ea îşi şi vedea fiul pe tron, cu o mantie mare, dintr-o blană scumpă cu un sceptru în mână, iar ea alături de el mândră de un asemenea fiu. Dar, socoteala de acasă nu se potriveşte mereu cu cea din târg. Până la urmă ajunge totuşi la concluzia că în fond face bine ce face şi că nu strică să-şi încerce norocul. În viață totul este hazard, câştigi te-ai aranjat, pierzi, cu atât mai rău, şi în cazul aceasta degeaba te zbați dând din mâini şi din picioare că tot nimica nu se realizeză; ori, tocmai acuma norocul începe să-i surâdă. Mai întâi a aflat că este prinț din neam mare, cel al Muşatimilor, lucru mare, apoi a plecat la Constantinopole unde nu a fost deloc rău primit, dar cel mai important lucru este că acest senor Brutti s-a arătat dispus să-l ajute; da, i-a dat chiar de înțeles că o să-i facă rost de bani, i-a luat şi adresa. Acuma aşteaptă câteva rânduri din partea lui, cu care să se ducă la un cămătar din Braşov, pe care Brutti îl cunoaşte din Spania unde a stat şi el o vreme.

În aşteptarea evenimentelor visează zilnic. Nu se mai sfătuieşte cu nimeni, nici cu mumă-sa, iar bătrânul crede că prin cuvintele sale l-a convins să renunțe. Va cere deci domnia, va fi exilat pe insula Rodos, aşa cum se obişnuieşte, unde va aştepta momentul. Bineînțeles că totul depinde de galbeni, fără de care nu se poate face nimica. Cu cât ia mai mulți, cu atât durează mai puțin şi treaba merge mai bine. Aventurile care îl aşteaptă îl pasionează şi pe zi ce trece îşi face planuri din ce în ce mai îndrăznețe, planuri de tânăr care deabea intră serios în viață. O să fie atât de bogat încât o să-i întreacă cu mult pe seniorii de pe aici, o să aibe un castel, o

cetate armată iar oamenii se vor prosterna în fața lui, aşa cum probabil făceau în fața tatălui său adevărat, dar mai ales în fața bunicului. Astfel, timpul trece repede, când în una din zile soseşte mult aşteptata scrisoare a lui Brutti, care s-a ținut de cuvânt în speranța că va profita din plin din domnia lui Iancu. Este curtenitoare şi se adresează bancherului Hoffmann din Kronstadt, om foarte influent care dispune de sume mari de bani. Este adevărat că cere dobinzi importante, dar se merită, fiindcă altul care să împrumute asemenea sume nu este. Probabil că nu i se va da cât este necesar, ci numai o parte, gândeşte el şi chiar a doua zi merge la Herr Hoffmann. Bancherul are în centrul oraşului o casă mare şi frumoasă cu vederea spre Tâmpa.

În dimineața asta se scoală mai devreme, nu a spus nimănui nimica, nici măcar de scrisoare. La ora nouă se află în fața casei bancherului. De câte ori a trecut în fața acestei case impunătoare şi n-a ştiut ce se ascunde îndărătul zidurilor ei. Îi deschide un lacheu atât de frumos îmbrăcat încât la început a crezut că este însuşi bacherul, dar îşi dă seama repede că este un servitor, când acesta îi ia pelerina şi pălăria. Din aceştia o să aibe şi el negreşit şi nu numai unul, ci o întreagă gloată; numai servitori se vor învârti în jurul său şi chiar şi bancherii i se vor prosterna. În orice caz nu o să-i spună de la început pentru ce îi trebuiesc banii, dar deodată se trezeşte din visare, se află într-un holl mare de tot, mobilat în stil săsesc, mobilă grea şi masivă, cu un chemineu în care mocneşte un foc, fiind toamnă, iar servitorul spunându-i.

- ´´ Pe cine să anunț, domnule ? ´´

- ´´Sunt aşteptat de Herr Hoffmann . . spune te rog că a venit Ianke, Ianke Weiss ´´ numele din urmă îl spune mai încet. Servitorul se înclină, iese o clipă, revine și îi spune plin cu respect.

- ´´ Stăpânul meu vă aşteaptă . . am bănuit că sunteți domniavoastră . . deacea v-am lăsat să intrați şi v-am luat lucrurile. ´´ completarea nu-i place lui Ianke, îi face un semn din mână oarecum disprețuitor, ca unuia care îi este inferior, după care îl urmează. Vasăzică este aşteptat. Deci Brutti i-a scris şi lui, ceeace îl cam supără fiindcă putea să-l anunțe de planurile pe care le pregătește în legătură cu persoana sa, pentru a se pune în gardă ca să ştie cum să procedeze. Uite, acuma în ce încurcătură l-a băgat, nu ştie ce să mai spună şi cum să înceapă. I s-a dat tot planul peste cap, gândeşte el. Nici nu se aşează bine pe un fotoliu lângă chemineu şi simte că cineva stă lângă el. Ridică capul şi vede un bărbat mai în vârstă, îmbrăcat foarte elegant, cu ochelari pe nas, lafel ca tat-su, dar aceştia erau din aur, se vede bine. Bătrânul îl privește și-l cercetează bine, îl măsoară din cap până în picioare. Iancu se ridică de pe scaun fiindcă omulețul îi inspiră respect şi deoarece așa a fost învățat de acasă să se poarte, față de cei mai în vârstă să te ridici în picioare, dar imediat regretă, fiindcă nu şade bine unui prinț care va avea un tron să se ridice în fața oricui. Nu are timp să reflecteze prea mult că omulețul îl întreabă.

- ´´ Ai sosit repede . . bine ai făcut tinere că ai venit . . ´´ în acelaş timp îi întinde mâna. Toate se petrec atât de repede că nu avu nici măcar timp să mediteze ce să facă şi fără să vrea se apleacă, aşa cum fac toţi tinerii bine crescuţi.
- ´´ Bună ziua, Domnule Hoffmann am venit cu recomandaţie din partea . . . . ´´ dar domnul Hofmann termină el fraza.
- ´´ Da, da, din partea bunului meu prieten Bartolomeu Brutti, Barti cum îl numit noi .´´ văzând că Iancu vrea să continuie, bancherul face un semn din mână şi-l opreşte.
- ´´ Ştiu, ştiu, ai nevoie de galbeni, de mulţi galbeni . . . ţi-i dau când vrei, dar trebuie să iscăleşti o hârtie că ai să-i înapoiezi în termen de zece ani . . . bineînţeles că la aceasta va trebui să adaugi ceva . . nu, nu, nu prea mult te asigur . . . iată, dacă îţi dau zece mii de galbeni, şi atîţia îţi dau deocamdată, îmi vei da înapoi cât scrie în actul pe care trebuie să-l iscăleşti. ´´ Iancu este mulţumit de propunere, acceptând cu bucurie, ştiind că alţii iau poate de trei ori pe atâta, neştiind însă că acesta împreună cu Brutti îl vor stoarce cât vor putea când va fi domn. Iancu gândeşte în naivitatea lui că domnul Hoffmann are de gând să stea pe lângă el când va fi voevod.
- ´´ Primesc cu plăcere domnule . . . ´´ îi spune Iancu. Bătrânul se uită la el peste ochelari, îl măsoară din nou din cap până în picioare, în care timp se lasă o tăcere jenantă. Iancu socoteşte totuşi că suma este prea mică pentru a mitui pe toţi cei de la Constantinopole şi luându-şi inima în dinţi întreabă.
- ´´ Domnule, nici nu v-a spus de câţi galbeni am nevoie, sau dacă am înţeles bine .. ´´ din nou bancherul îl întrerupe.
- ´´ Nici nu trebuie să-mi spui . . mi-a scris detailat prietenul meu de la Constantinopol . . ştiu pentru ce îţi trebuiesc, ştiu că este mult prea puţin . . . apropos, ce mai face ? . . cum mai arată ? . . . nu l-am mai văzut de câţiva ani . . ultima dată ne-am întâlnit la Viena .´´ văzând că tânărul se uită năuc la el, râde uşor şi-l linişteşte . . - ´´ nu te supăra, dar aşa suntem noi bătrânii, mai iuţi ca voi tinerii, ştim ce vrem şi mai ales ştim ce vor cei cu care stăm de vorbă . . . acuma hai să trecem la fapte . . . suma de zece mii ţi-o dau în monezi de aur turceşti . . . . . hârtia am şi pregătit-o, numai s-o iscăleşti şi să trec numele tău întreg acolo . . . dar stai, ştiu că ai părinţi aici în Kronstadt . . este adevărat ? . . dacă nu mă înşel curelarul Weiss, acela care stă destul de aproape de mine, aici a doua stradă . . la care mi se confecţionează toate cele necesare din piele . . . ´´ spune el cu toate că ştie perfect de bine cine este Iancu, chiar că este fiu nelegitim al un prinţ din neamul mare al Muşatinilor. Dar Iancu bănuieşte ce vrea să spună.
- ´´ Da domnule, este tatăl meu vitreg . . . eu sunt prinţul Iancu, fiul voevodului Petru al Moldovei, zis al Rareşoaiei, cel ce a stăpânit de două ori ţara de dincolo de munţi căreia i se zice Moldova . . . ´´ nici acuma bătrânul nu-l lasă să termine.

- ´´ Ştiu, ştiu toate acestea . . le ştiu destul de bine feciorule . . şi pe tatăl tău îl cunosc destul de bine . . uite, vezi, el mi le-a lucrat ´´ şi îi arată un frumos cordon din piele pe care Iancu îl recunoaşte imediat, deoarece el însuşi a lucrat la el. Dar, aroganța bătrânului începe să-l enerveze, ce vrea să spună, că este fiu de curelar ? doar știe că el este prinț. N-a fost niciodată tratat astfel, nici măcar la Constantinopol unde a auzit de multe ori că oamenii nu sunt luați în seamă, că de multe ori trebuie să suporte batjocura celor mari. Dar acest bătrân a întrecut orice limită. În sinea sa începe să fiarbă, să-şi facă fel de fel gânduri, însă este mai bine să se abțină, banii acestui obraznic îi trebuiesc şi când va fi domn o să i-o arate. Se linişteşte deci şi ca să termine spune a doua oară bătrânului bancher pentru ce are nevoie de acești bani, dar că sunt prea puțini pentru scopul lui. Bătrânul nu mai răspunde, se așează la un scrin şi scrie scrisoarea prin care Iancu se obligă să plătească suma aşa cum i-a cerut-o el. Când totul este gata, Iancu se uită la el oarecum nedumerit, neştiind ce trebuie să facă în continuare şi atunci îl întreabă aşa într-o doară.

- ´´ Aşi vrea şi eu să ştiu ce scrie aici . . ´´ această întrebare îl face din nou pe bătrân să râdă.

- ´´ Ha, ha, ha, tinere . . la asta m-am aşteptat . . dacă nu o făceai apoi te tratam drept un mare nătărău fără pereche care îşi vinde și sufletul fără să știe . . iaca, îşi dau galbenii după ce semnezi şi-ți citesc ce ai semnat . . iată-i. ´´ se duce deschide partea de jos a scrinului, scoate o pungă mare din piele, grea şi o aşează pe masă. Iancu îl ajută fiindcă bancherul o ridică greu, apoi o desface la gură şi priveşte înăuntru. Era plină cu galbeni turcești, numai aur strălucitor. Iancu este pur şi simplu fascinat și în acelaș timp speriat privind monezile strălucitoare, aceste bucăți de metal după care râvneşte oricine, cu care poți cumpăra puterea şi chiar suflete.

- ´´ I-a banii şi dute, sunt numărați dinainte . . şi acuma să-ți citesc ce am scris . . iată .´´ derulează pergamentul şi începe să citească, - ´´ . . Eu Iancu Weiss, fiul curelarului Weiss Jörg din urbea Kronstadt, m-am prezentat azi ziua 18 luna septembrie, anul 1565, în urma cererii mele, la domnul Hoffmann, bancher din Kronstadt, să împrumut suma de zece mii de galbeni turceşti pe care îi vor restitui în termen de zece ani, ultima rată la 18 septembrie 1575 . . . în primul an voi returna douăsprezece mii de galbeni . . . iar în anii următori câte trei mii în fiecare an ´´ aici Iancu sare ca ars, trecându-i timiditatea, auzind ce spune bătrânul.

- ´´ Cum aşa, ați spus că voi returna douăsprezece mii în total . . ´´

- ´´ Nu tinere . . ți-am spus că-mi vei da douăsprezece mii, dar în primul an, în următorii se mai adaugă şi dobinzile, aşa ca să-ți fac un hatâr, căci altfel cer cu mult mai mult . . doar vei fi domn, nu-i aşa ? . . . şi mai ales că eşti prietenul prietenului meu . . te iert ca în anii următori să-mi dai patru sau cinci mii . . . ´´ furios la culme Iancu îl întrerupe.

- ´´ Nu primesc . . în felul acesta trebuie să dau de patru ori mai mult înapoi . . . şi . . . asta nu este just ´´ spune el la urmă sufocat de indignare. Dar domnul Hoffmann nu-şi iese din fire, îi spune deci pe un ton părintesc.
- ´´ Nu te gândeşti că sunt generos ? . . cum crezi că o să dau sume atât de mari pe perioade lungi unui om care vrea să cumpere un regat . . şi care mai are cale lungă până atunci ? . . dacă nu-mi scria Brutti de la Constantinopole poți fi sigur că nici nu te primeam măcar . . . şi apoi să ştii că suma n-o să ajungă nici măcar pentru servitorii palatului sultanului. . . ´´ tonul lui devine din ce în ce mai apăsat şi nervos, dar Iancu se abține şi gândeşte că este mai bine să înceapă fără dificultăți¸ poate va mai avea nevoie de el. Aceşti cămătari se cunosc unii pe alții, iar când cineva cade în mâinile lor este stors ca o lămâie; vor să ia chiar mai mult decât se poate da. Iancu lasă capul jos şi spune pe un ton pocăit.
- ´´ ªtiu, ştiu asta foarte bine . . dar totuşi nu mă aşteptam la aşa ceva . . ´´ se uită la cămătar care îl priveşte cu un aer superior, apoi continuă cu o voce stinsă . . ´´ bine mă prind . . accept, n-am încotro . . ´´ Hoffmann ia pergamentul, îşi potriveşte ochelarii de aur şi spune pe un ton de parcă nimica nu s-ar fi petrecut.
- ´´ Să citesc mai departe . . să trecem peste termenele pe care le-am fixat de comun acord şi cu voia ta . . deci . . şi mă oblig că dacă nu voi plăti la termen să suport toate consecințele ce ar decurge din asta . . pentru care garantez cu toată averea familiei mele şi cu casa mamei mele din Kronstadt, cumpărată cu banii prințului Petru al Rareşoaiei din Moldova, tatăl meu prezumtiv . . ´´ Iancu sare din nou ca ars, dar imediat îşi revine, a intrat în horă, trebuie să joace, nu are încotro. Totuşi nu se poate abține să zică, dar pe un ton mai scăzut.
- ´´ Aceasta este o mârşăvie . . ´´ dar cu un gest nervos din mână, bătrânul îl opreşte luând un aer posomorât şi plictisit.
- ´´ Bine tinere, uite rup hârtia şi dă-mi galbenii înapoi . . . poate îi găseşti la altul mai ieftin, ceeace nu cred, dacă vrei . . . ´´ are un tremurat în voce şi se abține să nu izbucnească. Iancu se sperie şi intervine.
- ´´ Nu, nu rupeți . . accept tot, da tot . . aşa cum ați scris . . ´´ speriat că în altă parte nu va găsi solicitudine, chiar în felul acesta. Bancherului i se deschide fața cu un surâs triumfător. Totul era un joc la el, avea interes ca tânărul din fața lui să ajungă voevod, în care caz va putea umbla cum va voi la curtea lui şi banii dați îi va putea chiar înzeci.
- ´´ Bine nu rup, dacă aşa voieşti . . . iați galbenii şi dute sănătos . . ´´
- ´´ Acum vă rog să-mi dați trăsura să-i duc acasă . . ´´ spune Iancu resemnat.
- ´´ Cu plăcere tinere . . . ´´ trage de un fir care face să sune un clopoțel în altă odaie. Imediat apare un valet, de data asta tânăr şi înalt în poziție de drepți, aşteptând ordinele. Îndocmai ca la Constantinopole, numai că sunt altfel îmbrăcați şi nu fac prea multe temenele, gândeşte Iancu, în timp ce bătrânul dă ordine să se pună caii la trăsură, dar gândurile îi sunt întrerupte.

- ´´ Hai tinere să bem ceva în timp ce se pregăteşte trăsura . . . vezi că sunt un om bun şi ştiu să mă port şi bine cu cei care la rândul lor se poartă bine . . şi apoi sunt sigur că atunci când vei fi rege nu ai să mă uiți . . . ai să-ți dai seama că această sumă este un fleac, o nimica toată față de sumele pe care ai să le învârți . . sigur că o să mai ai nevoie de alți bani pe care ți le voi da până vei reuşi să te sui acolo unde este dreptul tău . . . şi ai să vii să-mi mulțumeşti că din sumele căpătate ai să te alegi cu palate şi castele, cu servitori şi multe altele . . o să mai ai nevoie şi ai să vezi că alții îți vor cere cu mult mai mult ca mine . . . ba mai mult decât atâta, te vor însoți în țara în care ai să domneşti şi te vor obliga să le dai ceeace nici nu ai luat de la ei . . . eu am făcut-o pentru prietenului meu Brutti şi bineînțeles că voi cere și eu să am parte de fericirea ta . . dar măsurat . . ´´ în acest moment apare un lacheu cu o tavă cu pahare şi o băutură bună pe care Iancu nu a mai băut-o, atât de tare că simte cum i se taie respirația, în râsul bătrânului care dă pe gât două pahare, unul după altul, apoi îl pofteşte să ia loc lângă divanul de la chemineu. Dar bancherul nu se aşează nici de data aceasta, stă în picioarel privindu-l cu interes, apoi spune în continuare.
- ´´ Eşti fecricit tinere că te-au acceptat acolo la Constantinopole, ca pe unul din pretendenții la scaunul Moldovei ? Iancu tresare, ce a auzit îl buleversează.
- ´´ Da de unde știți că m-a acceptat ? . . doar nu le-am spus-o . . n-am pomenit nimica, deoarece dacă o făceam mă trimiteau în insula Rodos şi nu puteam să mă mai întorc . . aşa fără bani nu merge nimica . . şi eu nu-i aveam . . ´´
- ´´ Nici nu trebuia s-o faci tu, a făcut-o Bartolomeu după plecarea ta . . a lucrat mult pentru asta . . pentru el eşti o bună afacere, ți-o spun fără ocol, aşa este . . . dacă vei ajunge să domnești, apoi aşteaptă să-l ajuți . . sunt sigur că o vei face . . mai ales că el are multe legături acolo . . prin preajma sultanului tuturor Ottomanilor . . ´´ Iancu se uită la el ca un şcolar ascultător.
- ´´ Sigur că o să-l ajut . . ´´ cu asta se lasă o tăcere deplină, numai de afară se aud trăsurile care trec pe caldarâmul străzii înguste. Bătrânul continuă să-l cerceteze pe acest tână din fața sa, făcându-şi fel de fel de socoteli, iar Iancu la rândul său nu știe ce să spună. În orice caz vestea l-a dat peste cap; vasăzică totul a și fost aranjat, a şi fost acceptat ca pretendent la scaunul Moldovei, deci totul nu va dura atât de mult, ce bine, a scăpat de Rodos. Până acuma a avut noroc în tot ce face, dar gândurile îi sunt întrerupte de venirea valetului care anunță că trăsura aşteaptă. La un semn al bătrânului acesta ia sacul şi-l învită pe Iancu să-l urmeze. După ce-şi ia rămas bun de la acest bizar bătrân, se pomeneşte în trăsură lângă un sac plin cu galbeni. Deodată se sperie. Afară este plină zi, cum va face să-l ducă în casă fără să fie văzut ? Se uită în urmă şi constată că este condus numai de vizitiu, însoțitorul care deobicei stă pe capra din spate lipseşte. Ce obrăznicie, gândeşte el, putea măcar să-i facă acest hatâr, lui care peste scurt timp va fi rege. Dar în fond nu face nimica, o să-l roage pe vizitiu să care sacul şi dacă cineva îl va întreba ce

este înăuntru va spune că a adus bucăți de piele pentru bătrânul său tată, curelarul, da, aşa va face. Dealtfel călătoria durează foarte puțin fiindcă nu au traversat decât câteva străzi. Totul în preajmă este gol, ce bine. Când trăsura se opreşte în fața casei, Iancu se dă repede jos, ia sacul la subțioară, fără să-l mai roage pe viziutiu care dealtfel nici nu s-a uitat la el şi fuge în casă, urmat numai de privirile a doi copii din vecini care mare lucru nu înțelegeau ce se petrece. Aude în urmă cum trăsura întoarce şi se îndepărtează. Ajuns în hol gâfâie din cauza greutății dar nu se lasă, fuge sus în camera lui şi fericit că nu a întâlnit pe nimeni, intră cu povara pe care o depune în dosul unui fotoliu. De acum încolo nu va mai avea nimeni voie să intre aici, decât mumă-sa care va face curat. Îşi face probleme cum să ia banii cu el la Constantinopole, dacă adusul lor aici i-au creat atâtea emoții. După ce-şi revine, coboară jos şi o întâlneşte pe sora sa cotrobăind prin casă. În orice caz plecarea este foarte aproape, nu trebuie să întârzie prea mult, fiindcă altfel va cheltui precis din ei, dacă va afla Inge şi el nu-i va putea rezista. Dar mai ales fiindcă totul este încă proaspăt acolo, fiind aşteptat nu atâta pentru a fi numit domn ci mai ales că banii interesează mai mult ca orice. Faptul că a garantat şi cu averea părinților nu-l prea încântă, însă nu mai are încotro, actul a fost semnat şi se află la bancher. Cel mai bun lucru fiind să tacă ca să nu le facă sânge rău părinților, mai ales mamei.

În zilele următoare nu se petrece nimica deosebit. Doar când mumă-sa dă de sacul cu galbeni, se sperie în primul moment, ca apoi să se bucure, doar doreşte să-şi vadă fiul suit pe tronul tatălui său, prințul din Moldova. Iancu îi spune de unde îi are, omițând faptul că a garntat și cu casa pe care ea a cumpărat-o cu banii primiți de la voevodul Petru al Rareşoaiei, fiul marelui [a]tefan. Dar zilele trec una după alta, Iancu tocmeşte şi trăsura, sau mai bine zis un fel de căruță mai abitir, care să-l ducă peste munți, spre cetatea lui Bucur şi apoi mai departe spre miraculosul Constantinopole, oraşul care îți aduce sau mărirea şi puterea, sau moartea şi mizeria, sau chiar amândouă. Bătrânul curelar este mâhnit că fiul său pleacă; credea că l-a convins să rămână, să preia după moartea sa prăvălia care merge foarte bine, făcând familia Weiss să trăiască în bunăstare. Acuma constată că totul o ia de la început, mai ales că niciodată nu a încetat să-l considere pe fiul său ca al altuia, el este tot fiul său şi tot copil îl vrea, dar copiii cresc şi părăsesc cuibul părintesc pentru a-şi forma propria lor familie, aşa este natura, crudă, fapt la care trebuie orice părinte să se obişnuiască. Curelarul devine din ce în ce mai nervos, pe măsură ce se apropie vremea plecării. În sinea sa are o vagă convingere și simțământ că tot ce se întreprinde va aduce în cele din urmă o nenorocire mare pentru fiul său. A mai căutat de mai multe ori să-l determine să renunțe la planurile sale năstruşnice, cum chema el încercările fiului său de a ajunge voevod într-o țară cu care nu are nici o contingență. Nu ştie nimica de imensa sumă de

galbeni împrumutați, care se găsesc în casă. Ecaterina a păstrat secretul cu sfințenie, dându-şi seama că trăncăneala nu poate face decât rău fiului ei.

Se apropie Crăciunul, afară începe să ningă, oraşul este în fierbere, fiecare aleargând să-şi procure cele necesare sărbătorii, numai Iancu este absent la toate acestea. A angajat definitiv cărăuşul care să-l ducă dincolo de munți până la cetatea lui Bucur. Contra unei sume frumuşele de bani îşi ia o seamă de bagaje; voia să ia cât mai multe cu el. ªi-a făcut şi o mulțime de haine din ştofele pe care le-a adus data trecută. Trebuie să fie cât mai elegant ca să se vadă că el este un prinț, nu un oarecare fiu de curelar de la Kronstadt. Însă suma mare de bani nu a luat-o cu el, nu era indicat, mai ales pe drumurile spre Constantinopole unde nu rareori oamenii erau atacați şi jefuiți de tot ce aveau asupra lor. Sfatul i l-a dat mumă-sa care s-a gândit la toate. Iancu înțelege că este bine să procedeze în felul acesta, pericolul de a pierde galbenii fiind în felul acesta diminuat, cu toate că şi în aceste cazuri s-a văzut că cei care se ocupă cu aceste feluri de transferuri să fie excroci, lăsându-te fără o lețcaie. Prin intermediul unui anume Georg i-a transferat. I-a predat la Kronstadt şi-i va primi acolo, bineînțeles contra unui comision piperat, dar cel puțin sigur. I s-a dat un înscris notificat către un bancher la Constantinopol care avea interese în Transilvania. În felul acesta toate păreau a fi aranjate până în cele mai mici amănunte. Familia a păstrat tăcere asupra intențiilor fiului pentru a nu provoca iar îmbulzeala care a fost la sosire.
Plecarea are loc dis de dimineață, cu o trăsură trimisă de bancher care l-a dus până la caravana negustorilor unde îl aşteaptă căruța angajată cu câtva timp înainte. Ecaterina l-a însoțit până acolo, având în permanență lacrimi în ochi, nu din cauza despărțirii ci din bucuria ei că fiul ei se duce să ia tronul lui tat-su cel adevărat, dar despărțirea a fost grea de ambele părți, mai ales din a mamei care simțea totuşi că de acum încolo el nu va mai fi cu totul fiul ei, ci va depinde de multe şi mulți, însă ca prinț domnitor va fi alături de el, gândeşte ea, ceeace rămâne de văzut. Mai bine pretendent la un tron decât fiu de curelar îi spunea ea mereu ca să-l încurajeze. După urări de bine, lacrimi și promisiuni de viitor se pune în fine convoiul de căruțe în mişcare, cu cea a lui Iancu mai la urmă. Toate s-au petrecut până acuma întocmai cum au fost aranjate, un semn bun. Peste trei zile de drum se ajunge în fine la cetatea lui Bucur, unde trage din nou la acel Ibrahim care s-a bucurat ştiind că va căpăta iar câțiva galbeni mai mici. Iancu a luat cu el câteva sute de galbeni necesari pentru călătorie. Voia să călătorească în condiții bune, să nu ducă lipsă de nimica, să locuiască în hanuri mai acătări. Apoi nu se poate şti ce-ți iese în cale şi dacă nu avea cu ce, putea pierde ocazii. Dar nu stă decât o zi la cetatea lui Bucur, căci a doua zi pleacă un alt convoi la Constantinopol, ocazie rară dar cam obositor. Carele acestea sunt hodorogite şi-l scutură atât de tare încât în cele din urmă crede că o să-i iasă creeri din cap. Peste alte două zile ajunge la Vidin iar

după alte zece în fine la țintă. Pe drum erau cât p-aci să fie atacați şi jefuiți, dar o ceată de ieniceri i-a salvat contra unui peşcheş gras, ceeace i-a golit aproape buzunarul. Văzând oraşul minune de departe, simte o mare bucurie. De aici va pleca în țara sa ca domn. Prima oară se duce la Ali Mustafa unde va şi locui, turcul care l-a introdus la paşa Mahomed. Mare i-a fost acestuia bucuria când l-a văzut; credea că a renunțat, că nu mai vine. A doua zi merge la bancherul care urmează să-i dea galbenii transferați. Îi obține cu destulă greutate, fiindcă acesta nu ştie dacă actele prezentate erau falşe sau bune. Numai după ce a apelat la un agent care îl cunoştea pe Iancu şi care a certificat autenticitatea scrisorii i-au fost înmânați în fine. Pe drum spre locuință se uită mereu în urmă de frică să nu fie urmărit, pe drept cuvânt fiindcă în oraş trăiesc fel de fel de oameni veniți din toate colțurile lumii, porniți pe căpătuială, chiar prin furt şi atacuri tâlhăreşti, dacă aceasta era necesar şi dacă se ivea ocazia.. Dar din fericire nu s-a petrecut nimica, el ajungând cu punga bine acasă, unde o ascunde sub pat.
Iancu nu aşteaptă prea mult şi merge chiar după câteva zile la paşa Mustafa unde spre marea lui bucurie îl întâlneşte la intrare pe Bartolomeu Brutti, care se arată fericit de întoarcerea clientului său în ale domniei; acesta nu a stat cu mâinile încrucișate, ci a făcut tot posibilul să-l zugrăvească ca un adevărat descendent din voevozii Moldovei, al Mușatinilor, făcându-l fiu legitim a lui Petru Rareş. Iancu găseşte că este bine că l-a întâlnit pe acest prieten, înainte să vorbască cu paşa; este bine să ştie cu exactitate ce să spună. Cei doi se îndreaptă spre grădina din fața palatului ca să poată discuta în linişte.
- ´´ Bine ai făcut Iancule . . bine că te-ai întâlnit cu mine înaintea tuturor, am multe să-ți spun . . . să discutăm mai bine aici, fiindcă consider că nu este bine să te prezinți acuma la paşa . . trebuie mai întât să te informez ca să ştii ce să spui, aici fiecare cuvânt trebuie bine plasat . . trebuie să spui minciuni, numai minciuni, cu cât sunt mai multe şi mai bine ticluite cu atât este mai bine . . . nimeni nu controlează ce ai spus şi dacă doi spun acelaş lucru poți fi sigur că totul se arangează în favoarea ta . . dar mai important este să ai buzunarele pline în permanență și ascultă bine ce spun . . da, tot mereu, căci dacă la un momentdat se întâmplă să fie goale eşti pur şi simplu aruncat ca o bucată de cârpă . . trebuie să dai în dreapta şi în stânga, de la cel mai mic ienicer până la sultan însăşi . . fiecare întinde mâna, bineînțeles în felul lui şi cu cât sumă mâna ta mai bine, cu atâta ți se deschid uşile mai larg şi mai generos . . ´´
- ´´ Am ceva bani luați de la Hpffmann . . ´´ îl întrerupe Iancu.
- ´´ ªtiu, ştiu, doar eu le-am aranjat, dar sunt mult prea puțini . . cei pe care îi ai vor ajunge doar să intri în palat, atâta şi nimica mai mult . . aici am vorbit şi cu o seamă de cămătari renumiți, făcători de domni, adevărate hiene, care îți vor da sume foarte mari, te vei mira şi tu . . dar să nu te miri față de ei, să te faci că eşti obişnuit cu ele . . doar ai fost în palatele lui tatălui tău, prințul Petru . . ´´

- ´´ Ce palate . . ? ´´
Dar Brutii râde cu poftă şi continuă să vorbească
- ´´ Palate, da . . văd că nu eşti încă obişnuit să minți . . trebuie să spui că ai crescut în palatele prințului Petru . . că mumă-ta este o pricipesă poloneză, nu contează din ce familie . . aşa trebuie să spui . . că ai fugit cu ei în Transilvania când ai fost încă mic copil, după ce voevodul a fost alungat de pe tron . . şi multe altele care îți vor trece prin minte . . ai înțeles . . ? . . să nu mă faci de râs că pierdem totul, chiar viața . . ´´
- ´´ Am înțeles . . nu ştiu însă prea bine ce aşi putea inventa aşa pe loc . . nu prea sunt obişnuit să vorbesc lucruri pe care nu le-am trăit . . ´´
- ´´ Ce . . ca să povestești ceva trebuie neapărat să fi trăit acel eveniment . . ? . . nu, dragul meu, nu este necesar, omul tocmai de aia se deosebeşte de alte ființe . . el are posibilitatea să vorbească, să spună ceeace trăieşte, dar mai ales ce nu a trăit şi nici nu a văzut vreodată . .´´ La această filosofie Iancu se uită pur şi simplu cu gura căscată la interlocutorul său. În mintea sa de german, cu o creştere rigidă, disciplinată, în cinste, fără ocolişuri, nici că n-ar fi îndrăznit vreodată să judece în felul acesta. De acasă ştia că a venit cutare sau cutare client care comandă ceva, că acel ceva trebuie să fie gata la termen şi lucrat în mod cinstit, atâta tot. Brutti își dă seama de asta, îl vede disciplinat, ordonat şi ascultător, din care cauză dorește ca înainte de întâlnirea cu paşa să discute cu clientul său, căci aceasta este prima treaptă, urmând vizirul şi la urmă chiar sultanul, ori la toți trebuie spuse aceleaşi minciuni. Brutii îşi dă seama de asta şi întârzie cât poate întrevederile care trebuie să aibă loc, ca să fie confirmat definitiv ca pretendent, deoarece până acuma nu s-au făcut decât intervenții care au avut un oarecare succes. Însă mai important este că încă nu dispune de galbenii necesari. Dar important este şi felul cum va locui aici şi pentru asta a fost închiriată pentru el o casă frumoasă la marginea Bosforului. Este veche, dar bună de locuit, nu în stil turcesc, construită înainte de cucerirea oraşului de către turci, încă de pe vremea Bizanțului. Are pereți groşi din piatră, acoperită cu olane înverzite de vreme, iar mare parte din pereții exteriori acoperiți cu iederă deasă, care atârnă de la strașină, ceeace îi dă un aspect bizar, dând impresia de departe că te afli în fața unui monolit verde. În jur cu o grădină frumoasă cu verdeață multă unde te puteai ascunde în caz de nevoie. Propietarul care s-a mutat în altă parte, un negustor destul de înstărit, nu rareori a scăpat de belele ascunzându-se printre boschetele de acolo. Pentru asta a ales şi Brutti casa; de multe ori se întâmpla ca diverşi pretendenți la domnie, căci erau mulți, să se omoare unul pe altul, mai ales că nimeni nu știe cu exactitate câți sunt și unde se ascund, însă vestea apariției unui se împrăștia ca fulgerul, așa că locuința era cât se poate de bună pentru o fugă sănătoasă şi o ascunzătoare ideală. Au fost angajați şi câțiva turci înalți şi voinici care să păzească zi şi noapte.

Astfel, zilele se scurg una după alta. Iancu se pune pe trai, a găsit mai mulți prieteni de ocazie şi femei de vârsta lui cu care petrece aproape zilnic. Deocamdată suma de care dispune este suficientă pentru acest fel de trai, cu toate că se topeşte zilnic vâzând cu ochii; trebuia să ducă o viață demnă de Constantinopole, una de prinț moştenitor, noblesse oblige. Brutti vine în fiecare zi să-şi vadă proapătul prieten cu care are planuri mari şi câteodată ia şi el parte la petreceri, care de cele mai multe ori se transformă în orgii. Lui îi plăcea viața uşoară, fără griji, cu toate că era mai în vârstă decât protejatul său. Încă de mult când a ajuns prin aceste meleaguri a aflat că numirea prinților în țările de dincolo de fluviul numit Danubius este o afacere din cele mai bune, de pe urma căreia se puteau câștiga averi frumoase și pedeasupra și funcții importante, deci toate atributele pentru satisfacerea orgoliului uman, ori el este orgolios. Nu întâmplător s-a întâlnit cu Iancu, căuta aşa ceva şi a găsit omul care îi trebuie, crede el. Născut dintr-o familie săracă din Albania, a plecat de mic copil cu o oaste, din acelea care se perindeau prin meleagurile sale natale. Ajuns în Austria intră în armata imperiului, ajungând astfel şi în Spania. A luptat în permanență să-şi găsească norocul. S-a dat în repetate rânduri prinț izgonit de turci, cerând ajutoare şi prințese bogate în căsătorie, însă fără rezultate, de fiecare dată întâmplându-se ceva neprevăzut care îi tăia elanul cu care pornea la drum. A strâns ceva bani cu cu care să poată duce o viață fără grija zilei de mâine, însă aspirațiile sale țintesc cu mult mai sus. Dece să nu fie şi el un mare comandant, alături de un prinț cu moşii întinse şi şerbi, sau cine ştie ce, numai poziția socială să fie cât mai marcantă, ceeace face să curgă galbenii aproape de la sine. Titlurile de noblețe îl încântă și de câte ori se află în preajma vreunui reprezentant al nobilimii este plin de sine şi foarte servil în acelaş timp, ceeace de multe ori enervează peste măsură. Cu Iancu se poartă lafel, cu toate că ştie din ce mediu adevărat vine. Prin el a găsit în fine omul cu ajutorul căruia să se ridice. Are prieteni influenți la Veneția prin fratele său Cristofor Brutti, care deține şi funcția de mare dragoman al Veneției la înalta poartă. Oricând îi erau deschise pungile cămătarilor, sau cel puțin aşa i se promitea. De când l-a cunoscut pe Iancu a scris o sumedenie de scrisori, așteptând cu nerăbdare răspunsurile, dar spre marea sa surprindere a primit de la unele refuzuri nete, în fond de la cele de la care s-a aşteptat mai puțin. Unii bancheri nu voiau să-şi bage capitalul în întreprinderi nesigure, care chiar dacă aveau reuşită nu erau sigure că se puteau recupera cele învestite. Mulți s-au înşelat până acuma la afacerile cu cumpărarea domniilor din țările din jurul Carpaților şi mai bine suflă și în iaurt după ce s-au fript cu ciorba. Situația precară a Valahiei şi a Moldovei unde domnii veniți căutau să sugă cât puteau din sudoarea populației, pentru a plăti imensele datorii făcute cu ocazia acceptării lor ca domni de către Înalta Poartă, i-a făcut pe mulți să se gândească bine la ceeace fac, dar Iancu are un avantaj nefiind cunoscut, fiind cineva nou în scenă, de care Bruti caută să

profite cât poate. Însă în noua lui viață de huzureală, Iancu a uitat că odată banii luați de la bancherul Hoffmann se vor sfârşi, ceeace s-a şi întâmplat, fiind tocați în petreceri nesfârşite, în aşa măsură că el începu chiar să fie cunoscut în anumite cercuri, pomenindu-se în una din zile poftit la acel paşă prin intermediul căruia va trebui să ajungă la sultan sau la sultana Validé, mama preafericitului padişah, sultanul tuturor Ottomanilor, umbra lui Allah pe pământ. Sultana mamă era atotstăpânitoare în acele timpuri în marele imperiu Ottoman. Aflând aceasta, Brutti se cam necăji, fiindcă conform programului toate trebuiau să se petreacă aşa cum stabilise el şi numai prin intermediul său. Pentru a salva aparențele inventează o poveste cum că el a aranjat totul şi că va fi şi el acolo; nu-i era greu să-şi facă rost de o învitație. Minciuna prinde spre mulțumirea sa, fiindcă Iancu era un novice în ale aranjamentelor mondene şi în seara ceea amândoi o pornesc spre palatul paşei. Totul este luminat feeric; eunucii circulă încoace şi încolo, care mai de care să servească sau să-i primească pe oaspeții simandicoşi. Oamenii sunt foarte elegant îmbrăcați, unii europeneşte, diplomați acreditați la Sublima Poartă. Iancu şi-a pus straie de mare boier moldovean, ce e drept nu prea autentic, dar totuşi era important. Hainele i-au fost aduse de un turc care pretindea că le-a cumpărat la un târg într-un oraş numit Galați; erau cam murdare și prea mari pentru el, dar a pus să fie aranjate şi luate pe măsura sa, pentru odată merge şi aşa. Totul fiind să faci efect. În cap şi-a pus un potir înalt din blană care împreună cu mustața ce şi-a lăsat-o îi dă un aspect bizar de oriental, în afară de părul blond care îl trădează. Sunt de față mulți din cei care au petrecut la el. Paşa a fost informat că prințul de acum un an s-a întors şi dorea să-l vadă ca să discute cu el amănunte în legătură cu numirea sa ca pretendent ferm. Iancu aflase încă de data trecută când a fost pe aici că cei aleşi erau trimişi în insula Rodos unde trebuie să aştepte, un fel de exil cu un regim mai dulce, dar şi cu pericole, deoarece nu puțini au fost aici strangulați şi dispăruți fără urme, cei care, sau nu aveau destui bani, sau eliminați de alți pretendenți. În orice caz pentru Brutti lucrurile nu s-au încurcat aşa de mult, fiindcă a fost scutit de cheltuelile ajungerii la paşă, totuşi grav era că încă nu erau banii necesari. Scrisorile întârziau, nu era nici o confirmare și atunci alergă de colo până colo printre negustorii bogați ca să găsească pe câțiva dispuşi să-i avanseze sume frumuşele. A găsit sume mici, cu totul insuficiente, chiar pentru paşă. Le-a luat bineînțeles pe numele lui Iancu care semnează tot ce i se pune în față, numai să fie. Acestea ajung doar ca să poată face față şederii la Constantinopole, pentru traiul lui de prinț.

Petrecerea de la Paşă este foarte strălucitoare, spre încântarea lui Iancu care se şi vede dând şi el tot aşa de fastuase. Imensul palat este pur şi simplu invadat de oaspeți. Bărbați de toate vârstele, îmbrăcați în straie elegante, turceşti şi occidentale. Deasemenea sunt de față şi diplomați printre care şi ambasadorul

imperial Sinzendorff, căruia Brutti îl prezintă pe Iancu. Marea îi fu plăcerea să poată în fine să vorbească cu cineva în limba lui maternă, dar i s-a atras atenția să nu pomenească ceva în fața lui de intențiile sale, fiindcă acesta are limbă ascuțită şi raportează imediat la curtea sa tot ce se petrece aici. Seara târziu îşi face apariția și pașa Mahomed însoțit de vizirul Sinan Paşa, un om care începu să fie temut în Imperiul Ottoman, față de care tremurau mulți paşi. Apariția lui stânjeneşte oarecum petrecerea, fiindcă Sinan este un om aspru care nu permitea nimănui să şadă în fața lui, cerând la toți supunere şi respect, ca la rândul său să stea aplecat până aproape de podea în fața sultanului Soliman, bătrânul şi bolnavul stăpân al Turcilor, care nu se arată aproape niciodată gloatei, decât celor ce-i sunt apropiați. Fiul său, Selim II, moștenitorul tronului, așteaptă moartea tatălui său ca să se suie pe tronul imperiului. Sinan Paşa îl frecventa şi se băgă sub pielea lui; toți spuneau că o să ajungă mare vizir după ce Selim va ajunge sultan, că o să fie unul din cei mai puternici oameni în Imperiul Ottoman.

Pe când se află în compania unor tineri şi se distrează, Iancu se pomeneşte cu doi eunuci mici de statură care îl poftesc să-l urmeze. La început se sperie, dar văzându-i respectuoși se linişteşte și scuzându-se la interlocutori îi urmează. Uşile se deschid una după alta, trece prin nenumărate încăperi somtuase. În una din saloane se pomeni în fața paşei Mahomed. Este un salon imens, cu un covor mare pe jos. Paşa îl întâmpină şi-l duce în fața vizirului Sinan care stă într-un colț, înconjurat de o mulțime de ofițeri şi servitori, de unde nu putea fi văzut de la intrare. Întimidat, Iancu se trânteşte cu fața la pământ, rămânând locului, nemişcat în fața semețului care se uită la el cu o privire pătrunzătoare. Așteaptă un cuvânt ca să se poată ridica. La un moment dat aude vocea destul de caldă a paşei Mahomed.

- ´´ Scoală-te Iancule . . . eşti în fața preamăritului vizir Sinan Paşa . . i-am spus că te afli aici şi vrea să te cunoască . . . ´´ Iancu se ridică timid, dar tot nu îndrăzneşte să se uite la semețul Sinan, în care timp continuă Mahomed să vorbească. - ´´ eşti fiu de domn și ceri scaunul . . ? ´´ Iancu ridică încet privirea și vine în fața vizirului, încă vădit emoționat. Auzise de el, de faima de care se bucură, mai ales de atitudinea lui față de imperiul German şi de duşman al creştinătății. Face câțiva paşi spre el, cade din nou în genunchi, se apleacă până atinge cu fruntea covorul şi aşteaptă. Sinan întinde degetul spre el de parcă ar fi vrut să-l arate şi spune pe un ton poruncitor.

- ´´ Scoală-te . . să văd semnul de pe piciorul drept . . iar dacă ai mințit, capul îți va sta unde-ți sunt picioarele . . . ´´ Iancu deveni din ce în ce mai speriat, simte că în orice moment poate să facă în pantaloni de frică, apoi se grăbeşte să dea ascultare ordinului; se desface stângaci la pantaloni, îi dă jos şi arată vizirului semnul ars de pe pulpa dreaptă. Acesta se apropie şi se uită cu atenție. Inina lui Iancu bate din ce

în ce mai tare; dacă va spune că nu recunoaşte semnul, însemnă că va muri în acest salon prin tăierea capului, ceeace bineînțeles nu se va întâmpla aici, ci în beciurile palatului, dar frica era mare şi gândurile îi zburau dintr-o parte în alta. ªtie că oamenii aceştia nu glumesc, că tot ce spun pun în aplicare. Când îl vede că se îndreaptă şi îi spune că este lămurit, inima îi revine la loc. În fine a reuşit şi încă ce uşor. Îşi trage pantalonii şi încă sub imperiul emoției nu reuşeşte să şi-i încheie; îi ține ca un copil mic să nu-i cadă. Până acuma nu a dat nici un galben şi nici nu i s-a cerut, dar ştie că aceasta nu era decât prologul, a dovedit că este fiu de prinț. Dacă s-ar fi aflat că este fiu de săsoaică, că are creştere germană, precis ar fi zburat din palat val vârtej. Imediat după asta este expediat ca un servitor, fără măcar să i se spună ce s-a hotărât.
- ´´ Poți pleca . . ´´ îi spune vizirul făcându-i semn cu mâna. În orice caz semnul de pe picior a fost considerat, altfel ar fi fost ucis fără rezerve. Cât poate de repede pleacă din fața stăpânilor fără să le întoarcă spatele, lovindu-se de marginile mobilelor. Însoțit de cei doi eunuci, este condus înapoi în sălile unde are loc recepția. Aici îl găseşte pe Bartolomeu Brutti enervat la culme. Îl aşteaptă în fața uşii pe unde a fost dus. Faptul că nu a fost învitat şi el la prezentare îl supără, dar nu are încotro, trebuind să accepte situația. În tot timpul cât a lipsit Iancu, s-a plimbat în susul şi josul coridorului în aşa hal că de mai multe ori a fost întrebat de ieniceri ce caută aici. La apariția lui Iancu îl asaltează cu întrebări.
- ´´ Unde te-au dus . . ? . . ce ai spus . . ? . . ce ai făcut . . ? . . ce ți-au spus . . ? ´´ Iancu îi povesteşte cât se poate de simplu ce i s-a întâmplat.
- ´´ Nici nu ştii prin ce emoții am trecut . . ´´ îi spune el la urmă, ştergându-şi fruntea de transpirație.
- ´´ În orice caz ai scăpat deocamdată de cheltueli mari . . . alții ca să ajungă până aici cheltuesc o sută de mii de galbeni şi tu ai avut noroc . . să te pregăteşti acuma să pleci în Rodos, căci acolo te va trimite . . . eu între timp am să te aprovizionez cu galbeni pentru viața zilnică până când mi se va da suma mare . . dar să ştii că am şi eu o contribuție la reuşita ta . . am vorbit cu fratele meu Cristofor, sper să poată face multe . . cred că el a vorbit cu Sinan . . . ´´ spune Brutti vrând să-i dă să înțeleagă că şi lui i se datoreşte această întrevedere.

Brutti este înebunit că nu poate găsi destul de repede banii necesari. La multe scrisori nici nu a primit răspuns. Pe Iancu nu-l ține la curent de eşecuri, pentru a nu-l descuraja, să nu-l facă să creadă că el în fond nu are nici un fel de putere şi posibilități. Acuma că totul s-a aranjat oarecum cu bine, fără bani, este un pas înainte, mai are timp să caute, nu mai este atât de grăbit.
- ´´ Nici nu ştii ce greu a fost pentru mine să poți ajunge aşa de departe . . . şi nu numai atâta . . ai fost chiar la marele Sinan Paşa, ceeace este ceva mare şi rar . . la mai mult nici nu te puteai aştepta atât de rapid . . . acuma eşti confirmat şi aşa te

vor considera cu toții . . va trebui deci să te conformezi, să te dai ca atare peste tot . . şi cu cât mai repede cu atât mai bine, fiindcă nu vreau să te pescuiesc din Bosfor, nu ca să faci baie, ci împins de cineva pe la spate, îmbrăcat în hainele tale cele mai frumoase, de gală . . . aşa obişnuiesc ei . . când nu mai au nevoie de cineva, te iau, te îmbracă în hainele cele mai frumoase, de gală, pe prinți în straie princiare, pe marii nobili în straiele lor şi apoi te duc cu mare pompă la cheiurile Bosforului unde te împing în apă´´ povestea îl sperie pe Iancu şi în acelaş timp capătă încredere în noul său prieten Bartolomeu Brutti. Acuma este convins că acesta nu-i vrea decât binele.

Capitolul 2

în care Iancu pleacă în insula Rodos unde i s-a stabilit domiciliul obligator

Nu trece prea mult timp că la frumoasa casă pe care Iancu o ocupă, se prezintă în una din zile, când este singur acasă, un emisar din partea paşei Mahomed, care îl învită să se prezinte de urgență la palatul său. Pe loc Iancu îşi pune straiele de boier moldovean şi merge chiar cu curierul. După o aşteptare de peste o oră este primit şi de data asta i se face cunoscut chiar de paşă că trebuie să plece imediat la

Rodos unde i s-a fixat domiciliul în cadrul Imperiului Ottoman. Din acest moment este mereu însoțit de doi ieniceri bine înarmați care îl conduc acasă şi sub privirile lor trebuie să-şi facă bagajele, deoarece trebuie să plece imediat. Situația este cât se poate de proastă. Este speriat la culme, nu ştie dacă este într-adevăr dus în insulă, sau i se pregăteşte ceremonia care i-a fost povestită cu câtva timp înainte de către Brutti. Se uită de nenumărate ori pe fereastră în speranța că Brutti va veni, dar spre nemulțumirea sa nu-l vede. Nu îndrăzneşte să vorbească cu ienicerii care stau lângă el observându-i fiecare mişcare, dar ca să câştige timp, caută să împacheteze cât mai încet, făcându-se în permanență că caută câte ceva.
- ´´ Nu se poate amâna plecarea pe mâine . . ? ´´ întreabă el pe jumătate de gură, dar aceștia nu-i răspund. Exasperat, zgârie pe o bucată de lemn câteva rânduri pentru prietenul său, cu un fard uitat de una din petrecărețele care l-au vizitat în zilele trecute şi o pune la intrare ca să fie văzută; paznicii lui nu l-au oprit s-o facă, spre mulțumirea lui. Plecarea are mai mult caracterul unei arestări decât deportarea, fiindcă nu este lăsat nici o clipă singur. Servitorii au fugit la apariția ienicerilor, aşa că va trebui să care singur bagajele ce şi le-a făcut. Merge înainte sub privirile curioşilor, în urmă cu cei doi ieniceri gata să intervină la nevoie. Este clar, este mai mult o arestare decât o deportare. În acest timp apare o căruță murdară în care este suit, bagajele azvârlite în urmă. În tot timpul drumului speră să întâlnească pe cineva, dar nu are noroc. În scurt timp ajunge în fața unei clădiri imense, cu pereții groşi de unde se aud gemetele şi urletele celor schigiuiți din ordine înalte, de la sultan până la ienicerii săi. Este vestita închisoare Edi Cülé pe care a văzut-o de atâtea ori pe dinafară. Împrejurimile sunt goale, fiindcă lumea se ferește să vină prin aceste locuri de groaza vaetelor care se fac auzite zi și noapte. Dealtfel aceasta convine autorităților, scutindu-i de eventualele dezordini ce s-ar fi putut ivi datorită mijloacelor inumane de a trata pe cei ce se opuneau cât de puțin dominației ottomane, sau cei care stăteau în calea celor mari, care îşi apărau pozițiile şi averile. Dar nu rareori pe aici au trecut oameni care mai târziu au devenit mari, care la rândul lor îşi trimiteau adversarii aici, uitând de chinurile prin care au trecut ei înșiși. Aici erau închişi până și pași din preajma sultanului, viziri care au făcut greşala, opunându-se reprezentantului lui Allah pe pământ şi oricine s-ar fi exteriorizat într-un fel sau altul înpotriva stăpânilor imperiului groazei.

Ajuns în fața imensei porți din lemn masiv, i se dau obiectele strict necesare, iar restul bagajelor sunt predate unor turci care au ieşit pe o uşe mică. După o scurtă formalitate din care nu înțelese nimica, deoarece s-a vorbit o turcă pe care el n-o cunoaşte, este condus într-o curte imensă, pavată cu calupuri din lemn, ceeace îi dă un aspect sinistru, făcă pic de verdeață, unde este lăsat să aştepte într-un colț. Cei care l-ai însoțit până aici au plecat, lăsându-l în seama paznicilor închisorii,

nişte bărbați uriaşi, cu forțe herculane care când puneau mâna pe cineva, pur şi simplu îi frângeau oasele. O asemenea brută îl înpinge în marea curte din centru cu atâta putere, încât cade pe caldarâm lovindu-se la frunte; pielea crapă iar sângele începe să curgă şiroaie, fără ca să-i pese cuiva de asta. Tot ştergându-se cu dosul palmei şi cu mâneca se umple totul de sânge de parcă ar fi fost înjunghiat, dar cei care treceau pe lângă el nici nu se sinchisesc. Toată după amiaza a fost ținut în această curte murdară, culcat pe bocceluța în care i s-a permis să-şi pună câteva lucruri trebuincioase. Nu întreabă dece este tratat aşa, fiindcă îşi dă seama că este inutil. Tot nu i s-ar fi spus nimica, aşa că este mai bine să aştepte, să vadă ce va urma. În mintea lui îşi fac loc fel de fel de presupuneri. Doar i-a spus paşa Mahomed personal că trebuie să plece în insula Rodos şi atunci dece această mascaradă şi jignire, lui care în curând va fi rege, domnul Moldovei. Încetul cu încetul indignarea îşi face loc în sufletul său rănit şi speriat. În cele din urmă se scoală curajos, se uită în jur, la pereții din piatră murdari şi umezi din cauza apropierii mării a cărei valuri se auzeau până aici, surd. Se făcuse seară, o uşoară briză răcoroasă îi mângâie fruntea însângerată. Încet de tot se îndreaptă spre imensa poartă cu gratii prin care a fost împins, se uită spre coridorul care porneşte de aici, ascultă cu atenție şi aude voci înfundate. Strigă cât poate de tare, dar se sperie fiindcă vocea sa se repetă prin ecou. Nu primeşte nici un răspuns. Numai din când în când se aud gemetele celor închişi precum şi celor biciuiți. Crezând că nu este auzit, că paznicii confundă vocea sa cu a celorlalți, începe să vorbască tare, să ceară ajutor. Vorbeşte turceşte, în turca sa stricată. De data asta are succes. De după colț apare unul din aceste brute, îmbrăcat doar în nişte pantaloni strânți şi murdari, cu partea de sus a corpului gol, transpirat, curgându-i şiroaie de sudoare pe piept şi spate. Văzându-l, acest animal în chip de om îl întreabă răstit ce vrea.

- ´´ Vreau să ştiu ce se petrece cu mine şi dece sunt ținut aici . . şi apoi am avut asupra mea o mare sumă de bani, ce s-a făcut cu ea ? ce ați făcut cu ea ? unde i-ați pus . . ? ´´ spune el vădit enervat, nemaiținând seama ce ar putea urma. Neprimind nici un răspuns continuă, prinzând curaj . . - ´´am să mă plând înălțimii sale Mahomed Paşa, să vă spânzure pe toți . . să-mi dați banii şi să mă lăsați să plec . . dece mă țineți aici . . ? ´´ spune el la sfârşit disperat lovind cu pumnii în imensele gratii din fier. Paznicul din fața sa stă ca împietrit şi ascultă, apoi dispare şi pentru prima oară acest bărbat care a pornit să-şi caute fericirea, izbucneşte în plâns, pierzându-şi controlul. Lunecă încet dealungul gratiilor ținându-se de ele şi se aşează în praful de jos. Ceeace se face cu el întrece orice închipuire. Dacă este exilat numai de formă dece este ținut şi batjocorit ca cel din urmă borfaş ? Gândul acesta îl frământă mai mult ca orice. După câteva minute, în care timp a stat cu mâinile crispate pe gratii, apare acelaş paznic însoțit de alți doi mai scunzi şi spre surprinderea lui nu este repezit şi nici bruscat. Unul din ei deschide poarta şi-l

pofteşte afară. Iancu îşi ia bocceluța şi-i urmează. Este dus prin fel de fel de coridoare înguste, întunecoase şi puturoase, sub care se aud valurile Bosforului. Din cauza oboselii şi al nervilor se simte foarte obosit, deabea se poate ține pe picioare. Merge încet de tot, fiindcă are impresia că în orice moment se poate prăbuşi pe podeaua murdară. Din când în când le taie calea şiruri de gândaci mari şi negri sau şobolani cât pisicile de mari, fără ca aceasta să atragă cuiva atenția. În cele din urmă se crispează cu mâinile de pereți şi fiecare pas îl face cu un imens efort. În capul coridorului este băgat într-o celulă mică şi întunecoasă, cu un pat murdar cu paie turtite pe el, în care curge pe pereții din piatră apă. Uşa din fier se închide cu zgomot în urma lui făcând un ecou puternic în lungul coridor. În primul moment i se pare că este linişte deplină, dar trântindu-se pe pat frânt de oboseală din cauza tensiunii nervoase la care este supus, aude valurile Bosforului care se sparg pe pereții închisorii. Se ridică cât poate, cramponându-se cu degetele de pereți şi se uită afară prin ferestruica cu gratii groase de deasupra patului. Constată că se află chiar deasupra apei a căror valuri se lovesc de pilonii aripii închisorii care înaintează în mare pe această porțiune. Este în culmea disperării, aşa rănit cum este, capul îl doare, sângele s-a închegat pe frunte şi pe obraj, ochii îi ard; nu poate pricepe dece i se aplică acest tratament; deodată tresare, nu cumva s-a ivit un pretendent care voia să scape de el şi cu bani a obținut pieirea sa ? ªi acest gând îl sufocă. Se trânteşte din nou pe pat şi pentru a doua oară în viața sa începe să plângă înfundat. Nu a mai pățit aşa ceva de când se ştie bărbat. Prin multe necazuri trebuia să treacă ca să ajungă în fine acolo unde râvneşte, dar cel mai prost lucru este că nu dispune de galbenii necesari, iar cei puțini pe care îi avea i-au fost luați. Măcar de s-ar ivi singurul prieten pe care îl are aici, care a fost dispus să-l ajute, Bartolomeu Brutti, care dealtfel şi el are interes la suirea sa pe tron, dar în orice caz s-a arătat dispus să-l susțină. Nu se poate să nu afle că este aici, să nu caute să-l salveze, doar i-a promis că-l va sprijini cât va putea. Doar n-o să-l lase să putrezească aici. Cu aceste gânduri adoarme.

Dimineața sare din pat auzind zăngănitul produs de zăvoarele grele ale uşii. În fața sa stă un turc înalt cu un mare iatagan la centură care îl pofteşte, de data asta destul de curtenitor, să-l urmeze. Iancu îşi strânge la repezeală cele câteva lucruşoare în bocceluță şi-l urmează. Nu poate merge repede, oasele îl dor, fața îi este încă mânjită de sânge şi simte cum îi crapă capul. Foame nu mai poate simți, atât de întîntinşi sunt nervii săi. Face aceeaşi cale ca aseară, în sens invers, şi este dus în marea sală a paznicilor. Aici spre marea sa bucurie este întâmpinat de Bartolomeu Brutti care îl îmbrățişează. După ce îl priveşte speriat de felul cum arată începe să-i vorbească.

- ´´ Bine că te-am găsit . . am venit ieri la tine şi am găsit casa goală . . mai întâi am crezut că ai plecat, că ai renunțat . . dar mi-au spus servitorii înfricoşați că ai

fost ridicat . . noroc că am văzut la intrare cele câte cuvinte pe care le-ai scris . . ´´ se uită la Iancu cu un aer amuzat . . . . - ´´ sincer îți spun, mi-a trebuit timp să le descifrez . . . am fugit într-un suflet la paşa Mahomed care mi-a spus că s-a hotărât exilarea ta în insula Rodos, dar că nu eşti obligat să stai în marea cetate a călugărilor templieri . . poți sta acolo unde vei voi . . mare cinste ți se face, să știi . . știind că toți cei trimişi în exil trebuie să locuiască o noapte aici am venit într-o fugă . . este o precauție, nu te speria, chiar azi pleci la Rodos . . banii ți se vor returna şi cei care ți i-au luat vor fi pedepsiți . . da cei ai la frunte de eşti plin de sânge . . te-au bătut bestiile . ? ´´
- ´´ M-a îmbrâncit unul din ei şi am căzut cu fruntea de podea . . da nu-i nimica . . . . mulțumesc meser Brutti că te ocupi aşa de mult de mine . . . tare m-am speriat când m-am văzut aici în cetatea asta îngrozitoare pe malurile Bosforului, mai ales după cele ce mi-ai povestit . . . . mă şi vedeam plutind în mare, îmbrăcat de gală. ´´
- ´´ N-ai nici o grije, încă nu au intenția s-o facă şi nici un mmotiv . . dar poți fi sigur că ei nu se dau în lături s-o facă dacă găsesc că este necesar . . nu este neapărat nevoie să fi dus mai întâi la Edi Cülé . . te ridică chiar de pe tron în timpul unui consiliu . . de asta poți fi sigur . . şi de față cu toți . . când vine firmanul de mazilire, numai la aşa ceva te poți aştepta . . . şi nimeni nu îndrăzneşte să se opună . . . aceştia de la cel mai mare până la cel mai mic sunt nişte brute fără Dumnezeu cu toate că se roagă zilnic la Allah . . . ´´

După ce i se restituie totul, Iancu iese din vestita închisoare, unde de fapt fusese închis din greşală, iar paznicii crezând că va fi încarcerat s-au purtat cu el atât de brutal. În loc să fie dus pe malul Bosforului într-un loc unde era pregătit un vas spre Rodos a fost dus la Edi Cülé. Spre seară părăseşte aceste ziduri murdare şi dezolante şi spre fericirea sa este dus la Bartolomeu Brutti, din ordinul expres a lui Sinan Paşa cu care a vorbit Cristofor Brutti, fratele lui Bartolomeu, sosit de curând de la Veneția să-şi reia funcția de mare dragoman pe lângă poartă. A doua zi este dus la unul din cheiuri şi îmbarcat pe un vas mic al unui negustor. Prietenul său îi dă o scrisoare de recomandare către un anume Nicola care are o căsuță în insula încântătoare Rodos. După ce-şi ia rămas bun de la Brutii, vasul părăseşte portul Constantinopol. Cum nu mai călătorise pe mare, cele trei zile de drum îl îmbolnăvesc în aşa măsură că a fost debarcat aproape purtat pe sus de marinarii turci şi trântit pe chei cu bagajele alături. Dar nu vede pe nimeni care să-l aştepte. Se aşează deci pe un butuc şi aşteaptă, când îi iese înainte un omuleț mic care îl întreabă dacă doreşte o locuință. Iancu dă din cap în mod aprobator şi omulețul îi încarcă bagajele pe un catâr şi o pornesc la drum. Nu mai întreabă cine este, fiind pe terminate cu puterile, merge în urma lui. Pe drum omul se prezintă, Giorgios din Rodos, grec care are o casă frumoasă în micul orăşel Rodi, centrul

administrativ al insulei. Peisajul este încântător, peste tot alei cu chiparoşi şi flori care parfumează aerul cald. Verdeaţa luxuriantă, căsuţele mici, unele în stil turcesc, altele construite înainte de venirea lor, toate colorate în alb, formează cu verdeaţa proaspătă a vegetaţiei un peisaj încântător. Nici nu are timp să vorbească prea mult cu noua sa gazdă, obosit la culme se culcă. Seara se trezeşte în fine din răul de mare, înconjurat de o familie numeroasă, îmbrăcaţi în stil grecesc, care îl priveşte cu curiozitate. Când deschide ochii toţi izbucnesc în râsete de bucurie. Copiii fug prin vecini, anunţând că străinul s-a trezit şi o mulţime de oameni simpli aleargă care încotro cu intenţia să-l ajute. Unul aduce ceva de mâncare, altul o păturică, iar alţii vin cu câteva fire de flori pe care i le înmânează cu gingăşie. Iancu se uită cu ochi mari la ei şi nu ştie ce să creadă, dar îşi revine repede. Patul moale şi hărmălaia celor din jur îl bucură, dar imediat îşi aduce aminte că nu acesta este mediul în care trebuia să se învârtească. Se ridică încet de pe pat, ajutat de un bătrân şi un copil şi se duce afară în grădină. Ce minunăţie, grădina este mică, dar atât de plină cu flori că trezeşte în sufletul său acrit un sentiment pe care nu l-a mai avut demult, doar în mica grădină la Kronstadt pe care mumă-sa o îngrijea cu abnegaţie. Simte un moment că în fond aceasta este lumea din care face parte, în care a crescut, că aspiraţiile sale nu-l fac decât să-l arunce în ghiarele unei societăţi care la cel mai mic semn de slăbiciune te sfâşâie fără nici un fel de regret sau reţinere, oameni care nu au altceva în minte decât măririle şi banii pentru care sunt în stare să-şi vândă absolut tot, părinţii, ţara, proprii copii şi chiar pe ei înşişi, dacă ne gândim că cei numiţi domni în ţările române trebuie să lase ca zălog la Constantinopole proprii lor fii, care erau omorâţi la cea mai mică nesupunere a părintelui lor, sau chiar atunci când un alt pretendent voia să-i ia locul, în schimbul unei sume de bani mai mari decât cea dată de vechiul domn. Totul era de vânzare la ei. Iancu începe să-şi dea seama de asta, a avut însă mai mult noroc ca alţii, nefiind obligat să-şi aducă şi familia ca zălog. Îşi aduce aminte de ceeace i-a spus tat-su despre decapitarea domnilor, de umilinţele la care trebuiau să le suporte şi multe altele, dar ce să facă, acuma a intrat în horă, trebuie să joace, fie ce o fi, poate că el va avea mai mult noroc ca ceilalţi. Plimbarea îi face bine şi în scurt timp se simte complet refăcut fiziceşte. Îşi aduce aminte că în port trebuia să-l întâmpine grecul Nicola şi nu înţelege dece acesta nu a venit. În ori ce caz în ultimul timp are parte numai de încurcături, mai întâi cu încarcerarea la Edi Cülé, apoi n-a fost aşteptat de Nicola. Cel puţin nu i s-au furat bagajele. Făcându-le controlul constată că sunt intacte, inclusiv punga cu bani; nimeni n-a băgat de seamă că duce cu el o sumă mare pentru nişte oameni săraci ca aceştia, dar insuficientă cu totul pentru a fi numit domn. Giorgio observând că controlează bagejele se apropie de el şi spune pe un ton firesc.

- ´´ Punga de piele cu galbenii este acolo, nu s-a atins nimeni de ea . . ´´ deci ştie de bani şi nu s-a gândit să se atingă de ei; lucrul acesta îl emoţionează oarecum,

dar nu mulţumeşte să nu dea impresia că este un negustor oarecare, ci un pretendent la un tron, ceeace cei de aici dealtfel ştiau foarte bine, deoarece el nefiind singurul care trece pe aici, mai sunt şi alţii care însă nu se văd pentru a nu da naştere la impresia că ar dori să comploteze, ceeace ar fi însemnat moartea lor sigură.

Pentru prima oară de când a plecat de acasă se simte în largul său. Între timp i s-a jegărit îmbrăcămintea, din cauza evenimentelor prin care a trecut. Are un aspect murdar, ceeace nu-l distinge de ceilalţi muritori de rând. Nimeni de aici nu o să creadă că este un prinţ care odată va fi rege, gândeşte el. Acuma este Janke Weiss, fiul unui curelar venit prin părţile locului şi nu prinţul din neamul mare al Muşatinilor, stăpânitorii ţării Moldovei, care de fapt îi aparţine lui mai mult decât oricui. Dar nu are prea mult timp să mediteze şi să se bucure de ospitalitatea oamenilor simpli unde a tras, fiindcă vicleanul Nicola s-a dus la vaporul care i-a fost dat, neştiind că pleacă cu altul din cauza arestării care nu trebuia să aibe loc. După ample investigaţii află unde se găseşte cel ce i-a fost încredinţat. Îl cunoaşte pe ţăranul Georgio. Grija lui mare este să nu i se fi întâmplat ceva celui pe care îl are în grije din ordinul lui Meser Bartolomeu Brutti. ªtie cine este Iancu; i s-au transmis instrucţiuni foarte precise de felul cum trebuie să procedeze cu el. Trebuia chiar să facă rost de sume de bani, dacă aceasta ar fi fost necesar. Deasemenea s-au pregătit toate în aşa fel ca Iancu să ducă un trai cât mai larg, demn de un prinţ pretendent la un tron.

Nicola se grăbeşte să-l ia de acolo. Vine însoţit de doi servitori. Când îl vede pe Iancu, pe care nu-l cunoaşte, dar a cărei descriere o avea, se repede fericit la el.
- ´´ Prea înălţate prinţ, ce s-a petrecut că sunteţi în halul acesta . . . cum de aţi încăput în mâna zdrenţăroşilor aceştia . . ? ´´ prima dată Iancu are o mişcare de enervare şi de indignare fiindcă încă nu a dispărut îl el demnitatea de om crescut de o mamă simplă, să fie cuviincios cu semenii săi, să nu jignească pe nimeni, că oameni sunt cu toţii, dar dându-şi seama de situaţia în care se află nu se exteriorizează şi nu protestează, din contra.
- ´´ M-au cules de pe chei şi m-au adus aici . . aceşti zdrenţăroşi . . m.au găzduit şi m-au ajutat . . eşti cumva Nicola . . ? ´´
- ´´ Da înălţimea Voastră, am venit cu oamenii să vă duc bagajele la reşedinţa pe care v-am pregătit-o . . una demnă de rangul înălţimii voastre . . ´´ Iancu se uită la el cu indiferenţă.
- ´´ M-ai lăsat pe chei ca pe o zdreanţă şi n-ai venit . . . puteam să pier acolo . . iată în ce hal mă aflu . . du-mă imediat la locuinţa mea . . ´´
- ´´ Iertare înălţime, cer încă odată iertare, dar a fost o neînţelegere la mijloc . . vom căuta să aranjăm toate aşa cum se cuvine . . . ´´ În acest timp s-au strâns toţi

cei din casă roată în jurul lor, neştiind ce se petrece cu oaspetele lor. Auzind că i se spune înălțimea voastră se retrag câțiva paşi înapoi şi o teamă cumplită le umple sufletele. Le este teamă să cumva să-l fi jignit, ceeace ar putea avea repercursiuni neplăcute pentru ei, dar nimica din temerile lor nu se petrece. Iancu pleacă însoțit de Nicola fără măcar să-şi ia rămas bun. Servitorii îi urmează cu bagajele în spinare. Speriați oamenii se uită după ei, mulțumiți că au scăpat atât de uşor. Una din femei se îndreaptă spre un bărbat mai în vârstă, cel care a fost mai atent cu Iancu şi-i spune pe un ton plin cu reproş.

- ´´ Vezi bărbate . . ți-am mai spus să nu mai culegi oameni de pe drum . . . mai ales unul ca acesta . . . auzi un prinț . . pfui ´´ şi scuipă pe jos.

- ´´ Lasă nevastă că ştiu ce fac . . l-am primit în casa mea ca pe un oaspete binevenit . . aşa că nu poate să ne facă vre-un rău . . ne-am purtat bine cu el . . . oameni suntem cu toții . . prinți sau țărani cu toții suntem ai Domnului . ´´ şi-şi face semnul crucii. Oamenii în insulă au fost obişnuiți cu asemenea întâlniri, de oameni din toate păturile sociale, de la tâlhari până la exilați politici precum şi pretendenți la unul din scuanele ºărilor Rpmâneşti, din care unii ajungeau până la adânci bătrânețe, aşteptând zadarnic să fie numiți.

Capitolul 3

Insula Rodos, exilul

Nicola îl duce pe Iancu în vila pe care a închiriat-o. A mai avut ocazia să se ocupe şi de găzduirea altor prinţi pretendenţi la tronul Valahiei sau al Moldovei, cei mai mulţi fără succes, mulţi din ei dispărând pur şi simplu fără urmă. De regulă ei sunt obligaţi să locuiască în marele castel al Ospitalierilor unde primesc şi o mică rentă din partea sultanului ca să aibe din ce trăi, bineînţeles până când vor fi în stare să plătească imensele sume necesare cumpărării tronului, pe care dacă nu le puteau strânge, erau pur şi simplu înlăturaţi, nimeni nu ştie când şi cum. Sugrumători erau mulţi în acelea timpuri, care o făceau pentru un galben, cari dacă deveneau periculoşi să fie şi ei înşişi sugrumaţi de un altul mai zelos. Dar Iancu a fost scutit, la cererea expresă a prietenului său Brutti, să locuiască acolo, permiţându-i-se să închirieze o vilă. De cele mai multe ori oamenii se fereau să-i frecventeze pe pretendenţi, sau să-i primească în casele lor, de teama repercursiunilor, nimeni nu voia să-şi atragă ura stăpânitorilor turci. La început şi Nicola a refuzat să se ocupe de Iancu, dar Brutti i-a oferit o sumă mare care l-a tentat şi i-a arătat autorizaţia de a locui în altă parte decât la castel. Casa se află la marginea oraşului, într-o grădină splendidă plină cu flori şi chiparoşi înfloriţi, dar ceeace încântă ochii sunt pâlcurile de trandafiri de toate nuanţele. Casa este văruită în alb iar iedera care o acopere în parte, contrastează cu albul imaculat al pereţilor. Construită în stil bizantin, înainte de venirea turcilor, având o vârstă apreciabilă, are pereţi groşi din piatră, cu uşi masive din lemn de stejar şi o mobilă greoaie, imesă, ceeace dă interiorului un aspect inospitalier, rece. Totuşi mărimea ei îi dă un aspect

grandios, ceeace Iancu apreciază. Aşa ceva îi trebuie ca să se afirme şi să se ştie că este un adevărat prinț. Aproape că şi lui îi vine să creadă că a crescut în palatele lui tat-su cel adevărat, cele din Moldova şi Transilvania. Habar n-avea unde se aflau, dar asta nu conta, principalul este că a crescut în ele, mai departe nu priveşte pe nimeni. La plecarea hamalilor se pomeneşte singur față în față cu servilul Nicola.
- ´´ Nu este aşa că înălțimea voastră este mulțumită . . ? ´´ întrebă el făcând în acelaş timp temenele întocmai ca la turci. El este însă un grec sadea, îmbrăcat în pantaloni din pânză albă, un fel de ițari, cu cizmulițe cu ciucuri, o cămaşe cu mâneci largi cu cusături frumos lucrate şi colorate intens, iar pe cap cu un fel de cipilică alungită care se isprăvește cu un ciucure mai mare, roşu. Poartă o mustață răsucită în sus având în totul un aspect bizar. Surâsul permanent îi dă o expresie de şiretenie şi în acelaş timp de răutate. Cine stă de vorbă cu el are impresia că are în fața sa un om nesincer; mişcările sale sunt gândite, prețioase şi cât se poate de calculate.

Iancu în schimb nu percepe mare lucru din tot ce se petrece în jurul său. Este atât de pătruns de rolul pe care îl joacă, încât evenimentele nu-l impresionează deloc. Îi pare bine că toate se petrec aproape aşa cum s-a calculat, aşa cum credea el şi Brutti că va fi. În mintea sa s-au format un fel de perioade şi s-a învățat să socotească fiecare interval care a trecut. Este hotărât să aştepte, indiferent cât, numai să ajungă la țelul urmărit. După socoteala sa perioadele mari şi grele oarecum au trecut, dar acuma nu are prea mult timp de reflecții. Casa îi place şi o satisfacție deplină îi pătrunde în suflet, după neliniștile prin care a trecut.
- ´´ Da Nicola, îmi place foarte mult, aşi vrea s-o vizitez . . răspunde el la o vreme, revenind din visare.
- ´´ Cu plăcere înălțimea voastră . . rog să mă urmați . . ´´ îl pofteşte cu mâna să meargă înainte spre una din uşile din fumdul odăii. Nicola îi face loc să treacă şi rând pe rând se perindă în fața ochilor săi întreg interiorul viitoarei sale locuințe, apoi ajungând din nou de unde au plecat Nicola bate din palme și ca din pământ îşi fac apariția doi servitori îmbrăcați greceşte şi patru paznici voinici. În acelaş timp se aude de afară lătratul unor câini mari. Iancu îşi îndreaptă privirea spre grădină uitându-se întrebător spre Nicola.
- ´´ Sunt foarte buni paznici . . înainte să vă apropiați de ei să le dați bucăți de carne, chiar din mâna înălțimii voastre . . vă sfătuiesc s-o faceți zilnic . . numai aşa de formă, să se obişnuiască cu noul lor stăpân . . cel care a stat mai înainte aici a scăpat de multe belele datorită lor . . să merge să-i vedem . . ´´ După ce cei şase slujitori îşi salută stăpânul aşa cum se cuvine, toată lumea iese pe terasă. Jos în grădină sunt cinci câini imenşi, din cei cu părul scurt, din ce rasă Iancu nu ştie fiindcă nu se pricepea la câini, deoarece niciodată nu l-au interesat animalele. În

afară de păsările care se mănâncă, de vitele şi porcii care dau fripturile, pentru el necuvântătoarele erau inexistente. Cu toate acesta îl încântă ciripitul păsărelelor din grădină. Totul este atât de frumos încât îi creşte inima. Casa aceasta ca un palat, tot atât de frumoasă ca acea a bancherului Hoffmann din Kronstadt, grădina încântătoare, tot anturajul precum şi faptul că i se spune înălțimea voastră, totul îl face să se umfle în pene. El care până la adolescență nu a ştiut decât că este Janke Weiss, fiul unui simplu curelar, care vedea trecând caleştile frumoase ale nobililor şi bogaților huruind pe caldarâm, cari nici nu se uitau la el, era acuma egal cu ei, ba mai mult decât atâta, odată va fi chiar stăpânul lor. Nu, trebuie neapărat să-şi schimbe felul de a fi; nu mai trebuie să fie împăciuitor, trebuie să vorbască numai cu cei de o seamă cu el, față de servitori trebuie să fie poruncitor și neînduplecat, el prințul Mușatin. Doamne, ce a dat peste mine, gândeşte el şi se umflă în pene. Nicola obsearvă şi respectuos se apleacă fără un motiv în fața sa, după care îşi ia rămas bun, lăsându-l singur înconjurat de servitori, paznici şi câini, asigurându-l că o să-l pună în legătură cu unii din vecinii săi, oameni bogați cu influență pe insulă. Apoi Iancu mai face un tur prin noua locuință, cercetând-o mai amănunțit, se duce în grădină, nu înainte să ceară unui servitor cinci bucăți de carne pentru câini, iar în cele din urmă se duce să se culce cu ideea că viitorul îi va surâde.

În primele săptămâni nu se petrece nimica, viața de aici părându-i cam anostă. Doar un ienicer a venit să-i ceară actele ca să-l înregistreze la administrație ca exilat; atâta tot, încolo nu vine nimeni să-l vadă. Nicola nu prea se ține de cuvânt să-l prezinte celor de aici, mai ales celor exilați din castelul Ospitalierilor, reședința tuturor care nu au avut norocul lui Iancu, dar el nu ştie că în acest timp nu se află nici un pretendent pe insulă în afară de el, ci numai câțiva indezirabili de la Constantinopole, oameni mai mult pedepsiți decât cu domiciliul obligatoriu. Dar în una din zile, pe când se plimba pe străzile Rodosului, însoțit de un servitor, este oprit de un bărbat înalt, frumos, elegant îmbrăcat care i se adresează mai întâi pe greceşte, dar văzând că nu prea este priceput îl întreabă pe turceşte ce limbă cunoaşte. Zăpăcit Iancu îi răspunde pe limba sa maternă, germana, dar imediat își dă seama de greşala pe care a făcut-o și îi răspunde pe româneasca sa stricată pe care o ştia de acasă, căci la Kronstadt locuiau şi români cu care el se întrețînu câteodată.

- ´´ Încântat de cunoştiință meser . . ´´ se uită la străin aşteptând să se prezinte, dar spre marea lui surprindere acesta îi răspunde tot pe româneşte, dar una bine vorbită, ca cineva deprins de limbă.

- ´´ Domnul Iancu, fiul Mușatinului Petru al Rareşoaiei . . nu . ? ´´ Iancu se simte în al şaptelea cer că cineva i se adresează în felul acesta.

- ´´ Da meser . . chiar eu sunt . . cu cine am onoarea . . ? ´´ răspunde el bucuros, umflându-se în pene.

- ´´ Înălțimea voastră nu mă cunoaşte şi cred că nu ştie din ce neam mă trag . . sunt din neamul voevodului Pătraşcu . . fiul lui şi frate cu Petru, cel ce se aflǎ la curtea Francei, la majestatea sa Caterina de Medicis, ilustra regină, mama majestății sale Henric al treilea . . . şi sunt fratele banului de Craiova, Mihai . . . tatăl meu a fost domn în Valahia şi i se zicea cel Bun . . . n-a vărsat sânge de boier cum făcu Mircea, acel ce i se zicea Ciobanul . . . care şi el a domnit în Valahia cu doamna sa Chiajna . . . ce oameni haini, numai de rele s-au ținut . . au tăiat capete de boieri, fiindcă vedeau în oricine un duşman . . . vajnica Doamnă este mama lui Petru, cel ce a domnit după tatăl său Mircea . . . ´´ După această lungă prezentare se opreşte Pătraşcu şi se uiră la Iancu cu interes.
- ´´ Încântat să vă întâlnesc . . în insula asta nu vezi pe nimeni . . ´´ Iancu este mulțumit că în fine poate sta cu cineva la taifas.
- ´´ Nu vede înălțimea voastră, fiindcă oamenilor le este teamă să vă viziteze . . . sunteți doar surghiunit . . veți fi domn după câte ştiu . . ? ´´ se uită curios la Iancu.
- ´´ Da, sunt aici pentru aşa ceva . . dar, iaca, a trecut atâta vreme şi nimica nu se simte . . am fost închis la Edi Cülé şi apoi trimis aici . . voi fi domnul Moldovei deoarece tronul acesta îmi aparține de la tătâne-miu. . . ´´
- ´´ Îmi pare rău că nu ne vom vedea . . eu nu locuiesc prin aceste locuri ci stau în insula Creta . . . . am venit prin aceste meleaguri după treburi . . ´´ şi cu asta cei doi bărbați din neam de domni se despart. Pe Pătraşcu l-a mai văzut de câteva ori, dar mare lucru nu a putut afla de la el, doarece nu era aici ca să ceară domnia, lui îi plăceau mai mult buchiile şi umbla după scrisuri. Scria cărți sfinte şi chiar una pre limba sa, împreună cu un alt învățat. ªtia ce pățesc toți cei care ajung pe scaunul uneia din țări. Niciunul nu a scăpat cu binele, în afară de cei ce mureau de tineri sau înecați în Dâmbovița.

După plecarea lui Pătraşcu, Iancu nu vede pe nimeni în afară din când în când pe Nicola care îl aprovizionează cu tot ce trebuie. Bartolomeu Brutti i-a scris că aşa de curând nu va putea veni, aşa că va trebui să facă conversații cu Nicola care era mândru că are un interlocutor atât de marcant. A umplut tot oraşul cu poveşti despre înălțimea sa prințul Iancu, fiul unui rege ce i se zicea Petru al Rareşoaiei. Atâta le-a umplut capul tuturor, încât Iancu este salutat de toți cu mult respect. Singur cuc nu putea să stea în căsoaia pe care a închirat-o, oricât de frumoasă era. Simțea nevoia să vadă lume, să se plimbe prin frumosul oraş Rodos pentru a-l cunoaşte şi a se face cunoscut, mai ales că Nicola nu prea se arată dispus să-l recomande în societatea suspusă a insulei. Dar, în una din zile îşi face apariția Bartolomeu Brutti. Iancu este ûn culmea fericirii că pritenul şi protectorul său a venit să-l vadă; a rămas şi fără bani, fiind sigur că i-a adus ceva. Pentru traiul de toate zilele are de le Nicola, dar îi trebuiau şi pentru diverse cheltueli în afara gospodăriei. Deoarece au trecut mai multe luni de când a venit şi perioada pe care s-a plătit chiria destul de ridicată a trecut, Nicola nu prea mai era dispus să-l

finanțeze în continuare, devenind chiar desagreabil, ceeace îi displăcea lui Iancu la culme, repezindu-l de câteva ori, știind că s-a obligat față de Bartolomeu Brutti să aibe grije de el, bineînțeles contra unei plăți substanțiale.
- ´´ Mai lasă-mă cu văicărelile tale . . mă scoți din sărite . . doar ți-am spus că trebuie să sosească prietenul meu Bartolomeu Brutti cu bani şi atunci ai să primeşti tot ce ai dat pentru mine . . . şi nu numai atâta . . o să primeşti şi câştigul . . ´´ îi spune Iancu mânios.
- ´´ Mă iartă măria voastră . . dar aştept cam de multicel şi am nevoie de bani . . că doar pentru asta dau casa . . ´´ Deci casa este a lui, află Iancu, dar în fond n-are importanță.

Bartolomeu îi aduce o sumă importantă, din care Nicola este plătit, primind şi câştigul cerut, părându-i totuşi rău că nu mai are legături bune cu chiriaşul său. Are însă nevoie de el.
- ´´ Acest Nicola nu este bun decât să-ți procure cele necesare traiului şi să încaseze chiria pentru casa care îi aparține . . o are de la un bogat negustor care i-a dăruit-o . . . în rest nu poate face prea mult . . ştiu ce urmăreşte . . vrea să se bage sunb pielea ta, așa cum a făcut cu ceilalți, cu gândul ca atunci când vei fi domn să-i dai un loc mai bun în regatul tău ´´ îi spune Bartolomeu Brutti cu destulă ciudă, că doar şi el are acelaş gând, considerând că aceasta fiind ceva natural, atâta timp cât îşi dă toată silința să-l finanțeze, dar el are cu mult mai multe posibilități financiare decât Nicola şi mai ales persoane foarte sus puse în Imperiul Ottoman. Nicola nu este decât un mic negustoraş şi afacerist, care are şi el cunoştiințe, dar numai în insulă, cu totul insuficiente pentru scopul urmărit de Iancu. La nevoie însă se va putea asocia cu alți negustori înstăriți pentru a procura cele necesare, ceeace însă este cu mult mai greu față de posibilitățile lui Bartolomeu care are averea lui, nefiind necesar să apeleze la alții. Dealtfel Iancu este convins că va începe domnia alături de acest Bartolomeu Brutti, om cu multă experiență.

Brutti profită de ocazie să se odihnească în insulă în vila lui Iancu. La Veneția și Constantinopole se ocupă cu fel de fel de afaceri, mai ales trafic de influență, ceeace îi aduce sume frumoase pe care le pune deoparte, cu gândul să cumpere la una din curțile Europei un titlu nobiliar, să ajungă în rândul nobililor. Să nu fie un simplu negustor bogat, ci să i se decerneze şi lui un titlu oarecare cu care să pătrundă în cercurile înalte ale occidentului. Vrea să aibe o slujbă din care să poată scoate câștiguri mari, să aibe moșii întinse, să fie tratat de la egal la egal de cei care dispun de mijloace materiale, ori numai cu bani nu ptea ajunge acolo, trebuind însă să aibe pe lângă nume şi un titlu sonor. Pentru asta caută şi o protecție, pe care speră s-o aibe prin Iancu care ca domn îi va putea da un titlul de boier mare, să-i dea moşii şi țigani ca şerbi. Dacă s-ar fi turcit poate că ar fi ocupat

un post mai ca lumea în Imperiul Ottoman, dar mai mult decât un paşă cu coadă nu putea ajunge şi pentru el aceasta este mult prea puțin. Mai bine ceva mare într-o țară mai mică decât ceva mic într-o țară mare, spunea el adesea prietenilor săi, cărora le făcea confidențe, mai ales fratelui său care a urcat pe trepte destul de multe, ajungând dragoman la poartă, din partea republicei Veneția, o slujbă foarte bună care îl punea în legătură cu toți mai marii ai imperiului, putând ajunge chiar în preajma sultanului. Postul îi permite să se ocupe cu trafic de influență în stil mare, ceeace îi aduce sume mari de bani. Bartolomeu îşi frecventează fratele Cristofor, dar nu a avut niciodată intenția să stea pe lângă el. Voia să fie independent, să se ridice prin el însuşi şi nici nu voia să treacă la mahomedanism fiindcă este catolic făcut, nu din naştere, obligându-se față de Vatican să facă propagandă papistaşă prin locurile pe unde trecea, bineînțeles contra unor sume de bani substanțiale. Iancu este luteran, dar niciodată nu a dat dovadă de credință, arătând totală indiferență față de orice religie, la el contând numai să ajungă acolo unde râvneşte, indiferent prin ce mijloace, chiar dacă i s-ar fi cerut să poarte turban şi să fumeze din narghilea.

Timpul trece fără ca în viața lui Iancu să se petreacă ceva ieșit din comun. Traiul pe care îl duce este cel al unui rentier retras din afaceri, ceeace îi convine deocamdată de minune. Brutti l-a împrumutat cu o sumă frumuşică de galbeni, din propria sa avere, fiindcă încă nu a găsit suma ce era nevoie pentru cumpărarea tronului. A încercat s-o obțină şi la Benedetto de Gagliano, bancherul lui Alexandru Mircea, proaspătul voevod al Valahiei, dar acesta l-a refuzat pe motiv că nu vrea să fie amestecat într-o afacere cu plăți de voevozi, deoarece se ferea din calea marelui vizir Socoli, care îl susține şi pe Petru pentru Moldova, fratele lui Alexandru al Valahiei. Acest bancher dispunea de sume uriaşe şi s-a pus cu totul în slujba familiei lui Alexandru şi a lui Petru, fiind prieten cu familile soțiilor acestora, Amirali şi Salvaresi, oameni foarte bogați, Levantini înstăriți. ªi Bartolomeu Brutti are o avere lichidă destul de mare, dar nu pe măsura acestui bancher. Nici la fratele său Cristofor nu are succes, fiindcă şi acestuia îi era teamă de Socoli, de care se ferea până şi proaspătul vizir Sinan Paşa. Totuşi Iancu a avut noroc că a ajuns aici fără să verse enorme sume de bani în buzunarele celor mari, totul datorită unor prieteni de ocazie, de petreceri, cari pe lângă aceasta voiau să se facă interesanți la curtea Sultanului. Brutti cunoştea toate acestea dar nu-l informă pe Iancu, lăsându-l să creadă că totuşi au fost plătite sume de bani pe care el va trebui să le returneze.

Bineînțeles că toate acestea nu însemnau că lucrurile vor decurge atât de lin ca până acuma, că atunci când se va ivi ocazia va fi trimis val vârtej domn în Moldova, nu, nicidecum şi Iancu ştia asta, cu atât mai mult Bartolomeu Brutti.

Încă a doua zi după plecarea sa spre insulă a fost totul uitat, atât de paşa Mahomed, cât şi de foştii săi prieteni care l-au frecventat la Constantinopole, crezând că are bani, atâta şi nimica mai mult. Dealtfel acest paşă Mahomed era mult prea mic în ierarhia seraiului ca să poată confirma pe cineva voevod, sau chiar a-l propune. Aceasta o putea face numai Sultanul însuşi la propunerea marelui vizir Socoli.
- ´´ Ai fost primit de vizirul Sinan Paşa fiindcă el este duşmanul lui Socoli, cel care protejează familiile domnitoare de acuma din Valahia . . . Sinan a aflat de existența măriei tale prin intermediul lui Mustafa şi şi-a exprimat dorința să te cunoască . . pentru asta ai fost primit . . . am aflat asta acum câteva zile la Constantinopol . . . Sinan te ține în rezervă şi nu vrea ca Socoli să afle ceva . . . aşa că fereştete să cleveteşti prea mult pe aici . . n-are rost să strici totul, ba chiar chiar să-ți pierzi viața . . . Sinan este urât chiar de oamenii săi, de cei din anturajul său şi mulți caută să-l îndepărteze, ceeace aici înseamnă ucidere . . până nu dai banii lui Sinan Paşa nu se va petrece nimica şi nu va mişca nici măcar un deget pentru tine . . . dar şi el are piedici . . va trebui să-l ocolească pe Socoli . . . ´´ apoi se uită la Iancu şi spune în continuare - ´´ Dar să ştii că aşa fără galbeni nu ai ajuns aici . . . am dat paşei Mahomed o sumă frumoasă şi aşa s-a întâmplat că ai scăpat să mai dai și la alții . . . . . în orice caz el a riscat, căci dacă ar fi aflat Sinan, precis că ar fi dat ordinul să fi sugrumat . . . ´´ Mare parte din cele spuse nu corespund adevărului, dar Iancu este dispus să creadă totul, numai să-şi atingă țelul, a uitat că Brutti i-a mai spus că el a aranjat întrevederea cu Sinan Paşa. Important este că acuma, datorită împrejurărilor şi a evenimentelor petrecute în legătură cu persoana sa, este oarecum cunoscut în aceste cercuri, că are un ambasador în persoana lui Brutti, care va avea grije să țină trează amintirea sa la curtea marelui Sultan al tuturor Ottomanilor, umba lui Allah pe pământ. Simțea că dacă nu ar fi fost Bartolomeu, pur şi simplu ar fi fost uitat prin aceste meleaguri putând să rămână aici până la adânci bătrânețe, fără ca cineva să-şi mai aducă aminte de el. Nici măcar mai marele insulei nu se interesează de soarta sa şi nici nu-l cunoaşte.

Capitolul 4

Iancu se stabileşte pentru o perioadă mai lungă în insula Rodos

După trecerea verii vine toamna, apoi iarna, care pe aceste meleaguri abea de se simte. Numai faptul că nu mai sunt atâtea flori şi plouă mai mult ca deobicei te face să crezi că te afli în anotimpul care în ţara de undea vine Iancu este foarte aspră, cu geruri şi zăpezi multe; lui îi place clima de aici şi se simte bine. Între timp a cunoscut o serie de familii pe care a început să le frecventeze, oameni care însă nu se bucură de prea multă trecere, sunt doar bogaţi, negustori sau propietari de vase. Ei la rândul lor sunt mândri că sunt învitaţi la un prinţ de sânge, pretendent de tron. El se distrează bine cu ei, formându-şi în felul acesta o societate plăcută. Caută însă pe lângă asta să intre în legătură cu cei mari, cu oficialităţile, influenţii de prin partea locului. ªeful administrativ al insulei este un Ali Mustafa, paşă cu o coadă. Reşedinţa o are în centrul oraşului, în una din casele cele mai frumoase, înconjurat de un harem destul de numeros, precum şi de servitori. Prinţii exilaţi care aşteptau domnia în una din ţările române precum şi indezirabilii nu-l interesau cu toate că avea legături mai cu toţi, dar niciodată nu a căutat să-i poftească în anturajul său; unii veneau totuşi neînvitaţi ca să petreacă în iatacele sale zile plăcute. Bineînţeles toate acestea costau destul de mult, peşcheşurile curgând din toate părţile în timp ce populaţia băştinaşă a insulei, cei săraci, plăteau dări către poartă, pentruca marele padişah să-şi umple buzunarele cu aur, să se lăfăiască în palatele sale, să ducă războaie costisitoare de cuceriri, numai în folosul lor şi a celor din preajmă. Dar cei mai periculoşi erau renegaţii care nu aveau alt ţel decât să se îmbogăţească, să ocupe funcţii înalte, să arate credinţă şi supunere faţă de stăpân sau să gonească pe proprii lor compatrioţi dacă aceştia le stăteau în cale. Unul din aceştia este Sinan Paşa, un italian renegat care nu pregeta nimica ca să-şi mulţumească stăpânul în schimbul funcţiei înalte pe care o are şi ca să-şi arate şi mai mult zelul porni încă de la început o prigoană împotriva creştinilor. Un astfel de om este necesar pentru Iancu, mai ales prin argumente sunătoare. Când a avut întrevederea cu el şi-a dat seama că numai acesta putea să-l ajute să se suie pe tronul râvnit, dar deocamdată nu a sosit încă momentul; nici nu putea părăsi insula căci dacă ar fi făcut-o, aceasta ar fi fost considerată ca o evadare şi apoi încă nu dispune de sumele necesare, singurul argument valabil de a-l convinge pe suspusul personaj Sinan Paşa.

Sosirea lui Bartolomeu Brutti primăvara îl bucură pe Iancu lafel ca prima oară. A venit cu o sumă de bani care era necesară pentru traiul de aici. Pe Nicola nu l-a mai rugat să-i avanseze bani, fiindcă şi-a dat seama că pe măsură ce trece timpul se obrăznicea, cerând dobinzi din ce în ce mai mari şi insinua într-una că va voi să

meargă cu prințul în țara în care va domni, ca să se căpătuiască. În fond lui Iancu îi era indiferent dacă va veni cu el sau nu, fiindcă în ultimă instanță el va fi acela care va împărți funcțiile acolo şi va dispune pentru fiecare ce are de făcut, putând bineînțeles să şi decapiteze dacă găsea aceasta necesar. Lui Bartolomeu Brutti nu-i plăcea perspectiva şi nu avea nici un interes să se asocieze cu cineva, ce rost avea să împartă funcțiile cu un altul, doar şi el râvnea la căpătuială, ştiind mult mai bine s-o facă decât acest grec mic în aspirații, dar mare în pretenții. Văzând că Iancu nu-i dă importanță, că nu-l ia în seamă ca pe Brutti, Nicola se retrage aparent, dar nu renunță nici o clipă la planul său de a-l urma pe Iancu când se va sui pe tron.

În una din zile, pe când vizita lui Bartolomeu se apropie de sfârşit, Iancu se pomeni cu doi ieniceri care îl poftesc a doua zi la o petrecere la paşă.
- ´´ Cum de s-a gândit să mă învite . ?. . sunt de aproape un an aici şi niciodată nu s-a uitat măcar la mine . . cred că acest Nicola este o mare canalie . . . de când i-am spus că nu voiesc să leg prietenie cu el, îmi arată numai duşmănie . . ba în una din zile a spus că are nevoie de casă fiindcă a găsit pe cineva care îi dă mai mult . . ca să scap de el i-am dat cât a cerut . . casa îmi place şi este tocmai ce-mi trebuie . . . am nevoie de aşa ceva . . aici este maşinația lui Nicola . . s-a dus şi m-a vorbit, iar acuma paşa vrea să mă vadă . . să mă cunoască, cine ştie cum . . ´´ spune el plin cu amărăciune, de parcă învitația ar fi egalat cu o arestare, dar Bartolomeu caută să-l liniştească.
- ´´ Eşti aici exilat şi Nicola nu a putut să-ți dea casa decât cu aprobarea paşei, altfel ai fi trebuit să locuieşti în inospitalierul castel al Ospitalierilor . . şi dacă te-a învitat nu înseamnă că-ți vrea răul . . din contra . . cu toate că eu cred că nu ți-a sosit încă norocul . . acuma domneşte în Moldova Bogdan, un fiu al lui Alexandru căruia i se zice Lăpuşneanul, omorâtorul de boieri . . la mulți le-a retezat capetele să-i învețe minte să nu mai facă răzmerițe . . acest Bogdan este un descreerat şi Socol este supărat pe el, fiindcă a legat alianță cu polonii şi s-a aserviut chiar lor, ceeace padişahului nu-i place, cu toate că polonii nu-i sunt duşmani . . . acest Bogdan este un copilandru condus de mumă-sa Doamna Ruxandra, o femeie sortită altui domn care nu a stat decât câteva zile în scaun, Joldea . . . ea a fost răpită odată cu Joldea şi Lăpuşneanul a luat-o pentru el . . Doamna asta este bolnavă şi nu-şi poate ține fiul în frâu . . fratele lui Alexandru Mircea al Valahiei se află acuma la Constantinopole unde trage sforile domniei Moldovei . . . este Petru Mircea, căsătorit cu Maria Amirali de aici din Rodos, oameni foarte bogați plecați acum la Constantinopole . . . afacerile acestei familii sunt în strânsă legătură cu Mihai Cantacuzino, bogatul om din imperiu care intră şi iese din palat cu voieşte . . . îl are până şi pe Socoli în mână . . . banii lui curg şiroaie prin toate ungherele palatului şi tot atâta intră în buzunarele lui dacă nu cumva de douaă ori mai mult . . . Petru caută domnia pentru el şi Socoli aşteaptă un prilej ca să-l

scoată pe Bogdan din domnie . . . dar în afară de Petru se mai perindă pe aici un anume Ion . . . care dealtfel a stat în Rodos până prin timpulc când ai venit . . . ba cred că a plecat chiar nu cu mult timp în urmă . . Nicola al tău îl cunoaşte dar nu ți-a vorbit de el . . mare parte din banii lui i-a făcut cu acest Ioan armeanul, căci armean este după mamă, iar după tată fiul lui ªtefan . . acest Ioan s-a perindat pe la trei curți . . a fost în Polonia, ca apoi să meargă la Maximilian al Germaniei şi în urmă a ajuns aici în Imperiul Ottoman . . a fost şi el sărac ca tine iar acuma are bani mulți . . da, mulți de tot cu care să poată plăti toată curtea padişahului . . lupta mare se duce între Petru Mircea şi Ioan Armeanul, cel cu gâtul strâmb şi urât de mama focului, om de cultură, dar cu o privire crudă ´´

Iancu îl întrerupe.

- ´´ Da ce a făcut de s-a îmbogățit atâta . . ?

-´´ Comerț cu pietre prețioase . . le aducea prin marinari de prin țări îndepărtate şi le vindea la Constantinopole . . . multe i-a luat şi Ali Mustafa . . ´´

- ´´ Prima dată s-a împrumutat . . . altfel cum . . ? ´´ întreabă Iancu pe un ton naiv.

-´´ S-a împrumutat şi a înmiit capitalul . . ´´ dar Iancu nu pricepe prea bine nefiind experimentat în ale afacerilor. Nu ştie să facă bani prin afaceri. Totuşi nedumerirea sa este mare şi ca să priceapă mai bine pune o nouă întrebare.

- ´´ Dar dacă Socoli îl susține pe acest Petru Mircea cum de are Ioan şanse de reuşită ? ´´

- ´´ Ioan a pătruns în iatacele Sultanelor şi în fiecare zi le azvârle la picioare cele mai frumoase pietre strălucitoare . . . de multe ori aceste femei sunt cu mult mai puternice decât toți vizirii laolaltă . . . mai ales Sultana Validé . . . fiecare pătrunde în aceste cercuri în felul său . . . nu trebuie să te descurajezi . . Petru încearcă prin Socoli . . . . Ioan prin femeile haremului . . . iar măria ta prin mine şi prin Sinan Paşa . . . nu trebuie disperare, că sorții tăi sunt deocamdată destul de departe, trei pentru un tron . . . ´´ Iancu îl întrerupe cu o reflecție de duh.

- ´´ ªi un al patrulea pe tron . . ´´

-´´ Ha, ha, ha . . .´´ se amuză Bartolomeu şi în felul acesta atmosfera se destinde. Iancu bate din palme şi-şi face apariția un servitor cu o carafă cu vin de Chios, o tăviță cu stafide dulci şi ceşti mici cu cafea fumegândă. Îşi pofteşte prietenul şi protectorul în salonul stil turcesc, cu perne pe jos, în jurul unei mese mărunte încrustată în fildeş şi amândoi se aşează turceşte pe perne. Bartolomeu continuă să-i vorbească, punându-l la curent cu tot ce se petrece în lumea care îl interesează.

- ´´ Da, da, da . . şansele îți sunt împărțite cu alții, trebuie să te obişnuieşti cu acest gând . . . să aştepşi, să ai răbdare, să înduri umilințe . . . . fără de care nu se poate în această lume în care trăieşti şi vrei să te agiți . . . acest paşă de aici nu are alt ordin decât să te țină sub observație, atâta şi nimica mai mult . . . iar dacă soarta îți va fi să piei, apoi tot ei te duc la Constantinopole, iar acolo te ucid, de asta poți fi

sigur . . . nu este neapărat nevoie să te învite aici . . . şi apoi ți-am spus că nu eşti singur . . . Sinan te ține în rezervă ca un fel de paratrăznet împotriva lui Petru şi a lui Ioan Armeanul . . . oamenii lui Socoli şi al femeilor din harem . . . ´´ se uită plin cu înțeles la Iancu şi continuă pe un ton mai scăzut . . - ´´ nu se ştie niciodată, Socoli poate da ortul popii și atunci puterea lui Sinan va creşte considerabil, poate mai mare decât are Socoli acuma . . . abea atunci să te aştepți la ceva bun . . lasă-ne pe noi să lucrăm . . tu stai aici liniştit în colțul tău, fără ca ceilalți să ştie de existența ta ca pretendent, că astfel rişti să sari închis într-un sac în Bosfor . .´´ Iancu ascultă cu atenție sfaturile lui Bartolomeu şi încă odată se felicită că a găsit pe acest bun prieten. Nu ştie însă că acesta a căutat de mai multe ori să intre în legătură cu actualul voevod al Moldovei, zănatecul Bogdan precum și cu Ioan care umblă prin iatacele celor mari. A căutat să le promită ajutor şi bani, dar văzând că nu are succes cu ei tot la Iancu s-a întors, ceeace este norocul lui, căci dacă l-ar fi lăsat să cadă, el n-ar mai trăi acuma. Norocul lor depinde de moartea lui Socoli, socoteală cam hazardată, dar sigură pentru reuşită. Aceasta ştie şi Sinan Paşa, poate chiar mai bine. Iancu însă este destul de descurajat de perspectivă, fiindcă Socoli nu este bătrân, având acuma chiar mai multă putere ca altădată.

- ´´ Moartea lui Socoli este foarte improbabilă deocamdată și nu știu la ce bun m-aşi putea aştepta . . ´´ spune el plin cu amărăciune, dar Bartolomeu schimbă vorba.

- ´´ Să lăsăm asta acuma, frate Iancule . . ´´ îi spune el pe un ton prietenos, fără să i se adreseze cu înălțimea voastră, ca până acuma, ceeace dealtfel trecu neobservat, după care continuă. . .   - ´´ am aflat că în partea celaltă a insulei, la Prasonissi, trăieşte o familie de greci, descendenți din împărații bizantini Paleologi şi că au mulți copii . . . spun copii cu toate că sunt mai mari . . uneia din fete i-a murit soțul, un anume Paticos, grec de prin partea locului cu care are doi copii . . . o duc destul de greu pentru rangul pe care îl au ´´ după o scurtă pauză în care timp se uită la Iancu semnificativ . . - ´´ cred . . după părerea mea . . că n-ar strica să te însori cu o fată dintr-o asemenea casă princiară . . şi încă ce princiară . . ´´ repetă el apăsat . . - ´´ ce vrei mai mult decât descendenți din vechii împărați bizantini . . este tot ce poate fi mai înalt în grad, în rang . . dar . . cred că o să fie foarte dificil de ajuns în casa lor . . nu primesc pe oricine, trebuie să fi recomandat ca să-i poți frecventa . . nu cred că acest Nicola are acces la ei . . o să vedem asta . . ´´ nu termină că afară se aud câinii lătrând. Iancu se scoală de pe perna pe care a ascultat poveştile lui Bartolomeu şi se uită pe fereastră.

- ´´ Ce noroc,tocmai vine Nicola, este însoțit de un om îmbrăcat ca un negustor, cine o fi . . ? ´´ se întreabă Iancu ca pentru sine.

- ´´ Lasă-l să vină . . să vedem ce vrea . . o să facă o mutră lungă când m-o vedea . . nu mă înghite deloc, dar n-am ce-i face . . ´´ în acest moment apare grecul Nicola însoțit de un bărbat între două vârste, care nu înaintează ci stă mai în urma lui. Primul care îi întâmpină este Bartolomeu care îl salută pe Nicola ca pe un bun

prieten, spre stupefacția lui Iancu că doar l-a criticat față de el foarte intensiv, dar el încă nu a priceput că în multe ocazii trebuie una să gândeşti şi alta să faci.
- ´´ Bine ai vent dragă Nicola . . . eşti foarte scump la vedere . . parcă trebuie să plătesc de fiecare dată când te arăți . . ´´ spune Brutti râzând totodată de gluma făcută. Nicola îşi ia şi el un aer radios şi înaintând spre Bartolomeu îl întâmpină cu brațele deschise.
- ´´ Salutare meser Bartolomeu . . prietenul meu din totdeauna . . . te salut aşa cum trebuie să fie salutat un prieten atât de distins . . ´´ numai după acest schimb de amabilități se îndreaptă spre Iancu care însă i-o ia înainte.
- ´´ Bine ai venit Nicola . . ´´
-´´ Măria Voastră, sluga domnieivoastre vă salută şi vă doreşte cât mai grabnică îndeplinire a dorințelor . . ´´ se uită cu interes la Iancu şi Bartolomeu, după care continuă . . - ´´ am venit să aduc luminățiilor voastre două veşti . . una bună şi alta aşa şi aşa . . nu, nu zic proastă, zic numai aşa şi aşa . . ´´ vâzând că Iancu este nerăbdător să afle, că se pregăteşte să-l întrebe, îi face un semn cu mâna să tacă şi continuă . . - ´´ stați, nu mă întrebați nimica . . . mai întâi cea bună . . tot ce este bine înainte . . acesta este Krisos . ´´ şi-l arată pe cel ce continua să stea aproape nemişcat, care auzindu-şi numele se apropie şi se apleacă în fața lor până aproape de pământ . . . . - ´´ este servitorul Doamnei Kiajna . . o valahă care trăieşte ca înălțimea voastră prinț Iancu . . exilată departe de lume, la Aleppe, împreună cu copiii ei . . . a fost surghiunită din țara ei de către ottomani, a fost Doamnă acolo . . pretinde că este ruda înălțimii voastre . .´´ auzind, Iancu tresare, devenind foarte agitat, dar nu spune nimica . . - ´´ da, este ruda înălțimii voastre, ba chiar soră după tată . . . spune că ar fi fiica voevodului Moldovei Petru al Rareşoaei . . . a aflat că sunteți aici . . a trimis vorbă prin sluga sa pe care vă rog s-o iertați fiindcă nu ştie decât greceşte . . înălțimea sa Doamna doreşte să vă cunoască, îi pare bine că o să aibe cu cine schimba două vorbe . . vrea să afle veşti din țară . . ´´ la asta Iancu tresare fiindcă nu a fost niciodată în țara tatălui său domnitorul, țară a cărui tron îl râvneşte, iar prin Valahia a trecut doar de două ori ca un simplu călător. Nicola îşi dă seama în ce încurcătură se află Iancu . . . . . - ´´ ce răspuns să-i dau, înălțimea voastră . . ? . ´´ apoi se îndreaptă şi spune oarecum ironic . . . - ´´ văd că nu prea sunteți încântat, că nu ştiți că aveți o soră . . ´´ încheie Nicola luându-şi un aer oarecum insinuant, dar Iancu nu reacționează.
- ´´ Spune că-mi pare bine că am o rudă atât de apropiată prin părțile astea şi că doresc s-o cunosc neapărat . . .´´ răspunde Iancu făcându-se că nu pricepe insinuările lui Nicola, care se întoarce către servitorul Kiajnei şi începe să-i vorbească pe greceşte, explicându-i foarte aprins că stăpânul său doreşte s-o cunoască. În acest timp Bartolomeu se apropie de Iancu.
- ´´ Faci bine să intri în legătură cu ea . . a făcut multe în viața ei . . este cu mult mai în vârstă ca tine şi nu am ştiut că îți este soră . . . dacă ştiam . . o cunoşteai de

mult . . . unul din fiii ei a fost voevodul Petru, zis cel tânăr, care a murit în surghiun acum două sau trei luni . . . Socoli l-a scos din scaun şi l-a dat lui Alexandru Mircea, fratele acelui Petru de care ți-am vorbit odată, care râvneşte şi el la scaunul înălțimii tale, al Moldovei . . . turcii l-au chemat la poartă pe Petru împreună cu mumă-sa ca să ceară chipurile mărirea tributului . . . el a venit cu o suită cu sute de boieri, ca a doua zi să fie arestat şi trimis la Aleppe unde a murit de inimă rea . . . mumă-sa a avut remuşcări şi şi-a rupt părul din cap de dorul său, dar mai ales al domniei . . . vajnica Doamnă Kiajna, Doamna lui Mircea, fiul lui Radu cel mare şi al Doamnei Cătălina, fratele lui Radu Paisie tatăl lui Pătraşcu căruia lumea îi zicea cel Bun . . . acest Pătraşcu are mai mulți copii, băieți, dintre care unul este acuma la curtea Franției la Ecaterina de Medicis, majestatea sa regina Franței, mama majestății sale Carol al IX-lea . . . unde cere protecția reginei pe lângă Poartă ca să ajungă domn în Valahia . . sforării, multe sforării . . lumea îi zice Cercel fiindcă poartă un cercel în urechea stângă . . . Doamna Kiajna, a cărei frate ai norocul să fi, este foarte activă şi eu nu cred că o să rămână prin părțile acestea fără să mai tragă o serie de sfori . . . lumea vorbeşte că una din fiicele ei a cunoscut pe fiul sultanului care este Sandgeac de Magnezia . . .´´ dar nu termină enumerarea acestor prinți şi prințese că Nicola termină să-i explice servitorului Kiajnei ce să facă şi să spună.

- ´´ I-am spus că înălțimea voastră este încântată să-şi vadă sora şi că arde de dorul s-o cunoască . . . se va duce înapoi la Aleppe să-şi anunțe stăpâna . . ´´ apoi face un semn servitorului că poate să plece. Iancu îşi pofteşte oaspeții să şadă pe pernele din jurul mesei rotunde şi după ce se servesc cafelele şi dulcețurile găseşte momentul să-l descoase pe Nicola despre acel Ioan care s-a îmbogățit aici.

- ´´ Am auzit că te-ai ocupat aici şi de unul anume Ioan zis Armeanul care acuma umblă prin iatacele sultanelor împărțind pietre scumpe, să obțină şi el scaunul care de fapt îmi aparține mie . . . aruncă la picioarele lor pungi de pietre şi varsă în toate părțile galbeni mulți . . ´´

- ´´ Da, tot eu l-am ajutat . . . eu l-am învățat cum să facă bani . . m-a ascultat, dar după ce i-a făcut a plecat . . nici nu mă mai cunoaşte . . ´´ face un semn din mână, vrând să arate că acest Ioan a fost nedrept cu el, apoi se scoală, se apleacă în fața lui Iancu şi lui Bartolomeu, dar în uşe se opreşte, se întoarce către Iancu şi zice.

- ´´ Asta este a doua veste, aşa şi aşa, acest Ioan va căpăta scaunul Moldovei ´´ Iancu, dar şi Bartolomeu se uită mirați unul la altul, nepricepând dece le spune Nicola asta.

Capitolul 5

în care Iancu face cunoştiinţă cu sora sa Doamna Kiajna, fiica lui Petru Rareş

Aleppe. Oraşul din Asia Mică unde sunt surghiuniţi, pe lângă Rodos, mai toţi nedoriţii marelui Imperiu Ottoman, toţi cei ce au căzut victima uneltirilor şi intrigilor de la imensa curte a Padişahului, sultanul tuturor Ottomanilor, umbra lui Allah pe pământ, sublimul şi preafericitul. Aici îşi duce zilele de la o vreme Doamna Kiajna, vajnica şi nînfricata luptătoare pentru suirea pe tron a soţului ei Mircea Ciobanul şi apoi după moartea acestuia, a fiului ei Petru cel Tânăr, care, când s-a suit pe tron nu avea decât doisprezece ani, iar după o domnie de opt ani, sub epitropia mamei sale, este scos din domnie şi înlocuit cu Alexandru Mircea, omul lui Socoli. De altfel Kiajna şi-a pus în cap pe marele bogătaş al imperiului, Ion Cantacuzino, care, ajungând la o vârstă când alţii erau deja cu copii la casele lor, voind să se căsătorească cu fiica ei Marina, a intervenit pe lângă ea prin fratele său ªeitanoglu; în cele din urmă ea trebui să accepte această unire, cu toate că mirele avea peste cincizeci de ani, iar mireasa nici optspreceze. Dar puterea şi bogăţia mirelui au fost pentru moment mai tari decât diferenţa mare de vârstă. La sosirea sa la curte, s-o ia pe Marina, fata văzându-l, se sperie atât de tare că era pe punctul să se sinucidă. Acest Cantacuzino era atât de urât şi hidos, încât biata fată

nu voia sub nici un motiv să-şi lege viaţa cu un asemenea om. O rugă pe mumă-sa în genunchi să se opună, să găsească o cale de scăpare, dar săraca Kiajna ştia, ce fiica ei nu ştia şi anume că acest Cantacuzino şi fratele său Mihai zis ªeitanoglu, adică fiul satanei pe turceşte, erau oamenii cei mai apropiaţi ai lui Socoli, protectorul duşmanului lor Alexandru. Deci dilema era mare, pe deoparte inima de mamă, iar pe de altă parte Doamna ºării, mama domnului, protectoarea lui şi cea care îi păzea domnia. În cele din urmă se găsi o cale care la început părea bună. Îşi sfătui fata să accepte căsătoria, asigurând-o că va face în aşa fel ca să scape în cel mai scurt timp de acest pretendent nedorit cu înverşunare. Nunta a avut loc cu mare alai. Darurile au curs şiroaie. Cantacuzinii şi-au desfăcut larg baierele, umplând mireasa cu tot ce era mai frumos şi scump. În fine, fata fu luată şi împreună cu zestrea şi cu cadourile o porniră spre Anchial, reşedinţa lor din Tracia, pe malul Mării Negre, unde trebuiau să se stabilească o vreme, dar pe ascuns alaiul fu escortat de la distanţă de oamenii Kiajnei care au apărut noaptea la Rusciuc, unde se făcu o escală, iar Marina răpită împreună cu zestrea şi o mare parte din averea adusă de mire. Astfel Ion hidosul neavând încotro, plecă mai departe a doua zi şi merse direct la fratele său Mihai, cu care împreună s-a dus la Socoli cu o plângere împotriva Doamnei Kiajna, care a îndrăznit să facă o asemenea faptă, lor, cei mari şi puternici. Mânia Socolului a fost mare. De atunci s-a hotărât să se răzbune, să-l scoată din domnie pe acel Petru, fratele Marinei, fiul Kiajnei, să-i pedepsească pentru afrontul pe care l-au făcut protejaţilor lui. În ziua de 7 mai 1567 se prezintă la curte capugiul Sultanului cu mazilirea. Petru Vodă, Doamna Kiajna şi întreaga lor casă au fost ridicaţi şi duşi pe drumul pribegiei, tocmai în Asia Mică la Aleppe, lipsiţi de orice mijloc de trai, fără nici o posibilitate de a intra în legătură cu mai marii de la curtea imperială, pe care Kiajna îi cunoştea. Atunci ea s-a apucat de comerţ, iar cei ce au văzut-o, pretindeau că era atât de activă în acţiunile ei, încât reuşea destul de bine să se descurce, dar spre marea ei supărare tânărul ei fiu se îmbolnăvi şi muri în anul 1569, tocmai în timpul cât Iancu, fratele ei după tată, se află la Rodos în speranţa că şi steaua lui va răsări vreodată. Bartolomeu Brutti îi cunoşte povestea şi ştia că odată cu pieirea lui Socoli steaua ei va răsări din nou şi chiar de nu va mai fi ea Doamnă, sau fiul Domn, tot va avea atâta putere încât prin intrigele din iatacele sultanului să poată face domni şi în privinţa asta el nu se înşeală, dar lucrurile încă nu au ajuns în acest moment atât de departe. Socoli mai trăieşte şi are putere mare. Orice împotrivire putând avea ca rezultat pieirea.

În disperarea ei, datorită morţii lui Petru şi a faptului că a ajuns în halul acesta, află în una din zile de la un negustor, că la Rodos se află unul Iancu, care pretinde că este un fiu a lui Petru al Rareşoaiei, deci fratele ei după tată. Această veste i-a adus o rază de lumină şi de speranţă. A căutat deci să intre în legătură cu el.

Trimite un servitor la Nicola pe care îl cunoaşte şi astfel intră în legătură cu aşa zisul frate al ei. Că era sau nu, asta conta acuma mai puțin, principalul era că o să aibe de cine să se ocupe, să-l înfrunte pe cel care a trimis-o aici. Vajnica Doamnă îşi vedea din nou ambițiile trezite, va avea pentru cine lupta. L-a cunoscut şi pe acel armean ce-şi zicea Ioan, care este plecat la Constantinopole să ceară, sau bine zis să plătească domnia la Poartă, dar nu are încredere în el. Ioan i-a cerut ajutorul, dar ea l-a refuzat, mai ales când a aflat că doreşte să ajungă acolo, ca apoi să se răzvrătească împotriva turcilor, ceeace ar fi adus asupra ei noi nenorociri. Acest Ioan i-a vorbit de oameni, de țărani simpli, de cei de jos, cu ajutorul cărora să se întoarcă împotriva asupritorilor, ori aşa ceva era prea ieşit din cale afară pentru mentalitatea ei de stăpână. După părerea ei oamenii aceştia nu erau buni decât pentru a fi conduşi, a plăti dări pentru curte şi a lupta pentru realizarea ambițiilor lor, ori acest Ioan avea de gând să lupte pentru ei, să le facă viața mai bună, o concepție ce în cercurile ei nu era acceptabilă în nici un caz.
- ´´ Auzi ce vrea nenorocitul . . . ´´ a spus ea în una din zile unui negustor cu care trata, după o discuție cu acest Ioan. Ea nu putea concepe ca un principe să lupte pentru supuşii săi, cei mulți nu erau buni decât să-şi verse sângele pentru ei, ceeace era, după părerea ei, o datorie a fiecărui supus.

După întoarcerea servitorului care îi aduse vestea că l-a văzut pe Iancu, fratele ei după tată, aflând că acesta s-a arătat încântat s-o cunoască, s-a pregătit să plece la el, ştiind că el nu se poate deplasa. Iancu la rândul său trimite surorii sale o misivă prin Nicola prin care o roagă ca ea să-l viziteze, deoarece i s-a atras atenția de către paşa din Rodos, Ali Mustafa, că nu are voie să părăsească insula fără o învoirea expresă, ceeace dealtfel el nu poate decide, la rândul său trebuind să aibe şi acceptul celor de la centru. Deci Kiajna trebuie să facă în aşa fel ca să poată veni aici, deoarece şi ea are nevoie de aprobare, fiind exilată. Pentru asta scrie uneia din sultane şi spre marea ei fericire primeşte consimțământul să părăsească oraşul când va voi, dar numai cu ştirea paşei dela Aleppe, ceeace obținu destul de uşor, având în vedere că ordinul a venit de la Constantinopole. Trimte imediat o misivă fratelui ei care la rândul lui anunță paşei sosirea ei. Nicola l-a sfătuit să procedeze în felul acesta pentru a nu da ocazia la bănuieli şi neplăceri. Prudența îi prinde bine, fiindcă dacă n-ar fi făcut-o ar fi pierdut încrederea turcilor şi nu era bine ca tocmai acuma să i se pomenească numele la curtea imperială, când se perindă pe acolo acest Ioan care oricând cu bani îl putea înlătura şi nu numai atâta. Totul trebuie să se petreacă în surdină. Peste două luni primeşte în fine o scrisoare din partea Kiajnei prin care îşi anunță sosirea. Bucuros, începe imediat pregătirile, vrea s-o primească cu tot alaiul care i se cuvine unei Doamne şi în acelaş timp să-i ofere ospitalitatea adecvată. Vrea în felul acesta să-şi arate bucuria că şi-a găsit o soră de care nu avea cunoştiință, mai ales că odată va trebui să ştie măcar de una

din rudele sale princiare, dar n-o să-i vorbească de Jörg Weiss şi nici de mama sa Ecaterina.

Au trecut mai mulți ani de când este în insulă şi tot singur era. La părinți n-a mai scris de mult și nici surorii lui, cea pe care o adora când era copil şi adolescent. Îi era teamă ca cineva să-i intercepteze scrisorile, să afle cine este el de fapt. Îşi sacrifică familia în favoarea ambițiilor sale de măriri viitoare şi incerte. Mare lucru nu a realizat aici, legături strălucite nu a făcut şi nici cunoştiințe prea multe, oraşul fiind mic. fiecare mişcare fiind cunoscută şi interpretată în fel şi chip, mai ales când este vorba de persoane trimise în exil, chiar unul care n-a fost respins de la început. În afară de Rodos erau și alte locuri unde trăiau fel de fel de exilați în condiții mizerabile, în cocioabe, case de lut, în mijlocul unor turci murdari, sălbateci şi plini de păduchi şi purici. Exilul aici unde trăieşte Iancu era un fel de confirmare că persoana sa a fost acceptată provizoriu ca pretendent la unul din scaunele Moldovei sau Valahiei, atâta şi nimica mai mult, fiindcă în cele din urmă tot argumentele sunătoare erau mai tari, argumente pe care Iancu încă nu le avea în măsura necesităților, pentru obținerea cărora se luptă cu atâta înverşunare. Bartolomeu Brutti dispune de o avere destul de mare, dar duce față de Iancu o politică ambiguă. Pe deoparte este interesat la suirea sa pe tron, deoarece ar fi profitat şi el din plin, iar pe de altă parte nu putea fi de acord ca numai el să învestească toată suma necesară acestei întreprinderi, deoarece o nereuşită l-ar fi dus în sapă de lemn. Făcea însă în aşa fel ca Iancu să fie convins că numai el este acela care întreprinde tot posibilul, că intervine peste tot. Din când în când îi avansează sume mici, atâta ca să ducă o viață acceptabilă, a unui prinț, îi cere însă pentru fiecare chitanțe în care trece şi dobînzile, iar pentru sumele mai mari, împrumutate de la diverşi cămătari, îl pune numai pe Iancu să semneze fără ca el să gireze şi să garanteze returnarea lor, fiind luați în numele lui Iancu, care însă nu se mai scandalizează de marile dobinzi cerute, aşa cum pățise acum câțiva ani cu bancherul Hoffmann la Braşov. A început să-i fie egal de câți bani a luat, fiindcă în fond toți trebuiau să aștepte mai întâi suirea sa pe tron pentru a putea fi plătiți, doar asta era condiția esențială la obținerea lor, o garanție nesigură de unde şi marile dobinzi. Cu zeci de mii în plus sau în minus în caz de nereuşită tot la ştreang mergea, sau în cel mai bun caz la Edi Cülé unde a mai fost şi ştia pe propria sa piele ce înseamnă asta; mai bine ştreangul decât închis acolo, zice el mereu.

De când a aflat de Doamna Kiajna, consideră că norocul îi surâde din nou. Toată lumea era de acord că ea este una din persoanele cele mai nimerite pentru scopul pe care îl urmăreşte. Ea dispune de posibilități de care un bărbat nu le poate avea în Imperiul Ottoman. Are acces la femeile sultanului, ceeace înseamnă mult.

Selim al doilea era cu totul sub stăpânirea venețienei Nurbanu, mama lui Amurat, actualul Sandgeac de Magnezia, viitorul sultan. Kiajna ştia asta, căutând în fel şi chip ca fiica ei Dobra să-l cunoască. Ea este o fată frumoasă, încă tânără şi nu strica să intre în haremul acestuia. Dealtfel Dobra era singura fată care mai rămăsese pe lângă ea. Celelalte două au luat boieri Valahi şi erau în țară, iar cei doi băieți Mircea şi Radu s-au turcit ca să scape de Edi Cülé, deci nu mai puteau cere scaunul niciunei din ºările Române. Dacă situația ar fi fost alta, nu s-ar fi dat mama lor în lături să-i vadă domni. Acuma însă a găsit în fratele ei omul pentru care să se agite, dar trebuia mai întâi să-l cunoască. O femeie care merge atât de departe încât era dispusă să-şi sacrifice propria fiică pentru a-şi atinge țelurile, suirea pe tronul uneia din țările româneşti a unui frate dubios, are nevoie Iancu acuma şi are noroc, ea este dispusă să i se pună la dispoziți. Lafel şi Iancu, gândul de a se sui pe tron îl frământa în permanență, fiind chiar dispus să-şi sacrifice propria familie dacă aceasta i s-ar fi cerut, ceeace a spus-o în una din zile lui Brutti care dealtfel nici el nu era mai bun în activitățile sale când era vorba de măriri şi mai ales averi. O tempora o mores, dar se potriveşte dictonul numai acelei epoci ?

Numai o săptămână după plecarea lui Brutti, Iancu primeşte o nouă misivă de la Doamna Kiajna în care îşi anunță sosirea la începutul verii. Iancu îl anunță şi pe paşă care se arată destul de încântat, fiindcă a auzit de ea şi ştia ce legături are. Cu ajutorul ei va căuta să le aducă aminte celor de la curtea turcă de existența sa, cu toate că ea se află într-o situație mai proastă ca a lui, ştia însă că mult nu va mai dura şi se va ridica din nou deasupra celorlalți. Îi scrie urgent şi lui Brutii, rugându-l să fie de față când va sosi sora sa. Nicola în schimb era furios, văzându-se complet dat deoparte, iar când s-a dus la paşă să reclame că Doamna Kiajna soseşte este pur şi simplu dat afară, spre satisfacția lui Iancu care a aflat de maşinațile lui de la un eunuc care în contra unui bacşiş i-a povestit totul. Cu prima ocazie Iancu i-o serveşte.
- ´´ Bunăziua, domnule Nicola . . . văd că eşti supărat . . . aşa se întâmplă când nu te astâmperi . . . a trebuit să mergi la paşă . . şi iată că ai dat greş . . ´´ Nicola nu răspunde, făcându-se că nu a auzit, fiindu-i teamă ca Iancu să nu-l pârească. Lecția a fost bună. De atunci s-a liniştit, aşa că Iancu nu a mai avut de suferit din cauza intrigilor sale mărunte. ªi-a dat seama că nu în felul acesta îl va urma în Moldova când va fi domn şi nici nu putea spera să fie înlocuit cu Bartolomeu Brutti, în primul rând deoarece nu dispunea de bani şi în al doilea nu avea nici pe departe platforma lui. Se arată de atunci servil, oferindu-se să-i satisfacă toate dorințele. Îl ajută în pregătirile primirii Kiajnei aşa de bine că Iancu îşi dă seama că fără el nu ar fi fost în stare s-o facă. Casa este transformată la etajul de sus într-un apartament separat, unde Kiajna să poată locui în linişte cât ar fi voit. Alături au fost amenajate două odăi pentru fiica ei Dobra de care Doamna nu se desparte

niciodată,, nepoata sa, cea promisă lui Amurat sandgeacul de Magnezia. În toiul pregătirilor soseşte în fine a treia misivă în care Doamna Kiajna îşi anunță chiar ziua sosirii, adică peste o săptămână, cu un vas care face comerț pe țărmurile Asiei Mici. Totul este pregătit până în cele mai mici amănunte, apartamentele sunt puse la punct şi, aşa cum este obiceiul în acele locuri, peste tot au fost aşezate flori din cele mai frumoase, ceeace dă încăperilor întunecoase şi răcoroase un aer vesel şi un miros îmbătător.

În ziua aceea Iancu se trezeşte mai devreme ca deobicei. L-a convocat şi pe Nicola care a venit însoțit de doi hamali puternici. Alaiul se îndreaptă spre cheiul pe care a fost aruncat acum câțiva ani Iancu și cules de oameni simpli de aici. Lume multă foieşte de colo până colo, hamali poartă în spinări fel de fel de mărfuri, negustori care îşi desfac produsele pe străzile înguste ale portului şi o mare mulțime de gură cască, pierde vară fără ocupație. Vasul cu care urmează să sosească se numeşte Kastinos fiind destul de mare şi cunoscut pe aici, dar nimeni nu ştie cu precizie când va intra în port; se ştie numai că în orice moment poate să-şi facă apariția la orizont. Aşteptarea este lungă; în acest timp Iancu se duce prin bazarele mici şi murdare să cumpere câte ceva din ce credea că este de trebuință. În ultimul timp s-a obişnuit să mănânce în stil grecesc şi turcesc, îi plac mai mult homarii care se pescuiesc aici în cantități mari. Cumpără deci mai mulți, imenşi, pe care îi trimite acasă ca să fie pregătiți. Deodată mişcarea din port se întețeşte, lumea fuge spre chei; în depărtare se vede silueta unui vas destul de mare care încet de tot se apropie. Negustorii se înghesuie pe chei, împingându-se unul pe altul. Fiecare voia să fie primul să vadă ce mărfuri sosesc. Iancu împreună cu Nicola și cei câțiva servitori se aşează mai încolo, feriți de mulțime. Nu este demn de un prinț să se amestece în gloată, aceşti oameni murdari. Totul durează mai mult de o oră până ce vaporul acostează în fine la țărm. Imediat sar jos câțiva marinari care leagă vasul cu otgoane de nişte stâlpi din lemn plantați pe chei şi aşează o scară. Larma este mare, oamenii dau buzna să vadă ce şi cine a venit, hamalii aleargă ca să fie angajați la descărcare, iar cei de pe vas se îmbulzesc la scară ca să pună piciorul cât mai repede pe uscat. Întâi îşi face apariția un fel de alai, format dintr-o femeie înaltă, mai în vârstă, destul de corpolentă, însoțită de o fată tânără şi zveltă şi un bărbat între două vârste care o ajută să coboare scările din lemn. În urma ei vin mai mulți servitori zdrențăroşi din care unul ține deschisă o umbrelă deasupra capului femeii. Doamna Kiajna păşeşte mândră, cu capul sus, fiind oarecum absentă la hărmălaia şi strigătele din jur. ºinuta ei inspiră respect şi teamă în acelaş timp. Poartă o rochie lungă țesută cu fir de aur, părul pieptănat în sus cu pietre strălucitoare împletite în el, iar în degete înfipte câteva inele frumoase şi mari. Dobra umblă umilă în urma ei dând impresia că în umbra mamei ei se simte bine. Servitorii se căznesc să facă loc prin mulțime, împingând oamenii laoparte, alții

poartă în spinare cufere imense, grele, iar doi eunuci aleargă în toate părțile ținând la distanță pe cei ce voiau să se apropie de Doamnă. Iancu are impresia că a sosit Doamna ºării şi nu exilata Kiajna care trăia din comerț. Este emoționat şi fără să ştie cum, se pomeneşte deodată în josul scării vaporului, privind în sus cum vine spre el cea care este speranța lui, exilata şi proscrisa Doamna Kiajna şi în acelaş timp temuta Doamnă a imperiului şi a voevozilor din Valahia şi Moldova. Numai la auzul numelui ei tremurau mulți; ce n-ar fi dat unii din ei s-o vadă plutind fără viață în apele Bosforului. În urma lui Iancu păşeşte Nicola împreună cu cei câțiva servitori. Când Kiajna pune piciorul pe pământ Iancu păşeşte câțiva paşi înainte să se prezinte.
- ´´ Urez bun sosit Măriei Voastre, sora mea şi prea frumoasei Domnițe Dobra, nepoata mea ´´ spune el la urmă plin cu mândrie. Kiajna se opreşte, se uită la el cu interes, măsurându-l de sus până jos cu ochii ei cenuşii, iar apoi îi răspunde pe un ton aspru, cu o voce groasă pentru o femeie.
- ´´ Iancu, fratele meu . . . bine te-am găsit . . . ´´ şi îi întinde mâna, lucru rar pentru o femeie de rangul ei. Iancu se apleacă şi îi sărută vârful degetelor, se îndreaptă şi zice.
- ´´ Măria Voastră Doamna Kiajna . . . vestita Doamnă este sora mea . . mă bucur de această rubedenie princiară . . mai ales că este din partea tatălui meu, Voevodul Petru al Rareşoaiei, al Moldovei . . . . fiul marelui ªtefan Voevod . . ´´ spune el la urmă ca să arate că ştie foarte bine din cine se trage. În acest timp o mulțime de curioşi s-au strâns în jurul lor, dar ei nu pricep ce spun aceşti străini simandicoşi. După ce Iancu sărută şi mâna Dobrei, porneşte alaiul spre oraş. Kiajna este mulțumită, i se vede pe față, are chiar un surâs în colțul gurii. Se merge pe jos distanța nefiind prea mare. Iancu observă că în spatele ei păşeşte un bărbat între două vârste care se ține retras, dar nu întreabă cine este.
- ´´ Da, faci parte din neamul mare al Muşatinilor, întemeietorii Moldovei . . . care au domnit acolo mai bine de două veacuri, aşa că poți fi mândru din ce semiție te tragi . . ´´ după o scrută pauză în care timp se uită din nou cu ineres la el . - ´´ cum de nu te-am cunoscut până acuma, cine este mama Domniei Tale ? ´´ întrebare ce-l pune pe Iancu în încurcătură, dar el îşi păstrează sângele rece şi răspunde pe un ton cât se poate de firesc.
- ´´ Mama mea nu este din ºara Moldovei, este o germană din Kronstadt, românii îi zic Braşov . . . l-a cunoscut bine pe Măria Sa Voevodul Petru, măritul nostru tată . . . mama mi-a povestit mult despre el . . eu nu l-am cunoscut . . ´´ Kiajna nu mai insistă văzându-l oarecum jenat.
- ´´ Să mergem dară acasă . . . nu ne-a trecut încă răul de mare . . .´´ se opreşte din mers şi se întoarce spre bărbatul care a ajutat-o să coboare scările vaporului, care tot timpul s-a ținut retras . . - ´´ prietenul meu, poetul Georgios Etolianos . . . a cântat moartea fiului nostru . . . al meu cu preamăritul voevod Mircea . . . fiul

nostru Petru Voevodul Valahiei căruia i s-a zis cel Tânăr . . . sărmanul a murit departe de țară, aici în Asia Mică la Aleppe . . . ´´ în timp ce Iancu strânge mâna poetului, Kiajna își şterge pe furiş câteva lacrimi care i se preling pe obraji. Chiar Doamnă, chiar vajnică şi chiar trăgătoare de sfori şi o politiciană înăscută, este totuși femeie şi pedeasupra şi mamă.

Între timp s-au îndepărtat de port, iar curioşii s-au împuținat; numai câțiva copii îi urmează cu mâinile întinse cerând bacşişuri, zdrențăroşi şi atât de slabi încât dau impresia unor schelete umblătoare, dar pe nimeni nu impresionează aceasta. Viața pentru ei este numai cea pe care o au şi cei din neamul lor, scene ce se pot vedea şi astăzi în multe părții ai lumii noastre aşa zise civilizate. Iancu este insensibil la asemenea scene, numai Giorgios şi Nicola azvârle din când în când câteva monede turceşti mărunte. În fine, ajunge alaiul pe strada tăcută şi liniştită unde locuieşte Iancu. Pe figura tristă şi dură al Kiajnei se poate citi totuşi mulțumirea că a fost bine primită.
- ´´ Măria ta nu stă la castelul Ospitalierilor, acolo unde stau pretendenții la tron . . ? ´´ întreabă ea mirată că fratele ei locuieşte o vilă particulară atât de frumoasă.
- ´´ Prietenul şi binefăcătorul nostru, meser Bartolomeu Brutti a intervenit pe lângă Poartă pentru mine . . în schimb am renunțat la ajutorul sultanului . . trăiesc din împrumuturi până oi ajunge voevod . . ´´ explică el. Doamna Kiajna este din ce în ce mai încântată de tot ce vede, precum şi de primirea prietenească care i s-a făcut, dar mai ales florile frumoase aşezate în toate odăile o încântă şi pentru un moment figura ei aspră capătă unde de destindere. Iancu se uită la ea și gândește că în tinerețe trebuia să fi fost o femeie frumoasă, dar valurile vieții care au trecut peste ea au urâțit-o. În holul de jos oaspeții sunt invitați să se aşeze în jurul mesei joase în stil turcesc, încărcate cu bunătăți, dulciuri, prăjituri şi băuturi răcoritoare sunt servite de servitori frumos îmbrăcați. De fiecare dată când Iancu bate din palme îşi fac apariția alte şi alte bunătăți. Oaspeții gustă din una şi alta şi nu mai contenesc cu laudele.
- ´´ Ce de bunătăți . . . ne era foame după drum . . și încălziți . . ´´ spune Doamna Kiajna, dar nu apucă să isprăvească că afară se aud zgomote multe şi câini lătrând în grădină. Peste câteva secunde îşi face apariția, neanunțat de nimeni, un ofițer turc însoțit de patru ieniceri cerând să vorbască cu Iancu şi Doamna care deabea a sosit. Iancu nu protestează de felul cum şi-au făcut apariția, ci se scoală de pe perna pe care stă turceşte şi îi întâmpină cu brațele deschise.
- ´´ Bine ați venit în casa mea . . . eu sunt prințul Iancu și dumneaei este Doamna Kiajna pe care o căutați . . . şedeți vă rog . . ´´
- ´´ Stăpânul meu . . . şi al măririi voastre, Paşa Mustafa . . . vă invită mâine la palat . . a aflat de sosirea Doamnei Kiajna şi doreşte s-o aibe ca oaspete . . ´´

- ´´ Cu plăcere venim mâine . . ´´ spune Kiajna într-o turcă perfectă, ceeace are efect asupra ofiţerului care, refuzând să şadă, salută şi dispare.

Seara, după plecarea tuturor, are Iancu şi Kiajna ocazia să discute fel de fel de probleme despre ei şi despre viitorul lor. Iancu îi povesteşte prin câte a trecut, ca la urmă să fie exilat aici, dar că în mod oficial nu i s-a adus la cunoştiinţă că este considerat ca pretendent la tronul Moldovei.
- ´´ Se vede că nu i-ai convins aşa cum se cuvine şi aşa cum se obişnuieşte în asemenea ocazii . . . adică cu galbeni mulţi . . . dar se poate ca ei să ţină pe înălţimea voastră în rezervă . . să aibe vreun plan . . . ? ´´ completează es.
- ´´ Da,, dar am făcut tot ce se poate . . recunosc că nu am avut până acuma destui galbeni . . ´´ şi i se vede dezamăgirea pe faţă, dar auzind răspunsul ei îi creşte inima într-atâta încât binecuvântează ziua în care această femeie celebră, care îi este şi soră, i-a ieşit în cale.
- ´´ Am să te ajut, însă nu acuma . . . fiul nostru Petru a murit, Dumenezu să-l ierte, iar ceilalţi doi s-au turcit . . aşa că nu mai am pe cine susţine . . tot un neam de-al nostru va trebui să domnească prin acele părţi şi voi face în aşa fel ca să te sui pe tron . . . deocamdată sunt într-o situaţia asemănătoare ca a ta . . . poate chiar mai grea . . . . am asigurări şi sunt sigur că în curând voi fi în situaţia să-l pot vizita pe Amurat, sandgeacul de Magnezia, fiul preaînnălţatului şi preafericitului nostru padişah Sultanul tuturor Ottomanilor şi al preafericitei Nurbanu, mama lui . . ´´ pronunţând aceste nume se apleacă ca şi când i-ar saluta . . . - ´´ când am să ajung la el am să-i vorbeasc de măria ta şi cred că o să te ajute . . . . . trebuie să ajungi voevod în ţara în care tatăl măriei tale a domnit de două ori . . . acuma domneşte acolo crudul Ioan Armeanul . . . l-au scos din domnie pe Bogdan al Lăpuşneanului şi i-au dat domnia lui Ioan, acel ce s-a târât la picioarele Sultanelor de la Poartă şi le-a umplut cu pietre preţioase . . . le-a sărutat mâinile şi picioarele ca apoi să se ridice împotriva celor ce l-au făcut domn . . . multă lume a trecut el prin foc şi sabie şi a făcut război turcilor, fapt pentru care îl vor ucide . . . am să insist ca în locul lui să numească pe măria voastră . . apoi am o socoteală personală cu el . . a venit la mine să mă roage să-l ajut, dar în realitate l-a omorât pe fiul meu Petru . . . o să mi-o plătească . . ´´ spune ea la urmă şi Iancu vede în ochii ei scântâietori ură şi cruzime. Acuma îşi dă seama că cele ce se povestesc despre ea sunt adevărate.
- ´´ Dar când l-au numit pe acest Ioan zis Armeanul domn în Moldova ? . . mi-a povestit meser Bartolomeu Brutti şi Nicola al meu că Ioan se agită la Poartă, dar nu ştiam că a şi sosit acolo´´
- ´´ L-au numit Domn acum câteva luni . . în orice caz de când l-a suit pe tronul preacinstitului nostru părinte, marele Petru al Rareşoaiei, ţara este secătuită de tot ce a mai rămas în ea . . . oamenii, dar mai ales boierii pribegesc, ţara este goală şi

nu mai găseşti pe nimeni care să lupte pentru domn . . numai pleava este de partea lui . . . . ´´
- ´´ Oare nu-i destul . . ? . . ei sunt mulți şi pot forma o armată . . . ´´ întreabă Iancu, dar întrebarea stârneşte indignarea Doamnei.
- ´´ Da, mulți . . . foarte mulți, dar nu ştiu ce vor . . o turmă de oi fără păstor . . cu un lup în frunte . . ? . . . . boierii, da boierii . . . numai ei sunt țara . . şi pe ei să se bizuie măria voastră când va ajunge domn . . . fără ei cazi, asta să ştiți . . ´´ îl sfătuieşte ea şi Iancu citeşte în cuvintele ei un reproş pentru faptul că el a pomenit de cei mulți ca o forță, pentru ea ceva inacceptabil.

Totuşi, Iancu este fericit la culme, nici nu-şi mai încape în piele de bucurie că va avea o protectoare atât de puternică, care este hotărâtă să-l susțină în cercurile cele mai înalte. În afară de asta a aflat şi veşti despre ºara Moldovei, că acest Ioan va fi scos din domnie fiindcă i-a trădat pe cei care l-au suit pe tron. În orice caz are încredere şi în Bartolomeu Brutti; nu, nu-l va părăsi niciodată, fiind bine să aibe mai mulți prieteni influenți, mai ales din cei ce-l finanțează. ªi ce dacă urmăreşte un profit din asta, în fond este şi normal să fie aşa, serviciu contra serviciu şi pe lângă asta datorită lui a avut din ce trăi până acuma. Duce o viață princiară cu toate că înoată în datroii până în gât. ªi apoi dacă nu ar fi fost acest Brutti cine ştie cât i-ar fi puterzit oasele în acel groaznic Edi Cülé, doar tot el l-a scos de acolo. Cu aceste gânduri Iancu este împăcat cu conştiința sa; este ajutat din toate părțile, numai că totul durează atât de mult, toate merg ca melcul, promisiuni peste promisiuni, dar în fond şi acestea sunt bune, deoarece până la urmă se vor realiza. A doua zi primeşte de la Brutti o misivă în care îşi anunță sosirea; doreşte s-o cunoască pe renumita Doamnă. Bucuria lui Iancu este mare, fiindcă cei doi protectori vor fi împreună în casa sa, iar dacă îşi vor uni forțele poate vor ieşi unele rezultate mai palpabile, poate vor reuşi mai repede să-l numească domn.

Cele câteva zile următoare casa este plină de oaspeți. Foarte mulți oameni de vază de prin partea locului o cunosc sau au auzit de Doamna Kuajna şi au venit s-o salute aşa cum se cuvine. Recepția de la paşă a decurs într-o atmosferă plăcută cu care ocazie Iancu constată că este tratat complet altfel ca până acuma; i se arată chiar unele semne de pritenie din partea celor puternici ai insulei şi deodată, cum până acuma era singur, de câteva zile se vede aproape seară de seară învitat, petrecerile se țin lanț ceeace îl încântă. Alături de el este poftit şi Nicola căruia îi trece cu totul ura pe care o simțea de la o vreme pentru Iancu. Dar, aşa cum joacă soarta, în una din zile apare un anume Giorgios, un om petrecăreț, care vesteşte că un anume Mihail Cipriotul, rudă a familiei Paleologu, descendenți din împărații Bizantini care trăiesc în partea de sud a insulei, vrea să intre în legătură cu el. Familia Paleologu mai are o brumă de avere cu care îşi duce trena aşa cum poate,

dar unul din ei are averi mari şi o fată pe nume Maria, cea de care a pomenit odată Brutti. Tatăl ei caută pentru fiica lui un soț demn de rangul lor. Maria mai fusese odată căsătorită şi are doi copii. Pentru asta l-a trimis pe vărul său să vadă dacă găseşte unul în capătul celălalt al insulei. Mihai Cirpiotul l-a întâlnit pe Giorgios care l-a pus imediat în legătură cu Doamna Kiajna căreia i-a venit ideea de a-l însura pe Iancu cu Maria, scăpându-l în felul acesta de a fi complet dependent financiar de Bartolomeu Brutti, să fie pe picioarele sale, nu să ceară mereu, ceeace nu este demn de un pretendent la un tron.

Întâlnirea dintre Iancu şi Mihail Cipriotul are loc în zilele următoare la el acasă, cu ocazia unei petreceri la care iau parte toate cunoştiințele sale. Mihai Cipriotul s-a arătat încă de la început încântat de Iancu, mai ales când a flat că este pretendent la un tron, ceva tocmai bun pentru vara sa Maria. Iancu la rândul său îşi exprimă dorința de a o cunoaşte, însă în sinea sa ar fi vrut o femeie care n-a mai avut un soț şi pedeasupra doi copii. Însă, neavând încotro şi mai ales situația în care se află, acceptă să meargă în sudul insulei unde s-o cunoască pe viitoarea sa soție. Cere chiar a doua zi învoirea paşei, care îi dă consimțământul fără nici o greutate. Se stabilește ca el împreună cu Doamna Kiajna și cu poetul Giorgios Etolianos să meargă la familie Paleologu; Domnița Dobra îi va urma și ea. Mihail Cipriotul se duce cu câteva zile înainte să pregătească vizita.
În acest timp la palatul lui Iancu se fac pregătiri intense. Doamna Kiajna îşi pune la punct toaletele, Iancu cumpără cele trebuincioase şi tocmeşte mijloacele de transport, iar în ziua hotărâtă convoiul porneşte la drum. Carele trase de măgăruşi încărcate cu daruri, înaintează foarte greu, iar la fiecare urcuş toată lumea trebuie să se dea jos ca să împingă de la spate. Kiajna a luat cu ea o serie de bagaje cu fel de fel de obiecte de care nu se desparte niciodată, de la îmbrăcăminte până la toaleta femeiască. În fine, după o serie de peripeții, convoiul soseşte în seara aceleiaşi zile în sudul insulei în locul numit Prasonissi; aici într-un cadru pitoresc se află palatul Paleologilor, înconjurat de o grădină imensă, plină cu flori de toate felurile care umplu aerul de miresme încântătoare. Mihail Cipriotul le iese înainte şi îi petrece până la palatul construit în stil bizantin, cu ziduri groase vopsite într-un alb imaculat, cu porțiuni mari acoperite cu iederă, ceeace contrastează plăcut cu albul pereților. La intrarea convoiului pe poartă, întreaga familie le iese în cale. Sunt câteva doamne între două vârste precum şi doi copii, un băiat mai mic şi o fată destul de măricică. Femeile sunt îmbrăcate în stil grecesc, cu rochii lungi brodate în fir de aur, părul strâns coc împletit cu mărgele, iar fata cea tânără foarte zveltă, brunetă, cu ochii mari căprui, cu părul negru ca pana corbului lăsat în jos, împletit cu pietre scumpe strălucitoare. Tot grupul s-a postat lângă un mare trandafir înflorit, de culoare roşu aprins. Iancu este fascinat de frumoasa primire princiară care i se face şi nici nu bagă de seamă că Doamna Kiajna a rămas în

urmă. Ajuns în dreptul grupului toți se apleacă respectuos în fața sa, iar el face un pas înapoi şi salută reverențios, după moda occidentală. Nicola stă câțiva paşi în urmă nefiind luat în seamă.
- ´´ Bine ai venit prinț Iancu din neamul Muşatinilor, coborâtorul marelui voevod ªtefan cunoscut în toată lumea . . . şi acum se vorbeşte pe la noi de isprăvile sale . . fi bine venit la noi şi consideră-te ca la tine acasă . . . ´´ îi spune una din doamnele mai în vârstă.
- ´´ Cu atât mai mult este plăcerea mea că sunt primit în casa unor înălțimi ca măririle voastre . . . coborâtori din Majestățile lor Imperiale ale marelui Imperiu Bizantin . . . ´´ spune la rândul său Iancu vrând în felul acesta să întoarcă amabilitățile şi nu greşeşte. Abea acuma se aude în urmă sosirea restului alaiului în mijlocul căruia se află Doamna Kiajna cu fiica ei Dobra şi cei câțiva servitori cu bagajele. Uitându-se în urmă îi vine lui Iancu să râdă, văzând-o pe vajnica Doamnă stând turceşte în una din micile căruțe trase de măgari, în mijlocul unui maldăr de bagaje, iar Domnița Dobra împingând carul din urmă înpreună cu doi servitori. Iancu se desprinde grup şi o întâmpină.
- ´´ Iertare înaltă Doamnă că am mers înainte . . . dar v-am făcut cu această ocazie intrarea . . . sunteți aşteptată . . ´´ spune el în timp ce Doamna Kiajna se dă jos cu greutate din car, ajutată de el şi de domniță, fiind lafel de bine primită de familia Paleologu, cu aceleaşi amabilități, ba chiar mai multe, făcându-i-se elogii personale ca mamă şi Doamnă de voevod.

După tot acest ceremonial sunt poftiți în palat, iar Nicola şi servitorii cu bagajele sunt expediați în aripa destinată lor. Adevărații stăpâni, bătrânul prinț Paleologu şi soția sa, îi primesc pe oaspeți în sala mare a palatului, aşezați pe două tronuri cu speteze înalte, aşezate pe un piedestal. Sala este întunecoasă şi rece, iar paşii oaspeților răsună în toată încăperea, ecoul răsfrângându-se în urechile lor, dând impresia că o armată întreagă umblă în pas. Un majordom bate în podeaua de piatră de trei ori cu un baston frumos lucrat, anunțând.
- ´´ Înălțimile lor, prințul Iancu de Moldova şi Doamna Kiajna . . . ´´ vocea sa răsună adânc în sală, producând un efect puternic asupra lui Iancu. Întreg grupul avansează spre cele două tronuri, iar bătrânul Paleologu cu soția sa se ridică în picioare în semn de omagiu pentru înaltele personalități pe care le primesc şi îi întâmpină. Iancu împreună cu Doamna Kiajna avansează, lăsând pe ceilalți în urmă, face acceaşi reverență ca mai înainte, dar Doamna stă țeapănă fără măcar să încline capul.
- ´´ Fiți bine veniți, înălțimile voastre .. ´´ spune bătrânul
- ´´ Înalta Doamnă Kiajna, aici alături . . şi cu mine vă salutăm din toată inima . . . suntem încântați de frumoasa primire pe care ne-au pregătit-o înălțimile voastră, prinț imperial Paleologu . . . . ´´ bătrânul întinde mâna lui Iancu, o salută pe

Doamna Kiajna care o sărută pe principesă şi în felul acesta atmosfera devine din oficilă, cordială. Oaspeții sunt poftiți într-un salon alăturat şi tratați cu dulcețuri şi cafele, după moda turcească. Iancu este mirat că până şi aici a pătruns felul de a trăi a turcilor. Prima zi este destul grea de ambele părți, întreaga familie, inclusiv copiii, s-a adunat în salonul mare, încingându-se o conversație aprinsă de ambele părți. Fiecare îşi împărtăşeşte gândurile, mai sincer sau mai puțin sincer şi în felul acesta ghiața se sparge definitiv. Maria, fiica lor, îl măsoară pe Iancu din cap până în picioare, iar Iancu la rândul său face acelaş lucru. Încă de la prima vedere i se pare că este frumuşică, cu toate că a trecut de prima tinerețe. Copiii ei, Crisaphina fata şi Filip băiatul sunt foarte zglobii, alergând prin tot palatul, jucându-se şi ascunzându-se peste tot. Noaptea târziu drumeții se culcă frânți de oboseală, iar a doua zi are loc acomodarea; se vizitează împrejurimile, grădina, palatul şi se vorbesc vrute şi nevrute, numai de politică şi de scopul vizitei nu. Seara însă când Iancu şi Doamna Kiajna rămân singuri cu stăpânii castelului de la Prasonissi, Mihail Cipriotul deschide vorba.

- ´´ Ei, acuma să intrăm în subiect . . . ´´ spune el uitîndu-se cu înțeles la cei prezenți. Iancu simte ca un fior care îi pătrunde până în vârful picioarelor.

- ´´ Am auzit că înălțmile voastre sunt de acord să unească viața prințului Iancu cu principesa Maria, preacinstita fiică a înălțimilor voastre . . . . ´´ spune Doamna Kiajna, luând-o înainte lui Mihail Cipriotul.

- ´´ Suntem de acord şi ne pare bine că o să avem un ginere de neam princiar . . ´´ iarăşi simte Iancu acelaş fior. Nu avu niciodată aceste manifestări ciudate, mai ales că a avut în viața lui mult deaface cu diferite femei, dar niciuna nu-i era sortită drept soție, tovarăşe de viață. Ca de fiecare dată intervine și acuma Doamna Kiajna care nu voia să fie considerată numai ca prezentă, că doar ea a aranjat toul şi vorbeşte în locul fratelui ei.

- ´´ Înălțimea sa prințul Iancu va domni în țara numită Moldova şi deci principesa Maria va fi regină .. ´´ la aceasta răspunde bătrânul Paleologu.

- ´´ Nu ne îndoim de capacitățile înălțimii sale şi de faptul că în curând va fi domnitor într-o țară . . . ne pare bine și o s-o înzestrăm pe fiica noastră așa cum se cuvine rangului ei . . . ´´ auzind aceasta Iancu ciuleşte urechile, în fine va avea banii lui şi nu va mai depinde cu totul de Bartolomeu Brutti. Numai Maria nu spune nimica, se uită când la unul când la altul, fiind mulțumită de cele ce se aranjează în numele ei, că doar a a fost de acord să facă acest pas.

După aceste schimburi de acceptări şi amabilități, Doamna Kiajna face o expunere a descendenței lui Iancu din Muşatini, fără să pomenească de cea pe linie femeiască. Dealtfel nimeni nu întreabă ceva fiindcă în acele timpuri mama conta mai puțin sau aproape deloc, pe când situața tatălui era cea care dădea situația fiului. Ca dovadă că însăşi bunica Kiajnei era o femeie de rând, soția unui pescar sau negustor de peşte cu numele de Rareş, nume ce l-a dat fiului ei şi nimeni nu a

constestat dreptul la domnie a lui Petru ca descendent din ªtefan cel Mare, deci din Muşatini. Familia Paleologu s-a arătat încântată de ascendența lui Iancu. Dar cel mai important lucru era că el plăcu Mariei şi ea plăcu la rândul ei lui Iancu, neexistând din acest punct de vedere nici un impediment, iar în zilele următoare se stabileşte chiar nunta în bisericuța din sat, dar între timp se iveşte o mică piedică care în acele timpuri putea lua proporții. Iancu este de religie protestantă iar Maria ortodoxă. În convorbiri s-a omis să se vorbească despre aceasta şi deci au urmat tot felul de discuții şi tratative. Ba în una din zile prințul Paleologu întrebă cum de se face că un descendent din voevozi ortodoxi să fie de religie protestantă. I se explică deci cu multe cuvinte întrotochiate că el s-a născut într-o regiune unde sunt mulți luterani, că tocmai atunci nu s-a găsit un preot ortodox, că tocmai atunci prințul Petru tatăl lui Iancu era în pribegie, fiind gonit din scaun de turci şi în fine fel de fel de motive care i-au determinat să-l boteze totuşi ca să nu rămână până la urmă nebotezat. Stratagema prinde, dar Iancu este obligat de preotul satului dar mai ales de prinț, să jure că nu va permite ca papistaşii sau lotrenii să pătrundă în țara în care va domni. Iancu care în fondul şi convingerea lui nu era nimica, nici ortodox, nici catolic şi nici măcar luteran, acceptă tot ce i se cere în această privință, înlăturând orice piedică. Ba acceptă chiar să scrie patriarhului de la Constantinopole cerând asentimentul să fie rebotezat ortodox. Toate acestea îi sunt complet indiferente, lăsându-i pe ceilalți să se frământe cu aceste probleme. Când toate sunt puse la punct se poate stabili în fine ziua nunții, nu însă ca înainte să fie rebotezat, turnându-i-se de trei ori apă pe creştet şi făcând semnul crucii ortodox. El este în culmea fericirii şi se împrieteni repede cu viitoarea sa soție. Sunt văzuți plimbându-se cât este ziua de mare pe dealurile din prejur. Maria este cu câțiva ani mai în vârstă ca el. Fostul ei soț a murit de câțiva ani, lăsând-o văduvă. Era un grec cu mult mai mare ca ea, pe care nu l-a agreat niciodată. Când a luat-o avea bani mulți, dar curând după aceea a pierdut întreaga avere în speculații, ca scurt timp după aceea să se îmbolnăvească şi să moară. Maria se simți uşurată, fiind fericită că acuma a găsit pe unul care cel puțin îi place oarecum, fiind și de rangul ei.

Kiajna la rândul ei este mulțumită că a reuşit atât de uşor să pună la cale o căsătorie pe placul ei. ªtia că Iancu este sărac, că va avea nevoie de mijloace pe măsura rangului lui şi cum ea nu avea destul să-l ajute financiar, a procedat în felul acesta. De cealaltă parte Paleologii erau şi ei mulțumiți că au reuşit s-o dea a doua oară pe fiica lor unui bărbat pe măsura ei. Așa cu doi copii măricei și la vârsta ei cu greu ar fi găsit pe cineva. Dar, pentru ei cel mai important lucru era că fiica lor va fi Doamna unui voevod, cu rangul de regină şi se va bucura de un trai mai deosebit, necunoscând însă riscurile unei domnii cumpărate de la turci.

La castelul Paleologilor domneşte o plictiseală de neînchipuit. Totul vegetează, bătrânul stă toată ziua în camerele întunecoase, principesa bătrână se plimbă prin imensa grădină şi îngrijeşte florile, iar sora şi vara ei, cele două doamne care l-au primit pe Iancu şi pe Doamna Kiajna, nu făceau absolut nimica, nici măcar nu se plimbau; din când în când coseau şi brodau, iar când nu făceau nici asta băteau servitorimea la cap în aşa fel, că în fiecare lună trebuiau angajați alții. Copiii Mariei sunt singurii care mai duc o oarecare veselie în castel. Fug toată ziua peste tot, iar serile se ocupă cu speriatul valeților, sau pun piedici celor care servesc la masă. Nu odată aceştia au căzut, vărsând pe masă vasele cu supă şi farfurii cu sos, în râsul copiilor şi al certurilor pe care le înghițeau de la mătuşile lor. Maria nu s-a ocupat niciodată de ei. Le-a angajat un bătrân călugăr foarte citit şi priceput care îi învață să citească, să scrie, să socotească şi să ştie tot ce s-a scris până atunci. Ei puteau să ducă această viață fiindcă nu se amestecau în politică, nu se opuneau nimănui, ceeace turcii apreciau şi i lăsau în pace.

Peste două săptămâni Doamna Kiajna pleacă înapoi la Aleppe; nu putea să asiste la nuntă fiindcă prezența ei este reclamată de cunoscuți şi de treburi. În ultimul timp a lucrat foarte mult ca să scape de mizeria exilului. A reuşit să intre în legătură cu tânărul Murat, fiul sultanului care este Sandgeac de Magnezia la Kissos, înconjurat de o armată întreagă de turci şi de un numeros harem. Odată Dobra a fost văzută de acest vlăstar de sultan şi îi plăcu. Cum Kiajna era o femeie practică, făcu ce făcu ca să încurajeze sentimentele tânărului moştenitor al tronului marelui Imperiu Ottoman şi o convinse pe Dobra să devină una din femeile lui, însă în afară din harem, deoarece ca să intre acolo era necesar să se turcească. ªi la asta s-a gândit Kiajna, să-şi sacrifice propria fiică ca să-şi atingă scopurile ei de mărire, dar se lovi de refuzul fetei care nu voia să fie numai o mică bucățică de nevastă, ci voia să aibe un soț numai pentru ea, cu care să aibe copii mulți şi bineînțeles avere mare, eventual pe vreunul din boierii valahi sau moldoveni. Dar, lovindu-se de refuzul ei, Kiajna nu ma insistă prea mult s-o convingă să intre în haremul lui Murat, ştiind că până la urmă va trebui să accepte. Spre bucuria fetei, Kiajna este acuma ocupată de căsătoria şi căpătuiala fratelui ei Iancu. Vrea să-i obțină scaunul, indiferent dacă era vorba de Valahia sau Moldova, bineînțeles şi cu scopul de a se reîntoarce în una din țările române, nu ca Doamnă ci ca cineva care să aibe o situație privilegiată, dar mai ales a se răzbuna pe cei ce s-au făcut vinovați de scoaterea din scaun a fiului ei, Petru.

Nunta lui Iancu are loc în mica bisericuță din apropierea castelului de la Prasonissi, numai în prezența familiei, oficiată de un bătrân preot de prin partea locului. Nicola a ținut neapărat să asiste, ceeace nu i s-a refuzat, dar nu a fost poftit să şadă la masă cu nuntaşii, ci i s-a pus un tacâm împreună cu servitorii, în

bucătărie, ceeace l-a ofensat până în adâncul sufletului. Neavând însă încotro, tăcu; în fond nu va trăi toată viața aici, va pleca doar cu Iancu în țara în care va domni şi acolo va avea el grije să se înobileze, gândeşte el înghițind afrontul. După nuntă Iancu fu obligat de paşă să plece cu proaspăta soție înapoi în capitala insulei, acolo unde are domiciliul oficial. Bartolomeu Brutti care a fost anunțat s-a grăbit cât a putut să ajungă la timp, dar din cauza unei furtuni pe mare a sosit abea a doua zi. I-a găsit pe proaspeții căsătoriți în culmea fericirii, pregătindu-se să plece la Rodi şi pentru prima oară de când se cunosc, Iancu nu-l întreabă de noutățile de la Constantinopole. Brutti a adus cu el un foarte frumos dar pentru amândoi, un serviciu imens de masă din argint aurit şi cristale. În această zi atmosfera de la palatul Paleologilor este foarte veselă, toată ziua sosind cunoscuți de prin partea locului cu felicitări şi cadouri, care mai de care mai frumoase. Seaara are loc o primire oficială cu care ocazie bătrânul Paleologu afirmă că de foarte mulți ani palatul nu a mai văzut atâta lume, nici la prima nuntă a Mariei cu grecul. Bineînțeles că au fost învitați şi câțiva turci din insulă şi chiar paşa Mahomed a trimis un reprezentant de-al său. Familia Paleologu este stimată şi onorată de toți, chiar de actualii stăpâni, cu toate că descind din familia împăraților Bizantini care au luptat împotriva turcilor, dar prea multă vreme a trecut şi toate s-au uitat; acuma nu mai conta din cine se trag, cu atât mai mult cu cât ei nu au căutat niciodată să se amestece în treburile statului şi nici să-şi apropie pe unul sau pe altul pentru scopuri politice. Au înțeles că este mai bine să se supună noilor stăpâni şi pentru asta erau lăsați în pace.

Cu ocazia nunții Iancu află veşti din țara pe care o doreşte, Moldova. Petru, fratele lui Alexandru al Valahiei l-a înlocuit pe Ion Vodă cel Cumplit de puțin timp, dar încă de la început nu este iubit aşa cum a fost ªtefan cel Mare şi în mai mică măsură fiul său Petru al Rareşoaiei. Petru prea dă cu barda în dreapta şi în stânga ca să-şi apere propriul său scaun, ca să poată achita datoriile pe care le-a făcut pentru a plăti domnia. Marele său înaintaş a ştiut cum să ducă o politică dreaptă, de apărare a țării, lovind când era necesar şi iertând când împrejurările o cereau. În felul acesta ªtefan cel Mare a putut să domnească ani mulți, ducând Moldova pe cele mai înalte culmi ale gloriei, făcând întreaga Europă de atunci să vorbească de el ca un apărător al creştinătății, însăşi Papa numindu-l prinț al creştinătății. Toate acestea erau foarte frumoase pentru cei care le pricepeau; pentru Iancu însă ele valorau nu mai mult decât o simplă povestire amuzantă, iar pentru Bartolomeu Brutti constituiau un subiect de discuții, atâta şi nimica mai mult. Aceşti oameni pornesc la drum numai să se căpătuiască pe spinarea unui popor harnic cu care nu aveau absolut nimica comun. Atâta timp cât tronul era de vânzare, era şi normal ca aceasta să fie o afacere şi dovezi că aşa stau lucrurile sunt cu nemiluita, în ambele țări. Despot Vodă şi Aron Vodă sunt în această privință exemple tipice. Aşa şi

Iancu al nostru; că o fi fost, sau că n-o fi fost fiul natural a lui Petru al Rareşoaiei, el cere tronul Moldovei, neştiind nici măcar să lege două cuvinte româneşti. Nu este mai puțin adevărat că au fost şi exemple când domniile chiar cumpărate se transformau în adevărate bastioane împotriva cotropitorilor turci, aşa cum a fost predecesorul lui Petru, Ion Vodă zis cel Cumplit în ceeace i-a privit pe boieri şi erou pentru popor. El s-a răsculat împotriva turcilor fiind ajutat de cei mulți, cei obidiți, dar a fost trădat de o parte a boierimii, neputând să-şi ducă misiunea până la sfârşit. Sau cum a fost mai târziu Mihai Vitezul. Lucrul acesta se explică în primul rând, prin aceea că toți aceştia au trăit mult în mijlocul românilor, cunoscându-le gândurile şi aspirațiile, ştiind pe de altă parte că fără turci nu ar fi ajuns niciodată domni. S-au folosit de ei, i-au plătit cu sume imense de galbeni, ca la urmă să-şi facă politica lor, al țării din care se trăgeau, neținând seama de interesele de hegemonie şi imperialiste ale invadatorilor care oprimau țara. Nu s-au lăsat, s-au luptat până la capăt cu toate că la un moment dat şi-au dat poate seama că tot ceeace fac este inutil, că puterea lor este prea mică față de puhoiul turcesc şi față de o Europă dezbinată şi amestecată în fel de fel de lupte şi interese antagoniste meschine. Totuşi, nu se poate spune că luptele acestor voevozi patrioți au fost în van, ele ducând pentru scurt timp o scuturare din oprimarea hoardelor crude asiatice, care la un moment dat au tremurat față de voința popoarelor române de a se elibera. Niciodată o luptă pentru libertate nu este inutilă, oricâte jertfe duce ea, odată cei oprimați se vor vedea eliberați chiar dacă trec mai multe generații.

Capitolul 6

Iancu şi Doamna Maria din neamul împăraților Paleologi

Tocmai în acest an când Iancu se însoară cu Maria din familia Paleologu, descendenți din Împărații Bizantini, se află în insula Rodos, împreună cu mama sa, un bărbat, tânăr, înalt şi frumos, cu o barbă neagră, o privire pătrunzătoare, care zicea că este fiul lui Pătraşcu Vodă, voevodul Valahiei care a fost ucis de boierul Socol. Mihai, căci aşa îl cheamă, umblă pe la poartă cu gândul să capete şi el scaunul țării unde a domnit tatăl său. Spre mulțumirea lui Iancu, Bartolomeu Brutti îi povesteşte că şi acesta este un fiu natural, că mama sa a fost pe vremuri cârciumăreasă şi negustorească în Târgul de Floci de lângă Brăila. Voevodul Pătraşcu a cunoscut-o în hanul pe care ea îl ținea înpreună cu fratele ei pe drumul ce duce la Târgovişte. Frumoasa Tudora îi plăcu şi Pătraşccu a luat-o la el. Ca fruct al dragostei lor s-a năcut Mihai cu puțin timp înainte de asasinarea tatălui său. Iancu nu are timp să-l cunoască, fiind ocupat cu mutatul soției în palatul lui. Poate dacă ar fi putut ghici viitorul, ar fi aflat că acesta va juca un mare rol în viața unui fiu al său care în acest timp nici nu se arăta la orizont. ªi nici Maria nu potae şti că acesta va fi odată un duşman de moarte a unui fiu de-al. Acuma este preocupată cu mutarea în casa proaspătului ei soț în capitala insulei pe care nu o cunoştea prea bine, cu toate că s-a năcut aici. Palatul lui Iancu îi place, fiind mai mic ca cel de la Prasonissi, dar totuşi în primele zile nu se simte bine; este singură cu el şi cu o serie de servitori pe care nu-i ştie, dar mai ales despărțirea temporară de cei doi copii ai ei o fac tristă şi melancolică. Îşi dă seama că Iancu nu se poate retrage în marele palat singuratec al Paleologilor de la Prasonissi, fiind obligat de autorități să locuiască acolo unde i s-a aprobat, dar şi fiindcă are nevoie de oameni, de cunoştințe, să uneltească, să tragă sfori, să scrie scrisori cu ajutorul lui Nicola pe care l-a luat în ultimul timp pe lângă el, spre marea satisfacție a acestuia. El avea misiunea de a compune misivele către mai marii imperiului şi acolo unde era necesar, care dealtfel nu soseau toate, multe pierzându-se pe drum sau nici nu erau expediate. Iancu nu era în stare să şi le scrie singur, ci numai iscălea după ce îi erau citite şi le aproba, cu toate că nu prea înțelegea cuprinsul lor. Fericit că a făcut o partidă bună, scrie prietenilor de la Constantinopole, anunțându-i evenimentul precum şi părinților şi rudele de la Kronstadt, de la care are veşti din ce în ce mai puține cu trecerea anilor. Dealtfel i-a anunțat de nuntă

numai după ce aceasta a avut loc, indicând data subliniată cu roşu, fiindu-i teamă să nu-i vină vreunuia ideea să vină, mai ales mama sa. Îi este în permanenţă teamă ca aceste rude să nu-l facă de râs, că sunt oameni simpli, putând să strice tot ce a clădit până acuma. Dealtfel bătrânul curelar în nici un caz nu ar fi venit, pentrucă şi aşa suferea cumplit în sinea sa că Iancu l-a părăsit. De când a plecat fiul acum câţiva ani a încetat să mai lucreze cu tragere de inimă, refuzând încetul cu încetul comenzile. A expediat calfele şi în cele din urmă a vândut atelierul spre marea disperare a lui Kati şi a Ingăi. Lui Iancu nu i-au scris să nu-l supere; în calitatea sa de prinţ trebuia să aibe linişte, gândea mumă-sa. Jörg în schimb a devenit atât de tăcut şi de retras că nimeni nu se mai înţelegea cu el, iar în ziua când sosi scrisoarea lui Janke în care îşi anunţă nunta, bătrânul moare fără să afle. Abea peste câteva luni Kati îi scrie fiului ei vestea morţii tatălui său, care a avut darul să-i stoarcă numai o lacrimă ştearsă cu dosul palmei. Dar timpul trece, amintirile se cuibăresc pe undeva în subconştient şi ies numai atunci când voim, sau rareori de la sine, ori Iancu nu are intenţia să-şi aducă aminte de timpul său ca fiu de curelar, el este acuma prinţ şi asta contează mai mult ca orice familie, realitate ce a existat, există şi va exista cât va dura omenirea pe acest pământ, o tempora, o mores.

După plecarea lui Bartolomeu Brutti, Iancu face o vizită protocolară paşei Ali Mustafa împreună cu Maria. Primirea are loc în grădină în prezenţa tuturor celor apropiaţi şi puternici ai insulei. Ca să se facă util, Nicola merge cu o zi înainte la paşă rugându-l să-l poftească şi pe tânărul prinţ Mihai împreună cu mama sa, Doamna Tudora, ceeace i se promite. Când apare prinţul valah Iancu îi aleargă în întâmampinare, dar imediat se abţine ca să nu se facă de râs, doar nu-l cunoaşte şi riscă să fie respins, mai bine să aştepte să fie prezentat. Statura falnică şi privirea pătrunzătoare al tânărului Mihai îl fascinează. Mama lui, Doamna Tudora, are o ţnută demnă, îmbrăcată în negru, foarte simplu şi-şi urmează fiul pas cu pas. Vorbeşte mult, cu oricine i se adresează, de preferinţă despre dreptul fiului ei Mihai la scaunul Valahiei. În felul acesta a reuşit să şi-l facă cunoscut în cele mai înalte cercuri din Constantinopole, ceeace îl face pe Iancu să priceapă că traiul de rentier şi de huzur pe care îl duce în insulă , nu-l va duce la nici un rezultat, din contra, face ca încetul cu încetul să fie uitat de cei ce l-au trimis aici. Să se dărâme tot ce s-a construit cu atâta trudă şi sacrificiu ? mai ales băneşte, căci în cele din urmă datorează în dreapta şi în stânga sume pe care nu le va putea returna decât ca domn în ţara pe care o va exploata pentru el. Tot învârtindu-se pe lângă acest Mihai şi văzând că nu este prezentat se apropie de el şi i se adresează.
- ´´ ªi eu sunt un pretendent, dar la tronul Moldovei . . . sunt fiul voevodului Petru al Rareşoiaiei . . . aştept să fiu confirmat voevod în ţara care de drept îmi aparţine, aşa cum aparţine înălţimii voastre Valachia . . . ´´

- ´´ Am auzit, mi-a vorbit meser Bartolomeu Brutti de înălțimea ta cu multă căldură. ´´ îi spune Mihai întorcându-i spatele, spre marea stupefacție a lui Iancu. Dar în fond nu o făcu ca să-l jignească, ci acest bărbat avea un fel special de a discuta cu lumea, fiind conştient de rangul său. Era mai mult interesat să se amestece în discuții ce privesc țara în care voia să domnească, mai ales când era vorba de posibilitățile de a o face independentă. Nu odată şi-a afirmat față de prieteni intenția de a uni cele trei principate române pentru a forma o forță puternică cu ajutorul căreia să le elibere de sub cnutul turcesc, teorie ce pe acea vreme era cu totul necunoscută şi chiar considerată ca o utopie, având în vedere marile deosebiri de interese a celor de sus, dar nu şi ale celor mulți ce vorbeau aceeaşi limbă şi aveau aceleaşi aspirații de libertate şi independență. Dealtfel ideea de a uni cele trei provincii cu aceleaşi aspirații şi aceeaşi limbă era în acea vreme prost văzută sau total ignorată, în primul rând din cauza intereselor regionale ale celor ce decideau asupra destinului țărilor respective, bineînțeles în propriul lor interes şi în al doilea rând că aceasta nu putea fi sub nici o formă acceptat de puterile europeene, dar mai ales de turci care nu aveau nici un inters de a avea în calea lor o putere atât de mare cum ar fi fost aceea a unui stat românesc unit. Dealtfel nimeni nu şi-a pus vreodată o asemenea problemă, nici pe atunci tânărul Mihai, până când îi veni ideia cuceririi Constantinopolului, visul multor state ale epocii, care s-ar fi realizat dacă ar fi fost unire şi înțelegere. Iancu în schimb nu are în cap decât domnia, faptul că țara unde va domni este sau nu tributară celor care îi o vor da nu-l interesează deloc. Lui i s-a întipărit în minte ideea că el este îndreptățit să domnească în Moldova şi atâta, mai mult nu era în concepția lui. Faptul că până acuma nu a obținut domnia se datoreşte unor împrejurări financiare, adică actualul domn a fost suit pe tron, nu fiindcă ar fi avut dreptul, ci fiindcă a plătit mai mult înaintea sa. Toate aceste gânduri ale sale nu au fost niciodată împărtăşite cuiva; numai Bartolomeu Brutti le cunoştea, dar şi el numai în parte. În orice caz întâlnirea cu Mihai i-a făcut o plăcere deosebită, fiindcă s-a simțit aproape de el, datorită originei de jos a mamei sale. Maria, proaspăta sa soție a fost foarte ştearsă toată seara, nu a discutat cu nimeni şi a stat mai tot timpul în preajma soțului. După această seară Iancu este hotărât să lupte mai aprig la afirmarea şi recunoaşterea sa pe arena pretendenților la tronul Moldovei, mai ales că mulți mişunau prin toate colțurile imperiului, unii mai cu bani alții fără. Trimite pe Nicola la Prasonissi să aducă o serie de bagaje, iar la sugestia Mariei să-i aducă şi pe cei doi copii de care nu se poate despărți. Maria i se supune în toate cele, fără să crâcnească, fiind hotărâtă să-şi urmeze soțul indiferent unde s-ar duce. Este oarecum lipsită de ambiții şi se ascundea ori ce câte ori era lume prin apropiere. Prezența în jurul ei a mai multor persoane o sperie şi de multe ori a refuzat să meargă cu Iancu la diverse invitații, punându-l în încurcătură şi situații ridicole; personal sau prin Nicola a trebuit de fiecare dată să se scuze, până într-o

zi când îi spune că va avea un copil de la el şi că va trebui să stea mai tot timpul acasă, în compania unei femei care avea grije de ea de când era încă mică. Vestea nu prea îl emoționează pe Iancu, pentru el mare lucru nu era să fi tată, doar atâta că va avea un moştenitor la tron, la ceeace nu s-a gândit încă destul de serios din moment ce încă nu-l are.

Între timp, copiii Mariei din prima căsătorie au venit şi ei de la Prasonisi, spre marea ei bucurie. Cel mare este un băiat numtit Filip, care acuma are vreo şasesprezece ani buni, iar al doilea o fată Chrisafina, cu mult mai mică. Cei doi frați se înțeleg destul de bine, iar Iancu le este oarecum indiferent; îi interesa doar în ce priveşte faptul că odată va fi domn, atâta şi nimica mai mult. Aceşti doi tineri sunt lipsiți de vlaga tinerilor de vârsta lor, fiind crescuți de o mamă ştearsă şi de doi bătrâni, bunicii lor după mamă, serviți de o servitorime în vârstă, chinuită de şotiile copiilor; în colo rar se auzeau râsete în acest palat izolat de lume, mai ales acuma când copii au crescut. Până la venirea lui Iancu şi până la nuntă nu a fost nimeni vreodată primit. Fostul soț al Mariei a fost un mărunt nobil grec care nu făcea nimica, fiind mai tot timpul ocupat cu vânătoarea; din când în când făcea mici escapade în Asia Mică ca să facă comerț, atunci când i se terminau rezervele. Vindea citrice negustorilor care veneau cu vapoarele din vestul Europei, ceeace îi aducea un mic venit din care putea să-şi permită un trai satisfăcător. Pe lângă sărăcia lui era mândru şi nu voia să i se spună că este un întreținut, ceeace dealtfel era. Familia Paleologu avea un venit frumuşel din pământurile pe care le exploatau în insulă, dar erau furați de un administrator necontrolat care îşi făcea de cap; totuşi le dădea destul din venit ca să poată duce o trenă acceptabilă, să poată ține o pleiadă întreagă de servitori. Interiorul palatului este mobilat cu piese foarte vechi, parte din ele în stare proastă, iar peste tot se aşterne un praf vizibil. Cu ziduri groase din piatră, palatul a fost construit înainte de venirea turcilor, de către un văr al ultimului împărat al Bizanțului, Constantin al IX-lea Paleologu Drageses. Familia Mariei se trage din împărați pe linie colaterală, dintr-un frate al acestuia, fiindcă în 1453 întreaga familie împărătească a murit în luptele care s-au dus cu sultanul Mehmed II. Deci palatul avea peste 2oo de ani, dar având pereții groşi şi mai ales fiind ferit de aglomerări a rezistat timpului. Bătrânul Paleologu trăia o viață extrem de retrasă şi autoritățile turceşti aproape au uitat de existența lor. Paşa Ali Mustafa din Rodos a privit cu ochi buni căsătoria Mariei cu Iancu. Pentru el era mai bine o femeie ca Maria decât o Doamnă Kiajna, care în exil fiind, putea oricând să ajungă iar sus, în vârful piramidei, cum a fost de atâtea ori. Paşa a aflat de planurile ei cu Dobra şi paşa Murad, Sandgeacul Magneziei, fiul sultanului şi viitorul stăpân al imperiului Ottoman. De când a început să se ocupe de asta, exilul ei a devenit mult mai dulce, fiind lăsată de capul ei. Cruzimea de care a dat dovadă a făcut-o oarecum cunoscută până în cele mai

înalte unghere ale palatelor turceşti. Însăşi temutele cadâne imperiale, Nurbanu mamă de sultan şi Safighi preferata sultanului au auzit şi ele poveştile despre isprăvile acestei femei care nu se dă bătută, fiind demnă de secolul în care trăieşte, când viața unui om nu valora prea mult, atunci când era vorba de interesele personale ale unor puternici ai zilei. Chiar aceste crude cadâne care nu se dădeau în lături să asasineze sclavele numai din plăcerea de a o face, sau dacă una din ele ar fi avut ghinionul să placă stăpânului, s-au înfiorat de cele auzite, dacă erau adevărate sau nu, asta nu prea ştia nimeni, fapt era că se povestea. În anul 1563 a circulat în palatele Sultanului vestea teribilă a omorârii fratelui lui Despot Vodă al Moldovei, el însăți omorât de Tomşa. Iancu a auzit de poveste chiar din gura lui Ali Mustafa, acesta fălindu-se cu legăturile pe care le avea în preajma sultanului și de fiecare dată când avea un binevoitor care se arăta dispus să-l asculte, povestea cu plăcere tot ce ştia, ba chiar ce nu ştia. În seara aceasta este nespus de amabil cu Iancu, considerându-l ca pe un apropiat, mai ales de când a aflat că este un frate al Kiajnei. Simțea că femeia asta se putea ridica oricând, că nu se dă bătută cu una cu două. Cu toate că fiul ei favorit Petru a murit din cauza exilului în care a fost trimis de turci, căuta în continuare să se înalțe, dar niciodată nu a făcut-o pentru ea, ci întotdeauna pentru copiii ei, de care s-a ocupat ca o cloșcă.

Aşezat pe o sofa joasă cu multe perne, paşa trage dintr-o narghileaua care scoate nori de fum parfumat. Iancu este poftit să şadă lângă el, turceşte, i se dă un ciubuc ca să tragă şi el din fum; la prima tragere se îneacă atât de tare că simte că-şi dă sufletul, în râsul paşei care se amuză, Iancu însă se gândeşte la prostia oamenilor care trag fum în piept numai așa dintr-o plăcere lipsită de sens, dar nu putea să refuze, deoarece dacă o făcea paşa ar fi considerat asta ca o nepolitețá, care în asemenea cazuri te putea costa scump în acele vremuri, în casa unui paşă trufaş care se amuza pe socoteala celor ce veneau la el, bineînțeles numai când era vorba de oameni inferirori lui ca rang, dar când era vorba de cei peste el, spinarea lui se apleca cu atât cu cât cel din fața sa era mai sus ca rang. Cei ce se ridicau cu un cap mai sus peste cei mulți, deveneau trufași și plini de ei, de nu-și mai încăpeau în piele. În ochii lor nimica nu conta mai mult decât funcția, cea care dădea rangul în societate, dar mai ales mijloacele băneşti cu ajutorul cărora se putea cumpăra orice, chiar şi suflete. Ascuțimea minții şi inteligența nu erau la preț, ci numai înălțimea funcției, indiferent cum cucerită, de cele mai multe ori prin perfidie şi crime odioase. Dar se întâmpla ca cei de sus să aibe şi minți ascuțite, şi atunci aceștia făureau împreună cu puterea supremă care era sultanul, istoria, sau mai bine zis plămădeau viitorul, întrebuințând experiența trecutului, plămădind prezentul. Turcii au avut oameni de aceştia mai toți foşti creştini renegați, care prin trădarea neamului şi semiției din care se trăgeau, ajungeau pe culmile cele mai înalte, acumulând bogății fantastice, atât de mari încât ei înşişi nu ştiau ce să

facă cu ele. Unul din aceştia a fost vizirul Sinan Paşa, un fost venețian renegat, duşmanul creştinilor, cu toate că a fost botezat creştin şi un duşman al imperialilor, dar nu despre asta îi povesti Ali Paşa lui Iancu.
- ´´ . . . şi iată acuma povestea preamăritei voastre surori, Doamna Kiajna, pe care nu o cunoşti . . povestea o ştiu chiar de la preamăritul nostru stăpân Sultanul, Padişahul tuturor Ottomanilor, Allah să-l aibe în pază . . . . ´´ spunând aceasta se ridică în picioare şi se apleacă până la pământ, iar Iancu face lafel ca să-i fie pe plac şi nu dădu greş fiindcă gestul are darul de a-l face plăcut paşei. Dar spre disperarea sa este obligat să înghită din nou povestea cu nunta fiicei Kiajnei cu Ion Cantacuzino, fratele [a]eitanoglului; nu-l întrerupe ci-l lasă să vorbească, iar din când în când se miră de câte ceva ca să-l lase să creadă că este pentru prima dată că aude povestea . . . - ´´ acuma Doamna Kiajna se ridică din nou . . ´´ continuă paşa . . . - ´´ se ridică prin fata ei Dobra, cea cu care a fost aici . . . este promisă preaslăvitului Amurat, Sandgeacul Magneziei, fiul preaslăvitului Padişah care a cerut-o pentru el . . . da, da, pentru el . . . ştie femeia ce face, se ridică din nou . . ´´ paşa îşi întinde oasele, mai trage câteva fumuri din narghilea, apoi îi dă şi lui Iancu, care şi de data asta se îneacă tot în râsul paşei, apoi continuă să povestească. Iancu este galben ca ceara la față, simțind că fumul i-a pătruns până şi în creier . . . - ´´ acuma să-ți povestesc altă poveste . . ´´ între timp bate din palme, după care îşi fac apariția câțiva servitori bostangii cu tăvi cu chisele cu dulcețuri, şerbeturi şi ceşcuțe cu cafea fumegândă. Paşa îl invită apoi cu un semn din mână să se servească şi continuă să vorbească . . . - ´´ asta nu de mult, Mircioaia, aşa i se zicea Kiajnei, era Doamnă . . . de dincolo din Moldova a primit veste de la Despot Vodă . . . omul nostru de pe atunci . . . că doreşte de soție pe una din fetele ei, pe Dobra cea promisă acum preafericitului Amurat . . . ea n-avea atunci nici cincisprezece ani împliniți . . . . . . Kiajna a acceptat cu toate că acest Despot i-a gonit cumnatul, pe Alexandru, acel de-i zice Lăpuşneanul, ce a luat de soață pe soră-sa . . . Kiajna a trimis veste că doreşte s-o dea pe Dobra Despotului . . . dar tot cam în acelaş timp află că acesta urmăreşte să ia scaunul fiului ei Petru tânărul şi să-l dea unuia Dumitru, frate de peste mână cu Despot . . . atâta i-a trebuit leoaicei, . . . ha,ha,ha, ... nici n-a mai stat pe gânduri şi nici nu mai voi măcar să audă de nemernicul de Despot şi nici de cununie . . . de atunci ura ei deveni neîmpăcată . . . nu trecu multă vreme că boerul Tomşa îl omoară pe Despot . . . acest Tomşa era un om hain şi pedeasupra prost, credea că poate domni fără ajutorul nostru, auzi ce minte . . . ´´ se minunează paşa - ´´ l-au tăiat pe Despot bucățele, iar capul l-au trimis lui Sigismund la Cluj . . . Lăpuşneanul când a venit înapoi cu oastea ottomană, l-a prins pe acest Dumitru şi l-a trimis plocon Mircioaei . . . să fi văzut bucurie mare pe capul ei . . l-a închis în beci şi în aceeaşi seară a poruncit să i se taie capul, iar în timp ce benchetuia cu boierii a pus să i se ducă capul pe o tavă de argint . . . sângele curgea de pe tavă pe jos . . Mircioaia l-a

apucat de păr cu mâinile ei micuțe, l-a ridicat în dreptul ochilor, l-a scuipat, apoi l-a azvârlit deadura peste masa pusă, stropind cu sânge pe toți cei din jur . . . după care s-au pus pe o petrecere de nu s-a văzut om cu om . . . ´´ Iancu nici nu îndrăzneşte să-şi ia ochii de pe paşă, atât de îngrozit este, dar nu de faptul că o femeie a putut să facă aşa ceva, ci la gândul că i s-ar putea întâmpla și lui ceva asemănător. Nu era el omul care să se îngrozească atât de uşor, dar nu ar fi pus niciodată mâna pe un cap tăiat, cu sânge rece, fără să se simtă oarecum stingherit. Paşa mai trage câteva fumuri, mai soarbe cafea, apoi se scoală, bate din palme, apar câțiva bostangii care strâng cele de pe măsuță, face un semn lui Iancu şi dispare pe uşa din fund, lăsându-l singur. Iancu rămâne uluit, dar neavând încotro se duce acasă.

Capitolul 7

în aşteptarea domniei, Iancu duce un trai liniştit în insula Rodos

De acum încolo Iancu duce un trai liniştit, în afară de corespondența pe care o poartă cu unele personalități din Constantinopole, de la care nu primeaşte aproape niciodată vreun răspuns; el este totuşi mulțumit că nu pierde legătura cu centrul, că cei de acolo nu-l vor uita. În afară de asta nimica deosebit nu se mai petrece în viața sa, doar datoriile cresc pe zi ce trece. Primeşte din când în când scrisori prin

care i se cer dobânzile la sumele împrimutate, dar ştiind că nu le poate plăti nu răspunde la ele. Cu siguranţă că le va plăti când va fi domn, atunci când toţi debitorii se vor arunca ca uliile asupra sa, inclusiv Bartolomeu Brutti. Viaţa cu Maria decurge normal, merge din când în când la Prasonissi la socrii care îmbătrânesc pe zi ce trece, iar de la un timp întreaga administraţie cade în sarcina sa, ceeace dealtfel îl mai scapă de datorii noi, având acuma suficient pentru traiul de toate zilele, dar mult prea puţin pentru a cumpăra tronul mult râvnit. Fiul cel mare al Mariei, Filip, a devenit un flăcău destul de mare însă nu destul de copt pentru o treabă serioasă. Chrisafyna în schimb, sora lui mică, este foarte grijulie cu părinţii ei şi cu bătrânii bunici. Pe lângă aceştia naşte Maria încă patru copii, unul după altul, ultimul fiind un băiat Bogdan care nu seamănă de nici un fel cu Iancu; este din toate punctele de vedere un Paleologu desăvârşit, atât ca fizic cât şi din punct de vedere al caracterului, foarte legat de mama lui, ţinându-se în permanenţă de fustele ei. Copiii îl lasă pe Iancu cam rece, în afară de acesta din urmă care îi duce o oarecare rază de lumină în căsnicia lui searbădă. ªtie că cel mare, Alexandru era sortit să rămână la Constantinopole ca ostatec, după ce va fi numit voevod, aşa cum se obişnuia. I-a spus-o atât Bartolomeu Brutti cât şi Nicola. Pe el însă nu-l deranjează asta prea mult, atâta vreme cât îşi va atinge scopul urmărit. În mintea sa Bogdan va fi acela care îl va urma pe tron.

Iancu are acuma o vârstă care îl duce spre panta cealaltă a vieţii, cu o droaie de copii după el, pe deoparte cu datorii personale şi de partea cealaltă cu averea Paleologilor care îi asigură o viaţă liniştită, pe care el nu o iubeşte deloc. Voia cu tot dinadinsul să ajungă sus, acolo unde zicea el că-i este locul, fapt pentru care dealtfel a venit aici şi pentru care şi-a părăsit familia în care a crescut; nu a renunţat niciodată la ambiţia lui, din contra, cu cât trecea timpul cu atât i se întipărea în minte ideea că el trebuie cu tot dinadinsul să domnească acolo unde a domnit tatăl său.

În ultimii ani Nicola aproape l-a părăsit, îl vedea numai când vine să încaseze chiria casei din Rodos, la care Iancu nu a vrut niciodată să renunţe, sau când îl chema ca să-i scrie misivele sale către mai marii din Constantinopole. În totţi aceşti ani nu a reuşit să şi le scrie singur, dealtfel aceasta nici nu-l interesa, atâta timp cât avea cine s-o facă pentru el, doar plăteşte. În schimb Bartolomeu Brutti nu l-a părăsit niciodată, îl vede destul de des; tot el este acela care din când în când îl mai alimentează cu diverse sume de bani. Iancu dorea să ducă o viaţă princiară şi pentru asta are nevoie de resurse, ori din averea Paleologilor nu putea scoate atâta, în primul rând fiindcă familia şi personalul era mare, iar în al doilea rând fiindcă aceşti Paleologi erau destul de zgârciţi. Iancu la rândul său are mai mulţi servitori ai lui proprii, necesari pentru primirile pe care le dă din când în

când, care îl costă mai mult una singură decât traiul pe o lună la Prasonissi, dar ce să-i faci, obrazul subțire cu cheltuială se ține, mai ales când este vorba de un viitor prinț domnitor.

Bartolomeu Brutti a ajuns şi el la o vârstă când părul începe să devină argintiu, dar nu s-a gândit niciodată să se oprească, voia să ajungă în permenență cât mai sus, indiferent cu ce preț şi prin ce mijloace. Iancu nu ştie prea bine de unde vine acest om şi dacă îi este cu adevărat prieten, ceeace nici nu-l interesa atâta timp cât îl alimentează cu bani şi pemtru asta este hotărât ca atunci când va ajunge voevod să-l recompenseze. Îi va da o slujbă, un rang de noblețe, o regiune pe care s-o conducă, din care să-şi poată face avere, merită osteneala, doar se zbate atâta ca să-l suie pe tron şi să-l finanțeze. De când a aflat de treaba Mircioaei cu Dobra, că va fi poate sultană, Brutti vine mai des prin Rodos ca să-şi vadă prietenul. Iancu profită de fiecare dată ca să-i ceară bani, ceeace până la urmă îl enervează pe acest aventurier care doreşte finalmente ca sumele învestite să se înzecească în termenul cel mai scurt cu putință, ceeace până acuma nu s-a văzut. Ori, dacă acuma face asemenea învestiții de durată,, doreşte ca rezultatele să fie pe măsura aşteptărilor, iar Iancu înghite galbeni după galbeni ca să-şi ducă trena de prinț moştenitor, dacă nu de drept cel puțin cumpărat cu aur greu de la nişte călăi îmbrăcați în mantii oficiale care îşi iau singuri dreptul de a conduce o turmă de oameni slabi şi fără apărare, îndobitociți voit de ei. Marele Imperiu Ottoman era format din multe milioane de oameni, printre care numai turcii duceau o viață oarecum mai bună, iar cei de alte neamuri erau în mare majoritate sclavi, iar cei din semițiile luate ca sclavi în războaie erau oameni cu un aspect jalnic de cerşetori, care te întâmpinau pretutindeni cu mâna întinsă, cerând milă sau lovindu-te pe la spate ca să te prade, iar dacă erau prinşi erau pur şi simplu ucişi fără prea multă vorbă sau judecată omenească. Omorurile şi asasinatele deveniseră ceva atât de obişnuit încât o simplă crimă nici nu mai mira. Aproape în fiecare zi erau scoşi oameni din Edi Cülé şi duşi, sau la tăiat capul, sau la înecat în Bosfor, ba unii strangulați, un nobil obicei al protipendadei turceşti, rezervat numai celor de vază. Nu, nu oricine era strangulat, ar fi fost un sacrilegiu să omori astfel pe unul care era considerat simplu sclav. Dealtfel turcii nu se purtau bine cu nici un fel de străini, ajungea să nu fi fost musulman, ca ei să-ți arate tot dispretul. Nici măcar ambasadorii țărilor străine nu se bucurau de un tratament mai bun, chiar din partea capilor statului. Astfel, primul ambasador francez la Constantinopole a fost Gabriel d´Aaramon, trimisul lui Francisc I în anul 1547, pe când domnea în Moldova Petru Rareş. Primit în audiență, fu obligat, de eticheta curții ottomane, să sărute mâna sultanului. Dar nu numai acesta fu obligat s-o facă, ci şi ceilalți acreditați. Faptul că aceasta nu le plăcea le era turcilor complet indiferent şi o făceau numai pentru a-i umili pe giauri, cum îi numeau pe creştini în semn de dispreț. Mai marii

imperiului se plimbau pe străzile Constatinopolului, sau în oraşele cucerite şi transformate în paşalâcuri, însoțiți de sute de servitori, fiecare cu un anume rol. Unul face vânt, altul goneşte muştele, al treilea serveşte cafelele, altul se ocupă de narghilele şi aşa mai departe, iar dacă îndrăznea careva să facă cel mai mic gest de nesupunere era omorât şi aruncat ca un gunoi, fără ca cineva să protesteze; faptul era considerat ca ceva destul de natural, ceva ce trebuia să fie aşa. În palatele lor turcii de vază trăiau în cel mai mare lux şi desfrâu. Bacşişurile erau la modă şi fiecare se întrecea să se fălească cu sumele cele mai mari. Astfel, o domnie în una din țările române se plătea cu sute de mii de galbeni, pe lângă peşcheşurile care se dădeau celor mai mici, căţeii ce mişunau peste tot, care de multe ori atingeau chiar sumele ce se dădeau sultanului, sultanei sau vizirului. ªi în fond acești bani erau storşi poporului care trebuia să suporte tot greul pe spinarea sa. Cei care plăteau domnia şi căpătau scaunul veneau în țară însoțiți de întreaga pleiadă de creditori care se repezeau care mai de care ca să-şi recupereze cel puțin înzecit sumele împrumtate, căci aceşti domni nu aveau atâția bani ca avere personală, fiind obligați să se împrumute de la mai mulți cămătari. Totul era o afacere; totuşi nu toți mai marii turcilor erau turci get beget, unii erau italieni, alții sârbi şi chiar români, toți nişte renegați cari și-au pus viclenia şi puterea de a a ucide în slujba sultanului pentru a ține în frâu o masă de oameni dezarmați, care totuşi ar fi putut face ceva dacă ar fi fost uniți, fiindcă, proşti, proşti, dar mulți măria ta.

De când a sosit aici Iancu a învățat multe şi acuma cunoaşte foarte bine aceste năravuri şi obiceiuri. Copiii pe care Maria i-a dăruit cresc în palatul de la Prasonissi în mijlocul bătrânilor Palologu, toți fiind botezați ortodox, cu nume româneşti, aşa cum se cuvine să-i cheme pe nişte prinți descendenți din voevozii altădată stăpâni absoluți pe pământurile Moldovei, cei ca ªtefan cel Mare care nu şi-a plecat grumazul în fața nimănui, ba din contra, ei înşişi făceau capetele să se plece în fața lor. Ei nu cumpărau ceeace le revenea de drept. Iancu însă nu ştia şi habar n-avea ce a însemnat să fi un ªtefan cel Mare, un Bogdan sau chiar unul ca tatăl surorii lui, un Petru al Rareșoaiei, care dealtfel ar fi fost și al său, cine ştie, nimeni n-a fost de față. În mintea sa totul se reduce la o domnie cumpărată, atâta şi nimica mai mult. Bartolomeu Brutti şi mai puțin pricepea toate acestea, el se gândea numai şi numai la căpătuială, dar niciodată nu a dat lui Iancu prea mulți bani, ci numai atâta cât să-i ajungă pentru trai, mai ales acuma când a intrat în familia Paleologilor care puteau să-i asigure ginerelui o viață plăcută, dar mult prea puțin pentru a cumpăra tronul. Faptul că Iancu continua să-i ceară bani îl enerva pe Bartolomeu Brutti la culme. În una din zile i-a spus chiar că socrul lui ar face bine să mai vândă o parte din avere ca să aibe destui galbeni pentru a plăti în dreapta şi în stânga, aşa cum se obişnuia. Până şi paşa insulei s-a obișnuit să fie un abonat al peşcheşului şi Iancu avea nevoie de el în permanență. Putea acuma să se

mişte în voie şi nimeni nu-i atrăgea atenția să facă cutare sau cutare lucru; i se permitea să vadă pe oricine, fără oprelişte. Dar totul depindea de toanele şi bunăvoința mai marelui de prin partea locului, ceeace trebuia plătit.

În acest context de libertate cumpărată cresc copiii. Alexandru, primul născut seamănă leit cu mumă-sa, iar al doilea Bogdan nu semăna cu niciunul, fiind botezat aşa la sugestia Kiajnei, dar şi a lui Iancu care a voia ca copiii săi să poarte nume care să aducă aminte de predecesorii săi Muşatini, el Janke Weiss, fiul curelarului Jörg Weiss din Kronstadt şi al Ecaterinei, o şvăboaică de prin părțile Sibiului. Singura dovadă că este fiul unui Muşatin este ştearsa arsură de pe picior, de care a profitat cât a putut, de câte ori avea nevoie. Maria în schimb este foarte fericită cu această a doua serie de plozi. Fiica ei mai mare Chrysafina se ocupă de ei, îi dădăceşte toată ziua şi o rază de lumină pătrunse în sumbrul palat al Paleologilor. Copiii râdeau, se jucau şi fugeau prin toate ungherele. Până şi servitorii cei bătrâni şi acriți îşi descrețeau frunțile la vederea lor. Dar în inima Mariei s-a înfipt un ghimpe din ziua când Bartolomeu Brutti i-a spus fără nici un menajament că băiatul cel mare Alexandru va trebui să rămână ca ostatec la turci, atunci când Iancu va primi domnia. Este un băiețel atât de drăgălaş și de cuminte că toată lumea îl îndregeşte; este brunet, un sudic ca aspect cu ochii de un brun închis, cu buzele mari cărnoase. Este în cale afară de vesel, încântând cu râsetele lui pe toți cei din jur, în afară de Iancu care a devenit în ultimul timp din ce în ce mai ursuz; îşi chinuie familia cu ieşirile sale zilnice când vine la Prasonissi. Timpul trece peste el, este tot un întreținut, are datroii mari, dar nu asta îl supăra, ci faptul că ideea lui fixă nu se mai realizează. Face scandaluri socrilor când aceştia nu voiau să-i avanseze sume din ce în ce mai mari, cu toate că el se ocupă şi cu administrarea averii, trebuind totuşi să dea socoteală pentru fiecare ban cheltuit. Nu putea să-şi permită să ia ceva fără voia stăpânului, căci dacă ar fi făcut-o, aceasta ar fi fost un motiv de divorț, ori tocmai aşa ceva nu avea nevoie, după ce s-a trudit atâta să ajungă până aici. Urmând sfatul lui Brutti cerea mereu ca să se vândă câte un petec de pământ pentru nevoile sale personale, dar în cele din urmă îi ceru bătrânul Paleologu ca să se mute la Prasonissi, să lichideze palatul din Rodi care costă imens de mult şi nu făcea altceva decât să-l îmbogățească pe Nicola care nu pierdea nici un prilej să-i ceară din ce în ce mai mult, sume în afara chiriei, amenințându-l cu evacuarea. Bătrânul Paleologu fiind un om care nu voia să-şi risipească averea care a mai rămas, a căutat să-şi tempereze ginerele, să-l facă economicos, ceeace a dus până la urmă la conflicte aproape zilnice. Maria se închidea în apartamentul ei ajungând până acolo că nici n-o mai intereseze ce se petrece în jurul ei. În timpul discuțiilor Iancu trânteşte şi bufnşte ca în cele din urmă să plece, sau la vânătoare, sau la Rodi unde mai trăgea un chef, sau la paşă unde se putea petrece de minune în haremul lui, bineînțeles

după voia lui. Cu mare cinste este câteodată primit acolo. Foarte rar erau primiţi străini în aceste locuri şi nimeni nu ştia ce se petrece în dosul zidurilor lor. Multe se povesteau despre aceste haremuri. Femeile erau în număr destul de mare, după rangul pe care îl ocupa stăpânul în societatea turcă, că locuiau împreună, că le era interzis cu desăvârşire să vadă alţi bărbaţi, în afară de stăpânul lor, pe eunuci, unele femei străine de harem, dar numai controlate şi în fine unii bărbaţi cărora stăpânul le încuviinţează frecventarea, dar aceştia erau foarte puţini şi rar se dădeau asemenea încuviinţări. Dacă un bărbat îndrăznea să intre şi era prins era spânzurat sau înecat în mare, împreună cu femeia care a păcătuit cu el. Însă peşcheşurile grase ale lui Iancu i-au deschis şi aceste porţi şi din când în când era poftit în harem, dar nu putea să se distreze decât cu femeile anume numite de paşă; favoritele lui nici măcar nu apăreau.

Iancu tocmai sosise în urma unui scandal cu socrii săi, plictisit la culme. Se gândea să meargă la Nicola care i-a promis o mică petrecere cu femei, nu cu cadâne, dar tocmai atunci sosi Bartolomeu Brutti.
- ´´ Da bine senor . . se poate să nu dai atâta vreme nici un semn de viaţă . . ? ´´ îl întâmpină Iancu pe jumătate serios şi pe jumătate în glumă.
- ´´ Ce să fac mărite Iancule, cu treburi pe la Constantinopole . . . apoi am fost şi în Moldova să trag cu urechea, să privesc o leacă în jur . . . ´´ auzind aceasta Iancu ciuleşte urechile. A uitat şi de supărare şi de scandalurile cu socrul său şi chiar de cheful promis de Nicola. Merită să mai afle ce se petrece în ţara lui. Nerăbdător deci îl roagă pe Bartolomeu să-i povestească. Acesta se arată dispus şi seara la un păhărel de vin el îşi deapănă impresile şi povesti ce a aflat în ţara Moldovenească, ţara lui Iancu.
- ´´ Spune meser Bartolomeu . . sunt numai urechi . . . ´´
- ´´Am plecat din Stambul cu o samă de treburi şi măria ta trebuie să ştie că nu călătoresc numai aşa de dragul de o face . . . . ´´ apoi uitându-se la Iancu cu un aer misterios, cu un surâs în colţul gurii . . - ´´ da, da, ţi-a sosit ceasul . . . acuma numai banii să fie daţi şi eşti voevod . . . am întâlnit-o la Stambul pe mărita Doamnă Kiajna . . . se ducea la palat să ia parte la suirea pe tron a preamăritului padişah, sultanul tuturor Ottomanilor, Murad, care a binevoit s-o ia pe domniţa Dobra în haremul lui . . . ştii, fiica Mircioaei, nepoata măriei tale . . . ´´ Iancu se umflă în pene, dar nu fiindcă Dobra a ajuns în haremul împărătesc, ci fiindcă Brutti i-a spus măria ta şi inima îi creşte în piept, deabea a aşteaptat să audă cuvintele magice care îi fac atâta plăcere. Parcă şi aude aurul care curge în lăzi. Brutti ştie asta şi vrea să-i facă plăcere, că doar va fi voevod şi atunci va fi o vacă bună de muls. Trebuie de acuma să i se vâre sub piele. Kiajna este acuma oarecum înrudită cu sultanul, ceeace poate avea o înrâurire imensă asupra soartei sasului; simte că scaunul vine din ce în ce sub el, până când se va aşeza comod în el şi

atunci să te ții, aurul va curge gârlă. Socoteala lui Brutti era bună, dar sasul în orgoliul său prostesc nu-şi dădea seama că acesta de fapt voia să-l păcălească, să-l facă să creadă că el a dat banii, spunându-i că partea financiară a fost rezolvată de el, când în realitate numai Mircioaia este cea care le-a aranjat pe toate, prin sultanul care o ține pe fiică-sa. După o pauză în care îl lasă pe Iancu să fiarbă, continuă.

- ´´ Fericiți cei ce stau în preajma sultanului, să-l poată vedea în fiecare zi, să poată cere orice, în speranța că totul se va împlini . . . . ce frumos a fost, sărbători peste sărbători, toți vizirii, capugiii şi mai marii dregători ai imperiului . . . festivitățile au ținut câteva zile, iar mărita Doamnă este acolo în mare cinste . . . preafericita sultană Nurbanu, mama lui Murad, îi trimite de câte ori vine la palat o caleaşcă mare trasă de cai mulți, cu ieniceri cât lumea . . . doi din fiii ei, nepoții măriei tale s-au turcit, s-au aruncat la picoarele Sultanului, i-au sărutat tălpile, iar acuma poartă turban . . . nu mai au ce căuta ca domni, aşa că reuşita măririi tale este aproape sigură . . . că doar mărita Doamnă a promis şi dacă a spus, apoi să ştii că o şi face . . . da, de . . . . . mai ai un rival . . . unul cam puternic . . . fratele lui Alexandru III care domneşte în Valahia, Petru, care cere şi el scaunul Moldovei . . . ´´ la aceasta Iancu tresare şi-l întrerupe.

- ´´ Cere şi el scaunul Moldovei ? . . doamne, doamne . . . doar ai spus că acuma este momentul, numai galbeni să am . . . o Gott, o Gott, ce mă fac ? ´´ se lamentează el, gata, gata să şi plângă, dar Brutti nu se lasă impresionat şi continuă să povestească.

- ´´ De la Stambul am plecat cu ajutoare şi ieniceri în Valahia, unde domneşte Alexandru al III-lea, fratele lui Petru, cel care cere acelaş scaun ca măria ta . . . Alexandru are de soție pe Ecaterina din neamul Salvaresilor, levantini de pe malul Bosforului . . . Petru, fratele lui ține tot o fată de frânci, din familia Amirali, pe Maria, femeie ştearsă, dar cu familie ambițioasă . . . amândouă familiile sunt bogate, putred de bogate şi au făcut ce au făcut de au plătit galbeni cu nemiluita în dreapta şi în stânga ca să-şi pună ginerii pe scaun . . . da să ştii că aceştia sunt adevărat din os domnesc, fiii lui Alexandru care la rândul său este fiul Mircii Voevod ce a avut ca tată pe ilustrul Vlad, cel ce a tras în țeapă o samă de turci şi pedeasupra sunt Corvini . . . aşa că vezi măria ta că stau bine înfipți în scaunul străbunilor lor . . ´´ Iancu nu răspunde la aceste precizări, simte că este atacat în ascendența sa, dar Brutti ca s-o dreagă continuă pe un ton împăciuitor . . . -´´ nu zic că măria ta nu eşti din os domnesc, da vezi . . . aceştia . . . cum să spun . . . aceștia au trăit la casele lor, cu părinții lor . . . aşa cum trăieşte orice om cu căpătâi . . . nu ştiu dacă mă înțelegi . . ´´ îi spune la urmă Brutti nevrând totuși să-l jignească ; voia doar să-i explice că el Iancu nu avea nici o dovadă că este un adevărat descendent din voevozi, un Muşatin, în afară de pecetea arsă de pe picior, că de fapt el era după nume un Weiss, fiul lui Jörg Weiss curelarul din Kronstadt

şi al Ecaterinei, care pretindea că a avut în tinerețe legături cu Petru al Rareşoaiei, coborâtor după tată din vechii Muşatini, fiul lui ªtefan, căruia lumea îi zicea cel Mare şi Sfânt. Ba mai mult decât atâta, însăşi Papa de la Roma l-a numit atlet al creştinătății, apărător al ei, datorită tenacității şi tăriei cu care a apărat țara sa de invazia puhoiului turcesc, prin asta întârziind întinderea lor mai departe. Este mai mult decât sigur că dacă nu le-ar fi stat în cale o țară mică ca Moldova, dar mai glorioasă şi mai vitează ca marile imperii, turcii ar fi ajuns foarte repede până în nord şi de acolo spre vest. Lucrul acesta Iancu nu-l ştie şi nici măcar nu-l bănuieşte. Bartolomeu Brutti fiind un vulpoi bătrân, cunoştea foarte multe lucruri, mai ales că a circulat peste tot, ceeace era destul de rar pentru aceste timpuri, când fiecare deplasare era o problemă grea de rezolvat și pedeasupra foarte costisitoare. Iancu înțelege până la urmă că Brutti îl consideră ca pretendent de mâna a doua, dar pentru el tot una era; voia să ajungă voievod cu orice preț acolo unde a domnit presupusl său tată şi pace. La încercările lui Brutti de a-i explica situația el s-a rezumat să-i răspundă.

- ´´ Nu mă interesează nimica, unde şi când au domnit voievozii din os domnesc care sunt acuma acolo . . . eu ştiu doar că vreau să mă urc pe scaunul tatălui meu adevărat, voevodul Petru al Rareșoiaiei . . . atâta și nimica mai mult . . și am să lupt pentru asta până la disperare . . . ori da, ori dacă nu, pieirea. . . ´´ Bartolomeu nu mai încearcă şi continuă să-i povestească despre călătoriile întreprinse.

- ´´ În Valahia am fost primit la curtea domnească chiar de către Alexandru Vodă . . . . am avut o însărcinare din partea Porții şi chiar fratele meu dragomanul Veneției m-a propus pentru asta . . . să fi văzut cum făceau ca să fiu cât mai mulțumit . . . au dat sfoară în țară ca peste tot pe unde trec să fiu primit cu brațele deschise . . . voevodul Alexandru este bine aşezat pe scaunul său domnesc . . . turcii îl mențin fiindcă le plăteşte atâta cât au cerut ei . . . şi în afară de asta dă bacşişuri în toate părțile . . măcar de ar apuca măria ta scaunul, că ai de unde da, nu ca acuma . . . trebuie să dai mereu fiindcă oamenii aceştia trebuie să ştie că exişti . . . că altfel te uită şi măria ta ştie că ochii care nu se văd se uită . . . ´´

- ´´ Dau mereu pașei de aici . . ´´ îl întrerupe Iancu înciudat.

- ´´ Da de unde, parcă măria ta nu ştie . . . paşa de aici nu poate mare lucru . . . adevărat că are două cozi . . . este mai mare ca un voevod în Valahia sau Moldova, dar mare lucru nu poate . . . crezi că va merge pentru măria ta la Istambul ? . . . să-ți iei gândul la aşa ceva . . . n-o face el, fiindcă ştie că dacă merge ar putea fi mazilit . . . . nu le place să fie prea mulți intermediari . . ´´

- ´´ ªtii bine meser că nu mă pot mişca de aici şi apoi cui să dau, cui să dau mai întâi ? ´´ completează el prefăcându-se mirat.

- ´´ La Stambul să dai . . . . mai întâi lui Sinan Paşa, apoi preafericitei Nurbanu, mama sultanului . . . şi câte ceva celor din preajma lor . . . . să le aduci aminte din când în când că exişti . . . o vorbă suflată nu strică . . un cuvânt şoptit la urechea

sultanului poate face minuni . . . uite, a dat măria ta ceva măritei Doamne Kiajna când a fost aici . . . ? ´´ Iancu se uită perplex la Bartolomeu; la aşa ceva nu s-a gândit. În mintea sa se face din ce în ce mai mult loc îndignarea. Încă nu şi-a pierdut cu totul bunul simț şi judecata dreaptă, dar îşi aduce aminte că în scopul pe care îl urmăreşte trebuie de multe ori să-ți sacrifici chiar şi propriul copil. Turcilor le place asta, aşa ca să le arăți că le eşti devotat cu trup şi suflet. Ce gândeşte omul, nu interesează, numai ce face şi ce spune. După o tăcere apăsătoare Iancu îi spune lui Brutti pe un ton oarecum îndignat.

- ´´ N-am dat nimica . . . dece, meser, n-ai spus nimica atunci . . ? ´´

- ´´ Credeam că măria ta ştie ce are de făcut şi eram sigur că ai împrumuta-o pe mărita Doamnă cu ceva bani . . . că doar o ducea atunci foarte greu . . . şi a făcut un sacrificiu să vină până aici . . . acuma o mai fi având nevoie . . . . . dar aşa grabă nu mai este . . . este înrudită cu preafericitul nostru stăpân, padişahul şi asta nu este puțin lucru . . . şi apoi fata ei Dobra a intrat în haremul imperial . . . este tânără şi frumoasă . . şi acum trebuie profitat . . . când s-o trece nu se mai uită nimeni la ea . . . atunci este aruncată ca un gunoi, ca un obiect fără valoare . . . aşa procedează ei cu femeile din haremuri, care nu mai pot da nimica fiind considerate bătrâne . . . îmbătrânite înainte de vreme din cauza vieții excesiv erotice pe care o duc . . . la care sunt supuse zi de zi . . . mai ales de raportueile între ele, atunci când nu mai sunt prea mult dorite . . . aici totul este posibil . . şi năravurile lor nu se potrivesc cu cele ale noastre . . de . . fiecare timp şi neam cu năravurile lui . . măria ta a auzit de Apuleius . . ? ´´ Iancu se uită foarte mirat la el, este cam certat cu şcoala şi cu cititul.

- ´´ ªi ăstuia trebuie să-i dau galbeni . . ? ´´ spune el pe un ton naiv, ceeace îl face pe Bartolomeu Brutii să râdă cu poftă.

- ´´ Ha, ha, ha, nu măria ta . . . Apuleius a fost unul care a scris o poveste despre viața lui . . . asta acum vreo o mie de ani şi ceva . . . ai să vezi cum descrie el năravurile timpului său, care pe noi cei de acuma ne-ar mira peste măsură de mult . . bunăoară, măria ta ar concepe să dea o sentință judecătorească într-o pricină prin care o femeie criminală să fie osândită ca să se împreuneze cu un bărbat în mijlocul arenei de lupte, ca apoi să fie dată fiarelor . . . ? ´´

- ´´ S-a petrecut vreodată aşa ceva . . ? . . ce amuzant. ´´ spune Iancu plin cu bucurie şi haz.

- ´´ Ba bine că nu . . . tocmai Apuleius povesteşte asemenea obiceiuri ce ar fi avut loc în timpul său . . . dar să lăsăm acuma poveştile noastre . . . văd că m-am luat cu vorba . . . şi-ți spun fel de fel de gogomănii fără valoare, fără nici o legătură cu ce voieşte măria ta . . da, am trecut prin Valahia unde m-am închinat voevodului Alexandru şi Doamnei sale Ecaterina . . . le-am spus de măria ta, dar n-am pomenit nimica despre intențiile noastre de a te sui pe tronul Moldovei . . . doar am spus că el susține la poartă pe frate-său Petru . . care ține o fată bogată din

neamul Amirali, pe Maria, frumoasă, dar ştearsă . . . dealtfel fată bună, nevastă bună şi nimica altceva . . . familia ei este foarte bogată şi poate plăti cât s-o cere pentru ginerele lor . . . acest Petru trage un picior după el, este şchiop, pentru care lumea îi zice ªchiopul . . . să n-audă el că i se spune aşa că se face foc . . . din Târgovişte am plecat spre țara măriei tale, Moldova . . . vai ce jale pe acolo, totul pustiit de luptele lui Ioan Vodă, cel căruia lumea îi zice cel Cumplit . . . ce de boieri a tăiat el, ce de turci a trecut prin foc şi sabie . . . . . țara toată numai scrum s-a făcut . . . . aici am zis că sunt negustor, că dacă se afla că iscodesc, apoi nu mai eram acuma pe aici, toți erau plecați la război, lupte peste tot, numai foc şi pară . . . . turcii intrau, tătarii ieşeau, boiarii nici că mai ştiau cu cine să fie . . . ce să zic, numai rele pe acolo şi acest Ioan Vodă peste tot cu oaste . . . da mare lucru nu poate face, cică boiarii îi stau în cale . . . . cică a dat mulțmii ce li se cuvine lor . . . ´´

- ´´ Auzi ce face . . . ´´ spune Iancu indignat la culme. ªi cu aceasta conversația lor ia sfârşit. Bartolomeu pleacă la el acasă iar Iancu rămâne îngîndurat la cele auzite. Zilele trec, Brutti zăboveşte prin insulă după afaceri, că doar are nevoie de bani mulți pentru a ajunge la țelurile sale, iar Iancu continuă să se țină de chefuri şi petreceri. Aruncă cu galbenii căpătați în dreapta şi în stînga de se minuna şi aventurierul Bartolomeu. Nemaiputând răbda această purtare nesăbuită a aşa zisului prinț, se hotăreşte să-l muştruluiască zdravăn, mai ales că a aflat că între timp Ioan Vodă zis Cumplitul ar fi fost tăiat bucățele şi sublima poartă l-a uns voievod pe fratele lui Alexandru Vodă. Vestea i-a venit printr-o misivă a Kiajnei. Vajnica şi neobosita Doamnă învârteşte la curtea marelui Padişah fel de fel de afaceri. Ba pentru fii-sa, ba pentru fiii ei turciți, ca să obțină ciolane mai bune de ros, dar nu numai pentru copiii ei ci şi pentru alții care o plătesc pentru asta gras. Dar, spre marea nemulțumire a ei, lui Iancu nu i-a putut obține tronul Moldovei, fiindcă alții mai puternici, cu puterea aurului au obținut suirea pe tron a acestui Petru zis cel ªchiop, fratele lui Alexandru al Valahiei. Iancu nu a aflat încă când apare Bartolomeu pe neaşteptate, în una din zilele însorite ale sudului. Prințul nostru tocmai s-a sculat după un chef de pomină, când Brutti năvăleşte în iatacul său. La început buimăcit nu ştie cine este şi ce vrea, dar deîndată îl recunoaşte. Asemenea intrări înseamnă şi altceva, puteai să de pomeneşti ridicat pe sus şi până să afli despre ce este vorba să-ți şi cadă capul sub securea gâdelui.

- ´´ Ce mai e şi asta meser Bartolomeu . . . ´´

- ´´ Mărite Iancule . . . iartă de am dat buzna aşa în iatacul matale . . . da veste rea am primit azi . . . mărita Doamnă Kiajna, sora măriei tale, ne-a făcut să aflăm că poarta a uns domn în Moldova pe Petru, cel de ți-am vorbit mai de mult . . . ´´

- ´´ Doamne, Doamne, ce pacoste pe capul meu . . . ´´ se lamentează Iancu, apucându-se cu mâinile de tâmple şi bălăbănind din corp.

- ´´ Da mai lasă văcăreala . . . şi mai bine ascultă ce spun eu . . . nu faci bine că arunci aurul pe gârlă de dragul unor femei uşuratice şi a unor cheflii de ocazie . . mai bine pune-i deoparte, unul peste altul şi dă-i unde trebuie . . apoi să ştii . . ´´ se uită la el dojenitor, -´´ banii nu-i primeşti pentru asemenea sindrofii . . . sunt ai mei şi a celor ce ți-au dat . . . să ști că nu ai dreptul să-i azvârli pe fereastră . . . . ei sunt dați cu un scop . . ´´ aici se opreşte şi se uită lung la Iancu ca să vadă ce atitudine o să ia. Dar Iancu nu răspunde, cu toate că fierbea. Amenințarea a priceput-o. În fond îşi dă seama în sinea sa că Bartolomeu are dreptate, că nimeni nu o să-l finanțeze pentru o himeră, că cei ce învestesc doresc să scoată îndoit, ba chiar întreit şi mulți au început să mârâie, să arate dinții. Deîndată însă atmosfera se destinde și Iancu bate din palme; ca din pământ apar câțiva slujitori cu carafe cu vin dulce grecesc, iar cei doi uitând de cele întâmplate sorb din el cu savoare.
- ´´ Dacă plec o iau şi pe Doamna mea cu mine . . . cu copii . . . o să-l las pe cel mare ca zălog, pe Alexandru . . . pentru asta e făcut . . . ştiu şi aşa voi face, devreme ce mi-e hărăzit să domnesc acolo unde a domnit şi preamăritul meu tată . . marele prinț Petru . . meser ştie, Petru al Rareşoiaiei, fiul lui ªtefan Muşat ´´ dar Brutii care cunoaşte perfect de bine toate acestea îl întrerupe.
- ´´ ªtiu totul, Măria Ta . . . ştiu chiar mai mult decât ştie măria ta despre neamul din care se trage . . . ilustrul neam al Muşatinilor ce-şi trage obârşia din Costea Voevod şi al Doamnei sale Muşata . . . se zice chiar că neamul matale se trage din cel al iluştrilor Basarabi şi chiar al Corvinilor . . ´´ apoi schimbând vorba - ´´ dar n-am aflat prea multe . . . Petru cel ce a fost uns de curând, se arată descendent din Corvini . . . dar ce să mai vorbim, dreptul de a domni în Moldova îi revine pe bună dreptate măriei tale . . ´´ spune el ca să-l împace pe Iancu care dă semne de neliniştire.

Această conversație îi face mult bine lui Janke Weiss, fiul curelarului din Kronstadt. Niciodată nu a fost mai convins că el singur este descendent din prinți domnitori ca acuma şi niciodată nu a fost mai convins că o să facă tot posibilul ca să se suie pe tronul Moldovei, chiar cu prețul sacrificării fiului său mai mare Alexandru, un băiat înalt, bine legat, cu trăsături încă copilăreşti dar destul de ager la minte şi nu vorbea decât greceşte şi puțin turceşte; greaca este limba pe care a auzit-o prima dată în casa mamei sale, Maria Paleologu. A fost crescut în credința că după mumă-sa se trage din neamul împărătesc al Paleologilor, iar după tată din neamul voevozilor moldoveni, cel al Muşatinilor, deci neamuri mari, cel puțin în ceeace privește pe cel al mamei sale și o certitudine dubioasă în ceeace privește ascendența tatălui său. Dealtfel nimeni nu ştia, în afară de Bartolomeu Brutti că el este după lege fiul curelarului Jörg Weiss din Kronstadt şi al soției acestuia Ecaterina, care născându-l, este incontestabil mama lui certă. Nici Maria soția sa nu cunoştea această taină; secretul a fost foarte bine păstrat şi Iancu ştia că

prietenul său Bartolomeu avea interesul să nu divulge nimica, deoarece el însuşi avea tot interesul în suirea lui pe tron. Doar a învestit până acuma destul în întreprinderea asta. Faptul că s-ar putea ca el să nu fie descendent din Petru al Rareşoaiei, fiul lui ªtefan cel Mare, nu-l interesează. Dacă au pornit-o pe această cale apoi trebuie să meargă până la capăt, indiferent ce s-ar petrece. Odată ajuns voievod, nimeni nu-ți mai cere certificatul de autentic coborâtor al voievozilor anteriori. Atunci totul este forțat, totul se impune cu forța armelor, cu cât dispui de mai multă şi eşti mai hotărât a te menține, cu atâta stai mai bine în scaunul domnesc şi de asta va avea Bartolomeu toată grija, numai voievodul să nu facă greşeli față de binefăcătorii săi turci. Patriotism la acea vreme nu exista, totul se învârtea în jurul căpătuirii, atât al domnului, cât şi mai ales a celor care l-au ajutat la suirea pe tron. Dar aceştia erau de cele mai multe ori certați şi prin intrigi căutau să ajungă numai ei la împărțirea prăzii luate de pe spinarea celor mulți cari trebuiau prin dări enorme să plătească toată această întreprindere oneroasă a unor excroci în frunte cu voevodul, o tempora o mores. Iar dacă domnitorul încerca să-i trădeze pe cei care l-au numit nu mai conta forța de care dispunea, nepuntându-se apăra împotriva micului petec de hârtie venit de la Poartă, care se numea Hatişerif, trebuind să plece la Stambul, dar nu întreg ci numai o parte din el, capul care era prezentat sublimului Sultan pe o tavă de argint, ceeace îi provoca o nesămuită bucurie că a scăpat de un ghiaur necredincios lui şi nu față de Allah. Deviza era, omoară ca să trăieşti, căci altfel eşti omorât tu însuți şi atunci fiecare se întrecea în a îndepărta pe cei ce le stăteau în cale. Un fel de lege a junglei, a uneia fără legi, căci jungla are şi ea legile ei. Acolo se omoară numai pentru hrană ci aici se omora pentru plăcerea de a o face. Încetul cu încetul Iancu a priceput toate acestea şi din paşnicul fiu al unui curelar care îşi câştiga existența prin muncă, a devenit un vajnic apărător al drepturilor sale succesorale. Nici propria familie nu mai conta în fața acestor ambiții, totul rezumându-se la putere şi căpătuială.

Capitolul 8

în care Iancu se hotăreşte să plece la Constantinopole

După sfaturile lui Bartolomeu Brutti, Iancu nu mai are răbdarea să vegeteze în continuare în insula Rodos şi la Prasonissi, proprietatea Paleologilor. Viața de aici

a început să-l plictisească la culme. Nervozitatea se răsfrânge asupra familiei, care trebuia să înghită scandalurile sale, iar când scapă la Rodi o duce în chefuri după chefuri, din banii care ieşeau din pământurile Mariei, pe care şi-i însuşea fără să întrebe în ultimul timp. Filip, fiul Mariei din prima ei căsătorie s-a aliat cu el şi amândoi o pornesc pe calea distracțiilor și cu scandalurile în familie. Chrisafina în schimb vede de copii, frații ei după mamă şi îngrijeşte de bătrâni. Maria trăieşte mai mult la țară ştiind de escapadele soțului ei, dar nu îndrăznea să spună ceva. La început a încercat, dar s-a lovit ca de un zid de piatră, având mare noroc că a scăpat nebătută. Iancu s-a înfuriat aşa de tare încât în acea zi a azvârlit cu tot ce i-a căzut pe sub mână, de toți ai casei s-au ascuns care încotro. De atunci săraca femeie s-a retras la țară și nici nu i-a mai păsat de ce face soțul ei. Iancu devine din ce în ce mai furios şi nervos, că în fond nu rezolvă nimica, că este uitat aici în insulă de atâția ani şi că nimeni nu are grije de rezolvarea planurilor sale mărețe, dar se înşeală, fiindcă Doamna Kiajna luptă în continuare din răsputeri pentru reuşita întreprinderii. Nu a putut opri numirea lui Petru care este protejatul lui Sinan Paşa şi a lui Socoli, amândoi ridicați acuma pe culmea cea mai înaltă al imperiului. Iancu nu a avut galbeni destui prima dată când l-a văzut cu câțiva ani în urmă pe Sinan, dar probabil că acesta l-a uitat, devreme ce de atâta timp stă în această insulă uitată de Dumnezeu, izolată şi fără nici o perspectivă.

Se hotăreşte deci să facă tot posibilul să plece la Constantinopol ca să-şi viziteze sora, pe Doamna Kiajna, care acuma este în mare cinste la curtea Sultanului; fiica ei Dobra, cea care era cât p-aci să fie Doamna Moldovei, a lui Despot, dacă nu ar fi intervenit cearta dintre el și Kiajna din cauza fratelui acestuia Dumitru, care râvnea la scaunul Valahiei. Kiajna a găsit că este mai bine să aibe o fiică chiar în haremul palatului, al Sultanului, cu scopul de a avea acces oricând în cele mai tainice unghere. Sultana mamă Nurbanu o ține în mare cinste. Când voeşte s-o vadă îi trimite careta cu un chihaia şi mai mulți eunuci. Parte din avere i-a fost returnată. Locuieşte acuma într-un mare palat pe malul Bosforului. Fiii ei sunt paşi în diferite locuri, iar Dobra în harem. Mai bine că nici nu se putea pentru ambițiile ei mereu, mereu reînoite. Dacă fiul ei drag Petru cel Tânăr a murit în exil şi nu mai are pe nimeni din familie pentru care să lupte, este bine totuşi să accepte drept frate după tată pe acest neamț din Kronstadt. Dar, în afară de intervenții nu putea şi nu voia să facă nimica, cu toate că ştia că asemenea întreprinderi fără argumente erau aproape imposibile, nici cele mai bune relații personale nu contează în fața argumentelor sunătoare. Iancu ştia asta şi atunci se hotăreşte s-o viziteze. Prin intermediul lui Nicola, care în urma unui cadou substanțial reuşi să-i obțină de la paşa Ali Mustafa permisiunea să plece la Stambul, singur, fără soție şi copii. În felul acesta paşa este asigurat că exilatul nu va fugi, fiindcă în fond era exilat de însăşi Sinan Paşa, temutul vizir, cel ce nu ştia ce este mila şi iertarea, ori a trece

peste dispozițiile acestuia însemna să-ți pui viața în joc, chiar ca paşă turc sadea. Dar, totuşi argumentele sunătoare sunt de multe ori mai tari decât ordinele superiorilor. Aşa că, spre sfârşitul anului 1577 pleacă singur la Stambul, ca să tragă sforile de acolo. Pe Maria o lasă cu copiii la Prasonissi în seama bătrânului Paleologu şi al fiului ei mai mare Filip, care este considerat acuma ca şeful familiei, în ultimul timp luaându-şi acest rol în serios. Pe lângă asta el se ocupă şi de latifundiile din care scotea banii necesari pentru micile escapade pe care le face cu tatăl său vitreg, dar şi pentru întreținerea familiei care este destul de numeroasă. Pentru această călătorie Iancu are nevoie de o sumă destul de mare pe care o găseşte ca împrumut de la socrul său şi parte de la Filip, dar de data asta i s-a cerut o semnătură, ceeace dealtfel îi era egal. Cu o datorie mai mult sau cu una mai puțin tot aia. Datora deja atâta bănet încât aceasta aproape că nici nu mai conta, cu atât mai mult cu cât era de la familia soției sale. A reuşit în felul acesta să strângă frumuşica sumă de cincizeci de mii de galbeni, imensă pentru el, dar totuşi atât de mică pentru plata domniei. În afară de asta şi-a comandat o garderobă întreagă cu fel de fel de haine şi caftane, din cele ce poartă boierii la Constantinopole şi în Moldova. Prea bine nu ştia el cum se purtau dar croitorul care i le-a făcut fusese mai peste tot și știa cum să le facă. Au fost necesare trei care mari care să-i ducă bagajele la port. Cu o zi înainte a fost la paşa Ali Mustafa unde a trebuit să semneze o scrisoare de garanție prin care este constituită ostatecă întreaga familie de la Prasonissi, inclusiv bătrânii, dar nimeni nu a ştiut ceva, aşa că nu a fost nici un motiv de scandal şi indignări. Aceasta bineînțeles numai dacă nu s-ar fi întors, în cazul că nu ar fi reuşit să obțină scaunul Moldovei şi ar fi fugit. Dar cel mai tare argument în a obține permisiunea a fost o punguță cam mare, plină cu galbeni. În acelaş timp i-a plătit lui Nicola chiria pe un an întreg, a lichidat micile datorii, în aşa fel ca să plece liniştit şi în cele din urmă se suie pe un vapor, condus doar de Filip şi de sora lui Chrysafina. A luat cu el şi doi servotori elegant înbrăcați, aşa cum se cuvine unui prinț.

Drumul pe mare îl suportă destul de greu, fiindcă a simțit din nou acel rău care l-a însoțit cu ani în urmă când a sosit aici, fiind aruncat pe chei ca o zdreanță; i se face pielea creață când se gândeşte la acele timpuri când a fost un om oarecare, egal cu cei mulți care mişunau în jurul său. Copilăria şi tinerețea petrecută în casa lor de la Kronstadt nu-l mai interesează, consideră că ar fi o ruşine pentru el însuşi dacă s-ar gândi la acele timpuri. Tatăl un curelar şi mama o femeie simplă ? nu, mulțumesc, aceştia nu mai sunt și nici n-o să mai fie, fie ce o fi. Acuma în schimb are și doi servitori care îl vor debarca când n-o să se simtă bine, îl vor însoți peste tot, îi vor purta haina şi-l vor servi, iar dacă îi va fi cald îi vor face vânt cu evantaie uriaşe, că doar aşa se cuvine unui prinț ca el, asta se poartă şi se şi arată, ca să vadă toată lumea cine este, mai ales cine va fi. Aceste gânduri îi trec prin cap

în tot timpul călătoriri şi se felicită pentru ce a întreprins până acuma. N-a anunțat pe nimeni la Constantinopole, nici măcar pe Kiajna, voia ca sosirea sa să fie ca un trăznet, ca ceva neobişnuit, o surpriză pentru sora sa. Dar nu numai atâta, îi era frică să nu apară şi alți pretendenți, să nu se pomenească aruncat în Bosfor cu beregata tăiată. Singurul care îi cunoaşte planul este Bartolomeu Brutti, dar el nu a putut să-l aştepte la chei fiindcă treburile l-au dus la Veneția la fratele său. Singurul lucru care l-a făcut este că i-a închiriat o casă pe măsura sa de prinț, tocmai cea în care a stat când a sosit cu ani în urmă, pe cheiul Bosforului. El nu ştia încă, dar va afla când va sosi. Brutti a pus un om de-al lui să-l conducă de pe chei acolo. Casa aceasta este cel mai potrivit loc, acolo se puteau organiza primiri, de ceeace Iancu are tocmai acuma nevoie. Brutti i-a promis că-l va împrumuta cu încă cincizeci de mii de galbeni, mai ales că l-a mințit spunând că socrii săi nu i-au dat decât zece mii. S-a învățat şi el să fie şiret, ajungând chiar până acolo ca aceasta să-i facă plăcere. Orice înşelătorie reuşită îl bucură la culme şi se consideră un om deştept, care ştie să se descurce. La ce foloseşte cinstea şi delicatețea pe care a învățat-o de la mama sa, într-un mediu unde crima, prefăcătoria şi reaua credință domneau peste tot. A fi un om cinstit în adevăratul înțeles al cuvântului, mai ales un cinstit sufleteşte, înseamnă în aceste tipuri și locuri în care trăieşte, să-şi semneze singur sentința de moarte, ori, acuma mai mult ca niciodată are nevoie de câți mai mulți oameni influenți în jurul său, cari toți vor întinde mâinile. Dar pentru asta va trebui să dispună de sume apreciabile pentru a da în toate părțile, de la portar până la Sultan.

Portul imens al Stambulului i se pare mai agitat ca oricând. Fel de fel de vase sunt ancorate peste tot. Mii de oameni descarcă şi încarcă cele mai felurite mărfuri, ştofe fine din orient, lemn din țările de dincolo de Dunăre, mai ales din Moldova. Iancu ştie că din viitoarea lui țară se exportă lemn, ceeace aduce un venit considerabil. Bartolomeu Brutti s-a abonat chiar la postul de pârcălab de Galați de unde se încarcă lemnul Moldovean pentru Turcia. Dealtfel unul din scopurile călătoriilor sale prin aceste meleaguri era prospectarea posibilităților de înavuțire în cazul suirii pe scaun al protejatului său. Când se dă jos de pe vasul cu care a venit, sprijinit de cei doi servitori, Iancu fu atras de un vas destul de mare care descărca scânduri. Îndreptându-se într-acolo aude spre surprinderea sa vorbindu-se moldoveneşte; sunt doi marinari cari îşi împărtăşesc gândurile. Trage cu urechea şi parcă inima i se umflă în piept când aude pe unul din ei pomenind de Moldova. Încă nu-şi revenise din răul de mare, dar totuși spre îndreaptă spre ei şi în româneasca lui stricată îi întreabă.

- ´´ Domniile voastre sunt din Moldova . . ? ´´

-´´ Da boerule, suntem din Moldova . . ? ´´ Iancu este emoționat, ia un aer prietenos, vrând să înceapă o conversație.

- ´´ ªi eu sunt de acolo . . . . ´´ în acelaş timp scoate din buzunărelul hainei doi galbeni şi dă fiecăruia câte unul. La văzul aurului cei doi marinari fac nişte ochi cât cepele, se uită când la galben când la străinul care le-a dat şi în cele din urmă se închină creştineşte, aplecându-se în faţa lui.
- ´´ Să trăieşti măria ta . . . ´´ Iancu se umflă în pene, se întoarce şi pleacă susținut de cei doi servitori. Se îndepărtează cu un zâmbet de mulțumire pe buze; gândşte că odată când va ajunge voevod aceştia o să-l recunoască şi o să-şi aducă aminte de el. Nu strică să se spună că domnitorul este un om inimos, chiar numai de doi oameni şi tot este bine.

La ieşirea din port este întâmpinat de trimisul lui Bartolomeu care îl duce la fosta sa locuință, ceeace îi face o deosebită plăcere. La intrare este întâmpinat de servitorimea casei care îi fac o primire caldă, dar el este atât de frânt după această lungă şi plicticoasă călătorie pe mare, încât se duce direct în iatac şi se culcă, aşa îmbrăcat ca de drum. În zilele următoare nu se petrece nimica deosebit. El nu vrea să pară că se aruncă la picoarele Kiajnei ca să ceară ajutor. Se gândeşte că poate ar fi mai bine ca ea să afle că el este la Stambul ca să-l caute. Atunci poate ar avea mai mult curaj s-o convingă să intervină direct la Sultan pentru el. În ceeace priveşte asentimentul vizirului Socoli, care este absolut necesar, aceasta este aproape cu mult mai greu de realizat, fiindcă nu avea încă omul care să ajungă la el. Se ştie de duşmănia care domneşte între aceşti doi viziri, Sinan Paşa şi Socoli, lupta pentru puterea absolută, deoarece încă de la început sultanul Murad s-a dovedit un om slab, un avar care nu are altceva în cap decât strângerea aurului pe care îl depozitează în haznalele sale, care se află chiar sub iatacul său. Socoli profită de această slăbiciune a stăpânului său şi-l aprovizionează continuu, mereu grămezi de monezi de aur şi bijuterii scumpe, furate sau capturate în diferite războaie sau confiscate de la indezirabili, precum şi obolurile domnitorilor ºărilor Române, averi ce iau calea haznalei imperiale. Iancu este cunoscut de Sinan Paşa, că doar el l-a trimis în insula Rodos şi o ştie şi pe Doamna Kiajna, dar îi este teamă de Socoli, care este protectorul fraților Alexandru al Valahiei şi Petru al Moldovei.

În privința Kiajnei nu se înşeală; chiar a treia zi află de sosirea lui, casa ei aflându-se destul de aproape de locuința lui, un palat splendid pe malul Bosforului pus la dispoziție de Nurbanu, Sultana Validé, care a aparținut împăraților bizantini şi deci nu era construit în stil turcesc, ceeace îi convine de minune Kiajnei, voind măcar acasă să se simtă într-un mediu apropiat din cel din care a venit. În fondul ei nu-i iubeşte pe turci, îi urăşte chiar, dar este obligată să-i accepte, fiindcă îşi dă seama că fără ei nu ar fi putut ajunge prea departe. A copilărit în Polonia, dar nu se poate întoarce acolo deoarece nu ar fi fost considerată aşa ca aici la Stambul,

mai ales că nu mai cunoştea pe nimeni în țara ei de baştină. A plecat de mic copilă cu părinții în Moldova, la suirea prima dată a tatălui ei Petru Rareş pe scaunul țării. După doi ani mama ei moare şi Petru se căsătoreşte cu Doamna Elena, sora Doamnei Milița a lui Neagoe Basarab al Valahiei, ambele fiicele despotului Serbiei. Tinerețea şi-a petrecut-o prin cetățile Ciceiului şi oraşele Transilvaniei, dar mereu a fost în legătură cu turcii, mai ales după căsătoria ei cu Mircea voevodul Valahiei, cel căruia i se zicea Ciobanul, din cauza imenselor turme de oi ce le avea. Dealtfel Kiajna a mai fost odată căsătorită tot cu un voevod, cel ce s-a înecat în Dâmbovița de beat ce era. Mircea Vodă a fost fiul lui Radu Vodă cel Mare al Valahiei şi al Doamnei Cătălina. Toată viața ei a trăit într-un mediu de crime şi omoruri, fiindcă Mircea a fost un om crud, care a tăiat o mulțime de capete de boieri, făcând măcel printre ei.
Socoteala lui Iancu este simplă şi eficace, voia să profite de ambiția aşa zisei sale surori, ştiind de la Brutti ce este în stare să facă şi ce poziție socială are ea acuma, dar pe de altă parte Iancu nu voia să fie el acela care să fugă după ea, socoteală dealtfel bună. În una din zile Kiajna trimite după el, Iancu este bucuros fiindcă va afla în fine câte ceva despre ce soartă i se pregăteşte. A stat ani de zile în exil fără nici o posibilitate de a lupta, ci doar prin intermediul acelui Brutti, care i se arăta prieten, îl finanțează, dar câteodată a simțit că toate acestea nu le făcea prieteneşte ci din pur interes de a se căpătui prin el când va ajunge domn, ceeace dealtfel nu era ceva neobişnuit, nimeni nu este aici binefăcător, ci toți nu au în gând decât jecmăneală.

Chiar a doua zi o ia spre palatul vajnicei Mircioaia. Palatul se află pe malul Bosforului, nu prea mare, dar foarte impunător pe dinafară, semănând oarecum cu cel în care locuieşte el, mai ales grădina este frumoasă, cu sute de boschete foarte bune pentru petreceri galante, dar mai ales pentru ascunzători în cazul că erai căutat de bostangiii vreunui vizir sau paşă. Aceste căutări nu prea erau bine văzute, deoarece de multe ori duceau la lucrurile cele mai rele, până la pierderea vieții şi Mircioaia ştia prea bine asta, doar a trecut prin întreaga gamă a neplăcerilor la care putea fi supus orice om mai cu vază din marele imperiu Ottoman, imperiul umbrei lui Alah pe pământ. Vizita are loc în prezența unui fiu turcit al Kiajnei, Mircea, îmbrăcat turceşte şi cu turban pe cap. Ea îl primeşte pe Iancu bine şi-l informează cu ultimele ştiri din capitala imperiului, Constantinopole. Este poftit într-un salon mare, foarte elegant mobilat, nu în stil turcesc, ci aşa cum se poartă interioarele prin părțile Moldovei şi Valahiei, cu multe scaune din lemn sculptat, sofale înalte cu perne moi, frumos colorate, covoare groase pe jos şi pe pereți după stil rusesc, iar ferestrele acoperite cu draperii lucrate manual de meşteri iscusiți de prin părțile româneşti. Toate acestea fac parte din zestrea Kiajnei căreia i-a fost redată odată, odată cu înrudirea prin

fiica ei cu sultanul şi prietenia cu sultana mamă Validé, Nurbanu. Servitorii în schimb sunt turci, îmbrăcați ca bostangii, iar când stăpâna bate din palme îşi fac apariția câțiva, cu tăvi de argint cu farfurioare cu dulceață din toate sorturile, cu şerbeturi parfumate şi fel de fel de dulciuri, cafele mici fumegânde, iar alții duc imediat o narghilea aprinsă cu ciubucele respective, mai multe la număr, pentru orice eventualitate. Dar doamna nu este singură, ci, în afară de fiul ei mai sunt de față şi câțiva boieri mai de seamă din Valahia, Dobromir, banul care duce din când în când veşti de prin părțile ºărilor Româneşti, Dragomir vornicul, venit să tatoneze terenul în legătură cu sforile pe care le trage Pătraşcu, fiul lui Pătraşcu cel Bun şi al Doamnei Voica care este în raporturi bune cu sultana Haseki, femeia Sultanului şi mama viitorului Sultan. Cu această ocazie află Iancu că la Constantinopole se aflā câțiva boieri moldoveni care au aflat de existența sa prin intermediul lui Brutti şi cer permisiunea să i se închine, prilej de mare bucurie pentru el. Vestea i-a fost comunicată direct de Doamna Kiajna, care nu face altceva decât să uneltească. Lui Alexandru nu-i este teamă de Iancu, fiindcă ştia că nu-i vrea scaunul, dar nici nu-l vedea cu ochi buni atâta timp cât era unul din cei care dorea mazilirea fratelui său Petru cel ªchiop. Totuşi urile nu s-au îndreptat încă cu prea multtă vigoare asupra sa, fiindcă ascunzișul său din insula Rodos atâția ani a avut ca efect ca nimeni să nu știe prea multe despre el. Numai uneltirile Kiajnei l-au făcut, mai ales în ultima vreme, oarecum cunoscut, mai mult sau mai puțin, dar şi călătoriile lui Brutti prin Moldova frământată a lui Ioan Vodă cel Cumplit, gâdele boierilor, voevodul haiduc, cum este numit de popor. Iancu stă toată dupăamiaza la Kiajna cu care ocazie află şi alte ştiri în legătură cu sforăriile din preajma palatului.

În acest an 1577 lupta aprigă pentru locul cel mai înalt din imperiu se dă între vizirul Socoli şi ambițiosul vizir Sinan Paşa, cel care l-a primit pe Iancu cu ani în urmă la palatul său de pe Bosfor. Cât de naiv a fost el atunci, credea că Sinan este atotputernic şi când colo era deabea la începutul carierei sale ascendente. Era vizir proaspăt numit, dar nu avea mare putere şi încerca să ridice capul. Îi duşmănea pe cei din familiile domnitoare din Muntenia şi Moldova fiindcă erau protejații lui Socoli, cu toate că şi el a consimțit când a fost numit Petru în Moldova. Socoli primea din partea celor două familii domnitoare peşcheşuri grase, în afară de tributul plătit Sultanului şi oricine căuta să se atingă de ei, avea deaface cu puternicul vizir. Bartolomeu Brutti este însă omul lui Sinan Paşa, deoarece îşi dădu seama că acesta se va ridica până la culmile lui Socoli, dacă nu cumva mai sus. Socoli are o minte ascuțită, este un bun politician şi mai ales în timpul lui Selim II puterea lui ajunsese atât de mare încât ordinele lui erau considerate tot atât de mult ca cele ale sultanului însăşi. Dar în 1575 Selim moare şi în locul său vine fiul său Amurat al III-lea, care venera pe mama sa Sultana Validé. Sinan Paşa

care era un bun psiholog, a înțeles că intrând sub pielea ei va putea încetul cu încetul să-l doboare pe rivalul său Socoli; dar nu numai atâta, ca să contracareze puterea lui, a căutat să determine ca un nou vizir să fie numit, sau mai bine zis un al treilea, în persoana lui Siavuş, un bărbat deştept dar prudent, care nu ieşea din vorba lui.

În afară de aceste noutăți, pe care Iancu nu le ştia, Kiajna îl informează de starea celor două țări româneşti. Domnul Alexandru al Munteniei era foarte bolnav şi a trimis pe clucerul său Chisar la Braşov după medicul Paul, pe care Iancu îl cunoşte destul de bine, încă din tinerețile sale. Auzind de oraşul său natal îl cuprinde o melancolie ciudată, părinții lui la care a crescut îi vin în minte, viața tihnită pe care a dus-o acasă şi mai ales la sora Inge. Vai ce ingratitudine, câte i-a promis acestei surori iubite şi nimica nu s-a realizat. La început, după ce a aflat cine este, i-a promis un prinț pe măsura ei de soră de voevod, dar nimica din toate acestea; şi mama lui, da, mama lui, cea care l-a crescut, şi cu ea a fost cât se poate de ingrat. A luat banii strânşi cu atâta trudă de bătrânul său tată curelarul şi nu le-a trimis niciodată măcar un galben, dar aceste gânduri îi trec destul de repede; acuma nu este timp de sentimentalisme. Cu asemenea simțăminte nu se ajunge prea departe în acest secol al 16-lea, când numai forța şi crima erau singurele argumente de a te face cunoscut şi a duce un trai mai bun. Eliminarea adversarului şi a întregii familii era aproape singurul mijloc de a ajunge ceva în viață, fiindcă rangul social al individului însemna totul şi nimica altceva. Cu cât erai considerat mai sus pe scara socială cu atât erai mai respectat de cei mici, de cei din jurul tău, dar pentru a ajunge acolo trebuiau averi, averi mari, zmulse cu forța de la alții, sau de la popor, proprii supuşi, în numele legii şi al dreptății, al unei dreptăți ordonate de cel care deținea puterea, drept ce era de necontestat, sfânt, care dădea deținătorului puterii dreptul de a ucide pe toți cei care i-ar fi stat în cale, fără drept de apel din partea prigonitului şi asta trăgea şi urgia asupra întregii sale familii. Pentru a putea uza de aceste drepturi luate de la sine putere, era neapărat necesar ca seniorul sau prințul să dețină o armată de mercenari bine plătiți, care de cele mai multe ori împărțeau cu el prăzile, bineînțeles el jumătate şi toți ceilalți cealaltă jumătate. Iancu a procedat lafel şi nu s-a dat în lături să-şi sacrifice familia care îl jena datorită originii ei modeste; nu avea nevoie de aşa ceva, fiindcă asta nu l-ar fi dus la nimica bun. În mintea lui nu era decât acerba dorință de a ajunge domn în Moldova lui, țara pe care nu o cunoştea deloc, despre care nu ştia absolut nimica. Dealtfel prea mult nu-l interesa ce se petrece în ea şi cum sunt oamenii, atâta timp cât prin intermediul ei putea face avere multă, multă de tot, să ajungă cât mai sus posibil. Totuşi noutățile Kiajnei îl interesează, putând astfel să-şi dea seama în ce situație se află, dacă mai sunt pretendenți şi în ce raporturi se află ei cu mai marii imperiului şi prin toarte acestea la ce se putea aştepta.

După plecarea lui Iancu, Kiajna îşi freacă mâinile de bucurie. Are o socoteală dublă de încheiat cu acest vizir hain Socoli, dar totuşi atotputernic, precum şi cu Mihail Cantacuzino zis ªeitanoglu, sau fiul diavolului. Aceştia doi au făcut ce au făcut de l-au scos pe fiul ei Petru cel Tânăr din domnie. În 1567 el a fost chemat la Stambul sub pretext că se cerea o mărire a tributului, precum şi acela că turcii ar fi voit ca el personal să plătească sumele la care s-a obligat, dar în loc de aceasta a fost pur şi simplu arestat cu întreaga suită şi trimis în surghiun, unde dealtfel muri. ªeitanoglu s-a răzbunat astfel pentru afrontul pe care l-a suferit când fiica Mircioaei căsătorindu-se cu fratele său Alexandru a fost apoi răpită în timp ce mergeau la Anhiel pe țărmul Mării Negre unde Cantacuzinii aveau un mare palat. Pe lângă aceasta au fost jefuite toate darurile de nuntă precum şi parte din averea pe care Andronic o luase cu el, iar mireasa a fost dusă înapoi la mama ei, Doamna Kiajna. Mirele avea peste cincizeci de ani iar mireasa deabea optsprezece împliniți. Iancu cunoştea această poveste de la paşa din Rodos, dar Kuajna nu i-a spus-o niciodată, atât din motive de mândrie, cât şi datorită faptului că nu voia să ațâțe în continuare ura celor mari. Deabea a scăpat de năpastă şi nu dorea să intre în altele. Dealtfel era în interesul lui Iancu ca această poveste să fie uitată. După Petru cel Tânăr a fost numit Alexandru, actualul domn, protejatul lui Socoli şi fratele lui Petru ªchiopul. Totul era ca acest vizir să consimtă scoaterea din scaun a lui Petru şi numirea lui Iancu, dar singurul mijloc era să supraliciteze, ceeace deocamdată era aproape imposibil, fiindcă nu erau disponibile sumele imense necesare pentru o asemenea întreprindere periculoasă şi foarte delicată, care în caz de nereuşită, fiind pierdute, nimeni nu va avea curajul să le ceară înapoi. Dar lucrul cel mai delicat era de dovedit că Iancu era mai îndreptățit la scaunul Moldovei decât acest Petru, a căror strămoşi erau foarte bine cunoscuți , avea patalamale şi ştampile autentice, nu din cele aplicate pe pulpa piciorului, cum avea Iancu zis Sasul. De fapt Kiajna îşi dădea seama că atâta timp cât trăia Socoli, nimeni din familia ei nu va domni. A încerca totuşi prin influențe foarte sunătoare nu strică, încercarea moarte n-are. Nu-i promite nimica aşa zisului frate al ei după tată. Cu toate acestea îşi propune să facă tot posibilul ca să-l suie pe tron, numai aşa ca să se ştie că familia ei a avut câştig de cauză. Totuşi i-ar fi părut bine ca Socoli să-şi dea seama că ea mai reprezintă ceva, căci nu el este principalul vinovat de moarte fiului ei, ci ar fi dorit mai degrabă să dea o lecție hainului de Cantacuzino, căci Socoli nu a fost decât acela care a dispus doborârea lui Petru, nefiind cu totul informat de cele petrecute între Kiajna şi acest hain de ªeitanoglu. Kiajna are acuma un atout, pe Dobra, fiica ei, care face parte din haremul lui Amurat al III-lea şi oricând putea să-i şoptească la ureche câteva cuvinte. Se hotăreşte deci să pornească la atac; prin Iancu va arăta lui Socoli şi altora ce poate. Pentru fiii ei nu poate face nimica, deoarece s-au turcit pe când au fost închişi la

Edi Culé. În timpul exilului s-au hotărât s-o facă, la îndemnul mamei lor, ca să scape cu viaţa şi să li se uşureze situaţia. Turcirea a avut drept efect iertarea şi slobozirea din închisoare, fiind lăsaţi să trăiască cum vor voi ei. Locuiau împreună cu mama lor în palatul de pe malul Bosforului, ducând o viaţă ştearsă, fără evenimente, trăind în umbra ei. Dealtfel toţi copiii ei sunt cunoscuţi numai datorită acestei femei uliu. Foarte rar se întâlnesc în istorie mame cu atâta vigoare, cu atâta putere de luptă pentru fericirea copiilor ei ca această Kiajnă. Moartea lui Petru cel Tânăr a făcut-o să sufere mai mult ca orice pe lume; a fost copilul ei preferat, pe care voia să-l vadă domn pe viaţă, dar, aşa de leoaică cum era, avea totuşi o inimă de mamă, duioasă la rugăminţile fiicei ei care nu voia sub nici un preţ să fie soaţa acelui bătrân hain şi hrăpăreţ de Cantacuzino, fratele lui Mihail, pedeasupra şi urât ca un diavol. Inima ei nu a răbdat lacrimile fiicei şi în fond ceeace a făcut a dus multe nenorociri, atât ei cât şi familiei. De atunci a avut în permanenţă în străfundul sufletelui dorinţa de a se răzbuna şi găsi că ar fi bine ca mai întâi să lovească în acest Petru din Moldova, fratele lui Alexandru, care fu numit în locul fiului ei. Iancu este unealta ei şi pentru el a lucrat ani de zile. Nu era aşa de uşor să-l infrunţi pe marele vizir Socoli. Era conştientă că lupta va fi extrem de grea şi dură, dar mai ales inegală, deoarece trebuiau antrenate o mulţime de măriri, mai mult sau mai puţin importante. Aflând de sosirea unor boieri din Moldova cari iscodeau prin preajma palatului cu gândul de a unelti împotriva lui Petru al Moldovei, Kiajna îşi trimite emisarii ca să-i anunţe de existenţa lui Iancu. Dealtfel ei ştiau de el, dar prea mare silinţă nu şi-au dat ca să intre în legătură cu el. Totuşi la insistenţele Kiajnei ei acceptă o întâlnire, cică cu gândul de a i se închina. S-au gândit că dacă va veni domn să-l aibe de partea lor, nu strică. Toate acestea se petrec bineînţeles spre marea satisfacţie a lui Iancu.

Printre boierii sosiţi se află unii mai de frunte, Lupul Stroici, Condrea Bucium, Balinca Portarul Sucevei şi un scriitor Iuraşcu Balici. Întrevederea are loc la Iancu acasă, Kiajna nefiind de faţă, cu oarecari precauţii, fiindcă ei nu voiau să se afle că s-au închinat altuia, cu toate că au venit cu pâră împotriva lui Petru ªchiopul, cum era obiceiul în acea vreme. Oricât de bun şi inimos era un voevod, tot găseau boierii că nu le face destul pe plac.

- ´´ Să ne trăieşti măria ta . . . . ´´ îl întâmpină boierii încă de la intrare. Iancu s-a îmbrăcat în hainele sale de boer moldovean, cu căciulă înaltă pe cap, aşa cum ştia el că se poartă.

- ´´ Bine aţi venit boieri în casa me . . . ´´ îi întâmpină el, întinzându-le mâna, ceeace era o mare cinste în acele vremi, când gestul aparţinea celor din clasele de mai sus, dar spre mâhnirea sa ei nu i-au sărutat-o, ceeace înseamnă că boierii nu erau cu totul convinşi în a-l recunoaşte oficial ca pretendent la scaunul ţării lor.

Dealtfel o recunoaştere formală, deoarece aceasta nu depindea de ei ci trebuia reglat aici la Stambul.
- ´´ Măria voastră este din neamul voevodului Petru al Rareşoaiei . . . ? ´´
- ´´Da, cinstiţi boieri . . . este tătâne-miu . . . ´´ spune el plin de el. Dar nu obsearvă cum boierii se uită unul la altul plin de înţeles, ceeace îi scapă lui Iancu. Totuşi atmosfera se menţine caldă şi timp de peste două ore duce cu aceşti boieri o discuţie care l-a fascinat şi pasionat. A aflat multe despre aşa zisa sa ţară, fiind în culmea fericirii că în fine a putut face legătura directă cu oameni de vază din ţara pe care o va conduce. Nici o clipă nu s-a îndoit de asta. La plecare boierii îl asigură de prietenia lor, dar nu pomenesc nimica de eventualitatea ca să devină voevod în locul actualului Petru cel ªchiop; nu au voit să se creadă că ar unelti împotriva lui, că doar au venit cu o jalbă şi nu cu cererea de a fi mazilit. Nu aveau încă interesul s-o facă, dar pentru Iancu ziua asta înseamnă începutul erei sale fericite. Este acuma aproape de ţară, parcă simte tronul sub el şi o bucurie nespusă îi umple sufletul, cu toate că durerile reumatice din oase îl fac să se schimonosească. Contractase cu ani în urmă la Edi Culé podagra, care îl supără din când în când în anotimpul ploios şi răcoros, în ultimul timp din ce în ce mai dureros. Pe de altă parte boierilor le părea bine că există un rival al actualului voevod. La nevoie puteau trece la pâri repetate, până acolo în a cere îndepărtarea lui şi înlocuirea cu Iancu. Astfel intră o rază de soare în speranţele lui Iancu de a-şi atinge în fine ţelul, dar calea este încă lungă şi anevoioasă, dacă nu ar fi aceşti blestemaţi de galbeni.

A doua zi Kiajna îi trimite vorba ca s-o viziteze din nou. Spre seră se instalează Iancu la ea şi îi povesteşte cu mare lux de amănunte, ba chiar cu exagerări, de vizita boierilor din ţara sa, dar Kiajna îl anunţă că voieşte ca s-o însoţească la Sinan Paşa, pentru care sunt necesari vreo cincizeci de mii de galbeni, pe care îi are. Kiajna a aflat mai multe decât el de ceeace se petrece în Moldova, prin legăturile pe care le are la palat. Boierii n-au voit să-i povestească lui totul, dar prin intermediul sorei sale află de desele fugi ale lui Petru din Moldova, datorită repetatelor atacuri la care a fost supus de către fraţii lui Ioan Vodă, aşa zişii Potcoavă. De fiecare dată fugi cu familia, ba la Galaţi, ba la fratele său Alexandru, încât în cele din urmă până şi turcii s-au supărat de atâta nelinişte în ţară, ceeace era şi scopul venirii delegaţiei de boieri în capitală. Voiau asigurări din partea Porţii că liniştea va fi restabilită, mai ales că situaţia era încă destul de tulbure în urma luptelor duse de precedentul voevod, Ioan Vodă cel Cumplit.
Aproape în tot cursul anului 1577, Iancu este cuprins de o serie de incertitudini. Doamna Kiajna a căutat în permanenţă să o determine pe sultană ca să intervină pentru Iancu, dar aceasta se arătă destul de slabă în această privinţă. Pe de altă parte poziţia lui Sinan Paşa se întărea pe zi ce trece. Bartolomeu Brutti, care era

unul din protejații săi, a căutat şi el în repetate rânduri să-i vorbească despre Iancu, dar totuşi cuvântul lui Socoli era de necălcat, chiar pentru Sinan şi deci treaba nu putea fi făcută. Totuşi, având în vedere aceste încurcături, Kiajna se hotăreşte să ia taurul de coarne şi să se prezinte ea personal lui Sinan Paşa, la sugestiile lui Bartolomeu Brutti, dar mai târziu, după întoarcerea lui de la Veneția. Kiajna însă nu ține seama de sfatul lui Brutti şi spre sfârşitul anului 1577 se hotăreşte să-i scrie o scrisoare prin care cere să fie primită în audiență particulară. În seara ceea, cei doi aliați în suirea pe tron a lui Iancu se întâlnesc la Kiajna acasă ca să pună la cale metodele pe care urmează să le întrebuințeze pentru reuşita acțiunii. Veştile tocmai sosite din Moldova erau îmbucurătoare, Petru fusese gonit din domnie a cincea oară, ceeace a dus la amânarea unor plăți de tribut către poartă, dar mai ales către Socoli, ceeace a avut un efect dezastruos asupra relațiilor sale cu Petru. Trimisul său la Stambul cu numai jumătate de sumă a fost pur şi simplu arestat, închis la Edi Cülé şi un capuchihaia trimis în Moldova care să cerceteze situația. Astfel, Iancu şi Kiajna, încunoştiințați de aceste evenimente, întocmesc la repezeală o misivă către Sinan Paşa, ca din partea Doamnei :

´´ Magnifice, Ilustre, Magnissime şi prea fericite Sinan Paşa, primul printre vizirii Sublimei Porți,

Doamna Kiajna a lui Mircea Voevod, din neamul Basarabilor, ce a domnit în Valahia până în anul 1559, sclava preafericitei voastre Persoane, vă scrie această umilă epistolă şi o depune la picioarele Alteței voastre supreme,

Umila Voastră sclavă, roagă pe Alteța Voastră ca să fie primită în una din zilele pe care Alteța Voastră Supremă o va hotărâ, împreună cu fratele nostru, din neamul Muşatinilor, cari au domnit în Moldova, neam de sânge princiar, pentru a se prosterna la picioarele Inaltei Voastre Persoane şi a cere ajutorul pe care Înălțimea Voastră o poate da,

A Înălțimii Voastre prea plecată sclavă,

Doamna Kiajna ´´

Scrisoarea ajunge chiar în aceeași zi la palatul vizirului, dar spre nenorocul lor stăpânul nu este în capitală, deci trebuie să aştepte mai multe zile pentru a primi răspunsul. În aceste zile Iancu este foarte agitat şi nu-şi găsi locul. Măcar de ar ajunge până acolo ca să i se spună oficial că el este pretendentul preferat, dar spre marea sa dezamăgire aceasta nu s-a petrecut până acuma. Pe Doamna Kiajna nu a mai văzut-o de la scrierea şi trimiterea misivei, dar are o surpriză. Chair a două zi își face apariția pe neașteptate Nicola. Când îl vede se înfurie, dar tot atât de repede își dă seama că în felul acesta va avea cu cine să se sfătuiască. Nicola îi aduce veşti de la familie, o scrisoare şi unele informații fără importanță din insula pe care a stat atâția ani. Iancu se simte singur în acest oraş mare şi agitat. Pe sora sa Kiajna nu o poate considera ca o prietenă, ci doar ca o personalitate care doreşte

să-l ajute interesat, din spirit de răzbunare, dar niciodată nu s-a simțit în stare în fața ei să se deschidă sufletește. Cu Nicola este altceva, în afară de cazul că-l considera ca cineva care îi este inferior, îl putea întrebuința la fel de fel de treburi mai delicate, fiindcă grecul se pricepe să ducă o discuție şi era ceva mai mult decât un simplu servitor. Deci, după explozia de furie, începu să-l descoase, punându-i fel de fel de întrebări, vrând să ştie în amănunt veşti din Rodos dar mai ales despre familia sa cu care era în corespondență, însă destul de rar şi numai atunci când cerea câte o sumă de bani necesară traiului princiar de aici. Dar, Nicola nu a venit singur, ci cu un anume Bernardo Borisi, italian de origine, un om ambițios, pe care l-a cunoscut mai de mult în Rodos, fiindu-i recomandat de Bartolomeu Brutti. Nici mai mult, nici mai puțin Nicola se instalează la el oferindu-i serviciile. Iancu nu are nimica impotriva şi îi propune chiar să fie secretarul său, ofertă acceptată cu multă plăcere, bineînțeles cu promisiunea că în cazul că va fi numit domn să-l ia cu el, să-i dea o slujbă bănoasă în Moldova. Iancu nu are nimica impotriva, atâta timp cât căpătuiala lui Nicola nu-i loveşte propriul buzunar ci se făcea pe spinarea țării pe care o va conduce ca stăpân absolut.

De când a venit nu a mai luat parte la chefurile foştilor săi prieteni de acum câțiva ani, sfătuit de Kiajna care era de părere că este bine să rămână în anonimat până în momentul când numirea sa ca domn să fie ceva realizat. Cei care l-au împrumutat cu bani au aflat de venirea lui şi au început să-l asalteze, pierzând răbdarea, plictisindu-l cu cererile lor. Pe cei mici i-a mulțumit, plătindu-le aşa zisele dobânzi, iar pe cei cu sume mai mari nu i-a putut mulțumi decât cu noi promisiuni că-i va lua cu el în Moldova, dându-le și asigurări în scris în sensul acesta, spre marea neplăcere a lui Bartolomeu Brutti care prevedea că totul s-ar transforma într-o pâră de neplată a datoriilor la Poartă. Pentru a se apăra de ei Iancu a angajat cinci paznici, oameni voinici, recrutați din mahalaua grecească a oraşului, cuțitari înveterați şi cu experiență, cari pentru o sumă de nimica erau în stare să împlânte cuțitul în cine li se ordona, sau să bată măr pe oricine ar fi îndrăznit să intre în grădina casei cu forța, sau pe neanunțații care insistau. Până la urmă, după câteva scandaluri, Iancu scapă de aceşti creditori, dar nu şi de pârile care curgeau lanț, la locuri destul de înalte, dar spre norocul lui nu prea sus, scăpând de fiecare dată cu un mic bacşiş. Plictisit până la urmă de aceşti creditori obține de la Brutti o sumă de bani cu care să-i plătească pe cei mai bătăioşi.

- ´´ Nu este de rangul unui prinț să aibe aceste scandaluri la poarta casei . . ´´ argumentează el cererea către Brutti care la început nu prea a fost de acord, dându-şi seama că deocamdată nu au crescut şansele suirii pe scaunul Moldovei, cel puțin atâta timp cât mai persista Petru [a]chiopul, omul lui Socoli. Totuşi, pentru a nu-l dezamăgi, plăteşte câțiva creditori, fără a omite a-i cere chitanțe pe care sunt trecute dobinzi piperate. Iancu este mulțumit de felul cum decurg evenimentele;

sora sa Kiajna se ocupă de el destul de bine. Speră să ajungă prin Sinan Paşa la sultan însăşi, pretenție cam exagerată, dar se merită ca încercarea să fie făcută. După două săptămâni de la trimiterea misivei, Kiajna îl anunță că Sinan a acceptat să-l primească. Ziua vizitei era destul de aproape şi mai trebuiau puse la punct o mulțime de lucruri. Din cei o sută de mii de galbeni cu care a venit nu au rămas decât şaptezeci de mii, fiindcă traiul pe care îl duce aici echivala cu cel al marilor bogătaşi din Stambul; în calitatea sa de prinț nu se putea altfel. Pe Bartolomeu Brutti nu-l găseşte în oraş şi îi scrie să vină cât mai repede. El este plecat la Veneția, trimis de fratele său pentru diferite treburi. După ce se sfătuieşte cu sora sa, ajunge la concluzia că deocamdată ar fi suficient să dea vizirului numai treizeci de mii de galbeni, ca avans, ca să se vadă că treaba este serioasă, iar apoi când promisiunea va fi fermă să-i dea încă cincizeci de mii iar la numire o sută de mii de galbeni, în afară de ceeace trebuie dat sultanului, celor din jur şi mai ales Sultanei Validé, mama preafericitului Padişah. Îngrozit de imensele sume ce trebuiesc date, Iancu scrie disperat la Veneția lui Bartolomeu Brutti, rugându-l să nu-l lase singur în aceste clipe hotărâtoare; dealtfel nu mai este timp ca el să vină la Constantinopole şi poate nici măcar să primească scrisoarea până la audiență, totuși Iancu o trimite ca să aibe conștiința împăcată. Astfel soseşte și ziua mult aşteptată. Cu o zi înainte pune să i se calce costumul cel mai bun pe care îl are, țesut numai în fir de aur, merge la bazar unde cumpără un cufăraş din lemn de trandafir, atât de încăpător încât să poată cuprinde imensa sumă de treizeci de mii de galbeni, primul peşcheş ca arvună pentru Sinan Paşa. Numără cu grije monezile din aur, încuitat în camera sa, ca să nu fie văzut şi închide cufăraşul cu cheie şi două lacăte. A doua zi se scoală dis de dimineață, pune să fie bărbierit, asistă personal la curățirea şi călcarea hainelor, iar la prânz mănâncă bine şi bea un vin roşu de Chios, numai aşa ca să-i dea curaj, gândeşte el. În mintea lui se perindă fel de fel de idei care mai de care mai năstruşnice, se vede pe tron înconjurat de boieri, o vede pe Maria Doamnă şi multe altele, dar seara soseşte. Îşi pune ținuta cu grije la punct, ca nimica să nu stea strâmb şi porneşte însoțit de patru servitori spre sora sa. Este seara, drumul trece prin străduțe înguste şi întunecoase prin care mişună fel de fel de oameni dornici să se îmbogățească, jefuind câteodată chiar în plină zi pe vreun trecător care li se pare mai avut. De multe ori aceste jafuri se terminau cu spânzurători, fiind considerate tâlhării la drumul mare. De, jefuitorii cei mari aveau şi au şi ei morala lor. Tot ce intră în buzunarele lor, sau tot ce se întreprinde spre bunăstarea lor proprie este ceva legal şi la locul său, dar mai ales moral. Ei îmbracă repede haina de oaie, de câte ori este necesar, dar aproape niciodată nu reușesc să-și ascundă colții. În fine asta este altceva, aşa a fost în trecut, aşa este şi aşa va fi atâta timp cât va exista omenirea pe acest pământ.

Doamna Kiajna îl aşteaptă îmbrăcată şi aranjată pentru această simandicoasă vizită. Litiera gata pregătită la poarta casei şi doi imenşi servitori o ridică fără nici

o greutate. Micul convoi trece prin ulițele întortochiate, înguste şi murdare ale Stambulului; în spatele litierei umblă alți doi servitori înarmați cu iatagane, iar în lături merge Iancu încadrat de paznicii săi personali şi de cei doi care duc cufărul cu averea. Pe Nicola şi pe Bernardo nu i-au luat, n-avea nici un rost ca ei să ştie tot ce face şi apoi cineva trebuia să păzească casa rămasă singură. La vederea convoiului oamenii care tocmai circulă pe aici se dau cu respect în lături, bănuind că vreo personalitate marcantă se deplasează dintr-un loc în altul. Nimeni nu are curajul să stea în calea unei asemenea procesiuni. Odată un om din popor a încercat să alerge înantea unei femei voalate, însoțită de altele, de o seamă de eunuci şi paznici negri, dar nu apucă s-o facă, fiindcă unul din paznici a scos sabia cu care i-a retezat dintr-o lovitură capul, iar cadavrul fu dat în lături ca să poată trece convoiul, de parcă nimica nu s-ar fi petrecut. Asemenea scene au împrăştiat frica în populație şi nimeni nu ar fi îndrăznit să taie calea celor mari, cari se deplasau de la un loc la altul.

Doamna Kiajna a luat şi ea un mic cufăraş cu daruri pentru vizir, aşa cum este obiceiul, căci nu se putea face o asemenea vizită fără un dar, însă nu oricare, ci unul care să placă, să ia ochii, deci unul scump și frumos, cu atât mai mult cu cât cel vizitat are o funcție mai importantă. A ales o pafta cu rubine, din acelea care poartă mai marii împărăției la cingătoare, o piesă frumoasă pe care a adus-o din Asia Mică şi pe care o avea de când făcea comerț prin acele meleaguri, împreună cu fiul ei Petru, fostul domn al Valahiei, fiul lui Mircea Ciobanul. După ce ocolesc câteva colțuri, ajung în fine în fața palatului vizirului, o construcție împunătoare pe malul Bosforului, înconjurată de o grădină imensă, păzită de o seamă de ieniceri şi bostangii, gata să taie pe oricine ar fi încercat să pătrundă făcă voie înăuntru. La poartă sunt opriți, Doamna Kiajna se dă jos din litieră, ajutată de Iancu, scoate din cingătoare un petec de hârtie pe care îl arată ofițerului care le-a ieşit înainte. Ofițerul se apleacă şi fără să zică un cuvânt îi pofteşte cu un gest din mână înăuntru. Imediat sunt încadrați de doi ieniceri şi numai Doamna Kiajna, Iancu și doi servitori sunt lăsați să intre, unul care duce cufărașul lui Iancu și celălalt al Kiajnei. Aşa este obiceiul; se ştie că cei care vin au asupra lor peşcheşuri de toate soiurile. După traversarea aleeii care duce spre palat vizitatorii sunt introduşi pe o poartă mare în palat. Ofițerul se adresează Kiajnei pe turceşte şi Iancu costată că ea se descurcă foarte bine în această limbă. I se face semn să poftzească în una din încăperile din dreapta, iar Iancu este poftit în alta din stânga, unde se află ostași din garda palatului, un fel de cameră de gardă. Mai întâi i se face inima cât un purice. ªtie ce înseamnă să fi poftit în asemenea camere, auzise de la Bartolomeu Brutti şi ştia ce s-a întâmplat chiar cu fiul Kiajnei, Petru, dar odată acolo nu mai este altceva de făcut decât de aşteptat ce va urma, trebuie să meargă până la capăt. Nu trebuie să aştepte prea mult, că doi servitori, ca nişte

malaci se apropie de el şi fără nici o vorbă se pomeneşte perchiziționat cu o dexteritate uimitoare, de sus până jos, chiar între picioare, în aşa fel încât orice obiect suspect ar fi ieşit la iveală. La aceeaşi operație este supusă şi Kiajna, care însă era obişnuită cu acest procedeu; de fiecare dată când merge la haremul imperial să-şi vadă fata Dobra era lafel tratată, cu toate că avea permis special ca să poată pătrunde acolo. În schimb cei doi servitori au fost în aşa hal perchiziționați în prezența lui Iancu, încât a avut impresia că aveau pur şi simplu intenția să-i ciomăgească. De frică aceştia erau cât p-aci s-o ia la goană, dar în cele din urmă toate se liniştesc. După această procedură de pază, oaspeții sunt conduşi într-un salon imens, foarte frumos mobilat, cu fel de fel de sofale joase, pline cu perne viu colorate de toate felurile, cu taburete şi mese scunde rotunde sculptate şi încrustate cu fildeş şi aur. Covoare turceşti, persane şi chiar româneşti sunt peste tot, viu colorate, iar pereții sunt acoperiți cu tapete aurii şi tavanul de un albastru deschis ca cerul. Totul este atât de frumos încât lui Iancu nici nu-i vine să creadă că există aşa ceva, cu toate că în ultimul timp a trăit mai mult în palate, dar aşa ceva nu a mai văzut. Se simte deodată atât de mic pe lumea asta, față de persoana pe care o aşteaptă şi care a binevoit să consimtă să-l primească încât îi piere un moment orice poftă de a râvni la un scaun domnesc unde, este adevărat va domni, dar față de cei de aici va fi considerat sclavul lor aplecat, în orice moment la dispoziția lor, iar dacă ei vor voi nu se vor da în lături chiar să-l decapiteze. Dar, aceste gânduri îi trec fulgerător prin minte, ca tot atât de repede să dispară, revenindu-i vechea ambiție de a ajunge pe scaunul pe care a şezut odată presupusul său tată. Se aşează deci înciudat pe un taburet de lângă o măsuță, gânditor. Lafel face şi Kiajna; servitorii cu peşcheşul au fost lăsați afară, în fața uşii, trebuind să intre când unul din stăpâni va bate din palme. Iancu, devenit nerăbdător, întinde curios mâna spre un obiect ca să-l pipăie, dar Kiajna îl loveşte peste mână cu putere.

- ˝ Ce faci . . eşti nebun . . . ? . . . suntem observați de undeva din dosul acestor draperii . . . ne observă fiecare mişcare . . . iar dacă li se pare că am făcut un pas greşit putem s-o pățim rău de tot . . . ˝ Iancu îşi retrage mâna şi nu insistă. I se pare aşteptarea destul de lungă, dar la un moment dat se aud voci şi paşi în spatele unei uşi mari din fundul salonului în fața căreia este o draperie, ca aproape în acelaş timp să apară pe o altă uşe doi eunuci mici de statură, cu turbane mari sferice, cu pantofi cu vârful întors şi şalvari cusuți cu fir de aur, cari împing draperia laoparte şi deschid uşile grele. Alaiul vizirului este numeros. El umblă în mijlocul unui grup de bărbați, care mai de care mai elegant îmbrăcat, cu turbane aurite pe cap, cu pantofi cu vârfurile întoarse în sus, unul mai mult altul mai puțin, după grad, cu şalvari imense din pânze scumpe şi cămăşi cu mânecile late, cu fel de fel de fireturi, fiecare după gradul său. Sinan Paşa păşeşte mândru în mijlocul aghiotanților săi, îmbrăcat mai deosebit ca ceilalți, cu haine scumpe țesute numai

în fir de aur, iar în degete are atâtea inele că pielea deabea se mai vede. Este un bărbat înalt, în puterea vârstei, puternic, încins cu un iatagan aurit, cu un turban alb pe cap, mai mare ca al celor din jur. Toți umblă la o oarecare distanță în spatele său. La apariția lor, Kiajna se scoală repede în picioare şi-i face şi lui Iancu semn s-o urmeze, dar el nu apucă să se ridice ci pur şi simplu se aruncă direct din poziția de aşezat în genunchi, apoi întinde mâinile îante şi cade cu fruntea la pământ. Atitudinea lui o face pe serioasa Doamnă să zâmbească, care după această atitudine prostească a lui Iancu îl întâmpină pe marele vizir al preafericitului Padişah, Sultanul Amurat al III-lea; jungând în fața sa se opreşte şi se apleacă până la orizontală.
- ´´ Serenissime şi prea înălțate vizir, preaplecata voastră sclavă . . . ´´ Vizirul se opreşte o clipă, se uită la femeia prosternată din fața sa şi fără să răspundă la salut spune.
- ´´ Care este scopul vizitei . . mărită Doamnă .. ? ´´ Nici măcar nu se uită la Iancu care continuă să stea într-o poziție slugarnică, lipsită complet de demnitate, în genunchi, cu palmele pe pământ, speriat, fără să îndrăznească să ridice privirea. Inima îi bate cu putere și simte cum i se urcă sângele la cap. Kiajna care şi ea este un moment descumpănită, îşi revine totuşi repede.
- ´´ Am venit la înălțimea voastră pentru fratele meu, cel de colo . . ´´ îl arată cu degetul . . . . . - ´´ este fiul lui Petru, tatăl meu, Petru al Rareşoiaiei, mărite stăpâne . . şi el este fiul lui şi fratele meu . . tatăl nostru a săvârşit din viață de mult, prin 1546, mărite stăpâne.´´
- ´´ ªi ce voieşte acest om . . . ? ´´
- ´´ Domnia . . . domnia Moldovei . . . ´´ spune ea fără nici o întroducere. Iancu simte că îndată va leşina, dar nu face nici un gest. Un moment Sinan Paşa rămâne descumpănit, auzind despre ce este vorba. ªtie că rivalul său Socoli este protectorul voevodului actual din Moldova. Abea acuma îndrăzneşte Iancu să ridice capul şi la un semn al Kiajnei înaintează târându-se în genunchi până în fața vizirului şi prinzându-i mâna dreaptă îi sărută cu stângăcie un inel. Sinan are o tresărire de despreț față de omul din fața sa şi nici nu-l bagă în seamă. Kiajna se enervează că Iancu se pierde atât de repede.
- ´´ Scoală-te frate . . . stai acolo la câțiva paşi de mine că eu oi vorbi în locul matele . . . da mai păstrează-ți firea şi salută-l pe preafericitul vizir aşa cum se cade unui rob. ´´ Iancu îşi revine şi urmează sfatul Kiajnei.
- ´´ Preasupusul vostru sclav stă la picioarele preamăriei voastre . . . ´´ şi se încurcă, dar scopul a fost atins, așa că audiența poate continua. Vizirul nu face nici un gest că i-ar învita să şadă şi nici nu se mişcă din loc. Cei din suita sa se agită silențios, atmosfera devine apăsătoare, Iancu se uită întrebător la el, iar Kiajna salvează situația continuînd să vorbească în locul fratelui ei.

- ´´ Mărite stăpâne . . măria sa Iancu, fratele meu, a mai fost la preafericita voastră persoană . . . acum mai mulți ani, când l-ați recunoscut ca pretendent şi l-ați trimis în insula Rodos . . . ´´ dar Sinan nici nu ascultă ce i se spune şi o întrerupe.
- ´´ Asta este ceva dificil . . . da, da, foarte chiar . . . domnitorul Petru, servitorul nostru din ºara Moldovei este omul preafericitului vizir Socoli şi nu pot face nimica. . . nu, nu, nu pot face nimica . . . apoi nu avem pricină să-l scoatem din scaun . . . ´´ spune el la urmă pe un ton destul de iritat, deoarece conversația începe să-l agaseze. Simțind că a sosit momentul sunător, Kiajna bate din palme şi cei doi servitori cu cufăraşele îşi fac apariția, se aruncă la picioarele vizirului, depun cadourile şi peşcheşul, apoi târându-se spre uşă, mereu cu fața la cei prezenți dispar pe unde au venit. Kiajna deschide mai întât cufărul lui Iancu aratând cu o mşcare din mână galbenii care strălucesc înăuntru, apoi ridică micul ei cufăraş din care scoate colierul cu rubine pe care îl întinde vizirului; acesta îl ia cu un gest nervos şi-l dă mai departe unui aghiotant. Se îndreaptă apoi către Kiajna şi Iancu spunând pe un ton tot atât de hotărât ca mai înainte.
- ´´ Cât timp Petru al Moldovei trăieşte nu pot face nimica . . . când şi-o da duhul, om mai vedea . . . ´´ ultima frază sună mai blând, dar nici un gest al lui nu lasă să se vadă dacă cele aduse îi plac.
- ´´ Fratele meu doreşte, preaînălțate, să se plece să sărute poalele mantiei preafericitului Padişah, sultanul tuturor Ottomanilor, Amurat al III-lea, sublimul . . . ´´ spunând aceasta face o plecăciune în fața vizirului care de data asta se pleacă şi el, dar nu în fața Doamnei ci la auzul numelui stăpânului său.
. - ´´ Asta se va putea poate mai încolo . . . mai scrieți . . ´´ şi întorcându-se dispare împreună cu tot aliaul și cu cadourile, fără măcar să schițeze un gest de bun rămas. Iancu se trânteşte din nou la pământ şi face temenele, atingând de fiecare dată cu fruntea covorul. Kiajna îl salută în acelaş fel ca la sosire, iar acuma pot pleca, audiența s-a terminat, caodurile luate şi rezultatul nul. Doi eunuci voinici cari duc lăzile urmează grupul vizirului, iar peste scurt timp se pomenesc iar singuri în imensul salon. Iancu este pur şi simplu împietrit, i-au înțepenit genunchii săi podagroși de atâtea temenele și plecăciuni, mâinile îi tremură, dar Kiajna este obişnuită cu asemenea vizite şi ştia să-şi păstreze sângele rece. Ajunşi din nou pe ulițele Stambului îi vine lui Iancu inima la loc, iar acasă prinde chiar glas. O învită pe Kiajna la el ca să discute despre audiență.
- ´´ Preamărite Doamnă . . nu înțeleg ce s-a petrecut . . ne-a luat banii şi n-a spus nimica . . . nici că ba, nici că da . . ´´ spune el când emoțiile au trecut şi s-au instalat confortabil pe nişte sofale moi cu perne multe; un servitor aduce un vin dulce de Chios şi cafele fumegânde.
- ´´ Doar n-ai crede că era să-ți ofere scaunul pe loc . . acuma ştie că poate conta pe noi şi cu prima ocazie te va avea în vedere . . . da să şti că fără voia preamăritei Sultane mame, mare lucru nu poate nici el să facă . . . trebuie neapărat cumpărate

pietre multe, inele, brățări şi coliere din perle, să i le ducem . . . aşa cum se cuvine unei femei de rangul ei, căreia îi plac giuvaierurile . . . să ştii că inima unui bărbat o cumperi cu aur, iar cea a unei femei cu fleacuri, din acelea care îți iau ochii . . ´´ auzind de asta Iancu se îngrozeşte.
- ´´ Fleacuri, fleacuri, dar tot așa de scumpe ca aurul . . . poate chiar mai ´´
- ´´ Ce să-i faci, domnia nu se poate avea decât aşa acuma . . . de, pe timpul străbunului nostru marele ªtefan tremurau turcii de el, acuma tremurăm noi față de ei, roata s-a învârtit în favoarea lor. . . . ´´ Dar Iancu nu mai vrea să audă cele spuse de sora lui, se gândeşte că nu mai are decât treizeci de mii de galbeni şi traiul costă scump. De la Prasonissi primeşte sume destul de mici. A scris de nenumărate ori, dar bătrânul Paleologu nici nu vrea să audă. Iancu a scris ca să vândă o bucată de pământ ca să-şi completeze suma pentru peşcheşul cel mare şi pentru nevoile traiului aici, dar a fost refuzat net. Situația devine din ce în ce mai proastă, mai ales după refuzul, ce este drept nu radical, lui Sinan Paşa. Legături sunt, dar nu cu ce să le întrețină. Sinan a luat banii ceeace era şi normal, atâta timp ce i-au fost oferiți şi alții nu mai sunt şi nici în persepctivă. Kiajna nu poate să-i dea galbeni, ci numai influențe. Dar, spre marea sa bucurie, scurt timp după această audiență de pomină, își face apariția Bartolomeu Brutti, după o absență destul de îndelungată. Iancu îl pune la curent cu mersul evenimetelor, împreună cu Doamna Kiajna şi amândoi îl conving ca să mai avanseze o sumă de galbeni necesari pentru plătirea sultanului. Astfel Brutti acceptă să dea cincizeci de mii de galbeni cu condiția să i se dea în scris, ceeace a mai cerut şi altă dată, că atunci când Iancu va fi numit voevod să-l facă pârcălab de Galați, să-i dea monopolul exporturilor din acest port. Iancu acceptă fără șovăială să vândă pielea ursului din pădure şi față de Kiajna îi dă acest scris, întărit de Nicola şi contrasemnat de Borisi, care de la o vreme şi-a făcut şi el un loc în suita prințului. Mare lucru nu face dar se ocupă cu scrisurile, cu expedierea corespondenței şi cu unele treburi menajere, ceeace dealtfel îi convine lui Iancu atâta timp cât nu cerea pentru aceste servicii o plată aparte, ci numai un mic post în viitoarea lor țară. Orice se poate vinde, așa că. În acest context de împrejurări se simte Iancu sigur.

De când a sosit la Constantinopole nu a fost niciodată mai sigur de reuşită ca acuma, mai ales de când a aflat de la Kiajna că Bartolomeu Brutti este chiar rudă cu Sinan Paşa. Faptul că nu a întreprins nimica până acuma a fost puterea lui Socoli de care lui Sinan îi este frică, dar odată asigurat că treburile merg destul de bine, Brutti începe să se mişte. Se arată mai des și îl vizitează săptămânal, ceeace îi dă lui Iancu mai multă încredere în sine. Dar nu trec patru săptămâni de la audiență că apar într-o zi câțiva bostangii la uşa casei lui Iancu. Auzind zgomotele de afară se uită pe fereastră tocmai când aceştia dau paznicul de la poartă laoparte şi se îndreaptă spre intrare. Iancu este cuprins de spaimă când îi vede înaintând în

grădină printre boschete. La un moment dat îl cuprinde o frică atât de cumplită încât îi vine să se arunce pe fereastră şi să alerge unde l-or duce paşii. Un moment se gândeşte la familia pe care a lăsat-o la Rodos, la viața liniştită de la Prasonissi, dar nu are prea mult timp, fiindcă aude cum bostangiii urcă treptele spre el. Uşa se dă cu putere în lături și ofițerul cu comanda scoate o bucată de hârtie şi citeşte ceva pe turceşte, destul de repede. Iancu care vorbeşte prost turceşte înțelege doar că aceştia au ordin să-l ducă la Edi Cülé; de emoție simte cum i se moaie picioarele şi se prăbuşeşte la podea. Toată servitorimea şi Nicola cu Bernardo Borisi au fugit, lăsându-l singur. Ofițerul turc nu se lasă impresionat şi ordonă ca arestatul să fie purtat pe sus până la poartă, unde aşteaptă o trăsură cu ferestre mici, cu perdeluțe negre, în care Iancu este azvârlit şi dus în mare grabă la marea poartă a vestitei închisori. Nimeni nu se arată, toată lumea s-a ascuns la vederea celor ce se petrec. În asemenea ocazii era bine să nu fi văzut, pentru a nu a avea neplăceri. Patru gealați îl poartă pe sus și-l azvârle ca o cârpă într-o celulă. Iancu este atât de cufundat în leşin încât nu simte şi nu aude nimica. Deodată aude ca prin vis un vâjâit de apă, parcă curge un râu şi în mintea sa se trezeşte groaza care i-a rămas de data trecută când a fost închis aici. Încet de tot deschide ochii şi contată că nu s-a înșelat. Este într-adevăr acolo, întins pe câteva scânduri pe care se află paie şi alături doi şobolani care îl privesc cu ochi mari holbați, ca la un nou venit. Se uită încet în jur şi aproape fără să vrea se apucă cu mâinile de cap şi închide ochii, apoi se ridică încet de tot făcând eforturi ca să-şi revină, doar este bărbat călit şi nu se cade să fie cuprins de spaime muiereşti; îşi face deci curaj şi începe să se plimbe cu paşi mari şi măsurați prin celulă. Cercetează cu atenție pereții zgâriați pe care sunt fel de fel de nume, ani și reflecții, scrise de mâini disperate, în toate limbile. Îl cuprinde din nou o disperare cumplită. Nimeni nu ştie ce s-a petrecut cu el, nu a fost văzut nici măcar de servitori, cari la vederea ienicerilor au fugit care încotro. Poate a aflat Doamna Kiajna şi o să-l anunțe pe Brutti, dar gândurile îi sunt întrerupte de zăngănitul zăvoarelor care se desfăceau şi se închideau la loc. Aude cum celulă după celulă zgomotul se apropie de a lui; se serveşte masa de dimineață, un fel de pâine neagră și murdară cu un castron cu o zeamă închisă la culoare care miroase urât. Când paznicul deschide zăvorul de la celulă el se repede înaintea lui şi spune.

- ´´ Dece m-au adus aici . . . ? ´´ dar nu are timp să termine, fiindcă paznicul îl loveşte cu atâta putere peste față încât vede stele verzi şi se prăbuşeşte la podea. Aude cum cade pâinea şi castronul iar zeama se prelinge sub pat. Alta nu i se dă, uşa este din nou zăvorâtă, auzindu-se celelalte care se deschid și se închid, aproape ritmic. Când se face din nou linişte Iancu se reculege; se așează pe marginea patului ca să reflecteze, să fie lucid ca să poată trece în revistă toate probabilitățile. I se face foame, vrea să ridice pâinea dar doi şobolani rod la ea. Vrea să renunțe, dar loveşte cu furie bestiile, ia pâinea, rupe partea roasă şi începe

să o mănânce cu tact partea cealaltă, parcă s-a mai refăcut, totul fiind să aştepte; nu trebuie să vorbească cu aceste brute, căci ei nu au altceva de făcut decât să-l păzească. Să vadă ce va urma este cel mai bun lucru ce-l poate face, poate că cineva îi va comunica motivul pentru care se află aici şi atunci va cere să vorbească cu Sinan Paşa. Deşarte iluzii, dar încercarea moarte n-are.

Trec astfel mai bine de zece zile fără ca ceva deosebit să se petreacă. Când este în fine împăcat cu sine, după lungi reflecții în singurătatea zidurilor umede şi cenuşii, uşa carcerei se deschide şi un paznic îl pofteşte, de data asta pe un ton mai civilizat, ca să-l urmeze. Mai întâi a crezut că i-a sunat ceasul, că o să fie aruncat în Bosfor. Tot timpul drumului prin coridoarele înguste şi reci îşi frământă creerii; umblă greu fiindcă podagra începe să-l doară. Din când în când se oprește şi se sprijină de un colț de perete. Dar gândurile negre se spulberă când este introdus într-o sală imensă unde câțiva deținuți spală pe jos, iar într-un colț mai mulți paznici stau de vorbă. În partea opusă o masă din lemn, joasă şi murdară de vreme, cu o băncuță lucioasă şi ea neagră murdară pe care şed două persoane. În sală este semiobscuritate şi nu se vede prea bine, dar când se apropie o recunoaşte pe Kiajna şi pe Bartolomeu Brutti. Inima îi bate cu putere, va afla deci ce s-a petrecut. Un moment se uită la ținuta lui dezolată, este de nerecunoscut, nebărbierit de atâta vreme, cu hainele zdrențuite şi murdare, semănând cu un cerşetor din bazar, dar ce era să facă, nu putea să schimbe lucrurile. Doamna Kiajna şi Brutii îl întâmpină cu un surâs pe buze. Iancu îi îmbrățişează pe amândoi şi se aşează pe banca murdară lângă ei. Bartolomeu începe cu reproşurile.
- ´´ Vedeți ce graşală ați făcut . . . . dece v-ați dus la Sinan Paşa fără să mă anunțați . . . ? . . v-a văzut toată lumea şi a aflat Socoli . . . ştiți doar că este duşmanul lui Sinan, cara a dat poruncă ca măria ta să fie adusă aici . . ´´ înainte să continue se uită cu înțeles la Kiajna, care dă din cap, lăsându-l să înțeleagă că este de acord să continue . . - ´´ voia să te spânzure . . . dar s-a dus mărita Doamnă Kiajna la preafericita Validé, mama preafericitului nostru stăpân Amurat, Padişahul . . . ´´ spune el la urmă pe un ton mai ridicat ca să fie auzit de paznicul care trage cu urechea, ceeace are efect, fiindcă acesta se îndepărtează lăsându-i să vorbească în voia lor . . . - ´´ dece v-ați dus la Sinan . . el nu poate face nimica acuma, atâta timp cât îi va sta Socoli în cale . . . doar o minune să te scoată de aici . . . ´´ Auzind ce era să pățească, dar mai ales posibilitatea să rămână aici cine ştie cât, simte din nou cum îl lasă puterile. Slăbit din cauza hranei proaste şi din cauza gândurilor negre pe care şi le face, începe să se clatine, dar Brutti îl susține să nu cadă și Kiajna îi spune pe un ton sigur ca să-l mai liniștească că altfel se pierde.
- ´´ Mă duc eu la Haseki Sultana, o cunosc . . . este fiica unor venețieni de vază, familia Baffo . . . i-am cunoscut tatăl şi ea mă primeşte oricând . . . am să merg şi la Sultana Validé, mama Padişahului . . . am să fac ce-mi stă în putință . . . lasă, nu

te necăji . . . nu te lăsăm noi aici . . . numai să nu mai facem şi alte greşeli, meser Brutti are dreptate să ne dojenească . . . cu toate că la început a fost de față când am hotărât să mergem la vizir´´
- ´´ Da, am fost de față . . . dar trebuia să aşteptați să vin ca să tatonez terenul . . . . . și în loc de asta v-ați grăbit . . ´´ se scuză el.
- ´´ Mărită Doamnă . . . mergeți unde veți voi de mă scoateți de aici . . . că de nu îmi sfarm țeasta de aceste ziduri ucigătoare . . . ´´ spune Iancu pe un ton disperat.
- ´´ Facem noi tot posibilul . . . dar să nu mai mergeți cine ştie unde . . . cunosc mai bine ca oricine unde trebuie şi unde nu trebuie mers . . . mai ales când ´´ completează Brutti.
- ´´ Eu sunt de vină . . . . trebuia să merg mai întâi la Validé şi apoi la Sinan, da ce să facem . . . acuma să căutăm s-o îndreptăm aşa cum se va putea mai bine . . . nu rămâi aici frățioare . . . ai să fi voevod în Moldova, țara străbunilor noştri . . . dacă ți-o spune Kiajna apăi să ştii că aşa este . . . mi-au omorât tâlharii fiul, pe Petru, sărmanul de el, Domnul să-l aibe în pază, iar ceilalți doi s-au trucit de frica morții . . . tot ca să scape de aici din aceste ziduri ucigătoare . . . nu mai am pe nimeni care să domnească din cinstita me familie . . . doar pe fratele meu dupe tată . . . pe tine Iancule . . . fiica me Dobra, domnița me . . . este în haremul sultanului şi prin ea am să ajung până la padişah . . . ea are să-i sufle câteva cuvinte la ureche şi s-o învrednici el cu bunăvoința sa . . . ´´ Kiajna îi vorbeşte pe un ton liniştit, fără patimă, convingător, ceeace are asupra lui Iancu un efect binefăcător. Sufletul i se umple de bucurie şi un uşor surâs se arată în colțul gurii sale arse de febră şi suferință.
- ´´ Să stăm fiecare la locul său . . . până s-or mai linişti spiritele . . . ´´ nu reuşeşte să termine. Brutti vrea şi el să mai spună ceva dar paznicul se apropie de ei şi anunță sec.
- ´´ Vizita s-a terminat . . . hai . .´´ Iancu se ridică greu, îşi îmbrățişează din nou prietenii, cu lacrimi în ochi şi fără să mai spună un cuvânt îşi urmează paznicul. Ajuns înapoi în celulă, se trânteşte pe prici; un plâns nervos şi în acelaş timp binefăcător îl cuprinde. În cele din urmă adoarme, dar nu înainte să facă ceva ce n-a făcut niciodată. Se aşează în genunchi, împreunează mâinile spre rugăciune şi mulțumeşte lui Isus că a scăpat de spânzurătoare şi cere ajutor. Acest gest îl linişteşte şi-i dă o rază de speranță.

Numai Brutti ştia adevăratul motiv al încarcerării lui Iancu. Sinan Paşa a căutat să-l impună voevod în Moldova în locul lui Petru [a]chiopul, dar se lovi, ca și în alte dăți, de Socoli. Alexandru al Valahiei a murit iar în locul său a fost numit fiul său Mihnea, încă copil, sub etropia mamei sale Doamna Ecaterina, numită tot în urma insistențelor lui Socoli, care în felul acesta îşi arătă prietenia față de familia domnitoare şi pe de altă parte îşi asigură liniştea celor două țări de unde veneau

venituri grase. Cei doi frați domnitori, Petru ªchiopul în Moldova şi Mihnea prin mama sa erau fricoşi şi docili față de stăpânii lor. Petru ªchiopul nici măcar nu îndrăznea să crâcnească în fața oricărui turc, indiferent ce rang avea. Plăteşte tributul regulat, ba mai mult decât atâta, îi trimitea chiar lui Socoli din când în când un tribut personal, fără ştirea sultanului şi foarte pe ascuns, în așa fel ca nimeni să nu afle. Toți care veneau la el din partea vizirului erau bine primiți, acoperiți cu daruri şi înconjurați cu cea mai mare atenție. Când a fost Bartolomeu Brutti într-un rând în Moldova a fost foarte suspectat şi toate mişcările i-au fost controlate şi comunicate cu multă grije lui Socoli. Însă Petru este în continuare hârțuit din ce în ce mai mult de aceşti frați Potcoavă, a căror jalbe la poartă nu se mai termină. Unul după altul vine în Moldova să-i ia scaunul, dar toți au fost pe rând omorâți. Ba Constantin a fost chiar dus la Constantinopol și plimbat într-o cuşcă înainte să fie ucis. Dar toate aceste maşinații n-au putut fi ținute mult timp în secret, ajungând până la urmă la urechile sultanului, aranjat dealtfel de boierii din Moldova, cari nu pierdeau nici o ocazie să vină cu fel de fel de pâri la poartă. Nu mergeau la Socoli, cunoscând legăturile acestuia cu Petru, ci mergeau direct la Sultan, înfruntând toate riscurile ce ar fi putut decurge din asta, dacă Socoli şi-ar fi pus mintea cu ei. Amurat era din ce în ce mai scârbit de situația din Moldova și marea greşală a lui Petru ªchiopul a fost că s-a încrezut prea mult în influența lui Socoli, neglijând ambițiile de a avea cât mai mult aur ale sultanului, acest harpagon al secolului 16, care a strâns averi peste averi în haznaua de sub camera lui de dormit, mergând serile să înoate în grămezile de aur, bucurându-se ca un dement. Socoli ştia toate acestea, dar în ultimul timp, încrezându-se în viclenia sa, nu prea căuta să mai încuranjeze aceste veleităţi demente ale stăpânului său, ceeace făcea în ultimul timp din plin Sinan Paşa. Galbenii dați de Iancu cu ocazia vizitei au fost dați acolo, luând drumul întunecos al haznalei împărăteşti.

Boierii din Moldova şi Valahia lui Mihnea continuau în acest timp să uneltească împotriva voevozilor lor, nu atâta pentru că aceştia ar fi fost împotriva lor, dar aşa le era obiceiul de la o vreme încoace, mai ales că Petru este un blajin ´´ boierilor le era ca un părinte şi la mare cinste îl țineau şi din sfaturile lui nu ieşeau. ºării era apărarea, pe săraci milostivia, mănăstirii miluia, cu vecinii bine viețuia, giudecata cu blândețe o făcea, şi nu era a zicere că nu e harnic de domnie, zice cronicarul, iar altul zicea că ´´ este un ochi galeş şi înfățișare frumoasă, arătându-se destoinic în domnie ´´ . Dar totuşi nu a fost lăsat în pace, nici de frații Potcoavă şi nici de boierii pe care în mare cinste îi ținea. Chiar aceştia mergeau mereu la poartă cu fel de fel de pâri împotriva voevodului lor. Unii voiau domni din preajma lor, alții erau plătiți de cei care voiau domnia şi atunci toți aceştia se strângeau grupuri, grupuri şi uneltеau şi nu rareori cădeau din capetele, bunăoară cum a făcut Mircea Ciobanul, voevodul Valahiei şi soțul Kiajnei, care a pus să fie tăiați la un ospăț

aproape douăsute de boieri. I-a chemat mai întâi din pribegie, jurând pe toți sfinții că-i iartă, că doreşte să se împace cu ei, ca apoi să-i taie ca pe nişte oi. Se spune că sângele a curs şiroaie din sala tronului palatului de la Bucureşti, iar vaietele se auzeau până departe. Unii care au reuşit să fugă au fost urmăriți şi tăiați pe drum în văzul tuturora. Aşa şi acuma la Stambul, a venit o delegație numeroasă de boieri din Moldova cu o nouă pâră împotriva lui Petru, ce se referă la ultima încălcare a hotarelor țării de către cazacii ultimului Potcoavă. Boierii l-au căutat şi pe Iancu dar negăsindu-l şi aflând de la Nicola unde este, au renunțat şi nici nu au intervenit pentru el. Au totuşi o întrevedere cu Bartolomeu Brutti la Doamna Kiajna acasă. Aici s-au pus la punct toate amănuntele în cazul că Petru era mazilit şi Iancu numit în locul său. Din acest punct de vedere Iancu are noroc, fiindcă în afară de el nu este nimeni la acel timp la Stambul care să râvnească la scuanul Moldovei, pe când scaunul Valahiei are o mulțime de pretendenți, printre care unul Petru, fiul lui Pătraşcu cel Bun care a venit la recomandația Veneției şi al Caterinei de Medicis, iar un medic din Galata originar din Lombardia, Berbardo Rosso, care se agita la Stambul, țipând în toate părțile că el este unul din fiii lui Neagoe Basarab însăşi, că nimeni nu ştie asta decât şapte boieri pe care i-a adus la Stambul ca să jure că cele spuse de el sunt adevărate, dar în afară de jurăminte cei şapte boieri au venit şi cu câte zece mii de galbeni, argumente mult mai convingătoare pentru Sinan Paşa şi Siavuş, decât orice jurământ, dar Socoli a interceptat şi această încercare a boierilor români, atât ai medicului cât şi cei veniți împotriva lui Petru, dintre care unii au fost bătuți cu ciomegele în piață iar alții trimişi la galere. Bernardo Rosso însă a fost mai viclean, s-a prezentat imediat chiar lui Socoli împreună cu jurătorii care au scăpat, ajutat de Mihail Cantacuzino ªeitanoglu, dar nu are succes, medicul impostor fiind azvârlit în celulele de la Edi Cülé, iar câțiva din oamenii săi tăiați. Astfel încă odată familia Mircii Vodă a învins, nu atâta că erau descendenți din Vlad ºepeş şi Elena Corvin, ci datorită faptului că argumentele sunătoare au fost mai puternice.

În timp ce evenimentele se precipită atât în Moldova cât și la Constantinopole, Iancu zace fără nici o posibilitate de a se afirma, în neagra Edi Cülé; este disperat la culme. Ca să se poată menține cât de cât primeşte din când în când ceva alimente de la sora sa Kiajna şi Brutti, o favoare câştigată prin intervenții sunătoare. Brutti în schimb se ține în umbră, fiindcă nu voia să apară că susține un deținut de la această închisoare. Un singur cuvânt al puternicului vizir l-ar fi pierdut. Totuși pentru a nu părea în ochii lui Iancu ca un trădător al cauzei comune, îi scrie în una din zile o lungă scrisoare prin care îi explică pe larg situația, ceeace îi face disperarea şi mai mare, fiindcă îşi dă seama că acuma mai mult ca oricând nu va ajunge la nici un rezultat atâta timp cât acest Socoli va sta în vârful piramidei şi nici nu va putea să mai vadă vreodată lumina zilei, ceeace era

şi mai dezolant. Încheieturile i s-au umflat din nou, are dureri feroce, deabea se mai poate mişca, fiecare pas fiind un chin. A ajuns slab şi galben la faţă, mâncarea nu-i prieşte şi pedeasupra are şi o durere cumplită la stomac, ceeace îl face să zacă zile în şir pe scândurile din lemn acoperite cu un strat subţire de paie vechi şi murdare, făcute aproape praf, în compania şobolanilor care săreau noaptea peste el. Nu primea nici un fel de ajutor medical. Numai o singură dată deţinuţii au fost vizitaţi de un fel de medic, dar nu pentru a-i vindeca, ci pentru a vedea care din ei sunt buni pentru exterminat, fiind incapabili de a mai fi socotiţi în rândul oamenilor. Unii zăceau aici de ani de zile, uitaţi de cei care i-au adus, ceeace Iancu ştia, lucru de care îi este teamă mai mult ca orice, dar totuşi el se bucură de o favoare mai aparte. I se dă voie să se plimbe din când în când în curtea mare din mijloc, în care a fost azvârlit cu ani în urmă când a sosit pentru prima oară la Stambul. În una din zile vede într-un colţ un om încă bine îmbrăcat care stă mai retras. După cum arătau hainele puteai să-ţi dai seama cine este mai vechi şi cine a venit mai de curând. Iancu care umblă ţinându-se de pereţi, se apropie de omul care i-a atras atenţia şi intră cu el în vorbă. Află astfel că este medicul Bernardo Rosso din Galata care a fost azvârlit la închisoare fiindcă a uneltit împotriva lui Mihnea, fiul lui Alexandru, pretinzând că este direct descendent din marea famiulie a Băsărabilor, întemeietorii ºării Munteniei. Este înconjurat de câţiva boieri cari au scăpat de măcel, jurători de-ai lui, oameni bărboşi, distinşi, îmbrăcaţi în haine boereşti dar zdrenţuite din cauza loviturilor la care au fost suspuşi, cari se lamentează tot timpul. Iancu îl întreabă în româneasca lui stricată.
- ´´ Sunteţi din Moldova . . . ? ´´ Rosso se uită mirat la el şi îi răspunde tot pe o românească stricată, dar cu accent italian.
- ´´ Siamo di Valachia . . . adeca ei . . . ´´ arată spre grupul de boiari . . - ´´ sono din neamul Basarabilor, capito ? . . . prinţii care au domnit acolo . . . ´´
- ´´ Nu prinţi măria ta . . . la noi se spune voievod . . . ´´ spune unul din boierii mai mici.
- ´´ Prinţ, voevod, tot una . . . ei au giurato che io sono din familia Basaraba . . . şi cane de Socoli m-a băgat aici . . . ´´ spune el plin de mânie, dar în acelaş timp în jurul său se face loc. Toţi cei care aveau voie să se plimbe prin curte şi s-au strâns în jurul lor se întorc şi pleacă care poate mai repede, auzind cum numeşte Rosso pe marele Socoli. Dacă ar fi auzit un paznic aceasta ar fi însemnat moarte sigură. Iancu însă nu se depărtează fiindcă este curios să se informeze şi apoi nu este nici un paznic prin preajmă.
- ´´ Înălţimea voastră a dat ceva . . . ? ´´ întreabă Iancu curios.
- ´´ Cinquanta mille galbeni . . . pe care i-a luat, apoi m-a băgat aici . . . ah . . . mamma mia, mamma mia . . ´´ ridică mânile spre cer.
- ´´ Dece n-aţi dat vizirului Sinan Paşa . . . ? ´´ întreabă Iancu naiv. Rosso se uită mirat la el şi cu un surâs pe buze răspunde.

- ´´ Ala non posso nici cât un paşă cu una coda . . .´´ pe figura sa se poate citi dispreţul şi-l lasă pe Iancu singur, ducându-se la ai lui. Dar în acelaş timp poarta mare a curţii se deschide şi o droaie de paznici voinici îşi fac apariţia, cu bice în mâini, gonind pe nenorociţi spre celule. Niciunul nu se opune, dar loviturile cad cu sete pe spinările lor slăbite, lăsând dâre de sânge; se aud gemete şi toţi se înghesuie care mai de care spre ieşire ca să scape de loviturile sălbatice. Iancu a căpătat şi el una pe spinarea sa, parcă l-a spintecat cu un cuţit aşa o durere a simţit, ca o arsură. Cu toate acestea, revenit în celulă, simte parcă că aerul curat l-a mai refăcut puţin. Este extrem de slăbit din cauza mâncării pe care de multe ori nu o putea înghiţi, dar pâinea o mâncă, iar din când în când câte un blid de linte negre, ceva mai gustoase ca lăturile din restul zilelor.

În zilele următoare Iancu se frământă peste măsură pentru cei cincizeci de mii de galbeni pe care i-a dat lui Sinan Paşa degeaba, cam scump plătită puşcăria. Merge din greşală în greşală şi asta pentrucă nu l-a ascultat pe Bratolomeu Brutti şi s-a luat după sora lui Doamna Kiajna. Începe chiar s-o urască pe această femeie cu privirea rece care nu vorbeşte decât despre domnie şi copiii ei. Mai ales de când i-a murit fiul cel mic, Petru. Totuşi, ea îl ajută în felul ei, are relaţii mari şi se agită, l-a făcut cunoscut la curtea imperială, la Sinan Paşa şi peste tot unde merge numai de el vorbeşte. În fond şi asta contează, gândeşte el de fiecare dată când îi vin în minte încercările sorei lui de a-l ajuta, dar tot atât de repede îi revin gândurile rele, ori de câte ori se gândeşte la situaţia lui disperată de acuma. Numai sănătatea să-l ţină, ori dacă nici pe asta n-o mai are, atunci toate intervenţiile şi banii nu mai fac două parale.

Astfel timpul trece şi Iancu îşi face un obicei, făcând fel de fel de programe cum va domni, cum va scoate banii pe care îi datorează, dar mai ales cei cu care va trăi până la adânci bătrâneţe, dar cum este mai întotdeauna, socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg. La ai săi nu prea se gândeşte, fiindcă o consideră pe Maria ca pe o proastă oarecare şi pe copii ca pe nişte fiinţe bune doar de zălog pentru garanţia domniei sale. Alexandru este destul de mare şi poate foarte bine să îndeplinească acest rol, dacă i se va cere aşa ceva, şi i se va cere fără îndoială. Maria însă devenise după plecarea soţului ei neliniştită, fiindcă nu primeşte nici o veste de la el. A scris mai multe scrisori, dar la niciuna nu a primit răspuns. Îi scrie şi Kiajnei care nici ea nu are chef să răspundă, îi pare rău că evenimentele au luat o asemenea turnură, iar pedeasupra şi-a atras şi ura vizirului Socoli care a aflat de vizita de la Sinan Paşa şi mai ales de suma de galbeni dată. Cu toate că Dobra făcea parte din haremul imperial, Socoli făcu ce făcu, de i se fixă Kiajnei un fel de domiciliu obligatoriu. Putea primi vizite şi să corespondeze, dar era păzită zi şi noapte. Lafel a păţit ea şi pe timpuri când a fost sugrumat soţul ei Mitcea

Ciobanul, voevodul Valahiei şi era cât p-aci să-şi piardă şi ea capul, dacă galbenii nu şi-ar fi spus cuvântul. Dar nu numai ea decăzu oarecum din favoarea palatului, până şi Bartolomeu Brutti se ascunde în palatul lui Sinan Paşa de frica lui Socoli. În orice caz acolo este în siguranţă, nu ar fi îndrăznit el să-şi trimită oamenii chiar în casa celuilalt vizir. Duşmănia Socolului este foarte periculoasă, fiindcă nu se dădea în lături de la nici o cruzime. Nu odată au avut loc execuţii în pieţe, în prezenţa sa, în faţa mulţimii, spectacol dealtfel preferat de el. Vizita Kiajnei şi a lui Brutti împreună cu Iancu la Sinan Paşa a provocat la acest hain de vizir o reacţie teribilă, dar totuşi simţind ascensiunea colegului său şi prietenia Doamnei Kiajna cu sultana Validé, n-a mers până acolo încât să-i ucidă, iar faptul că Iancu nu a fost asasinat a fost trecut cu vederea, ştiindu-l protejatul şi fratele Kiajnei. Sinan Paşa la rândul său ştie de toate acestea, dar nu reacţionează pe faţă ci lucrează din umbră. ªi-a atras cu galbeni mulţi câţiva oameni din anturajul duşmanului său Socoli, aflând astfel tot ce se pregăteşte împotriva protejaţilor săi. Sultanul Amurat III nu a fost informat de această intrigărie, amândoi vizirii neavând nici un motiv ca acesta să afle ceva. Lupta se dă numai între ei doi, fiecare cu puterile sale. Deci, deocamdată nu era nimica de făcut. Kiajna scrie fiicei ei Dobra, fără a obţine o audienţă la sultan. Deci, cel mai bun lucru era să se aştepte, să se vadă ce curs vor lua evenimentele. La palat circulau fel de fel de zvonuri, cum că Socoli ar fi pe punctul să cadă în dizgraţie, că-şi face de cap, că lui Amrat nu-i plac ifosele fostului sfetnic al tatălui său şi deci era bine de aşteptat. Oricând se puteau precipita evenimentele, deoarece toate acestea trebuiau să aibe la un moment dat un deznodământ. Socoli a fost unul din viziri care a stat foarte mult în această funcţie, spre deosebire de alţii care cădeau repede în dizgraţie, câteaodată chiar în urma unor vini imaginare, numai aşa ca să se scape de ei. Iancu în schimb putrezeşte între zidurile groase ale închisorii, fără nici o speranţă de scăpare, deocamdată.

Capitolul 9

în care familia şi prietenii se luptă să-l scoată pe Iancu de la Edi Cülé

La Prasonissi este mare agitație. Nicola şi-a luat inima în dinți şi a scris toată povestea Mariei, care în urma sfatului fiului ei Filip se hotăreşte să plece la Constantinopole, unde speră să afle ceva, cu toate că nu avea prea mari legături. Plecarea are loc chiar peste câteva zile. Ca să nu călătorească singură, îl ia cu ea pe Filip, fiul ei mai mare. Drumul durează două zile, iar într-o duminecă ajunge în marele port al capitalei imperiului. După spusele lui Nicola găsesc destul de uşor locuința lui Iancu. Aici totul este în cea mai desăvârşită dezordine. Servitorii îşi fac de cap, au furat chiar o pungă cu bani pe care Iancu a uitat-o din cauza zăpăcelii la plecare. La sosirea Mariei cu Filip parte din servitori au fugit de frică, iar ceilalți i s-au aruncat în genunchi cerând iertare. Nicola s-a mutat în altă parte şi n-a mai trecut pe aici. Nu voia să se spună că a luat parte la jaful de acolo. Dar, cum Maria este o fire blândă, nu dă curs nici unei plângeri şi nici Filip. După ce

sunt toate puse în ordine, mama şi fiul se instalează în casă. Filip pune socotelile care au rămas în ordine, plăteşte chiria, datoriile menajere şi expediază mare parte din servitori pe cari îi plăteşte bine. Apoi după ce toate au fost aranjate, merg amândoi la închisoarea Edi Cülé să se intereseze de soarta lui Iancu. Cererea de a-l vizita a foat aprobată numai după ce s-a dat un peşcheş substanțial chiar directorului închisorii. Sunt introduşi în aceeaşi sală în care a decurs vizita Doamnei Kiajna, iar un paznic merge să-l aducă pe Iancu. Când uşa celulei se deschide el tocmai terminase cei o sută de paşi, după ce mâncase bucata neagră de pâine.
- ´´ Ieşi . . . ´´ îi ordonă paznicul şi el îl urmează docil fără să-i mai pese la ce se va întâmpla şi unde este dus. Umblă clătinându-se pe lungile coridoare, se opreşte din când în când, încheieturile îl dor şi pe nesimțite se pomeneşte în marea sală care i-a devenit familiară. Credea mai întâi că o s-o vadă pe Doamna Kiajna cu Bartolomeu Brutti, dar bucuria îi este cu atât mai mare când o vede pe Maria cu Filip. Câteva îmbrățişări şi lacrimi din partea femeii care îşi vede soțul, tatăl copiiilor ei şi o strângere caldă de mână pentru Filip. Întrevederea este dramatică, Iancu vorbind aproape fără încetare despre ziua când va deveni domn, spre marea disperare a Mariei şi a lui Filip, cari au sperat că i-au trecut aceşti gărgăuni. Apoi povesteşte despre tot ce a pus la cale în strâmta sa celulă şi se bucură de hainele şi alimentele ce i-au fost aduse cu permisiunea de a le putea lua. Maria nu a putut să-i dea prea multe informații, fiindcă nu a avut timp să vadă pe nimeni, nici măcar pe Kiajna, primul lucru pe care l-a făcut era să vină să-l viziteze. Din nou apare paznicul care anunță sfârşitul vizitei, fiind adus înapoi în celulă unde începe să mănânce cu poftă din alimentele aduse, ceeace acuma îi face o bucurie mai mare decât o numire de voevod.

A doua zi Maria începe cu vizitele. Prima este Kiajna, care neştiind că a avenit se bucură. O asigură că până la urmă totul va ieşi cu bine şi o roagă să nu alerge pe nicăieri pentru a nu strica ceeace este în curs. Peste câteva zile soseşte şi Bartolomeu Brutti care îşi cere scuze că nu i-a informat mai de mult de cele întâmplate, sub pretextul că nu a voit să-i sperie atâta timp cât totul este numai un provizorat. Dealtfel veştile de la palat se precipită, intrigile devin din ce în ce mai ascuțite şi înfruntarea vizirilor luase o asemenea amploare încât câte ceva a ajuns chiar la urechile lui Amurat.

Spre fericirea sa, Iancu capătă permisiunea ca din când în când să-şi poată vedea soția, care vine aproape mereu însoțită de Kiajna. De fiecare dată ochii îi lunecă asupra pachetului cu mâncare în timp ce femeile îi vorbesc, gândindu-se la bunătățile ce se află acolo, pe care le va devora în celulă. Ajunsese în aşa hal încât problema foameni îl preocupă aproape în egală măsură cu cea a numirii ca domn

în Moldova. În timpul fiecărei vizite se discută despre situația de la palat, care deocamdată este destul de sumbră, dar totuşi cu perspective de viitor. Cu toate că veştile nu erau prea bune pentru el, totuşi moralul său este mai ridicat, mai ales de când ştie că Maria are grije de el. Kiajna în schimb primi o veste care îi umple inima de bucurie. Marele ei duşman, cel care a contribuit la scoaterea lui Petru din scaunul Valahiei, Mihail Cantacuzino ªeitanoglu, a fost spânzurat tocmai de prietenul său Socoli şi chiar din ordinul lui Amurat al III-lea, marele padişah, atotstăpânitorul, fiind acuzat de trădare, fiindcă a încasat sume mari de bani de la voevozii din ºările Româneşti, sume ce s-ar fi cuvenit cică sultanului. A fost pârât, nu se ştie de cine, chiar la sultan şi Socoli nu a avut încotro. Pentru poziția sa proprie era de preferat să-şi sacrifice prietenul cel mai apropiat și devotat; de, o tempora, o mores. Se spune că la toate acestea ar fi contribuit Sinan Paşa, având în vedere efectul fulgerător pe care pâra a avut-o. Bătrânul Crésus a fost pur şi simplu spânzurat ca cel din urmă borfaş şi nu i s-a rezervat strangularea aşa cum s-ar fi cuvenit unui om de rangul său.

Bucuria Kiajnei este extrem de mare, în fine a scăpat de un duşman de moarte, din cauza căruia nu putea face nici o mişcare. Orice voia să întreprindă era observat de oamenii Cantacuzinului și transmis lui Socoli. Dealtfel, peste câteva zile a observat că sentinelele care o păzeau au dispărut din preajma palatului ei, semn că i-a fost redată libertatea deplină de mişcare, iar la numai alte câteva zile se pomeni cu Cristofor Brutti, fratele lui Bartolomeu, cu care are o convorbire, informând-o despre noutățile din palat. El circulă mult prin aceste locuri, fiindcă este dragomanul Veneției pe lângă Poartă. Bartolomeu în schimb continuă să nu se arate, stând în continuare la Sinan Paşa să se ferească de mânia lui Socoli, care a devenit ca turbat de când a fost obligat să-şi spânzure prietenul care îl alimenta cu sume mari de galbeni. Iancu află peste câteva zile vestea cu ocazia vizitei Mariei, dar aceasta nu-l afectează prea mult, el neavând absolut nimica comun cu acest Cantacuzino şi nici nu a avut vreaodată deaface cu el, totuşi se bucură că sora lui a scăpat de un dușman și se va putea ocupa în fine în voie de el. Maria şi Filip continuă să-i aducă de-ale gurii, ceeace l-a mai pus pe picioare; nu mai este atât de slab şi galben. Este mare lucru să ai pe cineva apropiat în care să te poți sprijini, gândeşte el, şi parcă o uşoară părere de rău se strecoară în sufletul său, în fond însă aşa este firea lui și pentru el acest fel de comportament față de familie nu este nimica ieşit din comun, aşa că . . . . Dar cu toate acestea, încheieturile îl dureau în continuare aşa de tare că deabea le mai poate mişca.

Totuşi norocul le surâde în ultimul timp. Evenimentele senzaționale veneau unul după altul. În toamnă în întreaga închisoare se răspândeşte ca fulgerul o veste teribilă pentru unii şi bună pentru alții, asasinarea vajnicului Socoli de către un

bufon din anturajul său. În locul său fu numit unul Mustafa, care nu avea nici pe departe puterea şi prestanța predecesorului său, mai ales datorită lui Sinan Paşa care a ştiut să profite imediat cât se poate de bine de situația creată. Se vorbea în culise că el ar fi avut legături cu bufonul asasin, dar nimeni nu ştia precis ce s-a petrecut în realitate şi care a fost cauza acestui omor. Dealtfel bufonul a fost găsit mai târziu înecat în Bosfor, fără judecată.

Vestea s-a răspândit ca fulgerul în întregul imperiu Ottoman, dar mai ales în Valahia şi Moldova, unde familiile domnitoare ale lui Mihnea şi Petru au primit-o ca un trăznet. A dispărut persoana cea mai înaltă după sultan care îi suținea pe lângă poartă. Mihnea fiul Alexăndrii domnea deabea de un an de zile în Valahia sub epitropia mamei sale Ecaterina, sprijinită de un corp puternic de boeieri, oameni bogați şi foarte influenți, care la nevoie dispuneau chiar de armată. Nu odată voevozii s-au folosit de ei pentru diverse scopuri. Însăşi Doamna Kiajna a apărat tronul fiului ei Petru după moartea soțului ei Mircea Ciobanul, cu ajutorul micilor armate ale boierilor care îi erau credincioşi. Doamna Ecaterina este sprijinită de familiile Golescu şi Răşcanu, precum şi Danciu postelnicul. Situația le convenea, fiindcă Ecaterina fiind femeie, este destul de uşor de influențat şi nu numai atâta, ea este oarecum sub tutela acestora, având în vedere că s-a mers atât de departe încât i s-a interzis să corespondeze în limba greacă cu sora ei Marietta, care se află într-o mănăstire din Murano, trebuind să-i scrie numai în limba română, interdicție dealtfel lipsită de sens, deoarece în ultima instanță anula orice posibilitate de a intra în legătură cu ea, femeile acestea vorbind greceşte de acasă şi însăşi Ecaterina ştie foarte puțin limba țării în care domneşte. Boierilor le era teamă ca Ecaterina să nu caute prin sora ei să uneltească împotriva lor, dorind să-i cenzureze scrisorile, ei neştiind greceşte. Dar Ecaterina nu s-a lăsat prea mult intimidată şi pe ascuns a dus o foarte intensă corespondență cu sora ei, bineînțeles în limba în care puteau să se înțeleagă, greceasca.

Chiar a doua zi după asasinarea vizirului apăru pe scena pretendenților un anume Petru, care purta în urechea stângă un cercel din care cauză i se spunea Petru Cercel, un fiu al lui Pătraşcu cel Bun, care cerea cu insistență scaunul lui Mihnea. El trăgea sforile mai de mult, dar de frica Socolului nu a îndrăznit niciodată să iasă prea mult la suprafață. Iancu află prin Maria că acest Petru a sosit ca exilat în insula Rodos la scurt timp după plecarea sa de acolo. A venit cu o mică curte, formată din câțiva boernaşi care îl susțin, precum şi de un secretar italian. Acest Petru este un om înalt, frumos, bine legat şi mai ales foarte inteligent. Vorbeşte bine turceşte, greceşte, franțuzeşte şi italieneşte, foarte cultivat pentru aceste vremuri. ªi-a petrecut câțiva ani la curtea Ecaterinei de Medicis, precum şi în Italia la Ducele de Toscana. Nicola s-a înapoiat special în insulă ca să-l primească pe

noul venit, să-i facă rost de cele trebuincioase, dar acesta nu avea nevoie pentru trai de creditori mărunți cum a avut Iancu, fapt pentru care Petru sa purtat distant față de grec, ceeace l-a determinat să vină tot la Iancu unde continuă să se gudure pe lângă cel care i-a promis în țara în care va domni o demnitate prin care să poată face avere. Iancu este pentru Nicola o vacă bună de muls, ceeace va fi de mare folos Mariei odată.

Astfel se încheie bogatele evenimente care au loc în capitala imperiului Ottoman către sfârşitul anului 1578, an de mari suferințe pentru Iancu, însă de puțin timp situația sa începe să se schimbe, în timp ce visează în spatele zidurilor groase ale fortăreței morții, unde află şi de moartea duşmanului său, dar în sinea sa nu pune prea mult preț pe aceste zvonuri pe care le-a auzit la un colț de coridor, câteva cuvinte pronunțate de doi paznici. Kiajna în schimb se grăbeşte să iasă la iveală împreună cu Bartolomeu Brutti şi amândoi intră din nou în luptă, primul obiect fiind scoaterea lui Iancu de la Edi Culé. Maria îl vizitează des şi-l pune la curent cu toate evenimentele, ceeace îl bucură mult, umplându-l de noi speranțe. Kiajna merge la sultana Validé, iar Bartolomeu la Sinan Paşa, ceeace avu ca efect ca peste câteva zile Iancu să fie scos din închisoare și dus direct la locuința sa de pe malul Bosforului. De data asta ienicerii care au venit la celulă se poartă respectuos cu el, anunțându-l că este eliberat din ordinul chiar a lui Sinan. Maria îl aşteaptă însoțită de fiul ei Filip şi de toți servitorii. Nicola şi Bernardo Borissi s-au instalat din nou la el, arătându-şi bucuria că stăpânul se întoarce, cum spuneau ei ca să-l flateze. Iancu, îmbrăcat în hainele lui boțite, pe jumătate rupte, îi salută pe toți dar nu se simte în stare să facă vreo conversație, ci câteva zile nu face altceva decât să doarmă şi să mănânce, îngrijit cu abnegație de soția sa. Astfel, capătă încetul cu încetul din nou vigoarea luptei pentru tron. Schimbă toți servitorii, în afară de câțiva care i se par mai de încredere şi scoate la iveală cei treizeci de mii de galbeni pe care i-a pus bine înainte să fie arestat, apoi trimite un sol la sora sa cerând s-o viziteze. Dealtfel ea l-a lăsat câteva zile să se întremeze după această perioadă lungă de detenție inumană.

În ziua vizitei o găseşte în compania lui Bartolomeu Brutti şi toți trei pun la cale o strategie întreagă pentru a grăbi numirea sa ca domn, considerând că a sosit momentul să treacă la acțiune. Din Moldova sosiră veşti proaste în ceeace îl priveşte pe Petru ªchiopul. Sinan Paşa ar fi cerut sultanului îndepărtarera sa, pe motiv că ar fi provocat în toți aceşti ani numai neplăceri prin desele răzmerițe ce au avut loc. Petru este un om slab, care nu voia complicații şi tocmai de aşa ceva a avut parte în tot timpul domniei sale. În vremurile acelea bunătatea era considerată ca slăbiciune şi duşmanii profitau de asta cât puteau. Dar, cu toate intervențiile Kiajnei pe lângă femeile puternice din palat şi a încercărilor lui Bartolomeu Brutti

pe lângă Sinan Paşa, Iancu nu are nici de data asta noroc. În afară de faptul că a fost eliberat şi de permisiunea de a locui permanent la Constantinopole, ceeace echivala cu ridicarea exilului, nu obține nimica. Toate acestea, în primul rând că suma dată lui Sinan Paşa era cu mult prea mică şi apoi Petru a trimis un peşcheş foarte tentant, format din mai mulți cai de rasă, ceeace îl bucură pe vizir peste măsură, având în vedere iubirea lui pentru cai frumoşi, de care avea destui în grajdurile sale. În noul vizir Mustafa nu se poate avea nici un fel de încredere, fiindcă este trecut pe planul doi de personalitatea mereu crescândă a lui Sinan, iar celălalt vizir Siavuş este mai mult cu numele.

După moartea rivalului său, făcu Sinan tot posibilul să fie vioara întâia al imperiului. Merse la Amurat şi trântindu-se la picioarele sale îi promite Persia. Îl convinge să meargă cu armatele sale împotriva acestei țări ca s-o alipească la imperiul Ottoman. A făcut chiar un plan foarte amănunțit şi pregăti totul pentru război, apoi cere Valahiei şi Moldovei sprijin financiar şi economic pentru întreținerea armatei. Mihnea se grăbi să trimită cele cerute, dar Petru întârzie, ceeace provoacă o oarecare enervare la palat. De atunci Sultanul se încrezu în zelosul său vizir şi-l aşează pe treapta cea mai înaltă, învestindu-l cu toate prerogativele pe care le-a avut decedatul Socoli.

Odată ajuns sus, Sinan Paşa parcă a devenit alt om. Până şi Bartolomeu Brutti nu mai are atâta libertate să obțină audiențe, iar foştii acoliți ai lui Socoli deveniră acum cei mai aprigi apărători ai săi, aceşti criminali, oameni plătiți, cărora nu le păsa pe cine servesc, stăpânul fiind cel ce este la putere. La nevoie înfigeau chiar cuțitul în cel căruia i-au jurat credință, dacă acesta ar fi căzut în dizgrație şi altul i-ar fi luat locul. ªi oameni de aceştia erau cu duiumul în imperiul Ottoman, mai ales la Stambul. Sinan se instalează în palatele lui Socoli, îşi formează o curte proprie pe placul său şi începe să trăiască în cel mai mare lux şi fast, dealtfel aşa cum fac toți cei ajunşi pe culmi înalte. Iancu încearcă de câteva ori prin cunoştiințele sale anterioare să ajungă la el, fără ajutorul Kiajnei și a lui Brutti, dar nu a reușit și atunci se duce la acel paşă mai mic care l-a ajutat cu ani în urmă să-l cunoască pe Sinan, dar nici prin el nu are succes, deoarece nu umblă cu punga plină după el. Nu mai are mulți galbeni şi deci îi sunt toate porțile închise. Totuşi Brutti şi Kiajna nu-i impută aceste încercări singulare ale sale, fiind în continuare hotărâți să ducă lupta în comun mai departe, dar el tot mai crede că va reuşi poate prin puterile sale, lovindu-se însă peste tot de mâini întinse, dându-și până la urmă seama că tot prietenii săi sunt cei care îi vor aranja situația, cu toate că de atâta timp nici ei nu au avut succes. Totul rămâne ca la început şi ar fi bine să mai aştepte. Se retrage deci resemnat în palatul său, împreună cu Maria şi cu Filip, începând să ducă o viață de soț şi de tată vitreg, ceeace îi convine deocamdată de

minune, după o perioadă atât de lungă la Edi Culé, mai ales având în vedere că fiul său vitreg a venit cu o sumă frumuşică de bani din care se duce toată trena, ceeace îi pregăteşte o economie destul de mare. Cei treizeci de mii de galbeni îi ascunde din nou în aşa fel ca nimeni să nu mai ştie de ei. Încetul cu încetul se împrieteneşte din nou cu Filip, aidoma ca la Rodos şi tentațiile capitalei îi atrage pe amândoi la escapade nocturne, spre disperarea Mariei care vede cum se topesc banii aduşi. Se cer astfel alții la Prasonissi care nu întârzie să vină, ca totul să reînceapă de la capăt. A treia oară, bătrânul prinț tată Paleologu cere socoteală nepotului său pentru sumele cerute, dar totuşi fură trimise. Filip nu prea este dispus să justifice cheltuelile, dar ca să nu-şi supere bunicul trimite o scrisoare în care trecu fel de fel de cheltueli imaginare, care cică au fost necesare pentru suirea lui Iancu pe tronul Moldovei, ceeace a prins destul de uşor. Bătrânul prinț voia cu tot dinadisul să-şi vadă fiica regină, sau măcar prima Doamnă a unei țări, că doar de asta a acceptat căsătoria ei cu acest Iancu. Dacă şi-ar fi închipuit că această căsătorie i-ar fi tocat averea, atunci cu siguranță s-ar fi opus. Însă obrazul subțire cu cheltuială se ține şi atunci este necesar ca Maria şi Iancu să ducă un trai egal cu rangul lor princiar, deci trebuiau cheltuite sume frumuşele de bani. Raționamentul acesta îl făcu pe bătrân mai darnic şi trimite din când sumele necesare traiului din capitală, spre marea mulțumire atât a lui Iancu cât şi a lui Filip. Maria nu prea pricepea ce înseamnă să te lupți pentru obținerea acelor obiecte mici, rotunde şi galbene care erau necesare pentru a duce un trai acceptabil şi adecvat rangului ei ca descendentă din Împărații Bizantini. Niciodată nu s-a lovit cu capul de tavan şi mereu a avut ce şi-a dorit, aşa că toate aceste frământări o lasă oarecum rece. Totul era ca povestea cu tronul să se împlinească odată. Era convinsă că odată ajunşi acolo toate necazurile vor dispare de la sine şi se vor aranja pe viață cu toată familie; deşarte iluzii, dar în necunoştiință de cauză, iluziile ei îi dau linişte sufletească şi încredere în viitor. Încă nu ştie sărmana femeie că va trebui să se lupte cu mai marii zilei pentru recăpătarea unor averi confiscat şi că în parte va învinge, dar îşi va pierde soțul, ca apoi să aibe aceleaşi preocupări, luptând pentru suirea fiului Bogdan pe tronul Moldovei.

În schimb Bartolomeu Brutti şi Doamna Kiajna continuă să tatoneze terenul. Toată lumea din palatul imperial este acuma ocupată cu sforăriile care se trag pentru consolidarea lui Sinan Paşa şi de ambițiile sale de a dovedi sultanului că propunerea pentru cucerirea Persiei este justă, că această expediție putea aduce imperiului şi mai ales haznalei de sub camera lui Amurat cantități imense de aur, în care atotstăpânitorul Padişah să se poată bălăci. Brutti profită şi el şi se apucă să facă afaceri pe picior mare cu Veneția prin intermediul fratelui său Cristofor Brutti, dragomanul, iar Doamna Kiajna continuă cu uneltelile. Merge din când în când la fiica ei în haremul imperial şi prin ea la sultana Haseki unde niciodată nu

pierde ocazia să-şi prezinte fratele ca pretendent, obținând de fiecare dată promisiunea că la prima ocazie i se va sufla sultanului la ureche această propunere, dar garanții nu se dădură. Dealtfel ea era sigură că va reuşi şi pentru asta ceru în repetate rânduri ajutorul financiar al lui Brutti, care n-o refuză, dar nu la nivelul cerințelor. El este un om practic care caută să întrețină relații bune cu toată lumea, aşa că de fiecare dată când are ocazia îl face pe Iancu să ştie că el este acela care finanțează totul, că orice ar fi, rămâne cu trup şi suflet alături de cauza sa, că nici o clipă nu a încetat să lucreze ca să obțină domnia Moldovei. Dar, adevărul era că Sinan Paşa are deocamdată interesul să-l mențină în Moldova pe Petru, din motive financiare. Schimbarea de domn însemna o întârziere a plății tributului, ori acuma când se pregătea războiul cu Perşii, trebuința de bani era mai acută ca oricând. Deocamdată, deci, nu era nimica de făcut. Interese mult superioare făceau pe cei mari să se abțină de la schimbări neplăcute. ªi la asta contribuie cât poate Petru care face tot posibilul să trimită cât se poate de exact tot ce trebuia, ca să nu-şi supere stăpânii. Totuşi, cu toată silința pe care şi-o dă, Petru este într-o situație grea. Parte din boieri uneltesc împotriva sa, pretendenții ajutați de cazaci se țin lanț şi însăşi securitatea sa corporală şi a familiei devine din ce în ce mai nesigură. Mereu fugea, ca apoi să revină, ceeace totuși avea ca efect mici întârzieri la plata tributului către Poartă. Pe de altă parte el ştia că pieirea lui Socoli îi va clătina scaunul, că noul atotputernic Sinan Paşa nu-l prea avea la inimă şi că-l tolera numai fiindcă trimitea chiar mai mult decât era obligat s-o facă, aşa că era sigur că mazilirea nu era prea departe. Numai să fie una blândă, fără sugrumări, ci numai exil; dar pentru asta era necesar să-şi arate cât mai mult atașamentul față de stăpâni și singurul mijloc erau argumentele sunătoare, de care însă nu mai dispunea atât de promt. Disperat de cererile cât mai mari ale turcilor, Petru caută în fel şi chip să strângă sumele cerute, dar nu reuşeşte din cauza hârțuelilor la care este supus în permanență, ceeace îl supără în cele din urmă pe Sinan Paşa. În mare grabă fu trimis la Iaşi un capuchihaia care nu-l găsi pe Petru şi, deoarece acesta avu ordin ca deîndată să raporteze despre situația din Moldova, n-a mai stat mult pe gânduri şi se înapoie la Stambul fără nici un fel de tribut. Sinan turbă de supărare şi se hotăreşte să treacă la acțiune. Mai întât îl încondeiază la sultanul Amurat al III-lea, neînduratorul, cel care nu iartă niciodată pe nimeni, iar cine ieşea din grațiile sale putea fi sigur că este pierdut, căzut în Bosfor, sugrumat sau să-şi petreacă restul zilelor la Edi Cülé. Era crud cu paşii săi şi la cea mai mică greşală le tăia capetele sau îi sugruma. Amurat domnea deabea de patru ani și mulți din cei care au fost tari pe timpul tatălui său Selim al II-lea au fost sugrumați. Imediat după suirea sa pe tron, a pus ca cei cinci frați ai săi să fie sugrumați în prezența sa, dar, cum era un bun mahomedan, s-a sfătuit mai întâi cu muftiul său care i-a spus că această executție era nu numai justă dar şi necesară pentru securitatea domniei sale şi spre binele patriei; ce altceva ar fi putut să spună

sărmanul de el ? A doua zi, cei cinci frați au fost înmormântați alături de tatăl lor Selim II la moscheea Sfânta Sofia cu mare pompă. Dar cu toată cruzimea sa o venerează pe mama lui, Sultana Validé şi încă de când a fost sandgeac de Magnezia a avut ca principală favorită pe Haseki, din familia vențiană Baffo. Tatăl ei întreprinse o acțiune împotriva insulei Corfu luând cu el pe fiica sa care pe atunci era copilă. Vasul lor a fost atacat de turci, fata făcută sclavă şi dusă la seraiul sultanului unde o văzu Amurat care o luă în haremul său propriu. Are cu ea o seamă de copii. La început a iubit-o foarte mult, dar sultana mamă Validé a făcut tot posibilul să-l îndepărteze de ea din gelozia ei de mamă, dar nu reuşi s-o gonească de la curtea imperială.

Astfel, după ce Petru fu pârât de vizirul său, acceptă sultanul îndepărtarea lui de la scaunul Moldovei, însă cu condiția expresă ca să se găseacă imediat pe cineva care să-l înlocuiască. Kiajna auzind aceasta, aleargă la Sultana Validé şi la Haseki, dar ca să pară toate şi mai bune îl convoacă pe Bartolomeu Brutti cerând un împrumut de 150.000 de galbeni, sumă imensă. Mai întâi acesta se sperie, dar la insistențele Kiajnei şi mai ales la garanția reînoită a lui Iancu acceptă, dar, neavând o sumă lichidă atât de mare trebuie să apeleze la negustorii veneției. Odată suma obținută părea că totul merge spre rezolvare. Se cere neîntârziat o nouă întrevedere cu Sultana Validé, dar de data asta nu merse cu obişnuitele cadouri ci cu suma de cincizeci de mii de galbeni, iar restul de 100.000 fu păstrat pentru Sinan Paşa. Dealtfel situația nu era încă prea roză, fiindcă mai trebuiau cel puțin 200.000 de galbeni pentru Sultan, sumă ce nu este încă. În timp ce Kiajna se luptă să obțină audiențele la femeile influente ale palatului, Bartolomeu Brutti aleargă în dreapta şi în stânga ca să găsească încă cel puțin 200.000. Iancu merge cu el peste tot, gata în orice moment să gireze, să semneze orice i se pune înainte. Cu destulă greutate suma fu găsită la un grup de negustori cari aveau interese în Moldova, cari cer un fel de monopol asupra comerțului cu vite. Iancu acceptă orice, sub girul lui Bartolomeu Brutti şi al Kiajnei şi astfel întreaga sa datorie se ridică la imensa sumă de aproape cincisute de mii de galbeni, în care erau cuprinse şi datoriile făcut în decursul anilor, cele fără dobânzi. Dealtfel toate acestea trebuiau odată plătite, dar nu din buzunarul lui ci din acel al cetățenilor Moldovei. Cum se repetă istoria din secol în secol până în zilele noastre.!!

Kiajna pregăteşte toate până în cele mai mici amănunte. Pune într-un cufăraş suma de cincizeci de mii de galbeni, cumpără o serie de bijuterii strălucitoare din pietre scumpe. Toate acestea pentru a sătura aviditatea sultanei şi nu se înşelă. La vederea comorii sultana deschise ochii mari, devenind foarte veselă şi binevoitoare. O pofti chiar să şadă lângă ea, o foarte mare favoare, îi oferă dulcețuri şi şerbeturi şi pune să defileze în fața ei cele mai frumoase şi tinere

sclave cu care sultana se mândreşte peste măsură. Avea un număr mare de sclave din cele mai felurite medii şi rase, de la circaziene, negrese, arabe şi chiar turcoaice, toate îmbrăcate în voaluri subțiri sub care unduiau corpurile lor frumoase şi tinere. Unele din ele sunt întrebuințate pentru plăceri amoroase chiar sub ochii sultanei. Puterea ei asupra acestor nenorocite era discreționară, absolută, putea să le vândă, să le pună la muncile cele mai umilitoare şi la cea mai mică opunere, chiar şi imaginară, erau biciuite cu cea mai mare cruzime. Iar dacă una din ele îndrăznea să aibe o legătură cu un bărbat, fără ştirea stăpânei, era închisă într-un sac şi aruncată în Bosfor, împreună cu cel ce ar fi îndrăznit să ridice ochii asupra ei.

Niciodată nu i s-a făcut Doamnei Kiajna o atât de frumoasă primire. Fetele tinere dansează în fața lor în sunetele plângărețe ale muzicii turceşti, executată tot de sclave, iar altele servesc dulcețurile şi şerbeturile, distrând pe stăpâna lor şi pe oaspeți în cele mai variate chipuri. Un timp atmosfera pare foarte plăcută, dar pe figurile fetelor se putea citi teama şi groaza la vederea teribilei lor stăpâne. Kiajna este obişnuită cu acest fel de petrecere şi nu obsearvă tensiunea care pune aparent, fără motiv, stăpânire pe sclave, ca la un moment dat, una din ele, să se aruncă la picioarele sultanei, spunând în plânsete că o alta a bătut-o. Ca la o comandă întreaga petrecere îngheață, ochii sultanei încep să sclipească şi cu o voce stridentă porunci să-i fie adusă vinovata în față. Se aud țipete disperate şi plânsete în toate părțile, iar acuzata înaintează cu capul plecat, parcă cerând iertare. Fata bătută continuă să se vaite, zvârcolindu-se la picioarele stăpânei. Sultana se ridică în picioare, o lovește pe pârâta puternic peste față și ordonă sec să fie azvârlită în Bosfor. La auzul sentinței aceasta începe să țipe strident, să ceară iertare, se trânteşte la picioarele sultanei, în timp ce patru femei o ridică pe sus, s-o scoată din cameră. Kiajna care a aurmărit impasivă scena o roagă pe Sultana s-o ierte deoarece nu a avut o vină prea mare şi nu merită moartea, apoi laudă petrecerea, dorind să petreacă plăcut în continuare în seara aceasta. În fața rugăminților Doamnei Kiajna, dar mai ales a galbenilor strălucitori din cufăraş sultana se arată înduplecată, poruncind totuşi să fie biciuită şi astfel incidentul luă sfârşit. Petrecerea reîncepu de parcă nimica nu s-ar fi întâmplat, fetele continuă să danseze, să cânte şi să distreze pe Kiajna şi pe sultana. Iar, ca să facă atmosfera mai plăcută şi să pregătească terenul, Kiajna scoate dintr-o pungă o bijuterie făcută numai din briliante strălucitoare şi o prinde de voalul sultanei, care urmărindui cu interes gesturile, cercetează cu atenție frumosul obiect, ca în cele din urmă să râdă strident, ceeace are asupra fetelor din jur un efect binefăcător. Ele ştiau că scâncetul acesta însemna râs, însemna la ea culmea fericirii. Sultana se ridică de pe sofaua pe care este trântită, merge la una din fete, o ia de mână şi venind cu ea în fața Kiajnei îi zice.

- ´´ Este a ta, ia-o . . . ´´ fata cade în genunchi în fața fostei ei stăpâne şi cu recunoştiință îi sărută amândouă măinile, apoi se trânteşte la pământ şi îi sărută papucii. Lacrimi mari de bucurie îi curg pe obraz; acest gest însemna de fapt eliberarea din aceste locuri splendide ca decor, dar chinuitoare prin tratamentul la care erau supuse aceste ființe ținute ca nişte obiecte de plăcere.
- ´´ Preafericita voastră persoană este mult prea bună cu o sclavă ca mine . . .´´ spune Doamna Kiajna, sărutănd recunoscător mâna sultanei, care este vădit mulțumită că ceeace a făcut a bucurat-o pe cea care i-a adus atâtea daruri frumoase. Fata dată în dar rămâne nedezlipită pe lângă noua ei stăpână, şi, luând un evantai din penaj începu să-i facă vânt. Acuma găseşte Kiajna să pună în fine punctul pe i . Cere sultanei o intervenție pe lângă fiul ei ca să fie primiți în audiență şi vizita luă sfârşit. Kiajna îşi strânge cele câteva lucruri de toaletă pe care le-a luat cu ea şi sărutând poalele voalului sultanei îşi ia rămas bun. Fosta sclavă dăruită Kiajnei se trânteşte în fața sultanei, îi sărută picioarele şi smerită o urmează pe actuala ei stăpână. O cheamă Fatma, soarta, o fată tânără, frumoasă originară din Caucaz. Căzuse sclavă de curând şi sultana o întrebuință pentru diverse treburi personale. Kiajna la rândul ei este bucuroasă că în fine va obține mult aşteptata audiență la Sultan; este sigură de ea, mai ales că scaunul Moldovei este liber acuma. Mai târziu o eliberează pe fată care bucuroasă poate pleca la ea acasă, ca liberă.

Iancu află curând de cele discutate şi de promisiunile sultanei Validé, ca urmare a sumei enorme date peşcheş. Rezultatele nu se lasă mult aşteptate, şi în una din zile la poarta palatului Kiajnei se prezintă un eunuc de la seraiul imperial cu o depeşă din partea sultanei mame în care este din noi învitată, dar de data asta împreună cu Iancu, la unul din palatele ei. Vizita urmează să aibe loc chiar în săptămâna curentă. Iancu fu înştiințat grabnic şi se grăbeşte să vină imediat la sora sa. Se pun în doi toate la punct, se stabileşte ordinea de bătaie găsind de cuviință să-l anunțe şi pe Sinan Paşa de această vizită protocolară. Sultana voia să ştie pentru cine intervine şi cu cine are deaface, dar numirea de voevod trebuia neapărat să poarte şi iscălitura vizirului, fiind bine ca acesta să ştie ce se pune la cale. Firmanul de numire este întocmit de primul vizir şi transmis tot de acesta, dar după ce poartă şi iscălitura sultanului. În acest scop Iancu şi Kiajna merseră chiar în seara aceea la Bartolomeu Brutti care acuma este direct interesat, mai mult ca oricând, el având o evidență foarte clară a tuturor sumelor ce le-a dat lui Iancu în decursul anilor, cu calculul dobânzilor la zi. El este de părere că vizirul să fie înştiințat şi promite că o s-o facă pesonal chiar a doua zi. Iancu cumpără pentru vizita la sultană o bijuterie frumoasă, strălucitoare, la cel mai celebru bijutier din Stambul şi o dă lui Bartolomeu s-o prezinte în dar vizirului; l-a costat aproape zece mii de galbeni, fiind bătută numai în briliante.

După ce toate au fost pregătite, sosi şi ziua prezentării. Dis de dimineață Kiajna trimite o scrisoare la palatul sultanei să-şi anunțe sosirea, cum era obiceiul. Primi de la şeful eunucilor răspuns că totul este gata pentru ora şapte seara. Se ştia că în asemenea ocazii punctualitatea este una din cheile reuşitei. Iancu mereg la ora cinci la sora sa, iar la ora şase şi jumătate porneşte alaiul la drum, aidoma ca data trecută când au fost la vizir. Palatul sultanei este aşezat pe malul Bosforului, mai în afara oraşului, în mijlocul unei grădini imense cu plante şi flori de toate soiurile. Ca să se ajungă la palat trabuia mai întâi travesată o mică fâşie de apă într-o îmbarcațiune poleită cu aur, care aştepta la un debarcader. Mai mulți eunuci îi poftesc pe vas. Sclava care i-a fost dăruită data trecută s-a opus să meargă mai departe. Kiajna o înțelege şi acceptă să aştepte aici la debarcader. După un mers de o jumătate de oră, ajung la un chei unde îi aşteaptă o trăsură imensă, înconjurată de câțiva ieniceri şi patru eunuci în livrele speciale; după ce-i ajută pe toți să se urce o porniră la drum. Iancu şi Kiajna nu scot nici o vorbă în tot timpul drumului. Perdelele au fost trase de se făcu întunerec în trăsură; Iancu vrea să privească afară şi se apleacă ca să dea perdeaua laoprate, dar simte mâna Kiajnei care îl împiedică. În fine, după un scurt drum trăsura se opreşte. Se află în fața unei porți imense, păzită straşnic de o gardă de ieniceri şi de o mulțime de eunuci care aleargă care încotro, cu fel de fel de treburi. Kiajna coboară prima, ajutată de un ofițer, urmată de Iancu, iar cei doi servitori iau cufăraşele cu galbenii şi juvelele şi cu toții aşteaptă ordinele. Iancu priveşte în sus ca să vadă palatul dar obsearvă că în fond poarta nu era a unui palat, ci deschizătura unui zid înalt de cel puțn opt metri. Imediat sunt luați în primire de un agă care îi cercetează din cap până în picioare din privire, iar pe servitori îi percheziționează cu atâta abilitate şi repeziciune că totul se termină în cel mai scurt timp. Aplecându-se în fața Kiajnei şi a lui Iancu, care este îmbrăcat într-un caftan de boier moldovean cu blană pe margini şi cu tichie pe cap, aga cere să-l urmeze. Se traversează o curte mare, un fel de grădină cu arbuşti frumos tunşi şi alei cu pietricele albe care fac un zgomot frumos când sunt călcate. Ajungând la poarta a doua, sunt luați în primire de un alt agă cu care traversează astfel patru curți, iar la poarta a cincea Iancu obsearvă că au ajuns în fine la palatul central al sultanei mamă. Ultimul agă îi dă în primire şefului palatului, un turc imens cu un turban roşu aprins pe cap, cu mustăți întoarse în sus şi un iatagan mare la brâu. Iancu gândeşte că n-ar putea nici măcar să-l ridice cu amândouă mânile dacă ar fi încercat. Totul se petrece până acuma atât de bizar, încât ajunşi aici oftează cu toții. De fiecare dată imensele porți prin care au trecut se deschideau parcă singure, împinse sau trase de eunuci mici dar voinici care poartă turbane imense pa cap. La intrarea în palatul propriuzis, lucrurile se petrec altfel; Iancu cu cei doi servitori sunt poftiți într-o cameră din dreapta, iar Doamna Kiajna într-una din stânga şi se procedează exact ca la

vizitele anterioare de la Sinan Paşa. Iancu este aproape dezbrăcat la piele şi perchiziționat bucățică cu bucățică de nişte eunuci foarte experimentați. Servitorii au fost duşi într-o altă încăpere din fundul sălii şi închişi acolo, sub pază. Doamna Kiajna este ajutată să-şi scoată voalurile de drum, două sclave îi spală mânile şi picioarele şi o stropesc cu apă de trandafir, apoi este învitată să bea o apă parfumată care îi fac respirația plăcută. Ea nu se miră de nimica fiindcă este obişnuită cu acest fel de a trata pe vizitatori. Iancu în schimb nu-şi mai revine, când totul se termină şi se îmbracă, îşi pune ținuta la punct, iar cei doi eunuci îl poftesc să şadă pe un taburel scund. Imediat i se oferă o narghilea cu tutun aprins pe care el n-o refuză, din amabilitate să nu supere pe cineva.

Doamna Kiajna este, imediat după terminarea operațiilor de siguranță, dusă la sultană. Trebuie să traverseze cinci odăi până să ajungă la ea. Toate încăperile sunt destul de mari, monoton mobilate, cu sofale în jur, cu taburete scunde şi cu mese joase încrustate cu sidef, fildeş şi aur. Pereții sunt tapisați în pânză aurie, iar uşile sculptate şi vopsite tot auriu. Două sclave, care o cunosc, o duc până în dormitorul sultanei. Iancu în schimb nu poate merge mai departe decât în camera în care a fost poftit, unde dacă ar fi fost văzut de sultan putea să rişte să i se taie capul pe loc, sau să fie cusut într-un sac şi azvârlit în Bosfor. Kiajna nu i-a explicat toate acestea, fiindcă tot n-ar fi priceput prea multe. Niciunui bărbat nu-i era îngăduit să pătrundă în harem, ci doar până în această anticameră şi numai cu învoirea expresă a sultanei. Validé Sultana o primeşte cu bunăvoință pe Doamna Kiajna, ca deobicei, şi ca să-i facă plăcere, pune să fie adusă fiica ei Dobra, care a intrat în haremul lui Amurat încă pe timpul cât era Sandgeac de Magnezia. Mama și fata se îmbrățişează şi Dobrei îi este permis să se aşeze lângă ea. Atmosfera aici este veselă, femeile sclave dansează în fața lor, sunt îmbrăcate numai în voaluri subțiri, iar trupurile lor se văd goale şi zvelte, unduindu-se în ritmul muzicii. Alte sclave cântă dintr-un fel de ghitare, muzica plângăreață a turcilor şi ca petrecerea să fie şi mai plină de farmec, Validé a trimite şi după sultana Haseki, frumoasa împărătească a lui Amurat al III-lea. În acest timp Iancu își blesteamă zilele și se gândeşte cu ciudă la sora Kiajna care l-a uitat aici şi nici măcar nu i-a spus ce are de făcut. Plictisit, se scoală de pe taburel şi încearcă să iasă pe coridor, dar uşa este încuiată. Mai întâi bate uşor de tot cu degetul arătător dar nimeni nu răspunde. În cameră domneşte o linişte deplină, nici o fereastră nu este şi numai o uşe dublă şi înaltă prin care intrase. Disperat se aşează din nou pe taburel, trăgând ciudos din narhilea de se umple camera cu un fum înecăcios. Întru târziu uşa se deschide atât de încet încât nici nu auzi şi un eunuc mic de statură controlează narhileaua dacă mai arde, pune pe masă o chisea cu dulcețuri şi o ceaşcă cu cafea. Când acesta dă să plece, Iancu nu mai poate răbda, îl apucă de mână cu putere şi-l întreabă în turceasca lui stricată.

- ´´ Cât mai trebuie să stau aici . . . ? ´´ dar degeaba, eunucul se uită lung la el, se desprinde încet din strânsoare şi parcă nici nu i-ar fi vorbit, iese. Iancu aude cum se răsuceşte cheia în broască. Mai târziu era să afle de la Kiajna că acest eunuc era surdo-mut.

Kiajna în schimb aşteaptă ca petrecerea dintre femei să se înteţească, ca să propună ca Iancu să fie văzut. Dealtfel Validé ştie care este scopul vizitei. Kiajna se simte bine, mai ales fiind în preajma fiicei ei Dobra, are ocazia şi permisiunea să vorbească cu ea liber, să-şi împărtăşească impresiile şi gândurile. Întru târziu aduce aminte sultanei că Iancu fraetele ei aşteaptă jos. Validé nu spune nimica, o ia pe nora ei Haseki, cheamă toate sclavele în jur şi porunceşte ca toţi cei prezenţi s-o urmeze, apoi alaiul se îndreaptă spre odaia în care este Iancu închis, spre a fi supus la vederea unor femei. În faţa unui perete se opreşte alaiul şi la un semn al stăpânei doi eunuci dau în lături un panou care nu face nici un zgomot. De aici Iancu putea fi văzut perfect, fără ca el să-şi dea seama că este observat. Este un fel de geamlâc ridicat spre tavan, acoperit de un voal care dă impresia din cameră că este o perdea decor. Camerele nu sunt la acelaş nivel iar cel care stă aici nu putea bănui că este observat. Sultana mamă se apropie de geamlâc, urmată de Haseki, Kiajna şi celelalte sclave şi cu toţii îl privesc un timp pe Iancu care trage din narghilea, mănâncă dulceţuri şi şerbeturile de pe masă. Femeile chicotesc, făcând fel de fel de observaţii la adresa lui, unele mai măgulitoare, dar cele mai multe, care dacă le-ar fi auzit precis că s-ar fi supărat şi ar fi plecat jignit dacă ar fi putut. Apoi peretele este pus la loc, tot din ordinul sultanei mame şi petrecerea continuă până seara spre ora nouă, când Kiajna îşi ia rămas bun, sărută mâna şi partea de jos a voalului sultanei şi pleacă însoţită de fiica ei care o conduce până la uşa de ieşire a salonului, mai mult nu-i era permis când stăpâna era de faţă, chiar pentru ea care nu-i era sclavă ci noră. Încântată de felul cum au decurs lucrurile, dar mai ales a darurilor aduse, sultana Validé a promis că va aranja audienţa la sultan şi că Iancu va fi în fine acceptat ca domn al Moldovei. Haseki nu s-a băgat în afacerile soacrei ei, ea având pe un alt favorit, pe Petru Cercel, dar nu pentru Moldova ci pentru Valahia. Cercel este fiul lui Pătraşcu Vodă şi al Voichii din neamul Bălenilor, frate după tată cu Mihai, cel căruia mai târziu i se va zice Viteazul, pe care Iancu l-a cunoscut la Rodos şi care va juca un rol important în viaţa lui Bogdan, fiul Mariei cu Iancu. Dar protecţia sultanei valora mai mult chiar decât cea a lui Sinan Paşa.

Iancu aproape adormise în liniştea camerei în care aşteaptă. Când uşa se deschide iar Doamna Kiajna îşi face apariţia sare în picoare şi o întâmpină cu bucurie dar şi cu un sentiment de amărăciune datorită faptului că a fost lăsat atâta timp singur.
- ´´ În fine mergem la audienţă . . ´´ spune el bucuros, dar Kiajna pufneşte în râs.

- ´´ Păi audiența s-a isprăvit . . ´´ auzind face o mutră mirată.
- ´´ Cum s-a isprăvit . . ? . eu nu am văzut pe nimeni în afară de acest eunuc tâmpit. . . ´´
- ´´ Te-a văzut şi i-ai plăcut, asta este totul şi ajunge . . . vom merge la sultan şi de data asta vom obține scaunul mult aşteptat . . . ´´ spune ea la urmă veselă. Iancu este în culmea fericirii, uită că a fost lăsat atâta timp să aştepte. Ar fi vrut s-o îmbrățişeze dar se abține de frică să nu se supere. Ajunşi din nou acasă, Kiajna îi povesteşte totul din fir în păr şi a doua zi merg şi la Bartolomeu Brutti ca să-l anunțe şi pe el. Dar, aşa cum se joacă soarta cu oamenii, Iancu nu ştie că de fapt această numirea era nu fericirea lui ci pieirea lui, una tragică.

Capitolul 10

Domnia

Nu trecură nici zece zile de la vizita ce a avut loc la harem, că Kiajna primeşte o înştiinţare că s-a obţinut audienţa la Sultan. Între timp sosesc şi veşti din Moldova, cum că Petru ªchiopul a fost îndepărtat din domnie din cauza certurilor interne pe care turcii nu le-au văzut cu ochi buni, care dăunau tributului care s-a plătit de cele mai multe ori cu întârziere. Însăşi Sinan Paşa a constribuit la aceasta şi a pus o vorbă bună pentru Iancu pe lângă sultan, concomitent cu intervenţile Sultanei Validé. În fine, Padişahul fu convins să-l primească pe acest pretendent la scaunul Moldovei care a promis şi o mărire a tributului. Amurat avea nevoie de bani mulţi pentru războiul pe care îl pregătea împotriva Perşilor, la îndemnurile lui Sinan Paşa. Peste alte câteva zile sosi o a doua depeşă care fixează audienţa pentru joia viitoare. Iancu este în toate halurile şi nu-şi mai găseşte locul. Aleargă în mare grabă la Bartolomeu Brutti care îi promite un nou împrumut; dacă a intrat în horă apoi trebuie să şi joace, a învestit până acuma prea mult ca să renunţe. Obţine un împrumut de încă o sută cinci zeci de mii de galbeni, de data asta cu o dobândă care dublează capitalul într-un an, de, la nevoie se acceptă orice, gândeşte Iancu, mai ales că suma îi este înmânată încă în aceeaşi zi, bineînţeles după îndeplinirea formalităţilor, o chitanţă şi doi martori turci influenţi cari au şi ei partea lor. Galbenii îi pune într-un cufăraş şi îi duce la sora sa Doamna Kiajna; nu are încredere în servitorii săi, mai ales de când a fost trădat de cei pe care i-a adus de la Rodos, care i-au mâncat o parte din banii lăsaţi acasă când a fost întemniţat.

Maria şi Filip pun toate cele necesare la punct. În mare grabă sunt aduşi la Stambul cei doi băieţi, Alexandru pentru a fi dat ca ostatec, aşa cum era obiceiul şi Bogdan ca să fie alături de părinţi. Bogdan este un băiat deştept şi vioi, crescut de o serie de dascăli ca să poată face faţă la curtea domnească a tatălui său, iar cel mare Alexandru a fost pregătit ca să fie ostatec. Bătrânii Paleologi s-au despărţit cu mare greutate de aceşti copii pe care i-au crescut şi de care s-au ataşat. Bătrânul chiar s-a îmbolnăvit şi nu a avut nici măcar puterea să-i însoţească până la port.

În fine, sosi şi ziua cea mare a prezentării. Kiajna a aflat în dimineaţa asta că firmanul de mazilire a sosit la Iaşi pentru a-l aduce pe Petru ªchiopul la Stambul împreună cu întreaga sa familie. Dragomanul său pe lângă poartă a încercat să intervină pe lângă Sinan Paşa dar nu a avut succes, suma oferită de Iancu prin Bartolomeu Brutti era mai mare şi vizirul intervenise deja pentru el la padişach care s-a arătat de acord cu numirea noului pretendent. Fiind ştiut că Sinan Paşa era un duşman al predecesorului său Socoli iar cum acesta a susţinut pe Petru, era firesc ca Sinan să dorească îndepărtarea sa.

Încă de dimineață Iancu este învitat de un ienicer de la palatul imperial să se prezinte în anticamerele sultanului. Are ordin să-l ducă personal. Iancu se îmbracă în mare grabă, ajutat de Maria şi Filip şi pleacă însoțit de ienicer, fără să omită la plecare să-i ofere o punguță cu galbeni, ceeace are un efect miraculos asupra sa, să-i schimbe cu totul atitudinea, devenind chiar amabil. Cufăraşul cu peşcheşul către sultan este dus de doi servitori. Pe drum se opreşte la Doamna Kiajna ca s-o anunțe şi pe ea unde merge. Dealtfel ea ştia că va merge dar nu ştia ziua. Ienicerul este poftit în casă şi tratat aşa cum se cuvine. La ora nouă soseşte micul grup în fața porților palatului imperial, o clădire imensă, situată într-o grădină ca din basme, înconjurată de ziduri înalte şi păzită din toate părțile atât de straşnic încât nici o pisică nu se putea apropia nici măcar de zidurile exterioare ale palatului celui care se intitulează umbra lui Alah pe pământ, sublimul, atotputernicul şi preafericitul padişah, Sultanul tuturor Ottomanilor, Amurat al III-lea, fiul lui Selim al II-lea şi al sultanei Validé Nurbanu. Iancu este dat în primire gărzii de la poartă şi introdus într-o încăpere mobilată cazon, cu cei doi servitori ai săi. Aici aşteaptă câteva ore, până la 12 la prânz, după care este preluat de un alt ienicer şi dus într-o încăpere cu multe sofale elegante şi mese rotunde joase în toate părțile. Servitorii sunt goniți iar în locul lor apar doi eunuci imenşi care îl însoțesc peste tot şi care îi duc cufăraşul cu galbeni. După o altă scurtă aşteptare este luat în primire de alți ieniceri şi percheziționat, fiind dezbrăcat până la piele. Aceste percheziții au fost întețite mai ales după asasinarea lui Socoli, ceeace pe Iancu nu-l mai miră, supunându-se la toate fără să crâcnească; dacă aşa sunt obiceiurile, aşa să fie, gândeşte el, dar totul nu se sfârşeşte aici, aşa cum a crezut el. În această încăpere este ținut alte două ore, până peste ora două după amiază, când este vizitat de un personaj care părea că are o funcție mai mare, fiind înconjurat de o seamă de ofițeri turci. Uitându-se mai atent la el, Iancu îl recunoaşte pe vizirul Siavuş, la care fusese cu mulți ani în urmă, la începuturile sale ca pretendent şi cu care ocazie îl cunoscu şi pe Sinan Paşa. La vederea lui se trânteşte la pământ atingând covorul cu fruntea.

- ´´ Prea înălțate şi preafericite vizir Siavuş, sclavul înălțimii voastre vă sărută picioarele´´ şi sărută cu smerenie vârfurile întoarse ale pantofilor vizirului.

- ´´ Scolaă-te Iancule . . . ´´ spune el pe un ton poruncitor. Iancu se ridică încet în picioare, evită să-l privească şi într-o poziție smerită aşteaptă . . . - ´´ prea fericitul şi prea înălțatul Padişah, Alah să-l aibe în pază . . . a binevoit să te vadă . . . fii fericit că vei vedea fața sa luminată de învățăturile lui Alah . . . ´´ spune Siavuş pe un ton grav.

- ´´ Mulțumesc înălțimilor voastre pentru marea cinste care mi s-a făcut, un umil sclav al înălțimilor voastre, să-l pot vedea pe cel ce umblă în umbra lui Alah . . ´´

- ´´ Pofteşte după mine . . . ´´ porunceşte vizirul şi întregul grup iese din încăpere, lăsându-l pe Iancu la urmă. El păşeşte după ei ca cel din urmă servitor, uitându-se

mereu inapoi ca să vadă dacă cei doi eunuci cu cufăraşul îl urmează; se linişteşte când îi vede venind. Dealtfel aceştia sunt singurii care îl urmează. Tot alaiul parcurge mai multe camere şi de fiecare dată când trec dintr-una, într-alta, uşile se deschid împinse de câte doi eunuci mici cu turbane imense în cap. Se părea că totul se petrece în urma unei voințe ascunse, care fermeca totul. Iancu se simte atât de mic printre aceste mărimi ale marelui imperiu că poate dacă ar fi fost mai slab ar fi dat bir cu fugiții, dar ambiția care îl roade de atâția ani era prea mare şi mai ales voința să ajungă acolo unde el va fi cel mai mare şi va primi pe oameni aşa cum el însuşi este primit aici. Acest gând îi dă curaj, urmându-i mai demn pe cei care îl duc la marele Sultan Amurat al III-lea.

În cele din urmă sosesc într-o sală mare, sala tronului, în fund un piedestal cu un baldachin şi scaunul tronului, sculptat într-un lemn rar, încrustat cu pietre scumpe şi aurit. Totul străluceşte în lumina lumânărilor şi lămpilor de petrol care ard pretutindeni, făcând atmosfera destul de greu de respirat. Locul în care se află tronul este înconjurat de o mulțime de ieniceri înarmați până în dinți. Iancu este dus în unul din colțurile sălii şi poftit să aştepte, în picioare. Cu toate că sunt taburele peste tot, nimeni nu se așează. Siavuș îl părăseşte și-l lasă în seama unui ienicer de un rang mai înalt. În sală se produce din ce în ce mai mare zarvă, mărimile imperiului intră şi ies, servitorii aleargă care încotro, ca la un moment dat toată lumea să-şi îndrepte privirile spre o uşe dublă care se dă în lături, de unde apare Sinan Paşa în toată grandoarea sa. Este îmbrăcat în straie de gală, înconjurat de un întreg stat major. Toată lumea se dă în lături, lăsându-l să treacă, iar unii se apleacă la trecerea sa până aproape de pământ, iar alții mai puțin, fiecare după rangul său. Iancu a preferat să se arunce în genunchi şi să-şi lipească fruntea de covor; este mai bine aşa, gândeşte el, nu se ştie niciodată de unde sare iepurele, din ce fleacuri se pot supăra aceşti oameni susceptibili, care au impresia că funcția lor le este conferită de divinitate însăşi şi că totul le aparține de drept, inclusiv oamenii din jur. Nu este mai puțin adevărat că în marele şi puternicul Imperiu Ottoman earu în fruntea sa unii oameni foarte valoroși, ajunși acolo mai mult datorită meritelor lor deosebite, dar pe de altă parte erau foarte mulți, chiar mulți de tot, cei care au ajuns pe o anumită treaptă a ierarhiei de stat datorită lichelismului, servilismului, al intrigilor, care de cele mai multe ori au dus la crime odioase. Cu toate acestea puterea imperiului nu consta în ataşamentul maselor față de conducătorii lor, nicidecum, ci consta în forța unei armate bine plătită și hrănită, care avea toate drepturile şi de cele mai multe ori dispunea chiar de viața celor care ar fi îndrăznit oricât de puțin să protesteze împotriva stărilor de lucruri existente. Pentru a ucide nu era nevoie constituirea unui tribunal, ci condamnarea era pronunțată după bunul plac al unei mărimi după rangul celui condamnat. În afară de preafericitul şi subliumul Padişah nu exista nimeni care

putea dispune suprem, cuvântul său era lege, vorbele sale erau sacre şi tot ce spunea era considerat ca bun şi se executa aidoma, chiar dacă cei din jur ar fi gândit că se procedează anapoda. În orice domeniu s-ar fi amestecat, indiferent dacă se pricepea sau nu, aşa se făcea cum spunea el. Nimeni n-ar fi îndrăznit să-l contrazică sau să procedeze împotriva voinței sale. ªi acelaş lucru se întâmpla şi cu cei mai mici, fiecare în sfera sa de activitate este un şef absolut; cuvintele lor erau considerate ca sacre şi totul aplicat întocmai, bun sau rău, asta este voia lor. În schimb foarte marea majoritate a cetățenilor acestui imperiu al fricii mureau de foame, se zbăteau în cea mai neagră mizerie, fiind la discreția celor puternici pe care erau obligați să-i servească. Dar această stare nu exista numai în imperiul Ottoman, ci întreaga omenire era în acea epocă împărțită între cei ce aveau şi cei ce nu aveau nimica, pătura mijlocie fiind foarte subțire, din care dealtfel s-au format marii gânditori ai omenirii. Foarte puțini din păturile de sus au dat ceva omenirii, din punct de vedere cultural, căci istorie au făcut, ceeace nu se poate contesta.

Iancu a devenit un fatalist, cineva care nu mai caută să-şi explice anumite situații, lăsâdu-se condus de valurile soartei fără să facă cea mai mică încercare de deviere, mai ales că-şi vede realizarea țelului mai aproape ca oricând, ceeace dealtfel îl va aduce la o pieire foarte puțin demnă de un domn. Un singur semn din degetul mic al umbreu lui Alah pe pământ şi el este sus, ce sublim, ce frumos şi mai ales ce de zăngănit de aur în cuferele particulare, aur stors din sudoarea celor mulți, al supuşilor, aşa după cum un simplu gest al umbrei lui Alah pe pământ şi capul se rotogoleşte pe eşafod.

Sosirea lui Sinan Paşa, considerat ca al doilea om puternic din imperiu după sultan, după asasinarea lui Socoli, înseamnă apropierea sosirii sultanului. Lui Iancu nu-i dă nimeni nici un fel de atenție, fiind privit de parcă ar fi fost cel din urmă servitor. Toată lumea vorbeşte, se fac conversații, se râde şi se povestesc fel de fel de poveşti mai vesele sau mai triste, depinzând de felul cum sunt considerate de cel care le spune. Bunăoară, unul din paşi povesteşte cu mult haz cum a pus să fie tăiate capetele la doi din servitorii săi cari au fost bănuiți de dispariția unei narghilele; nu voiau în ruptul capului să spună unde au ascuns-o şi atunci a pus să li se taie capetele, ca imediat să apară un fiu de-al său cu narghileaua, spunând că a luat-o în unul din chioşcurile din grădină ca să tragă câteva fumuri. Paşa face mare haz de panica care a pus stăpânire pe întreaga servitorime. Pentru ei era o poveste veselă din moment ce râdeau şi se amuzau.

La un moment dat, spre ora patru după amiaza, îşi fac apariția o seamă de eunuci mici cu turbane mari în cap care întind covoare pe jos, de la uşa dublă de unde a

apărut Sinan Paşa, până la tron. Toată lumea se rânduieşte după un anumit fel, după măriri şi chiar lângă uşe Sinan Paşa cu întreg statul său major de ofiţeri, lângă el vizirul Siavuş, iar pe măsură ce se depărtează alţi paşi mai mărunţi, dar niciunul cu mai puţin de două cozi. Mai întâi apar o mulţime de ofiţeri şi ieniceri care se plasează dealungul pereților și în jurul tronului, pentruca imediat să apară sultanul Amurat al III-lea. Ca la o comandă întreaga curte se aruncă în genunchi ridică mâinile în sus, se apleacă până ating covoarele cu fruntea. Sultanul se îndreaptă spre tron urmat de o întreagă ceată de eunuci, din care unii îi duc trena, alţii făcându-i vânt cu evantaie din pene colorate, iar alţii duc fel de fel de obiecte pe care Iancu nu le poate distinge. Dealtfel el nici nu l-a văzut trecând pe sultan, fiindcă n-a îndrăznit nici măcar să tragă cu coada ochiului, văzând numai vârfurile întoarse ale pantofilor padişahului. Pe măsură ce sultanul trece, asistenţa se ridică în picioare. De la intrare Sinan Paşa s-a rânduit în dreapta stăpânului său iar Siavuş la stânga. Amurat se suie pe tron, se aşează şi ca la un cuvânt întreaga lume este în picioare. Iancu se ridică cu greutate fiindcă încheieturile îl dor din cauza reumatismului căpătat la Edi Culé. Îl vede pe padişah stând pe tron, iar în dreapta sa pe Sinan Paşa şi în stânga pe Siavuş. Cu toţii sunt înconjuraţi de o mulţime de ieniceri care formează aproape un zid în jurul lor. Iancu stând în spate, se ridică pe fârful picioarelor ca să poată vedea ce va urma, cum va decurge audienţa faţă de atâta lume, neştiind că de fapt toate acestea nu erau organizate numai pentru el, ci se ține printre altele şi un fel de sfat, cu care ocazie va fi şi el prezentat ca noul domn al Moldovei. Credea că va fi introdus la sultan în audienţă particulară cu care ocazie i se va înmâna firmanul de numire, dar constată că nimeni nu i-a spus ce să facă și unde să stea și nici nu știa cum va fi anunțat să se prezinte în fața sultanului. Sultanul Amurat al III-lea este mic de statură, cu ochi mari, nasul acvilin, buzele groase, tenul palid şi un aer flegmatic. Poartă o barbă gen colier, mustăţi lungi care vin peste barbă. Are o privire drept înainte, fără să clipească, de parcă ţinteşte ceva în depărtare. Pe cap poartă un turban mare, rotund, care are în creştet o ieşitură şi în partea stângă o mare pafta bătută în pietre preţioase care strălucesc la lumina sutelor de lumânări. Peste umeri are o mantie largă, ţesută cu fire de aur, cu nasturi din pietre preţioase. Cu toate că nu este gras, îmbrăcămintea îl face mai masiv decât este în realitate. După ce se aşează pe tron este servit pe o tavă cu o chisea cu şerbet din care ia o linguriță pe care o trece uşor pe limbă, servit de un turc slab cu un turban mare pe cap, apoi porunci ceva lui Sinan Paşa. Lui Iancu i se îmgheață sângele în vine, dar își revine fiindcă în fața sultanului se trântește la podea un pașă, care după ce se ridică îi vorbi pe turcește atât de repede că Iancu nu pricepu nici un cuvânt. După asta urmară şi alţii, fiecare dând parcă un raport asupra sectorului pe care îl conduce. Sultanul se arată vădit mulţumit şi de fiecare dată face un semn din mână, ceeace însemna că întrevederea cu respectivul a luat sfârşit, după care se trânteau din nou alţii la podea, sărutau vârfurile

pantofilor stăpânului şi se îndepărtau cu spatele spre fundul sălii. Toate acestea au durat mai bine de o oră, după care un ofițer se apropie de Iancu şi apucându-l de mânecă îl duce în fața sultanului. Ajuns se trânteşte şi el la podea, dar nu cu capul aplecat ci se întinde cât este el de lung în fața tronului şi sărută vârfurile pantofilor. Sinan Paşa care şi el venise îl ridică şi spune sultanului că el este Iancu din neamul Muşatinilor, că este pretendent la tronul străbunilor săi, scaunul fiind vacant. Dar sultanul nici nu-l priveşte, dă din cap în mod aprobator şi ordonă sacadat să i se dea stegaul de învestire. Lui Iancu îi bate inima în piept atât de tare încât la un moment dat are impresia că nu va mai apuca să iasă de aici. Îi este teamă să nu cadă mort în fața tronului. Auzind cele spuse se trânteşre din nou pe podea, sărută din nou pantoful sultanului, dar nu îndrăzni să spună nici măcar un cuvânt, apoi se retrage însoțit de Sinan Paşa în fundul sălii alături de paşii care au dat rapoarte. Sosit aici, răsuflă uşurat. Deodată se sperie, îşi aduce aminte că a venit cu un cufăraş plin cu galbeni. Îl întreabă pe ienicerul care l-a condus până aici.
- ´´ Fiți fără grije înălțime . . . au fost dați şi preafericitul nostru stăpân i-a văzut . . ´´ spune el spre satisfacția lui Iancu, care dealtfel odată numit nu mai era important ce s-a petrecut cu acest cufăr. Deci totul a mers strună, acuma putea să plece în Moldova, să ocupe tronul țării pe care l-a râvnit atâta şi pentru care a şi suferit. Spre seară se pomeni din nou în stradă. Cei doi servitori l-au aşteptat cu multă răbdare. Ajuns acasă povesteşte Mariei şi lui Filip cele întâmplate şi cu toții izbucnesc în plâns de bucurie. Cu toate că Maria din neamul mare al Paleologilor va deveni în fine regină după voia bătrânului ei tată, inima ei nu este împăcată. Se uită în grădină și-l vede pe Alexandru jucându-se cu Bogdan, trag cu arcul; sărmanul băiat va trebui sacrificat. Dar nu spune nimica ca să nu strice buna dispoziție. Iancu se schimbă la repezeală şi fuge într-o doară la Doamna Kiajna unde este aşteptat şi de Bartolomeu Brutti. Prezenți sunt şi delegați ai boierilor moldoveni care au venit special să se închine noului voevod, aşa cum se obişnuieşte. Deobicei aceşti boieri veneau aici cu pâri împotriva vechiului domn dar și să se închine noului, ca apoi să ia totul de la început, pâră impotriva noului devenit vechiul, închinarea către cel nou şi aşa mai departe. Acuma este Iancu noul voevod şi deci persona grata, aşa că capetele trebuie să plece în fața sa. Printre ei se găseşte Iani comisul, Lupul Stroici, Iuraşcu, Golău şi mulți alții pe care Iancu se va sprijini în timpul domniei. Încă de la intrare este primit cu mare bucurie şi se poate auzi din toate părțile.
- ´´ Să ne trăiești măria ta . . . ´´

Casa Kiajnei este ticsită de lume. Nicola şi Bernardo l-au însoțit până aici, mândri că sunt alături de un prinț domnitor, dar şi datorită faptului că vor lua parte la împărțirea prăzilor. Iancu are o mină veselă şi nu-şi mai încape în piele. Parcă nu

mai este atât de plecat de spate. Umblă cu capul sus, priveşte pe toți cu superioritatea rangului său. Totuşi doreşte să-şi arate recunoştiința pentru primirea caldă care i s-a făcut şi mergând la fiecare, spune, bătându-i prietenos peste umeri.
- ´´ Să ne trăiți boieri mari şi domniilevoastre, aşa cum îmi urați şi mie . . . să facem casă bună şi mai ales să ne împăcăm, aşa cum stă bine unor oameni de rangul nostru . . . ´´ Pronunță aceste cuvinte de parcă a fost domn de o viață întreagă, fiind convins că i se cuvine respectul care se dă unui prinț domnitor, stăpânul Moldovei şi a tot ce se mişcă în ea. Întrevederea cu Kiajna, Bartolomeu Brutti şi ceilalți boieri este extrem de binevenită fiindcă s-a pus la punct o mulțime de amănunte în legătură cu venirea sa în țară. Nu fusese niciodată acolo şi voia să afle cât mai multe despre ea, mai ales să ştie ce se mai petrece prin meleagurile Moldovene. Astfel a fost informat că toți frații Potcoavă au fost îndepărtați, că acuma este în fine linişte, cu toate că țara este secătuită de marele tribut ce trebuie plătit Porții şi de desele răzmerițe ce au peste tot loc. Oamenii nu mai lucrează, ci care mai de care fuge de la locul său, ca apoi să vină tot înapoi, după cum era cazul, ceeace are un efect dezastros asupra economiei țării. Dar, în afară de tribut porții, Iancu va trebui să plătească imensele sume pe care le-a împrumutat, chiar dublu şi uneori triplu, din cauza marilor dobinzi, ceeace va necesita ridicarea impozitelor; deocamdată însă nu se pune problema, principalul fiind că a fost numit domn. Ce va urma va vedea, gândeşte el, nevrând să dea de la început impresia că va face lafel ca predecsorii săi.
Seara, ține un alt consiliu cu familia, la el acasă. Se hotăreşte ca Filip să plece de urgență la Prasonissi să aducă şi restul familiei, fetele Elena, Kiajna, botezată aşa după sora sa Doamna Kiajna, Despina şi cea mai mică Voica, o fetiță ce deabea a împlinit trei ani. Toate au fost botezate după nume româneşti neaoşe, la sugestiile lui Bartolomeu Brutti, care s-a informat îndeaproape în acest sens. Peste două săptămâni sosesc şi fetele însoțite de guvernanta angajată de Doamna Maria. Capugiul care a plecat în Moldova cu firmanul de mazilire a lui Petru şi cel de numire a lui Iancu a convocat la Iaşi divanul unde s-a stabilit ca o solie de boieri să vină să ia în primire pe noul domn, dar aflându-se că aceştia se aflau deja la Stambul, ordinul fu retractat. Cu câteva zile înainte de plecare Iancu fu chemat la cancelaria lui Sinan Paşa unde i se dădu frimanul de numire precum şi steagul. Acuma nu mai are nici un dubiu. Bartolomeu Brutti varsă lui Sinan Paşa încă o sută de mii de galbeni, la cererea sa expresă, ceeace are darul de a-l atrage definitiv de partea lor.

Iancu este în mare fierbere. Bartolomeu Brutti se grăbeşte să-şi facă bagajele, urmat de Bernardo Borisi şi Nicola, care deveniseră foarte servili în ultimul timp, mai ales de când Iancu a început să aibe mari şanse să devină domn în Moldova. Casa din Rodos a fost închiriată altui pretendent, dar pentru scaunul Valahiei, lui

Petru Cercel, fiul lui Pătraşcu cel Bun. Casa din Constantinipole unde stă Iancu geme de lume. În toate odăile se găsesc câțiva din cei ce urmează să-l însoțească în Moldova, printre care şi delegația de boieri Moldoveni. Mulți sunt din cei ce aleargă după un ciolan mai mare, aşa a fost atunci, aşa este şi acuma şi aşa va fi în veci vecilor. Copiii se joacă în grădină, ascunzându-se prin toate ungherele, speriind pe oaspeți. Cu câteva zile înainte de plecare Maria primi vestea care o îndureră mai mult ca orice. Peste bucuria că va fi Doamnă, se aşterne asupra ei durerea de mamă, fiindcă turcii au cerut ca zălog pe unul din copiii săi, pe Alexandru, cel mai mare, aşa cum este obiceiul. Dealtfel ea ştia asta mai de mult, dar acuma când se concretizează a devenit realitate. Este neapărat necesar ca fiul cel mare al domnitorului numit să rămână ca ostatec la Stambul, ca preț al loialității de care trebuie voievodul să dea dovadă că nu va trăda pe cei ce l-au numit. Maria îi pregăteşte fiului toate cele necesare şi roagă o familie de greci prieteni să aibe grije de el, care dealtfel nu mai este atât de mic, ştiind destul de bine că va fi despărțit de ai săi pentru ambiția tatălui său de a ajunge voievod în Moldova. Maria în disperarea ei încercă de câteva ori să-l convingă pe Iancu să ceară anularea aceast obicei, dar asta nu era posibil şi curând îşi dă seama că aceasta ar fi echivalat cu stricarea a tot ce s-a realizat până acuma. Situația trebuie deci acceptată şi încetul cu încetul totul intră din nou în normal. Alexandru este instalat la familia de greci, bineînțeles la aprobarea expresă a Porții, căci altfel ar fi trebuit să locuiască în apartamentele special amenajate pentru aşa ceva la Edi Culé. Măcar atâta obținu Doamna Kiajna de la sultana mamă Validé.

Între timp află Iancu, că Petru ªchiopul a sosit la Constantinopole împreună cu familia şi ca să fie sigur că nu va avea neplăceri din partea sa o roagă din nou pe sora sa Kiajna ca să-l viziteze pe Sinan Paşa pentru a-l ruga să facă în aşa fel ca să-l expedieze tocmai în Africa, intervenție ce e avut succes, fiindcă imediat Petru a fost îmbarcat pe o corabie şi trimis la Aleppe, acolo unde fusese şi Kiajna, singur fără familie, deoarece Maria soția sa a căpătat permisiunea să se stabilească la familia ei din Constantinopole, care locuieşte în Fanar, având relații multiple printre mărimile imperiului. Cu bani mulți au obținut ca fiica lor să rămână la ei împreună cu nepoata Maria, o fată tânără, foarte frumoasă, care este curtată şi pețită de bogatul negustor Zotu Tzigara, grec din Ianina. Tatăl ei Petru ªchiopul l-a ales mai de mult ca ginere şi l-a chemat cu ani în urmă în Moldova, dându-i fel de fel de titluri de boierie şi posibilitatea să-şi mărească averea care era şi aşa destul de mare. El se află la Stambul când sosi vestea mazilirii lui Petru şi alergă în toate părțile, întrebuințând toate influențele de care se bucura, dar nu a putut face nimica, datorită tenacității lui Sinan Paşa. Până la urmă renunță, dându-şi seama că a insista ar însemna să-şi atragă ura puternicului vizir, omul zilei, care pregăteşte războiul împotriva Perşilor, dar nu numai asta, Tzigara este un ortodox

convins care ajută cît poate biserica din Imperiul Ottoman, ceeace a avut darul de a atrage atenția asupra sa a lui Sinan Paşa, care este un mare duşman al creştinătății. Doamna Kiajna aflând că Doamna Maria nu fu trimisă cu soțul ei se hotăreşte să meargă să facă pâră la sultana Validé, dar se lovi de sultana Haseki, care la insistențele lui Petru Cercel, pretendentul la scaunul Valahiei şi favoritul ei în această privință, obținu de la sultan personal permisiunea să rămână la Constantinopole, ceeace convige pe Doamna Kiajna să nu mai insiste, dâdu-şi seama că nu este bine să-şi atragă ura lui Hasechi, cu toate că ea era acuma în dizgrație, dar fiul ei cel mare va domni în locul lui Amurat şi nu se poate şti niciodată ce-ți rezervă viitorul. În fond dacă Petru era la Aleppe, Maria fiind o fire ștearsă, fără vlagă, fără puterea de a lupta, nu era deci periculoasă. Totuși, ca să se asigure că nu se va unelti împotriva lui Iancu, Kiajna plăteşte un om care s-o informeze de toate mişcările Mariai, dar mai ales cele a familiei ei, cea bogată a Amiralilor. Firele de păianjen sunt bine țesute de ambele părți, rămânând de văzut care sunt mai rezistente la nenumăratele intrigi şi lupte pe ascuns.

În acest timp scurt cât are încă de stat la Constantinopole, Iancu nu stă cu brațele încrucișate. Se sfătuiește în permanență cu Bartolomeu Brutti și cu boierii veniți să-l întâmpine. Astfel se hotăreşte ca grecul Nicola să plece cu o depeșă secretă la Cristofor Bathori, voievodul Transilvaniei, ca să-l anunțe că Iancu a fost numit voievod în Moldova, cerându-i în acelaş timp o mică armată formată din lefegii, care să-l întâmpine la sosirea sa în Moldova, fiindcă el nu cunoştea pe nimeni acolo, voind să fie păzit aşa cum se cuvine unui stăpânitor. Aceştia trebuiau să-l însoțească de la graniță până la Iași, iar dacă va găsi de cuviință îi va putea păstra pentru el. Dealtfel, aşa cum era obiceiul, convoiul voevodal cu familia şi acoliți va trebui neapărat să fie însoțit de o gardă turcă, puternică, care la nevoie să-l impună ca voievod, dacă s-ar ivi vreun neprevăzut, dar el voia să aibe şi oamenii săi proprii, de care să dispună aşa cum va crede de cuviință. Nicola pleacă cât se poate de curând şi în zece zile soseşte la Bathori, care îi promite ajutorul, numai să i se spună ziua sosirii sale la granița țării Moldovei, la Galați. Îi este dat căpitanul Toma Nagy cu două sute de călăreți, numai unul şi unul, oameni foarte scumpi, dar foarte viteji şi cu mult curaj, de care se va putea sprijini cu nădejde.

După ce fură toate pregătirile plecării puse la punct, spre Crăciunul anului 1579 fu totul gata. Au fost închiriate o sumedenie de care, se formează garda de ieniceri, cu un comandant, un om destul de pregătit, care în acelaş timp are misiunea de a-l instala pe noul voievod în scaun, precum și a-l apăra în timpul călătoriei. Pe lângă delegația de boieri, cei care au venit cu pâra impotriva lui Petru, au sosit şi alții mai tineri, care voiau astfel să se pună bine cu noul lor domn. S-au cheltuit o sumedenie de bani, au fost cumpărate alimente şi arme, făcându-se atâtea cufere,

încât până la urmă trebuiră să renunțe la parte din ele, deoarece nu au mai încăput în carele închiriate. Dealtfel Iancu va avea un dragoman pe lângă poartă care se va îngriji şi cu trimiterea restului de bagaje.

În ziua plecării se produce mare zarvă în fața casei lui Iancu. A venit mai întâi garda de ieniceri în frunte cu comandantul, un turc mai tânăr, simpatic, care devine binevoitor când primi o punguță destul de măriricică cu galbeni. Cu toții laolaltă sunt circa o sută de oameni înarmați, călări, apoi vin boierii, servitorii şi întreaga familie a lui Iancu. Forfota este mare, se încarcă carele, se duc cuferele grele, copiii străzii aleargă în toate părțile, iar spre ora opt seara fură gata de plecare. În carele din față stau boierii cu bagajele lui Iancu şi ale lor, servitorii, iar carul mare cu voievodul şi familia este rânduit mai la mijloc, ca să fie păzit de eventualele atacuri ce au loc în aceste meleaguri foarte repetat, iar în spate sunt carele lui Bartolomeu Brutti, Nicola şi Bernardo Borissi. Ienicerii călări înconjoară convoiul, în frunte merge comandantul înconjurat de zece călăreți, paza sa personală. Oamenii de prin casele vecine au ieşit în stradă, iar copiii cartierului aleargă după ei, făcând un zgomot asurzitor. La plecare se ridică pe uliță un praf înecăcios, care iese de sub copitele cailor. Peste două ore se ajunge în fine în afara oraşului şi totul se sfârşeşte până aici cu bine. Iancu este mândru şi în acelaş timp în culmea fericirii. Merge în fine în țara sa, unde va domni peste toți şi toate, unde el va fi cel mai mare şi mai respectat. Nu va mai trebui să se aplece până la pământ în fața fiecărui mic funcționar. Totul era cum să conducă, dar mai ales cum să ştie să-şi plătească datoriile, ca apoi să-şi făurească o avere proprie, aşa cum s-a obișnuit în toate timpurile, cum se obișnuiește și cum se va obișnui și în viitor, căci oameni suntem şi propria persoană trece peste ceilelți, chiar dacă se trâmbițează contrarul. O tempora o mores. În afară de asta sunt însoțiți de acest parazit Bernardo Borissi, de Nicola care a devenit util prin agilitatea sa de a trata, dovedindu-se un bum secretar, precum şi de Bartolomeu Brutti care îl urmează numai pentru a încasa datoriile şi dobinzile care depăşesc cu mult datoria propriuzisă, oameni ce nu au nimica comun cu țara unde va domni Iancu, dar ce să-i faci, trebuia să-i accepte că în fond aceştia, mai ales Brutti, au facilitat suirea sa pe tron. Dar cu toată bucuria reuşitei, despărțirea de fiul lor Alexandru este foarte dureroasă, în primul rând pentru Doamna Maria, dar şi pentru Iancu, cari amândoi îşi iau cu mare greutate rămas bun de la el, trebuind să rămână ca zălog la turci, ca garanție că nu-i vor trăda pe cei care l-au cocoțat acolo sus.

După un drum de zece zile în care timp nu se petrece nimica deosebit şi Iancu are crize puternice de podagră, boală căpătată la Edi Cülé, alaiul ajunge în fine la Galați. Aflând de sosirea convoiului, o mulțime mare se strânge pe malul Dunării, cu tot frigul de afară; aerul este sărbătoresc, ninge şi clopotele bisericilor bat de

zor. Este dublă sărbătoare, în primul rând întreaga țară este în pregătirile sărbătorilor de Crăciun, peste tot se aude guițatul porcilor care sunt tăiați şi în al doilea rând oamenii speră că noul voievod care vine, îi va mai ierta de multiplele dări apăsătoare la care au fost supuşi de către boieri sub oblăduirea lui Petru, care le făcea în voie, dar care trebuia să trimită din ce în ce mai mult la Poartă, pentru a se menține în scaun, ceeace dealtfel nu prea l-a ajutat, deoarece boierii nu erau mulțumiți cu el, simțindu-se ei înşişi jegmăniți şi aşa mai departe, unii nu erau mulțumiți cu alții şi alții cu unii, ceeace s-a repetat în tot cursul istoriei acestei țări de oameni muncitori. Jegmăneala era singura metodă a Domnului de a se ține în scaun şi pentru asta era necesară oprimarea mulțimii de către boieri şi a boierilor de către Domn, un cerc drăcesc care nu luă sfârşit. Dar, oamenii nu aveau de unde să ştie că noul Domn avea aceleaşi intenții ca predecesorii săi, jegmăneala, mai abitir ca ceilalți.

Carele sunt trecute peste Dunăre pe nişte bacuri special construite. Iancu nu s-a dat jos şi a tras perdelele ca să nu intre prea mult frigul de afară, îl dor oasele, dar cu toate acestea este vesel, o bucurie de necrezut îi cuprinde sufletul, dar în acelaş timp o teamă vagă în viitorul care îi stă în față. Oamenii de afară nu-l interesează, nu vrea să-i vadă. Pentru el aceştia sunt numai nişte subiecte bune pentru a-i procura galbenii necesari şi pentru asta va avea grije. Principalul este că a ajuns în fine în țara pe care a visat-o atâta vreme şi asta este mare lucru; a ajuns la cea mai înaltă culme a clasei sociale din care a ținut întotdeuna să facă parte, prin plocoane în fața unor stăpâni cărora a trebuit să le sărute tălpile pantofilor, în fața cărora trebuia să se târâie pe podea, dar asta a trecut, gândește el, acuma cei de aici vor trebui să se ploconească în fața sa, dar la nevoie va trebui şi el s-o facă în fața stăpânilor săi, fără să bănuiască că va avea şi alți stăpâni ce vor veni din nord, de care va depinde. Dar deocamdată situația este pentru el clară, a ajuns aici, a intrat în horă şi va trebui să joace. La Braşov nu a scris de teamă ca nu cumva să vină acuma bătrâna sa mamă Ecaterian Weiss şi sora sa Inge, care între timp s-a căsătorit cu un meseriaş din breasla cizmarilor, om cu stare care a înființat o manufactură de încălțăminte. Iancu s-a supărat atât de tare pe ea încât nici nu a mai vrut să ştie ceva de acasă, în realitate un pretext pentru a rupe cu familia din care se trăgea, de care îi este ruşine. Tatăl murise de inimă rea, era doar fiul său care s-a lepădat de el cu atâta neruşinare şi asta pentru a ajunge acolo unde nici nu avea dreptul, gândea bătrânul care niciodată nu a fost convins că tatăl băiatului său este un prinț. El i-a fost tată şi nici unul altul. De inimă rea muri pe neaşteptate. De când a avut propria sa familia cu o adevărată principesă din marea familie împărătească a Paleologilor, Iancu nu mai voia să ştie nimica de cei din mediul cărora a ieşit. Dar şi mumă-sa a suferit mult din cauza asta, ea care a făcut tot posibilul ca fiul ei să plece la Stambul, i-a dat economiile şi s-a privat de aproape

tot ce a avut pentru ca el să-şi atingă scopul. O vreme sărmana mamă i-a scris, dar văzând că nu primeşte nici un răspuns, a renunțat, în mintea ei nu mai avea nici un fiu. Dealtfel în anul 1580, adică un an după venirea sa în Moldova, Ecaterina Weiss muri, fără ca fiul ei să afle ceva, fiindcă Inge nu i-a scris, bănuind pe bună dreptate că fratele ei nici nu va veni la înmormântare. Iancu voia să i se piardă urma, să nu se mai ştie cine este el în realitate, de unde a venit, el prinţul descendent din marele neam al Muşatinilor. Gândurile acestea îi trec prin minte în timp ce bacul lunecă lin pe luciul apelor Dunării umflate. Pe partea cealaltă, la Galați lume multă pe chei, cu tot frigul de afară. În momentul când bacul acostează pe malul Moldovenesc se aud urale puternice.

- ´´ Să ne trăiască Ion Vodă . . . . să ne trăieşti măria ta . . . bine ai venit măria ta . `` şi multe altele. Dealtfel aceste strigăte veneau de la oameni plătiți de boieri. Pentru cei mulți, venirea sau plecarea unui voievod era tot una, şi unul şi altul şi cel vechi şi cel nou, toți aveau datorii mai mari sau mai mici care trebuiau plătite din sudoarea lor; pentru ei totul este un spectacol jalnic, o mascaradă fără sens. Unde mai erau timpurile măreţului ªtefan zis Cel Mare şi Sfânt, acest adevărat Muşatin, atletul lui Dumnezeu pe pământ cum l-a numit Papa, apărătorul creştinătăţii împotriva puhoiului de anticrişti, care nu avea nevoie să jegmănească propriul său popor pentru a-şi plăti scaunul. Petru deabea terminase să plătească datoriile făcute cu ocazia numirii sale şi acum vine un altul, cu alte datorii, deci cu alţi debitori nemiloşi şi hrăpăreţi. În afară de asta se vorbeşte în toată ţara că noul voievod este lotrean, că aduce cu el un episcop care să convertească ţara la credinţa lor, cum dealtfel a încercat s-o facă şi Despot Vodă, cel ce a fost tăiat şi făcut bucăţele de către boierul Tomşa, şi, cum sângele sânge cere, a fost şi el tăiat de către regele Poloniei după ce s-a numit voievod din proprie iniţiativă sub denumirea de ªtefan Vodă. Multe se vorbeau în popor, zvonurile circulau de colo până colo, fără ca cineva să cunoască adevărul, dar boierul Condrea Bucium a venit cu mult timp în urmă la Constantinopole, la aflarea veştii că un anume Iancu va fi numit voievod în locul lui Petru. A căutat să afle cine este acest pretendent şi află multe lucruri, mai ales de la oamenii din preajma Kiajnei. Iancu nu a ştiut niciodată de această acţiune a lui Bucium, deoarece totul s-a petrecut foarte bine mascat. Încetul cu încetul firele l-au dus şi la Braşov, unde află în fine cine este adevărata mamă a lui Iancu, curelăreasa Ecaterina Weiss. Încă înainte să ajungă Iancu la Iaşi, Codrea spuse la mulţi din oamenii săi cine este în realitate noul domn. ªi ca să nu dea de bănuit a venit şi el la Constantinopole împreună cu ceilalţi boieri ca să i se închine, fiind mai abitir alături de el decât cei cari au venit mai mult sau mai puţin de bună credinţă.

Pe cheiul de la Galaţi veni şi pârcălabul oraşului împreună cu toţi boierii mai de frunte de prin preajma locului, precum şi negustorii de vază din oraş. În mulţime

se află oameni plătiți să strige, dar şi mulți care cască gura. O gardă militară formată din oşteni moldoveni, destul de zdrențăroşi, se rânduieşte în dreapta şi în stânga debarcaderului cu un căpitan în frunte care se prezintă noului Domn.
- ´´ Să ne trăieşti măria ta, Moldova vă aşteaptă . . fiți binevenit, țara vă aşteaptă . . ´´ vorbeşte tare ca toată lumea să audă ce spune, iar la urmă izbucnesc oştenii în urale, aruncând cu sulițele în sus. Pârcălabul înaintează, îl primeşte pe Iancu aşa cum se cuvine, îi sărută mâna respectuos şi în fine îl pofteşte să coboare în țara sa. Iancu este emoționat, îl invită pe pârcălab în caleaşcă alături de el şi întreg alaiul porneşte spre oraş urmat de toți cei prezenți. Iancu dă perdelele caleşcii laoparte ca să salute mulțimea, făcându-le semn cu mâna. Maria fu pusă să privească pe ferestruica cealaltă, ca să surâdă mulțimii din acea parte, ceeace făcu cu destulă strângere de inimă. În străfundul sufletului ei are teamă de aceşti oameni, erau mulți şi tot ce este mult este şi puternic, gândeşte ea, dar ca să-i facă domnitorului pe plac se supune.

Galațul este un oraş cu căsuțe din lemn, fără caturi, cu biserici frumoase din zid, cu ulițe noroioase, copii se joacă în lapovița care se aşterne, porcii aleargă speriați de colo până colo la venirea alaiului domnesc, iar găinile zboară peste gardurile dărăpănate ale caselor. Printre cei prezenți se află şi mulți preoți care scot din cădelnițele lor mult fum de tămâie, dar metropolitul țării nu se arată, ştiind că noul venit este de altă credință decît cea strămoşească moldovenească, cu toate că la nunta cu Maria s-a lăsat botezat ortodox, fără însă să aibe o patalama la mână care să ateste aceasta. La asta Iancu nu s-a gândit; n-a ştiut şi nu şi-ar fi închipuit că pentru moldovenii lui, faptul că este botezat în altă credință înseamnă foarte mult şi este unul din cele mai serioase motive de a nu fi iubit, mai ales că nu de mult lafel a făcut şi acel Despot Vodă care a căutat să-şi impună credința țării. Dar, este adevărat că Iancu nu are aceste intenții, în primul rând fiindcă niciodată nu a fost prea credincios, cu toate că mumă-sa l-a crescut strict în religia lor, şi apoi era şi Doamna Maria din neamul împărătesc al Paleologilor, o ortodoxă convinsă, iar copiii lor tot în credința asta au fost botezați şi crescuți. Dar pe Iancu nu-l interesa nimica din toate acestea, totul era să facă cât mai mulți bani, ca în primul rând să plătească datoriile pe care le contractase pentru a ajunge domn şi în al doilea rând pentru a se căpătui, să devină mare senior cu palate, caleşti, gărzi personale, onoruri şi multe altele. În acest context se mişcă alaiul domnesc prin ulițele noroioase ale Galațiului. Lefegiii dați de Cristofor Bathori au sosit cu o zi înainte, conduşi de acel Toma Nagy, dar conform ordinului primit nu s-au prezentat la debarcare, ci oştenii fiind postați în preajma casei unde urma să fie găzduit voevodul cu familia sa peste noapte. Aici se prezintă Toma Nagy milităreşte şi încă în prima seară au avut loc tratativele dintre el şi Iancu. Astfel i se promite o sumă fixă pe an din care să-şi plătească oamenii, iar de partea sa se obligă să lupte

alături de voievod în caz de pericol. Dacă era nevoie, Toma Nagy trebuia să aducă mai mulți oameni, până la câteva mii. A doua zi de dimineață convoiul porneşte din nou la drum, însoțit de garda turcă şi de cea a lui Toma Nagy, ceeace nu deranja nici o parte. Dimineața Iancu refuză să meargă la o slujbă religioasă pregătită special pentru el, spre marea indignare a oamenilor, dar nu o făcu din principiu de a nu merge, ci din graba de a ajunge cât mai repede în capitala țării. Poate că dacă ar fi ştiut ce sentimente a semănat din prima zi, s-ar fi dus; clerul voia în felul acesta să-şi arate ataşamentul față de noul voievod. Nicola care s-a plimbat printre oameni ca să afle câte ceva, a auzit comentariile şi l-a anunțat şi pe Iancu, dar a fost prea târziu fiindcă oamenii s-au împrăştiat şi preoții au plecat. Până în cele din urmă el şi-a dat seama de greşala făcută, dar timpul trecea şi nu putea întârzia plecarea. Pentru a fi sigur, cere pârcălabului de Galați o gardă suplimentară de oşteni moldoveni, pe care o pune sub comanda lui Bartolomeu Brutti. Dar față de aceştia, cei ai lui Toma Nagy nu aveau asemănare, ei fiind oşteni de meserie care ştiau să lupte, să asculte şi să-şi respecte superiorul, pe când gloata de moldoveni este formată din țărani înarmați cu securi şi bețe, cari erau obişnuiți să lupte ca să-şi apere glia şi bruma de avere pe care reuşeau s-o agonisească în scurtele perioade de linişte relativă. Cu aceştia se transformă garda lui Iancu într-un fel de mică armată pestriță, cu care înainta spre capitala țării, Iaşul. La început comandantul gărzii turceşti a fost oarecum nedumerit văzând oastea lui Toma cu lefegii lui, dar i se explică că Iancu nu are încredere în oamenii de prin partea locului şi a apelat la aceştia pentru a întări paza, şiretlic ce prinde destul de uşor. În felul acesta fu împăcată şi capra şi varza, argumentul fiind întărit şi cu o punguță.

Convoiul este aranjat după cele mai mici amănunte de către Iancu însuşi, în colaborare cu cei trei comandanți ai săi, ofițerul ienicerilor, Bartolomeu Brutti şi Toma Nagy, dar ca lucrurile să pară bune în ochii turcilor, comandantul lor fu primul consultat şi părerile sale acceptate. În față de tot merge ienicerul, înconjurat de zece oameni ai săi călări, apoi mai în urmă alți câteva zeci de turci, urmați de gloata de moldoveni şi în jurul caretei domneşti sunt rânduiți lefegiii, iar Toma cu restul grupei sale în urmă gata să observe orice mişcare s-ar ivi. Convoiul se încheie cu celelalte care, fiecare păzit de oşteni amestecați iar la urmă de tot un grup destul de compact de ieniceri. La o distanță mai mare în urmă umblă o mulțime de boiernaşi special veniți să-l întâmpine pe Domn, în speranța că vor căpăta şi ei câte un oscior de ros. Parte sunt călări iar cei mai săraci pe jos.

Drumul până în capitală este destul de lung şi anevoios. Peste tot câmpii părăginite, sate arse şi oameni care fug la vederea oştenilor, crezând că este vorba de o nouă bătălie pentru domnie, vreo invazie a cazacilor sau tătarilor. Moldova

este mai sărăcită ca oricând, multiplele lupte pentru domnie din ultimul timp şi desele incursiuni ale cazacilor şi tătarilor au dus-o în sapă de lemn. De aproape un secol s-a stins marele ªtefan, Domnul care a ridicat-o pe culmile cele mai înalte, care a ținut-o cu jertfe enorme liberă şi independentă, apărând-o de duşmanii de afară şi dinăuntru şi a pedepsit aspru pe toți cei ce au încercat prin fel de fel de mijloace s-o împilească. Nu se poate spune că în timpul său era bunăstare peste tot, dar omul cel puțin se ştia stăpân pe glia sa, oricât de sărăcăcioasă ar fi fost. La sunetul buciumelor alergau cu toții într-un suflet ca să-şi apere, fiecare ce avea de apărat, în frunte cu ªtefan, titanul, oşteanul şi Domnul lor. Când oştile erau adunate şi câte un căpitan se făcea movilă ca voievodul să poată încăleca, izbucneau cu toții în strigăte de bucurie şi numai voința fermă de a învinge îi făcea invincibili, căci armele lor erau foarte palide față de puternicele armate care voiau să le supună țara. Când omul vrea şi întreaga țară este unită, apoi nici un duşman nu o poate împila, oricât de puternic şi numeros ar fi el. Unde-s doi puterea creşte. Sunt proşti Măria ta, dar mulți. Dar, după moartea viteazului voievod, urmaşii săi au târât țara în cele mai abjecte lupte pentru ocuparea acestui tron, iar independența țării a fost pierdută de cei ce nu făceau altceva decât să verse veniturile statului în buzunarele lor proprii. Cei care reuşeau să se aşeze pe acest scaun fermecat au reuşit să strângă averi uriaşe din care plăteau creditorii şi cei ce i-au cocoțat acolo, ca apoi ei înşişi să dispară în cele mai groaznice şi teribile chinuri, după ce ei înşişi au trimis la moarte pe cei ce li se opuneau. Măceluri peste măceluri şi valorile țării cădeau pradă ambițiilor de putere şi înavuțire ale diverşilor aventurieri. ªi toate acestea pe spinarea poporului, până la urmă şi el dezbinat.

După câteva zile de drum, fără incidente, alaiul ajunge la marginea capitalei Moldovei, Iaşi. Boierul Condrea Bucium o ia înainte şi pune la toate bisericile să bată clopotele. Sunetul lor se aude până departe, dând impresia unei sărbători, unei victorii. Oamenii se adună în piețe, ies din casele lor şi pâlcuri pâlcuri se îndreaptă spre palatul domnesc. Oştenii s-au pregătit încă cu o zi înainte să primească alaiul, iar boierii se îmbracă în hainele lor de sărbătoare, aşteptând pe noul voievod pe care nici măcar nu-l cunosc. Pe fețele lor se poate citi ingrijorare. Metropolitul țării Teofan nu ştie ce atitudine să ia. A fost informat că noul venit este lotrean, cum se spunea în acele vremi luteranilor. La intrarea în oraş oamenii se îmbulzesc care încotro ca să vadă alaiul cu noul lor stăpân. Peste tot se aud guițăturile porcilor sacrificați cu ocazia Crăciunului care bate la uşe, iarna ue este grea şi zăpadă puțină. Lefegiii şi ienicerii deabea pot ține piept mulțimii de gură cască. Iancu a găsit cu cale că este bine să se arate oamenilor care voiau să-l vadă, cel puțin cum arată. Trage perdelele caleştei şi lafel ca la Galați, priveşte afară salutând lumea, dând uşor din mână. O pune şi pe Maria să facă acelaş lucru pe

partea cealaltă, dar totul nu are efectul scontat, oamenii nu prea sunt încântați, sau mai bine zis nu le pasă prea mult cine este noul venit, mai ales că nu au nici un motiv să se bucure de venirea lui; le roi est mort, vive le roi, atâta şi nimica mai mult. În fond nici lui Iancu nu prea îi pasă de felul cum este primit, îi este totuna dacă este aclamat sau huiduit, totul era să-şi plătească datoriile, ca apoi să-şi facă propria avere ca să poată trăi ca cel mai mare prinț, el fiul curelarului Jörg Weiss din Kronstadt. Dealtfel nici nu i se putea cere să fie un patriot, să iubească o țară pe care nici nu o cunştea, oamenii ei, credința şi obiceiurile. Este un venetic şi aşa îl priveşte lumea. Moldova pentru el nu este decât o vacă de muls, dar una slabă. Pe de altă parte nici nu avea habar să conducă, să cunoască dirijarea finanțelor unei țări, în fine să fi oștean bun, calitate esențială pentru acele timpuri. Nimica din toate acestea, în afară de setea de bani şi mărire.

La Curtea Domnească servitorii au fost rânduiți de mai marele lor la intrare, îmbrăcați în straiele de sărbătoare. Boierii divanului au venit în frunte cu metropolitul Teofan, care s-a gândit că în fond nu are nici un motiv să se pună rău încă de la început cu noul domn. La sosirea caretei voievodale, toți cei prezenți izbucnesc în urale, așa cum li s-a ordonat să facă. Mai întâi le iese în cale metropolitul Teofan, îmbrăcat în straie de strană, urmat de boierii mari de divan și de o seamă de preoți cu cădelnițe care tămâiesc. Teofan îi binecuvântează cu crucea pe care o întinde spre domn, dar Iancu nu o sărută şi nici semnul crucii nu face, fiindcă nu era obişnuit cu aşa ceva şi nicidecum că nu voia s-o facă. În schimb Doamna Maria se închină ortodox şi sărută cu smerenie crucea care îi este întinsă, urmată de copii care fac lafel, spre marea satisfacție a celor din jur, ceeace destinde atmosfera. Apoi fură cu toții primiți în sala mare a tronului, Iancu poftit să se aşeze pe tron, iar capugiul trimis special de înalta Poartă cu câteva zile înainte, se prezintă în față şi citeşte cu o voce gravă firmanul de numire, după care îi ceru jurământul de credință față de stăpânii care l-au ridicat acolo. Iancu se scoală în picioare şi cu mâna pe inimă jură credință. Apoi capugiul îi întinde firmanul ca să-l sărute, în semn de respect față de Padișah și cu asta instalarea se făcu destul de simplu, apoi capugiul se retrage iar boierii defilează în fața sa, unul câte unul, urându-i bun sosit, unii cu voce tare alții murmurând, urmând ca peste câteva zile să aibe loc ungerea voievodului conform datinilor strămoşeşti.

În primele zile ale domniei nu au loc nici un fel de evenimente de remarcat, deoarece se pregătește instalarea în apartamentele noilor sosiți. Doamnei Maria îi este dată locuința Doamnei Maria a fostului domn Petru, iar copiiilor camerele în care a crescut fata lor pe care o cheamă tot Maria, cea ce trebuia să-l ia pe grecul Zotu Tzigara. Dealtfel mare lucru nu este de făcut, fiindcă totul este oarecum pregătit dinainte, toate fiind aşezate la locul lor, aşa cum au fost rânduite încă de

predecesori. Doamna Maria face totuşi câteva schimbări, aşa că în scurt timp se simte chiar destul de bine, regretând totuşi frumosul palat de la Prasonissi care este cu mult mai frumos decât acesta, apoi ea fiind o sudică nu prea suportă frigul din acest palat din piatră şi lemn, cu coridoare lungi şi întunecoase, camere mari şi reci. Seara când se bagă în pat simte umezeala aşternutului. Copiii în schimb zbenguiesc mai toată ziua prin curțile palatului sub privirile oştenilor Moldoveni care-i păzesc şi al servitorilor. Pentru ei au fost tocmite educatoare şi doici care urmau să vină de la Constantinopole, cu toate că au fost angajate şi câteva femei de boieri care să-i învețe limba ţării care i-au adoptat. Maria a adus cu ea o mulțime de icoane foarte frunoase pe care le-a atârnat pe pereți mai peste tot. Iancu în schimb a început încă din primele zile cu pregătirile instalării sale ca domn. Astfel îl angajează definitiv pe Toma Nagy cu oamenii săi, mare parte a ienicerilor plecând înapoi, lăsând aici numai pe cîțiva care au sarcina de a raporta despre orice mişcare s-ar fi făcut, iar Bartolomeu Brutti a fost numit comandant suprem al tuturor armatelor, funcție cam bizară pentru el, un om care în viața sa nu s-a ocupat cu de-ale oştirii, dar, dacă ies bani, atucni totul este în regulă. În afară de a asta a cerut lui Iancu şi monopolul exporturilor din Galați, sau mai bine zis a încasărilor taxelor de export, ceeace aduce un venit extrem de mare țării. Bineînțeles că aproape 40 % din aceste venituri urmau să intre în buzunarele lui proprii, 1o la sută întrebuințate pentru ajutorarea celor ce făceau propagandă papistaşă în țară şi restul intră în vistieria țării, din care bineînțeles că Iancu îşi luă o parte pentru plata tributului, a datroiilor şi mai ales pentru averea sa personală, aşa că biata țară cu ce mai rămânea ?? Nicola este numit un fel de şef de poliție secretă, omul care să iscodească, cu sarcina de a-l anunțe pe voevod despre tot ce s-ar pune la cale şi ce se vorbeşte despre el, contra unei sume frumuşele în aur. El a avut grije să-şi facă aliați, căutând să şantajeze pe cine putea şi la cine se prindea, contra unor sume de bani în galbeni. Iar Bernardo Borisi primeşte şi el partea sa; stă mai tot timpul la palat şi se ocupă cu pricinile, în sensul că le trece într-un hrisov ca apoi să le înfățişeze voievodului spre judecată. Pentru asta are un scriitor, fiindcă el încă nu vorbește nici măcar două cuvinte limba țării.

Odată aceste aranjamente terminate, Iancu are în fine timp să se ocupe şi de treburile țării. Astfel, convoacă pe toți boierii mai de frunte, indiferent dacă sunt de partea sa sau nu şi le comunică că are de gând să-şi formeze un nou Divan, aşa cum şade bine unui domn. Condrea Bucium fu acela care a fost însărcinat cu ducerea tratativelor cu boerii care se arată dispuşi să conlucreze cu el. Iancu nu vrea să țină cont de divanul predecesorului său Petru ªchiopul ci îşi formează unul al său, pe care să se poată sprijini, dar nu pentru a duce o politică conform concepțiilor sale, fiindcă nici nu avea concepții, ci pentru a-i putea manevra aşa cum va voi, mai ales pentru a putea să-şi bage mâinile până la coate în veniturile

țării, care dealtfel le considera ca ale sale proprii, dar este mai bine să n-o facă de unul singur ci cu ştiința celor care voiau să conlucreze cu el. Astfel îşi alege pe Golea pârcălabul de Neamț, Cârstea Mihăileanu care în timpul consfătuirilor făcea şi pe scriitorul, Vartic, Balica şi Redici. În afară de aceştia care i-au jurat credință veşnică, caută să-şi apropie şi pe cei tineri, pe Luca Sluger, Simion Stroici căminarul şi pe aprodul Mirăuț, fiul lui Garvril Logofătul. Încredințează vornicia cea mare a ºării de Sus lui Iurescul iar al ºării de Jos lui Condrea Bucium, cel care a iscodit ca să afle cine este el şi a aflat tot adevărul. Ca mare vistiernic îl numeşte pe Solomon, cel însurat cu o fată din marele neam al Arbureştilor, căruia i se zicea Ion. Acesta fu ales cu grije, dându-i mare atenție şi o plată bună.

Dar, cu toate că unii boieri mai în vârstă sunt de la început de partea sa, precum şi câțiva tineri care au căpătat boierii şi deci venituri, țara, adică cei de jos, împreună cu mica boierime care nu avea acces la curte, nu privesc cu ochi buni pe noul venit, mai ales când s-a aflat că este de aceeaşi religie cu Despot Vodă, a cărui amintire era încă vie în mintea oamenilor; deasemenea noile biruri iritau în aşa măsură că oamenii începură să se pună în legătură cu cei care aveau pretenții la domnie, din care erau destui la acea vreme, sau să părăsească locuințele şi să fugă în munți ca să scape de urmărirea celor care căutau să stoarcă din ei cât mai mult. Cel slab şi obidit plătea dări, iar cel tare şi bogat era scutit, o optică cam bizară, dar nu fără tâlc. Unii se credeau aleşi, considerându-i pe cei mulți ca pe o trumă obligată să-i țină în spinare şi să muncească din greu pentru ei, de cele mai multe ori pentru un blid de linte. Haiducia în acea vreme era ceva obişnuit şi nu mai mira pe nimeni, numai că de cele mai multe ori aceștia se transformau în tâlhari de drumul mare, sau se puneau în slujba vreunuia sau altuia din pretendenții la tron. Care voia se numea descendent din vreun voievod având pretenții la scaun, aşa ca o afacere sau o distracție, bineînțeles că scopul final era înavuțirea şi setea de putere. Dar, ceeace încorda şi mai mult situația a fost propaganda catolică pe care o face Bartolomeu Brutti încă din primele săptămâni de la venirea lui Iancu în Moldova, ceeace a avut un efect cât se poate de rău asupra lui. Doamna Maria în schimb este complet indiferentă de ceeace se petrece în țară. ªi-a format în apartamentele ei un anturaj de femei, nevestele tinere ale unor boieri, cu care stă toată ziua clevetind vrute şi nevrute, despre toate, numai evenimentele domniei nu; copiii se joacă cu feciorii de boieri de prin prejma palatului şi în cel mai scurt timp au învățat limba frumoasă a moldovenilor pe care mama lor Maria nu o ştie deloc. Iancu în schimb vorbeşte o moldovenească stâlcită, lucru cu care se cam obişnuiseră boierii în ultimul timp, fiindcă însăşi Petru ªchiopul o vorbea prost şi înaintea sa Despot Vodă deloc. Dar cel mai mult deranja faptul că Iancu este de altă credință decât cea strămoşească, mai ales când se aflã că acest Bartolomeu Brutti, aventurierul de origine albaneză trecut la catolicism, făcea tot ce putea ca

să facă propagandă papistaşă în Moldova. Ba mai mult decât atâta, toate acestea se puneau în seama lui Iancu care în fond habar n-avea ce se petrece în jurul său, fiindcă pe el credința nu-l interesează deloc. Dacă ar fi fost vorba de galbeni, atunci da, ar fi fost amestecat până în coate, dar aşa ? Dar Bartolomeu Brutti a venit şi cu intenția de a-şi recupera înzecit din ce a învestit în tot aceşti ani pentru suirea lui Iancu pe tron, Muşatinul sas din Kronstadt, iar pe de altă parte ca să se bucure şi el de binefacerile şi măririle nobililor. În peregrinările prin țările Europei a vizitat mulți nobili de peste tot şi la curțile marilor granzi de Spania, ceeace l-a impresionat peste măsură. De atunci voia cu tot dinadinsul ca şi el să facă parte din această clasă aleasă de Dumnezeu, cum obişnuiau ei să spună. [a]i pentru asta are nevoie în primul rând de un protector capabil să-l ridice cât mai sus, dar mai ales de o avere cu ajutorul căreia să ducă o viață lipsită de griji. Se instalează deci la Curtea Domnească în prejma lui Iancu şi în fiecare dimineață se prezintă stâpânului ca să-i ureze binețe de început de zi, ca apoi să-l însoțească peste tot ca să-l sfătuiască cum să procedeze ca să stoarcă cât mai mult din această țară. Dealtfel ştia că nici un voiavod nu se putea menține un timp mai îndelungat în scaun, fiindcă turcii erau lacomi şi voiau să aibe din ce în ce mai mult, neținând cont că şi cei numiți voiau să-şi facă partea lor.

Iancu în schimb a devenit plin de el de când a venit, nu mai vorbeşte cu nimeni, decât cu boierii de rangul întâi, dă ordine în dreapta şi în stânga fără un țel anume, numai aşa ca să se simtă că el este prezent, că vede şi aude totul. Atitudinea sa umilă de prosternare în fața oricărui turc a dispărut, dar în sinea sa s-a păstrat teama că s-ar putea să cadă iar în mâinile lor, să intre din nou în aceată închisoare de la Edi Culé, gând care îi produce sudoare rece pe spinare, dar acuma este el aici stăpânul şi toți trebuie să danseze după cum cântă el. Nu, nu va mai da ocazia acestor turci să pună mâna pe el, gândeşte el ca să se liniştească şi se avântă în a domni. Astfel mai toate dispozițiile le discută împreună cu Brutti şi Nicola care l-au învățat să instituie o nouă dare, numită a zecea din vite, dare ce sărăci țara mai mult ca orice, dar care aduce mult aur în buzunarele lor, mai ales în ale lui Iancu. La Iaşi trăia în acele vremi un negustor foarte bine întrodus în toate cercurile de afaceri, mai ales în Polonia, Sima Vorsi cu care face Iancu afacerile sale cu vitele. Mii de capete sunt trecute peste graniță fără nici un fel de taxe vamale, iar, rezultatul acestor vânzări intra în buzunarele domnului, nu însă înainte ca acest negustor să-şi ia partea sa; dar cel mai hain din toți este unul Nicoriță, grecul Nicoresio venit cu Iancu de prin părțile Constantinopolului. Dealtfel nici el nu ştia prea bine de unde a răsărit. Într-o zi, înainte de plecarea lui spre țara în care fusese numit voievod, l-a anunțat Bartolomeu Brutti că acest Nicoresio este un creditor de seamă şi-l va urma. Bineînțeles că Iancu acceptă fără să şovăiască şi ca să scape de gura lui, de insistențele acestei hiene îl numi mare vameş al Moldovei, post de

frunte şi una din cheile câştigurilor fabuloase, fiindcă cu ajutorul lui treceau turme întregi de vite în Polonia fără să fie vămuite, pentru ca intrarea în ţară a mărfurilor să fie vămuită dublu ca până acuma. Autoritatea acestui vameş e devenit atât de mare, încă de la începuturile sale, încât putea de la sine putere să ţină loc la judecarea afacerilor negustorilor, bineînţeles după ce percepea pentru fiecare pricină o taxă ce intra în buzunarele sale. Până la urmă deveni această personalitate dubioasă un factor principal al domniei lui Iancu, atât de preganant încât Bartolomeu Brutti şi Nicola fură aproape cu totul eclipsaţi. Dar bătrânului Brutti nu-i păsa de puterea acestui aşa zis grec; era numai cu vorba grec fiindcă în realitate era italian născut în Grecia şi trăit la Constantinopole. De câte ori avea Iancu nevoie de cai sau de bani pentru a plăti pe câte un turc influent, sau pe Sinan Paşa, Nicoresio făcea tot posibilul să-i avanseze, iar ca amanet voievodul îi dădu postavuri de Lund sau Colonia, luate ca vamă de tranzit de la negustorii care treceau prin Moldova spre ţările vecine pe care acest hrăpăreţ le vindea în ţară sau în Polonia pe preţuri piperate, recuperându-şi în felul acesta întreit sumele împrumutate, care de altfel nici nu-i aparţineau de drept, trebuind de fapt să fie vărsate în visteria ţării. Dealtfel şi pentru Iancu această tranzacţie este o afacere, el având de la Nicoresio, Nicoriţă, partea sa. Mare parte din aceste afaceri se terminau la bâlciurile pocuţiene, la Calomeia şi Snyatin. ªi astfel aurul curgea din plin în cuferele domneşti şi nu în vistieria ţării, cum era normal să fie. Propriul buzunar este confundat cu cel public. Dar cine avea curajul să controleze sau să se opună acestui joc ? Nimeni, fiindcă şi cei ce ar fi voit s-o facă erau şi ei părtaşi, fiecare după funcţia ocupată în stat.

În afară de aceste preocupări Iancu nu se ocupă de treburile ţării, în primul rând fiindcă habar n-avea de aşa ceva şi în al doilea rând fiindcă ştie că cei numiţi în divan au grije de toate, bucuroşi că sunt lăsaţi în pace. Bartolomeu Brutti se ocupă şi de treburile din afară, deoarece are legături peste tot, cunoaşte o mulţime de mărimi, oameni de prin preajma curţilor regale şi imperiale ale Europei, vorbeşte mai multe limbi. Dar el se ocupă şi cu treburi mai mărunte, foarte apreciate de voievod şi anume cu iscodirea boierilor şi cu raportarea despre tot ce ştia şi afla despre ei. ªi Nicola face acelaş lucru, însă într-o măsură mai măruntă, în conformitate cu rangul său. Merge prin conace, se împrieteneşte cu boierii şi familiile lor aflând ce se cleveteşte, poveşti de salon şi zvonuri ce cicul ă referitor la domnia Iancului. A învăţat aşa de bine frumoasa limbă a moldovenilor încât putea face faţă oriunde şi să priceapă tot ce se vorbeşte în jurul său. Ba de multe ori profita de faptul că unii nu ştiau acest amănunt şi auzea în felul acesta multe, când limbile se dezlegau la un pahar de vin de Cotnari. Iancu însă nu profită prea mult în urma acestor veşti, putând doar în felul acesta să-şi dea seama de orientarea boierilor săi. Că nu este iubit, o ştie foarte bine, dar nu voia ca la un

moment dat să fie luat prin surprindere şi izgonit pe nepusă masă, ca predecesorii săi, mai ales că în ultimul timp se făcură auzite zvonuri că un băiețandru cu numele de Lăpuşneanu căruia i se zicea Lungul, se agita printre cazaci şi că s-ar putea să pornească cu oaste împotriva sa. Mercenarul Toma Nagy era în permanentă alertă împreună cu cei peste douăsute de oșteni ai săi. Pe lângă aceştia, Condrea Bucium trimise şi un corp de moldoveni, dar Iancu nu are prea mare încredere în ei, cu toate că numi în fruntea lor pe fiul Mariei, cel mare, pe Filip.

Nici nu trecură două luni de la sosirea sa în capitala țării că Iancu se şi gândeşte cum să facă ca să-l mulțumească pe cel care l-a cocoțat aici sus pe scaunul domnesc. ªtie că puternicul vizir are o mare slăbiciune pentru cai frumoşi, că dispune de imense hergelii cu cei mai autentici pur sânge şi în afară de asta îi plăcea vinul, cu toate că este musulman făcut; la această plăcere nu a putut să renunțe odată cu adoptarea, din motive de mărire, a noii credințe cu foarte mulți ani în urmă. Cu toate viciile pe care le avea, sultanul Amurat este în acelaş timp un bun musulman şi n-a pus niciodată strop de băuturi alcoolice în gură, deci în această privință Sinan trebuia să procedeze în așa fel ca stăpânul său să nu afle despre aceste plăceri lumeşti ale sale. Deci, prin Nicoresio, Iancu procură 150 de cai din cei mai frumoşi, cumpărați în Polonia şi în Transilvania, din crescătoriile cele mai renumite, la sume imense. Deasemenea trimite la viile de la Cotnari şi puse să se umple câteva butoaie cu vinul cel mai vechi şi cel mai bun ce se găsea. Totul fu încărcat într-un car, puse hergeliile la drum şi-l însărcinează pe Nicola să meargă cu aceste daruri la Istambul, să-i sărute vizirului vârfurile pantofilor din partea sa, în semn de recunoştiință şi să-i i le înmâneze personal. Nicola pleacă cu destulă plăcere, mai ales că are ocazia să intre în legătură cu personajul cel mai de temut al timpului, cel care dintr-un semn din mână putea să facă pe cineva fericit sau să-l ducă la spânzurătoare. Drumul fu lung şi greu, cu o mare hergelie de cai, iarna îşi arată colții şi zăpada care căzu înzăpezeşte drumurile Moldovei, dar ordinul este ordin și trebuie adus la îndeplinire. După cale de peste douăsprezece zile, convoiul ajunge în fine în capitala imperiului şi spre fericirea lui Nicola vizirul se află aici, preocupat cu războaiele pe care le preconiza împotriva creştinătății. Trebuia să ceară de nenumărate ori audiență ca în fine să fie primit. Sinan Paşa nu prea avea obiceiul să-şi arate pe față bucuriile dar primeşte cu un zâmbet în colțul gurii darurile, după ce servitorul servitorului său îi sărută vârful pantofilor, ca apoi să fie expediat fără măcar să-i adreseze un cuvânt, nici măcar pentru cel care i le-a trimis. Dealtfel el cunoştea acest fel de a se purta a celor mari din Imperiul Ottoman. Totuşi scopul fu atins şi putea să se întoarcă cu fața curată la Iaşi ca să raporteze. Iancu se bucură de reuşită şi se pregăteşte de domnie serioasă, adică de umplerea cuferelor cu galbeni. Legea impozitelor asupra vitelor

fu întărită şi cei săraci despoiați şi de ultimele animale pe care le mai aveau prin curțile lor sărăcăcioase. Creditorii stau la uşă şi nu-l slăbesc pe voevod deloc, voiau înpaoi ce au dat în toți aceşti ani de pribegie şi pedeasupra cu un câştig substanțial, dar nu numai aceştia ci şi cei ce au venit cu voievozii dinainte sa trebuiau plătiți, cu toate că de fapt datoriile lui au fost stinse, găsindu-se din când în când câte unul care îşi aducea aminte, aşa peste noapte, că de fapt mai are câte ceve de primit. În acest scop fu numit un grup de experți care să țină contabilitate cămătarilor cari fură plătiți cu rândul, după vechimea datoriei, dar ei nu se mai isprăveau şi cu cât primeau mai mult cu atât mai mult erau cerințele. Dar pe Iancu, odată comisia numită, nu-l mai interesează asta, nici chiar când sosi de la urmaşii bancherului Hoffmann de la Kronstadt o notă că ar avea de plătit o sumă de bani pe care bătrânul bancher, acuma decedat, i-a împrumutat-o cu mulți ani în urmă când era tânăr şi nu avea mijloacele necesare să plece la Constantinopole. Scrisoarea fu înregistrată de comisie şi pusă la rând, fără să se răspundă.

Începutul domniei se arată deci promițător. Vizita şi plocoanele trimise prin Nicola la Poartă avură darul de a provoca un fel de explozie de laudă din partea vizirului şi chiar din partea sultanului. La destul de scurt timp după sosirea lui Nicola din această călătorie, sosi în Moldova un capugiu cu o scrisoare din partea sultanului însuşi, prin care acesta se arată foarte mulțumit de promisiunile lui Iancu de a mări tributul. Luat în felul acesta prin surprindere, la început el nu ştie ce să spună, deoarece nu a făcut prin Nicola o asemenea propunere, dar înțelege că aceasta este o cale de a stoarce mai mult. Sinan Paşa este acuma în culmea puterii sale și se gândește că nu ar fi rău să-l informeze pe stăpânul său, Sultanul Amurat, că noul numit în Moldova va da peste promisiuni şi deci visteria se va umple mai mult. Dealtfel umbra lui Allah pe pământ nu prea se interesa de mersul treburilor de stat, lăsând totul în grija vizirilor, mai ales a lui Sinan Paşa. Sultanul avea ca ocupație principală să-şi spioneze cadânele din harem şi să-şi chinuască femeia care i-a dat naştere la moştenitorul tronului, venețiana Haseki, sultana şi cea mai influentă femeie a imperiului după soacra ei. Dar Amurat era sub influența mamei lui, aplecând urechea la tot ce aceasta spunea referitor la nora ei. Toate aceste preocupări bizare l-au îmbolnăvit de nervi, era sleit de puteri din cauza exceselor la care se dădea zi de zi, din care cauză tiraniză pe cei din jur. Era crud şi cu mintea întunecată când era supărat, ceeace se întâmpla din ce în ce mai des. Peste toate acestea era un avid de bani şi îi proteja pe cei care îi procurau sumele de care avea nevoie. Acestea sunt veştile cu care a venit Nicola din călătoria sa dela Constantinopole, aşa că cererea deghizată a porții nu-l mai miră pe Iancu, dar va trebui totuşi să stoarcă şi mai mult țara pentru a face față, în aşa fel ca propriul său buzunar să nu sufere cu nimica. Dealtfel pentru el aceste treburi sunt o preocupare principală, fiindcă în afară de înavuțire nu urmăreşte nimica. Bartolomeu Brutti în

schimb ştia că nu din cancanurile curții imperiale puteai să-ți dai seama de pulsul evenimentelor. Iancu nu era în nici un fel pregătit pentru politică şi făcuse chiar câteva gafe de neiertat. Astfel puse să se încendieze câteva sate de la granița cu Polonia, punându-se rău cu ei. Dar, la insistențele lui Brutti ceru scuze, ceeace avu un efect deplorabil asupra personalității sale. ªi ca să aranjeze totul mai bine, trimite ofițerilor de la hotare o scrisoare prin care se obligă ca în timpul cât regele Poloniei se luptă cu muscalii, el să poarte grija ținuturilor mărginaşe. Bineînțeles că această acțiune avu un efect bun şi în felul acesta în loc să intre în conflict cu polonii îşi asigură granița de la nord de orice invazie. Este bine şi aşa gândeşte el şi se felicită că a avut buna inspirație de a-l însărcina pe Brutti cu aceste treburi importante. Lui nu i-ar fi intrat niciodată în cap să procedeze în felul acesta.

Tocmai în perioada asta primeşte de la Constantinopole o scrisoare de la Doamna Kiajna în care îi face imputații cum că se poartă ingrat cu ea, că a uitat-o şi multe altele spuse mai pe ocolite. Împreună cu Nicola îi răspunde pe loc, se scuză invocând trebile de stat, căutând a o face să înțeleagă că ar fi voit s-o aducă în țară. Dealtfel în această privință a stăruit pe lângă el şi Crisofor Bathory, dar se vede treaba că vajnicei Doamne îi merge mai bine în capitala imperiului, decât i-ar fi mers în cea a zbuciumatei Moldova, încălcată şi veşnic prădată, în primul rând de zecile de pretendenți cari apăreau de prin toate colțurile, unii mai îndreptățiți, din cei care se trăgeau adevărat din mulțimea de copii nelegitimi ai voievozilor, iar alții din motive aventuriere şi în al doilea rând de hoardele tătare care de câte ori aveau poftă, intrau până în inima țării, despuind pe bieții locuitori de ceeace le-a mai rămas, după ce voievodul strângea birurile necesare plății Porții, pentru buzunarele lor şi ce mai rămânea pentru vistierie. Iancu nu ştie că țara este în sapă de lemn, el se lăfăieşte în palatul său de la Iaşi, merge pe la diverşi boiernaşi care îi sunt prieteni şi trage la ei cele mai teribile chefuri şi orgii. Iar, ca să-şi apropie mai mult pe cei în care are încredere, cu care a venit, dă lui Bartolomeu Brutti moşii întinse, onoruri, precum şi veniturile portului Galați, singurul loc unde puterea lui Nicoresio, alias Nicoriță, nu se face simțită. Una din moşiile dăruite a aparținut unui boier care la intrarea sa în țară nu a voit să se închine, argumentând că noul venit este tot atât de străin ca şi trădătorul de Despot Vodă odinioară. Aceasta l-a supărat pe Iancu peste măsură şi închide ochii când află că oamenii lui Toma Naghy l-au tras în țeapă, de fapt în urma sugestiei sale. A vrut în felul acesta să dea un exemplu ca nimeni să nu mai cuteze a se lega de el. Aşa s-a hotărât de Poartă, ca el să fie voievod şi aşa va fi, chiar dacă țara nu-l voia. Cu turcii în spinare se simte sigur şi nu se teme de nimeni.

Văzându-se atât de puternic pe situație, Bartolomeu Brutti intră în legătură cu papa şi contra unor sume frumuşele consimte să facă propagandă papistaşă în țară,

nu numai aici ci şi în Valahia, spre marea disperare a Metropolitului Teofan care nu-l putea suferi pe acest Brut, cum i se spunea aici în Moldova, cel venit de prin țări străine, zicându-şi boier moldovean.
- ´´ Măcar să fi fost de o lege cu noi, da e papistaş şi vrea să-i facă pe oamenii țării să creadă în credința sa . . . da n-o să-i meargă . . . credința noastră este adânc înrădăcinată în glia acestei țări . . ´´ spune el mereu boierilor ce-l întreabă ce are de gând să facă în privința asta. Prea mult nu putea întreprinde împotriva veneticului care este mâna dreaptă a voievodului, acel ce are toate drepturile în mâinile sale. Iancu însă nu a îndrăznit să se atingă direct de capul bisericii, lăsând aceasta în sema lui Brut. Dealtfel Teofan a venit de multe ori la curtea domnească, refuzând de fiecare dată să-l vadă pe voiavod; o vizitează numai pe Doamna Maria cu care se înțelege de minune, pe limba ei, fiindcă vorbeşte greceşte tot atât de bine ca un grec. Maria la rândul ei este încântată că are de partea ei pe cineva, mai ales că în ultimul timp Iancu o neglijează, ba chiar o brutalizează. Căsătoria au făcut-o în micuța biserică ortodoxă de la Prasosnissi, pe când el era un bărbat docil care nu avea nici un fel de predilecție pentru nici un fel de credință, lăsându-se chiar botezat de formă ortodox, ca acuma să fie considerat lotrean înverşunat ?, nu aceasta nu corespunde adevărului, gândeşte el indignat, ceeace îl irită peste măsură şi de câte ori i se spune aceasta devine furios. Faptul că Brutti căuta să introducă catolicismul în țară nu-l interesează câtuşi de puțn, cu atât, cu cât nu vede în asta nici un fel de pericol, poate numai dacă ar fi considerat aceasta ca o rezistență împotriva sa, ceeace nu este cazul. ªi deci, pentru a preîntâmpina orice neplăceri din partea localnicilor, se înconjoară numai cu servitori străini de țară, cu o gardă puternică formată din mercenari bine plătiți, conduşi de un cavaler neînfricat cum este acest Toma Nahy. Nicola este acela însărcinat să conducă efectiv pe toți aceşti servitori, el îi angajează şi tot el îi dă afară dacă găsea de cuviință s-o facă.

Pe de altă parte nimeni nu ştia că voievodul țării a intrat în legătură cu colonelul german din Transilvania, Ruber cu care corespondează în limba sa maternă şi se pare că-l cunoştea încă de pe timpul cât era acasă la părinții săi curelari şi nu avea încă veleități de prinț domnitor. Prin Nicola trimite acestui ofițer din când în când sume însemnate de bani pentru achiziționarea unui castel şi al unei moşii unde s-ar putea refugia în caz de pericol. ªtie că şi aşa zisul său tată, Petru al Rareşoaiei, făcea lafel şi, ori de câte ori era în pericol, pleca la cetatea de la Ciceu. Iancu simte că se urzeşte ceva în jurul său, dar nu a putut afla ce, nici măcar Bruti şi Nicola, totuşi boierii îi vorbesc respectuos, aşa cum se cuvine să se poarte cu voievodul lor, dar, în aer pluteşte ceva, i se vorbeşte oficial, sfaturile sunt date numai de rigoare, fără a fi discutate şi atâta tot. Oamenii căpătaseră un fel de teamă față de aceşti străini cari se perindeau de la o vreme pe scaun, unul după altul, numiți de

turci, nu după criterii de descendență ci după criterii sunătoare. Dar Iancu are totuşi câțiva tineri ambițioşi alături de el, cari voiau să ajungă sus, chiar în Divan dacă ar fi mers. Aceştia îi cântă în strună, nu-l contrazic niciodată şi, ca să fie mai pe placul stăpânului, organizează petreceri cu femei tinere şi frumoase dornice de asemenea distracții. Iancu îi mulțumeşte cu fel de fel de slujbe bine renumerate. Tot Nicola fu acela care se ocupă de asta, le dă sumele cerute, slujbulițele şi tot el îi dă afară când Iancu se plictiseşte de ei. Cu timpul devine voievodul hrăpăreț un tiran, oricine îi iese în cale este bruscat şi în cel mai bun caz dat afară. Până şi Maria suferă cumplit din cauza asta. De câte ori voia să afle veşti de la fiul ei Alexandru, care trăia ca ostatec la turci rugându-l să scrie stăpânilor de la Constantinopole, era bruscată, blestemată şi nu rareori a ridicat mâna asupra ei, dar până acuma încă nu a îndrăznit s-o lovească. Atmosfera devenise apăsătoare, copiii creşteau într-o atmosferă încărcată, de multe ori asistă la ieşirile nesăbuite ale tatălui lor, la nedreptățile pe care le comitea față de cei care îi voiau binele. Dar acest voevod era şi laş. Cu cei care îi asigură securitatea şi înavuțirea, Toma Naghy şi Bartolomeu Brutti se poartă cu mănuşi, lafel şi cu marele vameş Nicoresio şi chiar cu Nicola, cei ce-i aduceau galbenii la care a visat atâta, cât timp tânjea la scaunul pe care stă acuma țintuit.

Dar vremea mai rece a Moldovei, mai ales primăvara ploioasă îl face să sufere din cauza gutei, de care deabea se mai putea deplasa, încă un motiv în plus de a fi desagreabil cu cei din jur. Iese rar din palat, lăsând toate trebile statului pe seama lui Bartolomeu Brutti şi a lui Nicola, iar el se ocupă în continuare cu chefurile şi orgiile care se țin lanț, de la un timp chiar în palat, în preajma soției și copiiilor, cari nu odată priviră cu ochii holbați de ceeace făcea tatăl lor. Erau învitați la palat fel de fel de boiernaşi petrecăreți cu țiitoarele lor cu care ținea zile în şir chefuri. Dar nu numai atâta, îi poftea şi pe boierii de frunte din țară împreună cu jupânesele lor, spre indignarea generală. Purtarea sa şi a prietenilor săi devenise atât de nedemnă, încât le era silă celor prezenți. Totuşi el insistă să vină şi în felul acesta atrage și mai mult ura lor. Conduși de metropolitul Teofan ei începură să uneltească pe ascuns. Prea multe capete au căzut în ultima vreme şi la toți le era teamă de acest detracat. Doamna Maria suferea cumplit din cauza acestei atitudini a soțului ei. Abea acuma şi-a dat arama pe față, se simțea în largul lui, căutând să jignească pe cei cari în alte ocazii l-ar fi obligat să stea aplecat în fața lor. Este un fel de reacție, o răzbunare împotriva nobilimii, o răbufnire a complexului de inferioritate care zace în el latent de ani de zile, a umilințelor la care a fost supus la Constantinopole. Pe deoparte toată viața a visat să ajungă în rândurile lor, iar pe de altă parte simțea că nu va fi niciodată recunoscut ca atare, căutând să-i înjosească, o ambiție prostească că el era născut dintr-o familie de jos, dacă asta se poate considera aşa, căci nimeni nu este născut mai jos sau mai sus, în fața

Domnului suntem cu toții lafel, născuți goi şi în acelaş fel de când lumea şi pământul. Dealtfel nici el singur nu ştia dece se poartă în felul acesta cu boierii de frunte ai țării în care domneşte. După fiecare chef încearcă să vină la Maria, amețit de băutură şi obosit de nopțile pierdute. Ea alerga dinaintea sa, trântindu-i uşa în nas, strigând.
- ´´ Brută ordinară ce eşti . . . ´´ şi încuie uşa în urma ei, ceeace pe Iancu îl amuză. O făcea numai ca s-o supere. Fiul lor Bogdan se făcuse destul de mare şi-şi dădea seama că mama sa suferă cumplit. În schimb Filip, fiul cel mai mare al Mariei este mai tot timpul plecat. Este un bărbat deştept şi serios care îşi luă noua sa îndeletnicire de comandant al oştirii în serios. Era pătruns de faptul că țara trebuie apărată de duşmani şi mai ales stăpânul ei, tatăl său vitreg. De câte ori vine la curte este bine primit de Iancu şi nu odată a luat parte la orgiile sale, dar nu prea cunoştea suferințele mamei sale. Dealtfel în concepția bărbaților de atunci femeia era considerată ca un fel de ființă care trebuie să-şi urmeze soțul, să asculte orbeşte de el, să-i nască copii, iar dacă era batjocorită nu avea altceva de făcut decât să plângă. Soarta asta au avut-o şi multe regine şi femeile marii nobilimi, nu numai cele de rând. Aşa vedea lucrurile şi Filip, gândind că micile suferințe ale mamei sale sunt inerente. Dar, dacă o femeie ar fi păcătuit față de bărbat, era sau trimisă pe viață la mănăstire, unde era un fel de înmormântare vie, sau ucisă, fără ca cuiva să-i pese de asta.
În ziua aceea era mare petrecere la palatul domnesc. Iancu a învitat ca deobicei o seamă de tineri petrecăreți, fiii unor boieri mai de mâna a doua, cari erau mândri că stau la masă cu voievodul lor şi se făleau cu asta, dar pe lângă aceştia învită şi pe boierii mari, cei din vița veche, care țineau de fapt destinele țării în mâinile lor, care au făcut parte şi din divanul celui căruia Iancu i-a luat locul, Petru cel [a]chiop, fiul Mircii Vodă. Vlădica Gheorghe din neamul Movileştilor soseşte cu jupâneasa sa, apoi soseşte şi vornicul Ieremia şi Simion pârcălabul, dar Balica hatmanul nu a binevoit să dea curs poftirii lui vodă. Iancu se mânie şi trimite oşteni ca să-l aducă cu sila, dar solii nu-l găsesc acasă. După un timp de aşteptare, în care timp cei tineri fac haz de orice şi se amuză de toate fleacurile, văzând că nu mai soseşte nimeni, Iancu se aşează ca deobicei în capul mesei întinse, dar Maria Doamna nu apăru nici ea, ceeace îi indignează pe boierii veniți cu jupânesele lor. Nu se cădea să vină jupânesele fără ca să fie Doamna de față, ceeace este socotit ca o necuviință chiar dacă este vorba de voievod însăşi.
- ´´ Da mărita Doamnă Maria nu vine . . . ? . . n-o văd la masa măriei tale . . ´´ întreabă Vlădica Gheorghe, care constată că Iancu o aşează pe jupâneasa sa alături de el, tot o necuviință.
- ´´ Ce te priveşte boier Gheorghe dacă vine doamna me sau nu . ? . . . au nu cumva vrei să-mi şezi în cale.. . ? ´´ întreabă Iancu pe un ton amenințător.

- ´´ Nu voiesc să şed în calea măriei tale, da aşa iaste obiceiul pământului aista de moldoveni, de când lumea, de când a descălecatu Dragoş pe aista pământ de i-au zis Moldova . . ´´ văzând că Iancu îl priveşte cu ură, încetează cu aceste explicații cu două înțelesuri şi continuă pe un ton sfătos . . . - ´´ mărite doamne . . nu ne călca obiceiurile cu picioarele, că noi le păstrăm cu sfințenie . . . până şi Despot Vodă aducea la masa sa pe preasfinţenia sa metropolitul, ori eu nu-l văd aici pe preasfințitul Teofan. ´´ se opreşte o clipă, apoi privindu-l pe Iancu drept în ochi continuă cu o voce de dojană . . . . . - ´´ nu se binecuvântează masa domniei tale aşa cum şade bine unui voievod creştin, în credința noastră strămoşească ? . . . la masa măritei noastre Doamne Maria bucatele sunt binecuvântate aşa cum se cuvine . . . ´´ Iancu nu mai rabdă, sare de la locul său, înfuriat.
- ´´ Taci boier Gheorghe . . . dacă nu-ți place poți pleca . . . să-ți vezi de treaba matale . . nu mă tulbura în petrecerile mele . . eu vă sunt domn şi-mi datorați ascultare în toate cele . . te poftesc să nu mai pomeneşti de obiceiurile voastre . . obiceiul îl fac eu aşa cum cred şi aşa se va face . . ´´ încheie Iancu vorbind din ce în ce mai tare şi mai amenințător, dar vlădica Gheorghe nu se lasă.
- ´´ M-oi duce mărite stăpâne . . da să ştii că nu grăieşti drept . . au mai fost şi alții înaintea măriei tale cari au nesocotit credințele acestui neam . . să-mi fie cu iertare . . ´´ se opreşte o clipă şi spune în continuare, uitându-se la Iancu plin cu înțeles . - ´´ da, şi şi-au pierdut capul ´´ Iancu nu mai rabdă, se repede la el, îl apucă de gulerul lui de blană şi zgâlțâindu-l cu putere zbiară la el.
- ´´ Să ieşi boier Gheorghe şi să nu-mi apari în ochi, decât când te-oi chema în fața me să dai socoteală de cele spuse . . ´´ desprinzându-se din strânsoare, vlădica Gheorghe merge spre jupâneasa sa, o ia de mână şi o porneşte spre uşe. În tot acest timp au amuțit cu toții, s-au auzit numai vocile celor doi care se înfruntau. Garda lui Toma Naghy era gata pregătită să intervină în orice moment. Bineînțeles că la un semn al stăpânului lor i-ar fi măcelărit pe toți fără nici o părere de rău, aşa cum nu odată s-a întâmplat în Moldova, dar şi în Valahia. În discuția lor nu a intervenit nimeni. Îndată după ce vlădica Gheorghe părăseşte sala, Iancu bate din palme, se aşează la locul lui şi servitorii cu bucatele pe tăvi de argint îşi fac apariția, cu imense bucăți de carne friptă, cartofi prăjiți în seu de oaie, legume fierte şi fructe, toate într-o dezordine de neînchipuit. Fiecare se serveşte cu ce-i place, bucățile de carne sunt luate cu mâna şi muşcate cu gura, apoi resturile aruncate în colțuri în timp ce alți servitori servesc în carafe imense vinul cel mai bun. Astfel se încinge un chef de nu se vede om cu om. Tinerii se îmbată, femeile aduse pentru distracții țipă ca din gură de şarpe şi în scurt timp se face o zarvă de se auzea până hăt în mahalalele cele mai îndepărtate ale Iaşului. Vornicul Ieremia şi pârcălabul Simion pleacă cu domnițele lor pe ascuns, când au simțit că beția se încinge. Iancu ține o femeie pe genunchi, una din cele ce umblă prin hanuri distrând pe călători. Este o fată tânără şi frumoasă, adusă de un boiernaş ca să-i facă plăcere stăpânului.

Marghiolița țipă şi se zbate în brațele puternice ale voiecodului, dându-i din când în când să bea vin dintr-o cupă de argint. Băutura i se prelinge pe bărbie şi curge pe haine, în veselia celor din jur. În cele din urmă femeia îşi scoate de față cu toții fustele, sare pe masă, începând să joace drăceşte în cântecele unui taraf de țigani beți şi în bătăile din palme ale clor prezenți. Picioarele îi calcă prin farfurii, în mâncare, răstoarnă stacanele cu vin în râsetele comesenilor cari mănâncă din ce se prelinge pe fețele frumoase de masă. Iancu este beat mort, şi-a scos haina simandicoasă şi rămâne în cămaşa dantelată. Sudoarea îi curge pe tot corpul şi mirosea numai a vinul care i s-a prelins pe piept, în totul a căpătat un aspect hidos. Înebunit la culme de dansul fetei bate din palne ca un copil şi din când în când îşi pierde echilibrul, dar câte un paj îl susține, aşezându-l cu greu pe scaun. Petrecerea ține până aproape de dimineață. Maria a refuzat să ia parte, stă în apartamentul ei de alături cu ochii înlăcrămați. A înfundat uşile cu saltele ca să nu audă larma până la ea, dar degeaba, țipetele stridente ale femeilor şi strigătele de bucurie a bărbaților ajung până la ea, înfingându-i-se ca nişte cuțite în inimă.
- ´´ Ce ruşine . . ce ruşine . . .´´ repetă ea mereu dând din cap. Cum s-a schimbat Iancu de când a ajuns aici. Este adevărat că aceste petreceri îi plăceau şi atunci, dar niciodată nu le făcea în halul acesta de batjocoritor şi nici când ea era de față, ci în alte locuri unde ea nu pătrundea. Tristețea ei este mare, îi este ruşine de boierii care îi ies în cale şi evită orice discuție în legătură cu acest subiect. Dealtfel toți şi-au dat seama de starea în care se află şi o respectă. Văzând că Iancu o ia razna cu totul, îl roagă pe Filip, care în asemenea ocazii are darul de a-l mai tempera, să stea cât mai mult alături de el. ªtia că şi la Rodos l-a acompaniat la chefuri, dar nu și-a închipuit ca el să fie în așa hal de nesimțit față de ea și față de ceilelalte mărimi ale țării.

În schimb Bartolomeu Brutti îşi vedea de treburile sale, căuta să afle tot ce se petrece prin țările vecine şi-şi informează domnul, dar nu pentru a cere sfaturi, de care dealtfel nu are nevoie, ci pentru a-şi face datoria. ªtie că pe Iancu nu-l interesează nimica din ceeace se petrece în jurul hotarelor țării și nici măcar de ceeace se petrece în propria sa țară. În schimb petrecerile se țin din ce în ce mai des, iar în ultimul timp mergeau lanț, dar Iancu găseşte totuşi din când în când timp ca să-şi aranjeze afacerile. Creditorii nu încetau să-l asalteze, tributul către stăpânii săi de la poartă trebuia plătit cu regularitate, că altfel i s-ar fi clătinat tronul de sub el şi chiar capul i-ar fi căzut şi pedeasupra dela un timp se făcură auzite din ce în ce mai insistente zvonurile despre o iminentă invazie a oamenilor Lăpuşneanului Ioan, băiețamdrul care râvneşte la scaunul lui. Văzând că Iancu priveşte cu inconştiență la manevrele de peste graniță a celor care voiau să.l dărâme, Bartolomeu Brutti a căutat în una din zile să-l determine s-o termine cu aceste orgii, ce nu făceau altceva decât să-i scurteze domnia. El ştia foarte bine că

nu vor sta mult timp aici şi încă nu şi-a făcut suma, nici el şi nici Iancu, care era conştient de asta. Gândul lui era ca după ce va plăti datoriile, să strângă o sumă atât de mare, care să-i asigure un trai liniştit de mare senior, cu un titlu cumpărat undeva de la vre-o curte regală, care avea nevoie de bani şi numai după ce va ajunge aici, va putea să dea bir cu fugiţii din ţara pe care a râvnit-o atâta. ªtie că turcii nu-l vor ţine prea mult pe Iancu, care la rândul său nu şi-a închipuit că o domnie să fie atât de periculoasă, plină cu capcane în care putea să cadă oricând. Intervenţia lui Bartolomeu a avut totuşi un oarecare efect asupra lui, îl sperie, făcându-l să ia mai în serios zvonurile care circulă referitor la domnişorul care-i voia locul. În sinea sa îşi dă seama că cele ce se petrec în jurul său trebuiau privite ca treburi de stat ce nu prea sunt de nasul lui, că nu este în stare să prevadă un final al vreunui act politic sau diplomatic, din care cauză face numai gafe. Bineînţeles că nu cutează să împărtăşească cuiva aceste concluzii la care a ajuns, din contra, îi place să pară în ochii celor din jur ca un voievod destoinic, deştept şi plin cu calităţi din toate felurile, ceeace nu-i reuşi, dar el cu el însuşi este împăcat, crezând că este privit ca un bun conducător.

Din cauza greşelilor politice comise pe tot frontul, relaţiile cu Transilvania se deteriorează în aşa măsură încât la un moment dat circulară acolo zvonuri cum că turcii ar fi hotărât ca Iancu să fie înlăturat, că a şi fost trimis cineva la Iaşi pentru a-l îndepărta prin sugrumare. Aceste zvonuri aveau un oarecare temei, fiindcă turcii începură să fie nemulţumiţi că treaba nu merge în acea parte a Imperiului Ottoman. În afară de galbenii care curgeau în vistieria porţii şi cei ce intrau în buzunarele celor mari, turcii cereau şi o oarecare îndemânare în a conduce aceste două ţări în care îşi impuneau voievozii, a cărot misiune nu era alta decât să menţină liniştea la hotarele nordice, una bineînţeles pe placul lor, fiindcă în caz de război voievozii erau datori să meargă alături de ei cu toate forţele şi loiali, contribuind în acelaş timp la întreţinerea numeroaselor armate turce.

Îm cele din urmă Iancu se convinge de justeţea sfaturilor lui Bartolomeu Brutti şi ca prin farmec se răresc chefurile, dar nu încetează, spre mulţumirea celor ce se distrează pe socoteala sa. Nicola în schimb este foarte activ, călătoreşte mai tot timpul prin diverse locuri, cu treburi personale sau trimis de stăpânul său. Este însărcinat să ducă în Transilvania sume de bani colonelului Rueber şi prin primăvara anului 1580 făcu deja a treia călătorie secretă. Încă din tinereţe Iancu cunoştea castelul de la Kesmark din comitatul Zips; a trecut pe aici în timpul călătoriei pe care a întreprins-o la Viena, pe când era un băieţandru şi mumă-sa voia să-i dea o educaţie aleasă. A rămas plăcut impresionat de frumusuţetea castelului, de linia sa impunătoare şi de multe ori visa să locuiască ca un senior. Acuma a aflat că tocmai acest castel este de vânzare şi se grăbeşte să se ofere să-l

achiziționeze. Tratativele sunt purtate în cel mai mare secret de Nicola şi târgul încheiat în vara aceluiaşi an. Suma plătită este mare, dar se merită, au mai fost şi alți amatori şi ca să pună mâna pe el a supralicitat până acolo încât ceilalți au fost înlăturați. Toate acestea au fost întreprinse cât mai pe ascuns, dar până la urmă tot au ieşit la iveală, fiind cunoscut de un cerc restrâns de boieri din divan. Se vedea treba că unul din ei a informat şi stîpânii de la Constantinopole, ceeace nu prea era pe placul voievodului. Turcii nu vedeau cu ochi buni asemenea achiziții. Nu voiau ca un vasal de-al lor să posede proprietăți într-o țară unde la nevoie ar fi fost greu de urmărit în caz de fugă a acestuia. Iancu ştie asta şi face în aşa fel ca să-i asigure că zvonurile sunt false, neadevărate şi spre mulțumirea sa reuşeşte măcar pentru moment să le înșele vigilența. Dar până la urmă începu și Nicola să-şi sape stăpânul. Simțea că i se apropie prăbuşirea şi nu voia iar să rămână săracul dinainte, cel care închiriază case exilaților la Rodos. Deabea s-a ridicat, ca acuma să cadă ? Profitând de încrederea ce i-o oferă Iancu, mai ales în ceeace priveşte cumpărarea de proprietăți în Transilvania, pune încetul cu încetul câte ceva deoparte, plătind mai puțin cât i se cerea, strângând în felul acesta o sumă frumuşică cu care îşi cumpără un petec de pământ vecin cu castelul de la Kesmark, având de gând ca împreună cu colonelul Rueber, pe care l-a mituit între timp, să facă în aşa fel ca să devină el proprietarul castelului în cazul că voievodul ar fi fost gonit din țară şi dus în turcia. ªi pentru asta organizează un fel de rețea de informare al turcilor, transmițându-le sub formă de zvonuri printr-o terță persoană, de toate aceste achziții, rezervându-şi în felul acesta o eventuală reuşită. Pe de altă parte are grije să nu dea propriile sale afaceri veroase pe față, nici cu pritenii săi cei mai apropiați şi în nici un caz cu Bartolomeu Brutti. Iancu bănuiește ceva vag, un cui in s-a înfipt în inimă, fiindcă cel mai de încredere om de-al său a început să-l tragă pe sfoară. Prima dată descoperi aceasta datorită unei chitanțe care îi parveni pe o cale lăturanlnică în care era trecută o sumă mai mică decât cea trimisă prin Nicola. Nu s-a putut abține să nu-i spună, dar grecul este şiret, mai şiret decât s-ar fi aşteptat şi afirmă că în mod intenționat a procedat în felul acesta ca să nu-i dea posibilitatea lui Rueber să-l înșele și să se îmbogățească pe spinarea sa. Iar ca să dovedească că aşa este vine a doua zi cu suma şi i-o arătă lui Iancu care la început l-a crezut, dar gândindu-se mai bine şi după ce s-a sfătuit cu Bartolomeu Brutti, ajunge la concluzia să grecul îl trage totuşi pe sfoară, dar neavând încotro trebuia să accepte situația, deoarece el este singurul care îi cunoaşte afacerile, are toate chitanțele, putând oricând să provoace un scandal tocmai acolo unde aşa ceva nu este indicat. În acele timpuri se fura cât se putea, ca în codru, dar fiecare se ferea cu toate că ştia cu cât a vârât celălalt mâna în oala cu galbeni, fiind totuşi mai bine să te prefaci că nu ştii nimica. Cu toate acestea când toată lumea vorbea deschis de unul că fură, se isca aşa un scandal încât acel cineva era pur şi simplu strivit şi averea sa împrăştiată între cei mai puternici, cari

dealtfel şi ei erau vârâți până-n gât în mocirlă. Cum se aseamănă timpurile între ele !!!! Aşa şi Iancu, toți de la Constantinopole îşi închipuiau că fură cât poate, dar să nu se vorbească despre asta, însă din păcate lumea a început să cam clevetească pe socoteala sa fel de fel de poveşti cu cufere de aur, cu averi mari şi mai câte asemenea vorbe suflate pe la urechile vizirilor şi a sultanului, mai ales când a ajuns un uşor zvon despre nişte castele pe undeva, nimeni nu ştie unde.
- ´´ ªtiam eu de mult că acest şnapan nu merită atenție . . . ´´ spune Bartolomeu Brutti lui Iancu în semn de reproş, referindu-se la Nicola..
- ´´ Nu mă va trăda . . . dar dacă o va face o să-i retez capul . . ´´ amenințarea este iluzorie, fiindcă nu avea nici o dovadă concretă că aşa stau lucrurile, în primul rând, şi în al doilea rând aşa ceva ar provoca scandalul, de care Iancu acuma nu are nevoie. Doar el l-a trimis la Constantinopole la Sinan Paşa cu daruri şi era mai mult ca singur că o parte din ele şi le-a trecut pe socoteala sa.

Iancu ajunge la concluzia că cel mai bun lucru era să aştepte, să continuie ca până acuma, în fond să se facă că nu ştie nimica. Atâta timp cât castelul este cumpărat, plătit, trecut pe numele său nu are ce să impute lui Nicola. Dar el nu ştie că şi Bartolomeu Brutti începu să se îndepărteze de el, căutând să-l discrediteze încetul cu încetul în ochii turcilor, pregătind astfel terenul în eventualitatea unei maziliri, pe deoparte, iar pe de altă parte cazacii se agită încălcând țara în repetate rânduri în ultima vreme şi oamenii povesteau că au văzut în tabăra lor pe acest Ioan Lăpuşneanul care voia scaunul pentru el. Totul devine foarte clar în ziua când un cazac mai de vază cade în mâinile lui Iancu şi fiind interogat, povesti că de fapt toate aceste hârțuieli erau destinate să ducă în ultimă instanță la năvălirea cazacilor cu noul voievod. Imediat Iancu îşi ia toate precauțiile. Trimte pe Condrea Bucium la graniță cu tot corpul său de oşteni, iar pe Bartolomeu Brutti într-un punct aproape de Iaşi, la Balotă, cu o armată care să intervină în cazul că Bucium ar fi fost învins. În capitală rămâne numai Toma Naghy cu mercenarii săi. Este mai bine şi mai sigur aşa. Procedând astfel nu avea dece să se teamă de boeri, atâta timp cât armata țării este departe de palat. Chiar în seara asta interzice intrarea oricui şi postează peste tot străji împătrite. Maria şi copiii sunt trimişi spre granița polonă la un conac retras. În felul acesta Iancu îşi asigură securitatea şi imposibilitatea de a fi răsturnat, dar tânărul domnişor Lăpuşneanu nu ştia că fusese trădat. Credea că atacul său îl va lua pe voievod prin surprindere, cum dealtfel s-ar fi şi întâmplat dacă nu s-ar fi vorbit prea mult. Odată elementul surpriză înlăturat, speranțele de reuşită ale tânărului au scăzut simțitor. Dar el nu cunoştea toate dedesupturile şi se hotăreşte să-şi încerce totuşi norocul.

Timp de câteva zile nu se petrece nimica. Condrea Bucium se sfătuieşte cu Bartolomeu Brutti şi amândoi hotăresc că este bine ca să-şi apere voievodul, să nu

permită intrarea la Iaşi a lui Ion Lăpuşneanul, fiind mai bine ca Iancu să rămână în scaun, în primul rând că Bartolomeu Brutti are tot interesul ca cel pe care l-a susținut şi pentru care a plătit atâta să nu fie înlăturat, pentrucă nu a reuşit într-un timp atât de scurt să-şi facă suma propusă şi apoi îi place situația în care se află, este sus şi doar asta a visat toată viața. Cu noul domn ar fi trebuit să reînoiască relațiile, ceeace nu era sigur, deoarece fiecare nou venit aduce oamenii săi, înlăturându-i pe cei al răsturnatului. Pe lângă asta are şi un gând ascuns, atât de ascuns că nici lui însuşi nu şi-l spunea; dar nu se ştie niciodată, a mai fost unul căruia i se zicea Despot Vodă care era cam în aceeaşi situația cum este el acuma. Nu, deocamdată nu este momentul şi nu trebuie forțată nota. Deci cu toată puterea înainte pentru apărarea stăpânului. ªi Condrea s-a gândit la un moment dat că ar fi bine să-l înlăture pe acest intrus, acest lotrean, dar fiind singur se alătură lui Bartolomeu Brutti. ªi apoi cine ştie cine este tinerelul care voieşte țara, nimeni nu ştia de unde vine, cine este şi ce voieşte cu adevărat. Nu odată asemenea pretendenți au făcut să cadă multe capete de boieri şi, când nu cunoşti pe cineva, nu este bine să-l susții.

Prima luptă o dă Condrea Bucium la graniță, făcându-se că se retrage din fața cazacilor. Aceştia bucuroşi de o aşa uşoară victorie înaintează cu multă hotărâre spre Iaşi, dar la Balotă sunt întâmpinați de oamenii lui Bartolomeu Brutti cu atâta putere, încât armatele lor se destramă în câteva ore. Ion Lăpuşneanul nu mai poate scăpa şi cade prizioner. În scurt timp cele două armate moldovene se unesc şi gonesc definitiv pe cazaci peste graniță, iar pe domnişor îl duc în fața lui Iancu.

În toate aceste zile de lupte pentru domnie Iancu se plimbă de dimineața până seara prin palatul gol, fără nici un țel. Altădată, pe vremea presupusului lui bunic, mergea acesta în fruntea armatei să apere țara de invadatori şi nu stătea închis în palatul său tremurând de frică. Un adevărat Muşatin n-ar fi făcut asta, dar pentru el țara asta nu valorează mai mult decât un sac cu galbeni jefuiți din sudoarea supuşilor. Este nervos, se simte părăsit şi i se pare că vine noul voievod, că-l duce în fața sultanului nebun de la Constantinopole care cu mâna sa îl va decapita. De câtva timp are această groază a tăierii capului, nopțile visează butucul, acel oribil butuc pe care l-a mai văzut. Asistase odată la un asemenea spectacol şi sunetul produs de cap în cădere pe podeaua eşafodului din lemn l-a impresionat peste măsură. De mult uitase scena, dar în ultima vreme o visa nopțile, se trezeşte din somn lac de apă şi țipă după ajutor. Toate acestea de când a aflat de iminenta invazie a trupelor acestui Ion Lăpuşneanu. Dar, dacă acest Bartolomeu Brutii îl trădează tocmai acuma împreună cu Condrea Bucium ? Niciodată nu trebuie să ai încredere în prieteni în asemenea ocazii, gândeşte el, însă gândurile şi temerile sale nu s-au dovedit a fi întemeiate. Într-o dimineață, după ce noaptea avusese

numai coşmaruri, se auziră urale şi strigăte de bucurie ce veneau din josul oraşului. Aleargă la fareastră şi vede în depărtare colbul ridicat de o armată în deplasare. Mai întâi inima i se face cât un purice, însă văzându-şi curierul se linişteşte, sunt oamenii săi care se întorc victorioşi. O bucurie imensă îl cuprinde, a câștigat. Inima îi bate cu putere și niciodată nu a fost atât de emoționat ca acuma, nici măcar atunci când a fost numit voievod. Se îmbracă la repezeală în hainele de sărbătoare, cheamă pe slujitorii apropiați care se mai aflau în palat, pe Nicola care în tot acest timp aşteptă în camerele alăturate cu frica în sân, căci dacă Iancu ar fi pierdut s-ar fi isprăvit şi cu visurile lui. Apoi le porunci să fie deschise porțile mari ale palatului. Toma Nagy vine şi el îmbrăcat în hainele sale frumoase, armuri militărești, iar Iancu se așează pe tron înconjurat de toți acești străini de țară, singurii în care are încredere. Ion Lungul Lăpuşneanul a fost dus cu alai prin Iaşi, legat de un par înfipt pe un car tras de patru cai puternici. Oamenii aflați la acea oră pe străzi se uită nedumeriți la spectacol. Dealtfel lor le era egal cine domnea, unul este ca altul, niciunul nu va face ceva pentru mulțime ci numai pentru ei înşişi. Oricine este pe scaun, tot despuiați erau supuşii. Carul cu prizionierul înaintează încojurat de o gardă din oştenii lui Bartolomeu Brutti. Este un tinerel care nu are mai mult de douăzeci ani, cu părul blond, ochi albaștri, cu o privire care arată numai vitejie şi hotărâre. Stă legat în fața stâlpului cu privirea drept înante, fără să clipească. Când porțile palatului se închid în urma sa, este dezlegat de căpitanul gărzii şi doi oşteni îl apucă de umeri să-l ducă în fața lui Iancu, dar el se desprinde cu putere din strânsoare, cu atâta vigoare, încât nimeni nu mai îndrăzneşte să pună mâna pe el. Paşii lor grei răsună prin coridoarele palatului şi când uşa sălii tronului se deschide, Iancu tresare, văzându-l pe cel pentru care a tremurat atâta. Încă înainte ca tânărul să se apropie de tron, Iancu se ridică în picioare, face un pas înainte, adresându-i-se pe un ton ridicat.

- ´´ Vrei să-mi iei domnia . . . ai . . ? . . . nemrnicule . . ! ! ´´ vocea sa răsună ca un tunet. Mânia îl cuprinde în aşa măsură că se stăpâni să nu înfigă sabia în cel care stă semeț în fața sa. Oştenii încearcă să-l determine să îngenunche în fața domnului, dar tinerelul se împotrivește cu atâta vigoare încât până la urmă se renunță. Înfuriat peste măsură Iancu începe să-l insulte, să-l amenințe că-l va tăia în bucățele, dar nici acestea nu au darul să-l sperie pe Ion. ªtie ce soartă îl aşteaptă şi deasemenea ştie că nu Iancu va fi acela care îl va ucide. Conform obiceiului, atunci când un asemenea pretendent cade în mâinile voievodului în scaun, acesta era obligat să.l trimită la Poartă, în cazul că nu venea de acolo şi Iancu ştie asta, ceeace l-a reținut să nu ordone executarea lui pe loc. Nu doreşte să aibe dificultăți cu turcii, tocmai acuma când se simte înconjurat de duşmani. Ordonă deci ca prizionerul să fie încarcerat şi să se pregătească în mare grabă trimiterea lui în capitala Imperiului Ottoman. Este mulțumit că a fost capturat cel care dacă ar fi reuşit, l-ar fi tăiat fără milă. Plecarea urmează să aibe loc chiar a doua zi. Se

formează o escortă la repezeală sub comanda tot a lui Nicola, omul în care are cea mai mare încredere pentru asemenea întreprindere, care cunoştea mai toată lumea de la Constantinopole şi apoi este sigur că acesta nu are nici un interes să-l elibereze în timpul călătoriei.

Odată totul pus la punct, temerarul pretendent fu scos din beci, legat în lanțuri de mâini şi picioare şi dus spre carul care aştepta afară. La spectacolul plecării au ținut să privească mulți cetățeni ai Iaşului, curioşi să vadă şi să asiste la pregătirile febrile ce se fac. Toma Nagy aduce o gardă puternică şi înconjoară locul, dar mulțimea din ce în ce mai numeroasă se apropie încetul cu încetul. La repezeală Ion Lungul fu scos din palat şi suit în car. Iancu vrând să arate mulțimii că nu iartă pe cei ce caută să-l doboare, iese din palat însoțit de o suită numeroasă, păzit de treizeci de oşteni din garda de mercenari, merge spre carul în care zace legat Ion Lungul şi-l loveşte cu palma peste obraz, ce vitejie, nu ? Acesta se uită cu ură la el dar nu reacționează. Când se dă plecarea, se desprinde din mulțime un bărbat înalt, pletos, mai în vârstă, cu barba albă. Garda îl opreşte să înainteze, dar Iancu se întoarce către el curios să vadă ce vrea.
- ´´ Nu faci bine ce faci, măria ta . . . ai dus țara în sapă de lemn şi vrei acuma să ucizi acest copil ? . . . au nu te gândeşti că mânia celor mulți este mai de temut decât mânia celor mari . . ? . . aceasta nu iartă . . .´´ dar Iancu scos din fire nu-l lasă să termine.
- ´´ Arestați-l pe acest nemernic . . . cum de cutează . . . să fie aruncat în beci, apoi să-i văd capul înfipt în țeapă la marginea oraşului . . ´´ ordonă el în timp ce garda ungurească execută ordinul. Bătrânul este luat pe sus şi dus în beci, iar carul cu băiețandrul se pune în mişcare, pornind-o în josul oraşului. Spiritele se linştesc, oamenii se împrăştie spre casele lor, iar seara se putea vedea un cap înfipt într-un par la ieşirea din oraş, tocmai acolo pe unde trecuse dimineața convoiul cu prizionerul. Ion Vodă, domnul țării este mulțumit, putând huzuri în continuare în bârlogul lui, păzit de oşteni de alt neam decât acela ale țării unde domneşte.
Seara, Iancu ține un consiliu, a adunat tot sfatul în fața căruia îl laudă pe Bartolomeu Brutti mai mult ca pe Condrea Bucium, iar Toma Nagy fu ridicat în slăvi. Metropolitul țării a refuzat să vină, ceeace îl supără pe Iancu, dar prea mult nu-i pasă de asta. A doua zi trimite după Maria cu copiii şi în felul acesta linştea apare din nou în preajma palatului, dar ceva mocneşte pe ascuns şi el simte asta. Vrea să arată însă față de ceilalți că este liniştit, cumpătat, dar nu reuşeşte. Devine față de apropiați atât de imposibil încât însăşi Doamna Maria evită să-i iasă în cale, stă cât mai puțin la palat, merge pe la diverşi boieri cu copiii. Filip cel mare pleacă în Polonia la cunoştiințe şi nu a luat parte la luptele cu Ion Lungul. Dealtfel s-a convins că voievodul, tatăl său vitreg, este lipsit de orice urmă de caracter, că totul la el se reduce numai la strâns aur, atâta şi nimica mai mult. Dar şi chefurile

au reînceput să răsune în sălile palatului de la Iaşi, tinerii petrecăreți apărând din nou şi vinul curgea gârlă peste mese, pe jos şi în gâtlejurile lor însetate de orgii. Astfel trece iarna care în acest an nu este prea grea şi vine din nou primăvara. Nicola petrecu mai mult timp la Iatsmbul unde îl predă pe prizioner direct lui Sinan Paşa şi spre uimirea sa constată că acesta nu este nici întemnițat şi nici ucis, ci pur şi simplu luat în suita sa, un afront adus lui Iancu. Nicola se pregăteşte să vină cât mai repede la Iaşi pentru a raporta toate acestea. Peste alte zece zile soseşte în fine în capitala Moldovei. Aflând vestea, stupoarea lui Iancu fu mare, se supără dar, nu poate să-şi arate dezaprobarea pe față şi îi vine ideea să lupte pe ascuns împotriva celor ce l-au cocoțat aici sus. Încă nu ştie cum o va face, dar găsi că pentru început cel mai bun lucru era să intre în legături mai strânse cu polonezii. Scrie deci lui Filip şi-l însărcinează să tatoneze terenul. Bineînțeles că aceasta nu-l fac să renunțe la petreceri şi distracții. În una din zile un negustor îi prezintă o sanie frumoasă, făcută numai din os, încustrată în argint, care îi place atât de mult încât o cumpără pe loc. Cum însă era primăvară şi zăpada se topise, voi totuşi s-o încerce. Pune deci să se înhame patru cai cu zurgălăi şi în una din zile apare în curtea palatului acest straniu vehicul. Iancu se suie în ea însoțit de Nicola şi Nicoresio, iar un vizitiu dând bici cailor, sania o porneşte pe uscat, ieşind în strada principală a Iaşului. Oamenii se uită la drăcia asta şi se închină. Aşa ceva nu s-a mai pomenit, sanie trasă pe uscat, dar distracțiile domnilor bucuria poporului, mai bine zis râsul poporului. Unele biserici încep să bată clopotele şi preoții ies cu cărțile sfinte, cerând iertare lui Dumnezeu pentru asemenea nărodenii. Iancu crede că toate acestea se fac în cinstea sa şi salută din mână oamenii care privesc uimiți la spectacol. Aflând de cele ce se petrec în oraş, Teofan metropolitul vine în grabă la Doamna Maria să se plângă de neghiobia voievodului, de stricăciunea sa la cap şi se jură față de ea că niciodată nu va mai veni să-l vadă pe acest lotrean care sfidează cele mai elementare simțiri ale neamului pe care îl conduce fără binecuvântarea sa.

După această întâmplare majoritatea boierilor se conving că nu se poate conlucra cu Iancu, că este cu mult mai străin chiar decât Despot Vodă, că nu voieşte altceva decât înavuțirea pe spinarea lor. Teofan se aşează în fruntea boierilor protestatari şi cu toții hotăresc că voievodul trebuie sabotat în aşa fel ca înşăşi turcii să-şi dea seama că este incapabil şi să-l schimbe. Dornici de această funcție sunt destui şi apoi Petru zis [a]chiopul se agită din nou la Constantinopole, reuşind să-i convingă pe cei mari că tot el fu acela care dădea mai mult, asigurând mai mare siguranță Moldovei decât acest venetic. Totuşi Sinan Paşa încă nu este cu totul convins de vinile ce se aduc voievodului Moldovei. În permanență sosesc daruri multe şi bogate şi fiecare dată primi asigurări de supunere din partea lui Iancu, care în felul acesta întreține cât poate flacăra buneivoinței celui mai puternic om din Imperiu.

Petru însă nu se lasă, se agită, aleargă în dreapta şi în stânga şi aurul curge şiroaie în toate părțile. Aceste evenimente care se derulează împotriva sa la Istambul, îl determină pe Iancu să fie mai hotărât ca oricând, să strângă mai mult aur ca să poată face față la o eventialitate, să concureze cu Petru. În legătură cu asta îi scrie şi Doamnei Kiajna, dar nu primeşte nici un răspuns. Această femeie este mândră şi odată ce şi-a făcut datoria de soră nu a mai voit să ştie de existența aşa zisului ei frate. Dealtfel niciodată nu a fost prea convinsă de faptul că acest bărbat antipatic este fratele ei după tată. Nu semăna în nici o privință cu cei care descind neîndoielnic din Muşatini. Adevărul este că Doamna Kiajna a simțit că scaunul pe care stă Iancu este şubred şi fiind precautã, nevoind să pară în ochii turcilor ca susținătoarea unui eventual mazilit, se retrage din calea lui. În schimb lui Iancu nu-i mai păsa de nimeni şi de nimica; nu-l mai interesează dacă se spune cine este şi de unde vine, totul fiind numai acapararea de aur şi din moment ce este stăpân peste această vacă de muls, apoi trebuie să o mulgă aşa cum se cuvine, până la ultima picătură şi dacă este necesar şi peste aceasta. Îl obligă deci pe Nicoresio să strângă din țară tot ce găseşte, fără să țină cont de legi, nici de cele scrise şi nici de cele moştenite din moşi strămoşi. Cum dau de câte o gospodărie mai răsărită oamenii stăpânirii iau tot ce vor și ce cred că este bine să ia, fără să țină seama că au fost pe aici cu puțin timp înainte. Chiar şi cei ce se trag din răzeşii marelui ªtefan, căruia i se zicea acuma Cel Sfânt şi Cel Mare, nu sunt scutiți de dările care îi duc în sapă de lemn, dar nu numai atâta, chiar şi boierii de țară sunt obligați să contribuie şi ei la plata datoriilor lui Iancu. Datornicii îl asaltează zi şi noapte, cei mai mulți s-au plâns la comandantul gărzii turceşti care dealtfel nu prea aveau chef să se amestece, dar în felul acesta se simte Iancu obligat să le plătească din când în când măcar o parte a datoriilor, care de fapt nici nu mai erau datorii ci aşa zise dobinzi. După un an de domnie nu apucă să plătească nici un sfert din datorii, în schimb lăzile sunt pline vârf cu monezi din aur şi, aşa cum face hrăpărețul sultan Amurat al III-lea care sub iatacul său are o hazna plină cu aur, în care se bălăceşte din când în când cu bucuria unui copil, aşa face şi Iancu. Se duce zilnic tiptil, singur, să-şi deschidă lăzile, să privească aurul său, da, al său şi inima îi creşte de bucurie; va fi bogat, atât de bogat încât până şi regii îi vor sta la picioare, aşa gândeşte el. Familia lui din Kronstadt nu mai există, tatăl a murit de mult, iar mama puțin înainte să devină voievod. Sora sa Inge s-a căsătorit cu un meseriaş din Sibiu şi nu mai voia să-şi vadă fratele ingrat. Dealtfel nici el nu mai voia s-o vadă, el prințul domnitor să aibe un cumnat cizmar ? Nu, aşa ceva nu s-a mai pomenit. Totuşi odată când Nicola s-a dus cu galbenii la colonelul Rueber să plătească castelul, l-a trimis şi la Inge cu un dar, câțiva galbeni pe care însă mândra Inge nu-i primi şi nici măcar nu voia să citească cele câteva rânduri din scrisoarea fratelui ei. Doamna Maria află târziu de existența acestei surori, dar vestea nu o interesa prea mult. Mitropolitul Teofan a informat-o exact cine este

Iancu în realitate, de unde vine şi ce scopuri urmăreşte, dar ea este indiferentă la toate aceste poveşti care se spun despre soțul ei. Pentru ea el nu mai există ca soț şi se ocupă numai de copii. Însă nu a arătat niciodată aceasta pe față. Totuşi merge din când în când cu plăcere la averea din cămări şi se bucură că prin ea putea să asigure fericirea întregii familii. Din punctul acesta de vedere nu-l condamnă pe voievod, din contra. Numai purtarea sa şi faptul că o necinsteşte o deranjează mult de tot, precum toate aceste femei uşoare pe care le aduce în palat la chefuri în văzul tuturor. Dar cumpărarea castelului de la Kesmark o fericeşte cel mai mult, văzând în asta o precauție binevenită. Se informează la Nicola care îi povesteşte că prin preaja lui se află şi altele locuite de nobili înalți maghiari, oameni de bine, de rangul ei, cu care va putea avea relații mai bune ca cele de aici, unde se simte singură, neputându-se lipi de nimeni, ceeace o înebuneşte. Nu are cu cine vorbi mai pe îndelete, să se sfătuiască ca să asigure un viitor copiiilor, mai ales lui Bogdan care creşte devenind un bărbat tânăr şi frumos. Pe Alexandru nu se putea bizui, el fiind ținut ca zălog la stăpâni. Din când în când primeşte câte o veste de la el şi inima i se strânge de fiecare dată. Tremură pentru el, pentru viața lui care este în permanență în pericol, legată de Iancu. Când aude că se unelteşte împotriva lui, ceeace periclitează pe Alexandru, nu mai rabdă şi în una din zile își ia inima în dinți şi-l întreabă.

- ´´ Am auzit că Alexandru al nostru este în pericol . . să nu-i superi pe turci că-l vor ucide . . ´´ dar Iancu se supără şi o repede.

- ´´ Ia mai lasă muiere proastă poveştile tale cu copiii . . . să ne vedem mai bine de domnie şi numai apoi om vide ce putem face . . . ´´ nu o lasă să răspundă şi dispare trântind uşa în urma sa. Maria izbucneşte în plâns și-și frânge mâinile. Ba la un moment dat se hotăreşte să meargă la Constantinopole ca să-şi vadă fiul, dar treaba asta este grea, fiind necesar să fie însoțită şi nimeni nu se arată dispus s-o facă şi apoi trebuiră luate daruri multe pentru a putea pătrunde la cei mari, Iancu nefiind dispus să dea ceva pentru o asemenea întreprindere. Dacă ar fi fost vorba de liniştea sa personală, atunci da, dar aşa. În schimb nu pierde nici o ocazie să trimită daruri lui Sinan Pașa și celorlalți viziri, acoperindu-i cu cele mai umile și servile laude în scrisorile pe care le scrie. În nici una din scrisori nu se interesează de fiul său Alexandru, găsind că aşa ceva ar putea fi periculos, să nu se creadă că ar vrea să-l scoată din situația de ostatec, mai ales acuma când poziția sa este oarecum discutată la Poartă. Pentru a-şi pune pielea la adăpost este în stare să sacrifice orice, chiar copiii. Datorită felului său tiranic şi egoist, nu mai rămăseseră în ultimul timp în preajma sa decât străinii cu care a venit, care și ei nu fac altceva decât să se îmbogățească, căci altfel nici aceştia nu s-ar mai interesa de el. Numai Lupu Stroici, vornicul ºării de jos şi Condrea Bucium vin din când în când la curte cu diverse treburi. Bartolomeu Brutti, Bernardo Borissi, Nicoresio şi Nicola nu fac altceva decât să jefuiască țara alături de stăpânul lor. În ultima

vreme se țin divanurile rar şi numai în legătură cu trebile băneşti, sau atunci când este vorba de strângerea legăturilor cu imperialii. Iancu începu să intre în legătură cu Habsburgii şi nu pierde nici o ocazie, încă din primul an al domniei de a trimite oaste la granița cu Polonia, să ardă satele, să prade oamenii şi să jefuiască conacele nobililor poloni, ceeace avu darul de a supăra peste măsură pe regele Poloniei Stefan Bathory. Totuşi se făcea comerț foarte susținut cu Liovul unde Nicoresio vistiernicul avea un om de afaceri pe nume Manuil Grecul. De acolo se aduceau postavuri de Lund şi de Colonia. Deasemenea Iancu îşi trimite oamenii de afaceri la târgurile de la Colomeia şi Snyatin unde erau mânate turmele de vite luate cu legea a zecea, înființată de el pentru a-şi putea plăti creditorii, pe turci precum şi pentru buzunarul său propriu. Datoriă acestor practici, până la urmă satele Moldovei se goliră, oamenii fugind în munți, sau intrau în armatele polone şi a ungurilor unde erau plătiți, ceeace avu ca efect ca ogoarele moşiilor boierilor să nu mai fie lucrate, spre marea lor nemulțumire.

Până la urmă Iancu îşi dă seama că a intra în legătură cu imperialii este ceva periculos şi o greşală, fiindcă Polonii sunt tari, dar mai ales prieteni cu turcii, cei ce l-au pus pe el în scaun. Totuşi de când află că Ion Lungul a intrat în suita lui Sinan Paşa se hotăreşte să facă în aşa fel ca să impiedice o normală desfăşurare a raporturilor dintre poloni şi turci, ceva greu de realizat, dacă nu imposibil, dar în mintea sa neexperimentată aceasta este posibil. Setea de răzbunare este la el mai puternică decât gândirea logică. Prima ocazie i se oferă când la mijlocul anului 1581 soseşte o solie numeroasă polonă din partea lui ªtefan Bathory ca să ceară ajutorul moldovenilor împotriva muscalilor cu care ei duceau lupte. În timpul audienței Iancu refuză ajutorul, mai ales că fură ceruți oamenii lui Toma Nagy. De fapt totul era o înscenare fiindcă în realitate propunerea a făcut-o chiar el polonilor, trimițându-l pentru asta pe Bartolomeu Brutti, singurul în care avea încredere; simțea că boierii îi sunt ostili. Garnizoana turcă de la Iaşi ia act cu satisfacție de refuzul lui Iancu de a-i ajuta pe poloni. Pe ascuns însă promisiunea nu fu denunțată şi pentru a doua oară dă o proclamație către toți voevozii, starostii, castelanii, burgmiştrii şi voiții oraşelor prin care făgăduieşte o apropiere cu polonii şi ajutor în caz de război. Cu toate acestea polonii consideră refuzul oficial ca un act de duşmănie față de ei, ca o ofensă, neputând accepta atitudini ambigui, odată nu, oficial şi altădată da, pe ascuns, ceeace nu face asupra lor un renume bun în contextul european. Crezând că a procedat bine, la început Iancu se felicită pentru diplomația lui, dar aflând că vecinii s-au supărat întră din nou în panică. Astfel ține un consiliu cu Bartolomeu Brutti şi cu Nicola, ajungând la concluzia că cel mai bun lucru era ca de acum încolo să facă în aşa fel ca să şi-i apropie pe poloni, într-un scop dublu. În primul rând fiindcă ei sunt supuşii turcilor şi în al doilea rând în caz de pericol se putea refugia în Polonia. Hotărârea propusă de

Bartolomeu Brutti vine într-un timp favorabil. Tocmai atunci Bathory pregăti o solie numeroasă către Poartă cu scrisori de supunere şi, cum drumul este prin Moldova, Iancu trimite în întâmpinarea lor pe Nicola care îi pofteşte la palat. Aceştia, plăcut surprinşi de amabilitate, se grăbesc să vină fiind şi mai mulțumiți când voievodul personal îi pofteşte la masa sa, dar la plecare au constatat cu stupoare că scrisorile regelui lor către sultan au fost deschise, citite şi unele pasagii schimbate, fără măcar ca cei care au comis acestă faptă să se ostenească măcar să le lipească la loc. Totul fu pus la cale de Iancu care, speriat de cele petrecute cu puțin timp în urmă, voia să se convingă cu proprii săi ochi de pârile regelui Bathory împotriva sa, către sultan. Dar s-a înşelat, fiindcă în fond misivele nu conțineau altceva decât simple asigurări de supunere şi promisiuni de ajutor în cazul unui război cu muscalii sau cu imperialii, ceva ce dealtfel nu-l interesa prea mult pe el, fiind îndeobşte ştiut că Polonia depindea în mare măsură de bunăvoința Porții şi că din când în când regele lor trimite asemenea misive pentru a-şi asigura liniştea de care are nevoie. Solul se prezintă imediat voievodului ca să reclame, cerând pedepsirea aspră a celor care au cutezat să înfătuiască o asemenea nelegiuire, dar mirarea fu şi mai mare când întreaga solie se pomeni pur şi simplu dată afară din palat și boarfele azvârlite în stradă. Chiar în aceeași zi o pornesc înapoi și raportează povestea regelui lor ªtefan Bathory. Actul este considerat ca o fărădelege, ca o încălcare a legilor nescrise privitoare la relațiile dintre state, dar mai ales lipsă de ospitalitate față de trimişii coroanei polone. Dealtfel Iancu îşi dădu imediat seama de prostia şi neghiobia făcută, după ce citi conținutul scrisorilor. Se turmentează fiindcă îşi dă semana că precis va fi pârât la poartă, ceeace o vor considera ca înaltă trădare. Dacă scrisorile ar fi fost adresate unei alte puteri, poate turcii ar fi închis un ochi, dar aşa . . . ªi ce este mai grav pentru el, era că averea făcută prin nelegiuiri se află încă aici în capitală, în beciurule palatului domnesc. Este deci în mare pericol şi se hotăreşte să-l trimită în mare grabă şi taină din nou pe Nicola la colonelul Rueber din Transilvania cu care să aranjeze o eventuală sosire a sa la Kesmark, în cazul că aceasta ar fi fost necesar şi, pentru a fi sigur că nu va fi înșelat, trimite peste câteva zile și pe Bernardo Borissi cu o apreciabilă cantitate de obiecte scumpe pentru a fi depuse la castel, asigurând o parte a averii acumulate. Dar nu are curajul să expediaze şi cuferele cu aur, este mai sigur dacă le vede în fiecare zi cu proprii săi ochi. La turci în nici un caz nu se va mai duce, fiindcă îi cunoştea destul de bine, ştiind ce-l aşteaptă în cazul că va fi acuzat de înaltă trădare, mai ales acel Edi Cülé i-a rămas întipărit în minte şi procedeelor lor de a scăpa de cei ce le stăteau în cale. De data asta este sigur că polonii vor face pâră la Poartă, la sultan direct, fiind vorba de scrisorile regelui, dar mai mult îl îngrozeşte gândul că neînduplecatul vizir Sinan Paşa va afla de poznele sale. Temerile sunt întemeiate, deoarece află că o nouă solie a plecat spre Constantinopole, trecând de data asta prin Transilvania şi pedeasupra nişte

negustori de-i lui Nicoresioa au adus vestea că o armată polonă staționează la granița cu Moldova. Speriat, Iancu trimite din nou pe Nicola la imperiali ca să trateze, ca prin ei să se încerce o împăcare cu Polonia, dar el se întoarce fără nici un rezultat, fiindcă ei nu voiră să se amestece în treburile dintre Polonia şi Turcia. Dealtfel nici măcar nu fu primit la curte, ci un secretar i-a adus la cunoștiință că persoana sa nu este agreată, că ar fi bine s-o şteargă cât mai curând. Astfel pierde Iancu orice credit la vecini, când se află de indelicatețele sale în ceeace priveşte păstrarea secretului unei corespondențe diplomatice. Aşa ceva nu s-a mai pomenit şi nimeni nu ar fi îndrăznit să procedeze în felul acesta, fără a-şi lua precauții să fie descoperit, fiind vorba de reciprocitate, dacă faci tu aşa, atunci hop şi eu, ori acestea nu pot fi practici în relațiile dintre state, chiar în acea perioadă când aproape totul era posibil, dar să recunoaştem că aşa ceva ar fi posibil şi în zilele noastre, numai dacă se face, apoi să fie făcut cu cap. Astfel, Regele Poloniei, Stefan Bathory se hotăreşte să-l pedepsească pe cel ce i-a tratat delegația cu atâta indelicatețǎ, încă înainte să-i anunțe pe turci de cele petrecute, dar deocamdată nu fu găsit încă momentul să pornească la acțiune.

Comandantul polonez Jaslowiecki stă de strajă cu o mică armată la granița Moldovei, aşteptând un moment potrivit ca să pună mâna pe acest neîndemânatec de voievod care l-a jignit aşa de mult pe regele său şi prin el Polonia însăşi. Iancu este informat, dar se simte deocamdată în siguranță. Pentru el treburile merg bine, averea se întregeşte, turcii sunt plătiți cu vârf şi îndesat, peşcheşul către Sinan Paşa pleacă regulat şi boierii nu se mai agită aproape deloc, cel puțin aşa se pare. Cu Toma Nagjy alături nu avea deci de ce să se mai teamă și nici o fugă nu era de lepădat cu asemenea oameni temerari. Acestea sunt gândurile sale, fiind sigur că totul merge bine, că este în palatul lui în siguranță şi deci se merită să-şi înece în continuare necazurile în chefuri şi orgii. Dar nu întotdeauna socoteala de acasă se potriveşte cu cea din târg.

Capitolul 11

începutul sfârşitului

În timp ce se derulează aceste evenimente în Moldova şi la Constantinopole, îşi duce Maria viața ei singuratecă, ocupându-se în principal de copiii ei cari creşteau. Iancu îi vede rar, bătrânul Paleologu murise, Filip devenise boier Moldovean, comandant de oşti, iar mătuşile Mariei s-au mutat în Rodos. Palatul vechi a început să se dărăpăneze în aşa hal încât până în cele din urmă fu vândut şi cu banii obținuți s-a cumpărat o casă în Constantinopole, împotriva voinței lui Iancu care numai la gândul că s-ar întoarce vreodată în acel oraş i se face piele de găină. Maria avea în ultimul timp din când în când presimțiri, ceva îi spunea că se va întoarce acolo, fiind bine să aibe unde sta. Pentru asta şi puse să se mobileze frumos palatul achiziționat şi puse un paznic care să-l păzească. Deocamdată însă toată activitatea ei se rezumă la creşterea copiiilor. Bogdan a devenit un băiețandru, iar fetele domnițe în toată puterea cuvântului. Unii fii de boieri le dau târcoale cu toate că sunt încă copilițe, dar Maria le ține mai tot timpul lângă ea. Are gânduri mari cu ele, poate vreun prinț le-ar fi cerut şi atunci ar fi devenit şi ele doamne, sau chiar regine, cine ştie. Fetele cele mai mari, Emiliana şi Chrisafina au fost date după negustori bogați, înainte de suirea pe tron a lui Iancu, aşa că nu au venit în Moldova. În ceeace le priveşte, Maria era mulțumită, ele ducând o viață liniştită, cu copii, la casele lor, unde nu le lipseşte nimica. Celelalte fete ale lui Iancu sunt încă copilițe şi una din ele a fost botezată cu numele binefăcătoarei lor Chiajna, iar celelalte, Elena, Voica şi Despina. Fetele nu prea au avut veleități de domnițe, ele se jucau şi cu copiii servitorilor, ceeace nu era bine văzut de Iancu, dar nici de Maria. Bogdan în schimb este mândru de descendența sa domnească. Toată ziua i se spunea că după tată este coborâtor din marea familie a Muşatinilor, iar după mamă din familia împărătească a Paleologilor Bizantini. Se împrieteni repede cu fiii boierilor de frunte din Moldova, mai ales cu băiatul lui Stroici şi alui Condrea Bucium, cu care merge la vânătoare. Dar are o fire slabă, fără prea multe veleități de a conduce şi în acelaş timp este un sentimental. Se îndrăgosteşte repede, se frământă, ca în cele din urmă să găsească o altă aleasă a inmii sale. La acea vreme era încă un copil mare, dar din lipsă de alte preocupări făcea curte la fete, fiind încurajat de prietenii săi mai mari. I-au fost luați profesori care să-l învețe cititul şi socotitul, dar prea mare cultură nu a acumulat, fiindcă nici Iancu şi nici Maria nu prea au înțeles să-i dea o educație mai aleasă fiului lor. Pentru ei ca să domneşti era destul să ai anumite cunoştiițe, să fi nobil dar mai ales să ai bani, încolo cultura generală nu conta. Fetele de boieri nu prea îi plac, găsing că se îmbracă curios, chiar caraghios, iar la petreceri țopăie prea tare. Numai fata lui Condrea Bucium o găseşte mai aparte. De câte ori o întâlneşte, fata se retrage într-

un colț şi nu se grăbeşte să vină alături de el cum fac celelalte fete de boieri, mândre că sunt în compania fiului voievodului. Cătălina este o fată mândră, căreia nu-i plac plecăciunile şi umblă numai cu cine îi place ei. Fiind fată şi cu doi, trei ani mai mare ca Bogdan, arată cu mult mai matură decât firavul fiu a lui Iancu, care a văzut-o de câteva ori în compania lui Ion, fiul lui Stroici din care cauză suferă mult, dar pe față nu-i arată nici un fel de duşmănie. Se gândeşte că dacă ar încerca ar fi respins, ori nu doreşte să sufere un asemenea afront. Cu toate acestea Cătălina este încă destul de copiliță ca s-o intereseze un băiat, şi deocamdată totul se reduce la jocuri nevinovate de copii. Condrea Bucium are conacul său aproape de Iaşi, unde copiii săi organizează din când în când petreceri la care vine câteodată şi Bogdan, domnişorul, cum i se spune. Fetele îl înconjoară de fiecare dată cu admirație, întâi că este un băiat frumos şi apoi este fiul domnitorului, dar Cătălina nu lua niciodată parte la aceste petreceri. În cele din urmă Bogdan îşi calcă pe inimă şi povesteşte totul mamei sale, împărtăşindu-i focul ce-l arde la inimă. În concepția ei de mamă nu găseşte nimica anormal în asta, dar priveşte cu îngrijorare la suferințele copilăreşti ale fiului ei, în acelaş timp însă se amuză că la o asemenea vârstă fragedă el are asemenea preocupări. Cum îşi iubeşte fiul şi având mari planuri pentru el, merge la Condrea Bucium cu gândul să-i spună toată povestea. Alaiul Doamnei străbate străzile Iaşului în timp ce Iancu benchetuieşte cu femeile sale de rând şi cu unii boieri petrecăreți. Caleaşca ei este deosebit de frumoasă, tot cea veche a Doamnei lui Petru ªchiopul, Doamna Irina, dar Maria a înfrumusețat-o, montând fel de fel de perdeluțe aduse din Constantimopole. Bineînțeles că nu l-a luat pe Bogdan cu ea, lăsându-l să aştepte acasă rezultatul. În fond nici el nu știa prea bine ce vrea, este încă foarte tânăr și despre o eventuală căsătorie nici nu putea fi vorba deocamdată, în primul rând şi în al doilea rând, în mintea sa de tinerel nici nu-şi putea închipui că aşa ceva ar fi posibil. El este îndrăgostit ca toți tinerii la vârsta lui, voia s-o vadă, să fie în preajma ei şi să i se dea atenție, atâta tot. Dealtfel aşa înțelege şi mumă-sa. În nici un caz nu s-a gândit pentru fiul ei la o fată de simplu boier, dar asta este altceva, mai este timp până atunci, deocamdată să facă în așa fel ca plodul să fie mulțumit, doar este mamă.

Jupănița lui Condrea, Stana, a pregătit primirea cum nu se poate mai bine. Faptul că însuşi Doamna o vizitează o bucură. Bănuiau părinții Cătălinei ceva, dar nu le venea să creadă că Doamna Maria vine să pețească. Dealtfel ei nu ar fi vrut o înrudire cu actualul voievod, ținând cont că între el şi Condrea Bucium nu sunt raporturi bune, deoarece el era acela care a dezvăluit originea lui Iancu. Totuși Doamna Maria este bine primită la conacul boieresc al familiei Bucium, aşa cum se cuvine să fie primită Doamna țării, dar, în ce priveşte scopul vizitei, Buciumii s-au înțeles să lase o eventuală acceptare a căsătoriei fiicei lor deschisă, ştiindu-se că zilele lui Iancu sunt numărate după povestea cu solii regelui polon şi deci ce

rost ar avea o încuscrire. Aceasta ar fi însemnat în caz de mazilire o pribegie, ceeace era egal cu pierderea averii şi a situației. Niciodată cei ce au fost prea apropiați unui fost voievod nu erau bine priviți de cel nou şi acuma se agită din nou Petru, ori nu era deloc imposibil ca tot el să fie numit în locul lui Iancu. Este adevărat că el este un om mai blând, care niciodată nu a făcut să cadă capete de boieri, dar nu se ştie niciodată. Acest raționament îşi făcură cei din familia Bucium în ceeace priveşre o eventuală promitere a Cătălinei lui Bogdan a lui Iancu şi al Mariei. Nici Lăpuşneanu în timpul primei sale domnii nu a fost crud, dar a doua oară a făcut multe omoruri, multe capete de boieri au căzut. Era deci bine să fie prudenți în ceeace îl priveşte pe Iancu.

La intrarea caleştii în curtea conacului toată familia a ieşit în întâmpinarea Doamnei țării, vornicul Bucium, soața Stana, băieții şi bineînțeles Cătălina. Servitorii stau rânduiți în dreapta şi în stânga boierilor, agitându-se şi strigând cât le ține gura.
- ´´ Să trăiască Doamna noastră . . . . să străiască Doamna noastră . . .´´
Maria se dă jos din caleaşcă, sprijinită de fetele ei mai mari care o însoțesc şi după ce fu salutată de gazde, este poftită în salonul mare al conacului unde se servesc dulcețuri, şerbeturi, apă rece de trandafir şi fel de fel de dulciuri, aşa cum se obişnuieşte în Moldova timpului, dar şi cu obiceiuri turceşti. La început conversația se poartă pe teme variate, fără nici o importanță, în timp ce fetele gazdelor s-au dus în grădină ca să se joace cu domnițele Elena şi Kiajna. Băieții îşi căutară de trebile lor şi în cele din urmă părinții rămân singuri.
- ´´ E frumuşică fata domniilor voastre Cătălina . . . ´´ spune Doamna Maria aşa într-o doară, ceeace făcu ca bănuielile lui Condrea Bucium să se întărească.
- ´´ Da . . . cam firavă şi bolnăvicioasă . . . nu merge cu tineretul la sindrofii, să dănțuiască . . . aşa cum fac toți tinerii din zilele noastre . . . ´´
- ´´ Să vină din când în când la noi la Iaşi . . . fetele mele vor fi fericite s-o aibe de prietenă . . ´´
- ´´ Să ne fie cu iertare mărită Doamnă . . . dar fiica noastră nu poate merge la oraş . . doftorii din Polonia pe care i-am chemat au zis că nu poate sta decât aici printre verdeață şi dobitoace . . . ´´ Maria se simte un moment descumpănită dar Condrea Bucium continuă să vorbească -´´ . . . prea înălțată Doamnă . . . vă mulțumim pentru bunăvoința de care dați dovadă față de Cătălina noastră . . da . . vedeți . . nu putem s-o pierdem . . ´´ termină tatăl fetei pe un ton mai scăzut, vădit jenat să n-o supere pe Doamna țării. Pe fața Mariei se putea citi o vădită părere de rău, sinceră. Îi pare rău de refuz, dar mai ales că o să-şi dezamăgească feciorul care îşi face mari speranțe în vizita mumă-si la părinții alesei inimii sale. Maria nu cedează, îşi calcă pe inimă şi spune pe un ton aproape rugător.

- ´´ Numai din când în când . . . nu să stea mereu . . . trimit caleaşca s-o ia şi tot cu ea o trimit înapoi, cu pază bună . . ´´ în fața soților Condrea nu mai stă Doamna Maria ci mama lui Bogdan. Propunerea pune pe gazde în mare încurcătură. Se lasă o linişte deplină şi atmosfera devine apăsătoare. În cele din urmă ei trebuie să cedeze, fiindcă insistențele Mariei erau foarte categorice. Se vedea că doreşte asta şi le era teamă ca Iancu să nu ordone aceasta, ceeace ar fi schimbat situația, dar aşa o consideră ca o bunăvoință față de Doamna ºării. Mai bine voluntar decât în urma poruncii voievodului.
- ´´ Bunătatea măritei noastre Doamne este mare . . . dacă aşa propuneți, apoi este bine . . dacă să stea numai din când în când cu domnițele, apoi este bine . . . da să ne facă şi nouă cinste domnițele să vină s-o vadă pe Cătălina aici la noi . . . eu sunt aproape toată vremea plecat în ºara de Jos . . . în vornicia me şi Cătălina s-o bucura mult de vizită . . ´´ Această declarație duce la o destindere plăcută, cu toate că în inima părinților Cătălinei s-a înfipt un cui. Maria mai stă o oră şi pleacă mulțumită; în fine Bogdan o va vedea pe Cătălina, va sta în preajma ei, îi va auzi glasul. Pentru vârsta lui aceasta însemna raiul pe pământ. Cu toate că este fiul unui om care nu are alt țel în viață decât banul, este un băiat cinstit, fără să aibe veleități la domnie, nici la bogăție, ci voia pur și simplu inima unei fete, atâta și nimica mai mult, ceeace dealtfel va voi toată viața sa. Cătălina vine din când în când la palat ca să se joace cu fetele voievodului şi de fiecare dată este de față Bogdan. Este respectuos şi niciodată n-a îndrăznit să profite de situația sa, de calitatea sa de fiul celui mai mare în stat. Mumă-sa l-a crescut să fie mândru, să nu caute să obțină nimica prin necinste. Dealtfel ea îşi dă seama că în zilele în care trăiesc, aceste virtuți erau cu totul nesocotite de toată lumea, că răutatea trona peste tot, necinstea era pusă la loc de cinste, lipsa de respect față de cei mulți era un mijloc de a ajunge cât mai sus şi în fine, crima era la ordinea zilei. Maria este totuşi femeie, crescută departe de lume, în mijlocul naturii, de către un tată bătrân care nu voia altceva decât linişte. Nu asistase ca Doamna Kiajna bunăoară la crimele organizate de soțul ei, voievodul Mircea, căruia i se zicea Ciobanul datorită faptului că avea turme nesfârșite de oi. Cu toate acestea Maria era convinsă că fiul ei este sortit să stea pe acelaş scaun pe care stă tatăl său şi prin ea va schimba câte ceva din moravurile timpului, deşartă veleitate; în mijlocul lupilor nu poți fi decît lup, homo hominis lupus, după cum spune filosoful englez Hobbes în lucrarea sa Liathan, fiindcă altfel eşti sfâşiat. Iancu în schimb nu s-a ocupat niciodată de educația fiului lui şi nici a celorlalți copii, îi era perfect egal cine vine după el, cât timp va domni şi ce se va întâmpla cu țara când va fi scos din domnie. Aproape şi-a făcut suma, a cumpărat un castel pe care l-a întărit, unde în cazul unei maziliri se va retrage. Îşi închipuie că în felul acesta este apărat de orice pericol. Micile preocupări ale Mariei nu-l interesează deloc şi dealtfel nici nu avea cunoştiință de ele, singura lui preocupare fiind umplerea cuferelor şi petrecerile.

Atmosfera de la palat a devenit cu timpul încărcată, boierii veneau la divan numai de formă şi de fiecare dată îi atrăgeau atenția voievodului că dările apasă prea greu pe umerii țării, dar el nu voieşte să ştie de nimica, dă porunci peste porunci, care mai de care fără sens, cerând din ce în ce mai mult. Turcii cer, datornicii cer, iar el însăşi pretinde, fiindcă doar pentru asta a venit aici, pentru asta a suferit atâta în închisorile turcilor. Teofan Metropolitul nici nu mai vine când este poftit la divan; încă de la început a refuzat orice contact cu voievodul lotrean. Golea pârcălabul de Neamț, postelnicul Vartic, Stroici, Luca slugerul şi vornicul Condrea Bucium, făceau de fiecare dată opinie separată. Iancu sbiera la ei, îi amenința cu moartea.
- ´´ Vă tai capetele dacă-mi stați în cale . . ´´ le striga el de fiecare dată şi nu se dădu în lături să execute câțiva boieri mai mărunți pentru diferite vini, printre care şi trădarea, dar de cei din divan n-a îndrăznit să se atingă. Doi au încercat să treacă de partea polonilor, dar Iancu prinde de veste prin informările primite de la Nicola. Ca să dea exemplu puse să li se taie capetele, ceeace provocă un val de indignare împotriva sa. La ultimul divan din 1582 nu veni nici un boier. Voievodul este furios la culme şi-şi dă totuşi seama că în felul acesta nu va putea domni. Apoi mai are unele informații că s-a făcut împotriva sa o pâră şi la Poartă. Situația se înrăutățeşte în aşa măsură că nici măcar cu Bartolomeu Brutti nu putea să se mai consulte, fiindcă acesta vine din ce în ce mai rar la el, în primul rând fiindcă îi cere mereu bani în loc să-i dea ceeace îi datorează şi în al doilea rând era informat de uneltirile lui Petru la Constantinopole. ªi aşa cum se întâmplă mereu în politică dar şi în alte situații, şobolanii părăsesc corabia cere se îneacă. Astfel Bartolomeu Brutti intră în mare taină în legătură cu fostul voievod care se află încă la Aleppe. Îi trimite o scrisoare prin care îi oferă întregul său ajutor, iar lui Sinan Paşa îi trimite o pâră împotriva lui Iancu, în care explică întreaga afacere cu solii poloni, cerând totodată înlocuirea lui, fără însă a-l menționa pe Petru, neştiind ce hram poartă acesta de față cu cei mari ai Imperiului Ottoman. ªi, ca un făcut, tocmai atunci soseşte la Poartă un sol a lui ªtefan Bathory care se prezintă direct preafericitului sultan Amurat al III-lea, dementul sultan al turcilor, care se înfurie când auzi de îndrăzneala sclavului său din Moldova, care a cutezat să deschidă corespondența care i-a fost lui adresată şi ordonă mazilirea şi aducerea lui la Constantinopol, dar Sinan Paşa intervine tot în favoarea lui Iancu şi blochează toate pe loc. Altul mai bun nu este deocamdată, banii vin cu nemiluita, caii din Moldova erau livrați cu promtitudine pentru armatele lui Sinan, aşa că nu era încă momentul pentru a-l mazili pe trădător, pe spion, cum se exprimă chiar vizirul în fața sultanului. Dar, nu trecură nici două luni de la această întâmplare că Petru din Aleppe intră puternic pe fir. Încurajat de Bartolomeu Brutti îi scrie lui Sinan Paşa, oferind sume uriaşe în cazul că Iancu va fi înlăturat şi el reinstalat pe scaunul Moldovei, dar treaba merge greu, pretendenți erau cu nemiluita la curtea Imperială Ottomană, unii mai mici, alții mai influenți, cum este acest Petru

Dimitrie, fiul lui Pătraşcu cel Bun, frate după tată cu Mihai, banul Craiovei, căruia i se zicea şi Cercel, din cauză că poartă în urechea stângă un cercel din aur. A venit de la curtea franceză cu scrisori de recomandare din partea Mariei de Medicis, stăpâna Franței şi prietena turcilor. Dar acest Petru lucra şi prin femeile din preajma sultanului, aidoma ca odinioară Iancu. Are acces la sultana Haseki, care dealtfel nu putea prea multe, şi chiar cea mai influentă femeie a Imperiului Ottoman, Validé Nurbanu, este de partea sa, care îi suflă fiului ei la ureche că ar fi bine să-l scoată din scaun pe Mihnea din Valahia, fiul lui Alexandru fratele lui Petru ªchiopul. Totul se petrece atât de furtunos şi de teribil, încât deocamdată povestea cu Iancu fu oarecum trecută pe planul doi. Mama lui Mihnea era Doamna Ecaterina din familia levantină Salvaresi, oameni foarte bogați şi influenți care au cumpărat scaunul Valahiei pentru ginerele lor. Alexandru şi Petru erau la rândul lor fiii lui Mircea Vodă, descendenți din Basarabi şi Muşatini în egală măsură, direct coborâtori din Vlad ºepeş şi prin el din familia Huniazilor. Mihnea se simțea tare pe poziție şi ca să se mențină, Doamna Ecaterina mama lui, trimise galbeni cu duiumul la Constantinopole, lui Sinan Paşa şi celor din jurul său. Dealtfel acest vizir nu ținu atât de mult la revenirea lui Petru ªchiopul în Moldova. Iancu continua să trimită cu mare regularitate sumele promise şi peste asta peşcheşurile curgeau în toate părțile din plin. Galbenii curgeau spre capitala Imperiului Ottoman şiroaie şi acum vine şi acest Petru Dimitrie, elegantul şi manieratul bărbat, cu purtări occidentale, adulat de femei pentru frumusețea sa şi plăcut în conversație prin saloanele timpului. El oferă sume atât de mari lui Sinan Paşa şi însăşi sultaneai Validé încât totul începu să se clatine în jurul lui Mihnea. Lui Iancu îi convine situația fiindcă cu cât se certau mai mult pretendenții la Poartă, cu atât cazul lui oarecum minor va fi trecut pe planul doi şi avu dreptate. Are şi el informatori la Constantinopole, cari în schimbul unor sume de bani îl informează despre tot ce se petrece la palatul sultanului, aceasta independent de încrederea pe care a avut-o în Bartolomeu Brutti la început. Toți aceştia l-au făcut să înțeleagă că fostul său protector a intrat în legătură cu cel care voia să-l îndepărteze. Cu toate acestea nu s-a gândit nici o clipă ca să-l pedepsească pentru trădare, fiindcă în fond atâta timp cât îl are pe lângă el, cât timp este încă voievod, nu avea de ce să se teamă şi, în caz de fugă el nu se va mai întoarce niciodată ca să-l predea turcilor. Într-o zi când a aflat că un ceauş a trecut granița venind spre Iaşi Iancu îl trimite tot pe Bartolomeu Brutti în întâmpinarea sa ca să afle din timp despre ce este vorba, nu se putea şti niciodată scopul acestor vizite, iar ca să fie sigur că scopul venirii sale nu este mazilirea, roagă ca un curier special să vină înainte de sosirea solului turc la curte care să-l anunțe ce să facă, să fugă sau să-l primească aşa cum se cuvine. ªi aşa se şi făcu. Curierul trimis de Bartolomeu Brutti anunță că ceauşul vine în scopuri paşnice, că are la el un document din partea lui Sinan Paşa pentru voievod. Iancu îl primeşte cu mare alai, îl trimite pe Filip să-i iasă în cale

cu o armată întreagă de oşteni moldoveni, iar Toma Naghy îi iese în întâmpinare cu garda sa. La sosirea lui la Iaşi îl întâmpină Iancu personal în fața palatului, închinându-se până la pământ în fața sa. Ceauşul este poftit în sala tronului unde îi întinde un document din partea vizirului în care acesta îl dojeneşte pentru indelicatețea comisă cu corespondența polonilor către poartă. Iancu cade în genunchi în fața sa, cere iertare şi promite că aşa ceva nu se va mai întâmpla. Dar în acelaş timp turcii au înştiințat şi pe poloni, cari nu se arată mulțumiți numai cu o dojană şi cer în modul cel mai insistent pedepsirea sa aspră. şi pentru a-şi pune planul său în aplicare ªtefan Bathory trimise în Moldova fel de fel de agitatori care să uneltească împotriva trădătorului. Aceştia găsesc teren propice pentru aşa ceva și intră imediat în legătură cu boierii nemulțumiți. Iancu însă se simte în siguranță cu garda lui Toma Nagy. Este atât de bine păzit încât nu se putea ajunge la el fără pericole şi atunci boierii găsiră altă cale ca să-l înlăture. La cererea lui Iaslowiecki, generalul polon care veghează la granița Moldovei şi care fu însărcinat cu întreaga operație împotriva lui Iancu, boierii se strâng în casa lui Condrea Bucium ca să se sfătuiască ce este de făcut. Se ajunge astfel la concluzia că tot prin viclenie este mai indicat de a lupta împotriva voievodului şi se făcură că vor împăcarea. Iancu cade în plasă, îi crezu și convoacă la cerea lor un divan. Însuși metropolitul Teofan s-a hotărât să ia parte. La început Iancu se cam miră, dar Bartolomeu Brutti îi suflă la ureche că ar fi bine să se împace cu boierii. Divanul se desfăşoară într-o atmosferă de înțelegere şi nimeni nu a protestat împotriva cererii de a se mări din nou dările. Totul părea că a intrat în normal, că furtuna a trecut. La urmă Metropolitul face o propunere.

- ´´ Mărite stăpâne . . . să ne fie cu iertare, da voim să mergem cu toții la sfințirea sfântului lăcaş al mănăstirii Sucevița . . . nu voieşte măria voastră să ne urmeze . . ? ´´ propunerea cade ca un trăznet. Iancu buimac, se uită la ei, îi măsoară pe toți din cap până în picioare, având de gând să izbucnească, dar cu un ultim efort se abține, doar au venit să se împace şi spune numai atâta.

- ´´ Dacă înălțimile voastre vor să meargă, n-am nimica împotriva, da eu nu m-oi duce ´´ Cu asta divanul se încheie şi fiecare merge la casa sa. Totuși Iancu a simțit ceva în subconştientul său. Propunerea era cam nelalocul ei, vor să-l păcălească, dar ce anume şi cum ? gândeşte el. Ca să fie mai sigur îl cheamă pe Toma Nagy şi dublează străjile palatului, dar nu interzice boierilor să intre, ca să nu se observe schimbarea. Nu trec nici două zile că soseşte vestea la palat că toți boierii divanului şi cu ei şi alții au plecat spre nord, spre Sucevița. Până acuma nimica deosebit, dar dece să plece în convoi ? dar nimica deosebit se petrece nici în zilele următoare, până când un curier dela granița cu Polonia aduce vestea că întreaba boierime a țării fugise în grup în țara vecină. Iaslowiecki i-a aşteptat la graniță. Iancu se înfurie atât de tare încât era cât p-aci să facă un atac de apoplexie. Cheamă la repezeală pe Toma Nagy şi consemnează întreaga garnizoană. Trimite

spre nord pe Filip cu o armată, iar Nicola pleacă imediat în Transilvania spre colonelul Rueber, cu misiunea de a pregăti o eventuală sosire a noului senior la castelul Kesmark, împreună cu toată familia. Cu toate aceste măsuri Iancu turbează de mânie, se plimă furios prin sălile palatului şi nu pierde nici o ocazie să spună celor ce îi ieşeau în cale.
- ´´ Am să-i tai pe toți . . . pe toți . . ´´ dar nu este privit decât cu compătimire, fiindcă toată lumea ştia că puterea sa a apus de mult, că în afară de mercenarii săi nu are nici un sprijinitor şi numai luptele pentru scaunul Valahiei de la Poartă au întârziat până acuma căderea lui totală. ªi pe deasupra, de când au plecat boierii nu mai veneau nici încasările la palat. Nicoresia l-a trădat şi el, a fugit la Galați unde s-a baricadat în centrul oraşului şi şi-a angajat o ceată de români care să-l apare, un fel de mercenari, dar Iancu este atât de dezorientat încât nu se gândeşte nici măcar să-l captureze, ceeace cu oamenii lui Toma Nagy n-ar fi fost greu.

În schimb Bogdan fiul lui Iancu se topeşte de dor din cauză că fata inimii sale nu mai vine la palat. Condrea Bucium a fugit şi el cu familie cu tot, luând-o şi pe Cătălina cu el. I-a fost teamă ca Iancu să nu se răzbune pe ea ştiind că fata este slăbiciunea fiului lui şi în oarecare măsură şi reciproc. Bogdan neştiind de cele ce se petrec se plânge mamei sale, dar degeaba fiindcă ea nu putea face absolut nimica. Nici măcar n-a putut să-şi vadă soțul de când au fugit boierii, îi era teamă de el, de furia care l-a cuprins şi de insultele pe care le adresa celor care îi ieşeau în cale. Cele câteva femei de boieri care nu au plecat cu soții lor continuă să vină la Maria, dar Iancu de ciudă le interzice să intre în palat şi în felul acesta Maria se pomeneşte singură, fără nici un sprijin, numai în mijlocul câtorva femei slujnice cu care nu poate vorbi, cărora nu putea să le spună ce are pe inimă. În zilele următoare soseşte pe neaşteptate vestea de la Constantinopole că fiul lor cel mare Alexandru fu încarcerat la Edi Cülé din ordinul vizirului şi, ceeace era mai dureros, din cauza pârilor lui Bartolomeu Brutti, care din această zi nu s-a mai arătat la palat. În mare taină a părăsit țara şi merse la Aleppe la Petru să i se supună, oferindu-i sprijin, bineînțeles luând cu el lăzi întregi cu aur. Deodată Iancu se pomeneşte complet singur, sfârşitul se apropie cu repeziciune. Maria îşi frânge de disperare mâinile şi în durerea ei mare merge la Iancu să-l roage să facă ceva pentru copilul lor lăsat în urmă ca ostatec, dar în loc de răspuns, îi adresează cuvinte înjurioase, interzicându-i de a mai veni în fața sa.

Pericolul era mare, până şi oamenii lui Toma Nagy începură să murmure, să le fie teamă de o invazie iminentă a unei puternice armate turce adusă de noul voievod, împotriva căreia nu ar fi putut rezista. Iancu trimite în mare grabă cei câțiva oameni credincioşi care i-au mai rămas prin țară ca să strângă tot aurul care a mai rămas. Are multe cufăraşe pline vârf şi în ultimele zile ale domniei sale se

delectează cu mărirea averilor jefuite. Pune la cale fuga în cele mai mici amănunte, dar Transilvania refuză să-i permită să treacă pe teritoriul ei pentru a merge la castelul de la Kesmark, care se află la imperiali. Trebuia neapărat să ajungă acolo, cu orice preț. Nicola fu gonit de la palat fiindcă nu a reuşit să asigure trecerea prin Transilvania, dar Maria l-a trimis în taină la Lemberg cu o scrisoare de recomandare către nişte negustori. Bernardo Borissi fu trimis de Iancu cu două cufăraşe cu aur la Kesmark, dar nu a ajuns niciodată acolo. Mai târziu s-a aflat că s-a oprit tocmai la Viena de unde a plecat într-o direcție necunoscută. Deci se apropie sfârşitul, dar totuşi Poarta încă nu s-a pronunțat şi aceste era un semn bun, mai ales că aurul continua să curgă în buzunarele celor mari ai Imperiului Ottoman.

Capitolul 12

Sfârşitul Domniei şi a lui Iancu

Se apropie sfârşitul lui iulie 1582. ºara este secătuită, cămările domneşti ticsite cu aur. Maria simte că ceva se apropie şi încearcă să vorbească cu Iancu, să se sfătuiască cu cel care era nu numai domn dar şi soțul ei şi tatăl copiilor, aşa cum făcuse înainte când erau încă la Constantinopole şi unelteau la Poartă pentru căpătarea scaunului domnesc, dar el nici măcar n-o lasă să vorbească şi îi înterzice chiar să vină în apartamentul său. Nu are chef de discuții, pentru el situația este clară, simte că vine sfârşitul domniei, dar aurul din cămări îi dă curaj; va putea după atâtea peripeții însfârşit să trăiască bine, fără griji. Colonelul Rueber l-a anunțat că palatul de la Kesmark este pregătit să-l primească. În acest timp se făcură pregătiri febrile de plecare, s-au comandat o serie de care puternice, trăsuri pentru oameni, caii cei mai buni fură aduşi în curtea palatului şi o sumedenie de vizitii foarte bine retribuiți. Cuferele domneşti cu aurul strâns au fost legate cu cercuri puternice de fier şi prevăzute cu lacăte imense şi robuste. Maria îşi strânge şi ea lucruşoarele ei mărunte cu care venise de acasă, împachetează totul în lăzi şi aşteaptă ce va urma. Zilele trec greu, căldura toridă a unei veri fierbinți se aşterne peste Moldova, iar liniştea aparentă care domneşte peste tot prevedea furtuna, o răscoală a celor împilați în frunte cu boierii fugiți. Armatele polone continuă să se agite la graniță, dar Iancu nu mai este informat de aceste evenimente şi în mintea sa tot polonii vor fi aceia care îl vor scoate din încurcătură. Nu trimite măcar un sol care să anunțe trecerea lui prin Polonia, atâta încredere avea în buna lor credință.

Totul este pregătit de plecare, când soseşte vestea că a intrat în țară, pe la Galați, un capugiu cu firmanul de mazilire. Iancu îl convoacă la repezeală pe Toma Nagy şi în două zile fură puse în picioare aproape o sută de care personale ale voievodului, din care câteva cu lăzi cu aur. Maria şi copiii sunt luați aproape pe sus şi convoiul fu gata aproape de miezul nopții, la acea zi de început de septembrie. Parte din negustorii greci şi armeni, oameni de încredere ai familiei voevodale au venit într-un suflet la palat, aflând de cele ce se petrec şi de pregătirile ce sunt în curs de desfăşurare. La cerea lor, Iancu le permite să-l urmeze în pribegie. În felul acesta se strâng încă pe atâtea care cu femei, copii şi convoiul format numără peste douăsute de care de toate felurile, parte din ele chiar trase de boi. Zarva devine din ce în ce mai mare şi în fine, spre ora unu noaptea, când întunerecul devenise de nepătruns, întreg convoiul se pune în mişcare. Mai întâi pleacă carele negustorilor, apoi cele cu aur şi la mijloc trăsura cu Iancu şi familia, înconjurată de toți oştenii lui Toma Nagy. Cum deabea trecuse vara, Iancu este țeapăn din cauza podagrei. Oasele îl dor, este enervat şi toată lumea îl calcă pe nervi. Pentru prima dată după o perioadă destul de lungă stă împreună cu familia într-o caleaşcă îngustă care hodorogeşte pe drumurile desfundate ale Moldovei. O teamă cuplită îl cuprinde, gândindu-se ca nu cumva țăranii să afle de

fuga sa şi să-l atace pe drumul până la graniţă. Este îngrozit mai ales la gândul că i s-ar putea lua aurul pe care l-a strâns cu atâta trudă şi viclenie. Numai să ajungă cu bine la graniţa cu Polonia, cu toate că mai toţi l-au sfătuit să treacă mai bine peste munţi în Transilvania, chiar dacă nu i s-a permis oficial, dar auzise cu câtva timp înainte că toate trecătorile erau ticsite cu fugari, fiind pericol de atac din partea lor. Dar, nu numai atâta, ungurii nu i-au dat permisiunea să treacă prin teritoriul lor în drum spre castelul de la Kesmark, anunţâd că în caz că o va încerca cu forţa îl vor preda turcilor. Alege deci Polonia, fiindcă pune mari speranţe că va reuşi să-l înduplece pe comandantul polon de la graniţă, Iaslowiecki, să-l lase să treacă nestânjenit mai departe; o să invoace buna sa credinţă pe care a avut-o atunci când a propus ajutorul său impotriva muscalilor şi în al doilea rând poartă cu el cele mai sunătoare argumente, galbenii din cufere şi în contra unei punguţe măricele speră să închidă gura căpitanului de grăniceri polon. Dealtfel toată lumea din convoi este cu inima strânsă, fiindcă fiecare din ei are ceva pe conştiinţă, că altfel nu fugeau. Fiecare deţinea câte o punguţă sau două cu aurul stors poporului, voind să şi-o apere împotriva păgubiţilor.

Între timp află şi oştenii lui Toma Nagy de marea avere ce se află în carele din convoi şi încă de la plecare se şoptesc între ei fel de fel de zvonuri, ba unii spunea chiar că nu vor fi plătiţi, că vor fi lăsaţi pradă polonilor, dar nu era momentul de a porni la atac, cel mai bun lucru fiind să aştepte să ajungă la un loc mai retras şi apoi să încerce fiecare să pună mâna pe ce o apuca. Toma nu a aflat de planuriloe unora din oamenii săi, dar în mintea sa este perfect conştient de cele ce s-ar putea întâmpla în cazul că oamenii ar simţi că le fuge pământul de sub picioare şi ca să contracareze o asemenea eventualitate, îl sfătuieşte încă odată pe voievod ca să treacă totuşi prin Transilvania unde are legături mari, fiind de-ai lor, dar întâmpină acelaş refuz. ªi pentru ca să arate că hotărârea sa este definitivă, trimite înainte trei oşteni cu misiunea să-l anunţe pe Iaslowiecki de sosirea sa, fără ordinul de a se înapoia pentru a raporta de executare. Li s-a spus să aştepte în tabăra căpitanului de grăniceri; dealtfel aici se află şi mai toţi boierii cari au fugit şi cari deabea aşteptau sosirea convoiului ca să pună mâna pe ei.

Cu toate că convoiul o porni în toiul nopţii totuşi Iaşul află de vestea fugii voievodului şi toată lumea se terzi. Ferestrele se luminează una câte una, oamenii ies în pragul caselor lor ca să privească la spectacol. Toţi se uită în linişte, doar din când în când câte un răzleţ ridică pumnii strigând cuvinte înjurioase fugarului, dar atâta tot, incidente nu au loc de teama oştenilor lui Toma Nagy cari sunt bine înarmaţi, hotărâţi să riposteze la cea mai mică tentativă de atac. În prima zi nu se petrece nimica deosebit, însă spre seara celei de a doua zi, pe când se face un popas la marginea unei păduri, se aud voci şi strigăte care se apropie.

Comandanzul gărzii trimite imediat câțiva din soldații săi să prospecteze ce se întâmplă. Peste scurt timp aceştia se înapoiază cu vestea că o ceată mare de țărani înarmați cu securi şi furci, având în frunre câțina boiernaşi de prin partea locului, se apropie strigând, cerând pe Iancu, hoțul, cel ce le-a jefuit vitele ducându-i în sapă de lemn. Imediat fură carele aşezate în cerc, în mijloc trăsura familiei voevodului înconjurată de celelalte şi în afaă aşezați în semicerc oştenii din gardă, dar cele două grupe nu au ajuns să se înfrunte imediat. ºăranii începuseră prin a arunca cu pietre în oştenii lui Iancu, ca după câteva ore un atac fulgerător al călăreților lui Toma Nagy să respingă pe răsculații. În tot acest timp Iancu se plimbă printre oştenii săi, promițându-le lefuri mari şi premii însemnate în caz că-i vor pune pe atacatori pe fugă. Mulți din moldoveni au căzut sub loviturile gărzii. Dimineața poaina era plină cu cadavre şi mirosea a sânge, iar din depărtare se auzeau urletele fiarelor şi strigătele vulturilor care făceau roată peste câmpul de luptă. Apoi au fost puse carele iar în mişcare în aceeaşi ordine. Praful se ridică peste puzderia de oameni care se îmbulzesc, căutându-şi fiecare locul.

Înainte să se pună convoiul iarăşi în mişcare găseşte Iancu de cuviință să inspecteze carele cu galbeni și cele cu obiecte de valoare și constată cu stupoare că două lăzi au dispărut fără urmă, împreună cu cei care aveau sarcina să le păzească, dar din fericire nu erau din cele cu aur. În orice caz lucrul era bizar şi nimeni nu a putut să dea vreo relație în legătură cu acest incident. Dealtfel nu era momentul de a se face o anchetă, în orice moment se putea repeta un atac din partea țăranilor cari s-au regrupat după un deal, dar nici nu făcură câteva sute de metri că oştenii lefegii opresc din nou convoiul. Iancu scoate capul pe fereastra îngustă a trăsurii sale şi-l vede pe căpitanul său Toma Nagy venind spre el; ajungând în dreptul său i se adresează pe un ton imperativ.
- ´´ Măria voastră nu va pleca de aici până nu-mi va da două cufere cu aur . . . ´´
Iancu se face alb ca varul, nu ştie ce să creadă, inima începe să-i bată cu putere, dar înțelege imediat că nu are altceva de făcut decât să accepte. Fiind în mare pericol are nevoie de acest om, fără de care ar fi pierdut. Ce n-ar da ca el cu mâna sa să-i reteze capul acestui trădător, gândeşte el, dar se stăpâneşte şi spune pe un ton tăios.
- ´´ Iați-le şi să plecăm cât mai urgent, că altfel ne cad la amândoi capetele . . . ´´
strânge dinții ca să nu izbucnească şi îi trece prin minte ideea că o să-l predea pe acest trădător polonilor şi atunci vor face ei cu el proces scurt. Gândul îl linişteşte şi se aşează comod în trăsura trasă de patru cai. În fine convoiul se pune din nou în mişcare, hodorogind pe drumul prăfuit și desfundat.

În zilele următoare nu se petrece nimica deosebit, aşezările omeneşti mai mari fură ocolite şi întreg şirul de care o ia peste câmpii. În ziua de 5 septembrie ajung în

fine la punctul de trecere în Polonia unde este staroste acest Niculae Iaslowiecki, care aşteaptă cu oaste, fiind anunțat de sosirea lui Iancu de cei doi soli trimişi. Iancu este foarte bucuros, înseamnă că trimişii săi au sosit cu bine şi şi-au făcut datoria, dar se arată surprins când constată că oastea starostelui este cam mare pentru o primire prietenească. O gardă de oşteni poloni avansează spre trăsura domnească şi căpitanul ei îl învită foarte politicos în tabăra lui Iaslowiecki. Iancu se miră a doua oară că acesta nu-l primeşte personal şi nici măcar nu se află la intrarea în cort, totuşi se dă jos şi merge într-acolo, fără însoțitor, unde un oştean dă perdeaua de la intrare laoparte, poftindu-l să intre. Primirea care i se face este rece, comandantul oştii polone se ridică de la locul său, învitându-l să şadă pe un scaun scund din piele, dar nu-i întinde mâna şi nici nu-i urează bun sosit. Apoi se apropie de Iancu şi îi spune cu o voce marțială.
- ´´ Sunt nevoit să vă anunț că stăpânul meu, majestatea sa regele polonilor, ªtefan Bathory, m-a însărcinat să vă întâmpin la graniță, dar nu mi-a dat încă asentimentul pentru trecerea înălțimii voastre prin țara noastră . . . va trebui deci să aşteptați cu toți ceilalți în tabăra mea până va sosi învoirea . . ´´ Iancu ascultă cu atenție şi dă să plece. Este foarte încurcat de ceeace i se spune şi nici nu găsi cuvinte ca să răspundă. Este obosit de toate ce se petrecură şi durerile podagrei îl fac să sufere mult.
- ´´ Mă duc să mă odihnesc şi apoi vom vorbi . . ´´ reuşeşte el să spună şi pleacă la trăsură. Un ofițer polon îl însoțeşte până la un punct aflat pe o mică colină unde propune să se facă tabăra fugarilor. Iancu este foarte surprins; toată încrederea şi speranțele care şi le-a pus în poloni se năruiesc, dar nu arată că-i este teamă. Îl cheamă de urgență pe Toma Nagy şi ordonă să se ridice corturile. Simte că se pregăteşte ceva împotriva sa, ceva ce nu este în regulă. Maria la rândul ei este îngrijorată, dar se abține s-o arate şi nici nu caută să spună ceva soțului ei. Locul pentru corturi este în aşa fel ales, încât să poată fi uşor supravegheat din orice punct. Timp de două zile Iancu nu se mişcă din pat, durerile îl înebunesc şi nici nu prea se mai putea ține pe picioare. Maria în schimb se interesează în toate părțile ca să afle ce se petrece şi ce au polonii de gând. Trimte în acest scop iscoditori care vorbeasc polona şi află că ei sunt considerați ca prizioneri, iar Iaslowiecki nu face altceva decât să aştepte ordinul de plecare spre Lemberg. Speriată caută să vorbească cu Iancu, poate s-ar mai putea organiza o evadare cu oştenii pe care îi au, dar degeaba, este repezită şi învitată să părăsească încăperea în care zace. Văzând ce încăpățânat este, pierde orice speranță că soțul ei voevodul Iancu mai poate fi salvat într-un fel. Îşi face deci fel de fel de planuri în ceeace privesc copiii, măcar ei să fie salvați, să aibe linliştea necesară pentru a-i ridica sus pe treapta socială din care face ea parte.

Toma Nagy încearcă şi el să salveze ce se mai poate, informându-l pe Iancu că un grup numeros de oşteni poloni fu trimis spre capitală. Îl sfătuieşte să organizeze o fugă dar el refuză şi de data asta categoric. El nu putea să conceapă ca polonii să se poarte urât cu el, să-l sacrifice de dragul turcilor. În fond nu a fost niciodată împotriva lor; este adevărat că le-a ars mai multe sate la graniță şi a cutezat să le citească corespondența, dar nu s-a folosit de informațiile culese, nu i-a trădat. Toate aceste gânduri îi vin de sute de ori în cap în aceste câteva zile de aşteptare. Când se simte mai bine, se hotăreşte să meargă din proprie inițiativă la comandantul Iaslowiecki. Se îmbracă cu greutate şi aproape târându-se ajunge la cortul acestuia. Intră fără să anunțe şi-l găseşte la masa de lucru.
- ´´ Rog pe înălțimea voastră să mă lase să plec cu familia la castelul meu de la Kesmark . . . ´´ spune el fără nici o introducere. Iaslowiecki se ridică în picioare şi-i răspunde pe un ton tăios.
- ´´ Nu pot . . nu, nu pot . . tot va afla majestatea sa că măria voastră a trecut pe aici şi atunci mă va trage la răspundere că v-am lăsat să treceți . . . nu, nu pot să vă las . . ´´
- ´´ Am aur mult, mult de tot . . . vă pot lăsa cincizeci de mii aspri truceşti . . . ´´ dar ofițerul rămâne implacabil.
- ´´ Nu insistați . . . nu pot primi . . . ´´ şi îi întoarce spatele.

Întors în tabăra sa, Iancu este disperat, abea acuma îşi dă seama că s-a înşelat în ceeace îi privesc pe poloni. Trebuia să asculte de sfaturile celor care i le-au dat. La un moment dat se gândeşte că s-ar mai putea salva ceva prin garda sa, să atace trupele polone din interior, provocând în felul acesta derută, dar tot atât de repede îşi dă seama că aceasta ar fi fost o nebunie. Nu are decât două sute de lefegii, ba nici măcar atâția, fiindcă vreo patruzeci au fugit în timpul drumului, luând cu ei mici cantități de aur, jefuit din cufere. Pe suita sa care numără în jur de patruzeci de oameni nu poate conta în nici un caz, deoarece aceştia nu sunt altceva decât nişte negustori laşi cari au plecat cu el ca să-şi apere cele câteva pungi cu aur ce au reuşit să le agonisească în umbra voevodului; sunt oameni care nici măcar nu ştiu să azvârle o piatră. Cel mai bun lucru era să aştepte. Nici o clipă nu voieşte să admită că este arestat, nici măcar când i-o strigă Maria în disperare de cauză, dar în clipa când un ofițer apropiat comandantului îi spune că de fapt este reținut din ordinul regelui, că se aşteaptă numai ordinul de plecare spre Liov, Iancu nu mai are linişte. Îl convoacă de urgență de Toma Nagy şi spre surprinderea tuturor pe Maria. Pentru prima oară după atâția ani se hotăreşte să se sfătuiască iarăşi cu ea. Ea primeşte, fiindcă o leagă totuşi amintiri de acest bărbat care nu a ştiut niciodată prea bine ce vrea de la viață, care în fond era tatăl copiiilor ei. În afară de bani, cât mai mulți, nu are nici un fel de veleitate şi nici un țel în viață. În seara aceasta cei trei pun la cale fuga. Toma Nagy face un plan amănunțit, merge pentru asta

personal la Iaslowiecki ca să ceară permisiunea de a muta tabăra în altă parte, fiindcă nu voia ca oamenii săi să fraternizeze cu oştenii poloni, mai ales că în nultimele zile au avut loc câteva incidente. Iaslowiecki cere aprobarea superiorului său, primind aprobarea, dar spre surprinderea lor, Iancu cu familia trebuiau să rămână în tabăra polonă.
- ´´ Este bine şi aşa . . ´´ spune Iancu şi se ține un al doilea sfat. Se hotăreşte ca trupele lor să fie duse împreună cu carele cu aur cât mai departe, iar negustorii şi civilii să rămână la coada convoiului, în aşa fel ca la un eventual atac să prezinte o piedică. În ziua următoare se pune întreaga gloată în mişcare şi într-un nor de praf se depărtează de tabăra polonă destul de mult, unde se stabilesc într-o vale. Dealtfel lui Iaslowiecki îi convine situația, deoarece nu voieşte să aibe în mijlocul oamenilor săi pe aceşti mercenari ai lui Toma Nagy, care sunt considerați de el ca haiduci, oameni care nu au alt țel decât jaful.

Cortul lui Iancu cu familia sa a rămas aşezat pe vârful colinei. Ca pază sunt trimişi doi soldați poloni, schimbați la fiecare două ore. Chiar în prima noapte Toma Nagy alege doi din oamenii săi cei mai de încredere, cu misiunea de a-i ucide pe paznici, să se îmbrace în hainele lor şi să-l aducă pe voievod cu familia sa în tabără. Totul se petrece conform programului. Iancu aşteaptă cu întreaga familie gata îmbrăcați. Fuga este grea şi penibilă fiindcă Iancu merge greu, încheieturile îl dor şi la fiecare pas geme. Este susținut de doi oşteni. Grupul parcurge drumul până în tabăra lui Toma Nagy într-o jumătate de oră. Dar deabea ajuns fu primit de huiduielile şi strigătele lefegiilor neplătiți de atâta vreme, ori acuma nu era timp pentru aşa ceva, putând fi oricând descoperiți. Cu mare greutate îi linişteşte, promițând că deîndată ce vor ajunge la Kesmark îi va plăti cu vârf şi îndesat, iar la intervenția lui Toma Nagy spiritele se liniştesc. Trebuie lucrat iute, fără prea mult zgomot. Trăsura lui Iancu o ia înainte, urmată de celelalte care; din cauza nopții întunecoase nu se putea vedea praful care se ridică când întreg convoiul se pune în mişcare şi nici nu se observă că încă un car cu cufere cu aur o ia în altă parte, însoțit de câțiva oameni a lui Toma Nagy. Când se luminează sunt departe de tabăra polonilor. Se face o mică odihnă şi imediat se porneşte iarăşi la drum, fiecare minut fiind prețios, dar încă înainte de ivirea zorilor oamenii lui Iaslowiecki descoperă fuga şi în mare grabă se formează un escadron care porni în căutarea fugarilor. Ei ştiu că se îndreaptă spre granița imperialilor. Călări mergeau oştenii poloni mult mai repede decât carele greoaie ale lui Iancu, ajungându-i la Kolaczkowce. Cu toate că escadronul de călăreți nu este prea mare, Iancu refuză lupta. Toți caută să-l determine să-i atace şi să continuie drumul. Caii de la care începură să meargă în trap spre munți şi odată ajunşi în trecători nu mai puteau fi ajunşi din urmă, dar el refuză cu încăpățânare orice vărsare de sânge. În capul său şi-a făcut loc ideea că totuşi regele Poloniei îl va ierta şi era mai bine să trăiască în

pace cu el. Căpitanul eşalonului i se înfăţişează transmiţându-i ordinul lui Ianslowiecki ca să se întoarcă, sau să ia calea Liovului. Auzind că poate alege, întrebuinţează un şiretlic. Se preface că este de acord cu propunerea, promiţând că va merge la Liov unde doreşte să se prezinte regelui, dar cere să fie lăsat să meargă fără gardă. Crezut, i se permite dar cu numai câţiva oşteni poloni cari să vegheze executarea ordinului, ceilalţi retrăgându-se. Aceştia odată plecaţi Iancu îşi schimbă părerea, nu mai doreşte să meargă să se prezinte regelui Poloniei, îl cheamă pe Toma Nagy dându-i ordin să continuie drumul spre munţi. Garda polonă nu se lasă intimidată şi-l somează să ia calea Liovului, atunci Toma Nagy îi dezarmează destul de repede, obligându-i să-i urmeze. Dar doi din ei scapă, ducându-se direct la Iaslowiecki informându-l de intenţiile lui Iancu de a trece munţii la imperiali. De îndată porneşte grosul trupelor polone, iar alt eşalon o ia pe altă cale spre trecătoare, pe care o ocupă, tăind calea coloanei prin distrugerea unui pod. Când convoiul ajunge la intrarea în trecătoare îi iese înaninte câţiva călăreţi poloni care îi somează să facă cale întoarsă, dar Iancu refuză, dând ordin să meargă mai departe, crezând că este vorba de nişte grăniceri care l-au reperat, dar nu merg nici câteva sute de metri că un eşalon întreg de călăreţi le ies în cale, barând drumul. Convoiul se opreşte şi cu toţii îl sfătuiesc să dea de data asta lupta, ei fiind superiori numericeşte, victoria fiind sigură, dar spre disperarea tuturor refuză din nou. Iancu devenise nesigur în tot ceeace face în ultimul timp, era dezorientat, orice sfat îl respingea de la început, fără nici un fel de argument. În sinea sa s-a încuibărit un sentiment de teamă faţă de tot ce se petrece în jurul său şi cum Toma Nagy era un ofiţer care ascultă de ordinele celui pe care îl serveşte, nu ar fi acceptat niciodată să hotărească ceva împotriva celui ce-l plăteşte. Dealtfel ştia că lui nu i se putea întâmpla nimica, căci nimeni nu-i putea imputa ceva atâta timp cât serveşte pe cel pe care îl apără. Deaceea nu poate dispune de la sine putere ce era de făcut. Iancu în schimb speră mereu că regele polon îl va ierta şi-i va permite să meargă la castelul lui de la Kesmark unde va putea să-şi petreacă restul zilelor în linişte, cu banii furaţi poporului. Deaceea în nesiguranţa lui era când pentru fugă, când împotriva, mai ales atunci când se vedea pus în situaţia de a lua o hotărâre capitală, ori, ori.

- ´´ Am încredere în majestatea sa regele polonilor . . mă va lăsa să plec şi va fi bine . ´´ spune el în cele din urmă şi îi anunţă pe poloni că se predă fără condiţii. Imediat carul său fu înconjurat de o sumedenie de călăreţi care dezarmează garda sa personală. Spre seară soseşte şi Iaslowiecki care-l preia, fără măcar să-i adreseze un cuvânt. Îi desparte de oamenii săi, care sunt împărţiţi în grupe mici şi încadraţi printre poloni. De data asta trăsura domnească merge înaintea trupelor polone, înconjurată de o puternică gardă, nemaifiind nici o posibilitate de evadare. Negustorii se tângiuesc, plâng şi se vaită că au pierdut totul, cerând să fie lăsaţi liberi, deoarece nu au nimica deaface cu voevodul şi cu atât mai puţin cu fuga sa.

În fond nimeni nu a avut ceva împotriva lor şi peste scurt timp carele lor fură văzute luând-o spre Ungaria. Au rămas numai cele ale lui Iancu, cele cu aur, dar din care lipsesc unele, câțiva servitori credincioşi, precum şi cei puțini negustori care o urmează pe Maria până la Liov. Toma Nagy cu oamenii lor au fost înconjurați de o puzderie de oşteni, dar nu dezarmați, deoarece polonii nu au nimica să le reproşeze, doar că au încercat să apere pe cel care îi plăteşte, ceeace ei găsesc că este normal.

Cu toate acestea Iancu este mulțumit, pentru prima oară după atâta timp şi zâmbeşte chiar când vede în depărtare turnurile bisericilor Liovului. Clopotele încep să bată anunțând sosirea sa. Totul capătă un aer sărbătoresc şi în mintea sa îşi face loc părerea că este în cinstea sa.
- ´´ Vedeți . . ne primeşte bine şi noi am vrut să fugim . . . ´´
Primii oameni care le ies în cale le fac cu mâna. Iancu trage perdelele de la trăsură, salutându-i vesel. Este ziua de 14 septembrie al anului Domnului 1582, vremea începe să arate toamna care se apropie. Între timp s-a aflat în oraş că în carele prințului se află mult aur. Regele trimite deci imediat în întâmpinarea lor multă armată, aşa de multă încât s-ar fi zis că întâmpină o armată duşmană. Convoiul este oprit la porțile oraşului, perchiziționat foarte amănunțit şi cuferele cu aur transportate în carele regale extra pentru asta trimise. Iancu vrea să protesteze vehement, dar nici nu este lăsat măcar să vorbească. I se trânteşte uşa de la trăsură în nas. Vrând să se dea jos, nu reuşeşte din cauza durerilor care l-au cuprins. Maria îl sprijină, încurajându-l în permanență. Abea spre seară, când s-au terminat toate aceste pregătiri, fu lăsat să intre în oraş. Toma Nagy cu oamenii săi sunt îndepărtați şi trimişi într-un lagăe militar polon în afara oraşului. La insistențele sale sunt plătiți şi în cel mai scurt timp oastea sa se destramă. Toma Nagy îşi recuperează aurul jefuit de la fostul său stăpân şi cu negustorii care au mai rămas se instalează în oraş, care unde apucă. Mulți din ei au cunoştiințe şi prieteni cu care au lucrat cât timp au stat în Moldova.

Nici acuma Iancu nu putu să priceapă că averile i-au fost confiscate şi vărsate în beciurile regale ale lui Stefan Bathory. Are încă încredere în steaua sa, dar marea agitație care se face în legătură cu venirea lui îl miră. Se gândeşte la zilele grele de la Edi Cülé şi un fior îl cuprinde. De câte ori nu a fost aproape să fie ucis de turci, ajungând până la urmă totuşi domn. Are acuma averea mult visată, are un castel şi va trăi o viață tihnită de castelan, va fi stimat de toți şi mai ales i se va spune înălțimea voastră, ce frumos are să fie. Cu toată boala şi durerile care îl chinuiesc zâmbeşte totuşi la aceste gânduri, dar vai. La curtea lui ªtefan Bathory se pune la cale una din mârşăviile mari ale istoriei, dealtfle nu prima de acest gen al regilor poloni. Era încă vie în amintirea oamenilor procedeul care s-a folosit împotriva lui

Ioan Vodă Cazacul şi a lui Despot Vodă, ambii omorâți din ordinului regelui Poloniei. Aurul, acest aur care este vinovat de moartea a milioane de oameni, acest metal care fascinează pe oameni. Homo, homini lupus.

Iaslowiecki se prezintă regelui său, aducându-i vestea prinderii voevodului Iancu al Moldovei. Aici află că la curte fusese un ceauş turc în fruntea unei delegații întregi, cu o scrisoare din partea sultanului prin care se cere, sau ca Iancu să fie predat turcilor, sau să fie executat chiar la Liov. ªi nu mici fură amenințările Porții la adresa regelui polon. Este deci voința Padişahului care prin amenințări doreşte să obțină pedepsirea celui care a cutezat să-i deschidă scrisorile ce i-au fost adresate de regele Poloniei. Sinan Paşa s-a lepădat şi el de Iancu, s-a pronunțat pentru Petru, fratele lui Alexandru şi unchiul lui Mihnea din Valahia. ªtefan Bathory a căutat mai întâi să-i determine pe turci să-l lase pe Iancu să plece la castelul său, despuiat de averi, în urma unei promisiuni că nu va mai încerca niciodată să obțină scaunul Moldovei, dar turcii nu au voit să audă de aşa ceva. Acestea toate nu pentru a pedepsi pe Iancu ci aceste cufere pline vârf erau în vederile ambelor părți, fiecare având intenția să şi le însuşească, ceeace s-a rezolvat prin împărțirea prăzii. Neavând încotro, lui ªtefan Bathory fiindu-i teamă de turci, hotăreşte condamnarea prizionerului la moarte prin tăierea capului în piața centrală din Liov, chiar în fața bisericii Bernardinilor care erau catolici. Consiliul regal acceptă cererea regelui şi totul fu oficializat prin semnarea unui act. În orice caz, de ochii lumii şi al istoriei, trebuia mai întâi să fie judecat de un tribunal special instituit, pentru ca mascarada sinistră să capete o fațadă oficială şi legală. Practici foarte des întrebuințate în decursul întregii istorii ai omenirii.

Înainte de a intra în oraş Iancu cere permisiunea şi o căpătă fără greutate, să se îmbrace în straiele sale de gală. Tot Maria îl ajută să se îmbrace, după ce se trag perdeluțele de la trăsură; copiii sunt şi ei ferchezuiți ca să arate ca nişte prințişori şi astfel la 20 septmebrie a anului 1582 trăsura voievodală din Moldova trece cu întreaga familie prin Liov, traversându-l de la un capăt în altul. Oamenii aflați pe străzi sa-u strâns curioşi în jurul trăsurii înconjurate cu oşteni ai regelui lor. Mulți salută respectuos crezând că este vorba de o vizită oficială. Iancu apare din când în când la ferestruică şi surâzător le face cu mâna. Maria şi copiii se uită de partea cealaltă surâzând lumii, aidoma ca la sosirea în Moldova. În cursul dimineții alaiul ajunge la un castel din centru unde sunt învitați să se dea jos şi întreaga familie este poftită într-o sală mare. Văzând cu ce fast sunt tratați de servitori, Maria crede că soțul ei tot a avut dreptate, că de fapt este învitatul regelui Poloniei, dar peste puțin timp fu despărțită de el şi dusă cu copiii în altă aripă a palatului, iar Iancu urcat în turn, sprijinit de doi oşteni fiindcă deabea se târăşte pe treptele de piatră care urcă spre celula în care este încarcerat. Odată uşa închisă aude în urma sa

zăvoarele şi un fior îi trece prin şira spinării, câtă asemănare acest zgomot al zăvoarelor față de cel de la Edi Cülé, dar din cauza oboselii şi al tensiunii nervoase se trânteşte pe patul gol şi adoarme. Maria capătă cu copiii câteva încăperi mai confortabile şi li se servi chiar o masă copioasă, spre mulțumirea lor.

A doua zi Iancu se trezeşte clănțănind din dinți din cauza frigului. Merge spre uşe şi bate cu putere, dar degeaba, nimeni nu-l bagă în seamă. De trei ori pe zi uşa se deszăvoreşte şi un soldat uriaş îi aduce mâncarea în strachini din tablă. Asemănarea cu Edi Cülé este mare. În fiecare zi Iancu îl roagă să-l ducă la rege, îl imploră, plânge şi se aruncă la picioarele lui, dar acesta este implacabil. Astfel trece o săptămână. În ziua de 26 septembrie, spre dimineață, uşa se deschide cu un zăngănit mai puternic ca deobicei. Iancu se trezeşte speriat din somn. În fața sa stă un bărbat înalt, îmbrăcat într-o robă neagră, însoțit de patru ostaşi cu halebarde.
- ´´ Scoală şi îmbracă-te . . . ´´ i se porunceşte, dar el nu poate să se mişte din cauza durerilor. Se ridică într-un cot, dar recade gemând. Doi din oşteni îl ajută să se îmbrace. Odată ieşit din celulă prinde din nou curaj, este sigur că este dus în fața regelui şi totul se va rezolva. Încadrat de patru oşteni, din care doi îl susțin să nu cadă, o pornesc încetul cu încetul prin lungile culoare și întunecoasele săli ale palatului. La un moment dat se aud murmure. Iancu îşi face în acest timp fel de fel de socoteli, se gândeşte ce va spune lui ªtefan Bathory, îi va jura credință şi peste câteva zile se va putea odihni la Kesmark. Deodată se pomeneşte în fața unei săli ticsite de oameni, unde la apariția lui se face linişte, toți îl privesc cu curiozitate. Mirarea sa este mare, nu ştie ce i se pregăteşte şi dece este dus aici.
- ´´ Nu mă duceți la majestatea sa . . ?? întreabă el pe unul în robă care îi iese în cale, dar nu primeşte nici un răspuns. În sală s-au adunat mulți nobili, oameni de rând şi peste tot, la ieşiri, postați ostaşi cu halebarde frumoase. Deodată îi străpunge prin minte gândul că va fi judecat, dar nu are timp să reflecteze că unul din ostaşi îl împinge pe banca acuzaților, făcându-i semn să se aşeze. Mintea îi fierbe, este agitat, se face roşu la față, dar nu reuşeşte să scoată un cuvânt; i se pune un nod în gât, fiind incapabil să înțeleagă situația în care se află. La un moment dat aude aprodul strigând.
- ´´ Intră înaltul tribunal, toată lumea se ridică . . ´´ lumea se scoală în picioare şi instinctiv şi Iancu, sprijinindu-se de balustrada boxei. Din acest moment simte ca o lovitură în moalele capului. Se uită în jur şi o vede pe Maria în fundul sălii, însoțită de fiul ei Filip şi de Nicola. Nu înțelege cum de au venit aceştia aici, îi ştia doar că au fugit, dar mintea sa nu mai judecă clar. Nu mai este Iancu Vodă al Moldovei și nici măcar pretendentul, ci este Janke Weiss, fiul curelarului Jörg Weiss şi al Ecaterinei, din Kronstadt. Se uită prosteşte în jur cu o privire aproape rugătoare, doar o găsi pe cineva care să-l înțeleagă, să-l ia sub protecția sa. Judecătorii care îşi fac apariția sunt îmbrăcați în togi somptuoase. Iancu stă ca un

şcolar care nu ştie lecția, în fața profesorului, simțindu-se atât de mic şi de neputincios.

Preşedintele curții este Iacint Mlodziejowski, vistiernicul curții lui ªtefan Bathory. Acesta intră foarte pompos, se aşează pe scaunul cu speteaza cea înaltă de la mijloc, zicând scurt.
- ´´ ªedeți . . . ´´ toată lumea ia loc, numai Iancu rămâne mai departe în picioare. Se face linişte, preşedintele bate cu un ciocănel din lemn pe masă. Aproape în acelaş timp îşi ia Iancu inima în dinți şi cu o voce mai hotărâtă spune.
- ´´ Dece mă juedecați . . . ce am făcut . . . ? ´´ dar ostaşul din spatele lui îl apucă cu brutalitate de umeri și-l trântește pe bancă; el geme din cauza încheiturilor.
- ´´ Inculpatul Iancu . . . ´´ strigă preşedintele. Iancu se ridică din nou în picioare incapabil de data asta să mai scoată un cuvânt . - ´´ inculpatul Iancu Weiss ´´ strigă preşedintele a doua oară. Numele sună straniu în urechile sale, nu l-a mai auzit de atâția ani. În acest moment îi vin în minte toți ai săi de acasă, tatăl curelarul, mama săsoaica, sora Inge. În câteva secunde întreaga lui tinerețe îi apare în fața ochilor ca un film, dar nu are prea mult timp să facă reflecții fiindcă vocea puternică a preşedintelui se face din nou auzită în sală.
- ´´ Pricinile pieirii lui Iancu, fostul voievod al țării Moldovei, vecina țării noastre . . tuturor şi fiecăruia anume, să-i fie ştiut că majeastatea sa regele, domnul nostru milostiv, a hotărât să pedepsească cu moartea . . . . . . ´´ cuvântul cade ca un trăznet, cei din sală încep să murmure, preşedintele se opreşte o clipă descumpănit. Iancu priveşte cu un aer prostit la cel care citeşte, dând impresia că nu înțelege sensul cuvintelor. Maria leşină şi cade în brațele lui Nicola. După ce preşedintele îşi drege vocea continuă, repetând ultimele cuvinte . . . - ´´ să pedepsească cu moartea pe Iancu, fostul voevod al Moldovei, din aceste pricini . . . . . punctul unu, mai întâi acest Iancul, voevodul Moldovei, a nesocotit în nenumărate ori tratatele şi alianțele care au fost încheiate între țările regatului Polon şi țara Moldova, după care fiecare voevod al Moldovei este dator să facă omagiu regelui Poloniei şi să jure că va ține bună vecinătate cu regatul Poloniei, ceeace acest Iancu a neglijat şi a refuzat în mod îndrăzneț şi obraznic s-o facă . . . . punctul doi . . . . . . acelaşi Iancu voievod, adeseori a fost nerespectuos față de persoana majestății sale regele polonilor, unsul lui Dumnezeu . . . . a deschis scrisorile majestății sale regelui adresate împăratului turcesc, scrise pentru treburi însemnate ale republicei şi în mod abuziv a făcut completări nepermise . . . . deasemenea a oprit solii majestății sale regelui în țara Moldovei, nepermițându-le trecere liberă către Poarta Împăratului Turcilor. . . . . punctul trei . . . acelaş Iancu voievod s-a silit din toate puterile să ațâțe ceartă între majestatea sa regele Poloniei şi împăratul turcilor, voind ca împăratul turcesc să înceapă război împotriva regatului polon, vrând, dacă împăratul turcesc i-ar fi îngăduit aceasta, să

pustiască el însuşi cu război țara majestății sale regelui . . . punctul patru . . acelaşi Iancu s-a purtat ca vecin al țărilor majestății sale regelui nu cum se cuvine unui vasal şi bun vecin, ci cu intenții duşmănoase . . câteva sate de la graniță a pus să fie arse, prefăcute în cenuşe . . . puncul cinci . . . acelaşi Iancu voevod, pe nobilii din neamul nostru polon cari veneau la dânsul pentru dreptate, încredințându-se cuvântului său, a poruncit să fie bătuți cu ciomege şi i-a închis în închisori . . . punctul şase . . . . acelaşi Iancu voievod a lăsat de câteva ori pe tătari să treacă prin țara sa pentru a veni în țara majestății sale regelui, prin care s-au făcut mari pagube şi omoruri în țările majetății sale regelui . . . . Dumnezeu atotputernicul în dreptatea sa a binevoit să dea în mâinile sale regelui, stăpânul nostru, pe un astfel de duşman al majestății sale regele şi al întregii noastre republici, pe care majestatea sa regele din pricinile pomenite mai sus cu dreptate a hotărât să-l pedepsească cu moartea . . . ´´ preşedintele se aşează, iar în sală se lăsă o tăcere deplină, toată lumea ascultând cu atenție acuzațiile ce sunt aduse omului din boxă. În tot acest timp Iancu rămâne nemişcat, ca împietrit, cu ochii ațintiți asupra acuzatorului şi la sfârşit, din gâtlejul său uscat ies câteva cuvinte sugrumate.

- ´´ Nu sunt vinovat . . . nu am făcut toate acestea . . . nu, nu se poate să mă omorâți . . . sunt principele unui stat, al Moldovei . . . cunosc pe preacisnstitul vostru rege . . . da, îl cunosc . . . ştie că-l cunosc . . duceți-mă la majestatea sa, mă va ierta desigur . . nu, nu . . . ´´ vocea i se taie şi mâinile se crispează pe balustrada boxei. ªi când vede că preşedintele se ridică şi spune.

- ´´ Inculpatul să se apere . . . nu ne interesează dacă cunoaşte pe majestatea sa . . . ce ai de spus acuzat . . ? ´´ îi revine oarecum o mică speranță să se disculpe.

- ´´ N-am făcut toate acestea . . nu le-am făcut . . dece mă acuzați de astea . . . ştiu care este adevărul . . . da ştiu . . . preamăritul vizir Sinan Paşa . . . marele vizir al preafericitului Padişah Amurat al treilea vă poate spune cine sunt . . . el m-a pus stăpân pe țara Moldovei . . . şi Doamna Kiajna, sora mea vă poate spune cine sunt . . . da, se ştie cine sunt . . . sunt fiul voievodului Petru al Rareşoaiei, care la rândul său a fost fiul marelui voievod ªtefan . . . mă trag din neam mare princiar . . . ´´ spune Iancu, neștiind de fapt cum să se disculpe de acuzațiile aduse, care în mare parte corespund adevărului, dorind să ducă apărarea invocând descendența lui din voievozi, căci dacă ar fi fost acceptat ca atare, pedeapsa cu moartea nu putea fi pronunțată, ci numai închisoare, ori regii vin, regii pleacă şi fiecare va putea să-l scoată de acolo, dar dă greş. Preşedintele îl întrerupe, dar în mintea sa mai sună numele de Weiss, cum a fost numit de preşedintele tribunalului, voind să arate că el este prinț.

- ´´ Nu aceasta este acuzația . . . majestatea sa ştie cu precizie cine sunteți . . . recunoaşteți acuzațiile . . . ? ´´

- ´´ Nu am fost necuviincios cu majestatea sa regele Poloniei . . . oamenii mei au făcut-o ca să mă dărâme . . . acest Bartolomeu Brutti pe care l-am luat cu mine din

Constantinopole, l-am făcut boier, i-am dat funcții . . . da, el a dat foc satelor, a bătut pe preacinstiții nobili poloni . . . eu nu am făcut nimica . . nu, nimica . .´´ spune el la urmă fără să ştie cum să continuie. Simte că apărarea sa este slabă şi neconcludentă. După o scurtă pauză aude noua întrebare a preşedintelui.
- ´´ Dar cu corespondența la înalta poartă cum este . . ? ´´ Iancu se simte încurcat la această acuzație. Un moment se foieşte în boxă, fără să ştie ce să spună şi în cele din urmă izbucneşte.
- ´´ Am vrut să ajut pe majestatea sa . . îi cunosc pe turci şi nu voiam să fie duşmănie între Polonia şi Turcia . . iertare dacă am greşit . . ´´ şi rămâne cu gura căscată privind rugător la impunătorul preşedinte care şade mai sus pe estradă, uitându-se la acuzatul umil din boxă. Dar scena nu ține mult. La un moment dat judecătorul se ridică în picioare, bate din nou cu ciocanul de trei ori în masă şi comunică marțial.
- ´´ Acuzatul nu are argumente valabile în apărarea sa, sentința rămâne definitivă şi se va executa mâine dimineață în piață, în fața bisericii sfinților călugări Bernardini . . ´´ cu asta părăseşte în grabă sala. Iancu în schimb nu se mişcă de la locul său, priveşte cum curtea pleacă unul câte unul, iar când vede că ultimul închide uşa după el izbucneşte.
- ´´ Nu sunt vinovat . . nu sunt vinovat . . iertare . . iertare . . nu-mi luați viața . . ´´ şi se prăbuşeşte în boxă.

Cei rămaşi în sală încep să comenteze şi până la urmă devine vacarmul atâta de mare încât oştenii speriați îl iau pe Iancu pe sus şi-l duc în mare grabă în celula sa. Mariei i se permite să-l vadă, pentru prima oară de când a fost închis. Întrevederea are loc chiar în seara aceea în prezența lui Iacint Mlodziejowski vistiernicul regelui şi preşedintele tribunalului. Regele polon ªtefan Bathory s-a interesat personal de felul cum a decurs procesul, neadmițând sub nici un motiv cea mai mică clemență față de osândit. Cererile turcilor erau categorice şi nu putea da înapoi. Maria este atât de emoționată şi de speriată de mersul evenimentelor încât stă în celulă în picioare fără să poată scoate un cuvânt. Nu ştie ce trebuie să zică, ce atitudine să ia, mai ales când îl vede pe Iancu atât de disperat. Durerea psihică se împleteşte la el cu cele ce i le provoacă podagra. Văzând că intră cel care a pronunțat cu gura sa condamnarea la moarte împreună cu Maria, se ridică în capul oaselor şi se văicăreşte.
- ´´ Luminate stăpâne . . ´´ i se adresează el judecătorului, căutând să se arunce la picioarele sale, dar durerile nu-i permit asta . . - ´´ liminate stăpâne . . . mergeți la majestatea sa regele și cereți clemență . . . iertare . . . să mă lase să plec . . . plec singur . . . sărac . . . dau totul . . . fără ai mei . . îi las ca zălog . . dar să mă lase să plec . . . turcul nu va şti . . . rugați pe majestatea sa . . spuneți-i să-şi aducă aminte de zilele cât a stat cu mine la Viena în anul 1569 - 1570 . . mă cunoaşte . . ´´ dar

vistiernicul nu vrea să-l asculte, dealtfel neputând face nimica în fața hotărârii neclintite a stăpânului său, care la rândul său este legat de promisiunea dată turcilor în a-l executa pe trădător. Maria se uită cu milă la acest simulacru de bărbat, la târgul pe care voia să-l facă, dându-şi întreaga familie pe mâna duşmanului pentru a se salva pe el însuşi. Între timp a aflat că fiul ei Alexandru lăsat zălog la turci a fost ucis din ordinul lui Sinan Paşa ca răzbunare că tatăl său i-a trădat pe turci. Vistiernicul îi permite Mariei să mai stea un timp cu soțul ei, care în disperarea sa nici nu sezizează prea bine prezența ei. Seara târziu ea îşi părăseşte soțul pentru ultima oară. Iancu se culcă şi un somn greu îl cuprinde după o zi atât de agitată pentru el.

A doua zi de dimineață zăvoarele de la uşa celulei îl trezesc din somn şi realitatea i se înfățişează în tot adevărul ei. Buimac, în primul moment nu ştie ce se petrece cu el, dar îşi revine repede. Inima îi bate cu putere şi deabea poate să-şi țină răsuflarea. Îi roagă pe toți cei prezenți ca să fie iertat, imploră cu o voce plângătoare. După ce este îmbrăcat, este dus mai mult pe sus într-o încăpere mică unde după scurt timp îşi fac apariția câțiva călugări Bernardini care ştiind că este luteran îl trec la catolicism, dar el este atât de aiurit încât nici nu realizează ce se petrece cu el, zice la toate întrebările da şi repetă docil toate rugăciunile ce i se dictează. Părinții bernardini în schimb sunt foarte mulțumiți că au câştigat încă un suflet pentru adevărata lor credință. După asta i se dă sfânta comunicătura de la un preot catolic, dar refuză să se spovedească, nu din convingere ci pur şi simplu fiindcă nu este conştient de cele ce se petrec cu el.

Spre ora zece este din nou înştiințat de sentință şi că regele ªtefan Bathory a refuzat să-l primească, rămânând deci să fie executat. Câțiva călugări îl iau de subțiori şi-l duc în carul condamnaților care aştepta afară, în văzul unei mari mulțmi. Este legat de un par cu ochii acoperiți de o eşarfă neagră. El se lasă docil şi nu se opune la nimica. Carul porneşte, tras de doi boi, înconjurat de o sumedenie de oşteni cari dau mulțimea laoparte. Unele femei țipă şi plâng, alții huiduiesc iar unii îl aclamă, fiecare cum crede că este bine să facă şi cum este informat cine este persoana dusă la tăierea capului. În piața mare, în fața mănăstririi Bernardinilor alaiul se opreşte, i se scoate eşarfa de la ochi, este dezlegat şi luat din nou de subțiori şi târât spre eşafodul ridicat în mijlocul pieții. Deabea acuma se înviorează şi începe să țipe disperat, implorând lumea din jur să-l salveze, se roagă de ostaşi şi de toți care îi ies în cale. Picioarele îl dor cumplit, fața îi arde, şi simte un fior care îi trece prin şira spinării de la ceafă până jos. Urcat pe eşafod se află în prezența unui butuc imens în fața căruia stă un călău înalt, îmbrăcat în negru, cu o mască peste ochi, în mâna dreaptă cu o secure imensă cu o lamă lată foarte ascuțită. Iancu continuă să țipe cât îl ține gura că este

nevinovat. Privind spre palatul regal care se află în partea opusă, vede în balcon o mulțime de boieri de-ai săi, dar nu poate să distingă cine sunt. Apoi când călăul se îndreaptă spre el să-i lege mâinile la spate cade în genunchi, împreunează mâinile ca de rugăciune strigând cât îl ține gura.
- ´´ Iertare majestate . . . iertare majestate . . . lăsați-mi viața . . ´´ dar este ridicat cu brutalitate şi târât pe jos spre butuc, el se zbate se trânteşte din nou pe podeaua eşafodului şi se adresează călugărilor care îl înconjoară.
- ´´ Preacisntiți părinți . . . spuneți-le să-mi lase viața . . să-mi lase viața . . ´´ dar nimeni nu dă ascultare rugăminților sale. Doi oşteni îl iau pe sus, vrând să-i pună capul pe butuc, dar el prinde putere, se uită la gâde implorându-l să nu-l omoare. Oștenii trebuie aproape să-i țină capul pe butuc, deodată liniște, se aude o lovitură surdă şi ceva ce cade pe podea, totul s-a terminat. Capul cade înaintea butucului iar corpul într-o parte, sângele curge şiroaie, prelingându-se pe caldarâmul de sub eşafod. Spectacolul a luat sfârşit. Lumea pleacă, fiecare spre casa sa şi peste o jumătate de oră piața este pustie. Călăul coboară de pe eşafod, se spală pe mâini la o fântână din piață şi dispare. Spre seară corpul este ridicat şi dus la mănăstirea Bernardinilor. A doua zi Maria îl înmormântează şi cu banii care i-au mai rămas îi face o piatră de mormânt.

Dealtfel ªtefan Bathory în sinea sa nu a fost de acord cu această execuție, o făcu numai ca să facă pe plac turcilor. Imediat fu trimis un sol spre poartă, trecând prin Moldova unde acuma este din nou Petru, ca să încunoştiințeze pe sultan şi pe Sinan Paşa că ordinele i-au fost îndeplinite. Iancu trădătorul murise, a fost pedepsit fiindcă a cutezat să deschidă scrisorile polonilor către sultan. Întrega lui avere care a mai putut fi găsită intră în vistieria regelui Poloniei, întregindu-i finanțele, din care jumătate fură mai târziu date sultanului, bani storşi din sudoarea poporului, asupra cărora s-au repezit alți jefuitori ai timpului. Vai, vai. Maria este chemată peste câteva zile la curte şi i se aduce la cunoştiință că i se permite să rămână la Liov împreună cu întreaga familie. Neavând unde să se ducă acceptă. A merge la Constantinopole ar fi însemnat să se închine celor ce au decis moartea soțului ei. Mai mulți de treizeci de negustori şi apropiați au rămas cu ea, în frunte cu Nicola care în felul acesta vrea să-şi răscumpere greşala făcută că a fugit cu o parte din aurul care i s-a încredințat, care însă le va fi de mare folos mai târziu. Maria îl iartă, şi-i deveni chiar prietenă, el fiind un descurcăreț are nevoie de el, având şi o parte din banii soțului ei. ªrefan Bathory merse mai departe ca să-şi repare cât de cât greşala. Îi dă Mariei după câteva luni o rentă de 12.000 de zloți, o sumă frumuşică cu care putea trăi onorabil, dar nu princiar, aşa cum se cuvine unei Doamne. Peste asta i se dădu şi o moşie a unui nobil executat pentru trădare, căruia i-a fost confiscată, avere pentru care a avut în decursul timpului o mulțime de procese cu moştenitorii acestuia, dar până la urmă câştigă, fiind liniştită. Cu

banii strânşi începe să facă afaceri cu grecii ei câştigând mulți bani pe care îi pune deoparte. Are fete de măritat şi un băiat încă tânăr şi deştept care este bun pentru scaunul Moldovei. Ceilalți copii sunt dați la şcoli, Filip pleacă mai întâi la Prasonissi, iar apoi înapoi în Moldova unde se căsătoreşte cu o fată de boier de țară, unde şi-a petrecut restul vieții. Soarta te aruncă câteodată acolo unde nici n-ai fi crezut, dar aşa fiind, nimeni nu i se poate opune.

Timpul trece, ªtefan Bathory moare, iar în mintea Mariei încolțeşte o idee. Voia să-şi vadă fiul Bogdan pe scaunul tatălui său, trebuind să lupte pentru asta, chiar acolo unde Iancu a început, printre lupi. Are ca aliat pe acest Nicola care de acum încolo îi va sta până la moarte cu abnegație alături, ca sfătuitor, ca tată pentru Bogdan şi numai ea ştie ca ce încă. Deci să pornim la drum.

Sfârşitul părții întâia

Partea a doua

Capitolul 1

Doamna Maria vrea să-şi vadă fiul voevod în una din ºările Româneşti

Constantinopole, anul 1593. Maria Paleologu, Doamna voievodului Iancu Sasul, cel decapitat cu zece ani în urmă la Cracovia, deabea sosise ca să uneltească suirea pe tron al fiului ei Bogdan. Tot aici fusese ucis fiul ei mai mare Alexandru ca preț al trădării tatălui său, dar timpul trece şi ea nu mai ține cont, venind în acest păienjeniş de intrigi de curte. Voieşte cu tot dinadinsul să-l vadă pe Bogdan cocoțat acolo sus, cu toate că ştie că nimeni nu a rezistat un timp mai îndelungat, dar aşa sunt ambițiile mamelor de prinți, să-şi vadă fiii căpătuiți, fără a se gândi la eventualele greutăți şi primejdii care îi pândesc din toate părțile. Asupra Valahiei şi Moldovei erau ațintiți ochii mai marilor din imperiu, care voiau să aibe câte ceva din aceste vaci de muls până la ultima picătură de către creditorii voevozilor, care făceau tot posibilul să se mențină pe scaunul plătit atât de scump. Dar nu numai aceştia, ci şi sutele de pretendenți care trăgeau sfori din umbră, unii chiar în preajma sultanului, acest preafericit Padişah al tuturor Ottomanilor, umbra lui Alah pe pământ, a cărui vorbă putea aduce moartea sau bogăția. Alții foiau prin anticamerele vizirilor, vărsând sute de mii de galbeni în buzunarele lor. Servilismul mergea atât de departe încât toți aceşti pretendenți sărutau poalele sutanelor celor care îi protejau şi stăteau prosternați înaintea lor ori ce câte ori li se făcea hatârul ca să fie primiți. Iar ca un ultim rezultat unii din ei erau pur şi simplu

strangulați, spânzurați sau înecați în Bosfor, dacă deveneau indezirabili, sau dacă nu avea sumele necesare cumpărării buneivoinței celor mari.

Dealtfe, cei care ajungeau pe tronurile Valahiei sau Moldovei nu erau considerați altceva decât niște funcționari ai turcilor, un fel de pași cu două tuiuri, ziși bey, care sărutau poalele sutanelor celor care i-ai cocoțat acolo, chiar dacă nu erau turci de origine. Disprețul ce arătau turcii pentru tot ce nu era musulman, întrecea cu mult acel al creştinilor față de păgâni. Însuşi ambasadorii marilor state europeene, ai celor mai mari regi, erau supuşi la acelaşi umilințe, nu numai față de sultan, ba chiar în fața vizirilor. Un ambasador englez, cavalerul Fulton, zicea în veacul al optsprezece-lea că este foarte bine că miniștrii străini de la poartă nu cunosc limba țării, fiindcă turcii întrebuințau față de creştini termeni de dispreț pe care tâlmacii le îndulceau. Însuşi primul ambasador al Franței la poartă, Gabriel d´Aragon, trimis de Francisc I în 1547, pe când domnea în Moldova Ilieş Vodă, îi săruta mâna sultanului şi aşa procedară toți ambasadorii după el. Câțiva ani mai târziu, de Harley baron de Möle, fiul lui Sancy, vestitul ministru al lui Henric IV, sosi la Constantinopole şi, primit de sultan, trebuia să-i sărute acestuia poalele sutanei dar nu fu primit la masa sa, ci trebuia să mănânce în divan, pe jos pe un covor, îmbrăcat turcește.

Maria Paleologu nu prea ştia de aceste obiceiuri barbare de la curtea sultanului, cu toate că era născută în Imperiul Ottoman, cunoştea totuşi unele obiceiuri bizare, mai ales de când s-a căsătorit cu Iancu voevodul Moldovei, pe care dealtfel nu l-a iubit niciodată cu adevărat. Numai ambiția familiei ei de a o vedea prima Doamnă a unei țări a determinat-o să-l ia de soț. Când l-a cunoscut era văduvă şi cu doi copii, fără nici o posibilitate de a ieşi în lume. După moartea tragică a soțului ei s-a dedicat creşterii copiilor, luptând pentru a le asigura un viitor mai bun. A avut o sumedenie de procese în legătură cu moşiile pe care le căpătase de la ªtefan Bathory regele Poloniei. Mai întâi i-au fost confiscate everile strânse de Iancu în timpul scurtei sale domnii, ca apoi să i se dea o seamă de moşii care au aparținut unor nobili poloni condamnați pentru diverse vini şi a căror averi au fost confiscate de coroană. Când a fugit Iancu Sasul din Moldova cu întreaga familie, însoțit de unii boieri credincioşi, avea un convoi de peste o sută de care din care aproape patruzeci umplute cu bunuri de valoare şi aur, totul luat bineînțeles din sudoarea țării. Dacă se ține seama că tributul porții a fost plătit cu vârf şi îndesat şi că mai marii imperiului au avut partea lor din plin, putem să ne dăm seama cum a fost stoarsă Moldova în acești ani ai domnieie lui Iancu. Pentru paza carelor şi al personalului fu însoțit de garda sa personală, comandată de căputanul Toma Nagy, un ungur neînfricat, un mercenar bine plătit, care cu ajutorul a altor două sute de mercenari asigurau securitatea fugarului şi al familiei sale. Aceştia primeau sume

importante de la voevod, dar pe parcurs zâzania a înlocuit buna înțelegere care a domnit oarecum la început şi încetul cu încetul averea s-a destrămat, fiind jefuită puțin câte puțin de către cei ce aveau misiunea să păzească, iar când a ajuns prizionier la poloni nu mai rămăseseră decât cel mult zece care cu aur, destul de mult ca să atragă atenția regelui polon.

După decapitarea voevodului, nobilii poloni cerură stăruitor regelui ca Maria cu copiii să fie trimisă la Constantinopole, pentru ca sultanul să nu se supere pe Polonia, ceeace ar fi însemnat moarte sigură pentru ea şi surghiunul pentru copii, deoarece pedepsirea cu moartea a alui Iancu a fost cerută de însuşi Sinan Paşa în numele stăpânului său sultanul, dar nu se ştie din ce motive regele nu făcu aceasta şi pe lângă faptul că dărui Mariei moşiile, îi stabili şi o rentă anulaă de 12.000 de zloți, o sumă frumoasă cu care putea trăi onorabil, fără să ducă însă trenă princiară, având în vedere că ea păstra o curte cu peste treizeci de greci şi armeni veniți cu ei din Moldova. Pe lângă asta avea şapte copii, din care doi din prima căsătorie, cari la început au stat în preajma ei, dar mai apoi au plecat. Filip cel mai mare băiat, care a fost prieten cu Iancu, reveni după scurt timp în Moldova devenind boier de țară, căsătorindu-se cu fata unui boier de prin partea Iaşului, în schimb copiii pe care i-a avut cu Iancu au rămas în preajma ei. Neputând duce trena de care era obişnuită din cei 12.000 de zloți rentă, Maria se ocupă şi cu comerțul împreună cu toți ceilalți şi se vede că treaba merse bine din moment ce putea să şi călătorească prin toată Europa ca să ceară scaunul pentru fiul ei Bogdan, pe care voia să-l vadă neapărat urcat pe scaunul tatălui său, sau dacă ar fi posobil măcar pe cel al Valahiei. Îl consideră ca un descendent autentic al Muşatinilor, al vechilor Muşatini cari au domnit încă de la început în acea țară bogată, dar sărăcită de către cei cari au supt-o cât au putut, chiar şi de tatăl său. Dar, pentru Maria nu conta asta, voia să-şi vadă feciorul acolo unde a stat tat-su Janke Weiss feciorul lui Jörg Weiss, curelarul din Kronstadt şi al Ecaterinei soția sa, ambii saşi. Iancu s-a prevalat de faptul că mama sa ar fi avut legături cu Petru Rareș, fiul lui ªtefan cel Mare în timpul unei incursiuni a acestuia în Transilvania şi ca fruct al dragostei lor a apărut acest Janke. Singura dovadă a fost cicatricea pe care o avea pe pulpa piciorului drept, considerată ca o înfierare domnească, un obicei întrebuințat câteodată de voevozi în cazul copiilor naturali. În felul acesta Iancu a făcut dovada la Constantinopole că este din os domnesc, dar argumentul cel mai tare au fost cele cincisute de mii de galbeni plătiți sultanului şi lui Sinan Paşa. Însă pe Maria n-o interesau toate aceste amănunte, ea tot ca prinț l-a considerat pe soțul ei, mai ales că nu prea cunoştea originile sale. A auzit, dar simplele vorbe nu o interesau.

În perioada când Maria începe să se agite pentru a-şi vedea fiul pe unul din tronurile ºărilor Româneşti, deabea se suise pe tronul Valahiei voevodul Mihnea, după ce fu înlăturat Alexandru cel Rău, un om hain, lipsit de orice talent de a conduce şi deci incapabil de a sătura foamea de aur a turcilor. Odată cu numirea lui Mihai, turcii credeau că în fine au reuşit să întroneze liniştea în aceste locuri, bineînțeles cea dorită de ei şi Sinan Paşa se felicita pentru fericita alegere făcută, trimițând aici pe fiul Tudorei, hangița de la Târgul cu Floci de lângă Brăila. Cam în preajma acestui eveniment, Maria lui Iancu Sasul îşi luă copiii care i-au mai rămas, numai trei, şi pleacă la Neustadt, la arhiducele Maximilian, care îi dă o scrisoare de recomandare către dogele Veneției. Pe fetele mai mari le măritase între timp în Polonia cu nobili foarte sus puşi. Pe cea mai mare cu Poniatowski, iar a doua cu un Catacolo, ambii din prejma palatului regal şi cu averi mari, moşii întinse.

Maria nu stă mult pe gânduri după ce obținu scrisoarea de recomandare şi pleacă cu o suită întreagă la Veneția unde se instalează foarte confortabil, făcând caz de descendența ei imperială şi a lui Iancu cea voevodală, sic. Se întitulează principesă, fiind una şi ceeace în acele vremi are mare importanță. Este primită de dogele Veneției cu mare pompă. Scrisoarea lui Maximilian avu un efect destul de bun aici, dar numai atâta, fiindcă toți aceştia erau nişte pigmei pe lângă umbra lui Alah pe pământ, atotputernicul şi atotstăpânitorul împărat al tuturor Ottomanilor, în fața cărui tremurau cei mai puternici regi şi împărați ai timpului. Mare lucru nu putea face nici dogele Veneției, doar să intervină prin ambasadorul său la Constantinopole şi aceasta era legat numai de hazard. Maria îşi dă seama că în felul acesta nu va putea ajunge niciodată la un țel, totuşi era bine că se învârtea în preajma mărimilor republicei, cunoaşte astfel lume multă şi variată, ceeace nu poate fi decât spre folosul ei. Deasemenea nu strica să aibe rude şi prin aceste meleaguri. În afară de Voica, cea mai mică, mai rămăsese Despina nemăritată, pentru care voia cu orice preț să-i găsească un bărbat printre patricienii Venețieni, care erau foarte bogați, posedau palate imense şi întrețineau relații cu mai toate curțile regale şi imperiale europeene, dar mai ales cu Constantinopolul, cu care făceau afaceri în stil mare..

Nu peste mult timp ocazia se ivi. Cunoaşte un tânăr şi bogat patrician, Giovani Zane, om influent şi cu avere mare, ceeace contează mai mult ca orice. Ca oricând, bogăția era căutată şi în multe privințe chiar mai mult ca descendența. Chiar voevodul Petru, căruia i se zicea ªchiopul, şi-a dat fata după un negustor putred de bogat, Zottu Tzigara, după ce-l făcu boier Moldovean şi-l umplu cu fel de fel de funcții şi distincții. Unde pui că acest Petru a fost fiul Mircii Vodă, un adevărat descendent al Muşatinilor şi nu unul bănuit. Deci banul primează şi cu el se putea

cumpăra orice, chiar un tron. Făcându-şi-l pe patrician ginere, Mariei i se deschid şi alte posibilităţi şi perspective. Pentru traiul zilnic are destul, putând chiar să ducă unul princiar, dar ca să meargă la Constantinopole trebuia să aibe buzunarele bine căptuşite, în primul rând ca să aibe ce da şi în al doilea rând ca să ducă o viaţă strălucitoare, să ia ochii celor mari, să atragă atenţia asupra ei. Giovanni Zane este un patrician influent în cercurile bancare ale republicei. Maria profită şi obţine prin el un împrumut substanţial, o sumă destul de mare cu care să poată pleca în capitala imperiului Ottoman. Era totuşi mai prudent ca prima dată să meargă singură, fără Bogdan, doar însoţită de fata ei cea mai mică, Voica, cea rămasă nemăritată la acea vreme. Mai întâi trebuia netezită calea şi apoi să-l ducă pe Bogdan acolo. Dela povestea cu Iancu au trecut atâţia ani şi pestea ea s-a aşternut la Constantinopole oarecum uitarea şi nimeni nu mai are interesul să întreprindă ceva împotriva familiei trădătorului.

Nunta Despinei cu Giovanni a costat o avere. Maria a cheltuit aproape toate economiile ce le mai avea, ba s-a mai împrumutat de la Nicola, care între timp a devenit un om cu o avere destul de frumuşică, de unde o avea nu se ştie, dar se putea bănui. O nuntă fastuoasă era necesară deoarece Maria dorea să arate că nu este calică, că descinde din neam împărătesc şi că putea să-şi permită să-şi dea fata după un asemenea om. Ginerele însă cunoştea destul de bine situaţia ei şi consimţi s-o ia pe Despina numai din considerente de descendeţă din împăraţii bizantini. Faptul că se prezenta cu o soţie din neam mare împărătesc conta mult în societatea în care trăia şi frecventa. Noul ginere al Mariei Paleologu locuieşte într-un splendid palat de pe Canal Grande, are o droaie de servitori, averi mari și este preşedintele unei bănci ce face multe afaceri oneroase, mai ales cu comerţul către poartă. Are legături cu o mulţime de turci bogaţi care veneau la Veneţia ca să ia mărfuri pentru imperiu, dar cel mai important din toţi este Ali Mustafa, un bărbat tânăr, cu ochi sclipitori, foarte vioi în afaceri. Este omul vizirului Ferhat, puternic la curtea sultanului, dar nu atât de influent ca Sinan Paşa. Totuşi poate multe şi nu este de lepădat. Deîndată ce Maria află de existenţa lui Ali, îşi convinge ginerele ca să-l învite în una din seri şi ca din întâmplare să apară şi ea. Dealtfel Zane voia ca cumnatul său să urce pe unul din tronurile ºărilor Româneşti. Aceasta l-ar ridica în ochii concetăţenilor săi. Era mare lucru să fi rudă apropiată cu un rege, sau cu un prinţ domnitor şi perspectiva de a-l vedea pe fratele soţiei sale în această postură îl încânta. Se merita, după părerea sa, de a învesti sume pentru această întreprindere, bineînţeles învestiţii care să revină, dacă nu încincit, măcar întreit. Totul este o afacere, chiar și căsătoria cu Despina. Banca sa a mai învestit asemenea sume şi, şi le-a recuperat cu vârf şi îndesat. Domnia în una din ţările de dincolo de Dunăre era una din cele mai bune afaceri din imperiu, şi, din păcate pentru cei care încercau având cu ce, căci nu oricine putea să fie numit acolo,

argumentul cel mai plauzibil fiind cel sunător. Dar trebuiai totuşi să fi cât de cât rudă cu foştii voievozi, chiar dacă aceştia nu aveau prea multă contingență cu cei autentici de odinioară, din timpurile unui ªtefan cel Mare sau al unui Mircea cel Bătrân. Din acest punct de vedere îndeplineşte Bogdan una din condiții şi anume cea de descendent direct dintr-un voevod, este deştept, dar nu prea întreprinzător, ceeace se numeşte îndeobşte, un băiat bun, supus, care nu s-ar opune la recuperarea sumelor împrumutate, sau să plătească cu regularitate toate peşcheşurile şi tributul datorat Porții. Giovanni îl cunoaşte bine şi pe Zottu Tzigara, ginerele fostului voevod Petru al Moldovei, cel detronat prima dată de însuşi tatăl lui Bogdan. Parte din sumele învestite de Tzigara, pentru suirea pe tron al socrului său, proveneau din banca lui Giovanni Zane. Se merită deci suirea pe tronul unuia din ºările Româneşti a lui Bogdan, dar mai întâi trebuia introdusă Maria în preajma palatului imperial şi cel mai indicat este acest turc Ali, omul vizirului Ferhat.

Pentru a da vizitei o strălucire şi mai mare, Giovanni Zane a învitat mai mulți patricieni venețieni precum şi pe Maria Tzigara cu soțul ei Zottu. Pregătirile au durat mai multe zile, în candelabrele din sticlă de Murano au fost aşezate mii de lumânări care luminează încăperile palatului, iar toate ferestrele sunt luminate agiorno în acea noapte de vară venețiană. Servitorii aleargă care încotro, ca să pună toate la punct, până la sosirea învitaților. Despina Zane, soția lui Giovanni, şi-a comandat o rochie splendidă, cu mii de pietricele strălucitoare, din care unele adevărate, lungă până la pământ, cu gulerul tare, răsfrânt, aşa cum poartă infantele Spaniei. Este plină de bijuteriile dăruite de soțul ei cu ocazia nunții. Spre seară încep să sosească învitații în saloanele imense şi frumos luminate. Pereții din marmoră albă, unele cu fibre colorate, cu coloane sculptate şi statui de maeştri celebri ai timpului, reflectă lumina sutelor de lumânări aprinse în imensele candelabre care atârnă de tavane, sau aşezate pe diverse mobile. Gondolele sosesc fără încetare cu învitați. Giovanni Zane în ținută de gală stă alături de Despina şi primește învitații, dar cel mai de seamă oaspete este Ali Mustafa, tânărul și frumosul reprezentant al vizirului Ferhat, care este tocmai la Veneția ca să asiste la încărcarea unor vase cu mărfuri pentru Turcia. Toate tranzacțiile se făceau prin banca lui Zane şi acesta, ca să se pună bine cu stăpânul turcului, îi dărui de fiecare dată prin intermediul său fel de fel de cadouri, obiecte de preț, de la bijuterii strălucitoare până la obiecte de artă, dar cadourile cele mai frumoase erau destinate lui Ali Mustafa care nu le-a refuzat niciodată, fiindcă la el în țară aceste peşcheşuri erau ceva obişnuit, începând cu sultanul însuşi, care stătea în fața celor ce aduceau daruri, cu o mână întinsă şi în cealaltă ținând pumnalul.

Serata este de mare importanță pentru Maria. Vrea cu acestă ocazie să-l cunoască pe turc, ca prin el să-şi facă o portiță de intrare la vizir. A trecut atâta vreme de la decapitarea lui Iancu, aşa că trădarea aproape a fost uitată, şi apoi Alexandru fiul ei mai mare fusese ucis tocmai ca preț al acestei aşa zise trădări, deci Maria gândi că nu avea dece să se teamă. Dar era mai bine să-şi facă intrare la vizir încă înainte să ajungă în capitala imperiului, în primul rând fiindcă costa mai puțin şi apoi mergea mai repede. Dacă ar fi plecat fără nici un fel de recomandare ar fi trebuit să tatoneze, să întrebe în dreapta şi în stânga, ceeace ar fi luat mult timp, dar mai ales bani. Turcul nu se lasă aşteptat ştiind că el este în centrul atenției, sperând că şi de data asta va ieşi o sumă frumuşică pentru el. Îşi face deci apariția într-o gondolă condusă de câțiva servitori, marinari de pe vasele turceşti ce au venit după mărfuri, cari să-l păzească de răufăcătorii care circulau peste tot pe canalele Veneției şi cari nu se dau în lături să ucidă după bunul lor plac, sau din ordinul vreunei mărimi care voia să scape de cineva.

Ali Mustafa este îmbrăcat turceşte, cu şalvari din mătase, albi, o haină tot din mătase roşie, cu mânecile largi şi un turban frumos cu o piatră nestemată în frunte, iar pe degete poartă inele cu pietre prețioase. Are o figură smeadă cu o mustață lungă îndoită în sus, frumos pieptănat, elegant în ținută şi un mers legănat. În totul este un tânăr frumos care place femeilor, ceeace îl face plin de el, câteodată chiar arogant, dar, fiind turc şi deci musulman şi deci poligam, trata femeile ca pe nişte sclave, ca proprietăți particulare. Trăind însă mult şi prin părțile locului, ştie să se poarte şi cavalereşte când era necesar. Este pentru timpul în care trăieşte, un turc modern. Maria se îmbrăcă într-o rochie frumoasă, specifică vârstei ei, elegantă, ceeace îi dă un aer majestuos. ºinuta ei face pe cei din jur să se simtă stingheriți de prezența ei, dar felul ei deschis spulberă aceste simțăminte destul de repede. La sosirea turcului ea face în aşa fel să fie prin preajma gazdelor. Ali îi salută respectuos, se apleacă în fața fiecăruia de manieră turcească, fiind condus de gazdă în salonul mobilat turceşte al palatului unde se întreține cu cei prezenți. Vorbeşte italiana bine și ştie să poarte o conversație agreabilă și plăcută.

Lacheii servesc pe tăvi de argint băuturile cele mai alese, mici bucăți de carne friptă şi pâinişoare, pe care oaspeții le iau cu degetele iar resturile sunt aruncate prin colțuri, unde sunt roase de pisici, fără ca să pese cuiva de asta. Dealtfel gazda are o droaie de câini care fug în tot palatul printre oaspeți, fugărind pisicile, sau clefăind ce li de aruncă de prin tăvi. În rest atmosfera este destul de agreabilă. Învitații se strâng grupuri, grupuri şi vorbesc. Turcul vine lângă Zane, discutând cu el despre afacerile lor curente, în realitate fiind curios să afle despre ce este vorba, dece a fost organizată această primire. Cu această ocazie îi aduce aminte patricianului că vizirul Ferhat solicită un credit pentru cumpărarea unor mărfuri de

mare importanță pentru palat. Bineînțeles că Zane nu refuză şi profită cu această ocazie să-l prezinte pe turc Mariei. Este mai bine să audă direct din gura ei ce doreşte. Toți trei se aşează pe o sofa turcească, mai departe de ceilalți învitați, într-un loc mai retras unde Maria putea să pună problema direct, chiar de la început, fără introduceri inutile.
- ´´ Eu sunt Doamna Maria a lui Iancu . . Ioan Vodă . . din neamul Muşatinilor, care a domnit mai de mult în Moldova .. ´´ începe ea, omițând să ducă vorba despre motivele care l-au dus pe soțul ei la pieire, o precauție inutilă fiindcă turcul este foarte bine informat şi nu se miră deloc, dar din politeță față de gazdă se face că nu ştie. În fond aceasta nu-l interesează, nu este un om politic şi aşa zisa trădare a alui Iancu nu l-a afectat cu nimica la timpul său, când era încă un băiețandru la curtea sultanului. Lui îi este perfect egal de sforile care se trag, este negustor, sau mai bine zis un intermediar care ia comisioane pentru ceeace întreprinde în numele celor mari, dar totuşi nu putea să aibe păreri contrarii stăpânilor săi.
- ´´ Mărită Doamnă . . . sunt încântat să stau de vorbă cu o personalitate de rangul înălțimii voastre . . descendenți din împărații bizantini . . . ´´ spune el la urmă mai încet, vrând în felul acesta să-i arate că prețuieşte mai mult descendența ei decât cea pretinsă a lui Iancu. Maria se face că nu obsearvă şi continuă discuția de maniera ei, aşa cum este obişnuită s-o facă în toate ocaziile.
- ´´ Da, mulțumesc pentru apreciere . . . dar doresc neapărat să ajung la înălțimea sa vizirul Ferhat . . . să cer suirea pe tron a fiului meu Bogdan . . . prințul Bogdan Muşat . . merită să stea acolo . . încă după străbunicul său ªtefan . . voievodul ªtefan care a domnit în țara aceea cu un secol în urmă . . ´´ Ea voieşte să arate că în asemenea ocazii conta mai mult descendența din voivodul autohton, dar turcul nu insistă şi spune doar atâta.
- ´´ Am să fac ce am să pot . . mărită Doamnă . . ´´
- ´´ Vă rog să-mi permiteți să vă ofer acest dar . . ´´ şi scoate din sac un inel cu un briliant mare care străluceşte la lumina lumânărilor. Ali îl ia, se uită cu interes la el, îl răsuceşte pe toate fețele şi fără să spună un cuvânt îl vâră în buzunar, fără măcar să mulțumească, ceeace nu o afectează pe Maria, scopul scuză mijloacele, gândeşte ea. În felul acesta se face intrarea, dar în înțelegere cu Giovanni Zane se hotăreşte ca mai înainte să plece ea singură la Constantinopole şi numi apoi să vină Bogdan. Este mai sigur şi mai înțelept aşa, nu se putea şti niciodată ce gândeşte un cap de turc în asemenea ocazii, mai ales unul de vârf. Să nu le trăznească prin minte să-l închidă pe Bogdan la Edi Cülé ca să se răzbune dublu pe trădătorul Iancu. Numai Voica trebuie s-o urmeze pe mama ei ca să-i țină de urât printre hienele din capitala Ottomană.

În timp ce se pun toate acestea la cale, se distrează Bogdan la Veneția. ªi-a făcut un grup de prieteni, toți fii de patricieni cu care cutreeră oraşul în lung şi în lat.

Petrece astfel cele mai plăcute zile din viața sa, dar marea sa bucurie sunt prelegerile de la universitatea din Padova, vestita universitate unde vin spiritele cele mai liberale ale timpului. Des se plimbă cu prietenii săi pe străzile oraşului universitar, îi place aspectul pestriț al studenților. Fiecare este îmbrăcat specific țării de unde vine, tinerii se strâng grupuri, grupuri ca să discute aprins despre fel de fel de subiecte, de la filosofia antică până la părerile cele mai avansate ale timpului. Astfel află despre Galileo Galilei, despre Andrei Vasale, celebrul anatomist care a predat cu ani în urmă aici. Bogdan este fascinat de tot ce vede, totul îi place atât de mult, dar din păcate are acuma o vârstă când nu mai poate spera să studieze. Mama sa l-a ținut pe lângă casă, este adevărat că i-a luat profesori cu care a învățat să citească, să scrie, să facă socoteli utile, dar atâta tot. Nu cunoaşte filosofia şi nici ceva din științele timpului. Nu odată a asistat la Padova la prelegeri care l-au ținut tot timpul cu gura căscată, fără a pricepe ceva, dar i-au plăcut, chiar atât de mult încât nu se mai sătura să audă tot, cât mai mult. Nu a avut în viața sa parte de cărți şi nici nu a avut cine să-l îndrumeze în ale studiului. Tatăl său a fost un om care nu ştia prea multe, este drept ştia să citească şi să socotească, dar atâta tot, singurul lui țel în viață fiind obținerea tronului Moldovei, pentru care a luptat, a suferit şi şi-a dat viața. Maria ca femeie nu ştia nici ea prea multe. Inteligența ei nativă şi spiritul ei practic îi dădură avânt în a lupta pentru familia ei, să-şi căpătuiască fetele şi mai ales să-şi vadă fiul sus, acolo unde a stat şi tatăl lui. Stranie concepție, ținând seama că a asistat la întreaga tragedie a lui. Spera însă că-l va îndruma pe Bogdan în aşa fel ca să se mențină cât mai mult posibil acolo unde tatăl său nu a reuşit. Cât timp a domnit Iancu, Maria nu s-a amestecat în politică şi nici nu a încercat vreodată s-o facă. Poate că dacă mintea ei practică de femeie ar fi intervenit, nu s-ar fi petrecut ce s-a petrecut.

Bogdan a avut până acuma numai parte de procesele pe care mama sa le-a avut la Cracovia în Polonia, de ura boierilor poloni, de pelegrinările lor prin Europa ca să ceară ajutor pentru suirea sa pe tronul uneia din ºările Române. Toată viața sa nu a auzit acasă altceva decât despre acest tron, faptul că el trebuie să domnească într-o țară, ceeace nu prea îl încâtă şi nici nu-l pasionează. Mare lucru nu pricepe din tot ce unelteşte mama sa şi nici nu întreabă prea multe, făcea ca ea, ca să scape de vorbele de reproş, ori de câte ori întreba prea insistent. În schimb zilele ce le petrece aici în Italia îl încântă, este linişte, nimeni nu se ia de el şi este lăsat în pace. Tinerii cu care s-a înprietenit sunt foarte simpatici şi-l simpatizează mult. Cu această ocazie constată că poate fi şi vesel, să se bucure de viață, să râdă şi să se distreze cu fetele de prin localurile portului. Ce întreprinde mama lui acuma nu ştie deloc şi nici nu-l interesează, ştie doar că ea va trebui să plece la Constantinopole pentru acea veşnică poveste pe care a auzit-o de mii de ori, suirea sa pe tron. Ce bizară poveste şi ce nostimă idee, gândeşte el, dar atâta tot.

- ´´ Plec cu Voichița la Istambul unde încerc să obțin scaunul Moldovei pentru tine . . ´´ îi spune mumă-sa în una din zile, ceeace nu-l emoționează prea mult.
- ´´ Bine mamă, dacă aşa zici matale că este bine . . ´´ doar atâta şi cu asta discuția se încheie. Dealtfel el s-a obişnuit ca altcineva să gândească în locul său, când este vorba de viitorul său. Dece să-şi bată capul cu probleme de soiul acesta când este atât de frumos aici unde se distrează zi de zi, să râdă şi să petreacă în compania prietenilor săi. Maria nu-şi face sânge rău din atitudinea pasivă a fiului ei, îl ştie nepăsător şi ca mamă îi doreşte numai binele, căci ea a fost o mamă bună, grijulie, când era vorba de viitorul lor. Faptul că Bogdan este fericit aici o bucură, dar totuşi aceasta n-o împiedică să lupte în continuare pentru punerea în aplicare a planului ei.
Astfel Maria soseşte la Constantinopole împreună cu fiica ei cea mică. Ca secretar l-a luat pe Nicola, vechea cunoştiință încă din insula Rodos, pe când Iancu a fost exilat. Au luat cu ei suma împrumutată de la banca lui Giovanni Zane. Imediat se închiriază o casă frumoasă pe malul Bosforului, cea pe care a cumpărat-o cu mulți ani în urmă din vânzarea palatului de la Prasonissi a fost revândută pe timpul şederii în Polonia, iar în primele zile încă începe Nicola să circule în dreapta şi în stânga ca să tatoneze terenul. Voia să strângă informații, să afle ultimele evenimente de la curtea imperială. Îi vizitează pe foştii negustori pe care i-a cunoscut cu mulți ani în urmă, cei pe care îi ştia că au legături la palat. Prea mult însă nu poate afla, orice amănunt are totuşi o oarecare importanță. Sforăriile şi intrigele erau atât de numeroase, încât nimeni nu ştie cu certitudine care săpa pe care. Pârile şi reclamațiile veanu cu miile la toate nivelele, atât de numeroase că dacă toate ar fi luate în considerare ar fi avut loc execuții zilnice, atât în Moldova cât şi în Valahia. Noroc că numai vizirii şi sultanul însuşi putea numi sau mazili pe voevozii din cele două ºări Româneşti. Dar se întâmpla câteaodată ca şi un paşă influent să se amestece în aceste treburi, dar în cele din urmă steagul era dat tot de sultan sau vizirul cel mai puternic. Maria nu trebuie să aştepte prea mult fiindcă omul lui Ferhat soseşte în capitală şi chiar a doua zi îi face o vizită de curtoazie. El simte că din această afacere ar putea ieşi ceva gras, fiind cât se poate de atent şi zelos în încercarea de a o introduce la Ferhat. Îl cunoaşte pe vizir destul de bine. A vorbit cu el despre intențiile Mariei de a-şi propune fiul la tronul Moldovei. Ferhat a auzit de familia ei, mai ales de tatăl ei , prințul Paleologu şi îi pare bine că va avea deaface cu ea. Alteța sa Imperială prințul Paleologu şi-a păstrat aproape întreaga avere din insula Rodos unde a locuit cu familia sa. Turcii nu au avut nimica cu familia care descinde din împărații bizantini, fiindcă aceştia nu şi-au manifestat niciodată ostilitatea față de ei, şi-au văzut de treburile lor şi nu s-au amestecat în intrigi, ceeace dealtfel a fost foarte bine gândit. Orice rezistență față de puterea turcilor ar fi însemnat dispariția întregii familii. La ajutor din vest nu se puteau aştepta, fiindcă nimeni nu voia să fie încurcat într-un război cu turcii, cari

la acea vreme erau în culmea puterii lor. Maria a moştenit această gândire logică a tatălui ei, ca dovadă că a venit aici unde fu omorât fiul ei cel mare Alexandru şi niciodată nu şi-a arătat pe față ura față de asasinii săi. Tatăl ei a murit cu mulți ani în urmă fără să lase alți moştenitori decât pe fiica sa şi copiii ei. Maria a vândut încă de mult totul unor greci și în felul acesta Paleologii şi-au pierdut urma în insulă. Ferhat este foarte bine informat și despre soțul Mariei voevodul Iancu al Moldovei, ştiind deasemenea că a fost mazilit de însuşi Sinan Paşa, cel ce ține în mâinile sale aproape întreaga putere al imesului imperiu Ottoman, unde domnea la acea vreme în mod absolut sultanul Amurat al III-lea, bolnavul şi harpagonul. De la o vreme nici nu se mai ocupa de treburile țării, ci urmărea cu cel mai mare interes cum i se umple haznaua cu galbenii primiți drept peşcheş sau ca pradă de război. Singurul care ştia cât se află în aceste subterane era numai Sinan Paşa. El aducea aproape zilnic vedre întregi cu galbeni pe care le vărsă personal în hasé, sub privirile holbate de plăcere ale sultanului, care de fiecare dată se arunca asupra aurului, urla de bucurie, se acoperea cu monezile care clicăiau în jurul său, ca în cele din urmă să facă bale la gură din cauza spasmelor de plăcere. Sinan îl privi mulțumit, ştiind că în asta stătea puterea sa nelimitată. În felul acesta îşi arogă toate libertățile, sustrăgându-l pe sultan de la treburile statului. Sultana Haseki îl ajuta, fiindcă de la început Amurat o chinuia cu bizareriile sale şi nu o lăsa nici o clipă în pace, cu toate că este mama viitorului sultan Mahomed, care acuma are 26 de ani. Mama lui Amurat, Validé, făcu tot posibilul să facă viața nurorii sale cât mai amară, fiind geloasă pe frumusețea ei, ceeace i-a reuşit din plin. Maria Paleologu ştie că Haseki este venețiană, din familia patricienilor Buffo, că fusese răpiă în tinerețea ei de către corsari şi vândută ca sclavă turcilor, cu care ocazie l-a cunoscut pe Amurat pe când era sandgeac de Magnezia, care a introdus-o în haremul său şi fiind o femeie frumoasă o făcu favorita lui. Acestea se întâmplau pe timpul când Doamna Kiajna, fiica lui Petru Rareş şi deci sora lui Iancu Sasul, frecventa haremul lui Amurat, reuşind să-şi bage fiica aici, făcând-o una din favorite. Bogdan are deci rude destul de apropiate în palatul imperial, dar din păcate Maria nu le cunoştea și nici ele nu aveau conoștiință de ea și nici de lupta ei pentru a-şi sui fiul pe tronul Moldovei. Dobra, fiica Kiajnei, este o fire ştearsă, are acuma o vârstă când viața de harem era mai mult un chin, căci sultanul ne s-a mai interesat de soarta ei. De mult a pierdut influența asupra stăpânului ei, aşa că ajutorul ei este fără importanță. Nicola o informează pe Maria despre această situație şi pista fu abandaonată. Amurat nu mai venea de mult la haremul său şi în rarele cazuri când apărea prin saloanele sale imense, era mai mult o teroare pentru femeile de aici, decât o plăcere. Dealtfel toată viața sa a terorizat pe cei din jur şi nu de puține ori fu povățuit în rău, aşa cum s-a întâmplat cu sultana Haseki, care la suirea sa pe tron l-a sfătuit să-şi sugrume toți frații ca să nu mai fie careva care să

râvnească la tronul său. După acest odios asasinat îi înmormântă cu mare pompă. O tempora, o mores.

Toate aceste poveşti de la palatul imperial le află Maria în timp cât se informează de o cale pentru a ajunge la o personalitate înaltă din preajma sultanului, dar Nicola a obținut între timp o audiență la vizirul Ferhat, bineînțeles după ce Ali l-a asigurat că Maria nu va veni cu mâna goală; nu strică un cufăraş de aur în plus. Vestea soseşte ca fulgerul, atunci când ei s-au aşteptat mai puțin la aşa ceva. ªi istoria se repeteă, deoarece întocmai cum alerga ani de zile Doamna Kiajna a lui Mircea Ciobanul pe la diversele mărimi ale imperiului, precum şi la sultanele timpului său, aşa şi Maria. Îşi cumpără deci un cufăraş frumos din lemn de trandafir, din care se găsesc în bazar, iar în ziua hotărâtă o porneşte la drum, însoțită de Nicola şi doi servitori care duc cufărul cu cincizeci de mii de galbeni şi câteva coliere cu pietre nestemate. Mustafa Ali îi aşteaptă în fața palatului vizirului, ca să le înlesnească intrarea. La poartă sunt întâmpinați de un ofițer turc care îi salută destul de rece şi-i pofteşte într-un salonaş mic de lângă intrare. Aici trebuie să aştepte circa o oră; pe măsuțe mici, rotunde, sunt aşezate chisele cu dulcețuri şi şerbeturi, iar în căni cu gâtul subțire apă rece de trandafir. Maria serveşte câte puțin din fiecare şi se aşează pe o sofa. Servitorii pun lada la picioarele ei şi se postează în fața uşii de la intrare, aşa cum au primit ordin de la ofițer. Nicola nu se aşează lângă Doamna Maria ci merge să privească pe fereastră, în semn de respect pentru ea. După circa o jumătate de oră este condus într-o cameră de gardă şi perchiziționat până la piele, conform obiceiului, ceeace nu-l miră, fiindcă cunoaşte bine aceste obiceiuri ale mai marilor de aici. Maria în schimb are un regim special şi nu este perchiziționată, nici măcar controlată. Peste circa o oră este poftită în alt salon, după ce trecură printr-o mulțime de odăi elegante, însoțită de doi eunuci pitici, care au luat totodată şi lădița cu peşcheşul, deschizând uşile mari şi grele cu o dexteritate ce o uluieşte pe Maria. În salonul în care este învitată să ia loc este un aer plăcut parfumat, iar pe masa scundă de lângă sofa sunt deasemenea rânduite chisele cu dulcețuri şi şerbeturi, precum căni din cristal cu apă rece de trandafir. Atmosfera aici este plăcută; după ieşirea eunucilor se imstalează o linişte deplină, destul de apăsătoare, Nicola nu apare iar Maria începe să piardă răbdarea, se scoală de pe sofa şi se plimbă enervată prin salon. Întru târziu îşi face apariția şi Nicola, care fără nici o vorbă se retrage într-un colț şi aşteaptă. Pe figura sa nu se poate citi nici un fel de enervare, cu toate că în sinea sa clocoteşte. Îi face un semn discret Mariei să nu deschidă gura, că totul este în ordine, ceeace o linişteşte. Este mai bine să nu vorbească, fiindcă ambii ştiu că în spatele uşilor sunt plasați fel de fel de indivizi, eunuci înarmați şi ieniceri care ar fi intervenit la cel mai mic semnal de alarmă. Foarte rar se întâmpla ca un vizir să fie asasinat. Numai puternicul vizir Socoli, cel dinaintea lui Sinan Paşa fusese

asasinat chiar în palatul său în timpul domniei tatălui lui Amurat, Selim al II-lea, de un om din suita sa, şi, gurile rele pretind că Sinan Paşa nu ar fi fost străin de acest omor. Nu s-a putut face dovada, însă aşa s-a spus, iar cum nu se face fum fără foc, problema a fost lăsată în seama uitării.

Maria este emoţionată, fiind în joc soarta fiului ei Bogdan, dar gândurile îi sunt întrerupte de sosirea vizirului Ferhat. Uşile se deschid larg şi el îşi face apariţia însoţit de un stat major de ofiţeri. Maria se scoală în picioare, îi iese în întâmpinare şi-l salută plecând uşor capul, dar el nici măcar atâta nu face, se îndreaptă către un ofiţer care vorbeşte limba Mariei şi-l pune să întrebe ce doreşte. Nicola nu s-a mişcat de la locul său. La intrarea vizirului s-a trântit la pământ, întinzând mâinile înainte, lipind fruntea de covor.
- ´´ Am venit la înălţimea voastră . . . preaplecata voastră sclavă . . . ca să cer scaunul Valahiei pentru fiul meu Bogdan . . . el este din neamul Muşatinilor . . rog pe înălţimea voastră să hotărească această numire cât mai grabnic . . ´´ spune ea direct, fără nici-o introducere prealabilă,, apoi merge şi deschide cufăraşul pe care eunucii l-au aşezat aproape de ea. Ferhat se uită şi ochii încep să-i sclipească de plăcere când vede aurul strălucind și diamantele aruncând steluțe care îi joacă pe față, dându-i un aer bizar. Ferhat este un om înalt, trecut de șasezeci de ani, puternic, cu fața măslinie, o mustaţă răsucită în sus, corect pieptănat şi cu o privire aspră, obişnuit cu ordinele mai degrabă decât cu bunăvoinţe, dar când se afla în faţa sultanului întreaga sa fiinţă se frângea parcă în mii de bucăţi, şira spinării se înconvoia, genunchii se îndoiau şi privirea pierdea din acea strălucire cunoscută de toţi, dar numai pentru moment. Îi era teamă de stăpânul său, de ieșirile sale și de jignirile pe care le auzea des de la el. Deaceea căuta să aibe cu el cât mai puţine contacte, numai atâtea câte erau necesare la rezolvarea unor probleme majore. Aşa cum considera el pe toţi ca sclavii săi, aşa îl considera sultanul pe el, şi chiar pe Sinan Paşa. Pentru aceşti oameni cocoţaţi acolo sus, o doborâre înseamnă sfârşitul, pierderea averii, a sclavilor şi de multe ori chiar viaţa. Odată obişnuit să ducă această viaţă de mare senior, în palate strălucitoare, cu sute de servitori la dispoziţie, pe care îi considera ca proprietatea lor personală, având asupra lor dreptul de viaţă şi de moarte, să ordone celor din jur şi să dispună asupra vieţilor a mii de oameni, era foarte greu să-şi închipuie că ar putea exista un trai ceva mai modest. Ferhat nu ieşea niciodată din vorba sultanului, era conciliant şi accepta de la el orice. Opiniile sale nu deviau niciodată din cele ale stăpânului. În schimb Sinan Paşa era mai iute la mânie, mai repede în hotărâri şi mai drastic în porunci, ceeace îl făcu cel mai puternic om din imperiu. Era atât de tare încât putea să-şi permită aproape orice, numea şi desfăcea domniile din ºările Româneşti, făcea război cu Perşii, preconiza război întregii creştinătăţi şi toate finanţele treceau prin mâinile lui. După ce dădea o parte sultanului şi-şi oprea pentru el cât credea de

cuviință, vărsa restul în vistieria statului. Nu pierdea nici o ocazie să-i stoarcă neîncetat pe voevozii Moldovei şi Valahiei cu fel de fel de dări suplimentare necesare pentru ținerea şi aprovizionarea războaielor Ottomane. De mult timp Amurat nu mai avea habar ce se petrece în imperiul său. De asta avea grije tot Sinan Paşa, care îi aducea cele mai frumoase sclave, îi umplu hasné-ua cu galbeni şi învită sute de aşa zişi artişti şi astrologi cari îl prostiră pe sultan cu fel de fel inepții. Stăpânul stăpânilor era bolnav, schizofrenic, cu nervii zdruncinați, nu dormea nopțile, se chinuia ziua şi urla cât îl ținea gura la servitorii din preajma sa, tăindu-le capul după bunul său plac. Îi plăceau băieții tineri cu care făcea conversații prosteşti cerând să fie aprobat întru totul, indiferent de ce spunea, iar dacă unul îndrăznea să-l contrazică era decapitat pe loc, în prezența sa, ceeace se întâmpla destul de des. Mai existau şi oameni care aveau curajul opiniilor lor, chiar dacă viața le era în pericol. În toate timpurile vor exista asemenea oameni, este ceva ce face parte intrinsecă din ființa umană, adevărul nu poate fi dosit, odată, mai devreme sau mai târziu va ieşi vrând nevrând la iveală, mai lent sau mai violent, după caz şi istoria are destule exemple în privința asta. Botnițe pentru gândire încă nu s-au inventat şi nici nu se vor inventa vreodată.

Ferhat porunceşte ca lădița să fie dusă şi spune Mariei.
- ´´ Voi încerca să fac ce-mi stă în putință . . . dar Bogdan unde este . . ? . . . după câte am înțeles este fiul Iancului, cel ce ne-a trădat cu polonii . . . ´´ la această remarcă Maria nu reacționează şi spune doar atâta.
- ´´ Mărite stăpâne . . . fiul meu va fi aici în cel mai scurt timp . . îl voi aduce de la Veneția unde este la sora sa . . ´´ Ferhat nu mai insistă şi părăseşte încăperea fără să salute. Maria înțelege că este astfel concediată şi pleacă însoțită de Nicola, care a stat tot timpul într-un colț al salonului de unde a urmărit decurgerea audienței.
- ´´ Ați vorbit bine mărită Doamnă . . ați făcut bine că nu l-ați contrazis şi ați ocolit discuția cu voivodul Ion, măritul vostru soț . . .´´ Nicola a avut dreptate, fiindcă dacă Maria s-ar fi apărat şi ar fi spus că Iancu nu a făcut ce a făcut şi dacă s-ar fi scuzat atunci ar fi stricat de la început totul şi ar fi dat greş. Oamenii aceştia orgolioşi voiau să arate că ştiu totul şi nu admiteau să li se spună că au greşit sau au procedat rău, asta nu le plăcea, iar dacă erau puşi în fața unor asemenea afirmații loveau cu cruzime.

Chiar a doua zi Nicola primeşte ordin să plece la Veneția ca să-l aducă pe Bogdan. Maria este fericită că a avut la acest Ferhat un succes deplin, crede ea; după spusele celor cu care a vorbit, cărora le-a povestit cum a decurs audiența, comportarea vizirului arăta că este de acord, ca în scurt timp audiența să-şi arate roadele, dar mai întâi prezența pretendentului este absolut necesară. La sosirea lui Nicola la Veneția cu vestea de la mama sa, Bogdan se întunecă la față. Îi pare rău

că trebuie să-şi părăsească prietenii, dar ce este mai grav pentru el, este că s-a obişnuit să audieze cursurile de la Padova, ceeace îi place din ce în ce mai mult. Începe să înțeleagă câte ceva, şi tocmai acuma vine Nicola cu ordinul mamei sale să plece cu el imediat la Constantinopole. Încă din prima zi se fac toate pregătirile necesare, iar după nici două săptămâni ei se află la Constantinopole. Bogdan este acuma un bărbat tânăr, frumos, înalt, bine făcut, destul de ager la minte, dar foarte nedescurcăreț. Îi place mai mult să fie împins de la spate, decât să lupte el însuşi, dar are cea mai mare încredere în mama sa. Dealtfel ea l-a format aşa, nu i-a spus niciodată nimica, servindu-i toate pe tavă, el trebuia numai să se aşeze acolo unde i s-a pregătit. Ideea fixă a ei de a-l vedea pe tronul lui tat-su nu prea îl încântă, ar fi preferat să trăiască liber, fără griji, la Veneția, în preajma celor pe care și i-a făcut prieteni. Dar nu are puterea să nu o asculte pe mama sa, ceeace îl depăşeşte, cuvântul ei fiind sfânt pentru el.

Maria nu aşteaptă prea mult şi trimite chiar a doua zi după sosirea fiului ei o depeşă lui Ferhat. Toate merg atât de repede, că toți au rămas pur şi simplu uimiți, aşa ceva nu s-a mai întâmplat. Iar la nici cinci zile după venire, Bogdan este învitat la Ferhat unde i se dă firmanul de numire ca voevod în Valahia. Maria este în culmea fericirii, în fine îşi vede visul cu ochii. Este bun şi scaunul Valahiei, cu toate că ar fi vrut să-l vadă la Iaşi, să apară şi ea în chip de noua Doamnă lângă fiul ei. Ce ar mai fi râs de cei care i-au hulit soțul, ce i-ar mai fi trimis în exil şi cine ştie, poate că ar fi pus chiar ca unora să li se taie capul, asta este doar la modă. Când va ajunge Bogdan în Valahia va face ce va face şi va da veste în Moldova că ea Doamna Maria a lui Iancu Vodă este tot doamnă, că Dumnezeu nu a uitat-o şi că cei care i-au stat în cale, pârându-i soțul la poartă să dispară din fața ei, că va fi vai şi amar de ei. Aceste gânduri o bucură şi este fericită. Dar concomitent cu Bogdan are şi Sinan Paşa un pretendent pentru Moldova, pe Radu Mihnea. Deci cei doi domnişori capătă câte o armată turcă şi pornesc împreună să-şi ia scaunele în primire, dar niciunul din ei nu ştie că dincolo de Dunăre se află de scurt timp un om îndrăzneț, un apărător al neamului său românesc, cel ce are de gând să scuture cele două țări de o limbă şi o origine de sub jugul ottoman. Tot prin Sinan Paşa a ajuns acest cutezător de Mihai acolo, dar în sinea sa nu s-a împăcat niciodată cu ideea să rămână un simplu vasal al umbrei lui Alah pe pământ. Chiar în primul an al domniei sale face unele gesturi ce au avut darul de a-i uimi pe turci. Astfel, taie capetele tuturor creditorilor săi, precum şi acelora cari au rămas din domniile trecute şi n-au fost plătiți. Stupoarea fu atât de mare la Constantinopole încât la început nici nu ştiură ce să facă şi cum să procedeze, deoarece în fond nu a fost un act direct împotriva lor. Totuşi s-au gândit să intervină, să trimită o armată care să-l pedepsească pe trădător, dar cea condusă de Bogdan este învinsă şi trimisă înapoi peste Dunăre. De fapt acesta fu motivul

pentru care l-au trimis atât de urgent, ceeace însă nu i-a fost adus la cunoştiinţă pentru a nu-l descuraja, el fiind convins că se va sui pe tronul care i-a fost dat şi deci va întreprinde orice ca să-şi atingă ţelul. Dar, sic, n-a mers, căci acest Mihai este unul din acei căruia nu-i este teamă de puterea turcilor şi nici a celorlalţi vecini ai ţării, el este un temerar care nu are altceva în sine decât scoaterea ºărilor Româneşti de sub jugurile străine, indiferent de unde vin acestea şi pentru asta are de gând să unească toată glia română sub o conducere, căci unde-s trei puterea creşte.
Pentru înscăunarea domnişorilor fură aleşi doi paşi, acel din Meraaş din Asia Mică, Hasan Hadâmbul, fiul marelui vizir Mohamed Socoli, cel asasinat în palatul său de către un om din suită, şi paşa Mustafa. Iar ca reuşita să fie şi mai sigură turcii au trimis solie tătarilor, cerându-le să invadeze Valahia. Însuşi hanul lor Gazi-Ghirai veni în fruntea unei armate numeroase, dar nici aceştia nu ştiau că Valahia era cuprinsă de o revoltă totală, sub conducerea unui mare comandant, Mihai, cei căruia oamenii începură să-i zică cel Viteaz. Lupta cu tătarii se dă la ªerpăneşti şi ´´găsindu-l, l-am atacat şi l-am tratat aşa încât puţini au scăpat, şi astfel, cu ajutorul lui Dumnezeu am avut asupra lor încă o biruinţă, luându-le tunurile şi ce alte calabalâcuri au avut, dar însăşi Hanul a scăpat şi s-a adăpostit la Silistra´´, spune Mihai despre această luptă. Apoi merse să se împotrivească armatelor lui Hassan în tabăra căruia se afla domnişorul Bogdan care trebuia să se instaleze sub denumirea de ªtefan Vodă, probabil fiindcă mama sa s-a lăudat peste tot că este nepotul marelui ªtefan al Moldovei, tatăl lui Petru al Rareşoaiei, el la rândul său tatăl lui Ioan Vodă, cel ce a domnit sub denumirea de Iancu Sasul şi care este tatăl acestui Bogdan, fiul Mariei Paleologu. Armatele lor se opresc la Rusciuc, iar acele ale paşei Mustafa care merge spre Moldova, se opresc la Oblucița. Bogdan îl vizitează chiar în seara asta pe paşa Hassan. Acesta şi-a ridicat un cort mare în mijlocul taberei şi se pregătea de culcare când perdeaua cortului se dă laoparte, Bogdan dând să intre. A scăpat ca prin minune de sub supravegherea ienicerilor care îşi păzeau stăpânul. Dealtfel el nici nu s-a aşteptat să fie oprit, că doar armata turcă este aici pentru a-l instala domn, deci şi lui subordonată.
- ´´ Cum îndrăzneşti câine ghiaur . . ´´ îl întâmpină furios paşa. Bogdan se sperie şi se retrage, dar fu prins de un ienicer care îl împinge înapoi în cort.
- ´´ Să-mi fie cu iertare înălţimea voastră . . . am crezut că este bine să mă înfăţişez ca să aflu ce va urma şi ce vom purcede . . ´´ spune el în timp ce ienicerul îl ţine ca un şcolar de guler. Paşa se linişteşte, se scoală de pe sofaua pe care se trântise, vine lângă tânărul pretendent pe care trebuie să-l instaleze acolo în Valahia în locul lui Mihai şi îi spune.
- ´´ Om porni când om crede de cuviinţă s-o facem . . mergi de vezi-ţi de treaba ta şi când oi găsi de cuviinţă te vom chema, atunci să mi te înfăţişezi şi nu aşa ca adineaura . . ´´ Bogdan se desprinde încet din strânsoarea ienicerului şi se retrage.

Ajuns în cortul său este încă sub impresia căpătată la paşă, iar când se culcă se gândeşte la timpurile petrecute la Veneția şi Padova. Dece o fi vrând mumă-sa să-l vadă cocoțat acolo sus ? Dece să fie el Bogdan servitorul unui paşă impertinent ? Dece fiecare să-l trateze ca pe un sclav ? ªi revolta pune stăpânire pe sufletul său, în timp ce dincolo de Dnăre îl aşteaptă armatele rivale ale lui Mihai.

A doua zi de dimineață Hassan se scoală mai devreme, îşi strânge comandanții şi ordonă trecerea Dunării. Planul stabilit era ca el să atace la Rusciuc şi Mustafa la Oblucița. Bogdan n-a fost informat, habar n-are ce se petrece şi nimeni nu i-a spus ceva. A fost doar trezit de nişte ofițeri turci cari s-au răstit la el, ordonându-i să se pregătească. Mihai prinde de veste la timp, de la nişte români care au venit să-l anunțe asupra mişcărilor armatelor turceşti. Dealtfel turcii nu ştiau că dincolo de Dunăre îl şi aşteptau românii care îşi apără libertatea şi nu luptau pentru un pumn de bani. Era în joc însăşi viața lor, al familiilor şi copiiilor lor, de care nu odată turcii şi-au bătut joc. Voiau să lupte până la unul, turcul nu mai avea ce căuta aici şi suflul acesta le-a fost împrimat de însuşi voevodul Mihai. Nu apucă armatele turce să treacă bine Dunărea că se şi năpustesc oştenii români pe ei. Degeaba au aşteptat ca tătarii să le vină în ajutor, ei fiind uicşi până la unul. Încă din prima ciocnire pluteau pe Dunăre nenumărați oşteni duşmani, iar paşii deabea au reuşit să-şi salveze pielea. Mihai trece Dunărea, pradă Rusciucul şi era cât p-aci să-l prindă pe Bogdan, abandonat de paşi într-un cort. Tânărul pretendent reuşeşte să se salveze pe un cal fără şea şi ajunge din urmă resturile armatei turce. De, un cal pentru un voevodat, dar s-a ales numai cu calul. Hassan îl tratează din nou ca pe un sclav, îl scuipă chiar în obraz, făcându-l câine ghiaur. Bogdan nu mai poate răbda un asemenea tratament înjositor, dar la gândul că este mai bine aici scuipat, decât în mâinile lui Mihai spânzurat de un par, se resemnează. Mai bine să înghită şi să ajungă la mama, decât la Mihai. ªi totuşi, în mintea sa ar fi dorit să trăiască acolo în cetatea lui Bucur, alături de voevodul care a luptat atât de frumos împotriva impertinentului de paşă. Ce s-ar fi bucurat să-l fi văzut spânzurat de un pom la marginea cetății lui Bucur, dar mama îl aşteaptă şi trebuie să urmeze ce a mai rămas din falnica armată turcă, trimisă special ca să-l cocoțe pe scaunul Valahiei. În fond este fericit că nu a reuşit. Urmează deci docil alaiul paşei, îl evită cât poate, iar peste trei zile ajunge la Constantinopole.

Capitolul 2

După înfrângere Bogdan îşi reia viața de huzur

Astfel, în loc să intre triumfător în Valahia, să se aşeze pe scaunul voevodal al Basarabilor, Bogdan revine cu coada între picioare la Constantinopole, dar nu numai atâta. Sinan Paşa este foarte furios, atât pe Mihai din Valahia care l-a trădat, cât mai ales pe dobitocii aceia care au risipit o armată şi nu au reuşit să facă nimica, cum se exprima el mereu când veni vorba de această întreprindere de pedepsire a lui Mihai. Maria îşi frânge degetele şi nu-şi mai găseşte locul când îşi vede fiul venind în zdrențe şi slăbit ca o lămâie stoarsă. Nori negri se strâng asupra lui Bogdan, îi este teamă să nu aibe soarta tatălui său. În afară de asta banii dați erau pierduți, nimeni nu ar fi îndrăznit să-i ceară înapoi lui Ferhat. O asemenea îndrăzneală ar fi însemnat pierderea capului. Acest hain de vizir se face că nu ştie de nimica şi nici măcar nu se interesează de soarta celui care l-a ținut în brațe. Dealtfel el era de părere, pe drept cuvânt, că Bogdan fusese numit domn, dar că nereuşita nu se datoreşte lor, ci vitejiei acestui Mihai. Însă, atâta timp cât Sinan Paşa se ocupă de acest tânăr, el Ferhat nici nu se mai interesează de soarta sa, ba mai mult decât atâta, îi şopteşte chiar puternicului vizir fel de fel de minciuni despre comportamentul lui Bogdan, numai aşa ca să arate că el nu are nimica comun cu el, şi asta numai ca să nu-i fugă scaunul de sub el, din cauza eşecului suferit. Acuma este Sinan hotărât să termine odată cu această familie a lui Iancu care i-a adus atâtea necazuri.

Bogdan în schimb nu-şi mai revine în fire de când a sosit. Timpul cât a fost plecat cu acest paşă infect, acest om care l-a considerat ca pe cel din urmă câine ghiaur, l-a distrus sufleteşte. Doarme toată ziua, iar serile se plimbă singur în grădina palatului închiriat. Maria este foarte afectată de starea fiului ei, dar nu-i face nici un fel de reproşuri, nu-i vorbeşte niciodată de eşecul avut, numai ca să nu-i agraveze boala nervoasă de care este cuprins de atunci. Nu mai este acel tânăr plin de viață, dornic de a învăța, de a şti, a se cultiva şi mai ales să trăiască în linişte şi pace.

- ´´ Să mergem să ne plimbăm . . ´´ îi spune mumă-sa de fiecare dată când îl vede, dar el nu răspunde, strânge din dinți de parcă se abține să nu izbucnească. În sinea sa fierbe, are un sentiment de profundă indignare, amestecat cu spaimă de ceeace s-ar putea întâmpla, dar tace, nu se exteriorizează. Nicola a încercat şi el în

repetate rânduri să-i vorbească, să-l liniştească, că în fond aşa a fost soarta, aşa a fost să fie, dar nu are nici el succes.

Trecură mai bine de două luni de la deszastru şi Sinan Paşa nu încetează să fiarbă de mânie. Trimite înapoi în paşalâcurile lor pe cei doi paşi cari au condus armatele şi renunță deocamdat să mai numească voevozi în ºările Româneşti. Din Moldova sosesc veşti din ce în ce mai multe că Aron Vodă ar încerca să intre în coaliția împotriva turcilor, dar nu o arată pe față. Plăteşte cu regularitate tributul şi pe creditorii care roiesc peste tot. Dealtfel aceştia făceau presiuni la Constantinopole ca voevodul să nu fie scos din scaun, de frică că cel nou să nu-i lase neplătiți, neavând nimica deaface cu datoriile celui care a fost, ba chiar să-i măcelărească, aşa cum a făcut Mihai în Valahia. Acuma, după suirea pe tron a vajnicului Mihai le este teamă că el va încerca unirea celor trei țări româneşti sub una singură ceeace ar fi însemnat pieirea lor.

În casa unde locuieşte Maria cu fiul ei, este mare agitație, au sosit mai mulți bostangii întrebând de Bogdan, dar nu l-au căutat, au vrut numai să ştie dacă locuieşte aici. Maria este atât de speriată încât nu putu scoate nici un cuvânt. Noroc că Nicola este prezent şi preia discuția. Cunoştea foarte bine obiceiurile turcilor şi mai ales vorbeşte limba lor. Astfel reiese că el nu este căutat, ci au venit numai să ştie unde să-l găsească în caz de nevoie, ceeace pe Maria o mai linişteşte oarecum. Ordinul fu dat de vizirul Ferhat şi ofițerul bostangiilor nu putu da nici un fel de relație asupra motivului pentru care şeful lui doreşte să ştie asta. Dealtfel scaunul vizirului începu în ultimul timp să se clatine, simte că este săpat de un paşă foarte puternic care se ridica în fiecare zi câteva trepte mai sus în ochii lui Sinan Paşa şi deci şi ai sultanului. Este paşa Siavuş, viitorul puternic vizir. Dealtfel Sinan Paşa vrea cu tot dinadinsul să se descotorosească de Bogdan, în primul rând fiindcă nereuşita instalării sale pe scaunul Valahiei a dat greş, ceeace este considerat de el ca un afront la persoana sa şi în al doilea rând cei care roiesc în jurul lui i-au şoptit la ureche, cu toate că el ştie asta, că acest Bogdan este fiul unui anume Iancu, zis Sasul care i-a trădat pe turci. Sinan l-a cunoscut foarte bine, încă de la începuturile sale când l-a ajutat să se urce pe tronul Moldovei. Îşi aduce bine aminte de vizita Doamnei Kiajna, sora Iancului, care i-a adus un cufăraş destul de măricel, nici mai mult nici mai puțin decât cincizeci de mii de galbeni, de desele cadouri trimise de voievod în timpul domniei sale în Moldova, de frumoasa cireadă de cai de călărie şi multe, multe altele, dar aşa zisa sa trădare l-a supărat peste măsură. După ce Iancu a deschis corespondența regelui Poloniei către turci, fiind acuzat de trădare, a fugit tocmai la poloni. Dar, turcii au intervenit pe cale diplomatică, obținând cu uşurință condamnarea sa la moarte. Regele Poloniei nu avea nici un interes să-şi strice bunele raporturi pe care le avea

cu Imperiul Ottoman. Toate acestea au contribuit în ultimă instanță ca să se formeze un fel de coaliție împotriva lui Bogdan, o enervare şi o iritare care cere îndepărtarea lui.

Situația devine foarte precară, în fiecare moment Bogdan se putea trezi arestat şi aruncat în beciurile închisorii de la Edi Cülé, ceeace ar fi însemnat pierzanie sigură. Trebuia deci cu orice preț apărat de aceste hiene şi tot Nicola fu acela care salvează deocamdată situația. Vorbind bine limba turcă, îmbrăcat turceşte şi cunoscându-le bine obiceiurile, se duce la palatul lui Ferhat unde vorbeşte cu comandantul bostangiilor care l-au căutat pe Bogdan, prefăcându-se că este de partea lor. Află în felul acesta că nu au avut de gând să-l aresteze, ci doar să-i atragă atenția că nu este dorit şi nici agreat de către Sinan Paşa care nu are de gând să-l considere printre viitorii pretendenți la unul din scaunele țărilor de limbă română. Deasemenea i se comunică Mariei încă în ziua vizitei bostangiilor, că s-ar putea ca fiul ei să fie exilat la Aleppe unde va trebui să aştepte soarta care i se va hărăzi. La aceste veşti mama şi fiul se simt oarecum uşurați. Bogdan a stat tot timpul vizitei acestor turci ascuns prin boschetele grădinii şi nu îndrăzni să intre în casă decât după plecarea lor. Fuga este ruşinoasă dar sănătoasă, este principiul lui Bogdan. Dealtfel tot prin fugă a scăpat şi din mâinile lui Mihai.

Nicola este grecul care l-a primit pe Iancu Sasul în insula Rodos când acesta a fost exilat cu ani în urmă. Tot el este acela care a lucrat cu Doamna Kiajna pentru unirea sa cu Maria din neamul împărătesc al Paleologilor, i-a închiriat un palat frumos, iar în timpul domniei s-a ocupat de treburile intime ale domnitorului, bineînțeles punând şi pentru el deoparte, ceeace îi asigură acuma o bătrânețe fără grija zilei de mâine. El a fost un fel de administrator al afacerilor casei lui Iancu şi nu s-a dezlipit de el decât atunci când au fugit în Polonia, de frica pedepsei, dar după decapitarea voevodului revine şi are grije de Doamna Maria, de afacerile ei și de căpătuirea celor mulți copii ai ei. Nicola este acuma trecut de şasezeci de ani și foarte atașat de familie. Pe Bogdan aproape l-a crescut de mic copil, care îl iubeşte ca pe un părinte şi-i ascultă sfaturile. Acuma după dezastrul din Valahia, face tot posibilul ca să-l scape din mâinile turcilor. Îşi pune în mişcare toate cunoştiințele pe care le mai are la Constantinopole, cu toate că este plecat de mult timp de pe aceste meleaguri. Intră imediat în legătură cu Mustafa Ali, turcul care a făcut legătura cu vizirul Ferhat şi în schimbul unei sume de bani, află că se pune la cale uciderea lui Bogdan, Voiau neapărat să-l piardă, fiindcă își dau seama că este un pretendent demn pentru unul din scaunele româneşti. Dar în cel mai bun caz Bogdan este în pericol să fie exilat la Aleppe, ceeace dealtfel echivala tot cu o osândă la moarte, una lentă şi teribilă, aşa cum a pierit în chinuri prin acele locuri Petru cel Tânăr, fiul Kiajnei şi a lui Mircea Ciobanul.

Mustafa Ali nu stă cu mâinile încrucişate, are legături şi cu celălat vizir, cel mai tânăr, Ibrahim care este căsătorit cu o principesă din casa Osman, fondatoarea dinastiei Ottomane. Dar el nu prea are putere, este însă activ, ambițios şi îi place să-l înfrunte pe bătrânul Sinan Paşa, cu toate că acesta a contribuit la numirea sa ca vizir. Este un om crud, care îşi înlătură duşmanii cu cea mai mare vigoare şi cruzime. Îi place totuşi viața mondenă, are un harem numeros, numai fete tinere şi frumoase, alese de el personal. Are un corp întreg de eunuci şi sute de bostangii îl servesc. Ali Mustafa cunoaşte un ofițer din garda sa prin care aranjează o întrevedere între vizir şi Bogdan. Chiar a doua zi merg la palatul lui Ibrahim. După întreaga procedură de la intrarea în palat, de la percheziția corporală, până la anticamerele de câteva ore, sunt în fine introduşi într-un salon imens, frumos mobilat în stil turcesc şi foarte luminos, cu ferestre mari care dau într-o grădină. După o nouă aşteptare îşi face apariția vizirul Ibrahim, un bărbat zgomotos, plin de vervă, însoțit de o serie de ofițeri tineri, ferchezuiți şi o droaie de eunuci mărunți, îmbrăcați elegant, cu turbane imense sferice pe cap; unii îi fac vânt cu ajutorul unuor evantaie mari din pene destruț, alții poartă chisele cu şerbeturi şi dulcețuri de trandafir, carafe cu apă de trandafir şi, în fine cei mai mărunței, o narghilé mare, cu ciubuce fumegânde. Ibrahim merge țanțoş în fruntea acestei mulțimi, vorbind aprins cu câțiva ofițeri din preajma sa. La vederea lor, Bogdan se scoală vădit emoționat în picioare, iar Nicola se retrage într-un colț. Amândoi se aruncă în genunchi întinzând mâinile înainte, lipind fruntea de covor. Emoția tânărului este cu atât mai mare cu cât a avut trista experiență cu paşa Hassan, cu impertinența sa, tratându-l ca pe un câine ghiaur, dar Ibrahim se apropie de el, îi porunceşte pe un ton agreabil să se ridice şi devine foarte amabil, ceeace îl face pe Bogdan să se simtă în largul său. Este şi el tânăr şi în fața acestui vizir care nu este cu mult mai în vârstă ca el se simte bine. Nu îndrăzneşte totuşi să pună prea multe întrebări, de teamă să nu fie iarăşi tratat de câine ghiaur sau cine ştie ce. Nicola se ridică şi părăseşte mulțumit salonul, îşi dă seama că băiatul îi place vizirului, prezența sa nefiind necesară. Ibrahim îşi învită cu eleganță oaspetele să şadă pe o sofa şi vine lângă el cu un aer surâzător. Imediat se prezintă o mulțime de eunuci mici, cu chisele de dulcețuri şi şerbeturi şi crafe cu apă rece de trandafir. Atmosfera devine din ce în ce mai plăcută. Atenția cu care este tratat îl încântă pe Bogdan, poate deci să se simtă în largul său şi gândeşte că şi la turci sunt unii care ştiu să se poarte frumos dacă voiau, chiar cu cei pe care îi consideră ghiauri.

- ´´ Cu ce ocazie pe la noi, prinț Bogdan . . ? întreabă vizirul prietenos. Bogdan simte că poate vorbi deschis şi spune fără introducere.

- ´´ Am fost numit voevod în Valahia . . . dar armatele acelui Mihai m-au pus pe fugă şi am venit înapoi la Stambul . . . oamenii preafericitului vizir Sinan Paşa vor

să mă trimită la Aleppe în exil . . . iar alții să mă ucidă . . ´´ spune Bogdan destul de iritat şi timid.
- ´´ Eşti fiul voevodului Ioan, cel căruia i se zicea Iancu . . . care ne-a trădat . . nu . ? ´´ şi se uită iscoditor la el, dar fără răutate.
- ´´ Da, mărite stăpâne . . ´´ răspunde Bogdan pe jumătate gură şi vădit încurcat. Nu ar fi vrut să i se pună această întrebare şi în sinea sa se revoltă. Ce rost au toate aceste întrebări, ce vină are el că tatăl său s-a certat cu Sinan Paşa ? Dar se abține de la orice comentariu şi se face că aceasta îi este indiferent.
- ´´ ªi ce doreşti prinţe . . ?
-´´ Protecția măriei voastre . . ´´ vizirul se uită oarecum mirat la el, ceeace îl descumpăneşte pe Bogdan, şi ca să-i arate depre ce este vorba şi ce vrea să-i ceară, continuă să-i vorbească foarte aprins, căutând să se facă înțeles . . . . - ´´ luați-mă sub protecția înaltei voastre personalități, nu mă lăsați . . . . ajutați-mă . . vă implor . . ´´ spune el la urmă rugător, ceeace are asupra vizirului un oarecare efect. El se scoală în picioare, întinde mâna asupra capului lui Bogdan şi, poruncindu-i să nu se mişte, rosteşte trei cuvinte în limba turcă, care au semnificația că-l fac pe Bogdan protejatul său. Aşezându-se din nou lângă el, vizirul îi spune că-i permite să locuiască în unul din palatele sale depe malul Bosforului, dar, cu condiția să nu-l părăsească, să nu se facă văzut şi să nu vorbească decât cu cei care îi vor fi indicați şi cu aceştia numai ce i se va spune. Bogdan acceptă cu plăcere aceste condiții şi roagă să i se permită să vadă din când în când pe mama sa Doamna Maria, ceeace nu i se refuză, bineînțeles că trebuie multă discreție ca aceasta să nu ajungă la urcehile lui Sinan Paşa sau chiar a lui Ferhat.

Vizirului Ibrahim i-a plăcut mult de Bogdan, ceeace în acele timpuri nu era ceva ieşit din comun, fapt pentru care l-a şi luat sub protecția sa. Oricine putea să-şi închipuie dece, dar asta este altă problemă care şi în zilele noastre este actuală şi va fi mereu. După ce dă câteva ordine unor ieniceri, Ibrahim pleacă promițând încă odată că se va ține de cuvânt. Chiar a doua zi i se permite lui Bogdan să meargă la palatul indicat, împreună cu mama sa.
- ´´ Mulțumesc preamăriei voastre . . . plecatul vostru servitor . . ´´ spune Bogdan în timp ce vizirul pleacă. Este fericit la culme că poate să se sustragă de la nenorocirile care i s-au rezertvat de către Sinan Paşa. Dar este oarecum nedumerit, nu înțelege dece acest vizir este atât de larg cu el, dece îl ajută şi mai ales dece a acceptat atât de repede. Bogdan pleacă acasă. La intrare îl întâmpină Nicola care este şi el fericit de rezultat. Maria a primit vestea cu lacrimi în ochi. Palatul în care va locui este destul de mic, elegant plasat într-o grădină imensă. A aparținut pe timpuri unei favorite al sultanului Selim II, tatăl lui Amurat, actualul sultan. Favorita muri şi palatul fu dat lui Amurat când acesta era încă sangeac de

Magnezia, ca apoi săf fie dat lui Ibrahim pe când acesta era numai paşă, ca preț a unor servicii aduse.

Ibrahim dealtfel nu se bucură de prea multă simpatie la palatul imperial, mai ales din cauza lui Sinan Paşa, căruia nu-i plăcea ca altcineva să i-o ia înainte şi nici să fie contrazis, ceeace Ibrahim îşi permitea câteodată. Deasemenea îl enerva tinerețea lui, faptul că are succese la femei, dar cel mai mult îl supără afronturile tânărului. Nu pierdea nici o ocazie ca să-i sufle sultanului la ureche fel de fel de minciuni despre acest vizir tânăr şi frumos. Pe cât devenise Sinan de ursuz, pe atât este Ibrahim de vesel şi simpatizat de cei din jur, dar totuşi dur cu cei pe care îi consideră ca duşmani şi nu odată puse ca foştii săi prieteni să fie încarcerați la Edi Cülé, din care unii şi-au pierdut viața, dar aşa erau timpurile şi nimeni nu ar fi crezut că aşa ceva ar fi ceva ce nu se face. Dar Ibrahim era turc, mai turc ca oricare altul şi îi plăceau printre altele fel de fel de lucruri nefireşti, ceeace explică dece îl apără pe Bogdan cu atâta zel. Nici banii Mariei şi nici unele cadouri ulterioare nu l-au atras, ci numai fizicul plăcut al fiului lui Iancu şi al Mariei, care este tânăr ca el, plăcut la vedere şi are un caracter frumos, blajin.

Chiar a doua zi Maria îşi conduce fiul la noua sa locuință, însoțiți de Nicola. Acest Nicola a devenit un fel de umbră a familiei şi gurile rele pretind fel de fel de lucruri, dar nimeni nu a ştiut vreodată adevărul, cu toate că unii mai curioşi au căutat de multe ori să intre în viața intimă a Mariei. Ajunşi aici, sunt primiți de câțiva servitori de încredere ai vizirului. Bogdan a fost deghizat în paj, destul de sărăcăcios, mergând într-un grup de servitori care o însoțesc pe Maria, purtând cufere în spinare. Nicola păşeşte în urmă, observând orice mişcare de prin ulițele vecine. Câțiva bătăuşi din port au fost angajați, cari la nevoie să intervină, însă din fericire nimica nu se petrece şi tot grupul ajunge cu bine la destinație. Totul a fost în aşa fel organizat de Nicola ca oricine ar urmări ce se petrece să nu poată să-şi dea seama ce se petrece cu adevărat. Oricare din aceşti servitori prost plătți putea trăncăni în contra unui galben, ba unii chiar cu mai puțin ca atâta. Ataşamentul lor față stăpâni avea ca bază teama, teroarea şi frica de a rămâne pe drumuri. În acele timpuri era neapărat necesar să depinzi de cineva puternic ca să poți supraviețui.

În prima zi are loc instalarea. Maria a lansat zvonul că pleacă cu fiul ei din oraş, fără să spună unde. Servitorii rămaşi nu au ştiut ce se petrece şi ce se pregăteşte, ceeace a fost o bună măsură de precauție, fiindcă chiar a doua zi mai mulți bostangii au venit să-l caute pe prinț. Astfel a aflat Ferhat destul de repede că Bogdan a dispărut şi prin el vestea a ajuns la urechile lui Sinan Paşa, care şi-a pus toate iscoadele la încercare, dar fără rezultat. Palatul lui Ibrahim păstrează bine taina şi nimeni nu ar fi îndrăznit să-i calce pragul. Nimeni nu s-ar gândi că acest

vizir tânăr ar ascunde pe cineva care este căutat de marele şi temutul Sinan Paşa. Nici măcar aceşti mari demnitari nu putură să-şi permită aşa ceva faţă de marele şi puternicul vizir, favoritul lui Amurat al III-lea, stăpânul tuturor Ottomanilor. Instalarea la palat s-a făcut foarte discret, în aşa fel ca să nu se atragă atenția asupra forfotei ocazionate de sosirea oaspeților. Maria capătă o cameră frumoasă care dă înspre grădină, iar Bogdan se instalează într-una mai mică, la parter, care are avantajul că este prevăzută cu o uşe care dă într-un coridor prin care se putea părăsi palatul discret, în caz de nevoie, printr-o mică subterană. Ieşirea trece printr-un subsol care iese direct pe un chei al Bosforului, unde se află un mic debarcader şi câteva bărci cu vâsle. Cu toate că venirea lor s-a făcut cât se poate de discret, era totuşi necesar să se ia toate precauțiile.

ªederea familiei princiare în acest mic palat este foarte plăcută. Grădina mare cu sute de boschete, arbori uriaşi şi umbroşi fac din acest loc un paradis. Peste tot, pâlcuri, pâlcuri de flori, trandafiri de toate culorile, iar de jur împrejur un zid înalt de cel puțin cinci metri, în partea de sus cu un grilaj cu țepi, ceeace îl face aproape inexpugnabil, permițându-le să se plimbe fără teamă de a fi văzuți. Maria hotăreşte că este mai bine să locuiască aici lângă fiul ei, să ştie în fiecare moment că îi merge bine, că nu este în pericol. Cu fiica ei de la Veneția, Despina, corespondează destul de des, un servitor de încredere ducând scrisorile în port, pentru a fi expediate. Nicola continuă să locuiască în casa lor, având misiunea de a informa despre tot ce se petrece. Voica, fiica cea mai mică, încă la mama, este expediată la sora ei la Veneția ca să nu fie prezentă la eventualele necazuri ale fratelui ei şi la zbuciumul mamei. Bogdan se simte deocamdată bine în situația în care se află, ca prizioner într-o cuşcă de aur. Face plimbări lungi în grădină şi aproape zilnic primeşte vizita lui Ibrahim, care stă cu el ore întregi, ceeace până la urmă îl calcă pe Bogdan pe nervi, dar nu are încotro, decât să atârne pe undeva de un ştreang mai bine aşa. Dealtfel şi mumă-sa l-a sfătuit să se supună căci cu protecția vizirului nu i se poate întâmpla deocamdată nimica. Bogdan înțelege că în felul acesta îşi apără pielea şi este în siguranță.
Dar zilele trec şi nimica deosebit nu se petrece. Secretul şederii lor aici este desăvârşit şi nici cei mai vajnici spioni nu au reuşit să descopere ceva. Maria pleacă în cele din urmă acasă, după ce este convinsă că ascunzătoarea nu prezintă pericole, dar relațiile fiului ei cu acest Ibrahim o deranjează şi pe ea. Vrea să pună la cale împreună cu Nicola o evadare, era mai bine să-l ştie în deplină siguranță la Venația, decât aici în acest viespar, căci de fapt acest Ibrahim îl întrebuințează pe fiul ei ca un obiect de plăceri şi nicidecum din spirit de ajutor. Siguranța constă numai în timpul cât Bogdan va suporta aceste înjosiri şi cât va dura ajutorul vizirului. Deci, ca să ajungă la casa ei Maria se deghizează în femeie de rând şi ajunge pe ocolite. Bogdan rămâne deci singur în mâinile vizirului şi ca să nu fie

descoperit, Maria întrerupe ori ce legături cu el. Nu trimite emisari cu veşti, fiind mai bine ca orice legături să fie întrerupte total. Ibrahim vine din ce în ce mai des la prietenul lui, însoțit numai de un servitor de încredere. Este şi el interesat ca taina palatului să fie păstrată cu străşnicie, fiind hotărât să pedepsească crunt pe oricine din cei care îl servesc, în caz că vreunul s-ar fi arătat prea curios, ceeace dealtfel nu se petrece. Fiecare ştie ce-l aşteaptă dacă ar îndrăzni să afle unde merge stăpânul aproape în fiecare dupăamiază. În acest timp Bogdan disperă din ce în ce, vizitele şi insistențele vizirului îl fac să nu se mai simtă bine aici ca la început. Dar Maria nu stă cu mâinile încrucişate. Încearcă prin ginerele ei Giovanni Zane să obțină influența Dogelui Veneției pe lângă Înalta Poartă pentru a se cere permisiunea ca Bogdan să poată pleca din țară, sub asigurarea că nu va mai reveni şi nu va mai avea pretenții la vreun scaun domnesc în °ările Române. În realitate Maria nu renunță niciodată la gândurile ei de a-şi vedea fiul domn, dar este mai bine ca pe față să arate că renunță, pentru a-şi salva fiul din ghiarele hienelor. Dar, din păcate, după o aşteptare destul de lungă primeşte de la ginerele ei o misivă în care i se face cunoscut că Dogele nu poate să întreprindă aşa ceva, din considerente de stat. Legăturile porții cu Veneția sunt foarte bune, iar comerțul înfloritor, ceeace îi face pe venețieni să se teamă de asemenea intervenții. Nu au nici un fel de interes să-i supere pe turci. Pe de altă parte ei știu cine este adevăratul stăpân la Constantinopole şi chiar dacă sultanul ar fi acceptat ca Bogdan să iasă din imperiu, Sinan Paşa tot ar fi găsit un mijloc ca să-l suprime, trebuia deci găsit ceva mai bun. În fiecare seară Maria se sfătuieşte cu Nicola să găsească totuşi o cale, dar pericolele sunt prea mari ca să-l scoată acuma din palatul în care rezidează. Orice ieșire în stradă poate însemna moartea. Pe de altă parte ei nu ştiu că Ibrahim este din ce în ce mai puțin în grațiile sultanului, dar mai ales a lui Sinan Paşa, ceeace înseamnă pierderea mai devreme sau mai târziu a puterii, ori scoaterea dintr-un asemenea post înseamnă şi decăderea din toate drepturile şi confiscarea tuturor averilor. Până la urmă Maria află ce se urzeşte împotriva vizirului protector prin Ali Mustafa, omul de încredere şi de afaceri a lui Ferhat, în contra unor cadouri frumoase. Astfel ştie că Ferhat îl sprijină pe Ibrahim făcând tot posibilul să-l pună într-o lumină plăcută pe lângă sultan. Nu pierde nici o clipă să-l laude şi să-i găsească fel de fel de virtuți. Dar Sinan nu a trecut niciodată la atac frontal, ci totul se petrece în iatacul schezofrenicului sultan, în timp ce-i varsă galbenii ce-i asigurau puterea. Pe față îl laudă pe Ibrahim şi chiar într-un consiliu propune decorarea sa. Amurat cunoştea acest fel de a fi al vizirului său favorit și nu se miră deloc; cu toate acestea acțiunile lui Ibrahim scad pe zi ce trece. Atitudinea din ce în ce mai duşmănoasă al sultanului față de el îl miră la început, dar mai apoi îşi dă seama de unde porneşte asta. Ferhat află şi el adevărul asupra dizgrației lui Ibrahim şi din clipa aceea îl lasă să cadă, ba mai mult decât atâta, merge chiar la Sinan Paşa să ceară destituirea fostului lui protejat. În fine

Sinan a câştigat partida. Avându-l şi pe Ferhat de partea sa, poate trece la atac. Îi suflă sultanului la ureche că Ibrahim ar fi trădat imperiul, că ar fi intrat în legătură cu unele elemente duşmănose, ceeace avu un efect ca de trăznet asupra bolnavului stăpân. Într-un consiliu îl declară trădător şi cere arestarea lui, acuzație gravă, dar care din fericire nu se termină în acea zi cu reținerea lui, deoarece în fond nu s-a putut preciza ce anume a trădat şi mai ales cum. Deocamdată sunt vorbe aruncate, dar suficiente pentru a-l arunca departe de palat. Sinan triumfă, nu-i mai este teamă de frumosul vizir pe care tot el l-a ridicat, intrigele şi-au arătat roadele. Ibrahim nu stă mult pe gânduri şi părăseşte imediat palatul imperial cu senzația că totul nu va dura mult. Se duce mai întâi să petreacă câteva ore cu noul său prieten Bogdan, căruia îi povesteşte cele petrecute, apoi merge să se pregătească de fugă, în mare grabă ca să nu fie luat prin surprindere. Bogdan este speriat de moarte, mumă-sa nu este prezentă şi în noaptea asta nu poate dormi, se plimbă până dimineața în parc şi fiecare zgomot îl sperie. Vede ienicerii venind să-l ridice, ducându-l la Edi Cülé, aruncându-l îmbrăcat ca de sărbătoare în Bosfor. Disperat, dă unui servitor de încredere un galben şi-l trimite s-o anunțe pe mumă-sa. Maria îşi frânge degetele de spaimă şi nu ştie ce să facă. Să dea buzna în palatul vizirului ar fi însemnat ca ascunzătoarea să fie descoperită ceeace ar fi însemnat încarcerarea şi chiar unciderea fiului. Tot Nicola este acela care va regla problema, care merge pe ocolite şi deghizat la Bogdan, punându-l la curent cu situația. Se stabileşte ca în cel mai scurt timp să părăsească palatul vizirului. Seara se strânge cu Maria ca să analizeze situația. Se cercetează fel de fel de ipoteze şi posibilități. Deocamdată însă situația trebuie luată aşa cum este şi nu trebuie forțată plecarea. Nicola propune ca să se discute mai întâi cu vizirul Ibrahim, pentru a cunoaște chiar de la el care este realitatea. După mai multe deliberări, neajungându-se la nici o soluție satisfăcătoare, se decide Maria să meargă la Bogdan, dar trebuie luate toate precauțiile, deoarece casa este înconjurată de o mulțime de iscoade. Casele de peste drum şi cele de alături au la ferestre zeci de ochi care privesc spre poarta lor. ªi, cum păcălelile anterioare nu au fost descoperite, se foloseşte aceeaşi strategie. Se organizează o ieșire cu toți servitorii, iar Maria cu Nicola se deghizează ca oameni simpli. Ea pune o naframă mare pe cap şi Nicola hainele unui servitor. Grupul pleacă spre seară, urmărit de zecile de ochi, dar din fericire nu se petrece nimica. Peste o jumătate de oră Maria ajunge la fiul ei. De bucurie au amândoi lacrimi în ochi, Bogdan o are iar lângă el şi simte mai mult ca oricând că fără ea este pierdut.

Spre fericirea lor tocmai atunci soseşte în mare taină şi Ibrahim, care şi el este deghizat în paj, însoțit de servitorul lui preferat. Se face imediat un consiliu şi se ajunge la concluzia că cea mai bună soluție este fuga lui, dar fără Bogdan, fiindcă dacă ar fi prins de veste, Sinan Paşa nu ar sta pe gânduri şi i-ar tăia pe loc. Maria

este de acord şi pentru bunăvoința pe care a arătat-o față de Bogdan se arată hotărâtă să-l ajute. Ibrahim are în beciurile palatului său oficial o încăpere special amenajată unde depozitează în lăzi galbenii strânşi, primiți ca peşcheş din diferite locuri; reuşi în felul acesta să strângă o avere lichidă destul de mare, cu ajutorul căreia putea trăi aiurea în bogăție, până la adânci bătrâneți. După ce conferi cu Maria şi Nicola, pleacă cu câțiva servitori cu care transportă lăzile într-o casă mică depe malul Bosforului, pe care a închiriat-o pentru a o avea la dispoziție pentru orice eventualitate şi nu s-a înşelat. A simțit el încă mai de mult că acest vulpoi de Sinan Paşa îl sapă. Căsuța are şi un mic debarcader, unde stă pregătită o ambarcațiune în care ascunde lăzile acoperite cu cârpe vechi, în aşa fel să pară părăsită. El a profitat cât a putut de înalta funcție pe care o are. A pus deoparte cât a putut, simțind că nu va dura mult. Cei din jur l-au sfătuit să uneltească şi el, că sutlanul este bătrân şi bolnav, că ar fi bine să se opună tendințelor de mărire ale lui Sinan Paşa, dar el refuză şi preferă o fugă ruşinoasă dar sănătoasă, cu buzunarele pline. Bogdan în schimb este foarte mâhnit de cele ce se petrec. Este sigur că dacă Sinan Paşa l-ar descoperi, l-ar ucide fără nici o ezitare. Maria şi cu Nicola nu putură găsi nici o soluție şi desperarea îi cuprinde şi pe ei, dar temerile lui Ibrahim nu s-au adeverit aşa de curând. Nu se ştie dece, dar Sultanul nu-l scoate din funcții. Mai târziu avea să afle că tot Sinan Paşa a contribuit la asta, din considerente personale. A pus pe oamenii săi de încredere să cerceteze discret care este averea lui Ibrahim, cu intenția ca la o adică, s-o treacă în folosul lui. Dealtfel acelaş lucru a făcut şi Ferhat, care însă renunță când află că Sinan şi-a vârât coada aici. Aceste cercetări au avut darul de a întârzia căderea lui Ibrahim, ceeace îi dă posibilitatea de a transporta la loc sigur tot ce are de preț şi locul cel mai sigur era Veneția. Bogdan aranjează o nouă întrevedere între mama sa şi vizir; împreună se pune la cale transferarea averii lui Ibrahim la Veneția la Giovanni Zane şi depunerea ei în seifurile băncii sale. Ibrahim este încântat de propunere şi se arată dispus să le plătească pentru acest serviciu o sumă de treizeci de mii de galbeni pentru început, iar când va sosi şi el la Veneția să le mai dea încă cincizeci de mii. Totul este acceptabil pentru ambele părți şi Bogdan se felicită pentru ideia avută. Poate în felul acesta să se revanşeze pentru ajutorul primit de la vizir. Dacă nu ar fi fost el, precis că acuma ar fi fost de mult aruncat în Bosfor şi mâncat de peşti, sau în unele din subteranele teribile ale închisorii Edi Cülé. Averea lichidă a vizirului se ridică la peste cincisute de mii de galbeni în monedă venețiană aşa că prețul transferului este acceptabil pentru el, asta în afară de valoarea obiectelor de artă care se ridică cam la tot atâta.

Totul este însă să se găsească mijlocul prin care să fie transferate lăzile fără să fie interceptate de turci. Maria scrie deci ginerelui ei, propunându-i să trateze cu Ali Mustafa livrarea unei mari cantități de grâne pentru întreținerea trupelor palatului

şi ca totul să pară cât mai firesc, să ofere marfa la un preţ mai scăzut şi la nevoie chiar creditată. Tocmai în acest moment omul de afaceri a lui Ferhat se află la Venaţia şi primi oferta cu mult interes, mai ales că el la rândul său ceru diferenţa în folosul său. Acest turc se preta la orice, când era vorba să iasă din ceva câştig, şi cum câştigul era mare, se merita. Maria cere lui Ibrahim un avans de zece mii de galbeni pentru a pune afacerea pe roate. Planul era ca unul din cele patru vase care vor aduce grânele să plece cu o încărcătură de obiecte de artă, stofe fine şi bijuterii aduse din orient, cu care ocazie să fie introduse şi averile lui Ibrahim. Totul trebuie făcut foarte urgent, iar ca să se dea mai mare amploare afacerii au fost antrenaţi mai mulţi negustori bogaţi dornici de câştiguri mari, mai ales că se promisese că transportul va costa o sumă derizorie. Tot Nicola este acela care pune ultimele amănunte la punct şi în cele din urmă afacerea fu înjghebată. Mai rămânea să se comunice rezultatele lui Giovanni Zane şi pentru asta fu întrebuinţat Ali Mustafa; plecarea sa la Veneţia nu atrăgea atenţia nimănui şi nu s-ar fi putut crede că este emisarul Doannei Maria.

Ali Mustafa pleacă imediat la Veneţia, cerând voie stăpânului său şi prezintă scrisorile Mariei ginerelui ei. ªi aici afacerea este repede încheiată, având în vedere că în felul acesta patricianul poate să recupereze sumele împrumutate pentru suirea lui Bogdan pe tronul Valahiei, dar reuşita consta în repeziciunea întreprinderii şi în cel mai scurt timp negustorii de cereale au fost antrenaţi. Legăturile lui Giovanni Zane printre negustorii de aici sunt mari şi în numai trei zile corăbiile sunt trase la chei şi în alte patru zile încărcate cu grânele cumpărate. Unul din vase aparţine chiar lui Zane, cu un comandant de încredere, singurul care cunoaşte scopul urmărit. Se amenajează în cală un loc ascuns unde se vor depune lăzile cu averile vizirului şi, când vântul se arată favorabil, mica flotă părăseşte portul Veneţiei cu destinaţia Constantinopole. Drumul nu durează mult, vremea fiind favorabilă şi în scurt timp vasele sunt descărcate. Trei din ele sunt imediat trimise înapoi, iar al patrulea rămâne ancorat, ca să-şi aducă misiunea la îndeplinire.

Pânzeturile, bijuteriile, mirodeniile şi celelalte mărfuri spre export sunt aduse în port, încărcate în grabă şi acuma trebuia acţionat la repezeală. Vasul trăsese la un chei mai retras, în aşa fel ca să fie oarecum camuflat, dar totuşi nu scapă de câteva percheziţii ale autorităţilor turceşti. Spre norocul lor ascunzătoarea nu fu descoperită. În acelaş timp s-a făcut vămuirea şi ordinul de plecare liberă. Dar comandantul vasului pretextează că nu poate pleca deoarece mai mulţi marinari sunt debarcaţi. I se permite să mai aştepte patruzeci şi opt de ore, timp suficient pentru aducerea lăzilor vizirului. În acest timp el mai transportă şi ultimele lucruri de preţ spre barca camuflată la cheiul Bosforului. Pentru asta întrebuinţează mai

mulți servitori mai de încredere şi ca să fie sigur de ei dă fiecăruia o sumă apreciabilă drept recompensă. Locul ales era bine camuflat, totul consta acuma în a transporta comoara până la vas, fără ca să stragă atenția. În afară de galbeni, care ocupă puțin loc, sunt şi obiectele de artă împachetate în cinci lăzi mari. Tot Maria și Nicola găsesc soluția. Tocmesc mai mulți turci din bazar, contra unor sume frumoase de bani şi în ziua hotărâtă transportului îi convoacă la ea, fără să le spună despre ce este vorba. Seara Maria se îmbracă ca bărbat şi trece neobservată pe lângă iscoditori. Merge la casa unde locuieşte Bogdan şi împreună cu Ibrahim pune totul la cale. El mai este vizir, dar simte că sfârşitul nu era departe. În orice moment se putea aşteaptă să apară ienicerii lui Sinan Paşa să-l aresteze. Oamenii tocmiți de Maria așteapă la un loc apropiat de barca în care se află averea vizirului. Maria pleacă imediat însoțită de Nicola, fără nici un servitor de-al vizirului, făcând în felul acesta orice trădare imposibilă. Cu toate că barca este mare, este totuşi înclinată din cauza greutății. Micul grup merge la ea prin căsuța dărăpănată, iar oamenii tocmiți se suie în ea s-o ducă în port. Nicola se suie cu ei de teamă să nu-i vină vreunuia ideea de s-o răpească şi încet o porniră lin pe apele Bosforului. Încărcătura fiind grea, barca se înclină de câteva ori gata să se răstoarne, dar abilitatea acestor oameni o salvează de la dezastru. Sunt oameni abili cari ştiu să o mânuiască cu agilitate, să nu fie văzută de pe mal.

Se lasă seara peste port, freamătul hamalilor, al călătorilor şi al patrulelor militare încep să amuțească. Barca cu averea lui Ibrahim înaintează cu atenție, strecurându-se printre sutele de luntri ancorate în port şi pe cheiurile improvizate. Din câte unele se arată oameni curioşi care privesc, dar din fericire niciunuia nu i se pare ceva curios, fiindcă în afară de ei sunt şi alții care înaintează tot atât de greu, spectacolul fiind obişnuit prin aceste locuri. Pe măsură ce înaintează, bărcile din jur se împuținează şi pe nesimțite se pomenesc mai în larg. Vântul bate slab iar valurile mici lovesc marginile bărcii clipăind uşor. Zgomotul surd al vâslelor se aude în acelaş timp cu respirația puternică a celor ce trag ramele. Între timp s-a lăsat noaptea, toate vasele și corăbiile au aprins mici felinare, ceeace dă locului un aspect misterios. Nicola indică direcția, dă câteva ordine de felul cum să se ajungă în partea opusă a cheiului şi coboară la un debarcader lăturalnic, merge spre vasul care i se pare că este cel care îi aşteaptă, după care se convinge că sunt pe drumul bun îl anunță pe căpitan că au sosit. Semnalul era o luminiță galbenă, aprinsă şi stinsă în intervale regulate. Încă de dimineață fură expediați aproape toți marinarii, rămânând numai cei de încredere. Nicola se întoarce la barcă şi o dirijează spre vas. Din cauza greutății încărcăturii sunt în permanență în pericol să se răstoarne, dar pericolul cel mai mare ar fi fost întâlnirea cu o patrulă turcă. Însă totul se petrece după plan. Aceşti oameni nu ştiu nici pentru cine lucrează, ce fac şi nici ce transportă. La o plată atât de bună nu ar avea nici un sens să ştie. Una câte una

sunt lăzile trase pe vas şi transportate la locul special amenajat, oamenii tocmiți fiind plătiți şi concediați înainte de a se face această operație cu cei de pe vas. Nicola aranjează toate atât de minuțios şi de prudent încât reuşita este deplină. Orice greşală putea să-i ducă la pierzanie, având în vedere că oasemenea avere era scoasă din țară şi mai ales de către unul care face parte din conducerea supremă a imperiului. Dar, Nicola mai ia încă o precauție. Face în aşa fel ca în caz că comandantul ar fi fost tentat să trădeze înainte de plecare, să rămână măcar cufărul cu galbenii. Hotăreşte un timp înainte de plecarea bărcii de la debarcaderul secret, în ultimul moment şi numai cu ştiința sa ca lada cu galbenii să nu fie transportată cu barca, ducându-o pe ascuns într-un loc ştiut numai de el, la un negustor care nu este informat de conținut. După toate aceste aranjamente revine Maria la ea acasă, tot îmbrăcată în straie de femeie de rând. Iscoditorii s-au cam uitat la această forfotă dar nu au reacționat, spre norocul lor. Merge însoțită de trei servitori cu un cărucior, la prăvălia din bazar unde este depozitat cufărul cu galbeni ai lui Ibrahim, loc ce-i fusese indicat de Nicola care între timp păzeşte împrejurimile cheiului unde este tras vasul. Ajunsă la intrarea în bazar, servitorii sunt expediați, ia căruciorul și merge să ridice lada depusă, după ce spune parola stabilită. Aici se schimbă în alte straie, angajează doi hamali din port şi o porneşte din nou la drum. Spre seară ajunge în port, când luminile încă nu s-au aprins şi întunerecul se aştearnă atâta ca să nu fie reperată. Se opreşte lângă un chei mai animat şi trimite un om să-l anunțe pe căpitanul vasului. Înțelegerea era ca să fie trimişi câțiva marinari cu căruciorul de aprovizionare după alimente şi, trecând pe lângă Maria, cufărul să fie transferat pe nesimțite pe vas. Deobicei aceste cărucioare nu erau controlate de vameşi la suirea lor pe bord şi aşa soseşte şi suma imensă de bani în ascunzătoare. În felul acesta toate au decurs până acuma după plan şi nimeni în afară de Nicola şi Maria nu au ştiut ce s-a pregătit. Nici măcar căpitanul vasului nu cunoaşte toată povestea de la un capăt la altul. Toți au fost plătiți bine şi gurile închise. Dealtfel aceasta era necesar, doar atâta cât vasul se mai afla în port, după plecarea sa se putea presupune şi spune orice că tot nu se putea dovedi ceva. În mare grabă fură strânşi marinarii şi chiar a doua zi de dimineață vasul ridică ancora, nu însă înainte ca vameşii turci să-şi mai arunce o privire peste tot, de data asta mai superficială. În general se căutau eventualii fugari clandestini. Totul merse bine şi Maria cu Nicola privesc din depărtare cum vasul se îndepărtează, cum vântul îi umflă pânzele şi cum dispare la orizont.

Toate foarte bune, dar atâta timp cât Bogdan se află încă în casa vizirului, pericolul încă nu este înlăturat. Seara Maria merge din nou la fiul său, îmbrăcată bărbăteşte, unde spre surprinderea ei îl întâlneşte pe Ibrahim, care îi mulțumeşte pentru ajutorul dat şi îi numără cei treizeci de mii de galbeni veneției, promițând

că în ziua când va ajunge la Veneția să-i numere încă cincizeci de mii şi în semn de prietenie pentru Bogdan îi oferă o frumoasă bijuterie cu briliante strălucitoare.

Peste scurt timp ajung corăbiile cu bine la Veneția, fără incidente şi Giovanni Zane ia în primire averea vizirului pe care o depune în seifurile băncii sale. Numai el, Maria şi Nicola, cunosc acest secret, Bogdan nefiind pus la curent cu toate şi de fapt pe el aceasta nici nu-l interesează. Singurul său gând era să se salveze din ghiarele acestor turci haini şi răi. La un moment dat se gândeşte că poate ar fi fost mai bine să plece cu vasul cumnatului său, dar i se explică că risul era foarte mare, că vasul a fost perchiziționat de mai multe ori, că mai uşor se ascund nişte valori decât o ființă umană. Averea se putea reface, dar o viață nu. El înțelege argumentele şi nu mai pune întrebări. Totuşi trebuie găsită o soluție imediată. În timp ce cei trei se perpelesc să găsească o soluție Ibrahim fu mazilit oficial din funcția sa. Sinan Paşa nu află prea multe despre averea sa şi este hotărât s-o termine cu el. Îi suflă sultanului la ureche că ar fi trădat țara, că ar fi intrat în legătură cu voevodul Mihai al Valahiei, ceeace a avut un efect de trăznet. Fără să mai stea pe gânduri sultanul semnează actul de mazilire şi-l înmânează direct lui Sinan, dându-i libertatea să procedeze cum o crede el de cuviință. Dar, în ulrimul timp Ibrahim a căpătat, după scoaterea averii sale din țară, cea mai mare încredere în Maria, iar acuma fiind în pericol de moarte apelează tot la ea. Dar mai înainte de orice încearcă să mai salveze câte ceva. Merge de câteva ori la palatul imperial cu gândul să-l primească sultanul, dar nu fu lăsat. Sinan Paşa nu a avut curajul să-l aresteze față de toți. Poate că ar fi făcut-o, dacă ar fi avut ordin de la sultan însuşi. Cum era un om care ştia să ia hotărâri la timpul potrivit, se gândi că deocamdată nu este bine să întindă coarda prea mult. Amurat era bolnav, zeci de medici şi vraci sunt în permanență în jurul său şi oricând se putea întâmpla ceva. Mahomed, fiul său, abea aşteaptă momentul şi mama sa sultana Haseki îl ține la curent cu tot ce se petrece. Cum Sinan este un diplomat, nu voia să înceapă o eventuală domnie nouă cu omorârea unui vizir, chiar mazilit, şi apoi tot el a fost acela care l-a propus. Duşmanii săi, şi are destui, nu i-ar fi iertat niciodată dacă s-ar fi atins de Ibrahim, cu toată puterea pe care o are, dar nici nu voia ca mazilitul să umble prin imperiu slobod, trebuia totuşi îndepărtat şi orice posibilitate de scăpare tăiată. Dar Ibrahim şi-a făcut între timp destui prieteni la palat, unii de bună credință şi alții plătiți. Află astfel toate maşinațiile care se pun împotriva sa la cale şi ca să fie în siguranță, pentru moment se refugiază în micul palat unde este găzduit Bogdan. Ia cu el numai câțiva servitori de încredere şi aşteaptă. O cheamă pe Maria să pună cu ea la cale o modalitate de evadare, de trecere neaobservată peste graniță. ªtie că bailul Veneției, bătrânul ambasador Capillo este unchiul lui Giovanni Zane şi foarte influent la palatul imperial turc. Îl cunoaşte bine pe Sinan Paşa, care nu odată l-a întrebuințat în cererile sale către imperiile europeene ale timpului şi

niciodată nu ar fi îndrăznit să calce un turc pragul ambasadei Veneției fără voia ambasadorului. Gândul lui Ibrahim este să capete aprobarea Veneției ca să se ascundă la ambasadă şi voia s-o întrebuințeze pe Maria în acest sens, prin înaltele ei relații familiare.

- ´´ Nu numai eu, dar şi Bogdan este în pericol aici . . . îl vor găsi și va plăti cu capul . . ´´ aceste argumente conving definitiv pe Maria ca să încerce, găsind propunerea foarte bună. Merge deci chiar a doua zi la ambasadă. Problema este cât se poate de delicată. Pe deoparte este în joc onoarea Veneției şi în al doilea rând însăşi cariera ambasadorului.

- ´´ Am îmbătrânit aici şi tocmai acuma să mă spânzure turcii de un par . . ? . . nimeni de la Venația nu-mi va veni în ajutor dacă vor afla că am ajutat pe cineva să fugă . . . dar . . voi încerca, să văd ce am să pot face . . . ´´ spune el la urmă cu jumătate de gură. Maria vrea promisiuni concrete, numai cu simple promisiuni fără conținut nu se poate face nimica. Felul de a răspunde al bătrânului este un obicei diplomatic, să nu zică nu, dar în acelaş timp să facă pe interlocutor să înțeleagă că nu este de caord.

- ´´ Nici pe Bogdan al meu nu-l primiți, excelență . . ? ´´ întreabă ea, întrebuințând tot un şiretlic diplomatic, nemai insistând asupra persoanei fostului vizir. De data asta răspunsul vine promt şi sincer.

- ´´ Da, Bogdan poate veni . . . nu este atât de important ca vizirul . . şi apoi nu este pe punctul să fie condamnat la moarte . . îl caută doar să-l exileze . . ´´ Maria este mulțumită că a reuşit. Dealtfel perspectiva de a-l ajuta pe Ibrahim în felul acesta nu prea o încântă. Pleacă şi merge direct la ascunzătoarea celor doi umrăriți, unde este aşteptată cu sufletul la gură, de Ibrahim, fiul ei și Nicola, fiecare gândindu-se la propria sa piele. Pe drum face un plan pe cât de îndrăzneț, pe atât de năstruşnic. Va spune că Ibrahim este servitorul lui Bogdan, îl va deghiza şi în felul acesta toate se vor aranja, bătrânul ambasador neştiind cine este, neavând nici un moteiv să se teamă, iar dacă şiretlicul va fi descoperit, ambasadorul în nici un caz nu va putea fi învinuit că a ascuns un vizir mazilit. Dar Mariei nu-i este teamă că tentativa nu va reuşi, deoarece a căpătat în ultimul timp destulă experiență în asemenea întreprinderi.

- ´´ Nu vrea să vă primească înălțime . . . ´´ spune ea fără nici o introducere fostului vizir. Acesta se face alb ca varul şi începe să se agite, primise tocmai vestea că potera fusese trimisă să-l aresteze şi nu mai are mult timp de pierdut. Trebuie acționat repede şi eficace.

- ´´ Nu mai pot sta aici . . ´´ dar Maria nu-l lasă să termine şi îi expune planul.

-´´ Va trebui însă ca înălțimea voastră să se coboare și să se îmbrace ca un servitor . . ´´ încheie ea.

- ´´ Fac orice, numai să plec cât mai repede şi cât mai departe . . dar când . . ? ´´ Deci nu mai este timp de pierdut. Imediat se pune la cale fuga. Ibrahim este

îmbrăcat în servitor şi se hotăreşte ca deocamdată să meargă fără Bogdan la ambasada Veneției, numai cu Maria, ca să tatoneze terenul. Nicola este de părere ca Bogdan să nu fie în preajma vizirului dacă s-ar întâmpla să fie descoperit şi arestat şi în al doilea rând era bine ca bătrânul ambasador să nu-şi dea seama de sforile care se trag în numele lui. Ibrahim acceptă şi această propunere şi chiar în seara asta Maria părăseşte palatul însoțită de un servitor stilat. Dealtfel şi ea este deghizată aşa că forfota din jur nu atarege atenția nimănui. Drumul nu este greu şi nu s-a produs nici un fel de incident. Cei doi seamănă atât de bine cu nişte servitori, încât nimeni nu-şi dădu osteneala să fie mai atent. Intrând în ambasadă, sunt conduşi în biroul ambasadorului de bătrânul lacheu Andrei. Maria păşeşte înainte, iar Ibrahim conform rangului său mai în urmă. El îşi joacă rolul atât de bine, încât s-ar fi putut jura că aşa este. Ambasadorul su uită cu indiferență la Ibrahim, care îl salută respectuos, apoi Maria fu învitată în salon, iar el în bucătărie, să aştepte până îl cheamă stăpâna.

- ´´ Am venit deocamdată cu servitorul lui Bogdan, peste două zile vine şi el . . ´´ văzând că bătrânul se uită amuzat la deghizarea ei Maria spune pe un ton glumeț . . . . - ´´ arăt ca o slujnică, nu-i aşa ? ´´

- ´´ Dacă n-aşi fi ştiut cine sunteți v-aşi fi poftit cu . . cum îl cheamă .. ? ´´

-´´ Iusuf . . ´´ răspunde Maria într-o doară, oarecum încurcată fiindcă, acest amănunt i-a scăpat, să-i dea alt nume decât Ibrahim, dar ambasadorul nu băgă de seamă şi continuă.

- ´´ Cu Iusuf la bucătărie . . ´´ şi amândoi râd de glumă.

- ´´ Până acuma i-am păcălit . . ´´ spune Maria cu satisfacție.

- ´´ Da cu Ibrahim ce este . ? ´´

- ´´ Ce să fie . . nimica . . ´´

- ´´ Am auzit că l-au arestat . . . da, da . . bătrânul lup are pică pe el şi-l va sugruma cu siguranță . . . iar dacă are noroc îl va trimite la Aleppe, ceeace nu cred . . nu sunt ei chiar atât de buni la inimă . . ´´ Maria se face că nu-l interesează subiectul şi vorbeşte numai de Bogdan. ªiretlicul prinde, atât spre mulțumirea ei cât şi al ambasadorului care nu mai trebuie să o refuze diplomatic. Între timp Ibrahim, alias Iusuf, se face comod şi serveşte mâncarea care i s-a pus pe masă, mâncând-o cu poftă, cu toate că altădată ar fi aruncat cu strachina în capul servitorului care ar fi îndrăznit să-l servească în felul acesta, dar acuma este altceva, îşi freacă gâtul şi constată că mai este întreg, ceeace îl linişteşte. Apoi ceru să fie dus acolo unde va sta un timp ca servitorul lui Bogdan şi adoarme oarecum mulțumit că este în siguranță.

Nicola şi Maria nu stau cu mâinile încrucişate. Se agită ca în cel mai scurt timp să scape de Iusuf, aşa zisul servitor a lui Bogdan, fostul vizir Ibrahim. Atâta timp cât le stă pe cap, Bogdan este în pericol. Trebuie deci făcut în aşa fel ca să fie

expediat cât mai repede, cu orice risc şi preț pentru el. Nicola a obținut în contra unei sume mari o legitimație a unui anume Iusuf, cam de aceeaşi vârstă ca Ibrahim care a murit înecat cu câtva timp în urmă. Familia nu a anunțat moartea sa aşa că totul este în regulă. Cu acest act Ibrahim poate circula fără teamă. Deci, îşi rade mustața, îşi taie părul mai scurt și în straiele vechi pe care le poartă, nimica nu-l deosebeşte de oamenii simpli cari circulă zi și noapte pe ulițele capitalei Ottomane. Maria merge în port şi aflǎ că un vas sub pavilion francez caută un marinar priceput. Asta îi trebuie, dar inconvenientul este că Ibrahim nu este înscris ca marinar la căpitănia portului, dar şi aici banii îşi spun cuvântul. Contra unei punguțe cu galbeni, înscrierea se făcu şi pedeasupra cu o dată mult înainte, aşa că are și stagiu. Apoi merge la căpitanul vasului și se dă drept femeia marinarului. Arată dovada de înscriere, pe care a motolit-o ca să arate veche şi obține angajarea aşa zisului ei soț. Bineînțeles că toate au mers bine datorită peşcheşurilor date. Secundul vasului primeşte şi el partea sa destul de grasă şi promite că-l va lua pe marinar sub protecția sa.

Maria nu mai stă mult pe gânduri, fuge la ambasada Veneției şi merge direct la Ibrahim care mai dormea. Bate cu putere în uşă, ceeace îl sperie, crezând că au venit să-l ridice, dar văzându-şi protectoatea se linşteşte.
- ´´ Îmbrăcați-vă şi veniți cu mine, chiar acuma . . .´´ spune ea abea ținându-şi respirația. Ibramih închide uşa şi în cea mai mare grabă îşi pune ținuta de servitor la punct. Este atât de speriat încât nici nu întreabă unde va trebui să meargă. Are încredere totală în Maria şi spre norocul lui nu a apelat la nici o persoană din fostul său anturaj și chiar cel mai devotat servitor pe care l-a avut, nu știe ceva despre el. Pentru toți este pur şi simplu dispărut. Poterele încep să-l caute furibund, răscolesc toate palatele din Constantinopole unde ştiau că frecventează. Ienicerii merg chiar cu ordin special de la sultan la toți paşii cu care el a fost prieten, dar nu au găsit nimica. Nimeni nu s-ar fi gândit că vizirul s-a amestecat pur şi simplu printre cei mulți, fiind în felul acesta de nerecunoscut. Sinan Paşa turbă, merge la sultan și obține închiderea tuturor punctelor de graniță. În port sosesc o droaie de ieniceri, vameşii sunt alarmați, iar apele Bosforului sunt în permanență patrulate în lung şi în lat de grupuri de ieniceri înarmați. Sute de suspecți sunt arestați, dar niciunul nu era Ibrahim. Maria iese cu el din ambasadaă în cea mai mare linişte, nu înainte să-i facă un amplu instructaj, să nu se spreie în caz că vor fi opriți, să vorbească cât se poate de simplu, în aşa fel ca să fie identificat cu plebea. El promite că aşa va face și se ținu de cuvânt. În drum spre port întâlnesc zeci de patrule, dar nu fu oprit, atât de jalnic arată ca îmbrăcăminte. Ba odată a fost chiar legitimat. Ofițerul cercetă actul cu atenție, se uită la el şi la urmă îi făcu semn că poate merge mai departe. Pe Maria nici nu au întrebat-o cum o cheamă şi cine este. Astfel cei doi ajung direct la vapor, unde este aşteptat cu

nerăbdare, fiindcă trebuiră să ridice ancora chiar în seara asta. Ibrahim este foarte speriat, necunoascând prea bine meseria de marinar. A călătorit pe mare şi manevrele unui vas l-au interesat oarecum, dar niciodată nu a luat parte direct la ele, dar, el este un om descurcăreț fiind sigur că va face față. După îndeplinirea unor formalități care constau de o ştampilă de la un căpitănia portului, o verificare făcută la un fost comandant de vas, care primi şi el o punguță cu galbeni, actele fură încheiate şi noul marinar se poate prezenta la postul său. Nici după o jumătate de oră pânzele corăbiei se umflă în vântul favorabil şi lunecă uşor în larg. Maria respiră uşurată. În fine a scăpat cu bine de cel care îi stătea în cale. Acuma totul este să-l salveze pe Bogdan. Aleargă deci într-un suflet la palatul fostului vizir unde își găsește fiul în cea mai mare agitație. Ienicerii nu au ajuns încă aici, iar toți servitorii au dat bir cu fugiții, aflând ce s-a petrecut cu stăpânul lor. În oraş s-a zvonit că Ibrahim fusese prins de Sinan Paşa şi că sultanul personal i-ar fi tăiat capul. Bogdan a rămas singur şi nu îndrăzneşte nici măcar să iasă în grădină. Sosirea mamei sale îl linişteşte şi imediat cei doi părăsesc palatul în cea mai mare grabă, fără a lua ceva cu ei. Nici nu apucă să cotească colțul uliței că şi zăresc cum se îndreaptă spre palat o droaie de ieniceri, care fac mult zgomot. Dacă ar fi întârziat cu câteva minute, acuma Bogdan ar fi fost în mâinile lor. Merg într-un suflet la ambasada Franței unde Bogdan este prezentat ambasadorului. Maria a fost de părere că este mai bine ca mai întâi să-l salveze pe Ibrahim pe această cale care prezenta totuşi un risc, ceeace nu voi pentru fiul ei. Aşa fiind sub protecția ambasadei, Bogdan este mai apărat de riscuri, chiar dacă trucii l-ar fi cerut, însă ei deocamdată nu au interes de el, ci toată atenția lor se îndreaptă împortiva lui Ibrahim pe care îl consideră trădător, ceeace dealtfel şi este.

Ibrahim se descurcă bine pe vasul franțuzesc şi peste patru zile soseşte la Marsilia. Aici debarcă, anunță că se retrage şi merge la fostul ambasador al Franței la Poartă, pe care-l cunoaşte. Averea sa mare îl determină pe acesta să-l primească cu brațele deschise şi aşa se termină cariera lui Ibrahim ca vizir. Nimeni nu l-a mai văzut vreodată în Imperiul Ottoman, dar putu fi zărit la Paris, în preajma palatului regal, îmbrăcat europeneşte, cu o soție franțuzoaică şi cu o droaie de copii după el. Îşi schimbă şi numele aşa că trecutul era cu totul rupt de prezent, dar nu şi în mintea sa. Era turc şi ca atare tânjea totuşi după viața din țara sa, dar vrând nevrând după scurt timp se obişnui cu noua situație, formându-şi un anturaj plăcut, nu că a fost cine a fost, ci datorită faptului că avea argumente foarte sunătoare, cu care se putea, se pot și se va putea în tot timpul ajunge peste tot, până în sferele cele mai înalte.

Capitolul 3

Bogdan se distrează, dar Maria nu renunță la planurile ei

Ambasadorul Veneției este un bărbat trecut de şasezeci de ani, încă foarte viabil, care cunoaşte bine limba turcă şi obicieurule țării. Încă de foarte mult timp republica Veneției este în relații perfecte cu Imperiul Ottoman, toți negustorii veneției fiind mereu bine primiți şi chiar avantajați. El a mai oferit şi în alte dăți ambasada Veneției indezirabililor, din care cauză a suferit în repetate rânduri reproşuri din partea celor mari, atât din Turcia cât şi din țara sa, dar niciodată vreunul nu a fost extrădat cu forța, sau pragul ambasadei depășit de autoritățile turcești, decât poate cu învoirea sa expresă. Imunitatea de care se bucură a fost strict respectată şi chiar sultanul a întărit acest drept. Sinan Paşa a fost un adept acestui punct de vedere. Când este vorba însă de o personalitate ca acest Ibrahim, ambasadorul nu voi să se amestece, fiindcă simțul său de diplomat îi zicea că este periculos. Cu Bogdan însă se schimbă situația. Aşa cum dealtfel a afirmat şi el, Sinan Paşa îl caută, voia să-l îndepărteze dar nu era singur dacă doreşte să-l ucidă. Supărarea sa era de alt ordin, este la mijloc orgoliul său rănit, adevărat că nu din vina băiatului pretendent la tronul Valahiei, dar orgoliul este orgoliu şi neavând împotriva cui să se îndrepte, caută să se răzbune pe el. Nefiind deci o personalitate prea marcantă, ambasadorul nu se temu de represalii şi-l primeşte pe Bogdan cu plăcere, mai ales că el este unchiul soțului Despinei, deci oarecum rude.

În timpul cât a stat Bogdan la vila lui Ibrahim, s-a împrietenit cu un tânăr servitor al fostului vizir, un băiat inteligent şi vesel. În ultimul timp l-a întrebuințat ca agent de legătură dintre el şi mama sa. Îl ia deci cu el la palatul bailului unde sosesc spre seară, fiind bine primiți aşa cum se cuvine unor oaspeți înalți, Maria îşi prezintă fiul, iar Iani tânărul servitor, fu trimis în bucătărie. Văzând că ambasadorul este nedumerit în ceeace priveşte pe acest nou servitor, Maria explică trecerea aşa zisului Iusuf, alias Ibrahim, ca un fapt divers și scuză plecarea sa precipitată, invocând că el a fost unul care a încercat să se pună în legătură cu oamenii lui Sinan Paşa, fapt ce a determinat concedierea lui bruscă, încă înainte de aducerea lui Bogdan aici. Dealtfel bătrânul ambasador nu ma insistă şi în felul acesta incidentul se încheie cu bine. Toată seara bailul conversează cu Maria şi Bogdan, se interesează de fel de fel de fapte din viața lor, pe care ei voiau sau nu să le spună şi îi tratează cu băuturi aduse din Italia. Atmosfera este plăcută şi Bogdan se simte bine, îi place felul de a discuta al bătrânului şi amabilitatea sa. Față de mărimile turceşti cu care a avut deaface în ultimul timp omul acesta este încântător. Seara sunt învitați la cină, mama cu fiul, iar noaptea târziu sunt conduşi în camerele rezervate lor.

Tânărul Iani nu putu dormi din cauza enervării din cursul zilei şi iese în port, unde găseşte mai multe fete şi cu câțiva prieteni merg cu toții într-o tavernă din port ca să se distreze. Întors la palat i se dă un loc de dormit. Îi pare rău că tânărul lui stăpân şi prieten totodată nu a putut veni cu el să se distreze, este doar atât de amărât, atât de speriat şi asemenea escapade l-ar fi scos din toropeala în care s-a cufundat, şi în mintea sa încolțeşte un plan. Trebuie să-l scoată de acolo din când în când, dar pentru asta are nevoie de bani. Cu acest gând adoarme, părându-i rău că nu poate să-şi pună planul în aplicare. Bogdan de partea sa este mulțumit că a scăpat de prietenia forțată cu fostul vizir. Totul începuese să-l plictisească şi mulțumeşte cerului că a plecat. Aici la ambasadă este în siguranță, nu se mai simte amenințat şi nervii i se destind. În fiecare seară se plimbă în parcul mare al ambasadei, care dealtfel este şi domiciliul particular al ambasadorului. Iani îl însoțeşte şi cei doi tineri pun la cale fel de fel de planuri de viitor. Bogdan îi povesteşte despre prietenii săi de la Veneția, de timpul petrecut acolo şi de veselele seri petrecute în localurile din Padova. Perspectiva de a deveni voevod în țara în care a domnit tatăl său îi displace acuma, cum dealtfel i-a displăcut şi scaunul Valahiei unde era cât p-aci să fie numit, dacă n-ar fi fost acel Mihai care l-a împiedicat. Dealtfel Valahia nu-i spunea absolut nimica, nici măcar o copilărie, cum este cazul cu Iaşul. Îşi aduce aminte de serile petrecute în capitala Moldovei, când fostul voevod, tatăl său, se îmbăta şi spărgea totul, de zilele când mama plângea ascunsă prin colțuri ca să nu vadă copiii, de fuga din țară şi de prinderea lor de către poloni. În fine i-a rămas întipărită în minte scena decapitării tatălui său, pe care a urmărit-o, uitându-se pe ascuns de după perdeaua ferestrei palatului în care locuia, cu toate că mumă-sa l-a închis în casă împreună cu doica care l-a părăsit şi ea ducându-se să vadă spectacolul. Totul l-a impresionat cu atât mai mult, cu cât tatăl său s-a văitat tot timpul drumului spre eşafod, cerând la toți iertare, implorând mila mulțimii, fără a avea vreo şansă să scape. Apoi i-a rămas adânc întipărită în minte scena când bolnavul său tată a căzut în genunchi în fața gâdelui cerând milă și clipa când fu apucat cu brutalitate de ceafă, așezat pe butuc şi acea lovitură, ah, acea lovitură surdă şi rostogolirea capului pe podeaua eşafodului. Simte şi acuma acel gol în stomac care l-a cuprins atunci. Nopți întregi, ani de zile visă scena, se zvârcolea în pat şi țipa, dar mumă-sa nu a ştiut niciodată că el a văzut totul. Bogdan îşi iubea mama foarte puternic, cu pasiune, ştia că ea nu-i doreşte decât binele, că în felul ei aşa înțelegea să-l facă fericit, dar gândul de a merge acolo unde a fost tatăl său voevod îl sufocă. În sinea sa fu mulțumit că armatele trimise să-l înscăuneze au fost izgonite de acel Mihai, voevodul Valahiei, căruia trebuia să-i ia domnia. Întoarcerea la Istambul l-a bucurat atunci, dar niciodată nu a spus ceva mamei sale, să n-o supere; doar ea a luptat atâta pentru asta, s-a împrumutat de bani mulți, punându-şi atâtea speranțe

în această întreprindere; dacă i-ar fi spus ce gândeşte ar fi deziluzionat-o foarte mult, ceeace nu voia sub nici un preț. Mama este cea care îi doreşte binele, atâta tot, toți ceilalți nu-l interesează. Este mai bine s-o facă să creadă că el voieşte acelaş lucru ca ea. Toate aceste gânduri i le-a împărtăşit prietenului său Iani. Trebuia să spună cuiva ce are pe inimă şi acuma se simte uşurat. Nici măcar prietenilor de la Veneția nu le-a spus atâtea, cu toate că erau băieți de treabă şi înțelegători, nu din cei carei ar fi putut să-şi bată joc de el, de aspirațiile sale, aşa cum fac unii ca să se facă interesanți, sau din invidie. Iani îl înțelege şi-l aprobă întru totul, cu toate că ar fi dorit să fie alături de un prinț care domneşte undeva, cum s-a exprimat el în repetate rânduri. Este sigur că i s-ar fi găsit un post bun, din care ar fi făcut avere, că s-ar fi ridicat în rangul social, dar prietenia cu Bogdan este mai tare şi oricând şi-ar fi respectat acel pe care îl consideră apropiat, indiferent de poziția lui socială. El are un fond cinstit şi niciodată nu a priceput dece consideră unii că rangul sau funcția pe care o au îi îndreptățeşte să se considere superiori celor din jur, dece cei de sus îi oprimă pe cei de jos, numai fiindcă au puterea în mână, când în fond oamenii simțiți şi sinceri sunt atâția în păturile de jos, incontestabil cu mult mai sus sufleteşte decât cei ce se consideră stăpâni . . . ? dar el este prea mic ca să schimbe ceva. Simte totuşi că suma celor mici ar fi putut realiza lucruri mari, dar, din păcate unirea din care ar fi putut ieşi puterea, nu se poate realiza datorită mizeriei în care este ținută aşa zisa gloată, considerată bună numai ca să lupte pentru cei mari, să plătească impozite din care să se întrețină armatele necesare ținerii lor în frâu. Iani a căutat într-un rând să explice aceasta lui Bogdan, dar, acesta nu a înțeles şi atunci a renunțat.

În seara aceasta se plimbă mult; este o seară plăcută de vară, aerul miroase a mimoze şi trandafiri proaspăt stropiți. Paşii lor mari scârşnesc pe pietrişul alb al aleilor; din când în când ajung pe lângă zidul înalt care înconjoară clădirea ambasadei de unde se aude forfota oamenilor de dincolo a străzii. Câți duşmani nu l-o fi pândind acolo pe Bogdan, câți nu ar fi avut plăcerea să-l ucidă, acuma însă nu au timp pentru a se gândi la aşa ceva, pun la cale escapade, distracții şi întâlnici amoroase. Dar deocamdată vând pielea ursului din pădure, fiindcă nu aveau lețcaie. Bogdan se gândeşte s-o roage pe mama sa să-i dea o sumă de bani necesară pentru unele plăți. Spre mulțumirea lor chiar în seara asta soseşte Maria însoțită de Nicola la ambasadă. Bogdan profită de ocazie ca să-şi pună planul în aplicare.

- ´´ Am întâlnit pe fiul excelenței sale ambasadorul care mi-a spus că ar putea interveni pentru plecarea mea, dar nu vrea să cunoască pe nimeni . . . numai pe Iani îl acceptă . . . a vorbit în prezența sa . . ´´ Apoi se uită la mama sa să vadă ce efect au avut vorbele sale. Maria îl ascultă cu atenție şi în cele din urmă îi spune spre marea fericire a lui Iani care a stat în tot acest timp în dosul uşii.

- ´´ ªi cât voieşte amicul tău . . . ? ´´
- ´´ Trei mii de galbeni . . ´´ spune Bogdan pe un ton scăzut.
- ´´ Atâta . . ? se miră Nicola care până acuma nu a intervenit.
- ´´ Cam mult fiule . . . dar dacă este spre binele tău facem şi asta . . da să-mi spui şi mie ce planuri aveți, poate vă putem ajuta cu ceva . . uite . . pe Ibrahim l-am expediat şi cu ajutorul lui Dumnezeu a ajuns . . . însă, să nu cumva să-mi faceți vreun pocinog, că eşti pierdut . . . orice greşală, oricât de mică te poate costa capul . . ´´ spune Maria îngrijorată, dar Bogdan nu-i răspunde la sfat şi spune doar atâta.
- ´´ Să mi-i dai chiar azi . . . repede, te rog mamă . . ´´ Maria se codeşte o clipă. Nu prea are încredere în cele ce întreprinde fiul ei, dar văzându-l atât de încurcat îi spune lui Nicola.
- ´´ Nicola . . adu galbenii chiar în seara asta şi dă-i fiului meu . . . ´´ apoi se îndreaptă către Bogdan şi continuă . . .- ´´ şi apoi aştept de la tine să-mi raportezi ce ai vorbit şi ce trebuie să faceți, numai apoi vom stabili dacă este bine sau nu, fără mine nu poți face nimica . . . . ´´
- ´´ Îi aduc, Doamnă . . . dar nu credeți că este cam hazardat . . ? . . . să nu-i pierdem . .´´
-´´ Nu-i pierdem . . ´´ spune Bogdan cam dezamăgit, dar văzând surâsul din colțul gurii grecului îşi dă seama că-i va primi.
- ´´ Fie . . ´´ spune amuzat Nicola.
- ´´ Mulțumesc . . ´´ şi Bogdan îi sare de gât să-l sărute. Față de o asemenea ieşire tandră Nicola nu mai avea ce să zică.
- ´´ Cheamă-l pe Iani . . ´´ porunceşte Maria după ce Nicola părăseşte încăperea. Bogdan se uită speriat la ea, dar nu se opune. Deschide uşa şi-l strigă cât îl ține gura. Nu peste puțin timp acesta îşi face apariția, avansează încet, se aşează în genunchi în fața Mariei şi aşteaptă ordine. Atitudinea lui o face să bănuiască că a tras cu urechea, dar nu-l ceartă.
- ´´ Ridică-te . . ´´ îi porunceşte ea. Se ridică şi vine încet spre ea, are teamă de ea. Niciodată nu a auzit un cuvânt cald din partea ei, numai ordine scurte, deoarece este de părere simte că prezența lui pe lângă Bogdan nu prea este dorită.
- ´´ Aştept ordine, mărită Doamnă . . ´´ în timp ce simte cum i se pun noduri în gât.
- ´´ Îl cunoşti pe fiul excelenței sale ambasadorul Franței . . ? sângele îi îngheață în vine, dar se stăpâneşte ca să nu se dea de gol.
- ´´ Da . . l-am cunoscut cu măria sa Bogdan . . . măritul vostru fiu . . ´´
- ´´ ªi ce vrea . . ? . . . adică ce a propus să facă . . ? ´´
- ´´ A promis c-o să-l treacă pe măria sa la Veneția . . ´´
- ´´ ªi cere numai atâta, trei mii . . . ? . . nu pot să-l cunosc . . ? ´´ acuma Iani nu răspunde imediat. Bogdan simte pericolul şi sare în ajutorul său.
- ´´ Nu mamă . . . nu vrea să vadă pe nimeni . . . mi-e prieten şi vrea să mă ajute . . are nevoie de galbeni ca să-i plătească pe marinari . . ´´ răspunde Bogdan în locul

lui Iani care de fapt a fost întrebat, atât de convingător încât cele spuse au darul de a o face pe Maria să creadă povestea. În inima ei însă îi spune o voce interioară că ceva nu este în regulă. Oare când a venit fiul ambasadorului aici şi l-a văzut pe Bogdan ? Dar are el un fiu ? Un scurt timp luă iniţiativa să meargă să-l întrebe pe bătrân, dar tot atât de repede renunţă. Dacă nu este adevărat atunci îşi va face fiul de râs şi aşa ceva nu are nevoie tocmai acuma. Dealtfel Nicola trebuie să sosească cu galbenii dintr-un moment în altul. Iani se retrage din faţa stăpânei sale şi iese uşurat. Rămaşi singuri mama şi fiul tac. În fond mare lucru nu au ce să-şi spună. Ea ştie că el este o fire comodă, lipsit de vlagă, faţă de tatăl său care a avut un ţel în viaţă, luptând pentru el până la moarte. ªtie deasemenea că fiul ei nu are chef să stea pe unul din scaunele de dincolo de Dunăre, cum obişnuieşte ea să spună, dar nu şi-ar fi închipuit că se bucură că n-au reuşit intervenţiile pentru a-l sui pe tron. Practic, Bogdan este acuma în mâinile duşmanilor săi. Faptul că se ascunde aici nu este decât ceva trecător şi mai devreme sau mai târziu tot vor pune mâna pe el. Poate că acuma nu ştiu unde este, fiindcă sunt ocupaţi de prinderea lui Iusuf, cu confiscarea şi împărţirea averilor sale. Maria îşi dă seama că nu a trecut destulă vreme ca Iancu să fi fost uitat, cu toate că s-au răzbunat prin uciderea fiului ei iubit Alexandru, din care cauză îi urăşte pe turci până în fundul sufletului ei şi tot ce este în legătură cu ei, dar îşi dă seama că alt mijloc nu este ca să-şi atingă scopul. Să fi regină este lucru mare, poţi să-ţi permiţi orice, eşti în fruntea celorlalte femei din ţara în care domneşti, eşti respectată de totţi, onoruri peste onoruri şi multe altele, că doar strămoşii ei pe linie femenină au fost împărătese mari şi ea să nu fie decât o simplă femeie cu copiii ? nu, în nici un caz. Îşi dă seama că prin ea nu va putea ajunge acolo unde râvneşte, că asta este posibil numai cu ajutorul unui bărbat şi singurul pe care îl are este acest Bogdan, fiul ei, fire slabă adevărat, dar ea va putea fi acea care să domnească în numele lui. Această judecată o determină să procdeze aşa cum procedează, să se zbată ca să-l suie pe fiul ei acolo unde ea va putea fi regină. În fond în vinele ei curge sânge împărătesc şi cu toate că de generaţii familia ei nu mai domnea, totuşi a rămas mult din mândria şi veleităţile fostei case imperiale în concepţia ei, în felul ei de a gândi şi a trata. Nu este deloc alături de cei mulţi, vede în putere un ţel, are impresia că cei mulţi trebuie să trudească pentru cei aleşi, dar în acelaş timp este o creştină înfocată, o ortodoxă, cu toate că nu prea aplică preceptele creştine de iubirea aproapelui. În ultimă instanţă concepţiile ei nu prea se disting de cele ale mai marilor din Imperiul Ottoman, concepţiile timpului, de pretutindeni în acea lume împărţită între nobilii cu toate drepturile lor şi ceilalţi muritori, care avea numai datorii faţă de cei aleşi. Din aceste motive ar fi vrut cu orice preţ ca fiul ei să domnească, să fie rege, voevod, sau oricum se numeşte acel ce stă în capul unei ţări, în fine, să fie cel mai mare, mai stimat, mai de temut şi în ultimă instanţă să curgă aurul, cât mai mult aur. Cât timp a trăit alături de Iancu numai asta a auzit,

pe când era voievod în Moldova. Atunci a curs aurul în cuferele lor care earu confundate cu vistieria țării, ceeace Mariei nu-i displăcea. Ce frumos a fost, asta i-a plăcut mai mult ca orice, dar din păcate a pierdut totul şi trebuie neapărat refăcut, măcar ceva, ori singurul care o putea face este fiul ei Bogdan. Numai cu titlul de prinț nu se realizează nimica, mai trebuie ceva alături, acest aur care te urcă pe treptele cele mai înalte ale societății, dar care te poate duce şi pe eşafod.

Cât timp a fost Iancu voevod, Maria nu s-a amestecat deloc în trebile țării şi nici în cele personale ale lui, ci toată grija ei a fost să strângă aurul în cufere şi să le depună în beciuri, pentru zile negre, cum spunea ea, acuma însă trebuia să lupte față de firea slabă a fiului ei, lipsită de vlagă. Uitându-se la el își aduce aminte de zilele când a fost Doamnă, anii care i-au plăcut totuşi, cu toate că Iancu s-a purtat brutal cu ea, o brusca, o neglija ca femeie şi-şi făcea de cap. Nu odată s-a retras ca să plângă, dar ce frumoase au fost zilele când venea aurul de pus în cuferele lor.
- ´´ Vei ajunge voevod Bogdane . . da, da . . . mama ta ştie că aşa va fi . . . ´´ spune ea în cele din urmă şi sărutându-şi fiul pleacă acasă. Între timp sosise şi Nicola care îi înmânează lui Bogdan cele trei mii de galbeni. ªi-a dat seama că are nevoie de ei pentru altceva, dar dorința Mariei este pentru el lege, deci nu mai insistă. O conduce pe Maria acasă, iar Bogdan se întâlneşte din nou cu Iani în grădină unde se bucură amândoi ca doi copii. Se uită mereu la punguța cu bani, bagă mâna sunând monezile în degetele lor. Întru târziu merge la culcare visând taverne cu cele mai frumoase fete din port.

Chiar a doua zi Bogdan îl trimite pe Iani ca să cumpere haine simple de hamal, dar nu noi, cu şepci cu cozoroc şi pantaloni largi. În acelaş timp se hotăreşte să-şi lase mustață lungă, ca să nu fie recunoscut. Iani face lafel şi bailul Veneției tare se minunează văzând pe aceşti doi tineri cu purtări de copii. Avea de gând să-l ia pe Bogdan cu el la primiri dar se abține, fiindcă îi este teamă să nu se pomnească înconjurat de oamenii lui Sina Paşa, care să-l zmulgă de lângă el, ceeace s-a mai întâmplat şi atunci cum va putea să se disculpe față de Maria. Ambasadorul nu ştie nimica de suma mare dată lui Bogdan, Maria a ținut aceasta în secret ca să nu dea de bănuit. Cei doi tineri s-au înțeles să nu iasă imediat, ci să aştepte un timp până ce spiritele să se liniştească şi discuția avută cu Maria să fie oarecum uitată. Dealtfel pentru ca să le crească mustăți trebuia să treacă circa o lună de zile. Între timp Iani merge aproape zilnic în port, cercetează terenul, se informează de cârciumile de acolo şi pregăteşte totul ca la nevoie să se poată retrage în grabă. În cele din urmă dă de o mică tavernă în inima portului, un loc minunat pentru distracții şi întâlniri amoroase. Când soseşte ziua hotărâtă, Bogdan face mai multe încercări. Se îmbracă în hainele vechi de hamal, cercetându-se până în cele mai mici amănunte. Voia să pară autentic, să fie vulgar, dar cu cât încearcă mai mult,

cu tâta îşi dă seama că nu reuşeşte. Nu stă în firea sa să arate ca un om de jos şi se hotăreşte să se lase în voia soartei. Totul este să nu atragă atenția asupra sa, încolo nu are nimeni interes să se uite la el în mod special. Iani merge încă de dimineață la taverna aleasă, vorbeşte cu hangiul grec, căruia îi dă un aspru ca arvună, ceeace i se pare curios, fiindcă hamalii care vin la el nu procedează în felul acesta, dar ce să-i faci, fiecare după cum îl taie capul, gândește el, fără a trezi la el vreo bănuială.

Odată deghizat, Bogdan este amuzat la culme de felul cum arată. Se uită mereu în oglinda mare venețiană din hol şi nu-i vine să creadă că este el. Cu o şapcă de apaş pe cap, puteai să juri că ai deaface cu un veritabil hamal de port. La intrarea lui Iani amândoi pufnesc în râs și pleacă spre bucătărie. Nu trebuie să știe nimeni de escapada lor, nici măcar servitorii cei mai de încredere ai ambasadorului. Portița din spatele palatului dă într-o uliță îngustă şi întunecoasă, de unde s-au gândit cei doi să plece neobservați. Mai întâi iese Iani, se uită în dreapta, apoi spre stânga şi văzând că nu este nimeni, îl cheamă cu un gest pe prietenul său. După ce uşa fu închisă cu grije şi cheia ascunsă într-o scorbitură a zidului în spatele iederii bogate, tinerii o iau liniştiți spre port. Acuma nu mai au dece să se teamă, nimeni nu-și poate închipui cine sunt, sunt doar atâția hamali prin preajmă, fiind imposibil de ghicit cine se ascunde în spatele tânărului și frumosului hamal, cu mâini subțiri, albe, curate. La asta nu s-a gândit, dar deocamdată nu este nici un pericol, întunerecul maschează semnele ce ar fi putut să-i dea de gol. Pentru orice eventualitate o iau pe ulițe lăturalnice şi mai întunecoase, aşa că detaliile nu pot fi observate. Din când în când trec pe lângă ei femei voalate, turcoaice, şi unele din alte nații cu fața descoperită, femei venite din alte țări, aduse cu sila de diverși negustori, sau luate ca sclave în războaie. Unele se uită după ei, dar ei nu au timp de ele, le fac doar semne prieteneşti din mână şi râd. După douăzeci de minute de mers, ajung în fine în portul mare şi încă puțin până la cârciuma aleasă de Iani. Clădirea este construită în stil turcesc vechi, din bârne de lemn înegrite de fumul grătarelor din care iese un miros greu de seu de oaie. Înainte să intre se opresc să se uite în toate părțile pentru a se convinge că nu au fost urmăriți, iar după ce totul pare în ordine intră. Hangiul, un grec burtos şi murdar, îi întâmpină cu bucurie şi îi conduce la o masă mică de două persoane, în fundul dughenii. Peste tot sunt aşezate, fără ordine, mese din lemn, toate lafel de murdare, la care stau marinari de toate națiile, parte beți, cei ce nu erau moslemi, alții exuberanți râzând cât le ține gura, cântând fel de fel de cântece deochiate. Unii dorm cu capul pe mese, iar înspre ieșire o mică scenă improvizată pe care stă un turc tânăr și zdrențăros care cântă dintr-o lautä cântece molcome, specifice turceşti, iar câteva fete destul de curat îmbrăcate, foarte ordinare ca aspect şi atitudine vorbesc tare, râd din când în când zgomotos, privind la noii veniți cu atenție. Hangiul merge la două din ele şi le arată masa cu noii oaspeți. Fetele se desprind de grupul de marinari cu care se

amuzau şi vin lângă Bogdan şi Iani. Mai întâi se uită la ei, măsurându-i din cap până în picioare, apoi se privesc amuzat şi râzând se aşează pe genunchii lor. Întâi Bogdan este stingherit, nefiind obişnuit cu asemenea maniere, dar veselia şi buna dispoziție îl fac să se distindă şi să ptereacă cu ele câteva ore foarte plăcute. Băiații sunt din ce în ce mai fericiți de petrecere, mai ales băutura tare care se serveşte, care li se urcă la cap, însă fără să le ia mințile. S-au mâncat fel de fel de grătare şi în cele din urmă părăsesc dugheana, după ce Iani plăteşte un galben de aur. Hangiul îl încearcă între dinți, îl bagă în chimir şi se pleacă în fața lor. Aceşti doi tineri i-au cam atras atenția, au bani, sunt darnici, dar mai ales atitudinea elegentă a lui Bogdan îl face să creadă că nici pe departe nu seamănă a hamal. Hangiul a trăit toată viața sa în port şi cunoaşte foarte bine toată fauna de aici, motiv pentru care este convins că îndărătul hainelor acestor tineri se ascunde ceva, dar deocamdată aceasta nu-l interesează în mod special, atâta timp cât consumația a fost plătită, cu toate că rareori umilii săi clienți l-au plătit în aur. I s-a mai întâmplat şi în alte dăți să aibe asemenea persoane în localul său, având după aceea neplăceri cu autoritățile. Este sătul de tot felul de percheziții şi amenzi, de cele mai multe ori din cauză că serveşte băuturi alcoholice, dar numai celor ce puteau dovedi că sunt de altă religie decât musulmani.

Ajunşi acasă, tinerii intră pe aceeaşi uşe pe care au plecat. Bogdan este în culmea fericirii, în fine a aflat şi el ce este viața, a descoperit că nu numai traiul în palate este comod şi frumos, că există şi altă lume, alte aspirații, alte ambiții, cu mult mai mărunte, dar mai plăcute şi mai puternice decât dorința mamei sale de a-l sui pe un tron mohorât, plin de primejdii, un loc unde foarte des trebuie să decizi asupra soartei oamenilor şi ce este mai rău, să ucizi ca să te menți cocoțat acolo sus, un rău folositor pentru voevod, căci altfel este el ucis, O situație din care este imposibil să ieşi, te laşi nu te lasă şi invers. Nu, categoric nu, această perspectivă nu-l încântă deloc, dar vai, Doamna Maria, mama sa doreşte acest lucru cu tot dinadinsul şi el nu este capabil s-o refuza. O simte puternică, că este parte din ea, că fără ea nu va putea trăi, că este cea care i-a dat viața şi deci va trebui să accepte tot ce doreşte acestă ființă care de fapt nu ține seama de dorințele lui, ci le consideră numai ale ei şi asta prin el. În sinea sa doreşte cu toată ardoarea să nu i se mai deschidă nici un fel de cale spre acel tron nedorit. Cu aceste gânduri adoarme şi a doua zi se trezeşte plin de voioşie şi bucurie de viață. Îşi cheamă prietenul cu care se întreține toată dimineața. Bailul nu-i deranjează, lui fiind drag de prezența acestor tineri în palatul său, dar mai ales cea a Mariei pe care o îndrăgeşte. A cunoscut pe tatăl ei, prințul Paleologu, fiind învitat de câteva ori la palatul lor de la Prasonissi de pe insula Rodos.

Dar, tinerii noştri se distrează, pleacă câteodată în secret din palat, prudenți, fiindcă Iani nu voia ca din vina sa să i se întâmple ceva stăpânului şi prietenului său. În ultimul timp au început să se tutuiască şi nu se mai păstrează acea distanță ca de la stăpân la servitor. Iani este un băiat deştept, citit, având cunoştiințe din toate domeniile şi, ce este mai important decât toate, ştie să se poarte în societate.

La palatul sultanului se trag sfori în preajma lui Sinan Paşa, mai ales de când voevodul Mihai al Valahiei s-a răsculat împotriva turcilor şi nu le mai plăteşte tributul. Sinan se pregăteşte să-l pedepsească pe răzvrătit, spre norocul lui Bogdan, care este lăsat pe planul doi, dar Maria ştie că cei mari nu renunță niciodată la planurile lor, chiar dacă este vorba de ceva mai mărunt, deci nu-l vor uita pe fiul ei, presupunere ce corespunde adevărului. Prin diverşi informatori s-a aflat că Bogdan este găzduit la palatul bailului Veneției, din care cauză este în permanență supravegheat de oamenii vizirului. De câteva ori ienicerii s-au prezentat la bail cerând pe ostatec, însă acesta a negat cu multă fermitate, ştiind pe de altă parte că turcii sunt foarte bine informați, dar fiind diplomat locuința este apărată de încălcările oficialităților. Maria vine din când în când să-şi vadă fiul. ªi de fiecare dată se miră de buna sa dispoziție, de prea strânsa legătură cu Iani și mai ales prietenia lor, ceeace nu-i place deloc. Nu ar concepe niciodată ca unul din copiii ei să se împrietenească cu cineva care le este inferior ca rang şi dacă ar auzi că servitorul îi spune pe nume s-ar supăra foc. Totuşi tacit acceptă situația, având în vedere că Bogdan nu poate ieşi liber din palat, neputând frecventa tineri de vârsta lui. Totuşi simte că se petrece ceva, mai ales de când i-a cerut suma de bani. Se hotărește deci să pună lucrurile la punct.
- ´´ Ai plătit galbenii băiatului ambasadorului . . ? ´´ întreabă ea în una din zile, aşa pe nesimțite, fiind şi Iani de față care la auzul întrebării o şterge.
- ´´ I-am dat . . . da, da . . i-am dat . . ´´ se bâlbâie Bogdan încurcat, dar ea vrea să ştie exact.
- ´´ ªi . . ? . . atunci când pleci . . ? . . sau . . !! ´´
- ´´ A bine . . nu merge chiar atât de repede . . să vină mai întâi corabia . . ´´ dar și el îşi dă seama că mumă-sa nu a crezut nici un moment că el ar fi în stare să organizeze o fugă, că minciuna nu prinde, mai ales când aude întrebarea hotărâtă a Mariei.
- ´´ Cei ai făcut cu galbenii Bogdane . . ? ´´ îl ia ea direct uitându-se la el întrebător, cu intenția să-l facă să ştie că ea nu glumeşte.
- ´´ Îi am la mine mamă . . lasă-mi . . te rog să mi-i laşi . . ´´ se tânguieşte el aşa de frumos încât ea rezistă şi izbucneşte în râs.
- ´´ Bine, bine ți-i las . . ținei, da vezi ce faci . . că dacă te prind te ucid . . Sinan Paşa a pus preț pe capul tău . . . s-au prezentat o seamă de pretendenți cari au plătit uciderea ta . . . mai ales de când armatele care au fost trimise să te instaleze au fost

învinse de acel Mihai . . . să nu ieşi de aici, că palatul este sub privirile lor zi şi noapte . . ´´ Bogdan o ascultă cu luare aminte şi ajunge la concluzia că în fond mama lui nu-i vrea decât binele, dar totuşi nu poate sta chiar aşa inactiv închis într-un loc restrâns, fără prieteni, alături de un bătrân cu care nu are ce vorbi.

- ´´ Mă feresc mamă . . . dar ce să fac toată ziua singur . . mă plictisesc şi bailul este bătrân, nu am ce vorbi cu el . . . nici nu vine să stea de vorbă cu mine, numai Iani îmi ține puțin de urât ´´ se tânguieşte el din nou. Dar, cu toate că-i este milă de el, Maria doreşte totuşi să ştie ce se petrece cu fiul ei.

- ´´ Fiul meu, fereşte-te de duşmani . . eşti aici într-o groapă de şerpi veninoşi . . te vor ucide . . da, da, te vor ucide . . . să nu ieşi cu Iani . . cheamă-l te rog . . ´´ poruncește ea la urmă. Bogdan se sperie, se uită la ea cu niște ochi holbați, dar ca să salveze aparențele dispare şi-l aduce pe Iani. Acesta intră cu capul plecat, de parcă s-ar fi simțit vinovat de ceva, simte că stăpâna a aflat ceva şi-l va certa. Ajuns în fața ei se aşează în genunchi. Cu toate că nu a fost niciodată bruscat, are totuşi teamă de ea; prezența Doamnei îl face fricos, simțind că nu este agreat, că este numai tolerat, datorită situației în care se află prințul. Maria îl ridică, apucându-l de mâini şi îi vorbeşte totuşi pe un ton blând, pentru a nu încărca atmosfera degeaba. ªi ei își dă seama că acuma nu este momentul de a-i despărți.

- ´´ Feriți-vă de dușmani copii . . nu vă lăsați duși în voia valurilor . . . zi și noapte vă pândesc pe la colțuri . . feriți-vă . . Domnul să vă aibe în pază . . ´´ Iani se aruncă din nou în genunchi în fața Mariei, îi sărută mâinile, apoi spune pe un ton plin de recunoştiință.

- ´´ Mărită Doamnă, mărită stăpână . . mulțumesc pentru bunătatea de care dați dovadă . . Domnul nostru Isus Hristos să vă aide în paza sa . . sunteți bună și inimoasă . . . măria sa Bogdan mi-e drag ca un frate, îl iubesc ca pe mine însumi şi dacă i s-ar întâmpla ceva voi pieri şi eu . . şi . . eu nu voiesc să pier, sunt tânăr, vreau să mai trăiesc . . iertați dacă am ieşit cu el să ne distrăm, suntem tineri, stăm toată ziua aici în palatul acesta rece şi fără prieteni. . . . nu vă fie cu supărare dar n-am greşit . . . am ieşit pe poarta din spate deghizați şi nimeni nu ne-a putut recunoaşte . . nu, nimeni. . .´´ vorbeşte cu atâta ardoare încât Maria i se face sincer milă. Îi răspunde deci pe un ton împăciuitor.

- ´´ Doamne fereşte să vă recunoască cineva . . Bogdan este firav, are mâinile albe, fața de prinț şi oricât s-ar deghiza tot nu s-ar crede că ar fi cine ştie ce credeți voi că ar fi . . sub o haină împrumutată . . . galbenii vi-i las ca să aveți la nevoie, dar să nu-i cheltuiți nesăbuit . . ´´

- ´´ Nu mamă, nu-i ceheltuim nesăbuit . . . stau la mine sub pat și nimeni nu știe unde sunt, doar Iani . . el mi-e prieten și ca un frate . . . nu mă va trăda mamă . . viața mea este şi a lui . . aşa a spus şi-l cred . . . iartă-l mamă . . . ´´ termină Bogdan sărutându-i mâna. Maria nu mai insistă şi merge să vorbească cu bailul Venețian, să nu se supere când o afla că a fost în palatul său şi nu a venit să-l vadă.

Bailul se arată foarte conciliant cu tinerii şi nu-i acuză de nesupunere. ªtia precis când au plecat şi pe unde. Are un servitor de încredere care îi urmăreşte pas cu pas, cu atâta dexteritate încât aceştia nu au simțit nimica. Mariei îi pare bine că toare s-au petrecut aşa şi-i mulțumeşte bătrânului pentru bunătatea sa față de fiul ei. Iani este un mister pentru Maria, nu poate să priceapă dece s-a legat atâta de Bogdan, dece este atât de cinstit şi nu s-a legat de galbenii pe care Bogdan îi ține ascunşi sub pat. În fond pentru el ar fi însemnat imens de mult, şi-ar fi putut aranja mai bine viața sa simplă, fără veleităţi şi fără să râvnească la poziţii înalte. Dar în acelaş timp îi pare bine că Bogdan are alături de el pe cineva care să-l apere, să-l îndrume să nu facă vreo prostie care ar putea să-i coste viața, cineva de vârsta sa şi mai ales fiindcă acest servitor își cunoaște locul, nu s-a obrăznicit, știind să se țină la distanță, fiind conștient că nu este decât un servitor. Dacă va continua să-l ajute pe Bogdan la un moment dat va avea intenția să-i mulțumească, dându-i o sumă cu care să-şi poată aranja viața aşa cum va crede de cuviință, ca om liber. Dar şi aici, ca în alte dăți, socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg.

De la această întrevedere cu Maria prin care s-au pus toate la punct, cei doi tineri nu mai ies din palat, dar numai două săptămâni. Curând convorbirea a fost uitată și tinerețea din ei răzbufneşte din nou. Timp de o săptămână merge aproape zilnic la cârciuma din port. Hangiul şi obişnuiţii localului încep să-i cunoască, unii chiar săi îndrăgească, din cauza felului decent cum se amuză, dar sunt alții care se întreabă cine ar putea fi aceşti tineri petrecăreți cari aveau timp şi bani, mai ales aspectul lui Bogdan îl pune pe Hangiu pe gânduri, mâinile sale lungi şi subțiri. Numai îmbrăcămintea cam uzată îl pune în încurcătură. Se hotăreşte deci să-i încerce, prea sunt firavi pentru nişte hamali din port. Astfel cheamă cu o zi înainte câțiva hamali adevăraţi, bărbați puternici cari veneau din când în când în dugheană. Aşează din loc în loc saci cu nisip, în aşa fel ca să se circule greu printre mese. Seara se apropie, oamenii se prezintă fără să li se spună despre ce este vorba, ştiind doar că patronul le oferă câte un rând de băutură. Fură chemate și două fete tinere, frumoase. Atmosfera în dugheană este în seara asta parcă schimbată, toţi simțind că ceva trebuie să se petreacă, dar nimani nu ştie ce. Dealtfel nici hamgiul nu ştie prea bine cum va face, este convins că în seara asta se va râde, că toată lumea se va amuza pe socoteala tinerilor. Nu trece mult timp că băieții sosesc mai veseli ca deobicei. La apariția lor hangiul îi primeşte parcă mai amabil ca altădată şi îi conduce personal la masa rezervată. Hamalii îşi dau seama că circul începe, că se pune ceva la cale cu noii sosiți. Lui Iani i se pare încă din primul moment că ceva este schimbat, oamenii nu stau ca deobicei la mesele lor, şi apoi aceşti saci care îi împiedică să înainteze, dar nu este prea convins de cele ce se petrec şi amândoi se îndreaptă spre masa arătată de hangiu. Până şi privirea şireată a hangiului şi ochiadele care le trage celor din sală îl intrigă pe Iani

la culme. Totuşi nu spune nimica lui Bogdan ca să nu-l sperie degeaba. Îl pofteşte deci s-o ia înainte şi-şi fac cu greu loc printre primii saci care îi stau în cale. La un moment dat însă sunt opriți de doi saci mai mari şi grei care le taie calea. Drumul este barat; deabea acuma i se pare lui Bogdan că ceva nu este în regulă. Iani îl priveşte cu înțeles, se face totuşi că nu obsearvă şi vrea să degajeze locul, dar sacul este atâ de greu că nici nu reuşeşte măcar să-l urnească din loc. Bogdan încearcă şi el tot fără rezultat. Tinerii se uită în jur şi văd zâmbetele celor prezenți, cari încetul cu încetul fac roată în jurul lor. Apoi unul din hamali, un bărbat înalt şi muşchiulos, o namilă neagră, se apropie de saci şi cu mişcări lente dar sigure, fără un efort vizibil, îi cară spre fundul sălii, degajând locul. Iani pricepe şi îi şopteşte ceva lui Bogdan la ureche. Nu mai avansează spre masă ci încep să reculeze spre uşe, dar două namile înalte, cu priviri fioroase le taie calea, rânjind la ei.
- ´´ Ai . . mititeilor . . ia să vedem domnişorilor cât de puternici sunteți . . . ´´ spune unul din ei, arătându-i cu degetul. Ceilalți izbucnesc în râs, iar hangiul stă în spatele tejghelei, se scarpină din când în când în spatele urechii şi este amuzat peste măsură.
- ´´ Lăsați-ne să ieşim . . ´´ spune Iani hotărât.
- ´´ Da nu înainte să ne luăm la întrecere . . . hamalilor . . ha, ha, ha, . . .´´
- ´´ Nu vrem să avem deaface cu voi . . . vrem să ieşim . ´´ răspunde mai hotărât Iani, dar namila se apropie de ei şi în momentul când este cât p-aci să sară la ei, îşi fac apariția trei indivizi îmbrăcați în straie de negustori, cari apucându-l de mânecă şi de umeri îl trântesc pe agresor de pământ, cu atâta repeziciune şi dexteritate încât toată lumea rămâne uimită.
- ´´ Fugiți . . ´´ strigă unul din ei şi tinerii o iau la fugă spre ieşire, fără să mai aştepte o a doua învitație. Nici nu se mai uită înapoi şi nici n-au observat că un individ îi urmăreşte pas cu pas, ajungându-i tocmai când apucă să intre pe uşa din spatele zidului ambasadei. În acest timp la cârciumă s-a încins o bătaie. Salvatorii s-au postat la intrare, pentru a-i împiedica pe hamalii dezlănțuiți să fugă după Iani şi Bogdan, cari nu ştiu că aceştia sunt angajații bailului care aveau misiunea de a-i supraveghea în ieşirile lor. Dugheana fu aproape distrusă, mesele azvârlite, scaunele aruncate, sticlele din rafturi sparte, iar hamgiul fugi în port ca să cheme ienicerii în ajutor. La sosirea acestora toți se împrăştie care încotro ca în cele din urmă totul să intre în normal, în afară de hangiu care îşi blestemă ziua când a avut această idee năstruşnică care putea avea drept rezultat arestarea sa.

Ajunşi acasă, tinerii se schimbă cât se poate de repede, după care se duc în grădină unde se aşează pe o bancă, mulțumiți că au scăpat destul de uşor, dar inima le bate totuşi cu putere, aşteaptând ca din moment în moment să-şi facă apariția ienicerii ca să-i ceară. Au simțit că sunt urmăriți, dar au scăpat ca prin minune, cred ei. Câtă dreptate a avut mama când l-a povățuit să nu se avânte în afara palatului,

gândeşte Bogdan. Curiozitatea hangiului a provocat totul, ceeace a dus la descoperirea lui Bogdan, a identităţii sale. Nu mai este nici un dubiu că Sinan Paşa ştie că el se află în casa bailului Veneţiei, care nu mai poate nega. Un timp tinerii se privesc speriaţi, dar nimica nu se petrece, dincolo de zid nu se aud zgomote care să-i anunţe pe ieniceri. Dar în loc de ieniceri, se pomenesc cu bătrânul ambasador. Văzându-l Iani se ridică în picoare, îl salută şi se îndepărtează. Bogdan îi vine în întâmpinare şi se opreşte în faţa lui. Bătrânul se uită lung la el, îl măsoară din cap până în picioare şi începe să-i vorbească pe un ton calm şi sigur.
- ´´ Aşează-te tinere . . erai să intri în mare bucluc . . . şi odată cu tine şi eu . . şti doar că am negat mereu că sunteţi aici la mine . . . aţi fost filaţi de oamenii lui Sinan Paşa care voiau să ştie unde vă duceţi şi mare noroc aţi avut că nu au pus mâna pe voi . . . potoleşte-te tinere . . . . că altfel mă voi găsi în situaţia de a-mi retrage protecţia pe care v-o ofer . . . sora ta Despina este soţia nepotului meu, patricianul Giovanni Zane de la Veneţia . . . şi pentru asta vă ajut cât pot, dar dacă vă faceţi de cap n-o să mai pot să te ţin aici . . . am s-o chem şi pe mărita Doamnă Maria, mama ta, să ne sfătuim cu ea pentru a vedea ce putem face . . ´´ spune el la urmă şi fără să aştepte vreun răspuns pleacă. Iani apare de undeva dintr-un boschet unde s-a ascuns şi amândoi se privesc înmărmuriţi. Deci ieşirile lor au fost interceptate, toată lumea ştie de ele şi ei credeau că secretul lor a fost de nepătruns, dar mai grav este că duşmanii cunosc perfect de bine ce făceau şi în orice moment puteau fi înhăţaţi.
- ´´ Am făcut-o de oaie . . .´´ spune întru târziu Bogdan lui Iani.
-´´ Da, dar am scăpat . . . slavă Domnului că nu ţi s-a întâmplat nimica . . . tremur tot numai la gândul că te puteau aresta . . doamne fereşte . . . dacă te prindeau îmi puneam capăt zilelor ´´

Maria fu imediat informată de către bail şi se grăbeşte să vină la ambasadă, însoţită de Nicola. A luat cu ea şi câţiva servitori pentru ori ecentualitate. Situaţia devine periculoasă, putând oricând să fie atacată sau ridicată de bostangii vizirului şi ţinută ca ostatecă în locul fiului ei, spre a-l obliga să se predea în schimbul eliberării mamei sale. Ei ştiu precis ce raporturi sunt între mamă şi fiu şi nu s-ar fi dat în lături să procedeze în felul acesta. Ajunsă cu bine la ambasadă, se repede mai întâi în camera fiului ei.
- ´´ Bine că ai scăpat Bogdane . . ´´ şi-l sărută pe frunte. Bogdan se ridică în picioare de pe sofaua pe care stă culcat şi-şi îmbrăţişează mama, cerându-i iertare din priviri.
- ´´ V-aţi speriat degeba, mamă . . . prea de tot . . . doar nu suntem copii . . . . iată-ne aici . . sunt teafăr şi neatins . . ´´ spune el bâlbâindu-se, vrând în felul acesta s-o mai îmbuneze pe mumă-sa, neştiind cum să-şi scuze greşala evidentă, dar Maria îl dojeneşte aspru, însă pe un ton de mamă.

- ´´ Nu ai vrut să mă asculți, acuma suntem în pericol să atace palatul ca să ne scoată de aici cu sila . . nu vor mai ține seama de personalitatea bailului. . . i-ai făcut un mare rău . . el a negat mereu că te ține aici, cu toate că ei ştiu precis asta, dar acuma te-au văzut şi chiar în seara asta Sinan Paşa va fi anunțat . . . norocul tău a fost că nu au avut ordin expres să te aresteze, că altfel poți fi sigur că o făceau . . . acuma însă vor avea acest ordin şi nu vor pregeta nimica ca să se arate zeloşi față de stăpânul lor . . . sunt nişte ucigaşi plătiți . . nişte asasini periculoşi, cari pentru un pumn de bani îşi ucid şi părinții, ba chair copiii lor proprii . . . în fine, totul . . da, da, totul, crede-mă . . . trebuie să te scot de aici cât mai curând şi mi-am făcut un plan . . da va trebui să mai aştepți . . . am trimis un emisar la Ferhat care ține oarecum cu tine . . numai pe ascuns fiindcă îi este teamă de puternicul Sinan . . bătrânul criminal . . te asigur că însăşi Ferhat te va ucide, dacă va trebui s-o facă din ordinul stăpânului său . . . şi o va face fără să gândească . . . pielea lui îi ste mai dragă ca a ta, de asta poți fi sigur . . totuşi a primit de la noi mulți galbeni şi vrea să ne servească numai atâta cât să nu-i dăuneze . . . mi l-a trimis pe acest Ali, omul lui de afaceri cu care am vorbit mult şi mi-a expus un plan propriu . . ai să vezi fiule că vei scăpa, te voi duce la Veneția unde vei aştepta o altă ocazie ca să te pot sui pe tronul tatălui tău, voevodul Ion . . . va trebui să aştepți aşa cum a aşteptat şi el . . . ani de zile a umblat pe aici, a fost închis de multe ori la Edi Cülé . . . fiind mereu în pericol să fie sugrumat şi aruncat în haine de sărbătoare în Bosfor . . . nu odată a fugit de frica morții dar nu a cedat . . pilda sa trebuie să-ți fie călăuză . . ´´ aceste ultime povețe îl cam plictisesc pe Bogdan, dar nu o contrazice, din respect. Nu doreşte ca tocmai ea să ştie că de fapt nici nu doreşte să se suie pe vreun tron, nici măcar pe cel al tatălui său. În fundul sufletului îl bucură aceste eşecuri. Totuşi spune Mariei.
- ´´ Nu este nimica mamă . . sunt încă tânăr şi am tot timpul ca să ajung pe acest tron pe care îl doreşti atâta . . da, da, mai este timp . . mai este destul . . ´´

Maria pleacă mulțumită că fiul ei a înțeles-o, dar nu înainte de a-l bruştului pe Iani, care promite pe capul său că va avea grije de măria sa Bogdan. Vor sta mai mult în saloanele ambasadei şi în marea grădină înconjurată de un zid înalt şi nu vor răspunde la nici o chemare. În felul acesta se aplanează incidentul. Sinan Paşa fu informat, dar nu ia încă nici o măsură, fiind prea ocupat cu evenimentele care se desfăşoară în Valahia, unde acest Mihai nu mai voi să li se supună, precum şi cu pregătirea unor campanii împotriva sa. Bogdan este mult prea mărunt şi neimportant pentru el. În fond nu a uneltit împotriva imperiului şi nici nu a făcut ceva care să-l pună într-o lumină proastă. Supărarea sa pe acest pretenfent este de altă natură, de una de orgoliu prin aceea că nu a reuşit să-şi impună voința ca să învingă armatele lui Mihai, bazându-se pe dexteritatea militară a paşilor săi, dar el nu ştie că in fond aceştia nu l-au lăsat nici măcar să stea în preajma lor,

considerândul ca pe un câine de ghiaur. Totuşi Sinan Paşa are de gând să-l scoată pe Bogdan de pe lista pretendenților pentru a face loc altora, mai ales a celor care roiesc în preajma sultanelor, aceste femei puternice ale imperiului Ottoman al timpului.

Capitolul 4

Pregătirea fugii la Veneția
Iusuf haiducul

Au trecut mai bine de trei săptămâni de la aceste evenimente. Maria nu a pierdut în acest timp nici o clipă ca să pregătească fuga lui Bogdan la Veneția. Trebuie cu orice preț să-l scoată de aici, ceeace dealtfel nu va fi ușor, în primul rând fiindcă porturile sunt foarte păzite şi în al doilea rând Bogdan este mereu în atenția celor ce voiau să-l prindă pentru s-l duce în fața lui Sinan Paşa. Acest bătrân hain şi răufăcător nu a uitat nici o clipă faptul că Iancu l-a trădat, că a vrut să ia totul şi lui să nu-i mai trimită nimica. În fond numai ultimul tribut fu întârziat din cauza evenimentelor, ceeace a trezit în mintea vizirului amintirea că fostul voevod nu s-a ținut de cuvânt. Dar, ceeace l-a supărat mai mult ca orice, a fost faptul că s-au interceptat scrisorile trimise de poloni, adăugând unele pasagii ireverționiste la adresa turcilor, ceeace dealtfel nu corespunde adevărului. Este adevărat că la intervențiile sale polonii i-au tăiat capul, iar el a dispus ca fiul cel mare al voevodului, Alexandru, să fie încarcerat la Edi Cülé ca apoi să fie ucis prin sugrumare fără milă, iar acuma un alt fiu al acestui trădător să vină să ceară scaunul uneia din țările de sub influența turcilor ? Nu, asta este prea de tot. De Maria nu se leagă şi nici nu se interesează măcar de ea, fiindcă o consideră ca pe o persoană ştearsă, ştie cine este, din ce familie se trage şi mai ales că niciuna din rudele ei nu a căutat vreodată să se opună politicii ottomane. Totuşi aflând că bailul Veneției îl ascunde pe fiul trădătorului, Sinan se cam supără, dar nu are încă nici un interes să strice din cauza asta bunele relații ce le are cu acest stat şi în special cu bailul, un om care îl ajută în multe privințe. Dar deocamdată problema numărul unu al imperiului este atitudinea lui Mihai al Valahiei și în mai mică măsură desele şi furtunoasele atacuri ale unui celebru haiduc, ce operează în ultimul timp în preajma capitalei şi chiar în miezul ei.

În ziua aceea este mare agitație şi fierbere la palatul imperial. Sinan Paşa se pregăteşte să meargă la stăpânul său, preafericitul padişah, umbra lui Alah pe pământ, Sultanul Amurat al III-lea. De fiecare dată când se pregăteşte să-l vadă este însoțit de doi oameni care poartă un cufăraş plin cu fel de fel de giuvaeruri şi galbeni pentru a le oferi stăpânului. Cel mai mic dă celui care îi este superior şi aşa mai departe, lanțul oprindu-se aici în haznaua supremului, care nu mai avea cui să dea. Aceste daruri sunt din propria sa vistierie, bani sau obiecte primite ca peşcheş de la diverşi petiționari, sau tributurile neoficiale ale voevozilor din Moldova şi Valahia. De data asta cufărul este cu mult mai mic, în mod intenționat ca să-l irite pe sultan împotriva lui Mihai, care a fost sprijinit de el personal la rugămințile mamei sale Doamna Tudora şi ale unchiului său Iani, marele bogătaş care putea oricând să scoată din beciurile sale saci cu aur. Tocmai omul care l-a numit acolo şi i-a jurat credință veşnică, să-l trădeze în halul acesta, care i-a tăiat oamenii de la Bucureşti, de s-au umplut ulițele oraşului cu sângele lor care curgea şiroaie în şanțuri, gonind garnizoana turcă dincolo de Dunăre ?. Nu, asta este prea mult, mai ales acuma când se pregăteşte să pornească impotriva imperialilor. Pentru toate acestea trebuie să meargă la stăpân ca să pregătească pedepsirea răzvrătitului, acest om care a cutezat să-i stea în cale şi care, după informațiile ce le deține, are de gând să alipească Transilvania şi chiar Moldova, Valahiei ca să formeze un stat mare unitar. Bizară idee pentru aceste timpuri; era lesne de înțeles că turcii nu aveau nici un interes ca să aibe la nord un asemenea stat care oricând le putea sta în cale. Nu au uitat nici până azi de acest ªtefan al Moldovei, care i-a impiedicat mai multe decenii să se extindă mai spre nord şi totul în numele creştinătății când ei aveau de gând s-o distrugă. Toate acestea erau prea mult pentru bătrânul Sinan care turbă neputincios împotriva unui om care ştie ce vrea şi care luptă pentru libertate şi dreptate.

Pentru a pune lucrurile la punct, Sinan convoacă mai întâi pe toți paşii din preajma Dunării şi pe cei izgoniți de Mihai, care s-au grăbit să vină fiecare cu suita de ofițeri după ei, dornici de a pune la punct pedepsirea celui care le-a pregătit ruşinea. Sunt aşa de mulți că toate camerele palatului rezervate audiențelor sunt arhipline. Paşii discută cu aprindere, iar aghiotanții stau mai retraşi şi-şi deapănă aminturile. Cu toții sunt oarecum speriați de felul rapid şi brusc cum a procedat acest Mihai din Valahia. Nici nu i-a lăsat să se dumirească că s-au şi trezit dincolo de Dunăre. Ba paşa din Vidin a fost atât de rău înfrânt încât oamenii săi nici nu mai voiră să audă de o nouă incursiune de pedepsire a trădătorului. Când discuția este în toi îşi face apariția bătrânul vulpoi, îmbrăcat în straie de mare vizir, însoțit de o mulțime de ofițeri din garda sa personală şi de bostangii. Paşii se prosternează în fața sa, întocmai cum o fac în fața sultanului. Ofițerii şi aghiotanții sunt expediați şi paşii rămân numai între ei în frunte cu Sinan Paşa. Conferința

începe şi Sinan este pus în temă despre situația de dincolo de Dunăre. Mihai a închis granițele pentru turci fiind pe punctul să strângă o mare armată care stă de strajă la fruntarii, că în fine trimite solii peste tot ca să se organizeze o alianță împotriva turcilor. Sinan Paşa examinează situația cu sânge rece, dă câteva ordine și indicații și se grăbeşte să plece la o altă adunare mai puțin simandicoasă, care suscită un mare interes în râmdurile celor din preajma palatului imperial. Se organizează prinderea unui vestit haiduc, ce operează peste tot şi în ultimul timp s-a făcut simțit chiar în capitală, ceeace a provocat derută printre cei apropiați sultanului.

Încă de foarte mulți ani diverse localități din imperiu fuseseră atacate de bande de tâlhari printre care cea mai redutabilă fiind cea a unuia Iusuf, un turc de origine arabă, din Egipt. Un bărbat înalt, brunet, cu o privire feroce, care a jurat că nu va ceda până nu va omorâ cu mâna sa o mie de turci, că o să strângă averi mari cu care să-şi formeze o armată cu ajutorul căreia să răstoarne orânduirea existentă în imperiul ottoman. Este un fiu de arabi din preajma oraşului Cairo, a cărui părinți au fost omorâți de turci fiindcă li s-a opus. Tânărul de atunci a scăpat şi când a ajuns la vârsta tinereții, în deplinătatea puterii sale, s-a făcut haiduc. Era atât de abil în ceeace întreprindea, că niciodată nu a putut fi prins. Timp de ani de zile o mulțime de ieniceri au fost trimişi pe urmele sale, dar niciodată nu au putut să pună mâna pe el, fiind iubit de populație având unde să se ascundă. Nu jefuieşte decât pe cei, cei ştie avuți împărțind prada cu cei săraci, bineînțeles făcându-şi parte. Din când în când îşi schimbă locul de acțiune, putând fi semnalat ba în Palestina, ba în Turcia propriuzisă, ba chiar la Constantinopole. Vorbeşte mai toate limbile din imperiu, se deghizează cu îndemânare. A ajuns atât de cunoscut şi de temut încât chiar celor mai puternici paşi şi viziri le este teamă de el. Gărzile au fost întărite ori ce câte ori se auzea că s-ar afla în preajmă. Nu odată au fost atacate alaiurile unor paşi din regiunile mărginaşe ale țării şi jefuiți, totuşi nu a ucis niciodată fețe simandicoase ca să nu-şi atragă prea mult ura lor asupra lui.

De câtva timp Iusuf se află la Constantinopole, unde operează cu o forță şi o tenacitate de remarcat, dar mai ales îndrăzneață. Atacă casele mai marilor imperiului, ambasadele străine şi vapoarele care sosesc de pe mare; le iese în cale cu vasele sale şi le pradă. S-a pus un premiu de zece mii de țechini pe capul său, s-au afişat peste tot chemări către populație, eventualele gazde au fost amenințate cu moartea, dar totul rămase fără rezultat. Autoritățile însă nu ştiu că acțiunile întreprinse pentru prinderea haiducului au avut o mare înrâuire asupra întregii bande. Iusuf nu mai este în siguranță printre oamenii săi, tentația este prea mere de a pune mâna pe imensa recompensă, din care cauză se desparte de o mare parte din colaboratori, rămânând numai cu câțiva care îi sunt apropiați, şi ca să nu dea

de bănuit că organizația s-a destrămat, dă lovituri după lovituri, ceeace până la urmă înebuneşte în aşa măsură pe cei mari, încât se organizează acțiuni pe scară aproape națională. Întreaga garnizoană din capitală fu alertată şi însăşi Sinan Paşa se ocupă cu prinderea haiducului, dar greşala este că-l caută în cartierele mărginaşe, cele mai mizere şi murdare, în mahalalele cele mai îndepărtate ale oraşului, acolo unde se bănuişete că stă ascuns printre oamenii simpli pe care îi protejează, când în realitate stă într-un palat de pe Bosfor despre care se spune că ar fi aparținut chiar vizirului Ibrahim, cel ce fusese debarcat în ultimul timp şi fugise din țară cu ajutorul Mariei. Acest palat este mare, cu grădini imense, cu fel de fel de ieşiri secrete, tuneluri care trec pe sub străzi, din care se poate ajunge în case mici, dărăpănate, nelocuite. Iusuf fusese în realitate prieten cu fostul vizir Ibrahim care îl anunța ori de câte ori plecau poterele să-l caute. I-a pus la dispoziție palatul în care locuia şi împărțea cu el în ultimul timp prăzile, ceeace explica marea avere al acestui vizir fugit. Aproape toți marii negustori au căzut pradă jafurilor haiducului, casele de bani golite şi bijuteriile jefuite, dar crime nu făcea decât atunci când era atacat. Nu ucidea ca să jefuiască, ci ca să se apere.

Oricât se ferea de oameni și oricât ajuta pe cei le nevoie, tot s-au găsit trădători cari. pentru un pum de galbeni, au informat pe Sinan Paşa de prietenia dintre fostul vizir Ibrahim şi Iusuf, ceeace dealtfel a fost unul din motive că fu debarcat atât de repede şi misterios. Odată însă debarcat, Ibrahim nu s-a mai interesat de soarta asociatului său, lăsându-l în voia soartei, dar nici nu l-a denunțat. Nu a avut nici un interes s-o facă fiindcă el însăşi a fost în pericol să fie spânzurat ca cel din urmă borfaș. După căderea lui Ibrahim, Iusuf a fost în mare pericol să fie prins. Toate palatele vizirului au fost confiscate şi cercetate până în cele mai ascunse unghere. Când ienicerii au ajuns la palatul în care locuia, cel pe care Ibrahim îl ținu în secret, Iusuf nu mai stătu pe gânduri, luă un săculeț cu aur şi trecând prin subterane se refugie la una din casele dărăpănate de pe malul Bosforului. Oamenii credincioşi care i-au mai rămas, au fost luați prin surprindere, căzând cu toții sub iataganele ienicerilor.

Iusuf nu stă nici aici ci merge mai departe la un tăinuitor unde are prăzile ascunse, dar acesta ştiind că se dă pe capul lui o sumă uriaşă, se gândeşte că în fond ar fi mai bine să se îmbogățească pe această cale, că haiducul şi aşa nu mai are nici o şansă să scape. Merge deci direct la palat şi anunță pe şeful gărzii că omul căutat se află la el, dar nu înainte să i se înmâneze arginții trădători. Este hotărât să joace o ultimă carte, ori rămâne cu suma trădării, ori piere în caz că Iusuf scapă prin fugă. Căpitanul ienicerilor îi înmânează o pungă plină cu aur şi îndată porniră cu el în căutarea haiducului, cu condiția că dacă îi va păcăli i se va tăia capul. Neavând încotro fu obligat să accepte, odată intrat în horă trebuie să joace. Dar

Iusuf era prea versat ca să se lase aşa de uşor prins. Lipsa prietenului său de acasă i se păru curioasă, mai ales că-l lăsă singur în întreaga dughiană. Se ascunde deci în beciul întunecos cu fel de fel de coridoare, scăpând şi de data asta ca prin minune, cu prețul vieții trădătorului, fiindcă ienicerii nu ştiau de glumă neacceptând să fie duşi de nas. După ce căută peste tot căpitanul ienicerilor veni spre el.
- ´´ Ei . . . unde-i omul . . ? ´´ Murad, căci aşa îl chema, se făcu alb ca varul, bâlbâi ceva de neînțeles, apoi scoase un strigăt de durere şi simți cum îl străpunge o sabie pe la spate, prăbuşindu-se pe podea însângerat, iar ienicerii plecară, luând cu ei punguța trădării. Nu mult după asta, Iusuf care s-a ținut în tot acest timp ascuns într-o gaură din pivniță, îşi face apariția, scuipă cadavrul şi iese liniştit din casă. Merge cu paşi siguri şi rari spre ambasada Veneției. Îl cunoştea pe bailul Veneției de mult timp, din copilăria sa şi dinainte să se facă haiduc, acesta i-a oferit în mai multe rânduri ajutorul său.

Peste câteva minute se anunță la ambasadă un om înalt, brunet, cu ochii sticloşi, îmbrăcat destul de bine dar cu hainele răvăşite şi murdare de praf. Servitorul se sperie văzându-l, dar totuşi se duce şi-l anunță pe ambasador, uitând din cauza fricii să închidă uşa, dar nu ajunge bine la stăpânul său că haiducul îşi face apariția. Bailul se sperie văzând pe acest om înalt, ud de transpirație; cu ochii holbați de spaimă, servitorul pleacă îngrozit vrând să dea alarma, dar ambasadorul îl opreşte. Uitându-se cu atebție la cel din fața sa îl recunoaşte, da, este acel copil pe care l-am ajutat pe când era la Cairo. Baiul făcea pe atunci comerț cu tatăl său şi nu odată l-a plimbat pe micuțul Iusuf cu caii prin deşert şi abea cu mult mai târziu află că acest copil frumos şi cuminte, cu o creştere bună, devine unul din cei mai temuți tâlhari ai timpului, căci aşa îl considerau cei avuți, pe când cei săraci şi slabi, marea majoritate a oamenilor, îl venerează, fiindcă niciodată nu s-a atins de un om sărac şi nu a jefuit numai pentru a se îmbogăți pe sine. Este adevărat că a strâns avere mare, aproape tot atât de mare ca pirații şi se spunea că o avea ascunsă într-o grotă undeva în Asia Mică, prin Anatolia, dar nimeni nu ştia prea mult, nici măcar oamenii săi cei mai apropiați. În ultimul timp aproape toți au fost prinşi şi ucişi, unul câte unul, trecuți prin cele mai groaznice chinuri ca să se afle unde este ascunsă legendara comoară a haiducului, însă cu toții au murit înainte să se poată scoate ceva de la ei. Iusuf se găseşte acuma singur, ultimul său căpitan l-a trădat, fiind străpuns de sabie.
- ´´ Iusuf . . . ´´ spune bailul speriat, ridicându-se în picioare și retrăgându-se tot odată către uşe. Servitorul văzând scena ia o sabie din perete şi fuge afară, dar bailul îi strigă.
- ´´ Nu da alarma . . ´´

-´´ Nu, nu da alarma . . . ´´ completează haiducul . . - ´´ n-am venit să te jefuiesc înălțime ´´ ceeace îl linişteşte pe bail.
- ´´ Arghir vino înapoi . . . . ´´ servitorul depune sabia şi plecând se uită înapoi circumspect, iar ambasadorul i se adresează lui Iusuf . . - ´´ ce doreşti de la mine Iusuf . ? ´´ tonul lui este categoric de poruncă.
- ´´ Ajută-mă. . . ajută-mă să ajung la Venația . . . plătesc o sută de mii de galbeni . . ´´ propune Iusuf. Între timp devenise mai liniştit, afară în stradă nu se mai aud poterele care umblă peste tot, numai aici nu au intrat, conform ordinelor de sus. Bailul este şi aşa destul de deochiat prin aceea că ascunde un fiu de voevod mazilit şi considerat ca trădător, dar să mai ajute un om cu atâtea la activ, căutat de un imperiu ca inamic public numărul unu, pe capul căruia sunt puse premii fantastice, atât de mari, încât unii nici nu puteau crede că se vor onora în cazul că haiducul va fi prins. Cei mari îl voesc viu, cu gândul că ar putea pune mâna pe averea sa, că ar putea afla ascunzătoarea comorii. Bailul nu stă mult pe gânduri şi îi propune un târg destul de onorabil la prima vedere, dar neaplicabil momentan având în vedere că nu numai armata îl căuta, ci se formase un fel de psihoză colectivă, fiecare întrecându-se în a descoperi ascunzătoarea sa.
- ´´ Mai mult decât să te las să pleci pe la uşa secretă din spate nu pot face . .´´ Iusuf stă un momet pe gânduri apoi se duce la fereastră, de unde se poate vedea gardul din fund, cu portița prin care a ieşit de atâtea ori Bogdan şi vede că pe ulița din spate stau postați mai mulți ieniceri şi strada este plină de lume care vorbeşte în şoaptă. S-a aflat că el trebuie să fie pe aici dar nimeni nu l-a văzut intrând în ambasadă. Speriat se dă înapoi, se uită la bail şi desperat se aşează pe un scaun. Dacă ar fi fost cineva care l-ar fi văzut în culmea gloriei sale nu l-ar fi recunoscut pe acest temerar haiduc, care acuma se simte părăsit de toți, fără aparent nici o posibilitate de scăpare. Nervii nu-l mai țin, a devenit sperios şi orice zgomot îi provoacă un torent în tot corpul, o furnicătură care îl duce aproape de nebunie. De multe ori s-a gândit să facă în aşa fel ca să piară în timpul unei lupte, decât să cadă în mâinile lor, el Iusuf care i-a făcut pe toți să tremure numai auzindu-i numele. Ar fi însemnat ca mitul creat în jurul său să se destrame şi el nu voieşte asta. Mai bine să moară ca erou în luptă decât ca un laş sunb chinurile duşmanilor. Apoi după un timp rupe tăcerea.
- ´´ ºine-mă aici măcar câteva zile până se liniştesc spiritele afară . . nu m-a văzut nimeni când am intrat . . ei nu ştiu că sunt aici. . . ´´ dar bailul nici măcar nu voieşte să audă. Între timp Arghir servitorul a strâns toți oamenii din ambasadă postându-i în spatele uşii. Ei nu ştiu cine este omul acesta. dar li s-a spus că stăpânul este în pericol şi să intervină când acesta o va cere. Dealtfel Arghir gândeşte destul de logic, fiindcă la un momet dat haiducul se ridică brusc în picioare, scoate sabia cu care a străpuns atâta lume, merge spre bail amenințător.

- ´´ Dacă va fi nevoie am să mă apăr . . . îți ordon să mă duci la ieşirea secretă . . . dacă nu, mă voi simți obligat să vă străpung . . hai repede . . chiar acuma . . ´´ bailul reculează spre fereastră, dar Iusuf simte cum odaia se umple de oameni şi-şi dă seama că în felul acesta nu va putea rezolva nimica.
- ´´ Lasă sabia Iusuf . . să discutăm . . plecați de aici . .´´ le spune oamenilor pe un ton blând. Oamenii se retrag, bailul se aşează la biroul său, învitându-l pe haiduc să se aşeze şi el. Nu ştie cum să procedeze, ce să facă, doreşte deocamdată să câştige timp. Niciodată nu a pierit cineva din cauza sa şi nu ar fi vrut-o nici acuma la bătrânețe. Este un om cu suflet ales care urăşte crima, violența şi perfidia. Pe cea din urmă o întrebuințează doar când nevoile diplomatice o reclamă. Pe de altă parte îi este peste puteri să ajute un om căutat de tot palatul imperial, asta ar fi însemnat încălcarea regulilor internaționale şi în acelaş timp pieirea lui. Nu voia să profite de bunele relații dintre țara sa şi cea unde o reprezintă, căci evenimentele care se derulează acuma în fața sa, ar putea avea ca efect înghețarea relațiilor dintre Turcia şi Republica Veneția, ceeace nu este în nici un caz de dorit. Dogele Veneției nu i-ar ierta-o niciodată şi mai mult ca sigur că l-ar sacrifica pentru binele țării sale, predându-l la nevoie turcilor şi asta ar însemna spânzurătoarea alături de haiduc. Nu, nu poate face nimica. În timp ce ambasadorul judecă situația, Iusuf aşteaptă nerăbdător hotărârea sa ținând totuşi mâna pe mânerul săbiei. ªi în această situație încordată de ambele părți se deschide uşa brusc şi Bogdan îşi face apariția radios.
- ´´ Rog să mă iertați domnule . . dar am auzit că sunteți în pericol şi am venit să vă ajut´´ spune el în timp ce înaintează către ambasador. Iusuf se ridică încet în picioare, ca o pisică și se retrage într-un colț. Bogdan rămâne cu gura căscată văzându-l. ªtie cine este, i-a spus Arghir, care între timp s-a lămurit asupra identității vizitatorului. Baiul este vădit încurcat, dar privindu-l pe Bogdan şi apoi pe haiduc rămâne deadreptul înmărmurit. Amândoi au aceleaşi trăsături şi acceaşi talie. Asemănarea este uluitoare, numai că haiducul este mai lat în spate, cu ochii mai ageri, iar mâinile mai puternice şi mai hotărâte. Deodată ambasadorului îi trece un gând prin minte, unul atât de teribil, că în primul moment nici nu voi măcar să-l accepte, dar îşi dă seama că altă cale de ieşire nu este. Pentru prima oară în viața sa se gândeşte cum să piară un om şi asta pentru binele altuia, altfel nu se putea. Ca să-l lase pe Iusuf să plece, risca foarte mult, iar pe de altă parte putea în felul acesta s-o ajute pe Maria, femeia pentru care simte mult, nu numai prietenie. Este într-adevăr un gând cum nu se poate mai mârşav, dar ce contează în fața unor interese de stat şi mai ales ale sale personale. Apoi sună din clopoțel şi imediat îşi face apariția Arghir, servitorul cvredincios al bătrânului ambasador care nu odată a ținut să-l ajute prin discreția sa. Tot el este acela care explică personalului că omul din biroul stăpânului nu este acel haiduc celebru Iusuf, fiind crezut, fiindcă cuvântul său are o mare înrâurire asupra tuturor din casă.

- ´´ Du-l pe domnul în camerele de jos şi ai grije să nu fie văzut de cineva . . ´´ porunceşte el spre marea stupefacție, atât a haiducului cât şi al servitorului. Bogdan rămase cu ochii ațintiți asupra haiducului şi nu înțelege ce urmăreşte binefăcătorul său.
- ´´ Nu-l predați oamenilor de afară . . ? ´´ întreabă Bogdan după ce Iusuf a ieşit însoțit de Arghir, fără măcar să zică un cuvânt, atât de surprins este de brusca schimbare de atitudine al ambasadorului.
- ´´ Nu . . deocamdată nu . . ´´ spune el cât se poate de firesc.
- ´´ Dece . . ? ´´ insistă tânărul, dar ambasadorul se supără.
- ´´ Să lăsăm povestea asta şi să mergem fiecare la locul său . . ´´ porunceşte el şi Bogdan pleacă destul de vexat. Mergând spre camera sa, îl întâlneşte pe Iani cu care comentează evenimentele. Ei sunt destul de speriați, fiindcă în fond o incursiune a turcilor l-ar fi descoperit şi pe el. Iani îl linişteteşi-l sfătuieşte să nu se amestece în treburile ambasadorului pentru a nu încurca treburile sale, că ştie el ce face, doar este diplomat cu experiență.
- ´´ Trebuie să ai încredere în înălțimea sa ambasadorul . . nu-ți vrea decât binele . . şi nu este dispus să-ți spună ce are de gând . . ceeace cred că este bine . . ´´ explicația are darul de a-l convinge că nu este bine să se amestece în trebile stăpânului casei unde este găzduit, mai ales dacă aceste trebi sunt în directă legătură cu securitatea sa.

Iusuf este dus în una din încăperile din subsol, mai ferită şi Arghir vine sus să raporteze de executare. Apoi Bailul îl trimite imediat după Maria. Haiducul intră destul de îndoit în micuța cămăruță care arată mai mult a celulă decât a cameră de oaspeți, dar aspectul ei nu-l sinchiseşte, nu odată a dormit în locuri cu mult mai puțin comode, în clăi de fân şi chiar pe pământul gol, dar ceeace îl intrigă mai mult este faptul că aude cum se răsuceşte cheia în broască. Vrând s-o deschidă constată că esze încuiată. Totuşi nu protestează, fiind sigur că în felul acesta bailul voia să țină prezența sa secret şi are dreptate, cel puțin deocamdată. De atâta spaimă se culcă şi un somn greu îl cuprinde.

În acest timp, sus în salonul mic turcesc, bâtrânul diplomat duce cu Maria o conversație între patru ochi. Până şi Nicola fu expediat, iar un servitor mulatru surdo mut, fu pus să servească fel de fel de şerbeturi şi dulcețuri, după moda turcească. Maria bea apă rece de trandafiri şi se simte bine în compania bătrânului, unul care ştie să ducă conversații şi să vorbească despre orice. Nu odată vorbi cu el despre fostul Imperiu Bizantin, unde străbunii ei au fost împărați, sau despre Ottomani, ori despre familia lui Amurat al III-lea care stăpâneşte acuma la Constantinopole, bolnavul şi schizofrenicul împărat care a lăsat toate treburile unui imperiu pe seama unui renegat italian pe care îl făcu vizir. Baiul îi povesteşte

Mariei evenimentele zilei, îi spune cum a năvălit la el în casă celebrul tâlhar Iusuf şi la un moment dat îi spune.
- ´´ Vino să-l vezi, este în subsol . . . l-am închis acolo . . . ´´
- ´´ Nu, Doamne fereşte . . . nu vreau să-l văd pe acest criminal . . . mi-e teamă de el . . dacă sare la noi şi ne omoară . . ´´ spune ea speriată.
- ´´ Ha, ha, ha, . . . n-ai nici o grije, doarme dus . . . Arghir a împrăştiat în cameră un praf care l-a amorțit . . vino să-l vezi . . ´´ Maria dă din cap în mod de aprobare şi cu inima îndoită îl urmează pe diplomat. Nu prea a înțeles dece a chemat-o şi dece îi vorbeşte despre acest tâlhar, ce o interesează ? După ce trec prin mai multe coridoare întunecoase, conduşi de Arghir care duce o lumânare imensă, ajung în cele din umră în fața unei uşi din lemn masiv. Baiul ia lumânarea servitorului, îi face semn să plece şi deschide încet de tot o mică vizetă mascată din uşe şi se uită înăuntru. Lumânarea din mica odaie mai arde şi prizionerul doarme cu fața în sus.
- ´´ Ce bine seamănă . . . ´´ gândeşte el cu glas tare, dar Maria nu sezizează această remarcă. Apoi dă lumânarea, Mariei făcându-i semn să privească înăuntru. Apropiindu-se încet de vizetă vede un bărbat culcat pe un pat din paie, aşa cum sunt prin închisori, care doarme adânc, cu respirație lină și grea, obosit de parcă ar fi alergat mile întregi. Văzându-l nu înțelege ce voieşte bătrânul cu asta, când scoate un strigăt înăbuşit. I se pare că vede pe fiul ei Bogdan.
- ´´ Este Bogdan al meu . . ´´ spune ea speriată la culme şi scapă lumânarea care se stinge în cădere, făcând un zgomot surd. Iusuf se mişcă, geme dar nu se trezeşte. Ambasadorul pune Mariei mâna la gură făcându-i semn să nu facă zgomot. Este bine ca Iusuf să nu simtă că se pune ceva cu el la cale. Maria este agitată la culme. Oare dece l-au arestat pe fiul ei ? gândeşte ea. Servitorul îi aşteaptă în capul scării şi-i duce înapoi în salon.
- ´´ Ce vrei cu fiul meu, dece l-au arestat ? . . . dece ai inventat povestea cu Iusuf . . . ce urmăreşti . . ? ´´ spune ea din ce în ce mai tare şi enervată, dar în acelaş timp se deschide încet de tot uşa şi apare Bogdan, după ce a auzit vocea ascuțită a mamei sale. Văzându-l inima începe să-i bată cu putere, se scoală se repede la el şi-l ia în brațe.
- ´´ Băiatul meu . . te-au închis jos . . ´´ Bogdan holbează ochii fără să ştie despre ce este vorba, dar ambasadorul îl ia de mână şi aproape zmulgându-l din brațele mamei sale îl pofteşte afară fără nici un fel de etichetă.
- ´´ Te rog să părăseşti odaia şi altădată să bați la uşe . . ´´ dar Maria nu intervine fiindcă abea acuma îşi dă seama că l-a confundat pe cel de jos cu fiul ei. Bogdan este altfel îmbrăcat şi are altă statură şi apoi nu putea să urce şi să se schimbe atât de repede. Apoi bătrânul închide cu grije uşa, se apropie de Maria şi-i spune pe un ton conspirativ.
- ´´ Nu-i aşa că seamănă mult unul cu altul .. ? ´´

- ´´ Formidabil . . . dar nu înțeleg dece vrei să-mi atragi atenția asupra acestui fapt . . ? ´´ Nici nu trebue să aştepte răspunsul fiindcă acesta îi vine de la sine, ca un trăznet. Da, este deştept acest bătrân.
- ´´ Te rog să mă ierți dacă te-am înțeles greşit . . da, da, ştiu . . ştiu . . băiatul meu este salvat . . da, da, este bine . . dar . . cum facem . . ? ´´
- ´´ Vom găsi o modalitate . . . va trebui să-l ținem pe Iusuf aici sechestrat . . . nu trebuie să ştie nimeni . . voi pune oamenii mei să-l păzească . . . Arghir este cel mai indicat, niciodată nu mă va trăda . . . poate doar o sumă prea mare, dar nu cred, este acuma bătrân şi ce mai are de aşteptat de la viață . . ? ´´
- ´´ ªi ce vrei să faci . . ? ´´ Maria înțelese ceva dar nu prea vede cum să se procedeze. Îşi dă seama că asemănarea dintre Iusuf şi Bogdan va aduce la ceva bun pentru fiul ei, dar nu-şi poate închipui ce şi cum.
- ´´ Îl vom preda pe bandit şi vom spune că este Bogdan . . îl vor omorâ . . . dar mai departe nu ştiu încă ce va urma . . totul va trebui pus la punct până în cele mai mici amănunte, orice greşală va putea fi fatală pentru toți . . ´´
- ´´ Ei îl caută pe Iusuf . . . şi Iusuf va spune că nu este Bogdan . .´´
- ´´ Nu-l vor crede . . noi îl vom amăgi . . . îi vom spune că-l trimitem la Venația în hainele lui Bogdan . . . . îl vom deghiza în aşa fel ca să semene cât mai bine cu fiul măriei tale . . el nu ştie că prințul este urmărit şi va susține sus şi tare că este Bogdan . . . iar ei îl vor ucide pe Bogdan, nu pe el . . totul depinde de a-i vârâ în cap ideea . . . încetul cu încetul să-şi închipuie că el este Bogdan şi această idee fixă îşi va face loc în capul său ca mijloc de apărare . . . instinctul său de conservare se va trezi şi ori de câte ori va fi în pericol, va susține sus şi tare că este prințul Bogdan . . . pe care ei îl vor ucide . . şi adevăratul prinț odată crezut mort nu va mai avea dece să se teamă, putând pleca nestânjenit la Veneția . . . însă vedeți, nu prea îmi place să sacrific pe unul pentru altul, dar este cea mai bună soluție . . şi apoi şi aşa acest Iusuf este condamnat, cel puțin să fie cu folos, dispariția sa să dea viață nouă unui tânăr . . ´´ spune el la urmă, nefiind totuşi prea încântat de ceeace are de gând să facă, dar ideile îi vin vorbind. Nu este un plan alcătuit dinainte ci pe măsură ce vorbeşte îl completează. Maria a ascultat cu mare interes şi găseşte totul cât se poate de genial.
- ´´ Genial . . o idee genială . . . da, da, aşa vom face . . . dar cât mai curând . . şi ca să fie totul cât mai veridic, îl vom da pe Iani să-l însoțească pe falsul Bogdan, o va face pentru prietenul lui . . . totul depinde de discreția noastră şi a celor din jur . . nici servitorii nu trebuie să ştie ce se petrece şi chiar acest Arghir . . este el un bătrân cinstit, dar banii fac minuni . . . o pungă de galbeni poate dezlega și cea mai discretă limbă la aceşti oameni săraci . . ´´ Dar ambasadorul nu mai ascultă ce spune, stă pe gânduri să rumege idei. Se lasă o tăcere deplină, Maria nu mai vorbeşte, aşteptând un răspuns, dar bailul tace în continuare, apoi sună din

clopoțel şi Arghir îşi face apariția. Deci a stat pe undeva în spatele unei uşi, gândeşte Maria şi nu se înşelă.
- ´´ Vezi dacă s-a trezit Iusuf . . . şi dacă da, adu-l aici . ´´ Arghir tremură la perspectiva de a-l acompania pe acest temerar haiduc dar nu spune nimica şi dispare.
- ´´ Nu este mai bine să mergem noi jos . . . ? ´´ propune Maria, dar bătrânul face un semn plictisit din mână.
- ´´ Nu este bine să creadă că este prizioner . . . este bine ca să ştie că-i vreau binele . . . că doresc să iau cei o sută de mii de galbeni pe care mi-i-a oferit în schimbul trecerii lui la Veneția . . totul trebuie pregătit cu răbdare . . şi să ştiți că va dura . . el va trebui să-l cunoască pe Bogdan, să se obişnuiască cu felul lui de a fi . . să vorbească cu el ca să prindă felul lui de a gândi . . ´´ dar nu termină că se aud paşi pe coridor. Arghir se apropie însoțit de haiduc. Maria şi ambasadorul tac şi inima le bate ceva mai tare la gândul că intră cel mai de temut om din imperiu. Maria tresare din nou văzându-l; Iusuf arată mult mai bine, este odihnit şi habar nu are că a fost drogat, somnul l-a dus în starea sa normală. Bărbatul este înalt, mai în vârstă decât Bogdan dar într-adevăr, asemănarea este destul de pregnantă, numai culoarea ochilor, dar acesta este un amănunt care nu prea se obeservă, având în vedere că sunt tot căprui, iar ai lui Bogdan bat în lumină puternică spre verde. Statura este similară cu ai lui Bogdan, având totuşi pieptul mai puternic şi mâinile mai butucănoase. Maria îl urmăreşte din priviri şi reflectă la această afacere care îi surâde. Iusuf vine în fața bailului, o priveşte cu teamă pe Maria, nu o salută şi se aşează fără să ceară voie pe un taburet.
- ´´ Mulțumesc pentru ospitalitate messer, dar cer să fiu scos prin subterană spre port. ´´ începe el hotărât.
- ´´ Acuma nu se poate deloc Iusuf . . . principesa Maria vrea să te ajute . . ´´ spune ambasadorul arătând-o pe Maria. Iusuf se întoarce încet spre ea, o priveşte pieziş şi întreabă pe un ton obraznic.
- ´´ Da cine este femeia asta şi ce vrea de la mine . . ? . . n-am încredere în femei. ´´ Maria are o mişcare de recul, arătând enervare, dar se abține să izbucnească. Își aduce aminte că orice s-ar întâmpla, acest om îl va salva pe fiul ei, cu prețul vieții sale şi în mod involuntar. Îl priveşte deci drept în ochi şi-i răspunde pe un ton cât se poate de calm.
- ´´ Vrem să te trimitem la Veneția . . . la fiica mea . . domnița Despina . . . vei pleca cu o corabie . . . cu una comercială . . ´´ dar Iusuf nu ascultă mai departe, o întrerupe simțind parcă că ceva nu este în regulă.
- ´´ Dece mă ajutați . . ?´´
- ´´ Vrem plată pentru asta . . . ai spus măritului nostru stăpân bailul că vrei să dai o sută de mii de galbeni şi avem nevoie . . . ´´

- ´´ Da, mi-a spus asta . . ´´ intervine bailul. Iusuf nu mai insistă, părându-i argumentul valabil. Se ridică totuşi de la locul său şi venind lângă Maria spune de data asta pe un ton mieros.
- ´´ Să-mi fie cu iertare mărită doamnă . . . dacă vreți să mă ajutați veți avea o grămadă de bani . . am mult de tot . . da, da, mult de tot . . pot cumpăra tot imperiul acestor hiene ´´ spunând aceasta ochii îi sclipesc de ură. Maria gândește că în fond ar avea nevoie de aceşti bani din moment ce are atâta. Dece să cadă în mâinile celor mari şi nu în ale ei, cu care ar putea plăti o eventuală ocazie de a-şi sui fiul pe unul din scaunele ºărilor Româneşti. Cu asta se termină vizita şi Iusuf se retrage în cămăruța lui din beci. Este vădit mulțumit că toate se vor aranja şi pentru prima oară în viața lui cade într-o cursă. Poate că dacă ar fi fost într-o altă situație, i s-ar fi părut curios că un bătrân ambasador şi o pricipesă vor să-l ajute, să-i salveze viața, când asta este atât de periculos. Dacă mai marii imperiului ar fi aflat ceva, atunci nu s-ar putea aştepta decât la spânzurătoare, dar el este hăituit din toate părțile, nu putea nici măcar să iasă în stradă, marea lui greşală era că a venit aici în centrul puterii ottomane. Dacă ar fi rămas pe undeva prin părțile mai puțin populate, ar fi putut oricând să plece din țară fără să fie observat.Siguranța şi fermitatea cu care i-a vorbit bailul și mai ales faptul că-l cunoaște încă de când era tânăr, l-au determinat să aibe încredere în spusele sale şi ale Mariei. În fond o sută de mii de galbeni nu erau de colo şi apoi are de gând să-şi țină promisiunea dacă ar fi reuşit să plece. Aceste gânduri îl liniştesc şi-l face să aibe din nou încredere în viitor, dacă . . . . da, dacă n-ar exista în lume mârşăvia, trădarea, minciuna şi crima.

Capitolul 5

Iusuf

Bogdan este cât se poate de ignorant. Nu pricepe mare lucru de cceeace se pregăteşte şi prezența mamei sale zilnice la palat îl miră. Iani a tras cu urechea, dar n-a putut nici el afla ceva. Faptul că în beci locuieşte acest personaj misterios îl sperie. Întreabă şi pe servitori, dar nici aceştia nu ştiu prea multe, Arghir i-a drămuit în aşa fel ca să le scoată orice bănuială din cap. Bătrânul bail i-a promis ca atunci când totul se va sfârși îl va recompensa în așa măsură că va avea din ce trăi până la sfârşitul vieții sale. Dealtfel aceasta este cea mai arzătoare dorință a sa. Este în vârstă, a slujit toată viața, iar acuma când încetul cu încetul ajunge neputuncios, să fie azvârlit pe stradă fără nici o posibilitate de trai, aşa cum se obişnuieşte în aceste cercuri înalte ale timpului ? Promisiunea îl face mai ataşat şi nimica nu transpiră în afară, secretul beciului fiind perfect. Bogdan însă este foarte intrigat de tot ce se petrece, simte că ceva se pune la cale și dorește neapărat să afle ce. Curiozitatea i se trezeşte mai ales că totul este în legătură cu el şi vrea să ştie ce. În una din zile îl întâlneşte pe Arghir.
- ´´ Bună ziua Arghir . . ´´ îl salută Bogdan ca niciodată, având mereu pretenția ca el să fie salutat mai întâi. Bătrânului i se pare curios dar nu dă faptului mare importanță şi răspunde foarte respectuos.
- ´´ Să trăiți măria voastră . . ´´ și-și continuă drumul.
-´´ Stai Arghir . . vreau să-ți vorbesc . . vino te rog cu mine . . ´´ Bătrânul servitor stă câteva secunde pe gânduri şi în cele din urmă îl urmează. Ajunşi într-un salon mic, Bogdan se uită în toate părțile să vadă dacă nu sunt observați şi începe să-l descoase.

- ´´ Ce se petrece aici în palat . . . ? . . . ve este cu omul în beci . . ? . . . dece vine măria sa Doamna Maria mărita mea mamă mereu aici . . . ? . . şi ce vorbeşte cu stăpânul tău în secret . ? . . ştiu că tragi cu urechea. . . ´´ văzând că bătrânul vrea să protesteze, Bogdan îl opreşte cu un gest din mână, continuând să vorbească . . - ´´ nu, nu te supăra . . . nu este cu supărare, că doar trebuie să stai prin preajmă, atunci când eşti chemat şi aşa ai ocazia să auzi ce se vorbeşte . . ´´ bătrânul ascultă cu atenție dar nu răspunde imediat. Nu ştie ce să facă, să vorbească, să plece, sau să-i spună minciuni. Gândeşte că în fond Bogdan este de-al casei, nu este un străin, că tot ce se face, se face în interesul lui. Totuşi ordinul stăpânului trebuie urmat cu sfințenie şi spune doar atâta, ca să împace capra cu varza.
- ´´ Măria voastră nu ştie . . ? ´´ întreabă el drept răspuns, prefăcându-se mirat.
- ´´ Nu Arghir, nu ştiu, stăpânul tău m-a dat afară când am vrut să stau de față la discuții . ´´
- ´´ Omul de jos este un prieten . . ´´
- ´´ Nu se ține un prieten acolo . . ´´ ripostează Bogdan, şi văzând că Arghir ocoleşte adevărul, că nu vrea să spună de frică, scoate din buzunar o punguță cu galbeni, pregătiți pentru orice eventualitate pe care o zăngăneşte în fața nasului servitorului. Acesta se uită la Bogdan, apoi la punguță, se scarpină în creştetul capului, şi, nemai ținând cont în fața cui se află, întinde în fine mâna s-o ia, o deschide, numără cu minuțiozitate galbenii dinăuntru, în timp ce fața îi sclipeşte de mulțumire şi fără un cuvânt îi face semn lui Bogdan să-l urmeze. Ajunşi în capul scării care duce spre subsol se opreşte şi spune pe şoptite.
- ´´ Omul de jos este Iusuf . . . haiducul Iusuf . . ´´ dar vestea nu-l miră pe Bogdan, fiindcă ştie cine este; voia de fapt să ştie ce se pregăteşte. Se preface totuşi că este mirat ca să-i facă plăcere lui Arghir.
- ´´ Ce tot vorbeşti . . celebrul bandit Iusuf . . ? . . nu te înşeli . . ? ´´
- ´´ Mărite stăpâne, dacă Arghir spune că aşa este . . . apoi poate măria voastră să fie sigură că aşa este ´´
- ´´ ªi ce vor cu el . . . dece l-au adus aici . . ? ´´
- ´´ Asta nu ştiu mărite stăpâne . . nu ştiu . . nu, nu . . nu pot spune . . ´´ şi pleacă ca să nu fie obligat să-l refuze, având în vedere că are punguța cu galbenii, dar Bogdan nu i-o ia, gândind că poate va mai avea nevoie de serviciile sale; până la urmă tot se va da pe brazdă.
- ´´ Auzi Iani . . ? . . banditul este încă în casă . . da, da, este încă aici . . ´´ spune Bogdan intrigat, alergând spre servitorul şi prietenul său, dar acesta nu ştie mai mult şi nici nu vrea să se amestece în această afacere. El este prea mic şi neimportant, iar dacă s-ar fi întâmplat ceva ar putea fi tras la răspundere. Vrea linişte, doar dacă stăpânii îl vor băga în toată această ciorbă, atunci da, va accepta şi-şi va ajuta stăpânul în măsura posibilităților sale. Dă doar din cap în semn că ştie, atâta tot. Lui Bogdan îi pare curios că toată lumea îi ascunde adevărul, dar

Arghir şi Iani realmente nu ştiu nimica, în afară de faptul că Iusuf este găzduit în beci. Cel mai bun lucru este s-o întrebe pe mumă-sa. Totdeauna când trebuia să vorbească cu ea ceva serios parcă i se tăia elanul în momentul când se hotăra s-o facă. Aşa şi acuma. De câteva zile se perpeleşte în toate felurile, caută să afle cât mai multe de la oricine numai, de la Maria nu. De câteva ori a încercat dar, de fiecare dată s-a răzgândit în momentul când voia să vorbească, era ceva ce parcă îl oprea.
- ´´ Numai eu sunt ținut în întunerec . . . ce pacoste pe capul meu . . parcă aşi fi un prost, aşa se poartă mama cu mine . . crede că mă mai duce de mână aşa cum făcea când eram mic . . . dar se înşeală, sunt mare acuma şi ştiu să mă descurc şi singur . . . ce bine trăiam dacă rămâneam la Veneția la sora mea Despina . . a trebuit să mă ducă aici în viesparul ăsta . . nu vreau să fiu voevod ca să mă gâtuie ăştia . . nu, nu mă las dus de nas ca un copil . . ´´ termină el intrigat la culme. Iani se uită la el şi revolta sa îl amuză, fiindcă ştie că niciodată nu va avea curajul să spună asta mamei sale, femeie ambițioasă care voieşte cu orice preț să-l vadă pe un scaun domnesc. Nu zice însă nimica din considerație pentru stăpâna sa, îl lasă deci să se liniştească de la sine. Bogdan nu aşteaptă răspuns de la Iani, ştiind că acesta în nici un caz nu va spune vreodată ceva împotriva mamei sale şi nici nu va comenta acțiunile ei, ceeace este şi normal.
- ´´ Nu te enerva aşa de tare de ceeace se petrece în casa asta . . nimeni nu-ți vrea răul şi nimeni nu caută să-ți ascundă ceva . . dar nu poți avea pretenția ca să-ți ceară voie ca haiducul să locuiască aici . . poate că au ceva de gând cu el . . Măria sa Doamna a stat mult de vorbă cu măritul stăpân al acestui palat . . . pun ceva la cale și nici Arghir nu știe ce . . în tot acest timp au fost serviți de Ahmed, surdo-mutul . . . . vorbeşte cu preamărita Doamnă, mama ta şi caută de află ce au de gând să facă . . nu te va refuza . . sigur de tot . . ai să vezi . . este bine să vorbeşti . . ´´ îl îndeamnă Iani. În urma acestui sfat Bogdan se hotăreşte să facă aşa. Abea aşteaptă să vină seara când o vede pe mama sa. O pândeşte şi înainte ca ea să intre în salonul unde o aşteaptă ambasadorul, îi iese înainte.
- ´´ Vreu să-ți vorbesc mamă . . te rog . . înainte să mergi la bail . . . ´´
- ´´ N-am timp acuma . . mă aşteaptă baiulul . . ´´ dar el nu o lasă şi intră direct în subiect.
- ´´ Dece este banditul aici . . ? ´´
- ´´ Îl găzduim, atâta . ´´
- ´´ Nu mamă . . aveți ceva de gând cu el în legătură cu mine . . ´´
- ´´ Da de unde şti că avem ceva de gând cu voi . . . ? . . cred că n-ai tras cu urechea . . să nu faci aşa ceva . . ! ´´
- ´´ Nu mamă . . mi-a spus Arghir că vorbiți mereu în salon şi ca să nu audă nimeni l-ați luat pe Ahmed surdul . . i-am dat o punguță cu galbeni . . şi . . ´´ dar nu termină să vorbească că Maria îl părăseşte brusc, ducându-se glonț la

ambasador. Bogdan nu pricepe ce a supărat-o, are de gând s-o pândească când o să plece să pună din nou întrebări; de data asta este hotărât să nu se lase deloc.
- ´´ În curând o să ştie tot palatul imperial cine este ascuns aici . . ´´ spune Maria ambasadorului îniante ca acesta s-o salute şi rămâne înmărmurit.
- ´´ Cine ştie . . . şi ce ştie . . . ce, ce . . . ? ´´ spune el vădit încurcat.
-´´ M-a întrebat fiul meu pentru ce se află tâlharul acesta aici şi ce avem de gând cu el . . spune că ştie de la Arghir căruia i-a dat o punguță cu galbeni . . deci oricine plăteşte pe aceşti oameni poate afla orice . . cine locuieşte aici, ce se vorbeşte aici şi chiar ce avem de gând să facem . . astfel se află cele mai tainice evenimente . . . trebuie să facem ceva . . să scăpăm cât mai repede de bandit, să ne punem planul în aplicare cât mai curând . . chiar acuma . . ´´ vorbeşte din ce în ce mai agitat, dar ambasadorul o întrerupe.
- ´´ Nu trebuie să ne grăbim chiar atât de mult . . . voi aranja eu totul . . în orice caz nu-i vom spune nimica lui Arghir . . acuma mai mult ca oricând nu trebuie supărat, din moment ce cunoaşte o asemenea taină . . ´´ după o pauză de gândire - ´´ am să-l duc pe Iusuf în altă casă . . dar nu prin stradă . . din camera în care stă se deschide o uşe secretă pe unde printr-un coridor subteran se poate trece într-o casă părăsită de pe malul Bosforului . . o singură dată am trecut pe acolo, acum foarte mulți ani . . nicinul din servitori nu cunoaşte acest secret, nici măcar Arghir . . când am închiriat casa mi-a fost arătată această trecere . . . voi merge personal cu el şi nu-i voi da nici un fel de explicații, să mergem deci să ne punem planul în aplicare . . ´´ bailul sună pe Arghir şi îi dă un comision mai îndelungat. După ce acesta pleacă, încuie uşa care coboară în încăperile servitorilor şi luând-o pe Maria merge spre subsol. Bogdan îi urmăreşte pas cu pas, aşa de bine că nu este observat. Auzise convorbirea dar nu putea distinge prea bine planul. Voieşte cu tot dinadinsul să afle ce se pune la cale şi ce se pregăteşte, fiindcă mai mult ca sigur toate sunt în legătură cu soarta sa. Nu coboară nici câteva trepte că aude zgomot sus. Arghir s-a întors cu mult mai repede decât s-ar fi aşteptat, are cheia de la uşe şi intră ca să raporteze de executarea misiunii, când în realitate a simțit că fusese îndepărtat special ca să nu ştie ce se petrece şi ce se întreprinde. Bogdan îl surprinde tocmai când vine spre uşa de coborâre spre subsol. De data asta se sperie şi ca să salveze situația îl opreşte şi-i pune fel de fel de întrebări, iar ca totul să pară şi mai real îi dă o punguță cu galbeni, magicul cadou care îl țintuieşte pe servitor pe loc, făcându-l excesiv de vorbăreț. Îi povesteşte lui Bogdan fel de fel de poveşti inventate, care însă nu mai sunt ascultate, scopul fiind de a-l împiedica să coboare. În cele din urmă, fascinat de zăngănitul aurului bătrânul servitor pleacă spre camera sa mulțumit.

Bailul şi Maria coboară precauți, ca să nu facă zgomot şi, ajunşi în fața uşei unde haiducul este găzduit se opresc o clipă; înăuntru se aud paşi şi zgomote ciudate.

Bailul ascultă cu atenție câteva clipe, îi spune Mariei să se ascundă după un colț şi merge să închidă uşa care coboară la subsol. Aici, spre marea sa surprindere dă peste Bogdan care se dă în lături să nu fie observat.
- ´´ Ce faci aici . ? ´´ îi şopteşte el pe un ton sever.
- ´´ Lăsați-mă să vă ajut . . ştiu, ştiu . . este banditul Iusuf . . lăsați-mă să vă ajut domnule . . ´´ spune Bogdan cât se poate de convingător. Maria își pierde răbdarea, făcându-i-se frică singură acolo jos în preajma acestui om temut. Venind sus prinde ultimele cuvinte ale fiului ei.
- ´´ Să-l lăsăm să ne ajute . . este băiat deştept şi în fond este spre folosul său . . . hai vino cu noi . . . ´´ se adresează ea la urmă lui Bogdan, fără să aştepte asentimentul ambasadorului. Acesta dealtfel fusese convins încă dinainte că tânărul va trebui odată să intre în joc. După ce încuie uşa grea din stejar ce duce la subsol şi o blochează în aşa fel ca nimeni să nu o poată deschide, coboară toți trei spre camera unde este găzduit Iusuf. Înăuntru se mai aud paşi, lovituri surde şi din când în când înjurături. Bailul deschide vizeta şi se uită cu precauție înăuntru. Iusuf se plimbă dealungul pereților, bate din loc în loc cu tocul săbiei în perete, ascultă, apoi încearcă să împingă cu umărul. A simțit că din acest loc se poate ieși. Spiritul lui de supraviețuire şi experiența, dar mai ales instinctul l-au făcut să creadă că de undeva din odaie se face o subterană secretă, că doar a mai scăpat de multe ori în felul acesta, trebue deci încercat. Dacă s-ar năpusti asupra uşii din față, n-ar rezolva nimica şi l-ar prinde imediat. Aici este prizioner, dar totuşi cei de afară nu sunt siguri că se aflã aici în palatul ambasadei Veneției, că dacă ar fi ştiut cu certitudine l-ar fi invadat fără să țină seama de convenții diplomatice. Faptul că în atâtea zile nu a fost predat şi nici căutat, îl face să creadă că aceşti oameni sunt oarecum sinceri cu el, totuşi în mintea sa își face loc îndoiala. Oare dece acest bătrân diplomat vrea să-l ajute ? ªi apoi acea femeie, da femeia cea, dece s-a oferit atât de darnic ca să-l expediaze la Veneția ? Oare numai suma oferită de el a mânat-o la asta şi diplomatul a lucrat prin ea ca să nu facă el propunerea ? Toate aceste gânduri de speranță şi teamă în acelaş timp se succed în mintea hăituitului haiduc. Nu ştie ce să creadă, simte totuși că pe aici trebuie să fie o ieşire şi încearcă de la un timp s-o găsească. Peretele sună în mai multe locuri a gol, dar nu-şi dă prea bine seama cam pe unde ar fi. Nu s-a uitat de afară să vadă cum este orientată clădirea, ceeace în mod obişnuit făcea de câte ori intra în vreuna, prinzându-i mereu bine. Acuma însă, în fuga mare, nu a avut timpul s-o facă. Deodată tresare, simte că este supravegheat, se uită la uşe şi obsearvă cum vizeta se închide încet de tot.
- ´´ Cine este acolo . . .? . . cine este acolo . . ? ´´ strigă el de două ori. Sângele din vinele celor de afară îngheață. Bogdan se sperie, dar nu o arată, este doar bărbat şi brav. Ca să salveze situația bailul bate uşor în uşe.

- ´´ Intră . . . intraţi odată . . ´´ strigă din toate puterile, dar uşa este zăvorâtă dinăuntru.
- ´´ Descuie uşa . . ´´ se aude zăvorul tras şi iarăşi linişte, apoi după o scurtă aşteptare.
- ´´ Împinge-o . . împinge-o . . este descuiată . . ce naiba vreţi acuma de la mine, intraţi odată ´´ mai strigă odată Iusuf, văzând că cei de afară ezită. ªtie că este bailul, l-a văzut o clipă prin vizetă. Bogdan îşi ia inima în dinţi şi deschide destul de timid uşa. Văzându-l Iusuf se retrage şi scoate sabia.
- ´´ Staţi domnule . . . ´´ spune Bogdan deschizând larg uşa.
- ´´ Trei aţi venit . . ce vreţi de la mine . . ? ´´
- ´´ Iusuf . . . . fii rezonabil, să stăm de vorbă . . ´´
- ´´ Luaţi loc . . dar nu-mi propuneţi să mă predau . . asta numai prin luptă până la moarte, nu mă predau viu . . . intraţi şi spuneţi ce vreţi . . ´´ Cei trei intră, Iusuf nu bagă sabia în teacă, ci o depune pe masă, în aşa fel ca s-o aibe oricând la îndemână, apoi închide cu grije uşa în urma lor, după ce aruncă priviri pe coridor ca să se convingă că nu mai este nimeni afară. Astfel atmosfera se destinde, haiducul devine mai prietenos, poftindu-i cu un semn din mână să şadă. Maria se aşează pe singurul scăunel din celulă, iar bailul şi Bogdan pe patul din lemn cu paie. Iusuf se aşează în picioare lângă uşe cu mâinile încrucişate la piept, aşa cum face de câte ori se sfătuia cu oamenii săi.
- ´´ Iusuf . . . uite pentru ce am venit cu toţii . . . ţi s-a făcut propunerea şi ai acceptat să plăteşti . . . am venit cu înălţimea sa Doamna Maria şi cu fiul ei prinţul Bogdan al Moldovei . . . ei te vor salva . . . te vei da drept prinţul Bogdan şi în felul acesta vei avea drum liber să pleci fără frică . . . . vezi doar cât semeni cu el . . . un timp ai să stai în preajma măriei sale ca să-i înveţi deprinderile, să şti să te comporţi şi să te îmbraci ca el . . apoi ai să pleci şi ai să spui că eşti Bogdan, fiul principesei Maria Paleologul şi al prinţului Ion Muşat al Moldovei . . . ´´ Bogdan rămâne cu mult mai înmărmurit de ceeace aude decât Iusuf. Deci vor să-l sacrifice pe acesta pentru salvarea sa şi o revoltă se încuibăreşte în inima sa; ce mârşăvie, că doar pe capul său tot un premiu s-a pus și în momentul când acest om va ieși de aici cu straiele şi înfăţişarea sa, vor pune mâna pe el şi-l vor ucide, iar el va striga în gura mare că este prinţul Bogdan, în neştiinţă că aceasta va fi fatal pentru el. În fond nu el Iusuf va fi cel spânzurat sau sugrumat, ci el prinţul Bogdan. Un plan extrem de bine gândit, dar ce mârşav. Totuşi nu intervine, fiind vorba despre salvarea sa. Va putea pleca de aici sub un alt nume, liber, fără nici o teamă şi din punctul acesta de vedere gândește că poate ar fi mai bine să se isprăvească odată cu acest prizionerat voluntar din palatul bailului, dar pentru asta va fi nevoie de a sacrifica pe cineva. Frica din el este mai tare decât indignarea şi încetul cu încetul ideea i se pare salutară. Da, altfel nu va putea ieşi de aici. Tăcerea care s-a aşternut în mica cămăruţă din beci îi dă răgaz ca să reflecteze la situaţia sa, să-şi facă

planuri şi deodată viaţa acestui om nu mai contează pentru el atâta timp cât însăşi a sa personală este în pericol. Oare este mai bine să-l salveze pe acest tâlhar, când este vorba de propria sa viaţă ? Această judecată îi dă curaj şi-l convinge că este bine să meargă mână în mână cu mama sa şi cu bailul. Întru târziu Iusuf întreabă.
- ´´ Dar cum ieşim de aici . . ? ´´ se vede din întrebare că propunerea îl interesează în cel mai înalt grad. Ideea îi surâde; în fond dece nu ? Dacă este spre binele lui, bani are ca să plătească cu mult mai mult cât s-a pus premiu pe capul său. Probabil că suma mare oferită i-a tentat, dece nu ? reflectă el, dar dacă ar fi ştiut că şi pe capul lui Bogdan s-a pus preţ, că şi el este căutat, nu în măsura în care este el, dar este totuşi. Dacă ar şti toate acestea, precis că i-ar fi străpuns cu sabia pe toţi trei chiar aici în beci, fără nici o ezitare. Speranţa, eterna speranţă a omului, acel instinct de conservare pune stăpânire pe haiduc şi-l face încrezător. I se vorbeşte frumos, i se propune un plan bun, el plăteşte, deci toate condiţiile sunt întrunite pentru o reuşită deplină. Voia să scape, să se răzbune în continuare pe turci, nu să se retragă ca un pensionar părăsit. ªtie că tot pe spânzurătoare sau cu capul pe butuc va termina, dar mai este timp până atunci, mai trebuie să cadă multe capete turceşti. Această gândire îi dă aripi şi speranţe. După ce-i întreabă, se uită la toţi trei iscoditor, îi măsoară pe rând din cap până în picioare şi, parcă are încredere mai ales în acest tânăr care pare deştept şi sincer.

Încurcătura bailului şi a Mariei este destul de mare. Nu doresc să discute mai departe ci vor să-l ducă în altă parte ca să nu dea de bănuit din cauza unor eventuale indiscreţii ale personalului din casă, mai ales după cele petrecute între Arghir şi Bogdan. Oricât de bun şi vechi servitor ar fi fost, o sumă mare l-ar fi făcut să trădeze fără remuşcare ceeace ar fi însemnat sfârşitul pentru toţi, ori aşa ceva nu este de dorit.
- ´´ Am venit să te scoatem de aici . . . . ´´ spune în cele din urmă bailul.
-´´ Nu trebuie să ştie nimeni . . nici măcar Arghir servitorul măriei sale ambasadorul . . ´´ adaugă Bogdan, vrând în felul acesta să repare greşala comisă, dar bailul nu mai face caz de asta şi se adresează lui Iusuf.
-´´ Vei ieşi de aici şi te vom duce într-o casă părăsită, unde vei fi în cea mai mare siguranţă .. . vei aştepta acolo şi când îţi vom spune ai să ieşi sub un alt nume . . . priveşte-l pe tânărul acesta . . . este măria sa Bogdan, prinţ de Moldova, din marea familie a Muşatinilor . . . seamănă leit cu tine . . . te vei deghiza ca el . . . vei juca rolul prinţului, dar pentru asta va trebui să-l cunoşti, vei vorbi cu el, te vei deprinde cu el ca să-i descoperi toate mişcările . . . va trebui să-ţi tai părul ca el, să ai faţa rasă, în fine, să vorbeşti ca el . . . asta va dura şi te asigur că se merită . . . ai să scapi şi în curând ai să fi la Veneţia . . . sau în fine, unde vei voi . . . da să şti că asta depinde cum ai să lucrezi, cum ai să ne ajuţi . . . cu cât îţi vei însuşi mai bine totul, cu atât vei putea fi mai sigur de reuşită . . . şi, ce este mai important, vei

putea pleca . . . este adevărat că în drumul până la port nu vei întâlni pe nimeni care să-l cunoască pe prinț, dar în acelaş timp poți întâlni totuşi oameni care îl cunosc şi dacă nu vei juca rolul lui perfect, totul va fi pierdut, atât pentru tine cât şi pentru noi . . . poți să-ți închipui ce s-ar întâmpla dacă ar afla că eşti aici şi am căutat să te facem fugit . . . vom atârna în acest caz de acceaşi bârnă . . . ´´ haiducul ascultă cu atenție fără să-l întrerupă pe bail¸propunerea îi surâde. Pune sabia în teacă şi i se vede pe față destindere.
- ´´ Cum voi putea să ies de aici . . ? . . casa este înconjurată de ieniceri . . . ´´ întreabă el a doua oară.
- ´´ Vom ieşi cât mai curând . . chiar acuma . . dar trebuie aşteptat ca să nu ne vadă careva . . . bâtrânul servitor ne cam spionează, trebuie să-l îndepărtăm . . . te voi încuia aici . . ´´ şi cu asta bailul se ridică, o pofteşte pe Maria, apoi încuie uşa şi ia cheia cu el. Toți trei urcă sus. În salon ambasadorul sună din clopoțel şi imediat, ca ieşit din pământ, apare Arghir aplecat şi servil ca deobicei. Se vede că a tras cu urechea voind cu tot dinadinsul să ştie totul.
- ´´ Mergi, dute în bazar şi cumpără obiecte din aramă, frumoase . . . să le pui într-un coş mare şi să mi le aduci . . ´´ porunceşte el. Pe fața bătrânului se poate citi o adâncă nemulțumire.
- ´´ Este târziu stăpâne . . . nu ştiu dacă mai găsesc . . `` spune el în speranța că va fi ierat să facă acest comision fără noimă.
- ´´ Mergi chiar acuma, îmi trebuiesc astăzi . . ia galbenii aceştia şi poți să mai întârzii ´´ şi îi întinde trei galbeni. Arghir ia banii foarte neconvins de ceeace este pus să facă şi iese încet de tot dând din cap. N-ar fi voit să plece tocmai acuma când simte că ceva important se va petrece. Ceilalți servitori nu ştiu mare lucru, fiind personal care nu are acces în încăperile palatului, ajutoare din bucătărie sau în grajduri. Se vorbeşte totuşi că cineva se ascunde aici, cineva căutat chiar de vizir şi sultan. Pe Bogdan nu-l bănuieşte nimeni, numai Arghir ştie oarecum cam despre ce este vorba. El se plimbă peste tot fără să se ascundă şi în privința asta nu este nici un pericol, dar este foarte bine şi prudent ca Iusuf să fie scos cât mai urgent din palat. Marele premiu pus pe capul său ar fi putut foarte bine să tenteze pe Arghir, chiar după atâta timp de când îl serveşte cinstit pe ambasador. În fond tot un fel de sclav este şi chiar dacă toți se poartă bine cu el, totuşi era în pericol de a rămâne pe drumuri la bătrânețe. Bailul ştie toate acestea şi deaceea se fereşte de el, mai ales după pățania cu Bogdan.

În ultimele luni bailul nu a mai dat baluri şi serate, aşa cum era obişnuința diplomaților de pe lângă poartă, ceeace nu era un semn bun şi nici bine nu putea face. Dar trebuia pregătită toată această poveste ca să scape atât de Iusuf cât şi de prinț. Ca să fie sigur că Arghir va merge să îndeplinească comisionul bailul îl pune pe Bogdan să-l urmărească până la ieşire şi când va fi afară să încuie toate uşile de

la intrare, cele ce duc de la bucătărie şi cele anexe unde locuiesc servitorii. Bogdan obține totuşi ca Iani să fie lăsat să intre ca să fie postat în salon pentru paza ferestrelor, ceeace bătrânul acceptă cu inima cam îndoită. Nu prea are încredere în acest băiat petrecăreț care s-a împrietenit cu Bogdan. Îi este teamă să nu trăncănească pe undeva, dar Bogdan îl asigură că un om mai de încredere ca Iani nu există şi nu se înşeală. După ce se încuie tot şi se iau toate precauțiile, iar plecarea lui Arghir fu urmărită pe fereastră de Iani, cei trei merg din nou jos în subsol. Iani are miciunea de a se plimba în permanență prin toate saloanele şi camerele palatului ca la cel mai mic zgomot să dea alarmă. Iusuf nu se mai sperie auzindu-i venind şi are o privire calmă, mulțumită.

- ´´ Ei, cum facem . . . ? ´´ îi întâmpină el. Ambasadorul îi destăinuie că de aici din subsol începe o subterană care duce pe sub străzi într-o clădire părăsită de pe malul Bosforului, nelocuită, unde el va sta un timp împreună cu Bogdan pentru a-l cunoaşte mai bine, dar nu singur, va veni şi Iani la propunerea Mariei care vrea să fie sigură că fiul ei va fi apărat cât de cât împotriva acestui tâlhar, cum îl numeşte ea. Doi contra unul, este mai bine aşa în caz de nevoie. Iusuf acceptă şi o asigură pe Maria că nimica nu se va petrece cu Bogdan atâta timp cât va fi cu el.

- ´´ Nu vă fie teamă înaltă Doamnă . . . înălțimea sa Bogdan va fi în siguranță cu mine, poate chiar mai mult ca în altă parte . . ´´ Asigurarea o liniştește pe Maria. Acuma trebuie în fine deschisă trapa care duce în subterană. Bailul Capillo aprinde mai multe lumânări şi cu ajutorul lui Iusuf şi a lui Bogdan împinge de la perete masivul şi greul dulap din lemn de mahon. Nefiind mişcat de mult timp din loc, operația durează destul de mult, fiind destul de anevoioasă, cu toate că Iusuf are o putere mai mare decât al celorlalți doi. Dar jos nu apare nimica, este numai podeaua goală din piatră. Totuşi bailul ține minte că din această încăpere începe tunelul despre care este vorba. Bate deci cu o rangă în podea şi unde i se pare că sună a gol loveşte cu putere. Iusuf urmăreşte mişcările cu interes şi admirație. N-ar fi crezut că bătrânul bail să fie atât de îndemânatec. Ia şi el o rangă şi începe să lovească cu încredere în toate părțile. La un moment dat bailul loveşte un loc unde piatra se face țăndări și în locul ei apare un belciug. Iusuf caută un lanț gros, pe care îl găseşte pe undeva prin coridorul din față şi cu ajutorul unei răngi grele de fier reuşeşte singur să tragă trapa în sus, care se dă peste cap cu o bufnitură surdă. Mai întâi se cercetează deschizătura cu o lumânare şi se vede o scară îngustă din piatră care coboară într-un gang întunecos, tot aşa de îngust. Deci, acesta este tunelul pe care îl văzuse cu foarte mulți ani în urmă, de care aproape uitase.

- ´´ Coboară Iusuf şi ia-o înainte . . ´´ haidcul se supune, era doar obișnuit să se târască prin asemenea găuri. O ia deci înainte și în scurt timp ajunge într-un gang ceva mai lat unde se poate sta în picioare. Ceilalți doi îl urmează cu greutate mai ales bailul. Sus în palat se auzea Iani care patrulează cu asiduitate. În galeria de jos se înaintează destul de greu. Peste tot plase de păianjeni, apa curge pe pereți,

pardoseala lunecoasă din cauza noroiului care s-a format şi din când în când traversează grupuri grupuri de şobolani mari. Din loc în loc peretele este dărămat din care cauză se înaintează destul de greu. Galeria dăinueşte încă de pe vremea bizantinilor, redeschisă de cel ce a construit palatul în care se află ambasada Veneției, dar apoi închisă pentru a o păstra ca drum de fugă în caz de pericol. După o sută de metri de mers, coridorul devine atât de îngust încât deabea se mai pot târâ prin el, ca la un moment dat să se închidă de un perete. Iusuf a avut grije şi a luat cu el două răngi din fier. Loveşte cu atenție în toate părțile şi unde i se pare că aude gol, loveşte cu putere până ce apare o mică spărtură în peretele din față. Bailul îşi dă seama că au sosit, dar că intrarea în micuța casă este barată de un zid din piatră care trebuia mişcat într-un fel pentru a fi dat laopartre, dar nu mai ştie cum. Iusuf lățeşte spărtura, dar fără rezultat. Se opintesc în toate părțile, încearcă să ridice de jos cu răngile în chip de pârghii, dar inutil. Lumânările încep să ajungă la sfârşit şi lucrează în semiobscuritate. Deodat îi vine lui Iusuf o idee, se uită în sus şi obsearvă că una din pietre este mai ieşită. Toți trei se opintesc cu toată forța şi spre bucuria lor se deschide un chepeng. Iusuf urcă cu uşurință şi dexteritate, Bogdan se opinteşte mai greu iar bailul este tras sus. Iusuf lucrează cu atâta dibăcie că Bogdan este fascinat. Îi devine chiar simpatic acest om atât de dur şi de temut, căutat de toată poliția imperiului şi aşteptat la toate găurile ca un şobolan. Pe capul lui s-a pus un premiu atât de mare încât chiar şi cei mai apropiați colaboratori ai săi au fost tentați să-l predea autorităților, dar din care mulți au fost pur şi simplu executați în loc să capete ceva pentru trădarea lor, fiind ei înşişi căutați pentru tâlhărie şi crime. Bogdan este mândru că stă alături de acest om. A auzit atâtea povestindu-se despre el încât putea scrie un roman întreg.

Ajunşi sus se pomenesc într-un beci mic, în care deabea pot încăpea trei persoane. Mai au o lumânare destul de mare dar trebuie să lucreze repede, a trecut mult timp şi bătrânul Arghir s-o fi întors. Nu este bine ca să-şi dea seama că se petrece ceva ce nu trebuie să ştie. Orice indiscreție poate duce la pieirea tuturor celor de aici, indiferent dacă persoana este dimplomat sau nu. Pipăind pereții se descoperă în fine ieşirea din acestă pivniță de unde se face un nou culoar îngust plin cu gândaci, păianjeni şi şobolani mai mici, care la capăt dă de o uşe din lemn destul de putredă care se deschide prin împingere, destul de anevoios fiindcă în fața ei pe partea cealaltă este aşezat un dulap similar cu cel din beciul palatului. De aici urcă o scară din piatră sus în casa părăsită. Este o locuință mică cu camere mobilate, prăfuite. Vecinii ştiu că aparține unui turc plecat să facă negustorii în țări îndepărtate şi nimeni nu se miră că este nelocuită, după cum nimeni nu a avut vreodată curiozitatea să intre înăuntru. Ferestrele sunt acoperite cu scânduri bătute în cuie. Ajunşi aici, toată lumea tace, numai bătrânul ambasador arată cu degetul o perdea groasă căzută, cu care să fie acoperite ferestrele din încăperea în care se

află. Îl sfătuieşte pe Iusuf să nu aprindă seara lumânarea, iar ziua să stea mai ascuns ca să nu se vadă că locuieşte cineva aici. Prin subterană Iani va aduce odată la două zile alimente şi ce mai este necesar şi ca să-l inițieze în caracterul şi felul de a fi a lui Bogdan pe care el îl cunoaşte mai bine ca oricine. Aceasta deoarece Maria nu doreşte ca fiul ei să stea de la început cu Iusuf, ci numai după ce se convinge că totul decurge normal, fiind însă necesar ca în ultimele zile să petreacă cu el. Haiducul acceptă şi gândeşte că va fi recunoscător acestor oameni binevoitori, dar totuşi o uşoară umbră de bănuială nu-l părăseşte nici acuma. Simte el ceva, dar nu este sigur şi nu poate vedea exact ce se urmăreşte, totuşi merge înainte. Este o carte pe care o joacă, pe care mizează, fiindcă altă cale de a scăpa nu vede deocamdată. Chiar dacă ar fi evedat din această casă tot l-ar fi prins până în cele din urmă aici în capitală, capul său valorând atâta de mult încât tentează pe oricine. Dacă ar fi fost în altă parte poate că ar fi încercat să întreprindă ceva din proprie inițiativă şi acuma îşi dă seama mai mult ca oricând că cea mai mare greşală a sa a fost că a venit tocmai în inima puterii imperiului. Tot ura l-a mânai aici, voind să se răzbune pe vizir însuşi. Nu şi-a dat seama că i se dă o asemenea importanță şi că se va întreprinde atâtea pentru prinderea sa. Străzile sunt pur şi simplu invadate cu ieniceri, se caută peste tot, oamenii sunt opriți pe ulițe, percheziționați, cercetați dacă sunt suspecți şi închisoarea Edi Cülé geme de deținuți şi arestați. Mulți din ei au fost asasinați fiindcă au refuzat să vorbească, să spună cine sunt, de unde vin, iar unii care au fost bănuiți că au avut cât de cât legături cu haiducul, erau pur şi simplu aruncați în Bosfor, legați în sac. Iusuf nu ştie toate acestea, dar îşi dă seama că nu poate scăpa decât prin viclenie, forța neputând fi aplicată în această situație. Ei sunt cu mult prea mulți și cu mult prea puternici față de posibilitățile sale actuale, părăsit de toți, fără companioni, amăgit doar de un bătrân ambasador şi de o principesă care îi oferă ajutorul în schimbul unei sume imense, atât de mare încât se poate cumpăra cu ea chiar un scaun în Moldova sau Valahia. După ce se aranjează puțin încăperea, bailul, Bogdan şi Iusuf se înțeleg asupra ultimelor amănunte şi în cele din urmă cei doi îl părăsesc. Ajunși la palat în subterană reușesc cu mare greutate să împingă dulapul care maschează întrarea în subterană, iar Iusuf se instalează câ se poate de bine şi o odihnă binemeritată este bine venită. Bailul şi Bogdan revin cu bine în palat, cu destulă greutate fiindcă calea este presărată cu obstacole care pentru un om mai în vârstă şi cineva care a trăit numai în palate erau obisitoare.

În tot acest timp, aşteaptă Doamna Maria în salonul mare, iar Iani continua să patruleze din cameră în cameră. Arghir venise de mult, dar văzând că uşa care duce în casă este încuiată se resemnează şi merge la el. Nu a mai pomenit aşa ceva de când este aici şi o curiozitate puternică pune stăpânire pe el. Dealtfel ştie ce preț s-a pus pe capul haiducului şi o bucurie mare îl cuprinde la gândul că ar putea

în fine să scape de mizerie şi de sub puterea bătrânului ambasador, dar pe de altă parte este totuşi un om care şi-a văzut în tot timpul vieții lui de treabă şi-i vine greu să trădeze pe un stăpân care de bine, de rău s-a purtat mereu destul de frumos cu el. Nu este mai puțin adevărat că este cam avar, bani nu prea dădea, însă mâncarea era mereu asigurată şi un loc bun unde poate dormi şi să se odihnească în puținele ore de linişte pe care le are. ªi aceasta conta foarte mult în acest oraş unde zeci de mii de oameni mişună peste tot fără căpătâi, fără nici o posibilitate de trai, care atacă nopțile oamenii pe ulițe. Aceşti vagabonzi dorm pe unde apucă şi nu au nimica sfânt în viața lor. Numai găsirea unei bucăți de pâine este singura lor preocupare, pentru care sunt chiar în stare să ucidă. Aproape zilnic se pot vedea spânzurători în fața închisorii Edi Cülé, pe care atârnă trupuri omenești, tâlhari de drumul mare împinşi de foame la asemenea fapte. Judecata este sumară şi execuția are loc dacă nu în aceeaşi zi, dar niciodată mai târziu decât a doua zi de dimineață.

După întoarcerea celor doi bărbați, Maria îl cheamă pe Iani şi-i vorbeşte deschis, în prezența bailului şi al fiului ei.
- ´´ Acuma eşti de-al casei . . vei fi bine răsplătit pentru asta . . . dacă ne ajuți aşa cum trebuie nu vei regreta . . . şti că l-am dus pe tâlhar prin subterană într-o casă apropiată unde nimeni nu intră . . . secretul trebuie să fie bine păstrat şi mai ales servitorii din palat să nu afle ceva . . . dacă vrei să-l ajuți pe măria sa Bogdan, fiul meu, apoi să faci întocmai aşa cum ți se spune . . şi iată . . . ´´ scoate dintr-o sacoşă o pungută cu galbeni sunători pe care îi zăngăneşte înaintea sa. Iani nu protestează din respect pentru ea dar se uită la prietenul său care îi face semn să primească . . - ´´ iar dacă vei fi cuminte ai să primeşti cu mult mai mult şi când măria sa va fi voevod, vei fi răsplătit aşa cum trebuie . . . te eliberez şi am să te înobilez . . ´´ Iani se bucură la cele auzite, promițând că o să fie trup şi suflet alături de Bogdan. Apoi se întocmeşte un plan cum trebuie să meargă zilnic la casa unde locuieşte Iusuf, să-i ducă alimente şi să discute cu el numai despre Bogdan. În afară de asta Bogdan trebuie să treacă prin subsol de două ori pe săptămână ca să se întrețină cu haiducul, dar numai acompaniat de Iani. Dar totul consta de a-l ține pe Iusuf cât mai departe de lume ca să nu afle că şi Bogdan este oarecum în situația sa, că este urmărit şi că s-a pus un preț şi pe capul său, nu în aceeaşi măsură, dar în fond tot de tăierea capului este vorba. Ori mori cu mii de vini ori cu una tot una este, dar şi mai grav este atunci când mori fără niciuna, numai fiindcă părintele tău a greşit cu ceva, sau că te tragi pur şi simplu din părinți neagreați de către cei mari şi puternici. Iusuf este în acelaş timp şi mulțumit şi bănuitor, de prea multe ori a fost trădat în cariera sa de aşa zis haiduc, dar acceptă situația şi a devenit ceeace nu a fost niciodată, fatalist.

În schimb Arghir bătrânul servitor este cât se poate de contrariat de atitudinea stăpânului său față de el. A mres tiptil spre subsol ca să controleze dacă Iusuf se mai aflǎ acolo şi spre mirarea sa găseşte camera goală de parcă nimeni nu a fost vreodată acolo. A doua zi îl întreabă pe Iani unde este haiducul, dar acesta prefăcându-se mirat spune că niciodată nu a locuit cineva acolo.
- ´´ Cum n-a locuit . . . ? . . . eu am fost şi l-am văzut . . ´´ spune el înciudat că i se spun asemenea enormități. Dar Iani susține sus şi tare că nu a fost nimeni acolo. S-a pus chiar la cale o discuție între ambasador, Maria şi Bogdan în aşa fel ca servitorul să poată trage cu urechea, ceeace şi făcea, în care să se afirme că omul găzduit câteva zile în subsol nu era Iusuf ci un impostor care a fost dat pe mâna ienicerilor de afară. Se făcu chiar mult haz şi Maria a râs când povesti cât de frică îi fu la gândul că ar putea sta în fața haiducului. Bătrânul nu mai ştie ce să creadǎ şi în felul acesta curiozitatea lui a scăzut, dar îşi dă seama că a fost păcălit. Cei care suprevegheazǎ clădirea ambasadei nu au aflat niciodată de vizita haiducului şi nici de faptul că a locuit un timp aici, ceeace este spre folosul lui Bogdan.

Încă de a doua zi planul este pus în aplicare. Iani putând ieşi în voie din palat, se duce zilnic neobservat în casa în care locuieşte Iusuf. Întrevederile sunt detul de plăcute, iar peste câteva zile Bogdan se târăşte prin subterană ca să-l viziteze pe cel care va trebui să se dea drept el. Iani vine pe calea obişnuită. Iusuf discută mult cu ei, le povesteşte despre aventurile sale şi tinerii care îl ascultă sunt din ce în ce mai fascinați de inteligența şi spiritul său ascuțit, dar mai ales de curajul şi tenacitatea sa. Bogdan la rândul său îi povesteşte din copilăria lui fragedă de la Prasonissi, apoi de adolescența la Iaşi ca fiu de domn, despre fuga lor în Polonia şi decapitarea tatălui său, dar nu pomeneşte nimica despre faptul că el însuşi este urmărit, că s-a pus şi pe capul lui un premiu. În una din zile, seara la lumina unei lumânări fumegânde Iusuf se hotăreşte să le povestească din viața sa.
- ´´ Eram mic copil când părinții mei făceau comerț infloritor la Cairo, câştigau bine şi trăiam din belşug . . . . am fost crescut de profesori vestiți, aduşi special de tatăl meu din India şi Franța . . . frații mei au fost la Bagdad, în suita Califului . . . eram cât se poate de fericiți . . . am ajuns destul de mare şi tatăl meu care îmbătrânea voia să-mi predea afacerile familiei . . . . am început să lucrez cu tragere de inimă . . . am ajutat lumea săracă . . . am iubit animalele, aveam câini frumoşi şi cai . . . îmi plăceau srrile plăcute din grădina noastră . . . am iubit o fată, pe Fatmé . . frumoasa mea Fatmé . . . . ´´ Iusuf se opreşte şi Bogdan cu Iani sunt primii oameni cari au văzut două lacrimi prelingându-se pe obrazul său bătut de vânturi şi lovit de zeci de ori cu tăişul săbiei . . - ´´ apoi veni ziua cea mai urâtă din viața mea . . . au năvălit turcii . . . au ucis pe tatăl meu, iar pe mama mea au luat-o cu ei . . . am aflat mai târziu că murise în drum spre mare, nu a putut să suporte deşertul şi mersul cu caravana de cămile . . . iar sora mea a fost vândută ca sclavă

tocmai la Alexandria . . . . cât am căutat-o, dar nu am aflat niciodată nimica despre ea . ´´ Aici se opreşte gânditor; se lasă o linişte deplină în cameră. Bogdan şi Iani nu-şi pot reveni minute în şir, stau în fața aventurierului cu gura căscată şi Bogdan vede şiroaiele de lacrimi care se preling pe obrazul lui Iani. În fond povestea lui este cam aceaşi, a fost găsit când a fost foarte mic, azvârlit de cei care i-au omorât părinții şi crescut de o familie săracă de greci inimoşi. Nimeni nu ştie cine este el de fapt, cine au fost părinții săi, apoi a intrat în slujba Mariei legându-se de Bogdan ca de un frate. Este un băiat bun, inimos şi plin de veselie şi tinerețe. ªtie multe, citise multe în copilărie, învăţând cititul de la un om care ştia să citească, la care a servit un timp. Seara, după ce termină cu trebeluitul prin casă, aprinde un chiştoc de lumânare sau opaiț cu seu de oaie şi citeşte cărțile ce le găseşte prin biblioteca bailului sau unele pe care le cumpără prin bazar, de la un anume Ioji, un evreu care vinde cărți vechi şi tot ce apare în acest timp în lume. De Bogdan s-a legat încă de la început, simțind că este un băiat bun, că nu doreşte moartea nimănui şi nu se gândeşte, ca alții, să ucidă ca să ajungă sus, aşa cum fac mai toți cei ce voiau să se ridice, procedeu clasic ce s-a aplicat în toate timpurile, o tempora o mores. Povestea suirii pe tron a lui Bogdan este o idee fixă a Doamnei Maria, care voia în felul acesta să răzbune oarecum omorârea soțului ei voievodul Iancu zis Sasul, de către poloni, la ordinele porții. Însă motivul principal era setea de putere, înavuțirea pe spinarea țării, aşa cum a făcut şi Iancu care a luptat mulți ani ca să ajungă acolo sus, pebtru ca datorită unei greşeli politice să-şi tragă ura stăpânilor şi din asta să-şi găsească moartea. Bogdan cunoştea toată povestea, îşi aduce aminte din copilărie fragedă când după un drum lung şi plin cu peripeții au ajuns în fine la Lembarg, escortați de oştenii lui ªtefan Barhory, regele de atunci al polonilor, cum fură duşi într-un castel şi despărțit de tatăl său, de zarva care s-a făcut în jurul acestei poveşti şi de lacrimile vărsate de mama sa când Iancu voevod de Moldova a fost decapitat în piață, ca cel din urmă tâlhar, cum a avut el Bogdan intenția să fugă singur de groaza celor văzute, dar a fost oprit de femeia care a avut grije de el. Toate acestea îi vin lui Bogdan în minte în timp ce Iusuf îşi povesteşte viața sa tristă, care după ce termină îl cuprinde cea mai adâncă dezamăgire, sentiment ce nu l-a mai avut de foarte mult timp, dar ura din el nu s-a stins, parcă un simțământ şi mai puternic pune stăpânire pe el. Foarte rar se gândea la trecut şi niciodată nu voia să-şi aducă aminte că şi el ar fi vrut să aibe o viață tihnită, nederanjat de nimeni, cu o femeie de care să-şi lege soarta, cu copii, pentru care să lupte; drumul pe care a mers este fără întoarcere, fără nici o posibilitate de a da înapoi, este un proscris, un condamnat la moarte, dar în acelaş timp devenise un personaj învidiat de cei săraci, iubit de cei oropsiți, ceeace dealtfel nu prea îi păsa, ştiind că mulți din ei ar fi dat orice să-l poată trăda, chiar numai pentru un blid de linte.

Dar, acuma când are ocazia să aibe o conversație cu cineva care îl ascultă, cu acest băiat care îi seamănă, a devenit mai comunicativ, mai deschis şi niciodată de când s-a făcut haiduc nu s-a destăinuit cuiva. Este ceva unic pentru el şi singur s-a mirat de cele petrecute în seara asta. Întru târziu cei trei tineri se despart, Iani pe uliță, iar Bogdan prin subterană, iar Iusuf rămâne singur cu tristețea sa. Are de gând să plece la Veneția unde să stea un timp, apoi să-şi facă drum prin Anatolia unde să dezgroape comorile ascunse ca să-şi organizete o armată cu care să lupte împotriva a tot ce este turc.

Capitolul 6

În care Maria încearcă să-l ducă pe Bogdan la Veneția, jertfindu-l pe Iusuf

În timp ce Doamna Maria a lui Iancu Sasul şi fiul ei Bogdan se perpelesc în clădirea ambasadei Venețiene de la Constantinopole, pentru treburile lor mărunte, în imperiul Ottoman şi în țările de dincolo de Dunăre, în Moldova şi Valahia, au loc evenimente senzaționale. Sinan Paşa porneşte cu o armată foarte puternică

spre Belgrad ca să înfrâmgă alianța Germaniei contra turcilor. Acest fost creştin, devenit un anticreştin, să zicem convins dar şi setos de putere, duşmanul tuturor celor ce se întitulau creştini, voieşte să cucerească Europa, ca s-o supună semilunei, în numele sultanului, puternicul padişah, căruia i s-au trimis săptămânal saci cu aur şi obiecte de artă jefuite de armatele sale de prin locurile prin care au trecut. Amurat al III-lea era străin de frământările din jurul său, îi plăcea sunetul aurului, se complăcea în situații ridicole, o chinuia pe Haseki,, sultana care a dat naştere viitorului stăpân al imperiului, Mahomed, crescut departe de frământările timpului, în haremuri, în palate şi în mijlocul tuturor plăcerilor care ar fi putut să-i ofere viața princiară pe care o ducea. Acest tânăr are acuma douăzeci și șase de ani, iar schezofrenicul său tată îl adoră până la divinizare, ceeace totuşi nu-l impiedică s-o tiranizeze pe mama sa. Viața palatului era una şi viața politică alta, conducerea şi dirijarea ei fiind făcută de vizirul Sinan Paşa. Toate firele și ițele politice ale întregului imperiu Ottoman se întâlneau în mâinile sale, fiind mânuite cu cea mai mare pricepere şi competență. Plecarea sa de la Constantinopole a uşurat oarecum situația lui Bogdan, dar oamenii săi veghează în continuare, fiind datori să raporteze în permanență, săptămânal. Un curier duce la fiecare șapte zile rapoarte despre cele ce se petrec în capitală și la palat, în care nu lipsește nici problema lui Bogdan. Totuşi depărtarea și evenimentele care se precipită au făcut ca acest subiect secundar să scadă în intensitate.

Mihai, voevodul Valahiei, acel ce l-a gonit pe Bogdan, a rupt-o cu totul cu turcii, s-a aliat cu germanii în liga anti ottomană și împreună cu Aron Vodă al Moldovei a organizat şi preconizat lupta împotriva turcilor, pentru a scutura jugul apăsător. Sinan Paşa turbă şi promite la plecare că-l va prinde, îl va duce la Istambul şi în fața tuturor îl va spânzura, dar tributul care continuă să sosească cu regularitate dinMoldova este prea ispititor şi altul care să poată face față situației nu este. Pe de altă parte presiunile creditorilor voevodului au avut efect la poartă şi în felul acesta Aron Vodă a reuşit să se mențină pe scaun. Dar lupta împotriva turcilor continuă mocnit, pe un front secundar. Tătarii care trebuiau să vină în ajutorul armatelor turceşti, fură înfrânte de oştenii moldoveni ceeace a avut ca repercusiune o întârziere a atacurilor armatelor lui Sinan Paşa, care au fost deci nevoite să se retragă în vara anului 1594 la Belgrad. Unul din motive a fost şi lipsa de hrană de care au suferit. Deobicei Valahia şi Moldova erau acelea care din sudoarea poporului furnizau turcilor hrana necesară pentru armată și acuma și această cale de aprovizionare este tăiată, ceeace îndoi furia vizirului. Sigismund Bathory promisese şi el alianța cu germanii, cu condiția să i se dea mâna arhiducesei Maria, fiica arhiducelui Karl din Graz. Voevodul Mihai al Valahiei nu prea avea încredere în această alianță preconizată de către Imperiul German şi se

răsculă pe cont propriu împotriva turcilor, ceeace i-a dus sprijinul întregii ţări. Scuturarea de sub jugul turcesc a avut un efect nemaiauzit în Valahia în rândul poporului, dar şi asupra lui Sinan Paşa care s-a jurat că-l va duce pe Mihai legat în lanţuri la Constantinopole.

Maria aflase toate aceste veşti de la Nicola şi ambasadorul Veneţiei. De la o vreme, în capitala Imperiului Ottoman, este mare forfotă diplomatică cum n-a mai fost de mult, mai precis de la luptele împotriva Perşilor. Sinan îşi îndreaptă acuma privirile către Viena, căutând cu tot dinadinsul să ajungă acolo în chip de cuceritor, dar răscoala Valahilor i-a spulberat pentru moment planurile. Se pregăteşte deci să-l atace pe Mihai, spre bucuria lui Bogdan, mai ales al Mariei, care vede în acţiunile turcilor o eventuală posibilitate de a-şi propune din nou fiul ca pretendent. Are de gând să promită ca tribut sume uriaşe pentru a câştiga bunăvoinţa porţii, mai ales al vizirului. În fond Bogdan nu a greşit cu nimica în faţa lui şi nici nu a făcut ceva ce ar fi putut să-l supere. Faptul că două armate au fost împrăştiate şi distruse în încercarea de a-l pune pe tron, a atras ura preaputernicului vizir asupra sa. Dar nici acesta nu a fost adevăratul motiv pentru care Bogdan este sortit pieirii. Sforile ce se trag la palat, la toate nivelele, în iatacele sultanelor şi în anicamerele vizirilor au făcut ca lucrurile să ajungă până aici, în ceeace îl priveşte pe Bogdan. Maria este destul de bine informată asupra situaţiei fiului ei şi este de părere că deocamdată ar fi bine să-l ducă pe fiul ei la Veneţia unde să fie la adăpost, dar porturile sunt închise, rar vin sau pleacă vase, numai acelea care aprovizionează armata şi palatul fiind lăsate libere. Celelelte mărfuri vin din Asia Mică, însă pe acolo nu se poate pleca, este prea riscant şi drumul prea lung, deci tot pe mare este mai sigur.

Giovanni Zane, ginerele Mariei, a promis că va intra în legătură cu un comandant de vas care să fie dispus să-l ducă pe Bogdan la Veneţia, bineînţeles în schimbul unei sume mari de galbeni. Din păcate însă mai trebuie să aştepte, fiindcă situaţia internaţională este neclară, iar pe de altă parte planurile cu Iusuf sunt pe punctul să se realizeze şi asta cere timp şi răbdare. Între timp Bogdan s-a împrietenit cu haiducul, vorbeşte cu el ore întregi, până noaptea târziu şi află despre toate aventurile sale. La rândul său Iusuf simte şi el prietenie faţă de acest tânăr care într-adevăr seamănă cu el. Încetul cu încetul îl studiază, reuşind chiar să discute şi să se poarte ca el. Numai statura şi corpolenţa nu o poate schimba, dar asta este ceva secundar, gândeşte el. Ajunse să-şi joace rolul foarte bine, spre bucuria Mariei şi al bailului; toate merg conform planului, nu a transpirat nimica în afară, secretul este total, spiritele s-au mai liniştit, forfota de pe străzi a mai scăzut. Mai marii sunt convinşi că haiducul a reuşit să scape, că a fugit undeva în Asia Mică, dar totuşi supravegherea întregii mişcări a capitalei nu a fost prea mult slăbită,

numai ienicerii nu mai patrulează pe străzi. Miile de informatori plătiți mişună peste tot, ascultă tot ce se vorbeşte şi raportează celor care îi plătesc. Din fericire pentru ambasador nu se află nimica. Iusuf este mulțumit, dar niciodată uşoara umbră de îndoială nu l-a părăsit cu totul. De multe ori se întreabă dece Maria şi bailul țin atâta să-l ajute. Oare să fie numai banii ? dar în ultimul timp nu s-a mai pomenit nimica de plata promisă, ceeace este destul de bizar pentru el, ca în una din zile să-l întrebe pe Bogdan.
- ´´ Preamăritul ambasador şi măria sa Doamnă, mama voastră nu mi-a mai cerut galbenii . . ´´ ceeace are darul ca întrebarea să ajungă unde trebuie şi ca să nu se dea mai departe de bănuit se pune la cale o nouă stratagemă. Bogdan este însărcinat să trateze cu Iusuf problema, dar acesta nu dispune de suma promisă aici în capitală, decât de una ceva mai mică, aflată ascunsă într-un loc greu de ajuns. Totuşi sunt în jur de cinci zeci de mii de galbeni. În fond nu strică ca şi aceştia să ajungă în buzunarele Mariei, fiindcă şi aşa după uciderea lui vor fi confiscați, sau niciodată găsiți. Cu recuperarea sumei este însărcinat Iani, pentru Bogdan afacerea fiind prea periculoasă. Iani este instruit de bail cum să facă ca să scoată de la Iusuf locul unde sunt ascunşi banii. Seara Iani merge singur spunând că Bogdan este bolnav şi nu poate veni.
- ´´ Stăpânua meu doreşte să aibe galbenii . . . măcar o parte din ei . . . trebuie să plătească la vizir pentru tromul preamăritului Bogdan . . . ´´ spune el fără nici o introducere, ceeace dealtfel nu-l miră pe haiduc, este obişnuit cu acest fel de a trata o afacere.
- ´´ Am să vi-i dau . . . dar nu pot ajunge acuma acolo . . . se află la un loc sigur . . . . sub un pod . . . într-un sac din piele şi numai eu ştiu cum se poate ajunge la el . . chiar dacă spun cuiva, tot nu poate să-i găsească . . . ´´
- ´´ Nu face nimica . . spune-mi mie şi mă duc . . . îi aduc mai întâi aici ca să fi sigur că-i am şi apoi vei da stăpânei cât crezi . . . ´´ ideea i se pare lui Iusuf bună şi începe să-i explice, dar se întrerupe fiindcă îi vine o idee.
- ´´ Hai să mergem împreună . . . ´´ propunerea îl sperie pe Iani în aşa măsură că nu poate nici măcar să scoată un cuvânt. Ce va spune bătrânul ambasador dacă ar afla că l-a scos din casă, nu, nu poate face aşa ceva şi apoi dacă va fi recunoscut, iar el va fi luat ca unul din banda sa; atunci va fi spâzurat de acelaş par cu el. Nu, nu se poate, gândeşte el, dar Iusuf văzându-l în încurcătură, îl bate prieteneşte pe umeri, gest care îl sperie pe Iani mai tare şi fuge spre uşă strigând.
- ´´ Nu mă atinge . . . n-am făcut nimica rău . . ´´ şi pentru prima oară îl vede pe acest om râzând cu poftă.
- ´´ Ha, ha, ha, chiar aşa de prost mă crezi . . ? . . . îți dau o mie de galbeni . . . aşpri turceşti cu care vei putea trăi altfel decât în casa acestui Bogdan . . ´´ Iani se uită la el cu ochii holbați. Efectul acestor vorbe ale lui Iusuf au provocat la el o reacție neprevăzută. În mintea sa apare ideea că, cu o asemenea sumă va putea să-

şi cumpere o casă frumuşică undeva prin preajma capitalei. Propunerea este atât de tentantă că nu putea fi refuzată, este ceva peste puterile sale.
- ´´ Merg . . . da jură că nu vei spune nimica stăpânilor mei . . ´´
- ´´ Mergem chiar acuma . . . îți jur că nu voi spune . . şi să şti că jurământul meu face mai mult ca a a unui vizir . . te asigur . . ´´ dar propunerea de a pleca imediat îl uluieşte şi mai mult pe Iani.
- ´´ Chiar acuma . . ? . . . te va recunoaşte şi te va prinde şi atunci totul va fi pierdut . . . la ce bun . . ? ´´
- ´´ Nu, nu merg aşa . . . mă voi îmbrăca ca măria sa Bogdan şi nu mă vor recunoaşte . . ´´ de data asta Iani simte că-i vine să leşine. În ce încurcătură a intrat. Aceasta este absolut imposibil, fiindcă Bogdan este și el căutat, dar nu are cum să-i explice asta, tocmai miezul secretului, căci dacă Iusuf ar afla adevărul totul ar cădea baltă şi precis că l-ar ucide acuma pe loc. Pentru a nu trezi bănuială începe să-i explice fel de fel de poveşti până când îi vine o idee.
- ´´ Nu . . . nu aşa vom face . . te voi deghiza în hamal de port . . . îți voi lipi o mustață şi vom merge acolo . . . dacă înălțimea sa Bogdan iese de aici totul va fi dat în vileag . . . veți suferi cu toții şi nu are nici un rost . . . . el doar doreşte să devină domn în țara lui tat-su . . . ´´ explicațiile au darul de a-l pune pe haiduc pe gânduri. După o scurtă pauză Iani întreabă.
- ´´ Dar vei veni înapoi . . . ? ´´
- ´´ Sigur că da, ce aşi putea să fac aici în capitală, unde sunt atâta de căutat . . . foşti mei camarazi de luptă deabea aşteaptă să pună mâna pe mine ca să încaseze prima de o sută de mii de aspri . . . da ce crezi că-i vor da . . ? . . eu nu cred . . cine mă va preda va pieri şi el . . . nu dau ei aşa uşor banii jefuiți din mână . . ´´ Dar Iani nu mai ascultă ce spune Iusuf. Auzind de imensa sumă ce se oferă pentru el simte un nod în gât, însă cuvântul este cuvânt şi nu trebuie să rupă legământul făcut față de Bogdan, că nu-l va trăda niciodată, că-l va ajuta până la moarte. Nu, aşa ceva nu va face, orice s-ar întâmpla, el nu este un trădător, mai bine sărac şi cinstit decât bogat şi cu sufletul vândut. Se hotăreşte deci să-l însoțească pe haiduc până la ascunzătoare, în contra sumei de o mie de aspri promişi, tot este ceva.

Iani pleacă imediat la palat, ia o legătură cu haine vechi, o meşă de păr negru şi clei din oase, din rechizitele lui Bogdan de pe timpul cât au mers la cârciuma din port ca să se distreze. Se fereşte să fie văzut şi în cel mai scurt timp fu înapoi la haiduc, pe care îl deghizează atât de bine că nimeni nu ar fi ghicit vreodată cine se ascunde în dosul acestei măşti. Acuma totul este cum să iasă de aici fiindcă cei care mişună prin aceste locuri, precum şi vecinii s-au obişnuit cu intrarea şi ieşirea lui. Nu se putea să iasă doi când a fost văzut intrând numai unul. Cercetează deci în toate părțile şi descoperă o uşiță mică care dă chiar pe malul Bosforului. Amândoi se strecoară pe aici foarte atenți ca să nu fie văzuți şi Iusuf îl duce spre

un mic pod peste o apă care se varsă în mare, după un mers pe mal de trei kilometri. Aici se uită în toate părțile şi dispare sub pod, apoi peste câteva minute îl strigă pe Iani. Strecurându-se printr-o crăpătură îngustă care se deschide aproape de nivelul apei se pomeneşte într-un întunerec deplin. Se simte luat de mână şi condus câțiva metri; calcă într-o mâzgă lunecoasă şi urât mirositoare.
- ´´ Stai aici . . . ´´ aude porunca lui Iusuf. Apa clipoceşte peste tot şi fâşâitul gângănilor este lugubru. Din când în când îi sare peste picior ceva greu, câte un şobolan speriat. Nici nu îndrăzneşte să se mişte. Îl aude doar pe Iusuf care cotrobăieşte prin noroi, înjurând din când în când că nu găsşte destul de repede.
- ´´ Aici . . . am găsit . . . slavă Domnului . . . ´´ exclamă el şi luându-l pe Iani din nou de mână se târăsc în afară. Hainele le sunt ude şi pline cu un noroi urât mirositor. Se lăsase seara, soarele a coborât sub orizont, ulița este plină cu oameni care forfotă care încotro. Lumina de afară este încă destul de puternică. Iani se pomeneşte cu un sac murdar din piele, destul de greu.
- ´´ Ia-l şi hai . . . . ´´ porunceşte Iusuf din nou, împingându-l pe la spate.
- ´´ Nu pot să-l duc singur . . . ´´ se trezeşte el spunând, dar este din nou împins pe la spate. De data asta nu mai protestează şi o ia înainte. Sacul este destul de greu pentru el, gândește însă că în fond ca să câștige o mie de galbeni se merită efortul. Haiducul chicoteşte în urma sa, amuzat de starea jalnică în care se află servitorul prințului Bogdan.
- ´´ Îl ducem la noi . . . dar hai mai repede, că circulă numai ieniceri pe aici . . ´´ Iani o ia la picior, nu vede ce se petrece în jur, atât de preocupat este să nu scape greutate din mâini. Ulița pe care merg este desfundată, plină cu noroi, plouase cu o zi înainte. Se înaintează greu, mai ales cu o greutate în spinare. Iusuf merge în urma sa şi-l îndeamnă mereu. Când trebuiră să urce un mic dâmb Iani lunecă şi cade; aude în urma sa un râs răutăcios. Faptul îl supără şi un moment se gândeşte să lase totul baltă, s-o ia la fugă, dar din nou îi apare în fața ochilor convorbirea pe care a avut-o cu Doamna Maria şi promisiunile pe care i le-a făcut. Nu, nu trebuie să trădeze şi capătă din nou curaj, dar deodată aude o voce străină care îl întreabă ceva. De spaimă nici nu se uită în urmă și cu un efort supraomenesc ridică sacul în spinare şi o porneşte la drum. Iusuf este deja sus şi se uită la scenă. Străinul nu mai aşteptă ca să vadă ce va urma şi pleacă, un sac atât de murdar şi vechi nu putea să conțină ceva important şi deci nu se merită osteneala, gândeşte străiunul şi pleacă amuzat de eforturile ce le face Iani. Ajuns sus, aude din nou ironiile lui Iusuf.
- ´´ Este greu să-ți câştigi pâinea . . . nu . . ? . . . ha, ha, ha, ... ´´ tonul batjocoritor îl jigneşte adânc pe Iani, dar acuma nu este timpul pentru ofensări. Sunt în pericol, forfota este mare şi din când în când trec ieniceri şi bostangii care se uită la ei curioşi, mai ales la Iani care se căzneşte din toate puterile să ducă sacul în spinare, dar mai ales felul murdar cum arată, atrage mai mult atenția.

Iusuf nici nu se gândeşte să-l ajute, dar nici nu-i convine că Iani a devenit centrul de atenție a celor care trec. Totul se poate transforma într-o catastrofă, dacă i-ar fi venit vreunui ienicer ideea de a controla ce se află în acest sac atât de greu şi totuşi atât de mic. După ce cotesc într-o uliță mai liniştită haiducul îl opreşte şi-i ordonă.
- ´´ Lasă sacul jos . . . ´´ dar nu termină bine că Iani şi căzu, bufnid şi plescăind în noroi. Se aude clincăitul galbenilor, situația devine deadreptul alarmantă. Iusuf ridică sacul şi o rupe la fugă urmat de Iani care se bucură că a scăpat de acest calvar. Se ține după el şi din când în când sunt nevoiți să intre prin curțile caselor, prin ganguri sau după colțuri mai întunecoase când li se pare că vreun trecător îi priveşte mai atent.
- ´´ Mergi înainte și anunță-mă dacă vine cineva . . . dar fi atent cum o faci ca să nu atragi mai rău pe trecători spre noi . . . nu vreau să intru în bucluc din cauza ta . . . hai mişcă . . ´´ Iani se supune fără să crâcnească şi în scurt timp ajung în fine în căsuța dărăpănată în care locuieşte Iusuf. Amândoi se strecoară cu atenție pe lângă ziduri şi escapada ia sfârşit cu bine. Ajunşi înăuntru Iani cade extenuat de spaimă pe un scaun; simte cum inima îi bate cu putere. Iusuf în schimb nu dă semne de sfârşeală, din contra, îşi scoate tacticos deghizarea, se spală şi se face comod. Iani îi urmăreşte toate mişcările și-l admiră prin câte pericole a trecut şi câtă cutezanță și curaj la acest om. Deodată îl cuprinde revolta, cum, acest om să fie sacrificat pentru binele unei odrasle de prinț ? gândeşte el, dar jurământul de credință față de prinț şi prietenia trebuie să rămână, deci va trebui să meargă înainte orice s-ar întâmpla. Dar, îl cuprinde remuşcarea că va fi părtaş, indirect dar totuşi, la o crimă oribilă regizată cu cel mai feroce sânge rece de către Doamna Maria, la sugestiile ambasadorului. Însă Iani nu are prea mult timp să reflecteze, căci Iusuf varsă conținutul sacului pe podea, aurul sună frumos, ca nişte clopoței. Deodată se opreşte, fiindu-i teamă să nu se audă ceva de afară, începând să scoată aurul cu oumnii. La văzul lui, ochii îi scânteiază. Iani n-a mai văzut aşa ceva, a avut odată câteva monezi de aur pe care le-a dăruit unui copil a cărui mamă era bolnavă. Iusuf se apucă să numere făcând grămăjioare peste grămăjioare, apoi se întoarce către Iani şi spune.
- ´´ Ia . . ´´ dar el nu îndrăzneşte nici măcar să se mişte, de teamă să nu fie acuzat că pune mâna. Haiducul râde, iar Iani are impresia că este batjocorit şi aude din nou vocea poruncitoare a lui Iusuf care îl învită să ia o grămăjioară.
- ´´ Totul pentru mine . . .? ´´ întreabă el mirat în cele din urmă, arătând cu degetul.
- ´´ Da pentru cine . . . ți-a mai spus să iei şi vei lua . . . hai mişcă . . ´´ Iani se ridică încet de la locul său, merge în vârful picioarelor spre grămăjioara de aur şi pune timid mâna pe vârf; se sperie când câteva monezi cad clicănind, dar nu are timp să reflecteze fiindcă simte o lovitură destul de puternică în spinare. Iusuf l-a lovit prieteneşte cu palma sa grea şi spune.

- ´´ Nătărăule . . . nu şti să profiți . . . eşti un nătărău, asta eşti . . ´´ epitetul îl jigneşte pe Iani la culme; acuma nu se mai poate abține.
- ´´ Dacă aveam o spadă îți arătam eu . . . ´´ dar Iusuf se amuză.
- ´´ Hai lasă asta . . . iați aurul şi întinde-o . . . sunt obosit, vreau să mă culc . ´´ acuma Iani nu mai ezită, îşi scoate cămaşa, o leagă la partea de jos şi o umple cu aur, apoi iese în uliță, se uită în toate părțile, dar când să iasă trece tocmai un ienicer. Dacă nu ar fi avut acest bagaj nu i-ar fi păsat. Se retrage şi are noroc că nu a fost văzut, apoi o rupe la fugă traversând ulița, intră în palat prin uşa din spate şi se opreşte direct în camera sa. Îi este cald, apa curge pe el, cu toate că vremea nu este excesiv de călduroasă, se încuie şi răspândeşte galbenii pe pat. Ce privelişte frumoasă, cum mai strălucesc, ce prost a fost că s-a supărat pe acest om, în fond aşa este el, obişnuit cu oameni duri, cu fel de fel de tâlhari cari nu ştiu să se poarte în altfel, cu care nu puteai să procedezi decât dur, dar el a fost înțeles, Iusuf dându-şi seama ce fel de om este, şi-a bătut puțin joc de el, se merită însă, acuma are o mie de aspri, îi va ascunde şi cu ce va mai căpăta de la stăpână ca preț al cinstei, îşi va cumpăra o casă cu pământ unde va duce un trai liniştit şi îndestulat. Mulțumeşte Celui de sus, se închină în fața icoanei, strânge tacticos galbenii într-o lădiță pe care o pune sub pat, apoi se trânteşte obosit, făcându-şi planuri de viitor. Nici nu aude bătăile la uşe, ca apoi când ele devin mai tari, merge să deschidă şi în fața sa stă Doamna Maria; bine că a avut timp să strângă galbenii.
- ´´ Măriță Doamnă . . . ´´ şi se aruncă la picioarele ei.
- ´´ Ridică-te . . . . ei, ai fost . . ? ´´ întreabă ea aspru.
- ´´ Da, am fost . . ´´ dar ea nu-l lasă să termine.
- ´´ Să vi în salon . . . ´´ şi pleacă. Iani îşi pune ținuta în ordine şi o urmează.
- ´´ Ai fost . . . ? ´´ întreabă ea a doua oară.
- ´´ Da, măria voastră . . . . am fost . . . i-am luat . . . sunt la el . . . îi are în casa cea . . ´´ bâiguie el. Maria îl priveşte poruncitor, ceeace îl pune într-o situație dezagreabilă.
- ´´ Să-i duci aici . . . chiar acuma . . . ´´ Iani nu poate răbda asta.
- ´´ Măriță Doamnă . . cer iertare, dar acuma vin de acolo . . m-a gonit . . s-a culcat . doarme ´´
- ´´ Mergi de-i adu . . ´´ continuă ea, fără să țină seama de spusele sale. Iani înghite în sec şi porneşte spre ieşire; este foarte încurcat, nu ştie ce să facă, este îngrozit, îi este teamă de acest bărbat teribil, poruncitor, dar pe care îl stimează în acelaş timp. Cum să-l deranjeze dacă i-a spus că vrea să se odihnească ? Maria părăseşte salonul, iar Iani fuge în stradă, nu-i vine să se ducă, este sigur că haiducul va fi brutal cu el, îl va da afară, dar neavând încotro merge încet, legănându-se spre casa pe care a părăsit-o cu un sfert de oră înainte. Se gândeşte că prietenia şi protecția lui Bogdan este mai importantă decât Iusuf care aşa şi aşa va fi pierdut. Chiar dacă îi va destăinui adevărul tot nu va mai avea ce să facă, îl vor spânzura şi

în acelaş timp nici Bogdan nu va avea oposibilitate de a scăpa. Tot judecând situația ajunge în fine în micuța căsuță unde stă Iusuf. Descuie uşa de la intrare cu cheia pe care o poartă în permanență la el şi intră tiptil în camera în care doarme liniştit haiducul, ştiind că este în siguranță. Iani nu ştie ce să facă, îl priveşte îngrozit, îi vine să fugă cât mai departe, dar din nou îi vine Bogdan în minte şi curajul îi revine. Să ia pur şi simplu aurul şi să fugă ar fi însemnat că l-a furat, să-l trezească îi este teamă. Stă un timp pe gânduri, apoi face un zgomot în speranța că va fi auzit şi nu se înşeală, Iusuf sare în picioare, pune mâna pe sabie şi cât ai clipi din ochi fixează vârful ei la beregata lui Iani care înțepeneşte.
- ´´ Ce cauți aici năpârcă . . . ? . . . te-ai întors să-mi furi aurul . . . ai . . ? . . . stai că-ți arăt eu ție . . . ´´ Iani este atât de înfricoşat încât ochii îi ies din orbite şi cade în geninchi. Simte apăsarea vârfului săbiei. Iusuf se uită la el şi aşteaptă un răspuns. Nu are intenția să-l ucidă, depărtează sabia şi-i face semn să se ridice. Iani se ridică încet şi extenuat, de frică se aşează pe un scaun.
- ´´ M-a trimis Doamna Marie . . ´´ bâiguie el.
- ´´ Cine te-a trimis . . Doamna Maria . . ? . . . ce vrea . . . ? ´´ spune el sever
- ´´ Vrea aurul . . . spune că i l-ați promis . . . i-am spus că dormi, dar nu a vrut să audă . . vrea aurul . . . ´´ repetă el ca un şcolar, încă înfricoşat, dar Iusuf se liniştește, merge la sacul cu aur şi-l azvârle la picioarele lui Iani.
- ´´ Ia-l de aici . . . hai . . . întinde-o mai repede . . năpârcă . . ´´ Iani se ridică încă vădit speriat şi trage sacul după el până la uşe.
- ´´ Nu pot să-l duc aşa pe lumină . . . îl las aici şi vin mai târziu . . . am să duc câte puțin . . . atâta cât pot . . . ´´ Iusuf deschide uşa și-l pofteşte afară.
- ´´ Hai întinde-o . . . când o pofti doamna ta, să te trimită să iei câte puțin . . ´´ Iani pleacă ca din puşcă şi cei din fața palatului care supraveghează nu ştiu ce se petrece cu el. Are părul vâlvoi când intră in palat fugind. Merge mai întâi în salonul mare unde găseşte pe ambasador, pe Maria şi pe bătrânul Arghir. Văzându-l bailul îl expediază pe servitor dintr-un semn cu mâna.
- ´´ Ei . . . ai adus aurul . . . ? ´´ întreabă ambasadorul pe un ton calm, ceeace are efectul să-l mai liniştească, dar este îngrozit la gândul că va trebuie să vorbească și cu stăpâna sa Maria, căci de câtva timp această femeie îl sperie, se simte timid în fața ei, având senzația că nu este dorit şi nici agreat, ceeace dealtfel corespunde realității.
- ´´ Nu pot mărite stăpâne . . . sacul este greu şi nu pot să-l duc aşa în ziua mare . . iertați, dar am să duc câte puțin . . chiar acuma am să mă mai duc odată ´´ tocmai în acest moment intră și Bogdan care văzându-și servitorul și prietenul în halul în care se află se repede la el.
- ´´ Ce ai pățit Iani . . .? . . . te-au bătut . . . ? şi se uită întrebător la mama sa care se simte oarecum jenată față de fiul ei.

- ´´ Nu, nu m-au bătut . . . trebuie să duc aurul . . . aurul promis de Iusuf, mărite stăpâne . . acest Iusuf nu prea ştie multe şi era cât p-aci să-mi găurească gâtul cu sabia . . ´´
- ´´ L-ai luat . . . ? ´´
- ´´ Da, am fost cu el de l-am luat de sub un pod . . . . . . ´´ auzind că haiducul a părăsit ascunzătoarea, Maria tresare iar ambasadorul face roşu ca para.
- ´´ Ceeee . . ? ´´ spun amândoi în acelaş timp.
-´´ Ce . . ? . . a părăsit casa tâlharul acela ? . . cine i-a permis ? ´´ spune ambasadorul a doua oară. Iani devine din nou atât de speriat, că simte cum i se urcă un nod în gât. Dar figura Mariei îl duce într-aşa un hal încât nici nu mai poate vorbi, bâiguieşte totuşi.
- ´´ El a plecat . . . adică cu mine . . . nu, nu cu mine . . nu, eu nu i-am dat drumul . . eu nu am ştiut unde este aurul şi am fost cu el ca să-l iau . . . s-a îmbrăcat ca hamal de port . . cu cele cu care s-a îmbrăcat şi măria sa Bogdan când am fost în cârciuma din port . . . nu ne-a văzut nimeni . . jur că nimeni . . jur că nimeni, mărite stăpâne . . ´´ spune el la urmă atât de rugător încât însăşi Maria este oarecum impresionată. Iani se trânteşte în genunchi, împreaunează mâinile ca de rugăciune; este pur și simplu îngrozit, voia să scape, să fugă cât mai repede şi cât mai departe, să nu mai ştie de nimeni şi de nimica, iar în mintea sa blesteamă ziua când s-a angajat în casa asta, dar Bogdan vine spre el şi-l ridică.
- ´´ Linişteşte-te, ce te-a apucat . . . ? . . . ridică-te . . ´´ apoi se adresează ambasadorului şi mamei sale . . - ´´ domnule, vă rog să mă credeți că băiatul acesta nu a vrut răul nimănui . . . vă asigur că aşa este . . . mamă, nu te supăra, nu s-a petrecut nimica rău . . nu, nimica rău, te asigur, mamă . . ´´ intervențiile lui Bogdan liniştesc oarecum spiritele. Iani se ridică fericit că prietenul său l-a salvat dintr-o mare încurcătură.
- ´´ Să-mi fie cu iertare, dar n-am avut încotro . . . dacă acceptam să merg singur nu mi-ar fi spus unde se găseşte aurul . . . o să duc puțin câte puțin . . . nu este bine să transport atâta pe stradă când peste tot mişună ieniceri . . . ´´ cu asta se destinde atmosfera cu totul și servitorul pleacă fericit că a scăpat cu bine. Bogdan însă își arată supărarea că s-au purtat în felul acesta cu omul care îi vrea binele, care a acceptat să se sacrifice pentru ei. Merge deci după el, îl linişteşte şi tinerii se înțeleg că vor merge chiar de a doua zi să aducă aurul puțin câte puțin. Iani pe afară, iar Bogdan se va târâ prin catacombă, altfel nu se poate, siguranța este asigurarea salvării sale de la spânzurătoare sau de la sugrumare.

În zilele următoare intră toate în normal, Bogdan merge de două ori la haiduc unde caută prin conversații să-l facă să-l cunoască, Iani a cărat tot aurul pe care l-a dat Mariei, iar Iusuf duce mai departe speranța că în curânt va putea pleca. Ambasadorul Veneției nu mai are atâta timp să se ocupe prea de aproape de cele

ce se pun la cale, fiindcă într-o zi soseşte vestea că Sinan Paşa ar fi murit în luptele duse cu voevodul Mihai al Valahiei, că ar fi căzut de pe cal şi că armata sa s-ar fi împrăştiat, spre marea bucurie a duşmanilor săi, dar tot aşa de repede s-a răspândit vestea că a scăpat, că este numai rănit, că se regrupează dincolo de Dunăre, spre sud. Voevodul Mihai lăsase în Valahia pe fiul său și plecase să cucerească Transilvania. Cică voia să unească cele trei țări unde se vorbeşte aceeaşi limbă şi oamenii au aceleaşi aspirații. Toate aceste evenimente provoacă multiple activități diplomatice la Poartă, toată lumea vine şi pleacă, se țin consilii peste consilii şi chiar sultanul, care de atâta vreme nu mai ştia nimica de politică, de data asta se interesează de soarta țării sale. Este încă destul de tânăr, dar bolnav, acrit și nebun, totuși în acele momente s-a trezit în el voința de a-și salva imperiul, mai ales pentru fiul său adorat, Mahomed.

Maria vine mai rar la palatul ambasadei, unelteşte din nou, are doar bani acuma, bani jefuiți a doua oară într-un mod mai mişelesc cum a făcut-o cel ce i-a jefuit întâia oară. De Iusuf nu-i mai pasă, totuşi îl însărcinează pe Iani să-l supravegheze şi să locuiască chiar acolo pentru a nu risca o nouă ieşire, căci dacă ar afla că şi fiul ei este urmărit și se ascunde tot aici, atunci tot planul ar cădea baltă şi asta nu voieşte, mai ales că a obținut o nouă audiență la Ferhat, cu o parte din banii luați de la haiduc, datorită intervențiilor lui Nicola care între timp şi-a făcut noi legături la palat. Ferhat se arată destul de binevoitor, dar n-a putut promite nimica, pretinzând că Sinan Paşa este în permanență informat cu mersul evenimentelor din capitală, inclusiv cu problema lui Bogdan; nu a renunțat niciodată la ideea că-l va azvârli în Bosfor. Dealtfel audiența nu a avut drept scop de a-l propune ca pretendent ci numai de a menține flacăra la palat aprinsă, să nu fie dat uitării de cei care ar fi avut intenția să-l ajute în schimbul unei sume de bani. Audiența pică bine, mai ales că s-a zvonit din nou că Aron al Moldovei lucrează mai strâns cu imperialii, informându-i de toate mişcările turcilor. A fost trimis un agă cu un firman de mazilire care să-l ridice din scaun ca să-l ducă la Istambul, dar aurul şi intervențiile au fost și de data asta mai puternice, chiar decât acuzarea de trădare. Creditorii săi au fugit într-un suflet la Sinan Paşa care se afla prin apropiere, obținând iertarea sa, amânarea mazilirii, fiindcă s-au văzut frustrați în drepturile lor. Aron mai avea mult de plată şi creditorii săi au avut tot interesul de a-l menține pe tron, dar un fiu de voevod cu numele de Răzvan a venit cu oaste țărănească şi l-a dărămat de pe scaun. Faptul i-a mâhnit tare pe turci, însă nici acesta nu a reuşit să se mențină pe scaun, ca numai după câteva luni să se suie pe tron Eremia Movilă care a închinat Moldova polonilor.

Maria nu cunoştea ultimele evenimente din Moldova şi-l rugă pe Ferhat să-l scoată pe Aron din domnie, promițând marea şi sarea, dar n-a avut succes, mai

întâi că acest vizir era îngrozit la gândul că Sinan Paşa ar fi avut alte planuri în acea parte a imperiului şi nu s-a înşelat. Vizita Mariei a costat zece mii de galbeni, dar după părerea ei s-a meritat. În felul acesta Ferhat şi-a adus aminte de tânărul pe care l-a trimis cu armată spre Valahia. Încercarea moarte n-are, gândi Maria şi apoi aceşti bani au venit aşa peste noapte, s-a meritat deci o încercare.

Între timp Iusuf a devenit un elev cât se poate de bun şi harnic, învață foarte bine să se poarte ca Bogdan, să vorbească ca el şi să-i ştie trecutul. Putea povesti cu destule amănunte fuga din Moldova, aşa cum fusese văzută şi recepționată de un copilandru, de decapitarea lui Iancu, de neplăcerile avute de Maria la Cracovia, de peregrinările prin capitalele Europei după ajutorul regilor şi împăraților, pentru obținerea tronului uneia din ºările Române, în fine, multe şi multe alte amănunte necesare, ca să se dea drept prințul Bogdan, fiul lui Iancu celui căruia i s-a zis Sasul şi al Mariei, din neamul Paleologilor, împărații Bizantini. În cele din urmă a sosit şi ziua cea mare, nu trebuia întinsă coarda prea tare şi nu trebuia să treacă prea mult timp, fiindcă nu ar fi fost deloc imposibil ca Iusuf să afle adevărul, ceeace putea avea ca efect să dispară, sau să caute în disperare de cauză să se răzbune pe Bogdan, ucigându-l.

Ambasadorul o pofteşte pe Maria la el, care vine însoțită de Nicola, ca să stabilească un plan de bătaie. Omul ei de afaceri a fost pus în temă, ajutorul său fiind necesar, are multe cunoştiințe, ține la Bogdan ca la propriul său fiu şi pe deasupra nu odată a dat sfaturi bune. Bailul vrea să termine odată cu această poveste, prea s-a băgat mult în afacerea cu Bogdan şi Iusuf, fiindu-i teamă să nu se compromită definitiv în ochii turcilor. Dar mai teamă îi este de dogele Veneției. Nu putea să-şi permită un eşec, când toată viața sa a fost considerat ca un om cinstit, care îşi vede de treabă în interesul țării pe care o reprezintă cu cinste la Înalta Poartă.
- ´´ Vom merge chiar azi la Iusuf şi îi vom spune că a sosit momentul să plece . . . am vorbit cu comandantul unui vas, un oarecare . . . . i-am spus că prințul Bogdan al Moldovei vrea să fugă din țară în mod clandestin, că nu are permisiunea oficială, fiind căutat de autorități . . . i-am promis o sumă frumoasă şi sunt informat pe alte căi că el a anunțat căpitănia portului despre intențiile mele . . . dar, nu mă cunoaşte, ştie doar că sunt un bătrân negustor . . . . deasemenea sunt informat că s-au şi luat toate măsurile pentru prinderea sa în momentul când se va sui pe vas . . . căpitanul preferă să încaseze prima decât banii promişi de mine . . . . a muşcat din momeală şi totul decurge conform planului . . . oficial Bogdan va muri, nu va mai exista ca atare, deci va trebui să-i facem o înmormântare aşa cum se cuvine unui prinț . . . . ei au obiceiul să dea pe cei cei ucid familiei dacă aceştia

sunt de neam mare . . . va trebui să luați cu toții aere de doliu, să plângeți şi să vă văicăriți . . . . este bine aşa şi va scăpa, nu va mai fi căutat . . . ´´
- ´´ Este bun planul, aşa vom face . . . ´´ îl întrerupe Nicola, dar bătrânul ambasador continuă să vorbească.
- ´´ Va trebui să ajungă până în port . . . până în preajma vasului, pentru ca toată lumea să ştie că Bogdan a fost prins . . . căci altfel totul se va disipi în van . . . în fața casei în care stă Iusuf nu sunt de câtva timp iscoditori şi va putea ieşi în voie, va fi însoțit de Iani, va avea cuferele lui Bogdan şi va fi îmbrăcat în hainele sale . . . i-am dat la croit haine noi pe măsura lui, ca acele ale lui Bogdan . . . deci îi vor veni bine . . . Iani să meargă să-l bărbierească şi să-l îmbrace . . . apoi vom merge noi acolo . . Iani trebuie sacrificat spre binele fiului măriei tale´´ Maria tresare auzind ultimele cuvinte, dar nu protestează. Viața lui Bogdan contează mai mult pentru ea decât cea a lui Iani. Este deci tacit de acord cu această mârşăvie; dealtfel şi Nicola este de aceeaşi părere, iar dacă ambasadorul nu ar fi spus-o ar fi făcut-o el.

Spre seară bătrânul Arghir este din nou expediat, uşile blocate şi trecerea prin subterană deschisă. Bogdan a fost între timp pus la curent, dar fără să i se spună că și prietenul său va fi jertfit, apoi cei trei bărbați se strecoară prin îngusta şi întuneacoasa subterană până în casa unde locuieşte haiducul. El fu avertizat să nu se sperie; Iani se află deja la el şi aşteaptă. Nu cunoaşte planul în ansamblu, ştiind că haiducul este sacrificat, dar în ceeace îl priveşte pe el, habar n-are ce s-a pregătit şi nici nu întreabă ce trebuie să facă, considerând misiunea ce i s-a dat ca ceva normal, ca un ajutor dat stăpânului și prietenului său. Reușita depinde de păstrarea strictă a secretului. Iani l-a pus pe haiduc atât de bine la punct, încât cine nu-l cunoaşte prea bine ar fi putut jura că stă în fața lui Bogdan. Iusuf este fericit că în fine a sosit ziua plecării, cele câteva luni cât a stat aici l-au slăbit şi l-au descurajat oarecum. Nu se mai recunoaşte ca temutul şi imbatabilul, omul care se strecura pe unde nu te aşteptai, acuma depinzând de bunăvoința unui bătrân şi al unei femei din foarte înalta societate, tocmai de niște oameni împotriva cărora a luptat, totuşi în fundul sufletului său nu are încredere, simte că ceva nu este în regulă, ceva ce nu merge, dar ce ? I s-a părut curios că Bogdan a venit mereu prin subterană şi niciodată nu a plecat pe uşa din față, aşa cum făcea Iani. A renunțat totuşi să întrebe şi se lasă în voia soartei, ori scapă, ori piere, aceasta este situația în momentul de față şi nu are încotro, o dare înapoi nu mai merge. Când totul este gata și momentul plecării soseşte, el se întoarce către ambasador.
- ´´ Plec ânălțimea voastră . . . vă sunt recunoscător pentru că m-ați ajutat . . . mă cunoaşteți de când am fost copil, ați cunoscut şi pe părinții mei . . . dar să ştiți că dacă m-ați vândut şi voi scăpa, niciunul din cei de față nu va mai avea fericirea de a vedea lumina zilei . . . iar dacă voi pieri din cauza voastră vă blestem să nu mai

aveți fericire de viață . . . tânărul prinț Bogdan să nu aibe parte de ceeace îşi doreşte atâta . . . de scaunul la care râvneşte şi niciodată să nu se bucure de dragostea fetei pe care o va îndrăgi . . . să mergem dară . . ´´ Bătrânul, oarecum emoționat de cele spuse de Iusuf, se întoarce şi pleacă prin catacombă, însoțit de ceilalți. Iani care a căpătat toate instrucțiunile, trebuie să-l ducă în port la un anume vas unde să-l predea cică căpitanului. Aici misiunea sa ia sfârşit, cel puțin aşa i s-a spus. Ambasadorul a plătit foarte gras un ienicer care să-i raporteze imediat tot ce se petrece.

Deci, Bogdan prinț de Moldova, alias Iusuf, însoțit de Iani merge spre port, liniştit, cu speranța că va scăpa și va pleca la Veneția. Iusuf face tot posibilul ca să umble ca Bogdan şi să aibe ținuta sa, doar aşa l-a învățat Iani, care poartă un cufăraş cu mărunțişuri de care haiducul ar fi avut nevoie pe vas, totul pregătit în aşa fel ca să nu se trezească nici cel mai slab dubiu. Iani are inima cât un purice, prea bine nu-şi dă seama cum vor decurge evenimentele, ce s-a pregătit şi ce se va petrece cu el. ªtie doar că acest om este sacrificat în folosul lui Bogdan, că va fi ucis, atâta tot. În fundul sufletului său are cea mai adâncă părere de rău că acest bărbat atât de curajos este tratat în felul acesta, că este indus în eroare şi trimis la moarte. Haiducul îi este simpatic şi i-a mers la inimă, cu toate că vorbeşte aspru şi se poartă brutal, aidoma cum procedează stăpânii cu servitorii, dar îşi dă seama că nu o face din trufie exagerată, ci fiindcă ca şef de bandă trebuia să-şi mențină autoritatea, ceeace în alt fel nu era posibil. Toți foştii săi membri ai bandei nu erau altceva decât niște tâlhari, cari nu știau altceva decât să jefuiască și să ucidă pentru bani, dar cari pentru a fi ținuți în frâu trebuiau tratați cu cea mai mare duritate. Iani se uită din când în când la Iusuf şi se gândeşte că un singur cuvânt al său l-ar salva, că în fond ar putea profita să capete drept recompensă o sumă frumuşică, chiar cu mult mai mare decât cea pe care i-a promis-o Doamnei Maria prin care şi-a cumpărat nu libertatea ci moartea, dar cuvântul este cuvânt şi nu putea să-l calce sub nici o formă, chiar dacă totul ar fi fost în dezavantajul său.

După ce au mers prin ulițe mai întunecoase, ajung în fine în port. Aici este forfotă mare. Mii de oameni merg de colo până colo, hamalii descarcă vasele, alții le încarcă, cărucioare sunt împinse spre docurile din lemn şi totul pare în continuă mişcare. La un moment dat de la un vas vine spre ei un marinar care se adresează haiducului.
- ´´ Mărite stăpâne . . . sunteți măria sa Bogdan . . . ? ´´ Iusuf îl măsoară din cap până în picioare şi răspunde.
- ´´ Da, eu sunt ´´ nimica nu trădează că ar fi ceva nefiresc în comportamentul celui care le-a ieşit în cale. Nicăieri nu se văd ieniceri şi nici paznici ai portului,

aşa că nu are dece să se teamă. Dealtfel aici se ştie că Bogdan va pleca şi nu haiducul Iusuf, gândeşte el şi-şi face curaj

. - ´´ Vă rog să mă urmaţi . . . ´´ spune omul arătând cu mâna spre un vas cu pânzele ridicate, gata de plecare. Cei doi îl urmează, dar Iani ezită fiindcă nu ştie ce să facă, să se retragă sau să meargă ? dar nu are ,mult timp de gândit şi se hotăreşte să-l urmeze până la vas. Iusuf înaintează precaut, se uită în toate părţile şi nu vede nimica, dar când ajunge în dreptul scării vrând să pună piciorul pe prima treaptă se pomeneşte înconjurat de o mulţime de ieniceri, cari au apărut ca din pământ de peste tot şi-l imobilizează.

- ´´ Sunt prinţul Bogdan al Moldovei . . . ´´ spune Iusuf sigur de el, fără să facă vreun gest de apărare. Este hotărât să-şi joace rolul până la capăt, dar nu este lăsat să vorbească, simte o lovitură puternică în moalele capului şi cade jos. Ienicerii îl leagă repede, înainte să se facă prea mult zgomot în port şi-l duc într-un cărucior, special pregătit pentru asta, la căpitănia portului. Iani îi urmează cu inima cât un purice. Oare este şi el arestat ? Este încadrat între doi ieniceri care nu prea au aerul că-l păzesc, ceeace îl mai linişteşte. Ajunşi la destinaţie Iusuf este cărat într-o celulă special amenajată pentru cei ce aveau de gând să fugă prin port şi azvârlit înăuntru. Iani nu are timp să reflecteze fiindcă se simte impins pe la spate, căzând şi el în celulă, lovindu-se cu capul de marginea pricului. Iusuf are capul rănit de lovitură, sângele îi curge şiroaie peste obraz. Nu poate să se mişte, geme doar din când în când. Iani se ridică şi priveşte în jur, este îngrozit, se uită la haiduc şi nu-i vine să crează că acest om atât de temut, zace acuma fără conştiinţă în mijlocul unei celule murdare. Deodată se gândeşte că odată îşi va reveni şi o groază cumplită îl cuprinde; dacă îl va vedea îşi va da seama ce s-a petrecut cu el şi îl va omorâ. Cuprins de teamă merge maşinal la gratii şi strigă după un paznic, dar degeaba. De spaimă începe să strice ca din gură de şarpe; numai atunci un bărbat înalt, îmbrăcat sumar din cauza căldurii de aici, se propie de gratii, se uită la el şi îi spune ceva pe turceşte, ceeace el nu înţelege. De frică continuă să urle, vrând să explice că Iusuf îl va omorâ când se va trezi. Dar paznicul deschide tacticos gratiile, intră şi-l ia la bătaie, cu atâta sălbăticie încât cade leşinat. Sângele îi curge pe nas şi din urechi, simte dureri atroce în piept şi în pântece, iar când deschide ochii dă iar de Iusuf care zace în acelaş loc. A fost atât de tare lovit la cap că încă nu şi-a revenit. Sângele i s-a închegat pe obraz, pe păr, pe gât şi pe piept, dându-i un aspect hidos. La un moment dat se aud paşi pe coridor şi mai mulţi ieniceri masivi îşi fac apariţia, unul deschide zgomotos gratiile, ceeace face ca zgomotul lanţurilor trase să sune lugubru în urechile lui Iani, care se uită uluit la cele ce se petrec. Devenise apatic, nu-l mai interesează nimica. Mai întâi intră ienicerul care l-a bătut, merge la Iusuf care deabea acuma începe să se mişte. Spaima lui Iani revine şi începe să ţipe ca scos din minţi.

- ´´ Luați-mă de aici . . . luați-mă de aici . . . mă omoară . . . mă omoară . . . el este . . . ´´ dar nu termină să spună fiindcă se simte înfăşcat şi târât afară. Pe Iusuf îl iau iau pe sus şi peste câteva minute amândoi sunt azvârliți într-un fel de car închis, cu paie pe jos. Jusuf geme şi se vaită ținându-se de cap. Are un aspect jalnic, ochii injectați, dar nu-şi dă încă seama ce se petrecuse cu el. Fusese lovit cu o bâtă în moalele capului atât de puternic, că altul ar fi decedat pe loc, numai tăria oaselor sale îl mai țin în viață. Căruța păzită de o mulțime de ieniceri merge direct la întunecoasa închisoare Edi Cülé, de unde foarte puțini au mai ieşit vii sau întregi. Pe timpuri fusese închis aici şi tatăl lui Bogdan, chiar de două ori, dar prin intervențiile și cunoştiințele vajnicei Doamne Kiajna a fost salvat de fiecare dată, plătindu-se sume mari. Iusuf şi Iani sunt luați pe sus şi vârâți în două celule separate, spre marea satisfacție a lui Iani, care este mai mult mort decât viu, în primul rând din cauza loviturilor primite şi în al doilea rând din cauza spaimei de care este cuprins, nu numai de frica lui Iusuf ci mai mult de intreaga pățanie. Târziu noaptea, haiducul îşi revine de tot. Se aşează cu greutate pe pat, este slăbit din cauza sângelui pierdut şi se gândeşte că a făcut probabil o greşală, sau a fost trădat. Va trebui să aștepte până dimineața când va fi dus la interogatoriu. ªtie unde se află. Se urcă sus pe cele două scânduri care servesc drept pat și observă că de aici nu se poate vedea Bosforul. Se dă jos şi-şi face un plan de evadare, dar mai întâi va juca rolul şi va spune fără ezitare, sus şi tare, că este Bogdan şi dacă nu-l vor crede va încerca să evadeze, temerar este.

Imediat după plecarea lui Iusuf și a lui Iani revine Bogdan la palat, însă Maria îl ia de mână şi îi porunceşte să se întoarcă de unde a venit. Ambasadorul merge în salon, iar Maria cu Bogdan se târesc din nou prin subterană. Camera este răvăşită, toate aruncate prin colțuri, dar Mariei nu-i pasă de asta, este acuma preocupată de salvarea fiului ei.
- ´´ Ai să stai un timp aici, vei aştepta până te vom scoate, eu îți voi aduce de mâncare și de tot ce vei avea nevoie . . . nimeni nu trebuie să afle că ești aici . . . nici măcar bătrânul servitor . . . am să-i spun că ai plecat, că te-au arestat, apoi toată lumea va şti că te-au ucis . . . trebuie acționat repede şi fără greşeli . . . . am să rup orice legătură cu palatul, iar când totul va fi pus la punct vei pleca la Veneția la Despina, sora ta . . . vei putea merge la Padova ca să asişti la prelegerile profesorilor . . . să laşi părul să crească . . . vei pleca de aici ca pajul ambasadorului . . . ´´ dar Bogdan nu mai ascultă, gândul fiindu-i la Iani, nu ştie nimica de el și-i pare rău că nu-l are alături în aceste momente grele.
- ´´ Iani unde este mamă . . . ? . . a mers cu Iusuf . . .? ´´ întreabă el, dar Maria se supără.

- ´´ La Iani te gândeşti acuma . . .? . . . . lasă-l în pace şi fă aşa cum îți spun eu . . . da, îl duce pe tâlhar în port . . vine el, fi sigur . . lasă-l . . . ce vrei, să te spânzure . ? . . Doamne fereşte . ´´ Bogdan nu se dă bătut şi insistă.

- ´´ Bine, ştiu . . . n-o să mă las spânzurat . . . dar vreau să ştiu ce se petrece cu el . . în afară de el nu mă îngrijeşte nimeni . . . numai el poate veni aici fără să atragă atenția . . . numai el ştie tot . . . mamă . . . ´´ la această remarcă Maria se sperie. Într-adevăr, numai el ştie totul şi asta nu este bine, este singurul în afară de ei care ştie ce i s-a pregătit tâlharului şi dacă a căzut în mâinile turcilor alături de Iusuf ? nu cumva va dezvălui adevărata identitte al acestuia numai ca să scape ? Iar dacă Iusuf va zbiera la sfârşit că este Iusuf, poate nu-l vor crede, dar dacă Iani va atesta și va povesti totul, atunci va fi sfârșitul și degeaba s-au pregătit toate cu atâta trudă. Maria nu mai răspunde fiului ei şi contrar celor aranjate merge direct la palat, prin uşa din față. Vrea să vorbească cu bailul despre această problemă, ce i-a fost sugerată de întrebarea lui Bogdan. Bătrânul se află singur în salon, este mulțumit de reuşită, ienicerul plătit l-a informat imediat despre arestarea falsului Bogdan şi a lui Iani. Repede ca fulgerul s-a răspândit vestea că prințul Bogdan de Moldova a fost arestat şi încarcerat la Edi Cülé, unde probabil că va fi ucis în cel mai scurt timp. Sinan Paşa a transmis încă de mai mult timp că dacă va fi prins, să fie spânzurat în piață, fără să se mai aştepte consimțământul său, adică condamnarea la moarte fusese deja semnată.

- ´´ Dar dacă Iani va vorbi . . . trebuie neapărat acționat . . trebuie suprimat încă înainte ca pericolul să devină iminent . . . nu trebuie să le lăsăm timpul să-l interogheze . . . acționați cât mai repede . . . ´´ îl sfătuieşte Maria pe bătrânul ambasador. Dacă adevărul ar fi ieșit la iveală i-ar fi tăiat orice posibilitate de a mai fi ambasador, şi nu numai atâta, ar fi fost schimbat imediat şi mai mult ca sigur predat turcilor, ceeace ar echivala cu o condamnare la moarte ruşinoasă. Deci băiatul trebuie sacrificat imediat. Cheamă deci pe Arghir şi-l trimite urgent la un om de încredere, care de multe ori i-a aranjat diplomatului fel de fel de probleme mai delicate; este scump dar sigur. Nu trecură nici două ore că omul a şi apărut. Este un turc la cincizeci de ani, complet chel, cu o piele măslinie, un uriaș aproape, cu o putere herculană. În tinerețea sa a fost mult timp hamal în port. Maria a cerut să fie de față la discuție. Când intră se aşează în genunchi în fața bailului şi al Mariei aşteptând ordinele. Arghir este expediat, uşa salonului încuiată, după ce sunt odăile alăturate cercetate să nu fie cineva care să asculte, treabă ce o face Maria personal.

- ´´ Kamal . . . vei merge imediat la Edi Cülé și vei termina cu Iani . . . îl ști pe băiatul acela care l-a servit pe prințul Bogdan . . . . azi dimineață a fost dus acolo cu săracul prinț şi ne este teamă ca nu cumva să vorbească ceva ce i-ar dăuna stăpânului său . . . ´´ Turcul priveşte un timp la cei doi din fața sa, de parcă ar fi vrut să ghicească gândurile lor şi spune.

- ´´ Este foarte greu de intrat acolo, stăpâne . . . trebuie mult, da, mult . . . ´´ şi se uită din nou la ei ca să vadă efectul vorbelor sale.
- ´´ Plătesc oricât . . . îți dau zece mii de galbeni . . . aspri din aur . . .´´ auzind de de ce sumă este vorba, Kemal se ridică în picioare, nu stă pe gânduri şi spune.
- ´´ S-a făcut stăpâne . . . . da ştiți . . . este greu, da . . . banii înainte . . . cunosc un paznic şef şi trebuie să-i dau trei mii lui . . . fără asta nu se poate . . . . ´´ bailul face un semn Mariei care pleacă să aducă aurul luat de la Iusuf. Merge la Bogdan, desface un scrin cu secret, pe care nici fiul ei nu-l ştie şi scoate de acolo punga din piele adusă de Iani de la haiduc. Ia o față de pernă în care varsă o parte din conținut, pune sacul la loc şi cară restul în salon. Nu mai numără, fiind sigură că este mai mult, dar se merită, viața fiului ei valorează mai mult. Ambasadorul ia fața de pernă grea din mâinile Mariei şi o azvârle turcului la picioare. Acesta o ia, fără să se sinchisească să mai numere şi dispare cum a venit.
- ´´ Mâine să vi să raportezi . . .´´ îi strigă bătrânul. Kemal mai face un gest din mână în semn de aprobare.
Turcul trece mai întâi pe la el acasă, depune banii din care numără cincisute de aspri din aur pe care îi ia cu el şi merge direct la închisoare. Banii sunt dați unui paznic şef care îi primeşte cu plăcere şi chiar în seara ceea Iani fu găsit de ceilalți paznici strangulat în celula sa, care se află chiar alături de cea a lui Iusuf. Dimineața în zori bailul este vizitat de Kemal, care îi aduce vestea. Deci totul este salvat, acuma va urma uciderea oficială a lui Iusuf, alias Bogdan şi calea va fi liberă. După aflarea execuției merge la Bogdan în cameră, deschide secretarul, ia sacul cu restul galbenilor şi îl duce la el în domitor. Nu strică să-i aibe, o să dea şi Mariei ceva, doar a muncit pentu ei, a făcut planul cu salvarea lui Bogdan pe socoteala a două crime. Cu acest gând se arată mulțumit.

A doua zi spre prânz, Maria fu şi ea informată de cele petrecute; se îmbracă în negru, îşi ia un aer disperat şi porneşte spre căsuța unde se ascunde fiul ei, unde a stat şi Iusuf.
- ´´ Nenorocire mare . . . vai săracul băiat . . . pe Iusuf l-au arestat . . . peste Iani care voia să fugă a căzut un balot în port în timp ce se lupta cu un ienicer şi a murit pe loc . . . sărmanul băiat . .´´ Bogdan o crede, că doar mama sa nu l-a mințit niciodată, şi o tristețe cumplită îl cuprinde. Nu întreabă mai mult, fiindcă altceva nu-l interesează; ştie că nu va putea merge la înmormântare şi se resemnează. Nici nu bănuieşte ce mârşăvii s-au pus la cale pentru ca el să fie salvat. Două persoane trebuiau să-şi piardă viața ca el să şi-o păstreze. Iani i-a dăruit-o pe a sa fără să ştie.

În acest timp Iusuf fu dus la interogatoriu unde susținu sus şi tare că el este prințul Bogdan al Moldovei şi că nu înțelege dece a fost arestat. Atâta voiră anchetatorii,

această destăinuire, că în fond pe prinț l-au căutat. Nu au mai făcut nimica şi l-au trimis înapoi în celulă, el fiind sigur că va fi eliberat în urma celor declarate şi-şi face planuri. Spre dimineață se prezintă la Edi Cülé Doamna Maria îndurerată, îmbrăcată în negru, plângând că fiul ei a fost arestat cerând să aibe o întrevedere cu el. Are o hârtie de la vizirul Ferhat, la care fusese în audiență ca să reclame aşa zisa arestare. Acesta nici nu voi să audă să intervină pentru eliberarea lui şi se purtă destul de aspru cu ea. Totuşi în amintirea banilor primiți i-a dat o hârtie către comandantul închisorii să fie lăsată să-şi vadă aşa zisul fiu, singură, neasistată de vreun ienicer. La vederea ei, Iusuf prinde curaj, crede că va fi în fine scos, că o să se vadă că s-a făcut o greşală, dar din păcate este în spatele unor gratii duble, aşa cum sunt duşi deținuții condanmnați la moarte, să vorbească cu familiile lor. El ştie asta, dar nu-şi poate închipui că i s-a pregătit un asemenea sfârşit.
- ´´ Am venit să te scot Iusuf . . nu-ți pierde firea, totul merge bine . . . am vorbit cu un alt comandant de vas şi mâine vei fi în drum spre Veneția . . . mai sunt unele formalități de îndeplinit ca să ieşi de aici . . . să nu cumva să spui cine eşti . . . . ține-te tare . . . susține că eşti Bogdan că altfel mă încurci şi pe mine . . . deci, fi atent ce faci şi ce zici . . . ´´ îi spune ea la urmă şi pleacă fericită că planul îşi urmează calea. Spusele ei îl liniştesc și merge în celula lui în certitudinea că mâine va ieşi, putând pleca în linişte. A mai trecut el prin asemenea primejdii şi a scăpat. Toată ziua se plimbă prin celulă iar seara se culcă cu gândul că peste câteva zile va fi la Veneția şi totul se va termina cu bine. Dimineața, încă înainte de răsăritul soarelui este scos din celulă şi mutat în alta mai mică şi mai curată, fără pat. Aici i se dă o mâncare mai bună, este lăsat să tragă dintr-o narghilé şi în cele din urmă scos în curte. În orice caz mascarada îl cam plictiseşte și-l face în acelaş timp curios. Dece să-l elibereze în felul acesta ceremonios ? Dece acest cortegiue de formalități ? când este atât de simplu să i se deschidă porțile şi să fie lăsat să plece ? Dar, nu întreabă nimica de teamă să nu încurce ceva, este mai bine să tacă, să nu arate că-i este teamă. Dealtfel şi paznicii care fac această treabă sunt cât se poate de mirați de calmul şi liniştea acestui condamnat la moarte. Pentru ei el este prințul Bogdan și niciunul nu are vreo îndoială în această privință; totuși nu întreabă nimica şi-şi urmează pregătirile cu meticulozitate. Spre ora nouă este scos din curte şi urcat într-un car, însă de data asta legat în lanțuri groase de un par. Abea acuma îşi dă seama ce se petrece cu el. Începe să strige din nou că este prințul Bogdan, că a fost confundat cu un altul, dar oamenii care îl acompaniază râd, fiindcă ştiu că el este pirnțul Bogdan, nepricepând dece spune el mereu asta, oare ce dorește să obțină ? În timp ce carul înaintează prin mulțimea care s-a strâns, aflând că va avea loc o execuție de om de seamă, un prinț din Moldova, Iusuf strigă cât îl țin plămânii, dar de data asta spunându-şi adevărata identitate.
- ´´ Eu sunt Iusuf . . . eu sunt Iusuf . . . duceți-mă la palat . . . să nu vă atingeți de mine năpârcilor . . ´´ dar nimeni nu-l mai aude din cauza zgomotului din jur.

Oamnii urmează carul ca să asite la un spectacol care are loc destul de des la Constantinopole. Mulți o fac din amuzament şi nu interesa cine atârnă de frânghie, totul fiind să ia parte la spectacol. Iusuf cade într-o parte, sfârşit de atâta zbucium, nu mai vede nici o speranță. A fost deci trădat, da, da, l-au trădat, l-au predat autorităților ca să ia premiul, dar dece l-au pus să spună că este prințul Bogdan ? ªi deodată adevărul îşi face loc ca un fulger în mintea sa. Nu mai este nimica de făcut, sfârşitul este aproape, îşi dă seama că oricât ar spune că este Iusuf tot nu va fi crezut. Măcar dacă ar fi fost Iani ca să ateste cine este, dar unde este ? nu-l vede printre oameni. În mintea sa se perindă fel de fel de întrebări, îşi face în acest scurt timp care i-a mai rămas fel de fel de planuri, cum să facă să-i convingă că el este Iusuf şi nu Bogsdan. În piață s-au adunat mii de oameni. Carul odată ajuns acolo, este dezlegat și dat jos. În mijlocul pieții tronează o spânzurătoare înaltă de care atârnă o frânghie. Iusuf fu dezlegat de pe par, dar fiind foarte puternic reuşeşte la un moment dat să se desprindă şi să fugă, în zbieretele femeilor şi bărbaților prezenți. Vrea să țipe că el este Iusuf, haiducul care i-a ajutat pe cei săraci, dar nici un sunet nu iese din gâtlejul său. Este prins de mai mulți ieniceri, lovit peste cap şi târât spre eşafod, suit sus, i se leagă mâinile la spate şi i se pune o glugă neagră peste cap, apoi simte frânghia de gât și totul devine negru în fața ochilor săi. Corpul său atârnă de frânghie şi se bălăngăne încă. Odată spectacolul terminat, fiecare merge spre casa sa şi totul intră în normal. De departe o femeie îmbrăcată în negru, şi doi bărbați mai în vârstă au urmărit scena. Este Maria, Nicola şi ambasadorul. Când totul ia sfârşit, se întorc şi pleacă mulțumiți, dar Maria merge la Edi Cülé, îşi răvăşeşte părul şi intră cu un aer trist. Cere să i se dea corpul fiului ei care tocmai fusese spânzurat, contra unei pungute destul de mari cu galbeni. I se permite să-l ia, dar nu înainte de a doua zi de dimineață.

A doua zi sosesc oamenii tocmiți, printre care şi unii care l-au cunoscut pe Bogdan, special aduşi, ca la o adică să povestească că au ajutat la scoaterea corpului de pe spânzurătoare, care este dus la o bisericuță ortodoxă din capitala imperiului și culcat pe catafalc. Doi preoți oficiază o slujbă pentru cel mort, care de fapt era musulman şi a doua zi de dimineață are loc înmormântarea prințului Bogdan al Moldovei, în micul cimitir la marginea Contantinopolului. Maria a plâns mult în tot acest timp, Nicola şi-a frânt mâinile de durere, dar ambasadorul nu a venit ca să nu dea de bănuit că l-ar fi ascuns un timp.

Adevăratul Bogdan doarme încă în acest timp liniștit în ascunzătoarea sa. Totul este ca să se procedeze acuma la repezeală, nu este timp de pierdut cu fel de fel de planuri. Secretul este deplin, mai ales că dispăruse şi Iani. Maria îi duce fiului ei zilnic mâncare, îngrijindu-l ca o adevărată mamă. Ambasadorul scrise încă mai de mult la Veneția, obținând permisiunea să se prezinte în fața dogelui cu diferite

treburi de stat. Vrea să-l facă pe Bogdan paj şi în felul acesta să-l scoată în fine din ţară. Părul lui Bogdan crescuse în ultimul timp, mai slăbise şi-şi lăsase mustaţă, fiind de nerecunocut, chiar dacă ar fi fost văzut de cei care îl cunosc mai bine. Totuşi este bine să nu se arate deocamdată. Astfel soseşte ziua plecării. Dogele a trimis un vas pentru ambasador, care a sosit în port. Bogdan este din nou deghizat, i se unge faţa cu ceva care să i-o facă mai închisă la culoare, îmbracă un costm de servitor şi este numit Christios, numele unui grec care a existat într-adevăr şi a fost paj la o altă ambasadă. Tot Kemal a fost acela care a găsit actele acestui grec tânăr a cărui identitate i-a fost dată lui Bogdan, bineînţeles în contra unei sume frumuşele. Plecarea are loc dis de dimineaţă când uliţele sunt încă puţin ciculate. Bogdan este dus la palat şi aşteaptă în bucătărie. Numai Arghir mai servşte pe stăpâni. Când apare Bogdan se uită curios la el, dar nu-l recunoaşte, are părul lung, o mustaţă îndoită în sus, ca turcii şi poartă haine uzate. Când se iese din palat, servitorimea mai doarme şi numai Arghir îşi însoţeşte stăpânul până la colţ. După un mers destul de forţat ajung în fine în port. După ce hârtiile sunt cercetate şi găsite în regulă întreg grupul se suie pe vas. Bogdan este trist, ar fi vrut să aibe în aceste ore de plecare pe Iani lângă el, să vorbească cu el, să se sfătuiască, aşa cum a făcut în ultimul timp. Moartea lui l-a durut mult, dar mama sa nu l-a lăsat să meargă la mormântuli, fiindcă el nici nu exista. Corpul lui fu aruncat într-o groapă comună a închisorii unde urma celor ucişi dispare pe vecie. Aceşti oameni pur şi simplu n-au existat.

Peste două zile vasul intră în portul Veneţia. Bogdan nu-şi schimbă înfăţişarea până ajunge la palatul sorei sale Despina Zane, soţia lui Giovanni, nepotul ambasadorului, care l-a ascuns atâta timp. În fine a scăpat, nu mai este în pericol, poate circula unde voieşte, să vorbească cu oamenii din jur, în fine liber. Sinan Paşa a fost şi el informat despre executarea aşa zisului prinţ Bogdan al Moldovei şi era mulţumit că ordinele sale au fost executate întocmai. Toată lumea s-a felicitat, dar nimeni nu pricepe unde a dispărut fără urme acest temut haiduc pe nume Iusuf, dece n-a mai apărut şi încetul cu încetul fu uitat.

Despina nu-şi recunoaşte fratele şi plânge când acesta îşi scoate deghizarea. Maria plânge şi ea de bucurie când povesteşte toate evenimentele fiicei ei, chiar şi mârşăvia cu Iusuf pe care cu toţii o găsesc genială, o tempora o mores. Însă în sufletul lui Bogdan s-a instalat tristeţea, nu mai iese din casă ca odinioară, se plimbă toată ziua prin grădinile palatului surorii sale şi refuză să vadă pe foştii săi prieteni. Devenise singuratec şi orice încercare de a-l înveseli se dovedi zadarnică. Este un om sufleteşte simplu, nu i-au plăcut niciodată încurcăturile, de care a avut din plin parte, nu-i plac situaţiile înalte, voind să fie lăsat în pace, să-şi ducă viaţa aşa cum va voi, să iubească o fată care să-i fie soţie, să fie înconjurat de copii.

Crimele şi ororile nu-i plac, fuge de ele cât poate, dar şi de aşa ceva a avut parte în ultimii ani. Dar, Maria nu-l mai dădăceşte, îl lasă în pace, nu forțează nota, fiind sigură că îşi va reveni. Doar trebuie să-l vadă domn.

Capitolul 7

Veneția

Veneția străluceşte la acest sfârşit de veac al 16-lea. Republica are legături comerciale cu aproape toată lumea cunoscută, aduce mirodenii din țări îndepărtate

şi necunoscute, negustorii au ajuns până în locuri despre care se vorbeau fel de fel de poveşti fantastice. În mintea oamenilor mai răsună încă povestirile lui Marco Polo care cu trei sute de ani în urmă a călătorit prin meleaguri ce în concepția tuturor se aflau dincolo de ceva, de un loc inaccesibil celor mulți, unde stăpâneau împărați bizari cu cozi pe cap, călări pe cai mici şi iuți, extrem de cruzi. Unii spuneau, cei ce se considerau mai învățați, că aceste ținutri se aflǎ spre granița unde pământul se sfârşeşte, acolo unde cazi în abisul fără sfârşit, dar pentru oamenii practici acele locuri erau bune pentru comerț, pentru câştigat şi strâns averi fără seamăn, negustori ce au dus Veneția pe culmile cele mai înalte, construind una din flotele cele mai mari şi frumoase ale timpului. Iar pentru a-şi păstra prosperitatea, având în vedere vecinătatea cu Imepriul Ottoman, venețienii s-au aliat cu ei, le cântau oarecum în strună, căutând să evite orice conflicte care ar fi putut să le taie căile de comerț pe mare. Turcii la rândul lor se poartă destul de bine cu oricine venea din partea dogelui, în general cu oricine venea de la Veneția. Un cuvânt bun pus pe lângă cei mari de către conducătorii republicei, sau o scriasoare de recomandare nu era de lepădat, atunci când era vorba de scaunul uneia din țările de dincolo de Dunăre, cum erau numite aici voevodatele Valahia şi Moldova. Pe aici s-au scurs spre Constantinopole mai toți cei car au cerut acest tron şi cu puțin timp înainte să sosească Bogdan cu mama sa aici, trecu Petru cel denumit Cercel, care fu azvârlit mai târziu de turci în Bosfor. Acuma însă, de când cu tulburările cu Mihai, Veneția nu se poate amesteca şi nici nu o face ştiind că orice propuneri de numiri de voevozi i-ar irita pe turci.

Afacerile merg strună, banii curg în buzunarele celor ce se ocupă cu comerțul sau diverse afaceri. Ginerele Mariei Paleologu, Giovanni Zane, bancherul, se îmbogățeşte pe zi ce trece, mai ales din comerțul pe care îl face cu turcii. Este unul din furnizorii palatului imperial şi principalul om de încredere a lui Ferhat vizirul, al doilea om al imperiului după Sinan Paşa, acuma bătrân, bolnav şi dezamăgit de eşecurile suferite în intenția sa de a-l pedepsi pe Mihai al Valahiei. De curând murise și Amurat al III-lea, iar fiul său Mahomedal III-lea îl urmă și scurt timp după asta Sinan Paşa, bătrân şi bolnav, fu depus şi în locul său numit ca mare vizir Lalá Muhammad, discipolul său. Astfel se schimbă situația lui Bogdan radical, după căderea duşmanului său Sinan Paşa şi pentru o serie întreagă din oamenii săi, aşa cum se întâmplă în toate timpurile când o personalitate cade de pe piedestalul său. Aceste mişcări estompează aproape vinile ce s-au adus fiului Doamnei Maria. Singurul care s-a menținut și cunoaște bine situația este Ferhat, care însă nu l-a acuzat niciodată. Numai frica și teama față de Sinan Pașa l-a determinat să nu-l ajute. Dealtfel în 1591, când, pentru un scurt timp Sinan era cât p-aci să-şi piardă situația, Ferhat i-a luat locul şi nici atunci nu a făcut ceva fără ştirea acestuia, iar în 1593 când Sinan reveni, Ferhat nu fu înlocuit, ci din contra, îşi consolidă

situația şi poziția. Acuma este încă destul de bine văzut, având în vedere că Lalá Muhammad este unul din discipolii lui Sinan Paşa şi deci prieten cu Ferhat.

În afară de aceste veşti din interiorul imperiului, Maria fu informată şi despre situația dezastroasă a turcilor față de acel Mihai al Valahiei, care cu câțiva ani în urmă era cât p-aci să-l prindă pe Bogdan şi să-l spânzure, totuşi bucuria ei este mare că în fine cel mai mare duşman al ei şi al fiului ei a căzut şi nu mai este la putere şi acesta este Sinan Paşa. Faptul acesta îi dă noi puteri şi se hotăreşte să reia lupta, căci niciodată nu i-a ieşit din cap acea idee fixă de a-şi vedea fiul pe unul din tronurile româneşti, fie ce o fi, chiar cu riscul vieții lor. Dealtfel ea n-a fost singura mamă în istorie care s-a luptat pentru un tron pentru fiul ei. După ce-şi instalează fiul la Veneția, pleacă imediat la Constantinopole, unde se instalează în vila închiriată, împreună cu Nicola, care de foarte mulți ani nu a mai părăsit-o, servindu-i cu credință, poate mai mult, numai ei ştiu asta. Bineînțeles că Maria tot în doliu umblă şi în primele luni merge chiar la cimitirul unde lumea ştia că fusese înmormântat Bogdan. Este mai bine să nu-şi dea de la început planurile pe față. Duşmani sunt mulți şi pretendenții mişună pe sălile palatului imperial pe lângă noii viziri, fiecare cu ai lui.

Între timp Bogdan se reface, stă la sora lui Despina, se plimbă zilnic prin imensele grădini şi rareori iese în oraş. Pe foştii lui prieteni îi vede rar, este încă trist din cauza durerii pierderii bunului său prieten. Nici acuma n-a aflat adevărul, cum niciodată nu-l va afla gol, goluț. Până la urmă va bănui el ceva dar niciodată nu i se va spune ce s-a petrecut cu adevărat; dealtfel nici nu-l mai interesează aceasta, fiindcă nu-şi închipuie ca mama lui să fie cea care a avut principala contribuție la moartea singurului prieten adevărat al său. Moartea lui Iani l-a întristat, acestui tânăr care în fond s-a sacrificat pentru el, fără voia sa şi se merita să fie trist. Dar, aşa cum este viața, timpul se aşterne peste noi, aşa şi peste amintiri, care nici ele nu au o soartă mai bună în fața necruțătorului timp, care acționează ca un imens burete, şterge amănuntele şi scoate la iveală numai esențialul, numai firul conducător al faptelor, dezbrăcându-le de înfloriturile ce au apărut pe parcurs. Îi revine deci, încetul cu încetul, voința de a trăi, de a se distra, de a place femeilor, ceeace era normal. Este acuma un bărbat în toată puterea cuvântului, peste douăzeci şi şase de ani, a trecut prin multe încercări şi pericole, având acuma pretenția că a înțeles ceva de la viață. Vrea să iubească, să fie iuebit şi ce este mai important, doreşte să fie lăsat în pace cu acea poveste, veşnică, a suirii pe tronul tatălui său, acea idee a mumă-si care îl înebuneşte. ªtie că ea pleacă la Constantinopole tocmai pentru asta, deci va trebui din nou să înfrunte pe cei de acolo, să li se închine şi să suporte fel de fel de insulte şi afronturi, fără a avea nici cea mai mică posibilitate de a riposta. Auzise de eroismele acelui Mihai, care nu

cu mult în urmă voia să-l spânzure, fiindcă a încercat să-i ia locul cu ajutorul unei puteri duşmane ţării, şi-l bucură că s-a găsit cineva care să le stea turcilor deacurmezişul. Îl felicită în sinea sa pentru fiecare victorie împotriva trupelor ottomane şi mai ales că acel hain de Sinan Paşa nu a reuşit niciodată să-şi vadă visul cu ochii, aducerea lui Mihai în capitală şi decapitarea sa, ceeace dealtfel au făcut alţii, nu pentru a-i ajuta pe turci ci pentru a împiedica să unească ceeace era firesc să fie unit, un popor şi o naţiune, sub o conducere puternică care ar fi schimbat soarta Europei dacă ar fi reuşit şi poate i-ar fi aruncat pe turci dincolo în Asia Mică. Bogdan nu i-a spus niciodată mamei lui ce gândeşte în această privinţă, ştiind că ea îl urăşte pe Mihai, în primul rând că-i stă în cale şi în al doilea rând fiindcă era cât p-aci să-i omoare fiul.

ªi astfel zilele se scurg una după alta. Bogdan prinde puteri, îşi regăseşte în cele din urmă prietenii, merge cu ei la Padova unde cu ani în urmă audie cursurile universităţii şi aceasta începe din nou să-i facă plăcere. Merge în diverse locuri de distracţii unde se poate bea şi dansa, cu femei de prin partea locului. Nu-i pasă că este considerat ca prinţ, nu, pe el nu-l interesează asta, el îi împarte pe oameni în buni sau răi, atâta și viața i-a arătat-o doar cu soarta acestui biet de Iani, băiat de jos care şi-a dat viaţa pentru ca el să şi-o poată păstra. Aceste păreri ale sale nu sunt împărtăşite de cei pe care îi frecventează, ştiind că trăieşte într-o societate în care numai naşterea contează, unde restul oamenilor nu sunt buni decât pentru a-i servi pe cei ce se trag din aleşi şi mai ales bogaţi. Este bine să trăiască totuşi în pace cu ei, nu avea nici un sens să-i înfrunte, să-i facă să-l urască din nou, nu, numai pacea și bunăstarea îl bucură și din acest punct de vedere este împăcat cu sine însuşi. Firea lui nu-i permite să fie un luptător pentru dreptate şi libertate, el fiind unul care a trăit după principiul, lasă-mă să te las, dar mai mult lasă-mă. Nu voia şi nu avea interesul să piardă situaţia, dar nici nu vrea să aspire la alta mai ridicată. Aşa cum este îi place şi-i este de ajuns. Are bani, se distrează, are unde sta mai mult decât comod şi huzurul îl bucură. Nu-i place să se scoale de dimineață, să muncească pentru a câştiga o bucăţică de pâine şi nici să fie lipsit de serviciile celor mici, care trebuie să muncească pentru a trăi, nu a trăi pentru a munci. Dar, în mintea sa toate acestea se contrazic, neavând prea mult timp să reflecteze la aşa ceva.

Viaţa îşi urmează deci cursul, petrecerile se ţin lanţ de la un timp în casa Despinei Zane sora sa, toţi marii patricieni ai republicei vin cu soţiile lor în toalete strălucitoare. Veneţia este bogată, mai bine zis pătura conducătoare a Veneţiei, imensele palate de pe Canal Grande sunt veşnic luminate agiorno de mii de lumânări, se dansează, se face modă, femeile poartă bijuterii de aur, briliante, smaragde şi multe pietre preţioase, fiecare valorând atâta cât câştigă un om de

rând o viață întreagă, ba unele chiar în mai multe vieți. Pe Bogdan îl distrează aceste primiri la sora sa, îndrăgeşte frumoasele fete ale patricienilor care vin. El fiind un băiat chipeş şi cu titlul pe care îl poartă este adulat de ele. În felul acesta se estompează încetul cu încetul trecutul din mintea sa, alți prieteni intră în viața sa şi încetul cu încetul devine acel care a fost. Numai faptul că mama sa se află la Constantinopole unde încearcă să-l facă domn, nu-i place deloc, dar se mai linişteşte la gândul că a încercat de atâtea ori fără rezultat, ceeace îi dă curaj că va scăpa de pacostea asta. Ba de multe ori se gândeşte că iemnsele sume cheltuite ca peşcheş intră în buzunarele celor mari pe degeaba şi consideră că ar fi fost poate mai bine cu ele să ducă aici la Veneția un trai corespunzător rangului său, nu să stea pe spinarea familiei Zane, chiar dacă Despina este sora sa. Nimeni nu poate contesta că tatăl său a domnit, că este deci fiu de prinț domnitor, atâta după tată cât şi după mamă şi deci îşi putea apropia titlul putând uza de el fără nici o teamă, ce dealtfel şi face, dar nici mama sa şi nici cumnatul său nu gândesc aşa, ei vrând cu tot dinadinsul să-l vadă pe unul din scaunele domneşti din Valahia sau Moldova, cu scopul mai întâi de a profita cât mai mult în urma asta şi în al doilea rând din considerente de onoare. Nu este de lepădat să te prezinți ca cumnat de rege, de prinț domnitor, sau de voevod, fiind astfel privit și primit peste tot, dar mai ales considerat. ªi, cum Bogdan este totuși o odraslă de oameni care fac parte din foarte înalta societate a timpului, uită repede necazurile prin care a trecut, problemele celor de jos, pe care începuse să le cunoască de pe timpul prieteniei cu Iani, prietenie dealtfel forțată de împrejurări. Acuma gândeşte că este încă tânăr, că doreşte să-şi trăiască viața care i se oferă fără nici o greutate şi astfel redevine din plin prințul Bogdan. Ia parte la carnavaluri, la petrecerile din palate, regăsindu-şi vechii prieteni şi prietene şi totul i se pare cum nu se poate mai frumos şi încântător. Dumineca se merge la bisericile catolice, fiindcă altele nu se găsesc aici, dar lui îi era aceasta tot atât de indiferent ca şi tatălui său, însă dacă aşa este moda atunci este bine, dar nu se gândeşte că în una din zile o să-i iasă în cale acea soartă de la care nimeni nu poate fugi, orice ar face. Sora sa Despina obişnuia să meargă duminicile, cu soțul ei, la frumoasa biserică San Marco, unde vin câteodată şi călugărițele dela mănăstirea Corpus Domini cu novicele lor, ordin foarte ermetic, aproape imposibil de pătruns. Despina o cunoaşte pe maica Honorina care o rugă în una din zile să vină după slujbă s-o viziteze la mănăstire, bineînțeles în scopuri mercantile, fiindcă Despina varsă regulat la fiecare vizită ordinului sume de bani pentru întreținerea orfanelor novice crescute acolo, pentru a fi făcute maici. În dumineca aceea Bogdan neavând ce face fu învitat de sora sa s-o urmeze. Slujba fu lungă şi grea pentru el, nu înțelese nimica, nici măcar latina, limba în care se țin slujbele, fiindu-i în permanență teamă să nu se facă de râs. Urmăreşte mişcările celor din jur, făcând şi el lafel. În felul acesta reuşeşte bine spre mulțumirea sorii sale căreia îi era teamă să nu se facă de râs cu fratele ei.

- ´ ´ Vino cu mine la maica stareță . . . ´´ propune Despina, dar Bogdan strâmbă din nas. Ce distracție putea fi acolo, în acea chilie mică şi întunecoasă ? Nu, nu va merge gândeşte el, dar fără să vrea se pomeneşte spunând.
- ´´ Bine . . . să mergem . . ´´
Maica Honorina îi aşteaptă la intrarea în mănăstire.
- ´´ Fratele meu prințul Bogdan de Moldova vine cu mine . . . ´´ zice Despina, Maica se uită circumspectă la el, nu spune nimica şi-i pofteşte înăuntru. Foarte rar se pomeni ca un bărbat să pătrundă aici şi atunci când se întâmplă, acesta este unul de neam mare, chiar foarte mare, aşa cum este considerat Bogdan prin părțile acelea. Dealtfel nici aceştia nu pot intra decât până cel mult în cancelaria maicii starețe. Orice încălcare este pedepsită cu cea mai mare asprime de către dogele Veneției. Călugărițele nu au voie să vorbească cu bărbații şi nici să facă vizite, decât în casele mari, ale patricienilor şi numai stăpânelor lor. Intrarea lui Bogdan este ceva neobişnuit şi înalta poziție a Despinei permite aceasta, care voia în felul acesta să arate că poziția ei nu este mai prejoasă decât cea a ducesei Sforza care vine des aici însoțită de fratele ei, tânărul şi frumosul duce Givanelli Sforza. Despinei nu-i plăceau ifosele acestei familii care se uită de sus la ea. Încă de mult unele guri rele ar fi afirmat că ea s-ar trage de fapt dintr-o familie de meseriaşi, dar nu se ştie precis de unde. Zvonul se făcu totuşi auzit în diverse locuri printre care şi în casa ducilor Sforza, unde faptul fu comentat mai pe larg. Despina voeşte în această zi de duminecă să arate maicilor că şi ea poate să intre cu fratele ei acolo unde îndrăzneşte s-o facă familia ducală şi reuşeşte. Dar, în cazul ei, aceasta se datoreşte mai mult sprijinului substanțial pe care îl dă mănăstirii, decât a situației ei sociale. Maica stareță îi primeşte cu zâmbetul pe buze, îl salută pe Bogdan fără să se uite la el, considerând în felul acesta că şi-a făcut datoria, apoi discută cu Despina fel de fel de probleme băneşti, ca în cele din urmă să dea să plece, audiența fiind terminată, dar uşa se deschide încet de tot şi-şi face apariția un cap de fetiță, un copil aproape, îmbrăcată într-o rochie lungă albă, cu o bonetă pe cap de sub care ies câteva bucle blonde. Fața ei superbă de înger luminează parcă încăperea mohorâtă şi rece a chiliei. Maica Honorina se ridică repede şi merge fetiței în întâmpinare.
- ´´ Mi-e frică maică Honorina . . m-ai lăsat singură . . vino cu mine . . te rog . . ´´ spune fetița şi îi sare de gât voind parcă să fie apărată de un rău nevăzut. Bogdan se uită fascinat la scenă, nu mai văzuse aşa ceva, o asemenea frumusețe de ființă. Deodată se luminează totul în mintea sa plictisită, se simte parcă la el acasă şi îi venea să nu mai plece niciodată de aici. Deodată i se pare că această maică Honorina este o femeie bună, plină cu duioşie. Un moment se lasă o tăcere apăsătoare în micuța chilie care ține loc de cancelarie. Despina se uită la Bogdan şi îi observă privirea luminoasă. Ca să salveze situația îşi ia fratele de mână şi-l trage aproape după ea afară. Maica Honorina rămâne cu fetița de gât iar stareța se

aşează la locul ei dând din cap, făcându-şi probabil reproşuri că a aprobat intrarea acestu bărbat care a cutezat să ridice ochii asupra acestei copile. Bogdan iese în urma surorii sale, năucit. Nu ştie ce să creadă că se petrece cu el, nu mai văzuse aşa ceva, era parcă o vedenie de aevea care i-a apărut în față, o fetiță atât de gingaşe, încât nici nu ştie dacă nu cumva văzuse ce nu este, dacă nu cumva în această mănăstire se produc minuni şi tot ce are natura mai frumos şi mai gingaş s-a concentrat aici. Ajuns afară în soarele arzător, în lumina puternică, revine la realitate. Se suie în cu sora lui în gondolă, apa clipoceşte sud loviturile lopeții gondolierului şi Bogdan rămâne gânditor cu privirea țintă la luciul apei, deodată ridică capul şi o întreabă pe Despina.
- ´´ Am văzut, sau ma visat . . . ? . . ai văzut surioară . . ? ´´ Despina râde de felul prostesc al gândirii fratelui ei.
- ´´ Doar n-o să crezi că ai vedenii . . . da, ai văzut bine . . . este o micuță orfană crescută de maica Honorina întru Domnul . . . au aici un orfelinat unde cresc aceste fete pentru a le face maici . . . toate au fost aduse, unele părăsite de părinții lor . . . altele chiar cumpărate de la corsari, sau cine ştie cum . . . aşa o fi şi fata asta . . . ´´ explică Despina, dar Bogdan nu vrea să înțeleagă.
- ´´ Cum . . . fetița asta să rămână aici închisă între aceste ziduri groase şi negre din piatră . . . ? . . . asta nu este drept . . . Dumnezeu ne-a făcut să ne vedem, să ne iubim, să ne bucurăm de viață . . . ce s-ar alege de omenire dacă femeile ar sta ferecate în spatele unor ziduri . . fără să aibe permisiunea să vadă un bărbat . . ? . . dar asta nu este drept . .´´ dar Despina nu-l mai ascultă, nu-şi pusese niciodată asemenea întrebări. Între timp ajung acasă. Lui Bogdan nu-i iese chipul acesta din cap, cum şi cine este această făptură divină, această ființă pe care a întrezărit-o acolo între cei patru pereți goi şi reci din piatră murdară. Nu se poate, Despina nu are dreptate, el a văzut un înger, numai ei arată aşa. Mintea îi frige, gândul i se încurcă şi disperat merge în camera lui ca să mediteze. Toată ziua nu părăseşte oadaia, se gândeşte cum să facă s-o mai vadă odată, măcar de departe, dar ştie că nu i se va permite aceasta. Va trebui totuşi să găsească o soluție; are impresia că din momentul când a văzut acest chip viața lor s-a legat una de alta, inseparabil. A doua zi se întâlneşte cu prietenii săi gălăgioşi, cari îl descos văzându-l abătut. Le povesteşte ce a văzut şi imediat se pune la cale un plan de bătaie. Antonio de Memmo, fiul celui dintâi patrician al Republicei Veneția şi prietenul său cel mai apropiat, trecuse şi el odată printr-o situație asemănătoare şi ştie cum trebuie procedat, numai cu diferența că aleasa inimii sale nu locuia într-o mănăstire, ci într-un palat de pe Canal Grande, o situație diametral opusă, dar trebuie încercat. Antonio îşi sfătuieşte prietenul să uzeze de metoda clasică a timpului, când orice tânăr care se respectă trebuie să ştie să cânte din ghitară şi din gură, sub balcoanele iubitelor lor, trubadurii dragostei şi ai spadei, fiindcă de cele mai multe ori aceste serenade se terminau cu încrucişarea spadelor şi nu rareori cu morți şi răniți.

Bogdan însă nu ştia să dueleze şi nici să se bată, cu toate că este fiu de voevod, mumă-sa crescândul ca sub fustele ei. Luase el pe timpuri mai multe lecții de spadă, dar mare lucru nu ştie şi nici nu-i place să umble cu sabia, este un pacifist. Dealtfel consideră că purtarea unei săbii este incomodă la mers, dar acuma situația se schimbă, trebuie să pozeze în cavaler în fața alesei inimii sale. Antonio care este un bărbat tânăr şi frumos, avusese de multe ori asemenea escapade şi rănile de pe mâini şi gât atestează din plin activitatea sa duelistică, pentru femei bineînțeles. Îl ia deci pe Bogdan sub aripa sa ocrotitoare şi zilnic îl primeşte la palatul unde locuieşte la familia sa, ca să ia lecții de spadă. La un momet dat îi place chiar această joacă şi maestrul de spadă începe să-l laude, loviturile sale fiind neaşteptate şi puternice, însă mai are multe de învățat ca să fie un cavaler desăvârşit, dar nu mai are răbdare. Chipul gingaş al Elenei, cum aflase el că o cheamă, îi vine mereu în minte, zi şi noapte şi deabea aşteptă să facă o serenadă sub fereastra mănăstirii, ceva mai dificil şi mai periculos ca în alte cazuri, având în vedere că fetele de aici din orfelinat şi novicele nu au voie, sub pedepse severe, să vadă bărbați. Antonio îi atrage totuşi atenția că până acuma nu s-a mai pomenit ca un bărbat să cânte o serenadă unei maici și încă sub ferstrele mănăstirii. Bogdan îl roagă să-l însoțească având în vedere ca la o adică să aibe pe lângă el pe cineva versat în spadă. De la Padova fu cumpărată o mandolină la care Bogdan constată că învață repede să cânte destul de frumos cântece de dragoste. ªi ca să fie şi mai bine, amgajează un trubadur care este tocmai în trecere, cu care timp de o săptămână ia lecții de cântat şi în fine se vede oarecum pregătit în a porni la cucerirea inimii fetei, care în fond nu știe nimica de el, poate că nici nu l-a văzut în cancelaria mănăstirii. Cu atât mai mult trebuie să lupte pentru a și-o apropia, a se face cunoscut. Astfel totul pus la punct, se hotăreşte ca a doua zi să meargă amândoi la mănăstire. Antonio îşi dă seama de ridicolul situației, dar nu-şi descurajează prietenul, gândindu-se că poate fata l-a văzut şi ea şi-l aşteaptă, chiar dacă nu va avea posibilitatea să vină la fereastră, măcar să ştie că şi el arde de dorul ei.

După ultimele pregătiri Antonio şi Bogdan pleacă spre seară la mănăstire, cu gondola Despinei. Zidurile negre ale mănăstirii Corpus Domini, acoperite cu iederă groasă şi cu apa care clicoceşte în jur dă impresia bărbaților că se îndreaptă spre un mister. Înăuntru se aud surd căntecul de seară a maicilor. Câteva ferestre mici de la chilii sunt slab luminate de către o lumânare care a ajus la sfârşit. Bogdan își simte inima cât un purice, sabia care îi atârnă la cingătoare îl jenează fiindcă n-a mai purtat aşa ceva, în schimb Antonio se aflā în largul său. Stinghereala prietenului său îl amuză şi surâde din colțul gurii. Gondolierul este expediat şi cei doi bărbați rămân singuri, dar deodată în mintea prințului se

produce o aşa de mare încurcătură, încât nu mai ştie ce să facă. La care fereastră să cânte ? doar sunt atât de multe, încurcătura este mare
- ´´ Ce este cu tine prințe . . . ? ´´ întreabă Antonio, văzându-l atât de descumpănit.
- ´´ Nu ştiu unde să cântăm, sunt atâtea ferestre încât sunt cu totul încurcat ´´ răspunde întru târziu Bogdan, după ce a cercetat imensa fațadă a mănăstirii.
-´´ Ha, ha, ha, . . . nătărăule. ´´ îl aude pe Antonio spunând. Epitetul îl ofensează, dar nu o arată ca să nu strice totul. Doar a acceptat să-l ajute, l-a învățat să mânuiască spada şi să cânte serenade, ca acuma să-l facă să creadă că este necorespunzător ? Să-i atragă atenția că nu acceptă asemenea epitete ? Nu, nu, este mai bine să înghită, în fond ce contează față de o reuşită şi un asemenea chip angelic care îi apare mereu în față. Îi este ciudă că nu o poate vedea în toată frumusețea ei, că niciodată nu va putea să şi-o închipuie altfel decât ca un înger ce este.
- ´´ Opreşte . . . aici am să cânt . . ´´ spune Bogdan recunoscând locul unde se află cu aproximație cancelaria mănăstirii. Gândeşte că chilia fetei nu trebuie să fie prea departe, deci să pornească la drum. Bogdan îşi ia un aer de mare cuceritor şi începe să cânte, dar atât de jalnic încât Antonio pufneşte în râs.
- ´´ Nu te supăra că râd, dar eşti deadreptul caraghios . . . cântă mai frumos, ce Dumnezeu, parcă miorlăi . . . ´´ remarca îl face pe Bogdan să tacă, îşi drege din nou vocea şi începe de data asta să cânte destul de acceptabil, încât el singur se miră. Cei din rarele gondole care trec nu se sinchisesc de asta prea mult. Unii gândesc că aşa ceva n-a mai văzut, ca doi bărbați să facă o serenadă la poalele unei mănăstiri de maici. După vreo cicni minute nu se petrece nimica deosebit, iar după alte zece nici măcar o luminiță nu apare la una din ferstre şi nici izgoniți nu sunt, ceeace era şi normal, fiindcă nimeni nu a auzit să se facă o serenadă la o mănăstire şi nici maicile nu şi-au închipuit aşa ceva. Dacă au fost auziți apoi probabil s-a crezut că au trecut câțiva bețivi, atâta tot.
- ´´ Degeaba . . . hai să mergem . . . ´´ propune Antonio. În fond Bogdan îşi dă seama că tot ce face nu are nici un final. Se încearcă astfel şi în zilele următoare, dar tot fără nici un rezultat. Numai odată una din luminile de la o fereastră s-a făcut mai mică şi un cap apăru, dar în loc de o voce dulce şi caldă se auzi una joasă care țipa să se înceteze cu gălăgia. Auzi gălăgie, se miră Bogdan, ce, cântatul lui este gălăgie ? Oare nu o fi fost chiar maica Honorana, cea care creşte pe frumoasa Elena ? Dar chiar dacă o fi fost aşa, tot nimica nu au realizat. Nu, în felul acesta nu se poate ajunge la nimica, absolut nimica şi deci nu mai are nici un rost să mai insiste. Antonio este de părere ca s-o roage pe sora lui şi cu ajutorul ei s-o scoată pe Elena de acolo, măcar s-o vadă, dacă nu definitiv. Despina o cunoaşte foarte bine pe maica Honorina şi pe stareță, având asupta lor o oarecare putere, ce este drept al banului. Bogdan este de părere că în fond prietenul său are dreptate, singur nu va reuşi şi niciodată aceste maici nu-l vor asculta. Ca bărbat nu

are nici măcar acces în anticameră, neînsoțit de cineva care să le cunoască pe maici bine de tot. Niciuna din ele nu-i va adresa vreodată cuvântul, cu atât mai puțin va putea să le determine ca să vadă pe una din aceste fete orfane, care sunt pregătite să ducă o viața de mănăstire până la sfârşitul vieții lor.

În zilele următoare, îşi face Bogdan mereu treburi prin preajma surorii sale Despina, o întreabă fel de fel de poveşti despre viața de la Veneția, stă serile în compania ei, îi ține ghemul de lână când tricotează, o ajută la cusutul frumos al fețelor de pernă, mângâie câinii care stau în preajma stăpânei, pe care dealtfel nu-i suferă, fiindcă îl mârâie de câte ori se apropie de ea, în fine face tot posibilul să-i fie pe plac. Cu mama sa nu ar fi procedat niciodată aşa, ea fiind o femeie rece care îi impune, pe când cu Despina s-a jucat când erau mici şi aceasta îi făcea toate voile, considerându-l ca pe un frate mai mic, cu toate că ea este cu un an mai mică ca el.
- ´´ Cine o fi fetița ceea . . . ? ´´ întreabă el în una din seri, dar ea nu pricepe, fiindcă uitase de scenă.
- ´´ Care fetiță . . ´´
- ´´ Ei . . . acea de la mănăstire . . . acea din chilia stareței . . . care a sărit de gâtul maicii Honorina, cunoștiința ta . . ´´ acuma pricepe Despina, se uită la el amuzată.
- ´´ Tot nu ți-a ieşit din cap . . . ? . . . ce Dumnezeu, este o fetiță care nu are nici şasesprezece ani . . . la aşa o fată te uiți tu . . . ? . . eşti bărbat în toată firea, mâine poimâine vei fi voevod ca tata . . . fi mai bărbat . . . sunt destule femei mature pe aici . . ´´ dar reflecția Despinei nu-l deranjează. A iubi nu este o ruşine şi apoi el este încă tânăr, nu are mai mult de 27 de ani, o fată de 16 ani fiind tocmai bună pentru el. Ce, aşa ceva nu s-a mai văzut ? Ba din contra, s-au văzut cazuri când bărbatul are 40 iar fata nici 14, gândeşte el, dar nu o spune surorii lui.
- ´´ Surioară dragă . . . mi-a mers la inimă, de când am văzut-o nu mai dorm . . . nu-mi găsesc liniştea . . . trebuie s-o văd, că altfel simt că înebunesc . . . trebuie s-o văd . . ´´ spune el la urmă mai apăsat, pe un ton plângăreț, ca un copil care nu are voie să ia ce-i place.
- ´´ Ce să-i faci . . . !! . . . fata este o orfană luată de maici, de maica Honorina . . . o creşte ca să facă din ea o călugăriță . . . nu avem cum s-o vedem . . . nu, nu, nu avem ce face . . . ia-ți gândul de la ea . . ce rost are să te amăgeşti degeaba . . ´´ dar el nici nu vrea să audă de aşa ceva. Ori fata, ori nimica, restul nu interesează. Ce-l priveşte pe el că acolo este o mănăstire, în fond ce dacă, dacă el o iubeşte şi dacă şi ea îl iubeşte ? cine se poate opune ? Dar din păcate ea nici măcar nu-l cunoaşte şi mai mult ca sigur nici nu ştie de existența sa. Amară realitate, însă el nu ştie că fata l-a văzut, chiar o clipită şi tot l-a perceput. În mintea ei de copil, fața albă şi frumoasă a prințului a impresionat-o, o fracțiune care este deajuns să provoace într-un suflet nepătat un uragan.

- ´´ Cine este tânărul care m-a privit . . ? ´´ întreabă ea în una din zile pe cea care o creşte într-o austeritate completă şi are grije de ea.
- ´´ Nu se cade unei fetițe ca tine să întrebe de un bărbat . . . Dumnezeu se supără . . . nu ai voie să ridici ochii ca să vezi un bărbat . . . fetița mea. . . i-ați gândul de la el şi roagă-te să fi iertată . . . să nu faci păcat . . ´´ cu asta discuția se termină, dar micuța Elena se gândeşte şi în zilele următoare la băiatul frumos din chilia maicii stareței, aşa cum şi-l închipuie ea, dar atâta tot, sufletul ei neprihănit nu ştie prea multe şi nici nu pofteşte altceva, nu vrea viața, ci numai gândul, considerând că şi acesta este un păcat pe care îl face. Auzise chiar cântecele bărbaților, dar niciodată nu şi-ar fi închipuit că este pentru ea, că vine dela cel din chilie. Aceste orfane sunt astfel crescute încât să nu cunoască adevărata viață, să o repudieze, să dorească numai plăcerile renunțărilor, a dăruirii către Cel de Sus, din care cauză erau luate încă de copile pe lângă maicile care le cresc în acest spirit. Cu toate acestea nici o metodă de creştere din lumea asta materială nu poate şterge din mintea unei ființe, ceeace îi este dat de natură, cea mai frumoasă metodă de procreare, dragostea, dorința a doi oameni de a se uni în fața naturii conştiente, căci există una fără doar şi poate, pe care noi oamenii o numim Dumnezeu, pentru a duce viața înainte, căci nimeni nu are dreptul să oprească acest proces, dealtfel nici nu se poate. Unirea a două ființe omeneşti, atât sufleteşte cât şi fiziceşte este cel mai frumos act al creației universale, creație care nu acționează orb, ci este conştientă şi hotărâtoare în tot ceeace există în universul lipsit de timp şi spațiu, masculinul şi femininul.

Bogdan în schimb nu mai are astâmpăr, este agitat, merge zilnic la prietenul său Antonio, se sfătuieşte cu el, dar niciunul nu poate găsi soluția. Legile republicei sunt prea aspre ca să fie încălcate.
- ´´ Numai sora ta poate face ceva . . ´´ îl povățuieşte de fiecare dată Antonio, ceeace pe Bogdan îl înebuneşte. Sora lui este tot atât de încăpățânată ca mama lui, nu voia în ruptul capului să-i facă pe plac, dar față de ea are cu mult mai mult curaj decât față de Maria. Despina nu-l ceartă şi nu-i spune veşnic că trebuie să fie voevod, că în afară de asta altă fericire nu este. Ea îl consideră ca fratele ei, atâta tot. În fond îi face toate mendrele, dar până acolo încât să nu-şi pericliteze propria ei situație şi cea a soțului ei. Un scandal cu biserica ar putea avea repercursiuni neplăcute asupra lor şi nu este de dorit aşa ceva. Bogdan se întristează mult, dar mai mult pentru a-şi impresiona sora. Nu se dă în lături s-o facă să înțeleagă că este în stare să meargă până acolo încât s-o răpească, ceeace ar fi egelat cu o sinucidere şi o nenorocire atât de mare, ca şi decapitarea tatălui lor. Disperată, Despina se sfătuieşte pentru prima oară în această chestiune cu soțul ei şi ambii ajung la concluzia că este mai bine să împace amândouă părțile. Bogdan să aibe parte s-o vadă măcar din când în când, în timp ce fata să fie însoțită mereu de

maica Honorina. Dar, planul nu poate fi pus în aplicare din cauza rigorilor bisericeşti în ceeace priveşte în mod special această mănăstire de maici. Pe de altă parte, Bogdan obține prin prietenul său Antonio anumite informații de la un anume Gino, un fel de spion care contra unor sume de bani face diverse servicii, pătrunzând de multe ori prin cele mai tainice locuri unde culegea informațiile cerute. Dogele însuşi îl întrebuințează de câte ori are nevoie. Este destul de scump, dar mai întotdeauna obține ce trebuia. Bogdan intră în legătură cu el şi află că Elena locuieşte în aceeaşi chilie cu maica Honorina, că este o orfană cumpărată de republică din fondurile de binefacere ale bisericii, de la nişte corsari cari au răpit-o, atâta tot, mai mult nu se ştie şi orice osteneală era de prisos. Maica Honorina şi stareța sunt singurele care ştiu mai multe, dar tăcerea lor este deplină, nici măcar oamenii care aprovizionează mănăstirea nu putură afla mai mult, de la care s-a informat acest Gino. Disperat la culme Bogdan se adresează din nou Despinei, care de data asta se hotăreşte să rezolve în fine totul în favoarea fratelui ei. Îi este milă de el, îl vede turmentat, nu-l mai interesează nici măcar ce face mama sa la Constantinopole şi nu mai răspunde la scrisorile ei disperate. Nu este mai puțin adevărat că nu prea îl interesează de cele ce se petrec în capitala Imperiului Ottoman, dar oricum, răspundea totuşi la scrisorile ei, după îndelungi insistențe, întrebând de formă care este situația, ori de când cu povestea cu Elena nici asta nu mai face. Maria este intrigată, voia neapărat să ştie ce face fiul ei şi în cele din urmă i se scrie adevărul, că fiul ei este îndrăgostit şi nu-l mai interesează nimica, aceasta este situația, nu era deci nimica de făcut, trebuie aşteptat. Maria înțelege situația, nu vrea să forțeze nota şi se consolează, dar nu vine la Veneția, continuă să uneltească aici în capitală, aleargă în toate părțile, fără să facă deocamdată propuneri, doar tatonări, că Bogdan era doar mort, aşa se ştie şi încă nu putea ieşi adevărul la iveală. Dealtfel el a mai avut o asemenea dragoste la Iaşi când ea a căutat să-i aducă pe tineri laolaltă, ceeace dealtfel nici nu este de comparat cu situația actuală.

Despina merge în una din duminici din nou la maica stareță, cu treburile ei obişnuite, oferindu-i dedata asta o sumă cu mult mai mare ca cea obişnuită, ceeace îi deschide mai larg uşile. Este poftită să viziteze mănăstirea, însoțită de stareță, ceeace era o favoare chiar pentru o femeie. În refectoriu o întâlneşte şi pe maica Honorina împreună cu fetița blondă.

- ´´ Cum te cheamă fetiță . . . ? ´´
- ´´ Elena, înălțimea voastră . . . ´´
- ´´ Este novice doamnă . . ´´ răspunde maica Hinorina mai departe, dar Despina doreşte să ştie mai mult.
- ´´ De unde eşti Elena . . . ? ´´dar, nu este lăsată să răspundă, în locul ei tot maica Honorina răspunde.

- ´´ Eu o cresc, este novice şi în curând va fi făcută călugăriță . . ´´
- ´´ Vrei să vi la mine . . ? ´´ dar îşi dă seama că trebuie să se adreseze maicii Honorina, fiindcă fetița nu are voie să vorbească mai mult cu ea şi nu poate dispune de persoana ei.
- ´´ Veniți la mine în una din zile . . . este permis . . ? ´´
- ´´ Da doamnă, este permis . . . dar să nu fie nici un bărbat de față . . . ´´ condiția nu este în favoarea Despinei, dar totuşi este un pas înainte, dar nu insistă să nu dea de bănuit, doar data trecută Bogdan fu obervat de ochii ageri ai stareței şi nu voia acuma să strice totul încă de la început. Află astfel că vizitele sunt permise, va merge în altă zi şi le va pofti la ea. Vestea îl bucură pe Bogdan, dar reproşează surorii sale că nu le-a învitat pe loc. Aflase între timp că în marea biserică San Marco, unde are acces oricine, vin maicile şi novicele câteodată duminicele. Profită de ocazie şi în prima duminecă se instalează cât mai aproape, având marea fericire s-o vadă pe fetița cu chip de înger. Când se anunță intrarea maicilor, lumea se ridică în picioare, ele se aşează în primele rânduri, fiecare în urma ei cu câte o novice, cu cea pe care o are în sarcină, îmbrăcate în negru, cu tichii pe cap. Inima lui Bogdan începe să bată cu putere, mâinile îi tremură de emoție, când deodată zăreşte printre ele una mai frumoasă ca celelalte, căreia îi ies de sub basma câteva cârlioațe de păr blond, care înaintează cu mâinile ca de rugăciune, privind numai spre altar. Văzând-o îi vine să strige, să alerge în întâmpinarea ei, să-i cadă în genunchi, să-i ofere viața, tot ce are, simte că înebuneşte. Dece, dece aşa ? O revoltă cumplită îl cuprinde. Dece să închizi o asemenea ființă între patru pereți, dece să-i iei bucuria de viață, dece s-o opreşti să iubească, când aceasta este cel mai firesc şi frumos din sentimentele umane, fiind ceva divin. Oare dece ne-a creat Dumnezeu ? ca să ne îndepărtăm de ceeace este mai uman, dragostea ? Oare dacă toți ar proceda lafel, atunci ce s-ar alege din omenire, ar mai exista ? Tot judecând aşa se uită atât de fix la acea ființă încât instinctiv ea întoarce capul, ochii lor se încrucişează, dar maica Honorina care a observat gestul, o dojeneşte aspru. Bogdan vrea să se ridice de la locul său ca s-o certe pe cea care îi interzice fetei să privească în jur, dar se abține. Măcar atâta să fie lăsat să facă, s-o vadă, s-o ştie aproape de el, s-o simtă din depărtare. Doamne, Doamne, ce suferințe pe aceste fete. Nici nu aude slujba şi spre mulțumirea sa nu este obesrvat de maici. În ceeace îl priveşte pe el aceasta nu prea îl interesează, nu vrea ca fata să aibe neplăceri din cauza lui. Important era că Elena l-a văzut pentru o clipă şi în sinea ei tremura. Este ceva ce o frământă şi pe ea, dar nu ştie ce. Nu s-a mai rugat, a stat numai în poziția de rugăciune ca să nu supere pe cea care o creşte. Oare ce este cu acest tânăr ? Dece îi provoacă asemenea simțăminte ? În curățenia ei sufletească nu poate pricepe ce se petrece cu ea, dar ceva s-a schimbat în sufletul şi în gâdirea ei cea mai profundă. Se roagă Fecioarei Maria şi cere iertare dacă greşeşte şi ajutor

dacă nu este ceva rău uitându-se la acest tânăr, numai să-l văd, Fecioară, mama lui Isus.
De atunci Bogdan vine de fiecare dată când vin şi maicile cu tinerele novice la San Marco şi se interesează cum să facă să treacă la catolicism, poate chiar să intre într-un ordin, dar Antonio râde de el.
- ´´ Dacă intri într-un ordin atunci chiar că orice cale îţi va fi închisă, nu numai pentru ea, ci şi pentru time, nu vei mai putea vedea pe nimeni şi vei fi pierdut . ´´ da, are dreptate, nu aşa trebuie procedat. O roagă deci din nou pe sora sa, care de data asta se hotăreşte să actioneze cu folos. Lansează învitaţii către maica stareţă şi maica Honorina rzgând ca să vină şi Elena, sub pretextuul că este bolnavă şi vrea să facă o donaţie substanţială, că nu poate veni personal la mănăstire. Învitaţia este primită şi în ziua hotărâtă trimite gondola după ele. Bogdan este în toate halurile. Încă de dimineaţa s-a îmbrăcat cât mai elegant, pune spada la cingătoare şi-şi anunţă prietenul, pe Antonio, care îl învaţă cum să procedeze. Să intre în salon ca din întâmplare, să ceară scuze, iar sora sa îl va reţine cu permisiunea maicilor; nefiind la mănăstire nu vor avea încotro, fiind de la sine înţeles că nu vor putea refuza net. Deci, aşa se procedează. Maicile sosesc la ora fixată, Despina le pregăteşte o mulţime de bunătăţi, printre care şerbeturi şi dulceţuri, după moda orientală, aşa cum s-a obişnuit la curtea din Moldova pe timpul cât tatăl ei fusese voevod şi aşa cum se făcuse şi la Prasonissi la bunicii ei. Micuţa Elena este foarte simplu îmbrăcată, poartă rasa ei de novice, neagră, iar pe cap un fel de pânză care îi strânge părul blond bucălat. Este într-adevăr o frumuseţe fata asta, extrem de timidă şi sperioasă, aşa cum dealtfel a fost crescută. La fiecare întrebare care i se pune, se uită mai întâi la maica Honorina de parcă voind să ceară aprobarea dacă poate răspunde sau nu, dar de cele mai multe ori nu primeşte aprobarea, mai ales atunci când este întrebată despre originea ei. Despina este foarte veselă, îşi serveşte musafirii, discută cu ele despre donaţia ce are degând s-o facă şi promite chiar că va finanţa repararea bisericii interioare din mănăstirea Corpus Domini, ceeace are un efect cât se poate de bun. Maica Honorina povesteşte în locul Elenei, cum aceasta a fost cumpărată de la corsari acum mulţi ani, pe când fusese mică şi apoi cumpărată de Veneţia pentru această mănăstire, ceeace s-a făcut aproape de fiecare dată când au fost oferte. Bogdan stă în camera alăturată şi se tot foieşte de colo până colo, nu mai are răbdare, auzise tot, vocea fetei, răspunsurile maicii Honorina în locul ei şi de fiecare dată simte cum i se înfige un cui în inimă. Este revoltat la culme că această copiliţă nu are voie să vorbească cu cine voia, că este oprimată în halul acesta, că are voinţa subjugată, în fine, este roşu de mânie, dar conform înţelegerii trebuie să apară către sfârşit aşa, într-o doară, totuşi nu mai are răbdare. Deschide uşa ca o furtună, încă sub imperiul indignării şi spune destul de enervat.

- ´´ Bună ziua surioară . . . ´´ apoi se uită în jur, prefăcându-se că este mirat de musafirii pe care îi vede şi dă să plece, dar Despina îşi joacă bine rolul, nu-l lasă.
- ´´ Intră frățioare . . . intră . . . maicile nu se vor supăra . . nu-i aşa. . . ? îndreptându-se către ele, dar în locul lor răspunde Bogdan.
- ´´ Cu plecăciune . . . sunt prințul Bogdan al Moldovei . . . viitorul principe al acelor ținuturi de dincolo de Dunăre . . . . ´´ se prezintă el, apleacându-se în fața fiecăreia cu eleganță.
- ´´ Poftiți . . . ´´ spune cu jumătate de gură maica stareță. Elena s-a sculat de la locul ei şi se refugiază lângă cea pe care o creşte, se lipeşte de ea, dând impresia că-i este teamă din cauza prezenței unui bărbat. În realitate văzându-l pe Bogdan se tulbură în așa măsură că-i venea să fugă, are impresia că păcătuiește cu gândul, că maicile îi vor ghici eimțămintele, dar nimica din toate acestea nu se petrece. Atmosfera devine apăsătoare, dar tot Despina salvează situația.
- ´´ Fratele meu se află în drum spre Constantinopole şi a poposit pentru o vreme la Veneția . . . urmează să ia scaunul Moldovei unde a domnit tatăl nostru, prințul Ioan al Moldovei din familia Muşatinilor . . . în curând va fi principe domnitor . . . ´´ aceste precizări destind atmosfera şi maica stareță surâde chiar.
- ´´ Felicitările noastre, înălțimea voastră . . . ´´ este mândră că persoana care a intrat este de un rang atât de înalt, ceeace pe atunci conta foarte mult.
- ´´ Mulțumesc . . . permiteți să stau alături de sfințiile voastre . . ? ´´
- ´´ Puteți rămâne prințe . . . ne face cinste să stați cu noi . . ´´ Bogdan se simte în al şaptelea cer. Elena se uită aiurită la aceste conversații de rigoare şi tânărul prinț o fascinează, se poartă frumos, cavalereşte, ce mai încolo, este un bărbat modern, așa cum se cere să fie un cavaler adevărat, gândește ea. Dar și asupra maicilor a făcut o impresie bună şi ca să le facă plăcere, recunoaşte că merge în fiecare dumineca la biserica San Marco, că-i place catolicismul, cu toate că este ortodox . Mai mult nu a putut spune, fiindcă habar n-are să discute asemenea subiecte, dar cele spuse au avut totuşi un efect favorabil asupra maicilor, atmosfera destinzându-se, Elena a surâs chiar la unele reflecții ale lui Bogdan, spre marea sa fericire și în cele din urmă maicile urmate de Elena pleacă, conduse de Despina și Bogdan mai în urma lor.

În zilele următoare fericirea lui Bogdan este atât de mare încât nu poate să şi-o stăpânească, îi mulțumeşte în permanență Despinei pentru bunătatea ei față de el şi binecuvântează ziua care i-a scos-o pe Elena în cale, această fetiță gingașe cu chip de înger. Continuă să meargă duminicile la biserică, dar nu se mai ascunde ci se aşează în așa fel să fie văzut de maici, dar mai ales de Elena, ba se informează chiar la preot cum să facă să devină catolic, ştiind că această dorință a lui va ajunge la urechile maicilor. Totul avu cel mai bun efect asupra acestor femei fanatice. Ba ele se felicitară că o să câştige până în cele din urmă încă un suflet

pentru credința catolică. Dar din păcate, toate aceste încercări disperate nu au putu avea nici un efect asupra unei noi întrevederi. Bogdan îşi dă seama că orice ar face, niciodată nu i se va permite s-o vadă pe Elena în alt fel decât în biserică, de departe sau în cel mai fericit caz la Despina acasă şi aici numai în compania celei care o creşte, maica Honorina. Tot frământându-se cu această problemă, începe să simtă lipsa mumă-si, fiindcă oricum o fi, Despina nu o poate înlocui în tragerea sforilor, Maria devenind maestră în acest gen de a aranja lucrurile şi de multe ori are noroc.

Maria a sosit de la Constantinopole, intrigată de tăcerea fiului ei, care nu prea îi răspunde la scrisori.

- ´´ Iartă-mă mamă dar o iubesc . . . o iubesc şi este atât de frumos . . . este atât de frumos, mamă . . dar sunt mâhnit că se află acolo . . . dece nu poate şi ea să trăiască într-o casă de oameni, ca lumea . . . o singură dată a fost aici la Despina când nici n-am avut voie să-i adresez măcar un cuvânt . . ce să fac mamă . . . ? ´´ se lamentează el, dar Maria se găseşte în fața unei situații noi. Niciodată nu a încercat să rezolve asemenea probleme. Numai odată când el mai era copil la Iaşi, când i-a plăcut de copila lui Condrea Bucium, dar acest lucru a fost ceva uşor având în vedere că ea s-a prezentat în chip de Doamna țării, acuma însă . . . . !! Poate dacă ar fi fost vorba de cineva care i-ar fi oferit tronul, ar fi găsit imediat soluția.

- ´´ Ce să facem fiule . . . depinde de tine cum vei şti să te porți . . . poate prin sora ta să reuşim s-o scoatem de acolo . . . ´´ îşi dă ea cu părerea, neştiind ce altceva s-ar putea face. Totul pare uşor la prima vedere, dar extrem de greu de realizat. Este ceva tot atât de dificil ca eliberarea unui deținut de la vestita Edi Cülé din Constantinopole şi Maria ştie asta destul de bine. Ba ştie mai mult, anume că aceasta este poate mai uşor decât scoaterea unei fete de la mănăstire. Numai cu asnetimentul personal al Papei de la Roma se poate face aşa ceva, şi cine a încercat-o a reuşit foarte greu şi numai la intervențiile celor foarte mari. Maria ştie asta şi cu atât mai mult Despina. Bogdan nu are experiență în ceeace privesc femeile, cu toată vârsta lui de bărbat în toată firea şi nici experiența vieții nu o are fiindcă mama lui l-a dirijat, punându-l mereu în fața faptului împlinit, este un fils à mama. Nu poate pricepe, dealtfel în mod just, dece o fată atât de frumoasă să nu aibe dreptul să iubească un bărbat, ceeace este firesc pentru el, dar atât de nefiresc pentru nişte spirite închistate în concepții foarte la modă în acele vremi. Până în cele din urmă reuşeşte s-o convingă pe sora sa de justețea cauzei sale. La început nu s-a lăsat uşor convinsă, fiindcă niciodată nu şi-a făcut probleme din aşa ceva, considerându-le ca ceva ce fac parte din natura lucrurilor, doar a facilitat s-o vadă, dar mai mult ? În mintea oamenilor se încuibăreasc anumite prejudecăți care la un moment dat apar ca ceva firesc, ceva ce face parte însăşi din natura umană şi

foarte greu poți convinge că lucrurile în realitate stau altfel decât suntem obişnuiți să le vedem şi să le înțelegem. Ideile revoluționare pătrund greu şi anevoios, mai ales în cel ev al 16-lea, când erau încă vii în mintea oamenilor obiceiurile perioadelor nesigure ale secolelor după anul o mie. Înoitorii fuseseră sau spânzurați, sau mai târziu arşi şi alungați, dar ideile lor au început să pătrundă în mințile oamenilor, descătuşându-i de prejudecățile ridicole de care omenirea era stăpânită de multe veacuri şi chiar milenii, unele din ele dăinuind chiar în zilele noastre din păcate, dar de altă factură. Ideile spiritualității ale trecutului s-au transformat începtul cu încetul în epoca noastră în idei materialiste, ajungând în ziua de astăzi să fie dominante. Puțini mai crede în spirit, în acel factor al existenței atât umane cât şi a tot ceeace există. Când se va ajunge ca în concepția oamenilor să se încuibărească cele două idei, spirituale şi materiale în egală măsură, se va afla omenirea pe cele mai înalte culmi ale cunoaşterii, a priceperii rostului vieții noastre pe această planetă, un grăunte de praf în marele univers nelimitat. Oare vom ajunge vreodat acolo ? sau nu ne va fi dat ? căci ceeace este spirit, învăluit în materie, nu va putea niciodată să ajungă la un grad mai mare a creației, nimica nu se poate crea prin sine însuşi, creația fiind ceva etern, ceeace nu a avut început şi nu va avea nici sfârşit. Creația este desfăcută de timp şi spațiu, devenind existență atunci când este supusă acestor doi factori, cari o determină.

Bogdan nu era un spirit înaintat, cu vederi largi, la el aceste proteste erau subiective, raportate la durerea sa, la faptul că nu reuşeşte să-şi apropie pe cea pe care o iubeşte, atâta tot, şi tot ce face şi spune sunt în legătură numai cu acest fapt. Maria se sfătuieşte cu fiica ei şi ambele femei ajung la concluzia că nu ar strica să caute să insiste pe lângă maica stareță şi maica Honorina ca să vină din când în când la ea acasă cu fata Elena ca să se poată întâlni cu Bogdan, pentru a-i menține moralul, atâta şi nimica mai mult, deocamdată. Poate că în felul acesta vor căuta să afle cum să procedeze şi poate în contra unei sume mari de bani s-o scoată pe fată de acolo. Dar, aşa cum joacă câteodată soarta, poate că ar fi reuşit dacă odată cu Bogdan fata nu ar fi fost observată şi de un fiu de oameni foarte influenți, nu numai la Veneția ci şi în întreaga peninsulă, până la Roma, de Giovanelli Sforza, un băiat mai tânăr ca Bogdan, frumos, care venind duminicile la biserică o văzu şi se îndrăgosti de ea pe loc. Deocamdată însă cei doi tineri nu ştiu unul de altul şi evenimentele decurg normal. Bogdan lucrează prin sora sa Despina, soția bogatului petrician al Republicei Giovanni Zane, iar ducele Sforța direct la Doge, dar niciunul nu are prea mare reuşită, în primul rând fiindcă Dogele nu este dispus să se pună rău cu biserica, iar Despina nu voieşte să forțeze nota deoarece afacerea putea avea urmări neplăcute pentru soțul ei, care deocamdată habar nu are de ce se petrece în casa sa. Maria pleacă înapoi la Constantinopole de unde nu poate lipsi, trebuie să simtă orice puls ca să prindă momentul, dar cu un fiu mort nu se poate

începe prea mult şi deci îl înştiințează pe vizirul Ferhat că de fapt Bogdan trăieşte, cu toate că-şi dă seama că nu are prea mari şanse, din cauza războiului cu Mihai din Valahia. Toate lumea este preocupată la Constantinopole cu această revoltă, situația devenind critică pentru însăşi existența Imperiului Ottoman, nu atât din cauza prestigiului, dar şi din cauze financiare, toate tributurile căzând. Tânărul sultan este ambițios şi nu poate admite ca un vasal să-i stea în cale, făcând tot posibilul să-l readucă la ordine, fără însă a reuşi în acest an 1596, când puterea vajnicului voevod Mihai este din ce în ce mai mare. În Moldova venise Ieremia Movilă, susținut deocamdată de turci, aşa că şansele pentru o schimbare de domn sunt minime, nici banii nu mai au efect atâta timp cât o nouă numire nu este posibilă din cauza evenimentelor, dar totuşi Maria consideră că ar fi mai bine să stea în capitala imperiului, pentru a simți pulsul de la poartă. Nu este singură, îl are în principal pe Nicola care o ajută mult, mai ales la alergături şi pe bătrânul Capello, bailul care i-a ajutat când Bogdan a fost în primejdie; acuma s-a retras la Veneția din cauza vârstei şi la rugămințile Mariei trimite din când în când scrisori la mai marii palatului imperial, dar mare sprijin nu era, fiindcă cei pe care îi ştia de pe timpul său nu mai erau şi cei tineri nu-l cunosc prea bine, totuşi Maria gândeşte că orice fleac poate avea o oarecare influență în încercările ei disperate. Nici Ferhat nu este dispus s-o ajute în vreun fel. Tânărul sultan este prea ocupat cu războaiele lui Mihai din Valahia şi cu alianța împotriva turcilor, ca să-l preocupe o problemă atât de măruntă, cum este considerată acuma numirea unui voevod în una din țările de dincolo de Dunăre. Totuşi vizirul o informează din când în când de cele ce se petrec la palat, în iatacele sultanelor, precum şi mersul evenimentelor, dar numai atâta. Pentru anumite trebi mai mărunte Maria apelează câteodată la un anume Iusuf Bay, un bărbat încă destul de tânăr, în plină ascendență, care îl cunoaşte pe Bogdan de pe timpul cât a stat la Constantinopole şi urma să plece cu armatele în Valahia pentru gonirea lui Mihai şi ocuparea tronului. Acest bay suferise destul şi el în viața sa, este ambițios, setos de mărire, de origine italiană şi făcuse orice să ajungă cât mai sus. Nu s-a dat în lături nici măcar când fu vorba să-şi lepede credința creştină strămoşească ca să treacă la mahomedanism. A devenit bogat, face comerț pe mare, are funcții importante în stat, aducătoare de venituri mari fiind bine văzut de noul stăpân al imperiului. Maria îl cunoaşte şi de câte ori are nevoie merge la el după ajutor, mai ales că cumnatul lui este şeful serailului. În ultimul timp ajunsese destul de bine cu el şi îi povesti despre păcăleala cu Bogdan, ca să scape viu din mâinile lui Sinan Paşa. Beyul s-a bucurat mult şi sincer fiindcă nu l-a iubit pe bătrânul vizir şi-i pare bine că a eşuat a pedepsi pe un vinovat. Destinul a voit ca Maria să-l cunoască pe acest Iusuf bey, fiindcă viitorul îi va uni şi mai mult. Până în cele din urmă încheie cu el un târg, promițându-i participarea la câştig în cazul că Bogdan ar fi reuşit să capete scaunul mult râvnit, ceeace îl interesează în cel mai înalt grad, iar de atunci

devenise un fel de verigă dintre Maria şi palat, o informează despre ceeace nu putea afla prin Ferhat, legându-se între ei o oarecare prietenie.

Pe cât era Maria de indiferentă la toate intervențiile făcute la timpul său de către Iancu pentru căpătarea tronului Moldovei, pe atât este ea acuma de activă. Doreşte din tot sufletul să-l vadă pe fiul ei suit pe tron şi face tot posibilul pentru asta, nu pregeta nimica, cu toate că față de situația politică din perioada când se lupta Iancu Sasul, soțul ei, acuma este mult mai dificil de realizat aşa ceva. Nu se uită la sumele cheltuite şi face orice sacrificiu pentru a atinge acest țel. Povestea nou apărută cu Elena nu prea îi place. ªi aşa Bogdan nu o ajută în acțiunile ei, iar de când cu fata asta nici măcar nu-i mai scrie, merge aproape zilnic până la porțile mănăstirii şi se uită lung, doar, doar o apărea capul fetei iubite la vreo fereastră, dar degeaba, nu reuşea s-o vadă decât câteodată în biserică, duminicile, şi numai în fugă, fără ca ea să fi avut voie să întoarcă capul după el, cum probabil ar fi vrut să facă, pedeapsa ar fi fost pentru ea necruțătoare, s-ar fi simțit înecată în păcat. Dar, în cele din urmă Despina aranjează o nouă întâlnire, care însă fu precipitată, fiindcă maica stareță nu poate veni. Numai maica Honorina soseşte însoțită cu Elena. Dealtfel asta contează pentru Bogdan, dar vigilența bătrânei fu îndoită și cu toată bucuria tinerilor vizita nu a durat mai mult de douăzeci de minute. Haonorina a observat privirile lor şi s-a speriat.
- ´´ Mai rămâneți vă rog . . . nu plecați încă . . . ´´ se tânguie Bogdan şi o vede pe Elena cum îi aruncă celei care o creşte priviri rugătoare, fără să aibe însă curajul să se exteriorizeze. Sărmana fată ar mai fi rămas, dar n-a îndrăznit s-o ceară şi nici Despina nu mai insistă. ªi astfel plăcerea fu curmată destul de repede. Bogdan simte cum i se suie sângele la cap din cauza furiei, îi vine un chef teribil s-o gonească pe maica Honorina din casa surorii sale, să-i spună adevărul crud în față şi ca să-şi arate supărarea, nu le conduce până la ieşire, aşa cum a făcut data trecută. Elena la rândul ei a suferit cumplit, nu din cauza situației ei şi nici că era sortită călugăriță ci datorită faptului că nu avea voie nici măcar să schimbe câteva cuvinte cu acest băiat frumos, cum gândește ea. În curățenia ei sufletească nici nu ar fi îndrăznit să gândească mai mult, nici nu ar fi făcut vreodată propuneri care să fi supărat-o pe maica Honorina. Voia doar atâta, să fie lăsată din când în când să-l vadă, să schimbe câteva cuvinte cu el şi eventual să râdă la cele ce se povestesc, bineînțeles dacă toate acestea nu ar fi considerate ca un păcat.

După cum a decurs această întrevedere se părea că alte nu vor mai avea loc, dar cu toate că maica Honorina este o fanatică, are totuşi i inimă de femeie, poate chiar de mamă, îndrăgind-o în aşa măsură pe această tânără fată orfană, încât o chinuieşte tristețea ei din ultimul timp. Cu toate acestea nu a întrebat-o niciodată ce are, nu a căutat s-o descoase, tocmai pentru a nu-i răni inima. O să-i treacă,

gândeşte ea şi în concepția ei cazul este închis. Înțelege perfect de bine despre ce este vorba, nevrând să forțeze nota. În tinerețea ea pățise lafel şi ştie ce înseamnă să îngrădeşti asemenea sentimente cu forța. De cele mai multe ori urmările pot fi atât de violente şi neprevăzute că nu se poate prevedea ce ar putea urma. Este mai bine ca timpul să-şi spună cuvântul şi din acest punct de vedere are multă dreptate. Poate că dacă n-ar fi procedat aşa cum îşi propune, ar fi trezit în sufletul fetei revolta, ori ea are nevoie de supunere oarbă, dacă vrea să se integreze în viața care îi este pregătită, ce este drept fără voia ei. Logica acestei bătrâne este cât se poate de corectă şi bine gândită. Nu mai porneşte cu interzisul, ci caută să rezolve problema pe căi sufeleteşti, printr-o neintervenție fățişă, brutală, apăsând acolo unde efectul este mai sigur, mai eficace, adică tocmai pe suflet. ªi ca să dea problemei o cât mai mare amploare, începe cu şi mai mare înverşunare s-o inițieze pe tânăra ei elevă în preceptele religiei catolice, scoțând la iveală dragostea trupească, care în cele din urmă trebuie să fie învinsă de dragostea către Cel de sus, şi cum terenul este propice pentru aşa ceva, a reuşit. Niciodată Elena nu a căutat să-şi împărtăşească mamei ei adoptive dragostea pe care o poartă în adâncul sufletului ei pentru Bogdan. Îi este ruşine s-o facă, fiindu-i în acelaş timp teamă de asprele dogme creştineşti, care pedepsesc pe cei ce cedează dragostea creştinească, celei lumeşti, locul credinței, bineînțeles pe cei care se dau trup şi suflet religiei, intrând în mănăstire.

Bogdan la rândul său suferă de partea cealaltă, dar la el s-a încuibărit revolta în suflet, una reținută de frica consecințelor, de teama celor ce păzesc respectarea dogmelor. Despina nu a mai îndrăznit de atunci să-i învite, dar norocul îi surâde. Călugărița înțelegând situația, propuse ea o vizită şi în felul acesta în ultima săptămână tinerii au avut ocazia să se vadă chiar de două ori, de fiecare dată sub cea mai atentă supraveghere a maicii. De fiecare dată Elena fu strunită, sub pretextul că este învățată cum să se poarte în societate. Ultima dată Bogdan are chiar curajul s-o întrebe dacă ştie cine este şi constată cu surprindere că maica Honorina o îndeamnă chiar să vorbească.
- ´´ Spune prințului ce şti despre tine . . . ´´ fata se uită mai întâi cu ochii mari la ea şi văzând că este încurajată, începe să povestească, mai întât cu o voce stinsă şi pe măsură ce trece timpul, din ce în ce mai apăsat şi înflăcărat. Este pentru prima oară că are curajul să vorbească cu un străin despre acest subiect, nimeni nu a întrebat-o până acuma de unde este, iar dacă nu ar fi fost încurajată să o facă, nici acuma nu ar fi îndrăznit să-i satisfacă dorința lui Bogdan.
- ´´ ºin minte de când am fost mic copil, o femeie mă ținea de mână şi mă plimba într-o grădină mare, frumoasă, plină cu flori multe, în jurul nostru erau servitori mulți, cu haine largi şi colorate . . . ´´ Bogdan o întrerupe.
- ´´ Cu turbane pe cap . . . ? ´´

- ´´ Ce sunt acelea turbane . . . ? ´´
- ´´ Aşa nişte pălării înalte şi roşii . . . ´´ şi arată cu mâinile forma.
- ´´ Da . . cred că da . . dar nu mai țin minte . . erau aşa . . ´´spune ea amuzată arătând cu mâinile cam cum au fost, în timp ce râde cristalin şi inima lui Bogdan se desface parcă, vrând s-o cuprindă în ea. Maica Honorina îi face semn că nu este frumos să fie atât de deschisă față de acest bărbat, ceeace o face să roşească, dar atmosfera odată pornită, devine totuşi veselă, maica Honorina surâse chiar de câteva ori, ceeace o miră pe Elena, care după această digresiune continuă să povestească.
- ´´ Casa noastră era mare . . cu turnuri . . pe malul unei ape pe care plutea corăbii mari, cu pânzele în vânt . . . era aşa de frumos . . . nu mai ştiu ce limbă vorbeam . . nu ştiu cine au fost părinții mei şi cum îi cheamă . . . nu mai ştiu . . . nu mai ştiu nimica . . ´´ se opreşte gânditoare, efortul vorbirii a obosit-o, o lacrimă îi curge în colțul ochiului, atmosfera devine deodată din veselă, apăsătoare.
- ´´ Să-mi fie cu iertare . . nu am vrut să vă supăr . . . ´´ spune Bogdan emoționat, dar Elena sare de la locul ei şi surâde din nou, ca o rază de soare.
- ´´ O nu prințe . . . nu, nu . . . nu m-ați supărat . . m-am gândit numai la acele zile triste . . . ´´
- ´´Eşti obosită Elena . . . dacă da, să mergem . . ´´ intervine maica Honorina. Elena se uită speriată la ea şi îi pare rău că s-a întristat.
- ´´ Nu măicuță . . . hai să mai stăm . . nu se supără Domnul nostru Isus Hristos dacă mai vorbim cu prințul . . te rog măicuță . . ´´ spune ea atât de rugătoare încât nu putea fi refuzată.
- ´´ Bine, bine, fetița mea . . mai rămânem . . ´´ Bogdan este mulțumit, deci fata îl place, se simte bine în compania lui, ce fericire, ce fericire., dar nu are timp să reflecteze asupra situației fiindcă Elena continuă să povestească. El soarbe fiecare cuvânt al ei, îl interesează foarte mult să afle de unde este. Bănuieşte el că nu este fata unui oarecare.
- ´´ Tatăl meu a fost un bărbat înalt, subțire, elegant îmbrăcat, avea mulți servitori în jurul său . . . când mă vedea rîdea mereu . . . într-o zi ne plimbam pe mare . . o mare cu valuri înalte, sufla vântul, eu mă jucam cu o nuieluşe şi loveam apa când venea până sus . . . tatăl meu mă ținea să nu cad, când vasul se clătina pe mare . . . deodată marinarii începură să fugă care încotro . . . un alt vas venea spre noi . . oamenii au început să se bată, săbiile luceau, tatăl meu s-a aruncat şi el în luptă şi deodată am văzut un bărbat înalt cu o barbă neagră care m-a apucat de mână şi m-a dus pe sus pe vasul său . . . nu mai ştiu ce s-a petrecut . . . m-am trezit într-o țară depărtată cu mult nisip . . . eram aproape dezbrăcată . . mi-era foame . . eram murdară . . o femeie mă păzea şi gonea muştele care m-au năpădit . . . au venit nişte oameni cari m-au luat şi m-au dat unei familii care m-au dus la copiii lor . .

. acolo am dormit într-un grajd de animale mari . . urâte, cu cocoaşe în spinare . . . ´´

- ´´ În Egipt . . ´´ o întrerupe Bogdan.

- ´´ Da, cred că aşa se numea . . . eram mică de tot şi din clipa când am fost răpită şi până la această femeie trebuie să fi trecut destul timp, fiindcă atunci când m-am trezit din boala care m-a cuprins hainele mi-erau zdrenţuite pe mine . . . am stat fără cunoştiinţă mai multe luni, cu febră mare, buzele mă ardeau şi nu ţin minte nimica altceva . . . . oamenii aceia răi mă munceau, nu le-a păsat că eram o fetiţă mică, dar eu nu m-am lăsat, bunul Dumnezeu m-a ajutat . . . şi Sfânta maică Maria, mama lui Isus . . . ţin minte că în una din seri am plecat singură din casă, am străbătut uliţele înguste ale oraşului şi am tot fugit până m-am pomenit într-un deşert cu mult nisip . . . dimineaţa am fost culeasă din nisipuri de un bărbat de inimă care spunea pe limba mea că pleacă departe . . . m-a luat cu el şi am mers multe zile pe mare. . . am ajuns aici la Veneţia mânată de voia Domnului şi am fost răscumpărată de buna mea maică Honorina . . . Domnul s-o aibe în paza Lui.

- ´´Fetiţa mea . . ´´ îi spune maica emoţionată şi o mângâie pe creştateul capului. Despina nu a scos o vorbă în tot acest timp, este ca împietrită. Bogdan a devenit gânditor, îi vine o idee care la început i se pare năstruşnică, dar pe măsură ce trecea timpul bănuiala i se întăreşte. Deoarece Elena a încetat să povestească, ca să salveze situaţia şi să împiedice o plecare precipitată, începe el să vorbească.

- ´´ Am fost mult timp la Constainopole . . . am cunoscut multă lume acolo . . . nici eu nu sunt bătrân . . . am numai 28 de ani . . . am plecat de acolo acuma un an . . . am trecut prin multe peripeţii . . . ´´ se opreşte o clipă şi gândeşte, Elena îl priveşte imteresată, parcă simte că o să zică ceva relativ la ea. Între ei s-a format parcă o uniune sufletească, ceva care îi leagă, amândoi au impresia că se cunosc de când lumea şi pământul. Apoi Bogdan continuă . . - ´´ am cunoscut un bay . . . da, da . . . un bay, dar nu ştiu cum îl chema . . . ´´ atmosfera devine din nou apăsătoare, toată lumea îl priveşte. Despina stă tăcută într-un colţ, întâlnirea începe să devină interesantă, nu se ştie dece, dar toată lumea simte că va urma ceva, maica Honorina nu protestează la conversaţia liberă dintre Elena şi Bogdan, simte şi ea că ar putea afla ceva mai precis despre trecutul fetei pe care o creşte, pe care o pregăteşte întru Domnul.

- ´´ Un bay zici . . . ? ´´ întreabă Elena deodată, ca şi când i-a venit ceva neprevăzut în minte. Bogdan tresare, se uită atent la ea, o măsoară din cap până în picioare dar nu spune nimica, tace. Bănuiala vagă de la început începe să prindă contururi, întrebarea fetei era prea spontană şi cuvântul de bay a trezit în ea o amintire încuibărită în subconştient şi pierdută de mult, dar informaţia a rămas, acuma zgândărită a venit la suprafaţă, dar totuşi fără contururi. Bogdan îşi revine şi în loc să răspundă fetei se adresează maicii Honorina.

- ´´ Dacă nu aveți nimica împotriva aşi ruga pe novicea Elena să-şi scoată tichia de pe cap . . .´´ se uită rugător la ea, crezând că va fi greşit înțeles, dar maica este inteligentă şi-şi dă seama că el cere asta nu din motive de frivolitate, ci sub impulsul unui instinct încă nedefinit. Eleca tace, nu ştie ce să creadă şi nici nu pricepe prea bine ce urmăreşte prințul, este tare nedumerită de tot ce se petrece. Faptul că Bogdan o măsoară din cap până în picioare o intrigă, simte că nu o face decât ca să descopere un amănunt care să-l ducă pe o anumită pistă. Dealtfel în mintea ei cuvântul de bay a trezit o amintire vagă, i se pare că în felul acesta se adresau tatălui ei străinii, parcă era ceva în ce ea a trăit şi nu mai auzise acest cuvânt de foarte mult timp, nimeni nu l-a mai pronunțat în fața ei de când a fost răpită. Cu toate că era foarte mică când s-au petrecut aceste evenimente, totuși i-au rămas în minte diverse imagini trunchiate, care din când în când reveneau la suprafață, dar înțelese în situația în care s-a aflat atunci, la nivelul înțelegerii unui copil mic. ªi în mintea lui Bogdan se petrec în aceste clipe procese complicate, fusese mai de mult cu mumă-sa la un bay pentru acea veşnică poveste cu tronul şi auzise povestindu-se că fiica acestuia ar fi fost răpită cu ani în urmă de corsari, ba văzuse chial la el un medalion cu un chip de fetiță blondă, pictat de un meşter italian. Își aduce vag aminte că s-a vorbit despre acest medalion, pe care bay-ul îl ține în permanență agățat de gât şi când i se face dor se uită la chipul dispărut.

Maica Honorina se uită la Elena care îi aruncă priviri rugătoare, cerând parcă permisiunea ca să-şi scoată bucata de pânză albă pe care o poartă pe cap.
- ´´ Poți s-o scoți fetița mea . . . ´´ îi spune ea blând, vrând să-i arate că nu o supără. În fond nu se petrece nimica necuviincios și rugămințile lui Bogdan sunt lipsite de intenții ascunse. Elena scoate încet tichia de pe cap şi un torent de păr blond curge peste umerii ei. Instinctiv scutură din cap şi întreaga podoabă capilară se aranjează în jurul capului, încadrându-i fața albă şi catifelată. Bogdan este fascinat de frumusețea fetei din fața sa, dar în acelaş timp îşi aduce aminte cu precizie că a mai văzut acest chip şi deodată scoate o exclamație.
- ´´ Ah, da. . . da, da . . . . am văzut chipul acesta la Iusuf bay . . ´´ afirmația cade ca un trăznet, maica Honorina se închină şi lacrimi mari îi curg pe obraz. Despina este atât de agitată că nu-şi mai găseşte locul, dar Elena este parcă fascinată de altceva, povestea şi descoperirea nu prea o interesează, este atras de chipul frumos a lui Bogdan, care în mijlocul emoției generale o priveşte acuma, nu ca pe fetița blondă de pe medalionul bay-ului ci ca pe fata îndrăgită. Tinerii se privesc și inimile li se umplu de bucurie. Vestea că a aflat cine este o bucură dar nu o afectează prea mult. În fond a uitat de mult cum arătau părinții ei, a fost prea mică când a fost răpită, a stat circa un an printre străini şi de vreo unusprezece ani de când locuieşte în această mănăstire cu maica Honorina care o iubeşte şi o adoră mai mult ca o mamă. Ea nu cunoştea altă viață decât cea austeră a lăcaşului sfânt,

nu s-a jucat niciodată aşa cum fac celelalte fete, nu i s-a povestit alte poveşti decât cele în legătură cu viețile sfinților, cu religia şi nu i s-au dat niciodată alte cărți, decât cele religioase. Dealtfel nu ştia prea bine să scrie şi să citească, decât atâta ca să poată descifra slovele cărților sfinte.
- ´´ Cine este acest Iusuf bay . . . ? ´´ întreabă întru târziu maica Honorina, după ce primele emoții au mai trecut.
- ´´ Un om bogat şi mare care stăpâneşte într-o regiune . . . cum este aici principele sau dogele . . . ´´ Elena ascultă interesată explicațiile lui Bogdan, iar maica nu-şi găseşte locul auzind că pedeasupra este şi foarte bogat, dar un cui i se înfige în inimă la gândul că tatăl fetei ar putea fi de altă religie decât cea catolică. Bogdan simte pericolul şi se pregăteşte să nu strice atmosfera creată cu descoperirea sa și are dreptate, fiindcă nu trecu mult timp că aude întrebarea maicii.
- ´´ Nu este creştin . . nu-i aşa . . ? ´´ la început Bogdan vrea să-i spună că este, dar imediat se gândeşte că nu are nici un rost s-o mintă, fiindcă tot va afla până la urmă, este mai bine aşa.
- ´´ Nu . . . . este musulman . . .´´ se face din nou tăcere, maica Honorina se închină din nou, se uită oarecum vexată la Bogdan, ca şi când ar fi fost el de vină și spune pe un ton iritat.
- ´´ Elena este botezată creștinește de mine, în credința adevărată catolică . . . nu are nimica comun cu musulmanii . . . ea nu este msulmană . . . ´´ ultimele cuvinte sunt pronunțate înciudat. Îi pare bine că a aflat cine este fata pe care o creşte şi în acelaş timp îi pare rău că nu este fata unor creştini, chiar dacă nu catolici, dar i-ar fi convenit ca să fi fost din părinți creştini, dar nu face nimica, gândește ea, fata a fost botezată, este dată Domnului și asta contează. Oare nu este misiunea creştinilor ca să atragă de partea lor cât mai multe suflete ? şi gândul acesta o linişteşte, făcuse o faptă creştinească, ceeace contează mai mult ca orice.
- ´´ Ce este musulman . . . mamă Honorina . . ? ´´ întreabă fata, neştiind că în lume există şi alte credințe decât cea a ei, catolică. În orice caz întrebarea nu-i convine maicii, dar Bogdan surâde de naivitatea Elenei. Despina este în schimb cu totul fascinată de cele ce se petrec în fața ei, nu a intervenit în discuție și nici nu a căutat să justifice anumite atitudini ale lui Bogdan, fiindcă atmosfera creată a înlăturat suspiciunile şi nimeni nu se mai gândeşte că o fată promisă Domnului stă de vorbă cu un bărbat într-o casă alta decât mănăstirea. Maica Honorina nu mai are această preocupare, ci se frământă la gândul că aşa cum se prezintă situația nu va putea niciodată să intre în legătură cu părinții fetei şi pedeasupra sunt şi foarte bogați. Dar întrebarea Elenei nu rămâne fără răspuns; văzând că Bogdan vrea să-i explice, maica îl opreşte cu un semn din mână și spune fetei.
- ´´ Sunt necredincioşi, fetița mea . . . şi nu mai întreba . . . tu eşti creştină catolică, ai adevărata credință . . . nu te gândi la asta . . . ´´ uitându-se la Bogdan cu malițiozitate. - ´´ prințul este tot creştin, nu . . ? ´´ Bogdan este destul de amuzat de

această discuție dintre maica Honorina şi Elena, dar întrebarea către el îl supără. Oare nu o fi bănuind că şi el este musulman ? Nu-i convine, ar fi în desavantajul său.
- ´´ Da . . . sunt creştin . . ´´ ceeace îi place maicii Honorina, care dealtfel ştie că este creştin, şi-a adus perfect de bine aminte că, cu puțin timp înainte el s-a interesat cum să se facă din ortodox, catolic. Atmosfera se destinde, acuma iese şi Despina din tăcerea ei şi-l întreabă pe fratele ei unde văzuse acel medalion cu chipul fetei blonde care ar fi Elena. Ea nu l-a cunoscut pe Iusuf Bay şi nici nu ştie prea multe despre peregrinările mamei ei şi a lui Bogdan la Constantinopole pentru a găsi o cale de a ajunge pe unul din scaunele ºărilor Româneşti.
- ´´ Unde ai văzut chipul ei pe un medalion . . . ? ´´
- ´´ La Iusuf Bay . . . când am fost cu mama la el . . . este leit Elena, nu mă înșel deloc . . . acelaş păr . . aceeaşi figură . . Fatmé . . da, da . . .Fatmé, aşa a spus bayul că o chema . . ´´ şi această nouă descoperire provoacă un nou val de emoții, dar maica Honorina este indignată auzind acest nume barbar; se uită mai întâi la Elena apoi la Bogdan, vrând parcă să spună ceva, dar renunță ca să nu tulbure spiritele.
- ´´ Fatmé mă chema . . . ? ´´ întreabă spontan Elena fără să pară surprinsă.
- ´´ Da, sunt sigur . . . Fatmé înseamnă soartă . . ´´
-´´ Parcă îmi aduc aminte de acest nume . . dar nu așa îmi spunea . . ceva asemănător . ´´ dar Bogdan nu vrea să mai discute în jurul acestui nume. În mintea sa erau lucrurile clare, nu mai încape nici o îndoială că Elena este Fatmé. În fond realitatea îl bucură, va putea interveni mai uşor pentru scoaterea ei de sub puterea mănăstirii.
- ´´ Așa o chema pe fata lui Iusuf bay și alt nume nu mai avea . . . poate după ce ai fost răpită ți s-a spus în alt fel, ceva asemănător . . . ştiu bine acuma . . . am să scriu mamei mele care se află la Constantinopole să meargă la Iusuf, să vorbească cu el, este cineva influent chiar la palatul imperial . . . ´´ Maica Honorina devine din ce în ce mai enervată de turnura pe care o ia discuția, simte că ar putea s-o piardă eventual pe această fată, că s-ar putea unelti împotriva ei de pe poziții înalte, având în vedere rangul social a lui Bogdan şi al presupusului tată al Elenei. Se ridică deci vădit enervată şi fără nici un motiv aparent spune Elenei, de data asta pe un ton poruncitor.
- ´´ Pune-ți baticul pe cap şi hai să mergem . . . s-a întunecat afară şi maica stareță o să se supere că am lipsit atâta . . . hai ridică-te . ´´ dar fata se uită atât de rugătoare la ea încât lui Bogdan i se face milă, dar maica Honorina nici nu voieşte să audă, are de data asta un aer sever şi autoritar.
- ´´ Poate că vreți să mai rămâneți puțin . . ´´ încearcă Bogdan pe jumătate de gură, nu primeşte însă nici un răspuns. Elena îşi pune baticul pe cap, îşi strânge părul cu grije şi se pregăteşte cu multă părere de rău să plece. Cele două îşi iau rămas bun de la Despina, se înclină în fața lui Bogdan, maica o ia pe Elena de mână şi

porneşte spre ieşire. La uşe fata se mai întoarce odată spre Bogdan, aruncându-i o privire atât de disperată încât inspiră Despinei şi tânărului prinț o milă cumplită, dureroasă, dar nu au încotro, fata este sub puterea deplină a acestei maici şi trebuie să-i dea ascultare deplină. Când fură plecate, Bogdan se aruncă extenuat pe un fotoliu, pune palmele pe față și simte cum lacrimile îl podidesc, dar se abține. ªtie că nu poate face nimica.

În zilele următoare nici nu s-a mai dus la Antonio ca să-i povestească despre cele petrecute şi faptul că el a descoperit cine este Elena, ceeace ar putea fi un argument în plus pentru mănăstire de a nu mai permite fetei să iasă, chiar însoțită, doar n-o să lase ei o creştină să devină musulmană. Dealtfel Bogdan şi-a dat seama că a greşit când a dat să se înțeleagă că presupusul tată al fetei ar putea înterveni pentru scoaterea fiicei sale dela maănăstire. Peste câteva zile merge să se sfătuiască totuşi cu Antonio, care este de părere să scrie mamei lui la Constantinopole, s-o informeze despre cele petrecute, Iusuf bay fiind un om influent în Imperiul Ottoman, poate face multe pentru el, pentru atingerea scopului său, dar acest sfat îi displace lui Bogdan, consideră că este o cale întortochiată, lungă și timpul trece. Nu trageri de sfori vrea el, ci inima fetei, atâta și nimica mai mult. Dar cum s-o obțină altfel, pe cale amiabilă şi paşnic ? nu ştie. Dar Antonio este de părere că totuşi calea intervențiilor ar putea aduce un dublu succes. El cunoaşte toată povestea cu suirea pe tron, cu intervențiile pe care Maria le face în capitală pentru fiul ei; gândind prin prizma sa, este de părere că în felul acesta s-ar putea găsi calea spre acest tron mult râvnit. Ca ginerele lui Iusuf bay porțile i-ar putea fi larg deschise și pedeasupra buzunarele ticsite, un element de bază pentru a ajunge acolo, iar ca argument principal ar fi faptul că acest bay ar fi mulțumit ca ginerele său să fie prinț domnitor. Argumentele sunt bune, gândeşte Bogdan, şi s-ar putea realiza ceva în felul acesta, dar el nici nu se gândeşte la aşa ceva, vrea fata şi atâta tot, chiar dacă ar fi să facă schimb cu un tron. Însă Antonio este un bărbat practic, ambițios şi în locul lui Bogdan ar fi făcut tot posibilul ca să se suie pe unul din tronurile ºărilor Româneşti.

Văzând că nici cu prietenul său nu o poate scoate la capăt, renunță deocamdată să se mai zbată. Se plimbă toate zilele următoare cu gondola prin canalele Veneției, pleacă la Padova unde asistă la cursurile universității, în fine vrea să uite, dar nimica nu ajută. Este furios pe el că nu scrie mumă-si şi în cele din urmă se hotăreşte s-o facă. Găseşte în cele din urmă că Antonio are dreptate, poate că în felul acesta va putea influența eliberarea fetei din strânsoarea de la mănăstire. Scrisoarea este lungă, înflăcărată, plină de rugăminți, dar nu pomeneşte nimica de tron, de posibilitatea ca prin această descoperire să ajungă acolo unde voieşte mama lui, bineînțeles cu Elena ca Doamnă. Maria îşi dă seama că cele descoperite

de fiul ei poate fi important pentru țelurile ei, cu un asemenea cuscru ar putea merge treaba mai repede. Îi răspunde deci lui Bogdan că va merge personal la Iusuf bay rugându-l să intrveniná ca să i se redea fata. Deasemenea îl informează că acest Iusuf este în realitate un italian renegat pe nume Ciavatelli, care în tinerețe a intrat în serviciile porții şi datorită zelului depus fu ridicat din ce în ce pe treptele funcțiilor, dar numai după ce s-a lepădat de credința creştină. Acuma este puternic şi influent, în culmea gloriri, are o avere mare, însă între timp alți copii, cu alte femei, pe care îi îndrăgeşte, estompând astfel vechea durere ce i-a fost produsă din cauza răpirii fiicei sale Fatmé.

În timp, Maria merge la Iusuf bay, însoțită de Nicola. Este primită în palatul său mare de pe malul mării. De la un timp devenise oarecum un oaspete obişnuit al casei, mai ales de când făcuse cu el legământul în legătură cu suirea pe tron al fiului ei. După îndepliniurea formalităților de politețe, cu salutările obişnuite, oferirea de dulcețuri şi şerbeturi, cu tragerea a câtorva fumuri din narghilé, bineînțeles numai Nicola, se intră în subiect.
- ´´ Mărite stăpâne . . . măria sa Doamna Maria a Moldovei, a voevodului Ioan şi mama prințului Bogdan, prinț de Moldova, fiul nostru iubit . . . doreşte să vă aducă o veste mare . . . . a fost găsită fata înălțimii voastre Fatmé . . . ´´ Iusuf sare de la locul său auzind vestea, vine lângă Maria în timp ce-i curg lacrimile pe obraz. Este vădit emoționat şi vestea l-a făcut să-şi uite poziția.
- ´´ Fiica mea Fatmé trăieşte . . . ? ´´
-´´ Da, se află la Veneția într-o mănăstire . . la Corpus Domini . . . . o cheamă Elena și este pregătită să devină călugăriță . . . fiul meu Bogdan a descoperit tot din povestirea ei şi mi-a scris rugându-mă să vă informez . . . nu este nici un dubiu că este ea, toate se potrivesc foarte bine, o iubeşte şi o doreşte pentru el ´´ propunerea nu mai este ascultată de bay. De bucurie îi sărută mâna Mariei şi îi strânge mâna lui Nicola, gest ce nu-l mai făcuse de ani de zile, dar îşi revine şi atmosfera devine brusc mai ofocială. Se aşează din nou pe sofa şi spune destul de sec.
- ´´ Doamnă . . . am să mă consult şi cu cumnatul meu Omer Aga . . . ´´ cu asta conversația ia sfârşit.

Nu trecură nici câteva zile că Maria se pomeneşte din noi învitată la Iusuf bay, care o primeşte foarte amabil.
- ´´ M-am sfătuit cu Omer Aga, șeful serailului și am ajuns la concluzia că Elena, alias Fatmé, este într-adevăr fata mea . . . informațiile date sunt exacte . . . dacă prințul Bogdan, fiul înălțimii voastre doreşte s-o ia de soție suntem de acord să-i dăm mâna . . . dar după cum ştiți ea este sub puterea Veneției, a mănăstirii în care se află şi înălțimile noastre nu pot face deocamdată nimica în această privință . . .

vom căuta să intervenim pe lângă înălţimea sa Dogele Venaţiei, prin trimişii noştri şi credem că vom reuşi . . . da să ştiţi că asta nu ajunge, că pe lângă asta trebuie şi consimţământul bisericii, fiindcă fata este dată, după cum aţi confirmat, unei mănăstiri spre a fi crescută să devină călugăriţă catolică . . . şi măriile voastre cunosc obiceiurile lor . . . o fată dată unei mănăstiri nu poate fi scoasă de acolo decât cu consimţământul papei . . . ceeace nu s-a întâmplat până acuma, după informaţiile noastre . . ´´ dar, aceste precizări nu o sperie pe Maria, ea care face atâtea şi trage sforile pentru a-şi vedea fiul pe tron, tocmai ea să nu reuşescă să scoată o fată de la o mănăstire ? ªi apoi este mare lucru să ai un socru de rangul lui Iusuf bay, în felul acesta va putea intra mult mai uşor peste tot, uşile îi vor fi deschise spre palatul imperial şi poate chiar spre iatacele sultanelor care în acele timpuri aveau puteri neasemuite în imperiul Ottoman. Pentru Maria această ocazie este unică şi trebuie profitat cât mai urgent de situaţia ivită. La sugestiile lui Nicola, pleacă cât mai urgent la Veneţia, unde apare pe nepusă masă, spre uimirea tuturor, dar mai ales a lui Bogdan care mai puţin ca oricine s-a aşteptat să-şi vadă mama. Despina este bucuroasă şi o primeşte cu braţele deschise. Imediat cele două femei încep să se sfătuiască asupra situaţiei create, hotărând să comunice neîntârziat lui Bogdan acceptul tatălui fetei de a i-o da în căsătorie.

- ´´ De rest avem noi grije . . ´´ spune Maria la urmă, spre bucuria lui Bogdan, dar cea mai bună veste pentru el este acea că aflase despre originea italiană a tatălui Elenei, crezând că aceasta va face plăcere maicii Honorina, cu toate că se turcise de mult. Dealtfel musulmanii erau consideraţi de creştini ca păgâni, aşa cum creştinii erau consideraţi de musulmani ca ghiauri, necredincioşi. În orice caz un motiv de ambele părţi de a semăna zâzanie. Bogdan crede că maica Honorina se va bucura că Elena îşi va găsi rostul în lume, alături de un prinţ care are şanse să domnească, dar se înşeală. Despina face în zilele următoare tot posibilul, şi în contra unor promisiuni substanţiale de subscripţii peste cele obişnuite, obţine o nouă vizită împreună cu Elena. De data asta maica înţelege foarte bine ce se urmăreşte. În mintea ei nu încape măcar ideea că ar putea s-o lase pe fată din mâini, nici chiar unor sume exorbitante, fiind de părere că un suflet dat Domnului nu poate fi răscumpărat cu mijloace lumeşti şi din acest punct de vedere are dreptate. O creşte doar de atâta timp pentru un anume scop, şi apoi nimeni nu ar fi putut s-o facă, decât dogele personal şi atunci numai cu aprobarea papei, ceeace era de durată şi aproape imposibil de realizat. În ultimă instanţă erau necesare şi voinţele celor interesaţi, maica Honorina deoparte şi Elena de altă parte. Sunt prea mulţi factori care iau parte la rezolvarea acestei probleme. Dar Bogdan nu este singurul care râvneşte la inima fetei, pentru ea a şi intervenit puternica familie Sforza, care o vor pentru odrasla lor Givanelli Sforza, care şi el o văzuse la biserică şi i-a rămas la inimă. Însă Maria cu fiica sa şi însuşi Bogdan nu ştiu de sforile pe care le trage această familie ilustră şi influentă chiar pe lângă papa. Însă

maica Honorina şi stareța fiind speriate de toate cele ce se petrece în jurul acestei fete, se hotâresc să n-o mai scoată din mănăstire, dar pe de altă parte nu pot să-şi permită să rupă legăturile cu familiile Zane şi Sforza, datorită sumelor frumuşele ce le vărsau în folosul creşterii fetelor orfane destinate călugăriei, sume din care se țin în parte și maicile. Familia Sforza nu a mers încă aşa de departe ca s-o invite pe fată cu cea care o creşte, aşa cum făcuse Despina, iar la primirea invitației cele două maici se decid totuşi să dea curs cererii, spre marea bucurie a lui Bogdan. Deci, în una din zile maica Honorina, împreună cu Elena se înființează din nou la Despina, Ziua fu anunțată cât mai târziu posibil în speranța că prințul nu va afla, dar el se află în palat, fiind primul care luă cunoştiință de vizită. De data asta asistă și Maria care sosise val vârtej de la Constantinopole special pentru a cerceta la fața locului ce este de făcut, voind s-o cunoască pe cea îndrăgită de fiul ei, să ştie ce gusturi are şi eventual să-şi vadă viitoarea noră, fiindcă consideră acceptul lui Iusuf bayul ca ceva gata aranjat, dar socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg.

Mai întâi intră maica Honorina în urma ei păşind timid novicea Elena, care îşi ascunde fața văzând mai multă lume şi se aşează pe un scaun de lângă uşe de parcă ar fi avut de gând să fugă. Maria este emoționată, pentru prima oară după mult timp nu mai simțise aşa ceva, decât în ziua când şi-a cunoscut ginerele, soțul Despinei, Giovanni Zane. Acuma are acelaş simțământ bizar, o măsoară pe fată din cap până în picioare, gândind că fiul ei are dreptate s-o considere extrem de frumoasă şi gingaşe. Se lasă o tăcere deplină în salon, nimani nu mişcă, Elena vine lângă maică şi se lipeşte de ea, Bogdan o priveşte, iar când obsearvă ochii fetei care îl țintesc, roşeşte până în vârful urechilor. Honorina este atentă ca de fiecare dată, la orice mişcare şi gest al Elenei, situația nu-i convine deloc şi aproape îi pare rău că a venit. Nu şi-ar fi închipuit ca Elena să fie atât de sensibilă la vederea unui bărbat, crezând că viața austeră de mănăstire şi învățăturile au zmuls din sufletul ei ceeace alte fete au din plin, s-a înşelat însă, simțămintele oamenilor nu pot fi extirpate ca o operație, tăiate pur şi simplu şi nici înlăturate prin metode psihice. Ceeace ființa umană a acumulat în decursul a multor milenii nu poate fi înlăturat cu una cu două, căci atât femeia cât şi bărbatul au la o anumită vârstă în perioada creşterii tendința de unire, atât sufletească cât şi fizic, ceeace face parte din creație, din perpetuarea a tot ce există organic pe planeta noastră. Este un mecanism necontrolabil ce ne este dat, ceva ce apare la un moment dat, pune stăpânire pe noi puternic, persistă apoi în tot cursul unirii a două persoane, până la sfârşitul vieții, transformându-se treptat într-o unire a sufletelor, timp în care unirea fizică îşi pierde treptat valoarea, devenind din ce în ce mai subtilă. După un timp de reflecție găseşte maica Honorina momentul ca să deschidă conversația,

spre mulțumirea celorlalți care pot să-şi destindă nervii încordați, nimeni neştiind ce să spună.
- ´´ Mare păcat că şi-a părăsit credința . . . mare păcat . . . da, da, mare păcat . . . va avea parte de un timp lung în purgatoriu . . . ´´ neştiind despre ce este vorba, Bogdan se uită cu ochi mari la ea, dar imediat îşi dă seama că numai despre Iusuf bay ar putea fi vorba, totuşi întreabă cât se poate de naiv.
- ´´ Despre cine este vorba . . ? ´´
- ´´ Acel turc . . . turcul acela care zice că este tatăl Elenei . . ´´
- ´´ A, da . . Iusuf bay . . da, este musulman, dar eu cred că în sinea sa tot creştin a rămas . . ´´
- ´´ La ce bun dacă îi serveşte pe cei care ne vor pieirea . . . Domnul să mă ierte, dar eu nu cred că a făcut-o cu prea mare uşurință . . . ´´ spune Honorina destul de convinsă de ceeace constatase.
- ´´ Puteți fi sigură că nu . . . ´´ intervine Maria care şi-a găsit glasul. ªi-a revenit din emoție şi are de gând să înceapă o conversație, pentru ca încetul cu încetul să ajungă acolo unde vrea. Bogdan o binecuvântează pe mama lui că l-a salvat din situația de a răspunde la toate întrebările maicii şi se dedică jocului schimbării de priviri cu Elena. În timp ce ceilalți discută despre fel de fel de subiecte, tinerii se distrează în felul lor. O clipă Elena scapă de sub supravegherea maicii Honorina şi profită de situație cât poate, ba începe chiar cu Bogdan o conversație liberă, ceeace pentru ea este ceva nou, şi ca orice ce este nou îi place, chiar dacă se vorbeşte puțin şi se spun lucruri banale. Fata este fericită la culme şi în mintea ei o binecuvântează pe cea care o creşte pentru bunătatea ei. Bogdan se gândeşte chiar s-o învite prin palat, sub pretextul că vrea să i-l arate, dar îşi dă seama că pretenția ar fi fost greşit înțeleasă şi renunță.
- ´´ Ai vrea să vezi palatul . . .? ´´ întreabă el totuşi.
- ´´S-o întreb mai întâi pe maica Honorina . . . . ´´ şi dă s-o facă, ceeace provoacă o atât de mare stupoare la Bogdan, încât reacția lui fu deadreptul caraghioasă. Se scoală de la locul său, vine lângă fată şi speriat spune.
- ´´ Nu, nu . . . lasă . . . nu, nu . . . am glumit . . ´´ Elena se uită nedumerită la el şi renunță, dar gestul lui a atras atenția maicii, care văzând că Elena a scăpat o vreme de sub supravegherea ei, mai ales în prezența unui bărbat, se opreşte din conversație şi întrerupe vizita brusc.
- ´´ Să mergem . . . este târziu . . ´´ nimeni nu protestează, nici măcar Elena, care cu mare regret se ridică şi-şi urmează mama adoptivă, nu înaite ca Despina să propună pentru a doua zi o vizită la mănăstire, bineînțeles numai femeile, ea cu mama ei, ceeace este acceptat cu plăcere, având în vedere că de fiecare dată asemenea vizite se soldează cu donații. Bogdan este mulțumit că mumă-sa se ocupă personal de ecastă problemă, ştie că dacă ea are inițiativă, o va duce până la capăt, ştie să lupte pentru el şi la nevoie va întrebuința şi metoda galbenilor.

- ´´ Fi liniştit fiul meu . . . mama ta nu te lasă . . mă voi lupta pentru binele tău . . . şi dacă Dumnezeu ne ja ajuta, vei fi domn şi o vei avea alături pe aleasa inimii tale, pe Elena . . . acel Mihai din Valahia nu mai are multe zile . . turcii se luptă din răsputeri să-l scoată de acolo . . pun în aplicare toată puterea lor diplomatică căci prin arme nu-l pot învinge . . . şi atunci locul va rămâne liber pentru tine . ´´ spune ea spre mulțumirea lui Bogdan, dar nu ştie ce sfori se trag la palat la Constantinopole, ce ițe încurcate sunt în aceste țări româneşti scoase la mezat de turci, dar Maria nu dispune de relații prea înalte, mai sus de Ferhat. Adevărat că şi acesta contează, dar nu în aceeaşi măsură ca o sultană mamă sau ibovnică preferată, care oricând poate sufla la urechea sultanului o vorbă de efect. Nu odată s-a întâmplat ca un voevod să fie suit pe tron printr-o asemenea legătură şi Maria ştie doar de sforile ce le-a tras la timpul ei Doamna Kiajna, cumnata ei şi sora după tată a lui Iancu, mătuşa lui Bogdan. Ei, dacă ar fi trăit ea, dar din păcate ea se află mai de mult sub pământ în unul din cimitirele capitalei ottomane. A murit dezamăgită şi acrită de atâtea lupte ce le-a dat pentru mulți din familia ei.

A doua zi Maria şi Despina sunt conduse de Bogdan cu gondola până la mănăstirea Corpus Domini, apoi el se retrage ca să nu fie văzut. După o scurtă aşteptare la poartă, ele sunt întâmpinate chiar de maica stareță, împreună cu maica Honorina, bineînțeles fără Elena. După un schimb de amabilități, fură conduse în micuța chilie, locul de primire al vizitatorilor de vază, o încăpere alăturată cancelariei stareței, frumos mobilată, cu pereții plini cu icoane frumoase bizamtine, câteva scaune simple, dar elegante şi o masă acoperită cu o pânză lucrată în mănăstire. Atmosfera este plăcută, o novice aduce o tavă cu dulciuri, fructe şi apă rece. Deoarece Maria nu este cunoscută de maica stareță ci numai de maica Honorina, se prezintă.
- ´´ Sunt mama prințului Bogdan al Moldovei . . . vin tocmai de la Constantinopole unde am vorbit cu Iusuf bay despre fetița sa Elena . . . Fatmé pe numele ei adevărat . . . ´´ precizarea din urmă are darul de a transforma atmosfera plăcută în una mai puțin adecvată unei vizite de curtoazie. Stareța se întunecă la față, iar maica Honorina are un reflex de indignare. Despina vrea să-i facă mamei ei semn să nu mai insiste, dar prea târziu, vorbele fură aruncate şi nu mai este nimica de făcut.
- ´´ Să-mi fie cu iertare înaltă doamnă . . . dar pe novice o cheamă Elena . . . . aşa cum a fost botezată . . . ´´ precizează maica stareță, dar Maria nu vrea să țină cont nici de semnele disperate ale fiicei ei, nici de protestele călugărițelor. Dacă s-a pornit să vorbească, să argumenteze în cauza ei, apoi s-o şi facă. După părerea ei nu are nici un rost să ducă numai vorba, a venit doar să poarte discuții serioase pe această temă, s-o ceară pe fată, contra bani dacă va trebui şi porneşte deci la atac.

- ´´ Am fost la Iusuf bay cu care am discutat mult de tot . . . este fata lui fără nici un dubiu . . . şi ştiți că fiul meu o îndrăgeşte mult pe Elena . . . ´´ de data asta întrerupe Honorina.
- ´´ Să-mi fie cu iertare înaltă doamnă . . . dar nu vorbiți cu păcat de Elena . . . ştiți că este o orfană pe care am plătit-o scump celor ce mi-au adus-o . . . . am luat-o sub îngrijirea mea, s-o cresc pentru a o da întru Domnul . . . se va călugări când aceasta va fi posibil . . . aşa că orice încercare de a o zmulge de aici este inutilă . . . chiar dacă este fata acelui păgân . . ´´
- ´´ Dar copiii se îndrăgesc şi nu este un păcat să-i zmulgem plăcerilor vieții . ? ´´ protestează Maria cu vehemență, dar nici călugărițele nu se lasă mai prejos cu argumentele.
- ´´ Plăcerile vieții nu există, ele au fost inventate de om . . . plăcerea vieții este să te dăruieşti Domnului . . . nu se cade să vorbiți astfel despre o fată care s-a dăruit cu trup şi suflet Domnului . . . şi dacă prințul Bogdan, fiul înălțimii voastre, o îndrțgeşte nu putem face nimica . . . dar dacă spuneți că şi Elena înlîndrăgeşte, aşa ceva nu puteți susține fără a păcătui . . . ea nu poate îndrăgi decât pe Domnul . . . atâta tot . . ´´ această lecție este servită Mariei de maica stareță care vrea să se arate intransigentă la orice propunere. Dealtfel Maria încă nu pornise la atac, vrea să tatoneze terenul, să afle care sunt părerile acestor femei fanatice. Este obişnuită să sune pungi cu galbeni şi aşa vrea să procedeze şi aici, dar greşeşte, fiindcă aceasta nu este posibil. Dacă la Constantinopole are efecte, aici în situația asta nu se poate realiza nimica cu aceste argumente sunătoare, fiind vorba de cumpărarea unui suflet şi nu de funcții. După o tăcere jenantă, în care timp cele patru femei se privesc iscoditoare, Maria spune în fine.
- ´´ Doresc să ne înțelegem asupra unui lucru . . . o răscumpăr pe fată . . . doar şi domniile voastre au cumpărat-o . . . cât cereți . . ? . . am bani mulți . . galbeni de toate felurile . . ´´ dar propunerea are darul de a le indigna pe cele două călugărițe în aşa măsură că le tremură mâinile, dar se abțin ştiind că în fond au în fața lor pe cineva care face parte din sferele cele mai înalte ale societății.
- ´´ Mărită doamnă . . . aşa ceva nu este posibil . . . cum vreți să cumpărați sufletul unui om, unei fete care s-a dedicat Domnului . . . vă dați seama ce spuneți . . ? . . asta ar însemna să o dăm diavolului . . . şi cum credeți că ea va accepta aşa ceva . . nu, înaltă doamnă, nu putem accepta aşa ceva . . . Elena nu este de vânzare şi nu o vom face pentru nimica în lume . . ´´ Maria însă nu cedează, este obişnuită să lupte, să încerce voind cu orice preț să se întoarcă cu ceva bun pentru fiul ei, chiar dacă este numai o promisiune; spune deci în continuare.
- ´´ Mă voi duce la măria sa Dogele şi-l voi ruga . . . apoi mă voi adresa sanctității sale Papa la Roma . . . am să fac tot posibilul pentru a o avea pe fată pentru fiul meu . . . şi apoi țin să vă spun că şi domniilevoastre au cumpărat-o . . . a-ți cumpărat un suflet cum ziceți . . ´´ este atât de enervată din cauza atitudinii

intransigente ale maicilor, încât glasul îi tremură şi ameninţarea cade ca un trăznet. Atmosfera devine foarte încărcată, Despina stă într-un colţ şi tremură, nu este obişnuită să vorbească astfel şi-i oarecum ruşine, nu voia să se certe cu călugăriţele, are nevoie de ele, oricând fiind bine în aceste timpuri să te ai bine cu vreo mănăstire, niciodată nu se ştie ce se petrece şi un refugiu sigur nu era de lepădat. Nici Maria nu vrea să plece certată cu aceste două fanatice şi ca să aranjeze situaţia, spune că după moartea tragică a soţului ei nu face altceva decât să trateze pentru a obţine ceeace doreşte pentru fiul ei Bogdan
- ´´ Să ne fie cu iertare, dar Elena nu este în nici un caz de căpătat . . . ´´
- ´´ Dar şi domniile voastre au cumpărat-o . . . . şi din moment ce tatăl ei a fost găsit nu înseamnă că automat cade sub puterea sa . . ? remarca mai blajină are darul de a destinde oarecum atmosfera.
- ´´ Să ne fie cu iertare înaltă doamnă . . dar Elena este sub puterea noastră . . ne aflăm pe teritoriul Veneţiei şi nici o putere din lume nu ne-o poate zmulge . . . nu, nu vă faceţi speranţe, nu o puteţi scoate de aici . . în nici un caz . . . să ne fie cu iertare . . ´´ spune pentru ultima oară maica stareţă. Maria nu mai insistă şi se desparte în termeni buni de cele două călugăriţe. Îi pare rău că nu poate duce veşti bune fiului ei; niciodată nu i s-a întâmplat să întâlnească atâta rezistenţă, cu toate că de multe ori a fost refuzată din diverse motive, mai importante sau mai minore, însă niciodată cu atâta înverşunare şi pedeasupra într-un caz atât de mărunt în aparenţă.
- ´´ N-ai nici o grije . . voi lupta mai departe, am să mă duc până la Doge şi am să reuşesc . . . ce Dumnezeu, doar eşti prinţ şi ţi se cuvin mai multe ca unui oarecare - - - ´´ remarca îl bucură pe Bogdan, dar numai cu ea nu rezolvă nimica. Din ziua acestei vizite Elena nu mai poate vedea pe Bogdan şi chiar de a ieşi din incinta mănăstirii. Nu are voie să mai meargă cu grupul la biserica San Marco şi nici la plimbările cu gondolele, la care fetele orfane luau parte odată la două săptămâni cu multă bucurie, căci alta nu aveau. Elena fiind o fire supusă şi obişnuită cu renunţările de toate felurile, acceptă situaţia fără prea multă vorbă. Dealtfel ştie că orice împotrivire este inutilă şi nu numai atâta, o nesupunere putea să-i provoace cele mai mari neplăceri, de la diverse penitenţe, până a fi închisă pentru un timp într-o chilie, ceeace ea nu voia şi aşa renunţă faţă de ea însăşi să-şi dorească o viaţă normală, ştie că nu se poate, iar pe de altă parte nu voia să fie considerată ca un element rău de către cei cu care va trăi o viaţă întreagă împreună. Dar, resemnarea a făcut-o tristă şi tăcută, nu spune nimica maicii Honorina care îşi dă seama de suferinţele ei, neavând nici un mijloc de a i le îndulci. Dacă aşa sunt prevederile şi normele mănăstireşti nu era nici o posibilitate de a le înlocui fără a avea neplăceri din cele mai variate. ªi ca să uite cât mai repede, Elena se dedică cu şi mai mare înverşunare preceptelor bisericeşti, fiind prima la rugăciuni, la

muncile cele mai grele şi de dimineața până seara nu mai avu nici un pic de odihnă.

Bogdan în schimb turbă de mânie, se gândeşte chiar s-o răpească şi s-o ducă la Constantinopole. Dar de fiecare dată când se gândeşte la această posibilitate îi vin în minte tristele evenimente la care a luat acolo parte, că de fapt el pentru ei nu mai trăieşte, şi un fior îi trece prin şira spinării. Maria se ține de cuvânt şi prin ginerele ei ajunse până la doge, însă nu reuşi să-l convingă. Dealtfel el singur nu poate să se amestece în truburile bisericeşti, ci trebuia şi aprobarea papei Clemens al VIII-lea însăşi, ceva aproape imposibil de realizat în condițiile actuale. În orice caz metodele pe care le cunoaşte ea nu prea sunt aplicabile aici, oamenii aceştia nepuntând fi plătiți, decât sub o anumită formă necunoscută de ea, prin donații făcute diverselor instituții bisericeşti. Totuşi nu se lasă şi merge a doua oară, de data asta ca din partea lui Iusuf bay, cerând în numele său şi prin el în al sultanului, eliberarea Elenei din mănăstirea Corpus Domini, invocând dreptul unui tată de a-şi avea fiica, drept ce în acele timpuri era inferior celor care dirijau canoanele bisericeşti. Se loveşte însă şi de data asta de intransigența dogelui, fiind refuzată net. Eşecul a fost atât de mare încât nu poate înțelege ce-l determină pe doge să procedeze în felul acesta, mai ales că el ştie cine este ea. Dar Maria nu ştie că între timp fusese la palat şi ducele Sforza, tatăl lui Givanelli Sforza, tânărul care şi el o îndrăgeşte pe frumoasa Elena şi care urmărea acelaş scop ca Bogdan. Dar şi el fu refuzat, cu toată înalta sa poziție şi în felul acesta se consideră aici că problema este închisă, dar Maria nu vrea să se dea bătută cu una cu două. Scrie lui Iusuf bay şi-i cere o scrisoare prin care acesta să ateste că este tatăl Elenei. Dar, timpul trece iar Bogdan devine nervos, stările lui de depresiune au revenit, nu mai iese din palatul surorii lui, doarme târziu diminețile, refuză să-l vadă pe Antonio prietenul său, cu toate insistențele acestuia. Din cauza stării lui, Maria nu pleacă înapoi în capitala Imperiului Ottoman. Nu trec nici tre isăptămâni că scrisoarea mult aşteptată soseşte. Este foarte categorică şi în acelaş timp rugătoare, făcând aluzii la voința sultanului ca fata sclavului său Iusuf bay să fie lăsată să-şi regăsească familia. Mulțumită, Maria merge a treia oară la doge şi cu ajutorul scrisorii reuşeşte de data asta să zmulgă măcar promisiunea că va căuta să intervină la papă pentru eliberarea fetei. Este totuşi ceva, o portiță spre reuşită şi vestea îl bucură pe Bogdan. În ziua aceea merge la prietenul său care îl consolează, informându-l în acelaş timp de sforile pe care le trage familia Sforza în acelaş caz. Tatăl lui Antonio, consilierul Memmo, luptă şi el pentru cauza prietenului fiului său, dar îi este teamă de familia ducală şi nu prea insistă, îl sfătuieşte totuşi fiul ca să-l informeze pe Bogdan despre toate mişcările de la palat, să dea dovadă de prietenie, promițând chiar că va da o serată la care îl va

învita şi pe Giovanelli Sforza, când Bogdan va avea ocazia să-l cunoască şi poate îi va reuşi să-l determine să renunțe la fată.

În fine Maria poate pleca, este mulțumită că fiul ei şi-a revenit şi peste câteva zile pune din nou piciorul la Constantinopole. I-a intrat aproape în sânge să tragă sfori, îi place s-o facă, mai ales când are reuşită, ceeace în ultimul timp n-a avut, dar totuşi se simte bine în mijlocul acestor oameni cari i-au asasinat soțul şi fiul, bizară concepție în orice caz, dar scopul scuză mijloacele, mărimíle şi banii contează mai mult ca onoarea sufeletască, dar asta depine de fiecare cum consideră ceeace face. Merge deci înainte, mereu înainte, sfătuită de Nicola, care de mulți ani îi stă în lături, gurile rele pretinzând chiar mai mult, dar cine a fost vreodată în budoarul ei. Bineînțeles a găsit o nouă ocupație, acuma, pe lângă faptul că trebuie să vegheze ca să prindă momentul când unul din scaunele ºărilor Româneşti să se elibereze, trebuie să-l convingă pe Iusuf bay să alerge peste tot pentru a îndupleca pe cei mari să intervină în favoarea ficii sale, răpită de corsari şi vândută venețienilor, ceeace dealtfel pe Iusuf nu prea îi este în larg, fiindcă în decursul timpului a uita-o, mama fetei nu mai era nici ea, are o nouă soție cu alți copii și singurul motiv de a interveni este în speranța de a avea un ginere voevod în una din ºările Românești, ceeace poate fi aducător de bani mulți. Dar din păcate mănăstirea nu are de gând să lase din mână un suflet câştigat pentru credința catolică, şi pe de altă parte vârfurile Ottomane nu prea erau de acord să-şi strice bunele relații pe care le au cu Republica Veneția, mai ales acuma când sunt ocupați până peste cap cu alungarea răzvrătitului de Mihai din Valaia, care a cutezat să ridice spada împotriva lor și căuta să organizeze o cruciată a creştinătății împotriva turcilor, care din păcate nu a putut fi pusă pe picioare din cauza unei trădări mişeleşti tocmai din rândurile celor cu care voia să se alieze, căci le era mai mult teamă de o Românie mare şi puternică decât de o stăpânire ottomană. Dacă alianța ar fi reuşit, fața Europei ar fi arătat altfel astăzi.

Maria însă este străină de toate acestea, pe ea o interesează deocamdată acest Iusuf bay, care însă este prea comod şi nu prea doreşte să meargă prea departe cu o poveste veche care de mult a fost uitată. Adevărat că i-ar fi plăcut să aibe un ginere voevod dar pentru asta va trebui să intervină pentru cineva care în ochii mai marilor turci nu mai există, este mort. Când s-a petrecut răpirea fiicei sale a pornit mai mulți ani s-o caute, dar cu timpul s-a estompat chipul ei din mintea lui, ca acuma să nu mai intereseze pe nimeni faptul că fiica dispărută a fost regăsită şi apoi de unde poate fi sigur că fata asta este într-adevăr fiica sa ? Cine poate să-i garanteze de autenticitatea celor povestite de Bogdan ? şi în mintea sa se încuibăreşte un dubiu. Nu cumva se încearcă un şantaj, ca să se stoarcă de la el bunăvoința ? Nu cumva doreşte Maria să-l facă pe fiul ei prin el iar viu în ochii

celor mari de la palat ? şi judecând aşa îi trece cheful de a mai umbla peste tot în această poveste; dealtfel însuşi cumnatul său Omer aga este de aceeaşi părere şi l-a sfătuit ca mai bine să-şi vadă de treburile sale. Totuşi nu spune Mariei nimica, o lasă în credința ei că doreşte să-şi aibe fata răpită, nu putea şti ce este femeia asta în stare, fiind mai bine să nu o amăgească. Îi va promite ajutorul, marea şi sarea, ca în fond să nu facă nimica. Totuşi scrie dogelui, ştiind că nu va rezolva nimica, o face s-o mulțumească pe Maria ceeace ei îi face plăcere. Cu toate că s-a turcit de mult timp, totuşi îi ajută într-o oarecare măsură pe creştini, atâta cât îi permite să nu aibe neplăceri, dând în felul acesta dovadă de o oarecare solidaritate cu concetățenii lui întru credință. Dealtfel a părăsit-o pe cea cu care a fost botezat numai din considerente practice și nicidecum sentimentale, vrând să dovedească atașament față de stăpânii care l-au cocoțat sus, numai fiindcă a dat dovadă de lichelism. Dar asta este altceva şi nu are în fond nici o legătură cu regăsirea Elenei, alias Fatmé. Maria este de partea ei convinsă că acest om face tot posibilul de a-şi scoate fiica din mănăstire pentru a o da lui Bogdan şi pentru a se pune bine cu el îl vizitează destul de des, aducându-i fel de fel de cadouri mărunte care iau ochii şi plac.

De partea lui la Veneția, Bogdan este fericit de când mumă-sa i-a adus vestea că s-ar putea ca dogele să intervină la Sfântul Scaun pentru Elena şi împreună cu Antonio organizează serata ce va avea loc în cinstea evenimentului, la patricianul Memmo. Nu-şi anunță nici mama şi nici sora cu ceeace are de gând să facă, dar mai greu o să fie să convingă şi familia Sforza să vină, fără de care totul n-ar avea sens. Antonio rugă pe tatăl său ca să-l invite şi pe Doge, care acceptă să vină. Deasemenea acceptă și familia Sforza și astfel se reușește o reuniune a celor ce au deaface câte ceva cu cazul Elena. Antonio duce pe Bogdan la un profesor de scrimă şi unul de dans, nefiind obişnuit cu aceste reuniuni mondene unde vin tineri să se distreze. Fusese la mai multe primiri oficiale şi chiar particulare, la ambasade la Constantinopole, dar acolo veneau numai oameni maturi, diplomați acri cu care nu te puteai distra în voie. Acuma la patricianul Memmo urmează să vină tot ce este mai înalt pe scara socială, existent la acea vreme prin părțile locului. Prinți, duci, conți, magistrați înalți şi chiar reprezentanții porții. Bogdan îşi cumpără haine frumoase, să aibe un aspect princiar și îşi propune să se prezinte cât mai bine. Bineînțeles este învitată şi Despina cu Giovanelli Zane, fără să li se spună care este scopul seratei. ªi ca să fie totuşi o justificare plauzibilă a amploarei festivităților, se lansează zvonul că patricianul consilier Memmo doreşte cu această ocazie să-şi lanseze fiul în lume, un motiv foarte plauzibil și în felul acesta nimeni nu ştie ce se urmăreşte prin asta.

Palatul consilierului patrician Memmo este foarte mare, în rând cu cel al dogelui şi al celorlalți consilieri. Canalele care duc spre Canale Grande au fost luminate de

cu seară cu torțe care răspândesc un fum înecăcios. Lumina galbenă a flăcării joacă în unduirile apei, dând peisajului un aspect bizar. Aşa ceva se întâmplă numai în zile mari de sărbătoare şi numai cei mai mari puteau să-şi permită luxul acesta. Gondolele se îndreaptă fără încetare spre palatul consilierului, cu gondolieri îmbrăcați ca de sărbătoare, unii cântând cântece frumoase de prin partea locului, iar oamenii de rând stau la ferestre privind spectacolul. Mii de steluțe coboară lent de pe cer, artificiile pocnesc fără încetare şi focurile bengalice luminează artera Canal Grande în fel de fel de culori. Fumul negru al torțelor amestecat cu cel alb al artificiilor şi al celor bengalice formează o pâclă deasă deasupra apei. Aproape că nu se mai poate vedea nimica. La un moment dat apar o seamă de gondole mari, conduse de ostaşii palatului ducal, anunțând sosirea lui. Toate gondolele se îmbulzesc în preajma palatului, pe când alaiul oficial înaintează încet. În mijloc, gondola mare a dogelui, acoperit cu un baldachin aurit, care răspunde, dând din mînă, la aclamația mulțimii. Bogdan a venit cu câteva ore mai devreme, este în culmea fericirii şi plin de recunoştiință față de această familie care a acceptat să facă pentru el asemenea petrecere neobişnuită. De altfel multă lume s-a întrebat dacă scoaterea în lume a unui fiu merită asemenea osteneală, când un bărbat poate mult mai uşor să-şi găsească legături de toate felurile, decât o fată, dar capriciile oamenilor sunt multiple. Gondolele sosesc neîncetat, zeci de servitori în livrele stau la uşa mare de la intrare ajutând pe oaspeți să coboare. Numai mărimile republicei sunt mai multe zeci de persoane, în afară de prinții de prin împrejurimi, fiecare cu suita sa. Palatul este luminat agiorno, mii de lumânări ard peste tot, candelabrele aşezate pe mese şi cele de pe pereți fac marmora albă să bată în galben. Femei îmbrăcate în toalete frumoase, cu rochii din mătase adusă din China, ornate peste tot cu bijuterii strălucitoare, fiecare străduindu-se a şi le etala, iar bărbații strânşi grupuri, grupuri discută care politică, care despre comerț iar alții despre războaiele care isbucnesc peste tot. Unul din subiectele cele mai pasionante ale epocii sunt războaiele lui Mihai din Valahia, care dă atâta bătaie de cap turcilor şi celorlalți. Cu o mână de oameni dornici de libertate și independență națională a reuşit să țină în șah două imperii, lucru nemaivăzut până acuma. Dar pe Bogdan nu-l interesează acest subiect; de fiecare dată când trece pe lângă un grup care are acest subiect simte că parcă i se înfige un cuțit în inimă, îi vine în minte acel paşă care l-a jignit şi toate cele petrecute apoi când a trebuit să se ascundă ca până la urmă să se declare chiar mort. Dar acuma nu este timp la asemenea gânduri, se plimbă peste tot, cercetează ungherele şi din când în când vine lângă prietenul său ca să asiste la primirea vreunui oaspete. Este nespus de elegant îmbrăcat, aspectul său nefiind cu nimica mai prejos decât cel al prinților care vin neîncetat. La venirea familiei Zane a ținut bătrânul Memmo să-i salute în mod special. Giovanni, soțul Despinei s-a cam

mirat de amploarea primirilor, dar fiind un om practic îşi zice că în fond fiecare face ce-i place.

Ducii Sforza se lasă aşteptaţi, ca aproape de timpul sosirii dogelui să-şi facă apariția, înconjurați de o mulțime de nobili. Bogdan se află tocmai la intrare și-l observă pe tânărul Giovanelli, rivalul său, cât de mândru se ține; este înconjurat de admiratori şi admiratoare, vorbeşte emfatic, făcând gesturi largi, râzând gălăgios, ca să se facă remarcat. Îi place să fie adulat, să se vorbească cu el, este o fire imposibilă, crezând că toate i se cuvin, rupt de orice influențe părinteşti, contrar firii lui Bogdan care sub influența mamei sale, nu a căutat niciodată să se rupă de ea. Bogdan îl priveşte și inima i se face cât un purice, ce diferență dintre acesta și prietenul său Antonio care este un băiat comunicatv, vesel şi pedeasupra bun prieten. Simte o repulsie față de duce, ceva îi spune că este un om rău cu care nu se poate vorbi şi nici trata. Este speriat fiindcă la un moment dat va trebui să se amestece în grupul la care se va afla acest tânăr antipatic. El nu cunoaşte decât lume foarte puțină, mumă-sa nu este prezentă şi se simte stigher. Nu are cu cine să se sfătuiască cum o făcea deobicei cu ea, Antonio fiindu-i prieten, dar nu se poate coborâu într-atâta încât să se arate mereu lipsit de inițiativă. Se ține totuși dup el ca o umbră, fără să-l deranjeze.

La un moment dat nuzica se opreşte, lumea se rânduieşte pe lângă pereți, lăsând un coridor liber care duce de la marea poartă de la intrare până în sala balului. De afară se aud trompetele anunțând sosirea dogelui, înconjurat de o suită numeroasă, printre care și gazda. Când gondola mare acostează în fața palatului patricianului Memmo, mii de artificii scâteiază deasupra Canalului Grande, dând un spectacol grandios. Servitori în livrele aurite pun puntea de coborâre şi Dogele urmat de suită intră în palat, unde este întâmpinat de Antonio şi mama sa, apoi trece în salonul mare în timp ce cei prezenți se apleacă în fața lui, iar femeile fac reverențe. Este poftit să şadă pe un tron în fundul sălii, iar petrecerea putea continua la un semn al său, după care se amestecă printre învitați. Bogdan este încântat de feericul petrecerii și toate acestea la sugestia sa. De ar şti Elena ce face pentru a o avea şi la acest gând inima i se strânge, dar nu poate reflecta prea mult că Antonio vine lângă el anunțându-l că Giovanelli Sforza se află într-un grup de tineri nobili în unul din saloanele turceşti. El merge imediat într-acolo vădit emoționat. Deci va vorbi cu cel care are intenția să i-o răpească pe Elena, un rival redutabil, dealtfel pe măsura sa, gândește el. Tânărul duce Sforța este înconjurat de vreo douăzeci de tineri care fac mult haz, văzându-l cum trage dintr-o narghilé mare, mâncând dulcețuri şi şerbeturi serviți de un turc, îmbrăcat turceşte. Unii cântă molcom, alții fac temenele, iar ceilalți râd atât de zgomotos că se aude în tot palatul. Băutura i-a amețit şi petrecerea în acest loc devenise aproape grotescă,

semănând cu o tavernă de marinari beți. Lui Bogdan îi vine în minte mica tavernă din portul Constantinopole unde fusese cu ani în urmă cu sărmanul de Iani. La venirea lui, un băiat tânăr şi frumos, foarte elegant, cu ținută, îl cheamă zgomotos, făcându-i semn cu degetul.
- ´´ Hai . . vino şi tu . . ´´ faptul că este aşa chemat ca un servitor îl deranjează, dar se face că nu bagă de seamă şi se alătură grupului gălăgios. Are de gând să-l descoase pe ducele Sforza, ca să afle dacă cele auzite sunt adevărate, doar asta urmăreşte.
- ´´ Înălțimile voastre . . . ´´ spune Bogdan înclinându-se uşor. Ceilalți fac haz, unii se înclină mai în serios iar alții clătinându-se din cauza băuturii.
- ´´ Încântat de a vă cunoaşte . . . ´´ spune un tânăr, după care se prezintă și ceilalți
- ´´ Plăcerea este de partea mea . . . ´´
- ´´ Cu cine avem deaface . . . ? ´´ întreabă la urmă cel căutat, ducele Giovanelli Sforza. Bogdan se grăbeşte să meargă spre el.
- ´´ Prințul Bogdan al Moldovei . . ´´ se prezintă el mândru, scoțând pieptul în afară.
- ´´ Ducele Sforza . . . Giovanelli Sforza . . ´´ Emoția îl cuprinde pe Bogdan, deci jocul începe, dar după felul cum a vorbit acesta nu se pare că știe că cel din fața lui îi este rival, în ale dragostei.
- ´´ Încântat de a vă cunoaşte înălțime . . ´´ ultimul cuvânt îl spune apăsat ca să-i facă plăcere.
- ´´ ªi pentru noi este o plăcere, prințe . . . ´´ şi în felul acesta Bogdan intră în grupul lor. Se râde mult, mai ales de hazul pe care îl fac când trag cu toții la narghilé şi un nor gros invadează de fiecare dată salonul. Bogdan este obișnuit cu acest fel de a fi al turcilor, doar a trăit printre ei şi nu vede dece aceasta l-ar amuza aşa de mult ca pe aceşti tineri bărbați. Deocamdată nu a găsit încă momentul să treacă la atac, dealtfel jocul îi place, îl amuză şi este vesel, uitând un moment de frumoasa Elena. Aproape toți aceşti tineri nobili au trecut prin diverse universități, unii îşi aduc chiar aminte de prezențele lui Bogdan la audierea cursurilor de la Padova, fapt pentru care poate face față la unele discuții mai subtile, ceeace îl bucură, fiindcă îşi dă seama că este considerat ca făcând parte din societatea lor. Dar, aproape toți sunt fascinați de voevodul Mihai al Valahiei şi-i laudă acțiunile împotriva turcilor. Bogdan tace chitic la aceste discuții şi nu pomeneşte nimica despre aventurile sale de pe timpul când au vrut să-l trimită să-i ia locul, de faptul că fusese azvârlit peste Dunăre, fiind cât p-aci să fie prins, dus la Bucureşti şi spânzurat. De fapt el nu i-a purtat niciodată pică acestui Mihai, din contra, îi admiră cutezanța, cu câtă dârzenie caută să scape de turci. Numai pe acest paşă care s-a purtat cu el ca cel din urmă sclav îl urăşte de moarte. Este de părere că ar fi fost normal să-l spânzure atâta timp cât a avut intenția să-l scoată de pe tron. În fond şi el ar fi făcut lafel. Discuția în jurul lui Mihai devine aprinsă şi interesantă.

Se povestesc noutățile de prin partea locului, ceeace nu prea îl interesează pe Bogdan, nu asta urmăreşte, nu vrea tornul Valahiei, în ciuda sforilor pe care le trage mama sa la Constantinopole. A organizat această petrecere cu scopul de a afla adevărul despre acest Giavanelli Sforza. Nu i-a venit să creadă tot ce se spune, că ar fi intervenit la papă pentru Elena. Niciodată nu l-a văzut la Biserica San Marco şi nici la mănăstire nu l-a întâlnit, ceeace îl face să creadă că se exagerează şi i se spun aceste poveşti pentru a-l descuraja, a-i arăta că nici un Sforza nu poate realiza o scoatere unei călugărție dintr-o mănăstire. Dacă nici acest duce cu înalta sa poziție nu putea atunci el cu atât mai puțin. Voia de câteva ori să ducă vorba despre acest subiect dar nu ştie cum să înceapă. Nu poate aşa fără nici un motiv să povestească că o iubeşte pe Elena şi toată povestea. L-ar lua peste picior, ceeace nu i-ar plăcea. Nu are nici un sens să intre în conflict cu aceşti tineri care îi sunt simpatici şi cari la rândul lor îl simpatizează, din moment ce-l tratează ca pe unul de-al lor. Dar la un moment dat, pe nesimțite discuțiile lunecă spre un subiect de multe ori preferat al bărbații tineri. Fiecare se laudă cu fel de fel de aventuri galante, unii povestesc cum au fugit pe fereastră când soțul înşelat sosi acasă iar alții râd cu poftă la cele istorisite. Totul pare o glumă, când deodată ducele Sforza începe să povestească ceva ce-l cutremură pe Bogdan.

- ´´ Acum un an, pe când veneam aici cu tatăl meu, ducele Sforza, am fost la Biserica San Marco unde am zărit un înger parcă coborât direct din cer . . . o novice tânără şi vă asigur ceva aşa de frumos n-am mai văzut . . . m-am interesat la cancelaria stareței mănăstirii Corpus Domini şi am aflat că este o orfană, cumpărată de la nişte corsari cu ani în urmă şi crescută de o maică, care o pregăteşte să devină călugăriță . . . . de atunci mă duc din când în când la biserică s-o văd . . . dar în ultimul timp nu am mai văzut-o . . . ce frumoasă este fata, vă asigur . . . . ´´ Bogdan a înghețat, nu s-a aşteptat ca ducele să-şi destăinuiască dragostea față de toți.

- ´´ Cum o cheamă pe fată . . . ? ´´ întreabă unul din simplă curiozitate.

- ´´ Nu ştiu . . nu mai ştiu . . ´´ răspunsul îl indignează pe Bogdan. Cum este posobil aşa ceva ? Nici măcar nu ştie cum o cheamă pe cea pe care o îndrăgeşte ? şi simte cum i se urcă sângele la cap. Aşa cum începuse să-i devină acesta simpatic, tot aşa i se topeşte orice urmă de ataşament față de el.

- ´´ Am căutat în repetate rânduri să-l determin pe Doge să intervină la sfinția sa Papa pentru eliberarea fetei dar nu a mers, se pare că mai este cineva pe fir . . . nu am putu afla cine . . . . dar este cineva . . ´´ repetă el la urmă gânditor, de parcă ar fi voit să pătrundă în acest mister. Bogdan nu mai poate răbda, se hotăreşte să vorbească şi el.

- ´´ Fata de care vorbeşte alteța voastră se numeşte Elena, după numele ei din mănăstire . . . este fiica marelui bay Iusuf de la Marmara . . . Fatmé o chema de mică, aşa au botezat-o ei în legea lor . . . . ´´ precizarea provoacă consternare.

Atmosfera veselă de până acuma a dispărut, oamenii vor să audă povestea, să ştie ce se ascunde în spatele acestei fete. Sforza auzind cele spuse de Bogdan, se ridică în picioare, înaintează spre Bogdan care stă tolănit pe o sofa şi spune, în timp ceilalţi amuţiseră, întrevăzând un conflict.
- ´´ Cum îndrăzneşti să afirmi aşa ceva .. . ? ´´
- ´´ Nu afirm nimica . . . precizez numai . . . acesta este adevărul . . . eu îl cunosc pe acest bay şi ştiu totul . . . eu am descoperit asta . . . ´´ răspunde Bogdan calm, fără să se ridice de la locul său.
- ´´ Va trebui să faci dovada . . . altfel vom încrucişa spadele . . . cei prezenţi îmi sunt martori ´´ Bogdan simte cum prinde curaj, are chef teribil să-l înfrunte pe acest obraznic, dar în acelaş timp este atent să nu-l jignească.
- ´´ Eu n-am insultat pe nimeni şi nici pe alteţa voastră . . . am spus numai adevărul . . şi nu văd dece v-ar supăra acest adevăr . . . ´´ abea acuma îşi dă Sforza seama cine este Bogdan. ªtia că o pricipesă Paleologu a intervenit pentru eliberarea fetei din mănăstire, dar nu ştia în favoarea cui.
- ´´ Nu cumva sunteţi fiul principesei Paleologu de Bogdania . . ? ´´ Bogdan tresare, deci nu a ştia cine este el şi găseşte că nu are nici un rost să mai ascundă adevărul.
- ´´ Ba eu sunt . . . şi mama mea principesa a intervenit pentru mine la înălţimea sa dogele . . . pentru eliberarea fetei din mănăstirea Corpus Domini . . ´´
- ´´ ªi mă rog pentru ce . . ? ´´
- ´´ Pentru că o iubesc pe Elena Civanelli . . ´´
- ´´ ªi dece Îi spuneţi Civanelli . . ? ´´
- ´´ Pentru că tatăl ei Iusuf bay este de origine italiană pe nume Civanelli . . . s-a turcit şi a devenit bay . . . ´´ Sforza cu ceilalţi sunt emoţionaţi de cele auzite şi ducele nu ştie cum să reacţioneze. Se face tăcere, toţi aşteaptă să vadă ce va urma. Apoi Sforza spune pe un ton obraznic, agresiv şi vădit intenţionat de a-l jigni pe Bogdan.
- ´´ Toţi cei veniţi de acolo sunteţi turciţi . . v-aţi părăsit credinţa strămoşească, adevărata crediţă catolică şi v-aţi făcut barbari . . . . ´´ Asta este prea mult pentru Bogdan. Nu faptul că l-ar fi considerat ca pe unul care şi-a părăsit credinţa, ceeace dealtfel nici nu este adevărat, ci faptul că l-a făcut barbar l-a supărat în aşa hal încât se ridică brusc de pe sofa şi venind în faţa lui Sforza spune pe un ton aspru şi ameninţător.
- ´´ Rog pe alteţa voastră să nu mă jignească . . . dacă iubesc o fată care a avut nenorocul să cadă în mâinile unor corsari şi vândută aici la Veneţia . . . şi care are un tată care şi-a părăsit credinţa, nu am nici o vină . . . nici eu şi nici ea . . . eu pe ea o iubesc şi vreau s-o fac prima doamnă acolo unde voi domni . . . rog încă odată pe alteţa voastră să-şi retragă cuvintele jignitoare la adresa mea . . . faptul că tatăl fetei a făcut ceeace a crezut de cuviinţă nu schimbă cu nimica situaţia, nici a ei şi

nici a mea .. . ´´ Dar acest bărbat semeţ, obişnuit ca nimeni să nu-l înfrunte, nu se lasă.

- ´´ Nu . . . şi veți da socoteală de cele spuse . . . în orice caz nu voi permite, nici eu şi nici tatăl meu, ca un suflet să fie dat păgânismului . . ´´

- ´´ Ce vrea alteța voastră să spună cu asta . . ? ´´

- ´´ Că toți cei veniți de acolo sunteți turciți şi vă ascundeți . . . aici între noi vă este ruşine de ceeace ați făcut . . . vă ştiu eu . . . vă rog să vă alegeți ziua când să-mi dați satisfacție . . . aştept prințe . . ´´ Nu, asta este prea mult pentru Bogdan, totuşi uitându-se în jur vede cum ceilalți au un surâs pe buze. Sforza stă amenințător în fața sa, aşteaptând răspunsul, dar Bogdan este în minoritate, nu are nici un aliat, nimeni nu se oferă să-l susțină, totuşi nu descurajează, în fond nu i se poate întâmpla nimica, nu l-a insultat.

- ´´ Dacă alteța voastră consideră că aşa stau lucruile se înşeală . . . faceți o greşală regretabilă . . . eu însă voi merge mai departe şi o voi scoate pe Elena de la mănăstire . . . ´´ ultima afirmație îl înfurie pe duce, dar Bogdan nu-i dă răgaz, se întoarce şi pleacă. Aude în urma sa râsete şi murmure în acelaş timp. Nu-l mai interesează nimica, este palid de îndignare şi înțelege care sunt relațiile acestui impertinent. Voia să insinuieze că el este turcit, mahomedan, deci, scoțând-o pe Elena de la mănăstire o va răpi religiei creştine, făcând-o de un neam cu el.

Petrecerea în marele palat al patricianului Memmo este în toi. Bogdan trece prin salonul mare, îl caută pe Antonio, dar negăsindu-l pleacă acasă, nu mai are nici un rost să rămână, şi-a atins scopul, ştie acuma că şi acest Sforza o doreşte pe Elena și că este cu mult mai puternic și influent ca el, dar o să vadă ce-i va aduce viitorul. Cu acest gând se trânteşte îmbrăcat pe pat şi pentru ptima oară în ultimii ani izbucneşte în plâns; o mai făcuse când a murit Iani. De atâția ani mumă-sa încearcă să-l suie pe un tron şi nu a reuşit încă, au cheltuit cu asta averi uriaşe, care au curs în buzunarele hrăpăreților de turci cari au luat banii ştiind că nu pot face nimica, tatăl său a fost decapitat la cerea lor, iar fratele mai mare ucis la Edi Cülé, fiindcă s-a considerat că Iancu i-ar fi trădat pe turci, și tocmai el să fie considerat musulman ? Nu, asta este prea de tot, va merge la Antonio, va lua lecții de spadă în continuare cu profesorul său, da, şi-l va înfrunta pe acest duce, va accepta provocarea, îşi va alege martori şi se va bate în duel, îi va străpunge inima şi dacă el va pierde, atunci cel puțin va pieri pentru Elena, ea va trebui să ştie ce s-a petrecut ca să-şi dea seama că cineva a murit pentru ea. În timp ce se petrec toate acestea în capul său, se simte cel mai nenorocit om din lume, se consideră martir şi i-ar fi plăcut să fie compătimit pentru suferința sa, dar nimeni nu este de față, nimănui nu-i pasă de suferința lui, este singur în aceste clipe grele ale vieții sale, dar întru târziu adoarme şi se trezeşte a doua zi când soarele s-a ridicat de mult deasupra orizontului. Parcă se simte mai bine, capul îi vâjâie încă, îşi dă seama că

fusese amețit de băutură şi în acelaş timp îi vine în minte conflictul pe care l-a avut cu acest Sforza. Antonio îl dojeneşte că a plecat fără să-l anunțe. Voia să înlesnească o întâlnire cu dogele şi poate că ar fi reuşit să-i povestească despre dragostea sa pentru Elena, dar în fond era ceva nesigur. Totuşi nu se supără pe prietenul său, îl înțelege şi-i promite că-l va lua cu el la profesorul de spadă, unul renumit care trăieşte de mai mulți ani la Paris. ªi astfel Bogdan deveni unul din cei mai asidui elevi ai acestuia, ba este chiar lăudat pentru iuțeala şi îndemânarea sa. Dar zilele trec şi va trebui să stabilească ziua duelului, nu mai poate da înapoi, ar fi însemnat să se facă de râs față de întrega nobilime de prin partea locului, fiind tratat ca un poltron. Îl roagă deci pe Antoinio să fie intermediarul său pe lângă duce. Lecțiile se țin lanț, reuşind performanțe uluitoare, dar răspunsul nu soseşte cu toate insistențele. Antonio nu vrea ca Bogdan să fie considerat ca un laş. Trimite deci o misivă lui Givanelli Sforza,, atrăgându-i atenția că prințul Bogdan fusese provocat de el la duel, fiind pregătit, dar se dovedeşte că acesta nu prea are de gând să se țină de cuvânt, făcându-se el de pomină față de amicii săi. În fine peste câteva săptămâni soseşte răspunsul, pe cât de obraznic pe atât de sfidător. Antonio nici nu voi să-i spună lui Bogdan, dar în fond nu era treaba lui ca să ascundă adevărul, fiind mai bine să-i comunice tot.
- ´´ Iată răspunsul . . . ´´ şi îi întinde o scurtă scrisoare scrisă în grabă, expediată printr-un servitor. Bogdan citeşte cu atenție şi pe măsură ce află de conținut simte cum i se urcă sângele la cap.
- ´´ Iubite prietene Antonio, îmi pare foarte rău, dar trebuie să vă fac cunoscut că m-am interesat cine este aşa zisul prinț Bogdan, rivalul meu, şi din păcate am aflat că tatăl său era un fiu de curelar dintr-un depărtat oraş şi deci rangul meu nu-mi permite a încrucişa spada cu el . . vă rog să primiți domnule cele mai sincere urări de bine, Giovanelli Sforza, duce . . ´´ Antonio se simte prost față de prietenul său căruia i se duc insulte după insulte, fără ca el să aibe vreo posibilitate să riposteze; este jignit şi batjocorit, fiind poate mai bine de a încheia acest capitol şi să-l lase pe duce în pace, însă din păcate acesta nu-l lasă.

De la o vreme Elena nu se mai arată la biserică şi dispare cu totul. Bogdan îl întâlneşte pe Giovanelli de câteva ori la San Marco, dar se ascunde ca să nu fie văzut, nu voia să mai rişte alte insulte. Nu mai are puterea să se opună şi nici nu poate reclama undeva. Nimeni nu l-ar fi ascultat, ba mai mult decât atâta, ar fi fost chiar luat peste picior. Faptul că un nobil refuză să se bată în duel era considerat ca ceva înjositor pentru el, dar dacă refuzul se bazează pe diferențe sociale, atunci apare acel provocat ca înjosit şi deci Bogdan se simte înjosit, deci nu mai are nici un rost să insiste sau să-l întâlnească indiferent unde şi cum. Se interesează prin Despina la stareță şi află că Givanelli fusese cu tatăl său în vizită la mănăstire pentru a o vedea pe Elena, dar nu i s-a permis, cu tot rangul său, însă s-a vorbit

mult, s-a atins subiectul Bogdan şi în felul acesta maicile au fost informate că el ar fi turc, mai precis că s-a turcit, că nici măcar nu o iubeşte pe Elena, voind numai să-şi arate ataşamentul faţă de Iusuf bay, ca să se pună bine cu stăpânirea turcă în vederea căpătării unui tron, deci situaţie de vasal. Aceste veşti vădit intenţionate, au avut faţă de maici un efect cât se poate de rău. Ele sunt pur şi simplu scandalizate şi hotăresc ca Elena să nu mai iasă din mănăstire. Ba mai mult decât atâta, îi astupă fereastra chiliei ca să nu poată vedea cine vine şi cine pleacă, cum făcea ea deobicei, aceasta fiind singura ei distracţie. Este ca şi condamnată şi cu toate că este încă minoră se fac toate pregătirile pentru a fi călugărită cât mai urgent. În felul acesta nimeni nu va mai avea dreptul să o scoată de aici, nici măcar dogele, ci numai cu aprobarea expresă a Scatităţii Sale Papa de la Roma. Disperat, Bogdan aleargă în toate părţile, o roagă pe sora sa să continuie cu intervenţiile pe lângă stareţă şi maica Honorina, să se promită sume uriaşe drept răscumpărare pe deoparte, sau să se ameninţe că orice ajutoare vor fi tăiate, iar Maria la rândul ei nu stă cu mâinile încrucişate la Constantinopole. Obţine de la diverse persoane influente scrisori de rugăminţi, de ameninţări, dar totul fu degeaba.

Atunci Despina schimbă tactica, merge la stareţă şi o ia cu binişorul, îi vorbeşte cât se poate de convingător. Le asigură că cele spuse de ducii Sforţa nu sunt adevărate, jurând că Bogdan este botezat ortodox, că nu s-a turcit, că mama lui este principesa Maria descendentă din împăraţii bizantini, că tatăl său este din familia domnitoare Muşat, în fine îi spune că o dragoste între doi oameni este mai presus decât preceptele bisericii, că nimani nu poate dispune de cineva, că a o ţine pe Elena închisă este o încălcare însăşi a regulilor mănăstireşti şi în fine ca argument principal, este de părere că ar fi bine să fie întrebată şi ea, căci voinţa unei persoane trebuie respectată. Însă, inimile acestor femei sunt din piatră, când este vorba de dragoste şi probleme lumeşti, nevoind în ruptul capului să admită măcar ca Elena să meargă la biserică împreună cu celelalte novice pentru ca Bogdan s-o poată măcar vedea, atâta şi nimica mai mult. Dar nici această propunere nu este acceptată. Cu această ocazie Despina este informată de maica stareţă că nu numai ea ci şi ducele Sforţa a fost net refuzat, cu rugămintea la urmă ca să nu se mai insiste. Deci Despina trebuie să plece fără a obţine nici cea mai mică bunăvoinţă. Iar zvonurile lansate de familia Sforza au făcut ocolul oraşului şi în scurt timp se află că la Veneţia se află un prinţ care de fapt nu este unul, că este renegat, unul care s-a turcit, care a călcat în picioare crucea creştină pentru a se face agreabil turcilor, pentru a căpăta un tron în una din ţările de dincolo de Dunăre. În felul acesta răzbunarea lui Givanelli este deplină. Se bucură în sinea sa că a reuşit să i-o zmulgă pe Elena. Dacă nu poate fi a lui atunci nici a altuia, gândeşte el şi mulţumit îşi vede de treburile lui. Este sigur că în felul acesta

niciodată nimeni nu va mai îndrăzni să intervină pentru eliberarea fetei. Cine a mai văzut ca să se facă aşa ceva în favoarea unui musulman; auzi, o creştină să fie scoasă din mănăstire pentru un turcit ? În felul acesta se comentează peste tot, dar singurul care rămâne alături de prietenul său este Antonio, aproape toată lumea îl ocoleşte, situația devenind precară şi chiar periculoasă pentru el, aici în catolica Veneție. Însă, Antonio cunoscând adevărul şi toate dedesupturile afacerii, nu a căutat niciodată să-l disculpe pe prietenul său, aşa cum ar fi făcut cu precizie Iani. Fiecare înțelege prietenia în felul său. Dealtfel nici Bogdan nu i-ar fi cerut aşa ceva, deoarece ar fi însemnat ca Antonio să-şi pericliteze propria sa situație.

Despina scrie mamei ei, rugând-o să facă într-un fel ca această acuzație să fie înlăturată. Îşi dă seama că şi soțul ei ar putea avea de suferit, ea fiind fratele lui Bogdan, putând fi şi ea bănuită de mahomedanism. Maria vine imediat la Veneția şi merge la bătrânul Capello, fostul bail al Venețeі la Poartă, care l-a ascuns pe Bogdan în palatul ambasadei. El acceptă încă odată să-i ajute şi dă un scris în care atestă cum că-l cunoaşte de mulți ani, că este unchiul lui Zane, cumnatul lui Bogdan, că-i ştie trecutul, că a suferit mult din cauza turcilor, cari au vrut să-l elimine. Povestea intră deci pe un nou făgaş. Familia Sforza profită de ocazie să pună şi problema Elenei. Să obțină, ca prin voturi de majoritate a consiliului ducal, să se ceară la Vatican eliberarea fetei, bineînțeles pentru Givanelli. Dogele convoacă un consiliu din care face parte şi patricianul Memmo, care la rugămințile fiului lui se hotăreşte să fie alături de fiul Mariei. Consiliul a fost furtunos, consilierii pretinzând că un duce Sforza nu poate fi bănuit de denigrare, fiind mai bine ca el să fie crezut, decât un bătrân ambasador care pedeasupra mai este şi rudă cu împricinatul. După încheierea discuțiilor cauza pusă la vot cade. Din doisprezece consilieri, şapte votează împotriva eliberării Elenei şi cinci pentru, deci cauza este pierdută definitiv chiar şi pentru ducele Sforza. Pe de altă parte consiliul refuză să discute situația lui Bogdan şi nici măcar nu trece la vot, dacă să treacă pe ordinea de zi problema prin care să se stabilească oficial dacă Bogdan este creştin sau nu. Se consideră că aceasta nu este de competența consiliului, ceeace în fond aşa este, Bogdan nefiind nici cetățean Venețian şi nici nu are vreo concordanță cu republica., că se află numai în vizită la sora sa. Aflând rezultatul Maria este dărămată. Este obişnuită cu eşecuri, cu refuzuri, dar în aşa măsură, încât să nu poată oferi fiului ei o fată ? Nu, asta este prea de tot. Nu se lasă, pleacă imediat înapoi la Constantinopole şi merge atât de departe încât destăinuie lui Omer Aga, şeful serailului, cumnatul lui Iusuf bay, că actualul Bogdan este una şi aceeaşi persoană cu acel care oficial fusese omorât de către fostul sultan Amurat al III-lea, din voința lui Sinan Paşa. Face asta pentru a provoca vâlvă în jurul fiului ei şi reuşeşte într-o oarecare măsură. Omer Aga destăinuie la rândul său povestea lui Lala Muhammad, marele vizir al Ottomanilor. Astfel ştirea ajunge şi la urechile

sultanului care ordonă o anchetă. Maria este interogată destul de aspru şi recunoaşte totul, felul cum lucrase cu haiducul Iusuf, cu fostul vizir Ibrahim şi multe altele, dar, deoarece totul trecuse, timpul aşternându-se peste evenimente, oamenii sunt alții, cu alte probleme la ordinea zilei, cei care voiau lui Bogdan pieirea nu mai sunt, afacerea a fost lăsată baltă, nemai prezentând nici un interes. Ceeace cântăreşte însă mult în favoarea Mariei este faptul că cel omorât era celebrul şi temutul haiduc Iusuf. În fine misterul este elucidat, ani de zile fu căutat de autorități şi nimeni n-a priceput cum a ajuns să dispară fără urmă, mai ales că nu a mai apărut pe nicăieri. Acuma odată adevărul restabilit, Bogdan reînviat la Constantinopole, merge la actualul bail al Veneției Gradenigo, rugându-l să dea un înscris prin care să ateste că nimeni nu poate fi numit voevod în una din țările de dincolo de Dunăre decât dacă este creştin, că acele țări nu sunt paşalâcuri ci țări vasale, cu religia lor, adevărat că nu catolică, dar creştine în orice caz. La început acesta refuză fiindcă este de puțină vreme numit şi nu voieşte să apară în ochii turcilor ca cineva care se amestecă în treburi care le revin exclusiv, ei fiind foarte sensibili când cineva se amesteca în numiri de voevozi în aceste țări, şi acceptau asta numai la recomandații personale ale capetelor încoronate, adresate către sultan însuşi. Maria scrie lui Capello, fostul bail şi ruda lor, care la rândul său scrie succesorului său, explicând că o asemenea punere la punct nu foloseşte decât pentru a convinge pe dogele Veneției de un fapt real. Până în cele din urmă, bailul acceptă, numai după ce fostul său coleg îl încredințează că nu va întreprinde ceva oficial. Dă deci o atestare prin care arată că nimeni nu poate fi numit voevod în una din țările de dincolo de Dunăre decât numai dacă este descendent dintr-un voevod şi dacă este cristianissimo. Cu această scrisoare Maria vine la Veneția şi se prezintă la Capello care întăreşte atestul cu semnătura sa. În acelaş timp Omer aga este rugat să scrie dogelui ca să explice acelaş lucru, rugându-l totodată ca să accepte ca Fatmé alias Elena să fie eliberată din mănăstire, dar numai pentru a fi dată lui Bogdan şi numai după ce va obține scaunul uneia din țările de dicolo de Dunăre. Omer scrie într-adevăr dogelui dar mai mult o scrisoare de prezentare decât cea cerută de Maria; este adevărat că a atins şi acest subiect însă trecător, fără insistențe. Maria nu ştie asta, dar bănuieşte că aşa ceva va face şi ca să i-o ia înainte, cere audiență împreună cu Bogdan. Până să fie primiți trec două săptămâni şi numai la insistențele lui Memmo, care vrea în felul acesta să facă un serviciu prietenului fiului său. Întârzierea prinde bine Mariei; din cauza deselor deplasări pe mare şi mai ales din cauza vârstei, acestea au obosit-o peste măsură şi cade bolnavă, dar din fericire nu este decât o indispoziție care îi trece repede.

Audiența este fixată pentru o zi când consilierii sunt prezenți la palat, aceasta pentru a putea fi consultați la nevoie, deoarece cazul făcuse atâta vâlvă, încât ajunse aproape o problemă de stat. Iar pe de altă parte ducele Sforza tatăl, a scris şi

el dogelui cerând acelaş lucru pentru fiul său Givanelli. Promite o despăgubire uriaşă în schimbul Elenei, aşa că lupta se dă pe două fronturi. În ziua stabilită se prezintă Maria la audienţă însoţită de Bogdan. Sunt primiţi în sala mare de consiliu în prezenţa lui Memmo care ţinu să asiste. Dogele stă la masa sa de lucru când uşierul anunţă, bătând cu bastonul de trei ori în podea.

- ´´ Pricipesa Maria de Bogdania . . . şi prinţul Bogdan al Moldovei. . . ´´ Mama şi fiul sunt emoţionaţi, cu toate că nu este pentru prima oară că merg într-o audienţă la un şef de stat. Nu ştiu ce se va petrece şi cum se vor interpreta insistenţele şi argumentările ei. La intrarea lor dogele se ridică în picioare.

- ´´ Pricipesa Maria de Bogdania . . ? ´´ întreabă el în ciuda anunţului valetului care l-a anunţat şi pe Bogdan.

- ´´ Înălţimea voastră mi-a făcut o mare cinste de a mă primi . . . permiteţi-mi să vă prezint pe fiul meu, prinţul Bogdan al Moldovei . . ´´

- ´´ Am auzit de el şi ne bucură că odată va domni în Moldova . . . să-l ajute Dumnezeu să-şi realizeze dorinţa . . . dar care este scopul vizitei înaltelor domniilor voastre personalităţi . . ? ´´ Amabilitatea dogelui nu este prefăcută, ceeace o bucură pe Maria, sunt deci speranţe. După ce sunt poftiţi să şadă, dogele îl prezintă pe consilierul Memmo; Maria nu-l cunoaşte, auzise de el de la Bogdan.

- ´´ Apreciez mult bunătatea înălţimii voastre şi mulţumim că am fost ascultaţi . . . după câte ştie înălţimea voastră, fiul mei prinţul Bogdan şi-a legat inima de o fată care se află la mănăstirea Corpus Domini . . . este crescută de maica Honorina . . . fata aceasta este în realitate fiica lui Iusuf bay . . . a fost răpită pe când a fost copilă de către corsari, iar apoi răscumpărată de prea cuvioasa Veneţie, din mila înaltei voastre persoane şi dată spre îngrijire mănăstirii . . . fata aceasta doreşte să plece şi să-l ia pe fiul meu de bărbat . . . prinţul Bogdan, cu care m-am înfăţişat luminăţiei voastre . . . îmi permit de a vă înmâna aceste scrisori care atestă că fiul meu nu este musulman, aşa cum aţi fost informat în mod eronat şi cu rea credinţă . . . nu dorim să zmulgem creştinătăţii un suflet pentru a-l da altei religii . . . . fiul meu este ortodox creştin, aşa cum suntem cu toţii din familia mea . . eu descind din împăraţii Bizamţului . . el va domni într-o ţară creştină . . . . ´´ Maria îi întinde scrisorile în timp ce vorbeşte. Dogele le ia, le citeşte, apoi după o scurtă pauză, în care timp schimbă câteva cuvinte cu Memmo pe şoptite, spune Mariei.

- ´´ Apreciem cele scrise de ambasadorul nostru pe lângă Înalta Poartă şi deasemenea cele arătate de preacinstitul Omer aga . . dar, nu ne putem pronunţa pe loc . . veţi primi hotărârea noastră de îndată ce consiliul nostru va fi convocat pentru a dezbate această problemă . . .´´ întinde lui Memmo scrisorile şi vrea să se ridice, dar Maria nu vrea să se dea bătută.

- ´´ Rog pe înălţimea voastră să asculte şi pe fiul meu Bogdan . . . . ´´

-´´ Să spună ce are pe inimă . . . ´´ vădit emoţionat şi încurcat, Bogdan înaintează, îşi ia inima în dinţi şi spune pe un ton hotărât.

- ´´ Mulțumesc înălțimii voastre pentru interesul pe care îl arată pentru această fată pe nume Elena . . . pentru viitorul ei fericit . . merită asemenea atenție fiindcă a suferit mult de tot . . . țin numai să spun că în ceeace mă priveşte. . . vă jur că sunt creştin şi că nu doresc să zmulg creştinătății un suflet . . . . mă oblig a o lua de soție numai după ce voi redobândi tronul tatălui meu, voevodul Ioan al Moldovei . . . ´´ apoi se retrage şi vine lângă mumă-sa. Amândoi îl salută pe doge şi se retrag. Mama şi fiul sunt mulțumiți de felul cum a decurs audiența, au fost ascultați conform rangului lor şi în fine pot spera la ceva bun.

A doua zi Maria se duce la patricianul Memmo, într-o vizită de curtoazie şi de mulțumire pentru ceeace a făcut pentru ei. Acesta se arată foarte binevoitor şi o informează despre intrigile ducilor Sforza, oameni haini şi foarte puternici, mai ales influenți la palatul pontifical la Roma, ceeace în nici un caz nu este în favoarea lui Bogdan. Maria pune şi problema unei plăți substanțiale către doge sau duce, dar este asigurată că aşa ceva nu se poate face, aici nu domnesc obiceiurile pe care ea le ştie din regiunile în care a crescut şi a trăit. Nu se obişnuia, fiecare țară cu moeavurile ei şi apoi mândria nobilimii italiene ar fi fost rănită, declară Memmo care şi el face parte din această lume.
- ´´ Cel mai bun lucru este ca înălțimile voastre să aştepte întrunirea consiliului . . . . acolo vă voi putea ajuta . . . cât şi ceilalți cinci pe care i-am convins să fie alături de mine . . . am să fac tot posibilul să atrag şi alții, dar nu vă pot garanta reuşita deplină de pe acuma . . . să vedem ce putem face . . . ´´ îi spune cât se poate de clar patricianul Memmo. Maria înțelege că şansele sunt slabe, merge totuşi înainte ca fiul ei să nu aibe impresia că ea nu face tot posibilul. Apoi, obosită de lupta pe două fronturi, pleacă înapoi la Constantinopole pentru a continua acolo ceeace a întrerupt. Bogdan rămâne la Venația ca să aştepte rezultatul intervențiilor. Cu toate că până acuma nu s-a reuşit nimica, el este încrezător în viitor şi în acelaş timp îi este dor de Elena. Atît de puțin cât a văzut-o şi tot s-a bucurat. Are încredere în ceeace face mama lui, o ştie doar o femeie isteață şi pricepută în tragerea sforilor, dar cîteodată aceste sfori se încurcă în așa hal că nimeni nu le mai poate descurca, ca apoi chiar să se rupă. De altă parte este isgur că Memmo va reuşi să mai atragă de partea sa măcar încă doi patricieni consilieri, ca problema sa pusă la vot să aibe câştig de cauză. Antonio îl încurajează în permanență, îl roagă pe tatăl său, care însă nu poate face minuni şi nici nu-şi poate periclita situația pentru un tânăr şi o fată, chiar dacă acesta este prieten cu fiul său. Promite totuşi în continuare şi dă toate asigurările că va face tot posibilul ca situația să se aranjeze cu bine.

Ajunsă la Constantinopole Maria află veşti proaste despre situația din țările de dincolo de Dunăre, bineînțeles în ceeace priveşte situația fiului ei. Mihai a intrat în

Transilvania şi s-a proclamat căpitan general şi locțiitor imperial. Invadarea Moldovei este deci iminentă, unde domneşte din 1595 Ieremia Movilă, numit de turci. Deocamdată nu era nici o posibilitate de numirea unui alt voevod. Turcii nu se ocupă acuma cu aşa ceva, ci doresc cu tot dinadinsul să scape de acest Mihai care le stă în calea lor de expansiune. Planul lor era să cucerească Ungaria şi chiar Viena, dar răscoala lui Mihai i-a oprit şi-l vor relua abea după câteva zeci de ani. Acest temerar, trădat de vestul Europei, a salvat poate civilizația europeană, cu riscul vieții sale, cu vitejia poporului român, din cele trei țări pe care le-a unit pentru o perioadă scurtă.

În fine, după o aşteptare de câteva luni se anunță ținerea unui consiliu. Antonio îl anunță pe Bogdan că se va discuta şi cazul său. Nu-i spune însă că tânărul Sforza a mai făcut câteva intervenții pe lângă papă, care însă nu a dat până acuma nici un rezultat. Pe de altă parte, dogele este oarecum intransigent în hotărârea anterioară de a nu accepta, cu toate că nu s-a pronunțat încă până acuma oficial. Memmo a căutat odată să ducă vorba dar fu rugat să nu pună problema înainte de întrunirea consiliului, unde să-şi spună fiecare părerea. Între timp Sforza a mers mai departe, s-a dus la mănăstirea Corpus Domini cerând ca novicea Elena să fie cât mai curând confirmată călugăriță, deoarece prințul Bogdan care este musulman, intervine prin sultanul turcilor ca să fie predată lor şi descreştinizată, că soarta ei ar fi în acest caz să fie trimisă în haremul lui Bogdan. Vestea provoacă o asemenea vâlvă încât se cere imediat Vaticanului permisiunea, ca confirmarea să aibe loc înainte de vârsta cerută, adică la optsprezece ani, ori ea nu are decât şaptesprezece. Faptul că vestea a fost adusă de o personalitate ca ducele Sforza, conta foarte mult, el fiind crezut cu prioritate şi buna sa credință nu a fost pusă la îndoială.

Astfel, în această atmosferă otrăvită, la sfârşitul anului 1599, luna decembrie, se ține consiliul care luând în discuție, la cererea Mariei şi a lui Bogdan, pentru a treia oară această spinoasă problemă, hotăreşte definitiv, că nu este posibilă nici un fel de eliberare din mănăstire a novicei Elena, având în vedere că prințul Bogdan al Moldovei este de religie musulmană. De data asta au votat pentru el numai patru consilieri, unul fiind atras de partea familiei Sforza, care văzând că nu pot obține fata pentru ei, făcură tot posibilul ca nici Bogdan să nu o poate avea şi au reuşit, fiindcă au întrebuințat o armă care în acele timpuri avea un foarte mare efect. Invocarea descreştinizării cuiva era foarte prost văzută în cercurile înalte, iar cel ce îndrăznea să ceară aşa ceva avea mari şanse de a se vedea judecat de un tribunal inchizitorial. Dealtfel însăşi consilierul patrician Memmo nu merse prea departe, când a aflat despre cele afirmate de ducii Sforța, tatăl şi fiul, cu toate că el personal era convins că lucrurile nu stau aşa.

Aflând vestea de la prietenul său Antonio, Bogdan fu atât de distrus încât nu mai ieşi din casă zile întregi. Îi scrie mumă-si la Constantinopole, dar ea nu mai poate face prea multe, fusese unde trebuia şi chiar mai mult decât atâta, situația disperată a fiului ei o afectează mult. Caută totuşi să meargă din nou la Iusuf bay, dar nu poate obține ceva nou, el fiind un personaj mult prea minor pentru asemenea intreprinderi, şi dealtfel nici nu-l interesa s-o scoată pe fata lui de acolo. Bogdan între timp stă zi de zi pe capul surorii lui, implorând-o zilnic să meargă din nou la doge, dar ea nu mai voi sub nici un motiv, mai întâi să nu pericliteze situația sosțului ei şi în al doilea rând îşi dă seama că nu se mai poate face absolut nimica. Partea sentimentală a problemei nu interesează pe nimeni şi poate dacă aceşti Sforza nu ar fi intervenit în acest fel, ar fi avut Bogdan oarecum succes, dar aşa cum joacă soarta, nu i-a fost dat s-o aibe. Despina merge totuşi la mănăstire, în mod regulat, ca şi înainte să apară în viața lor Elena. Dădea în continuare sume de bani pentru întreținerea novicelor, pentru a nu risca vorbe că se răzbună din cauza atitudinii intransigente ale maicilor. Astfel află în una din zile cu multă părere de rău că peste scurt timp va avea loc ceremonia de călugărire a Elenei, care se va face cu mai mare fast ca deobicei, tocmai pentru a sublinia încă odată că orice încercare nouă va da greş, aşa ca până acuma. Nu spune însă nimica lui Bogdan şi nici nu-l încurajează, din contra, tot va afla de la altcineva şi cu asta încheie definitiv să se mai ocupe de această fată.

- ´´ Nu mai are nici un rost să vrei fata asta . . ce să-ți fac dacă te-ai îndrăgostit de cineva care nu poate fi a ta . . . şi apoi ai avut marele ghinion să fie îndrăgită şi de tânărul duce Sforza . . . . şi el a făcut tot posibilul să nu o ai nici tu . . . sunt haini şi nu putem face nimica . . . sunt prea puternici ca să-i înfruntăm . . nu este bine să riscăm asta, pentru ceva ce aşa şi aşa nu poate avea succes . . . trebuie să respectăm legile existente şi cele bisericeşti sunt foarte intransigente când este vorba de cei ce se dedică meditației în mănăstiri . . mai bine tăcem, ca să nu pomenim într-o zi invitați la creun tribunal inchizitorial . . . ´´ îi spune Despina fratelui ei care în sinea sa nu voieşte totuşi să se dea bătut. Merge personal să ceară audiență la doge, vrea să se arunce la picioarele sale, să pună problema sufletească a problemei, căci până acuma s-a judecat numai cea lumească, legală, dar i se spune că nu este la Veneția, să încerce din nou peste câteva zile, ceeace îl determină să renunțe. Nu-şi mai găseşte locul, iar ca să uite se gândeşte că poate ar fi bine să plece aşa pe nepusă masă la Constantinopole la mumă-sa, dar la gândul că acolo îl aşteaptă pericole renunță. Astfel trec câteva luni în care timp merge cu regularitate la biserica San Marco, fără însă a avea şansa s-o mai vadă pe fată. În cele din urmă Despina acceptă totuşi să ducă cu el la mănăstire, în fond nu se poate întâmpla nimica că doar este una din susținătoarele novicelor. Merge cu inima îndoită, făcând-o numai pentru a-şi mulțumi fratele, îşi dă însă seama că toată povestea a ajuns publică şi orice nouă isistență nu face altceva decât să

întărească intransigența acestor femei. Maica stareță îi primeşte bine, dar rece, mai ales când îl vede pe Bogdan. Îşi dă imediat seama care este scopul vizitei şi le-o ia înainte.

- ´´ Sora novice Elena nu mai există . . . a fost călugărită de curând cu aprobarea Sfântului Scaun şi a luat numele de Deodata . . . nimeni nu o mai poate vedea un timp şi nu mai este sub puterea maicii Honorina . . . este ținută în mănăstire până ce toate se vor lămuri . . . nu mai insistați fiindcă nu este nici o posibilitate de a ieşi de aici . . . . maica Deodata este de curând dată lui Isus, a cărui drgaoste o fericeşte . . . ´´ apoi se uită la Bogdan insistent, vrând în felul acesta să curme orice discuție pe această temă. Despina înțelege şi nu isistă, dealtfel n-a avut de gând de la început s-o facă. Începe deci să discute cu maicile despre treburile curente, despre ajutorul ce urmează să-l dea şi multe altele, unele mai lumeşti altele mai puțin. Bogdan simte la cele auzite ca şi când i-a căzut o bârnă pe cap, inima începe să-i bată cu putere şi o paloare cadaverică i se întipăreşte pe față. Are un chef teribil s-o ia la bătaie pe această femeie cu o inimă din piatră, care nu vrea să înțeleagă inima unei fete şi a unui bărbat încă tânăr, rupând naturii tot ce are aceasta mai frumos, tocmai dragostea, acel sentiment care stă la baza existenței umane şi o furie cumplită pune stăpânire pe el. Este atât de turmentat încât nu aude nimica din tot ce se discută, dar nici nu se exteriorizează. ªtie că este inutl şi apoi ar fi însemnat să-şi îngreuneze situația fără rost. La plecare este foarte rece, salută maicile dând uşor din cap şi fuge direct la prietenul său, căruia îi povesteşte totul. Situația este disperată pentru el, deoarece cu toată bunăvoința prietenilor din jur nu mai este nimica de întrevăzut. Poate că singura soluție ar fi s-o răpească, să aranjeze asta cu oameni plătiți gras de tot, din care se găsesc destui peste tot. Mulți ar fi dat oricât ca să iasă din impas şi aşa gândeşte şi Bogdan să procedeze. Nu spune deci nimica nimănui, nici măcar prietenului său Antonio, care dealtfel era de la început împotriva întrebuințării forței la rezolvarea problemei.

- ´´ În condițiile acestea totul este pierdut . . . toul s-a sfârşit . . ´´ dar Bogdan tot nu vrea să audă asta. În mintea sa s-a încuibărit o nespusă revoltă împotriva acestei societăți din care face şi el parte, al nedreptăților care se manifestă peste tot, al egoismului oamenilor şi mai ales al mârşăviei unora, când se gândeşte la acel duce Sforza. Oare poate în acele timpuri să domnească cineva care nu-şi dă seama cât de nedreaptă este construită societatea umană ? dar el nu-şi pune această problemeă, aşa şi aşa nu doreşte şi nu a dorit niciodată să domnească, dar socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg. ªi nu trece zi să nu izbucnească în furii când este Antonio de față.

- ´´ Cum este posibil ca cineva să țină sechestrată o fată care voieşte să trăiască ca toată lumea . . . să se bucure de faptul că există, să aibe viața ei pe care s-o şi-o aranjeze după cum doreşte . . . alături de alesul inimii ei . . . creştin poate fi oricine şi oricând . . nu trebuie să fi închis între patru pereți ca să te rogi lui Isus . . . că

doar şi eu sunt creştin şi nu mă închid ca să mă rog . . ´´ dar protestele lui nu ajută la nimica şi Antonio este neputincios față de ele. În afară de faptul că-l aprobă nu poate face nimica. Cu toate acestea Bogdan este subiectiv, nu se gândeşte la societatea în ansamblul ei ci transpune toate numai la cazul lui. Uită că şi femeile din haremuri au aceeaşi soartă, că nu pot dispune de ele, nu pot iubi aşa cum doresc, ceeace trece cu vederea, fiindcă niciodată nu a avut vreo contingență cu cele ce se petrec acolo, niciodată nu a iubit una din ele. Situația este similară cu cea din mănăstiri, numai cu marea diferență că haremul era un centru al dragostei desfrânate, trupească, pe când mănăstirea este un centru de dragoste către divinitate, de dăruire sufletească. Poate dacă ar fi iubit o fată din vreun harem ar fi condamnat practicile musulmane, dar aşa este omul, de multe ori judecă pe alții numai după interesele sale proprii. Obiectivitatea este o virtute umană, dar care aparține în integralitatea ei numai la puțini. Căci obiectivitate este atunci când cele cunoscute corespund cu cuprinsul noțiunii, ori pentru ca cineva să-şi dea seama de asta trebuie să aibe o doză foarte mare de cinste sufletească şi cunoaştere şi sezizare a adevărului, ceeace foarte puțini oameni au. Istoria omenirii nu este clădită pe obiectivitate ci pe subiectivitate. Bogdan ca mulți alții în epoca sa, dar şi în toate epocile, vede numai prin prima intereselor sale strâmte şi nu înțelege întreaga situație a epocii în care trăieşte, ci numai în măsura lezării intereselor sale personale. ªi deoarece mumă-sa este cea care l-a crescut şi format după chipul şi asemănarea ei, Bogdan găseşte de fiecare dată când nu ştie mai departe alinare la ea, îi scrie deci disperat, explicându-i întreaga situație, pătimaş, făcând aluzie la faptul că este hotărât s-o răpească pe fată, ceeace o sperie pe Maria. Aceasta fiind egal cu o sinucidere.

De când cu povestea cu Elena, Maria aproape că nu se mai ocupă cu o eventuală suire a fiului ei pe unul din tronurile țărilor de dincolo de Dunăre. După ce primeşte scrisoarea fiului ei, fuge într-un suflet iarăşi unde ştie că este susținută, la Omar aga, la Iusuf bay, la ambasadorul Veneției unde obține noi cereri din prtea lor către consiliul Veneției. Vine cu ele înapoi, pentru a cincea oară, obosită şi descurajată. Chiar a doua zi după sosire cere audiență, dar nu are succes. Cu toții s-au plictisit cu intervențiile pentru această fată sărmană care habar n-avea ce se urzeşte în jurul ei. Dealtfel Bogdan nu a fost pentru ea decât o distracție trecătoare, nimica mai mult. Dogele nu mai vrea să audă nimica şi refuză net s-o primească, pretextând că este bolnav. Ea depune toate scrisorile la cancelarie şi aşteaptă un timp la fata ei, dar văzând că nu este chemată, pleacă pentru nu ştie a câta oară înapoi la Constainopole. Răspunsul vine dar, foarte târziu, abea în parilie 16oo, prin care se face din nou cunoscut că dogele Veneției sfătuit de consiliu nu poate accepta scoaterea din mănăstirea a uneia Elena Civatelli, deoarece asemenea nume nu mai există, ci fiind vorba de maica Deodata, dată Domnului, o scoatere nu

poate avea loc decât cu aprobarea Sfântului Scaun şi mai ales va voia expresă a celei în cauză. În acelaş timp bailul Veneției pe lângă poartă fu dojenit pentru insistențele sale şi astfel şi această portiță fu închisă pentru totdeauna. Bogdan nu mai ştie ce să facă, Veneția nu-i mai place şi spune mumă-si că dacă va mai rămâne aici îşi va lua zilele.

- ´´ Mă plimb în fiecare zi în fața zidurilor mănăstirii şi nici nu şti cum mă simt când mă gândesc că înăuntru se află claustrată Elena . . . ´´ i-a spus mumă-si dar ea nu are nici o putere şi se mărgineşte să-l convingă să renunțe la această aventură, care a costat atâta energie dar mai ales bani, care ar fi trebuit întrebuințați mai degrabă în întreprinderile ei de a-l face domn.

- ´´ Înțelege că nu este nimica de făcut . . . nu mai este nici o cale, am epuizat toate . . singura cale ar fi să te sui pe unul din scaunele de dincolo de Dunăre şi atunci vei reuşi . . . vei fi mare, principe domnitor şi vei putea insista direct chiar la papă, fără intermediari . . vei putea spune că ai de gând să te catoliceşti, că asta va avea ca efect ca şi țara ta să-şi îndrepre privire către Vatican . . . să înființezi o mănăstire de maici, unde vei putea cere ca stareță pe Elena, maica Deodata, a ta . . ´´ Bogdan rămâne cu gura căscată la cele spuse de mumă-sa. Propunerea i se pare atât de bună, atât de neașteptată, că din acest moment este pe deplin convins că trebuie să obțină scaunul Moldovei sau al Valahiei. Se luminează la față, cum de nu s-a gândit el la asta ? Da, atunci va fi şi el rege şi va trata cu papa dela egal la egal, ce ideie fantastică, ce deşteaptă este mama sa, ce perspicacitate. O bucurie imensă parcă îi umple sufletul şi Mariei îi pare în fine bine că a găsit leacul ca să-l facă să dorească scaunul. Niciodată n-a fost atâta de convins de necesitatea obținerii tronului ca acuma. Dar, așa cum se întâmplă în viață de cele mai multe ori, socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg.

- ´´ Plec şi eu la Constantinopole mamă . . . vom lupta împreună . . până acuma nu am făcut prea mare lucru pentru asta . . dar jur că voi merge până la capăt. ´´ spune el spre marea bucurie a Mariei.

- ´´ Mai întâi trebuie netezit terenul în capitală şi numai apoi poți veni acolo . . . mai sunt pericole cu duiumul . . . mai mişună din duşmanii noştri prin toate ungherele şi deabea aşteaptă să te înlăture . . . mai ales acuma când se ştie că trăieşti . . . voevodul Mihai al Valahiei a suferit o seamă de înfrângeri şi are împotriva sa pe generalul Basta, un om puternic care îi vrea pieirea . . şti cum este, fiecare caută să ajungă undeva, trecând peste cadavrul celuilalt, aşa şi Basta . . . mai ai puțină răbdare că ți se va netezi calea şi apoi o să plecăm în țara noastră . . . nu ne va mai păsa de ducii Sforța și cei de teapa lor, vom fi noi stăpânii și vom dicta . . . o să facem o mănăstire catolică şi o s-o aducem pe Elena ca stareță . . şi apoi va fi a ta . . nu va mai trebui să ceri aprobarea nimănui, doar în țara ta vei putea face ce vrei . . ´´ Cuvintele pline cu optimism îi fac bine lui Bogdan.

Maria poate în fine să plece mulțumită la Constantinopole, ştiindu-şi fiul oarecum resemnat şi încrezător în viitorul pe care ea i-l pregăteşte. Mai întâi se mută în altă parte, undeva unde nu sunt cunoscuți de vecini. Nu trebuie să mai aibe legături cu nimeni din cei din trecut, cari ştiau povestea cu în mormântarea, precum şi fuga la Veneția. Cu toate că au trecut ani buni de atunci, sunt totuşi unii care bănuiau ceva şi nu este de dorit ca aceştia să caute să se răzbune   într-un fel, nu se ştie niciodată, poate că un eventual pretendent care vrea să-şi elimine rivalii. Nicola este fericit că o să-l aibe pe Bogdan iarăşi alături de el. Este acum un om bătrân, lipsit de vlaga de altădată, dar îşi serveşte stăpâna şi prietena în acelaş timp, cu acceaşi dragoste ca până acuma. Toată ziua aleargă peste tot, se interesează în dreapta și în stânga, căutând în limita posibilităților să-l ajute pe Bogdan cât mai mult. Avere nu mai are şi bruma care i-a mai rămas este suficientă să ducă un trai onorabil, dar nu suficient pentru a face extravaganțe. Maria în schimb îmbătrâneşte şi ea, însă se ține încă foarte bine pe picioare şi asta datorită luptei pe care o duce zi de zi, nu pentru ea ci pentru fiul ei. Cu toate că are mai mulți copii, toată dragostea ei s-a abătut asupra acestuia. Bineînțeles că s-a ocupat şi de ceilalți, dar toată speranța este să ajungă Doamnă pe lângă un voevod, ceeace numai Bogdan îi poate oferi. ªtie că dacă va reuși, el nu va fi un voevod cu experiență, dar ea va guverna, ea va conduce, sub egida fiului, ceeace nu este unic în istorie. Nicola îi stă alături cu abnegație şi el este acela care îi dă curaj să lupte.
- ´´ Vom lupta împreună şi von reuşi . . ´´ zice el de câte ori are ocazia să discute veşnicul subiect, referitor la suirea lui Bogdan pe tron. În realitate însă nu mai poate, este lipsit de putere, atât fizic cât şi spiritual. Relații nu mai are, noua generație nu-l mai cunoaște și cei mai de vârsta nu mai sunt, sau dacă există, câte unul pe aici, pe colo, trecuți şi ei de mult pe panta cealaltă a vieții. Dar şi la palatul imperial s-au schimbat multe, murise şi Haseki, mama actualului sultan, soția fostului Amurat al III-lea schizofrenicul, deci din femei n-a mai rămas nimeni şi acuma nu se mai poate ajunge pe această cale la cei mari, la stăpânii absoluți ai imperiului. Trebuie deci luptat la un nivel mai jos. Ferhat nici el nu mai este vizir, Sinan a murit mai de mult fără să-și vadă visul politic împlinit, de a intra triumfător călare în Viena. Lala Muhammad actualul vizir, nu prea o cunoaşte pe Maria, iar ca să ajungă la el trebuiau prea mulți bani pe care ea nu-i are. Dacă totuşi ar fi avut ocazia ca prin el să obțină tronul atunci, poate că ar fi făcut tot posibilul să-i capete de la cămătari, cu dobinzi enorme.

Dar, așa cum joacă soarta, acuma la spartul târgului nu a fost niciodată Bogdan mai nerăbdător să pleca la Constantinopole. Aşteaptă în fiecare zi cu nerăbdare poşta, scrisoarea mumă-si prin care să-i facă cunoscut că poate veni. Plăteşte omul din port care îi duce în mod obişnuit scrisorile şi într-o zi acesta se prezintă cu misiva mult aşteptată. Maria îi face cunoscut că poate veni, dar ar fi mai bine ca la

început să-şi ia alt nume. Împrumută deci numele cumnatului său, îşi face acte de călătorie şi spre sfârşitul anului 1600 părăseşte Veneția cu un oarecare regret. Nicioată nu a trăit mai intens ca aici, niciodată sufletul său nu a fost pus mai la încercare şi priveşte de pe puntea vasului cu nostalgie la zidurile negre ale mănăstirii Corpus Domini, care se profilează în depărtare; în dosul lor trăieşte cea care i-a umplut sufletul cu o rază de bucurie şi lumină şi în acelaş timp l-a făcut să cunoască adevărata suferință, căci nimica nu poate fi mai dureros decât o dragoste neîmpărtşită, egal din ce motiv. Sufletul poate să doară, poate fi rănit, poate suferi, dar nu poate sângera în înțelesul material al cuvântului, ci numai poetic.

Ajuns la Constantinopole este aşteptat de Nicola și câțiva hamali care îi iau bagajele. Orașul a rămas acelaş, cu oameni mulți, de toate soiurile, care mişună peste tot, unii după afaceri alții după treburi şi foarte mulți după fel de fel de furtişaguri şi tâlhării. Ulițele de aici îi sunt familiare şi parcă se simte mai bine decât pe canalele Veneției. În drum spre casă îşi aduce aminte de adevăratul său prieten Iani, cel care l-a făcut să înțeleagă că omenirea nu este făcută numai de cei care au, că pe lângă ei există şi foarte mulți care nu au, dar care ar voi şi ei să aibe. Tot el l-a învățat să respecte oamenii, nu după felul cum sunt născuți, ci după cum simt, căci simțământul nu este nici apanajul săracului şi nici al bogatului, el aparține omului.

- ´´ Să mergem în una din zile la mormântul lui Iani . . ´´ propune el lui Nicola care nu ar fi vrut să audă asta, crezând că episodul a fost uitat.

- ´´ O să mergem, dar mai întâi să ne aranjăm situația . . . să devenim cine am fost și numai apoi ne vom permite să face așa ceva . . ´´ propune Nicola sub formă de reproş.

Primele zile sunt liniştite, nimeni nu se sezizează de venirea sa, însă ochi sunt peste tot, mai ales în acest oraş cu obiceiuri orientale, capitala unui imperiu uriaş, puternic şi plin de pericole, unde mişună peste tot fel de fel de oameni dornici să se ridice pe spinarea altora. Nu trecură nici două săptămâni, că sunt vizitați de câțiva ieniceri care cer lui Nicola identitatea celui sosit de la Venația. Nicola aranjează repede situația cu ajutorul unor punguțe cu galbeni, dar a doua zi Bogdan este expediat la ambasada Veneției unde se reinstalează după câțiva ani de absență. Cu această ocazie îi vin în minte mii de amintiri, unele mai frumoase şi altele mai urâte. Iani îi vine din nou în minte şi cere din nou să meargă la mormântul său, dar Maria îl convinge că nu este bine s-o facă, pentru a nu da încă în vileag adevărata sa identitate, pe care deocamdată o cunosc doar Iusuf bay şi Omer aga. Dealtfel şi sultanul fu informat şi odată cu el şi vizirul Lala Mohammad, însă ceilalțî mai mărunței neştiind de existența sa, puteau oricând să acționeze în defavoarea sa. Atmosfera la ambasada Veneției este cu totul alta ca

cea de pe timpul bătrânului Capello. Noul ambasador este un bărbat mai tânăr, îi plac femeile, petrecerile şi Bogdan îi este simpatic. Îl ia cu el peste tot, la toate primirile oficiale şi-l prezintă de fiecare dată cu adevăratul său nume, prințul Bogdan al Moldovei. Ba odată când i s-a atras atenția că acesta a înşelat în trecut pe turci, simulând omorârea sa, el merge până acolo încât să garanteze pentru el şi-l ia sub aripa sa ocrotitoare. În orice caz noua şedere în capitala imperiului se arată frumoasă, plăcută, plină cu peripeții galante, petreceri monstre şi chefuri fără sfârşit, ceeace îl face pe Bogdan să mai uite de frumoasa Elena. El caută chiar asta şi spre fericirea mamei sale devine vesel şi comunicativ, aşa cum stă unui viitor voevod bine. Îşi face un nou grup de prieteni, printre fiii ambasadorilor şi a străinilor din Constantinopole, la care s-au aliat şi cîțiva turci tineri, dornici de petreceri, ceeace dealtfel nu le permitea religia lor, dar câteodată se închide un ochi. Maria se felicită că l-a adus aici. Nicola întreține atmosfera plăcută, făcând tot posibilul ca ambasadorul să-l ia pe Bogdan peste tot. Merge atât de departe încât plăteşte chiar multe din petreceri, îi duce femeile cele mai frumoase şi scumpe, ceeace nu displace nimănui, ba din contra. Însă trecutul nu-l poate şterge Bogdan din mintea sa. Câteodată merge singur acolo unde i s-a spus că ar fi înmormântat Iani, un mic cimitir creştin la marginea oraşului. Dealtfel nu exista un mormânt cu o cruce pe care scrie numele său, ci a fost aruncat într-o groapă comună, deoarece nimeni nu a avut intenția să-i facă o înmormântare aşa cum se cuvine. Dar totuşi acolo zac resturile lui lumeşti, iar Bogdan pune de fiecare dată o floricică undeva pe pământ, ştiind că aceasta i-ar fi plăcut singurul lui prieten cu totul devotat, căruia dealtfel îi datoreşte viața, ceeace el însă nu ştie.

ªi astfel trec zilele una peste alta, fără ca ceva nou să se petreacă în viața lui Bogdan. Maria însă se ține în permanență la curent cu cele ce se petrec în țările de dincolo de Dunăre. În mintea ei nu a dispărut niciodată ideea că fiul ei trebuie să domnească acolo unde au domnit strămoşii săi. În acest an 1600 sosesc din Transilvania ocupată de Mihai veşti care nu sunt pe placul Mariei şi a lui Bogdan. Mihai ocupă şi Valahia de unde alungă pe Ieremia Movilă declarându-se Domn al ºării Românești și Ardealului și toată țara Moldovei. Apoi către sfârșitul anului să sosească vestea că Mihai fusese învins de Basta, dar că la cererea împăratului, cei doi comandanți trebuie să se împace, însă generalul Basta un perfid, voia să-l piardă pe Mihai, spre fericirea Mariei care vede în asta un bun început, în fine după atâția ani de aşteptare, dar veştile se suprapun. Maihai împreună cu Basta înfrâng armatele lui Sigismund Bathory, iar frații Buzescu în Valahia izgonesc pe Simion Movilă, venit să se înscăuneze cu ajutor turcesc. Aceasta nu-i place lui Bogdan care a ajuns acuma un luptător aprig pentru căpătarea tronului, chiar mai mare ca mumă-sa care a îmbătrânit şi nu mai are vigoarea de altădată.

- ´´ Să lupți fiule . . . să urmăreşti fiecare mişcare, să profiți de oamenii influenți pe care îi cunoşti . . chiar dacă sunt mai mititei în rang, nu se ştie niciodată, şi

aceştia pot face multe . . . aşa a făcut şi tat-tu şi a reuşit . . dacă nu se punea rău cu turcii mai era şi acuma în scaun . . ´´ aceste sfaturi îi plac lui Bogdan, fiind hotărât să le urmeze întocmai, mai ales că acuma are un țel final. Voia cu ajutorul tronului s-o cucerească şi pe Elena, ceeace îi dă elan, putere de luptă. Dar pe lângă acestea sunt şi serile plăcute petrecute în compania unor femei uşoare, atmosferă întreținută atât de Nicola cât şi de mama sa, tocmai pentru a-i scoate din cap acea dragoste nenorocită, nu însă a i-o şterge de tot, fiindcă prin ea a ajuns să-l facă să dorească în fine acel scaun domnesc, la care ea a râvnit atâta până acuma. Situație complicată care trebuie exloatată cu grije. Cu toate acestea Bogdan nu a uita-o niciodată pe Elena şi una din dorințele sale cele mai arzătoare era să-l cunoască mai bine pe tatăl ei, pe Iusuf bay, care însă este foarte mult plecat prin Asia Mică la treburi, venind numai la începutul anului 1601 în capitală. Până atunci Bogdan îl frecventează pe Omer aga, unde se discută mult despre Fatmé, fata lui Iusuf, care fusese răpită cu mulți ani în urmă. Omer este vădit emoționat de poveştirile lui Bogdan şi promite sincer că va căuta în toate felurile de a-l convinge pe cumnatul său să lupte mai aprig pentru a obține eliberarea fiicei sale din mănăstirea Corpus Domini. Bogdan se duce la acest Omer, şeful serailului, cu plăcere, funcție care îi dă prilejul de a-l vedea des pe marele său stăpân, sultanul. Se merita deci această cunoştiință. Peste puțin timp se întoarce şi Iusuf bay, venind dintr-o călătorie lungă de pe mare. El are un imens palat pe malul mării marmara, construit numai din marmoră albă, cu grădini de chiparoşi, trandafiri de toate soiurile şi mimoze. Este primăvară, în grădină florile răspândesc miresme îmbătătoare. Bogdan este primit cum nu se poate mai bine. Trecând prin grădină, îi vine în minte micuța fetiță cu părul bălai, care nu odată s-a jucat prin aceste locuri şi o durere cumplită îi cuprinde sufletul. Toate acestea i-au fost zmulse din suflet bucățică cu bucățică de către acele femei bătrâne cu inima de piatră, care nu voiesc ca ea să se bucure de viață, lafel ca toți oamenii. Iusuf îl primeşte cu o strângere amicală de mână şi îi urăşte pe italieneşte bun venit, apoi îl pofteşte în partea europeană a palatului unde primeşte deobicei prietenii cei mai apropiați, unde se simte bine, căci în fundul sufletului său a rămas italian şi chiar creştin, dar s-a lepădat de amândouă pentru a putea trăi aşa cum trăieşte. ªi în aceste timpuri se întrebuințau aceste metode, de a te lepăda de credință şi neam numai contra unui trai mai bun. Bogdan are lacrimi în ochi şi simte o bucurie mare, păşind prin locurile unde a copilărit cea care a reuşit să-i schimbe cursul vieții în aşa măsură încât să dorească ce nu a vrut niciodată, tronul. Conversația se poartă numai în legătură cu Fatmé, cu toate că mumă-sa l-a sfătuit ca să ducă vorba şi despre unele intervenții pentru căpătarea tronului, acuma însă pentru el nu este timp pentru aşa ceva. Cei doi bărbați îşi deapănă amintirile şi vorbesc despre o fată care se află sub puterea unor străini, cum consideră Bogdan asta, fără însă a se întreba dacă şi fata gândeşte lafel, dacă suferă, dacă l-a dorit cândva şi multe altele, dar el

consideră că ea ar fi trebuit să fie a lui, chiar dacă nu ar fi fost nevoit s-o întrebe mai întâi, dacă şi ea îl doreşte. Câteva priviri galeşe nu înseamnă că ea i s-a dăruit sufleteşte, dar aşa gândeşte el şi ca şi mumă-sa care este încă convinsă că va ajunde domn, aşa şi el este convins că fata aceasta va fi a lui, cum este mama aşa şi fiul. În acest timp sunt serviţi de servitori străini, îmbrăcaţi europeneşte, cu coniacuri franţuzeşti, vinuri de Lacrima Cristi şi multe alte bunătăţi pe care Bogdan le-a mâncat în Italia la Veneţia. Numai cunoştiinţele cele mai apropiate şi siguri erau aşa trataţi, fiindcă turcii nu ar fi văzut cu ochi buni o astfel de manifestare vestică. Turciţii erau consideraţi de ei ca cei mai de încredere oameni, ca unii care au făcut-o din propria iniţiativă şi din convingere. Îi recompensau, dându-le funcţii înalte, lăsându-i să facă averi şi nu se amestecau în viaţa lor particulară, decât atunci când ar fi constatat că au fost înşelaţi sau respectivul s-a îndepărtat de credinţa musulmană. Aşa şi Iusuf bay, devenise cu mulţi ani înainte musulman, ceeace i-a dat posobilitatea să trăiască bine şi ca să-şi menţină situaţia îi serveşte pe stăpâni cât se poate mai bine. Totuşi îi place din când în când să trăiască în mediul în care se născuse şi pentru asta şi-a instalat un colţ italian, unde rar de tot învita numai oaspeţi care veneau de dincolo de mare şi erau de un neam cu el. Aşa îl consideră şi pe Bogdan acuma, îl consideră de-al lui şi-l tratează ca atare. Dar subiectul despre fiica lui Fatmé pe care Bogdan îl abordează îl lasă destul de rece, spre marea dezamăgire a prinţului. Oare dece s-a schimbat într-atâta faţă de descoperirea că fata lui trăieşte ? Data trecută, când a fost Maria şi i-a adus vestea el a fost foarte afectat şi bucuros. În orice caz este bizar, gândeşte Bogdan, fără însă a-l întreba despre motivul schimbării atitudini sale. Ca la un moment dat Iusuf să-i vorbească în termeni foarte entuziaşti despre avantajele trecerii la religia musulmană, dându-i multe exemple printre care şi cel despre Sinan Paşa, ca la urmă să-l povăţuiască să facă lafel.

- ´´ După ce vei face asta vom căuta să intervenim ca să devină ţările de dincolo de Dunăre paşalâcuri şi poate vei fi numit acolo paşă cu trei cozi . . şti ce înseamnă asta . . ? . . nici nu şti ce avantajii . . ´´ în orice caz propunerea este oarecum ispititoare, însă cum rămâne în acest caz povestea cu Elena ? Va mai putea să înfiinţeze o mănăstire catolică într-o ţară în care religia păgână este cea oficială ? Hotărât lucru, nu. Totuşi ca să nu-l supere pe Iusuf nu respinge categoric ideea ci, se încurcă în explicaţii vagi.

- ´´ Da, eventual ideia ar fi bună . . . se poate încerca, dar deocamdată să facem în aşa fel s-o scoatem pe Fatmé din mănăstire, este absolulut necesar, trebuie ´´ termină el confuz. Iusuf pricepe, este doar un om inteligent şi-şi dă seama ce gândeşte interlocutorul său. Nu mai insistă, dar consideră propunerea lui Bogdan ca ceva eventual discutabil. Nu ştie însă că adevăratul ţel al căpătării tronului, este cucerirea Elenei. Poate că dacă ar fi ştiut, nu l-ar mai fi primit atât de bine. Dar, de fapt în sinea sa, Bogdan găseşte că ideea de a trece la mahomedanism nu este chiar

atât de rea, din moment ce prin asta poate să se ridice pe treptele măririlor. Totuşi, şi un totuşi mare, un cui i se înfige în inimă când se gândeşte ce vor zice cei de la Veneția, cei care l-au cunoscut şi l-au acuzat că este mahomedan ? Dogele va afla şi se va felicita că nu a făcut nimica ca s-o scoată pe Elena de la Mănăstire, atunci da, dacă aşa ar fi stat lucrurile ar fi însemnat s-o rupă cu creştinismului şi s-o bage într-un harem, indiferent dacă era al lui sau al altuia, tot harem se numea. El care a căutat cu atâta vehemență să se apere, să spună, să dovedească că cele afirmate nu sunt adevărate, tocmai el să facă aşa ceva ? A adus acte, scrisori de recomandare, ateste că este creştin, şi atunci nu-i va face pe toți aceştia cari i le-au dat de râs ? Nu, nu este posibilil deocamdată aşa ceva, ce bucurie pe duşmanii săi, ce vor jubila şi atunci totul va fi pierdut definitiv, va fi un mic servitor al împăratului tuturor Ottomanilor. ªi pedeasupra ar fi trebuit să renunțe definitiv la Elena, ceeace nu voia, mai speră încă, se mai poate face ceva, poate se întâmplă o minune, poate, cine ştie. Toate aceste gânduri îi vin în timp ce Iusuf caută să-i explice ce bine este pentru cei care trec la islamism. Nu-l condamnă pentru asta, din contra, consideră că în ceeace îl priveşte a făcut bine, a reuşit să se ridice, să fie bogat, să ducă o viață îndestulată, cu viitorul asigurat. Dar Bogdan nu este un credincios în adevăratul înțeles al cuvântului, a fost botezat ortodox, conform tradițiilor familiei sale imperiale din partea mamei, care nici ea nu l-a crescut prea bisericos. Ca copil mergeau câteodată duminicile la biserică în insula Rodos, dar numai pentru a face pe plac bătrânului prinț Paleologu.

Între timp Iusuf dispare pentru o vreme, lăsându-l singur în gândurile sale şi revine ținând în mână o bucată de hârtie îndoită în patru pe care o întinde lui Bogdan.
- ´´ Citeşte asta şi vei vedea dece nu am fost entuziasmat la propunerea ta de a încerca s-o scot pe Fatmé de acolo . . . citeşte şi vei înțelege multe . . . ´´ Bogdan ia hârtia, o desface vădit emoționat şi citeşte.
´´ Tatăl meu, am aflat cu oarecare bucurie că sunt fiica înălțimii voastre, ceeace m-a bucurat nespus de mult, dar când am aflat că v-ați lepădat de adevărata credință, căreia ei îmi dedic viața, te blestem să nu ai niciodată parte de o dragoste de copil, Elena ´´ Bogdan simte cum i se strânge inima în piept, nu din cauza conținutului scrisorii ci datorită faptului că este în posesia unor rânduri scrise de mâna ei. O citeşte a doua, apoi a treia oară şi în cele din urmă se uită la Iusuf bay care stă palid în fața sa.
- ´´ Ai văzut ce sunt în stare să facă aceste femei care se numesc călugărițe . . ? ´´ spune Iusuf, însă Bogdan nu-i răspunde, este prea emoționat. Nu vrea s-o condamne pe Elena pentru cele scrise tatălui ei, atâta timp cât cele două călugărițe au împins-o mai mult ca sigur s-o facă.
- ´´ Poate înălțimea voastră să-mi dea această scrisoare . . . ? ´´ Iusuf i-o dă, învitându-l în acelaş timp să viziteze grădinile palatului. Este tocmai perioada

când toate florile erau deschise. Bogdan este încântat, n-a mai văzut aşa ceva frumos, este parcă mulțumit şi în permanență simte suflul fetei peste tot. Pe aici s-a jucat de copilă şi pe aici alerga după gâzele şi fluturii care culegeau polenul florilor.
- ´´ Puteți să-mi arătați locul de unde ați plecat pe mare cu Fatmé în Egipt unde a fost răpită de corsari ? ´´ cere Bogdan şi dorința îi este împlinită. Iusuf îl duce la un debarcader unde se clatină în valuri un mic vas cu pânze.
- ´´ De aici am plecat şi acesta este vasul . . ´´ Bogdan tresare, se propie de vas şi fără să-şi dea seama îl mângâie, ceeace îl emoționează şi pe Iusuf, nu şi-a închipuit că acest bărbat o iubeşte atât de mult pe fiica sa şi ca să-i facă plăcere în continuare îl duce înapoi în casă, și-i arată medalionul cu chipul fetei, acel după care Bogdan a recunoscut-o ca fiind cea de la mănăstire. Iusuf îi dăruieşte medalionul, vrând în felul acesta să compenseze neputiința lui de a face ceva pentru el. Bogdan pleacă mulțumit şi promite că va mai veni.

Întors acasă, îi povesteşte totul mumă-si şi se hotăreşte să plece cât mai urgent la Veneția ca să aibe o întrevedere cu maicile. Este ferm convins să aibe cu ele câteva momente de explicații, să le spună ce gândește, dar nu-i spune mumă-si ce are de gând, ci doar că pleacă la sora sa. Astfel peste alte două săptămâni debarcă iar la Venația. Merge mai întâi la Despina, care zace în pat şi care s-a bucurat mult văzându-l, apoi merge la prietenul său Antonio, căruia i se destăinueşte. Acesta îi promite ajutorul său şi chiar să-l însoțească la mănăstirea Corpus Domini. După ce obține de la sora sa o scrisoare către maica stareță, prin care îl deleagă pe fratele ei să trateze în locul ei, Bogdan merge a doua zi, împreună cu Antonio la mănăstire. Sunt primiți deîndată de maica stareță căreia îi înmânează scrisoarea Despinei şi suma de ajutor din partea familiilor Zane şi Memmeo, adusă de Antonio ca să aibe motiv de vizită.
- ´´ Am venit să vă aduc asta din partea tatălui meu . . . ´´ spune el întinzând punga cu bani. Maica stareță o ia surâzător.
- ´´ Mulțumește-i te rog din partea noastră . . ´´ dar maicile totuși simt că ceva nu este în regulă, că Despina nu a venit personal, aşa cum făcea mereu. Przența lui Bogdan le intrigă, simțind că o so se ducă iar vorba de Elena, care acuma este maica Deodata, ceeace le deranjează. Dar Bogdan nu le lasă să reflecteze prea mult şi le-o ia înainte.
- ´´ Rog să-mi fie cu iertare, dar doresc să ştiu dacă Elena . . ´´ stareți tresare, și îl întrerupe pe un ton destul de dur și enervat.
- ´´ Elena nu mai există . . . poate vreți să vorbiți de maica Deodata . . ? ´´ Acuma îl cuprinde pe Bogdan furia, de care până acuma deabea putu să se abțină, continuă totuşi să vorbească calm, ceeace necesită din partea lui un efort peste măsură.

- ´´ Aşi dori să ştiu dacă maica Deodata a scris aceste câteva rânduri către tatăl său adevărat . . bayul Iusuf . . ´´ şi întinde petecul de hârtie împăturit în patru. Stareța ia misiva, o citeşte liniştită, apoi surâde şi zice.
- ´´ Da . . dar de unde o aveți . . ? ´´
- ´´ Mi-a dat-o chiar tatăl fetei . . . este foarte mâhnit din cauza asta . . . cum este posobil ca o fiică să facă aşa ceva . . . să-şi blesteme tatăl, fiindcă este de altă religie decât cea a ei . . . este ceva nepoliticos şi nu cred că Elena să fie chiar atât de nepoliticoasă . . şi pedesupra foarte puțin creştin´´ la urmă vorbeşte din ce în ce mai apăsat. Lui Antonio îi este frică de o ieşire. Îl apucă cu mâna de cot şi-l strânge ca să se liniştească. Stareța nu mai insistă, se ridică ofensată, sună o soră novice și spune.
- ´´ Condu pe înălțimile lor la ieşire . . . să ne fie cu iertare . . ´´ şi pleacă fără să salute. Cei doi bărbați se privesc înmărmuriți, nu s-au aşteptat la aşa ceva, cu atât mai puțin cu acât este şi Antonio de față, dar el înțelege ambele părți şi nu se supără pe nimeni. Novicea care îi conduce este o fetiță nu prea atractivă, un fel de țărăncuță care serveşte maicile. Bogdan nu salută şi iese primul urmat de Antonio. La poartă novicea se opreşte, se închină de două ori, se uită în jur şi întinde lui Bogdan o hârtie boțită pe care o ținuse până acuma strâns în pumn. Bogdan o ia și fata fuge înfricoșată. Antonio este forte curios să afle ce este. Amândoi se urcă repede în gondolă şi la lumina unei lumânări desface Bogdan hârtia. În acelaş moment simte cum se clatină totul sub el. Înăuntru este o şuviță de păr blond şi câteva rânduri. ´´ Uită-mă, acest păr este din cel adus jertfă la altar de Elena ta, maica Deodata ´´ Simte un gol în stomac, sângele i se urcă la cap şi se clatină. Antonio ia petecul de hârtie și citește. Este și el emoționat la culme, este martorul unor suferințe sufleteşti cumplite. Deci şi fata îl iubeşte; gândul acesta îl înebuneşte, o revoltă cumplită îl cuprinde şi pe el. Cei doi se despart, Bogdan merge acasă şi fără să spună un cuvânt îşi face bagajele şi pleacă spre port unde a doua zi se suie pe un vas, ca peste două zile să ajungă din nou la Constantinopole. Este ferm hotărât să nu mai vină în acest oraş în care a suferit atâta. Numai lui Antonio i-a scris un bilețel prin care îşi ia rămas bun pentru totdeauna. Această ultimă lovitură a soartei îi schimbă cu totul mersul vieții. În fond o problemă atât de simplă la prima vedere, dar atât de încurcată în realitate. S-a cheltuit mai multă energie decât s-ar fi cheltuit pentru suirea sa pe tron şi pedeasupra fără nici un rezultat.

Capitolul 8

Paşa Ahmed cu trei cozi

Întors la Constantinopole Bogdan este hotărât să lupte cot la cot cu mumă-sa pentru realizarea planuuli de a se vedea suit pe unul din tronurile de dincolo de Dunăre. Va face fel de fel de plângeri, va arăta cine este, va merge în toate părțile, se va împrumuta la cămătari, cum a făcut şi tat-su, fiind convins că nu se poate ca până la urmă să nu reauşească într-un fel. Din păcate însă Nicola nu mai poate şi observă că mama lui nici ea nu mai are vigoarea dinainte, este slăbită, mai puțin insistentă, punând în ultimul timp mai mult accent pe comoditate decât pe luptă aprigă. Cum, până acuma el nu a întrebat-o niciodată ce s-a mai întreprins în privința asta, este el acuma cel ce pistonează zilnic cu mii de întrebări. Vrea să ştie totul, unde s-a întervenit, ce şanse s-au arătat, ce s-a mai făcut, ce răspunsuri au venit şi multe, multe altele la care ea îi răspunde cu asiduitate, fericită că în fine a prins gust de acest fel de a lupta pentru obținerea a ceva. De multe ori merge şi la Iusuf bay, care însă nu mai are nici un motiv să-l ajute. După ofensa ce i s-a adus de fiica sa nu mai vrea să știe nimica de ea și Bogdan știe asta. Îi promite în treacăt că va face tot posibilul de a înterveni peste tot pentru a găsi o modalitate de a căpăta tronul, dar acuma o face pe jumătate gură, numai aşa ca să nu dea impresia că renunță cu totul. ªi Omer aga este amabil cu el, dar atâta tot, o simplă amabilitate nu duce la nimica. Când este vorba de intervenții dă înapoi şi în ultimul timp nici măcar nu mai voieşte să-l mai primească. Lupta nouă pe care a început-o la maturizat, îl face să gândească mai practic; își dă încet seama că nu reprezintă nimica, că nu este nimeni şi că de fapt trăieşte pe spinarea mamei sale şi a lui Nicola; adevărat că nu i s-a reproşat niciodată asta, însă o simte şi îi este ruşine. Dar timpul trece, scena politică a lumii în această parte a Europei se schimbă cu mare repeziciune, Toate aceste evenimente care au loc nu aici la Constantinopole ci însuşi pe teritoriul țărilor la care râvneşte Bogdan, fac ca orice intervenție să fie zadarnică şi tocmai acuma moare şi Nicola, spre marea disperare a lui Bogdan, dar mai ales a mumă-si care pierde în el pe cel care o susținea în tot ceeace făcu, atât moral cât şi material, ce este drept cu ceeace a reuşit să-şi pună deoparte pe când a fost cu Iancu în Moldova, dar se pare că a făcut-o nu pentru el, ci pentru cea care îi era dragă încă din timpurile tinereții de la Rodos, unde el fiind

un om oarecare din popor nu a avut acces la palatul Paleologilor şi mai puțin la inima Mariei. I se face o înmormântare frumoasă la care au venit toți foştii prieteni şi cunoştiințele din insula Rodos de unde era originar. Maria a plâns mult, dar scurt timp după asta îi revin ambițiile de mărire ale fiului ei şi prin el şi ale ei.
- ´´ Să luptăm din toate puterile pentru a căpăta acel tron care ți se cuvine . . . să mergem peste tot . . a trecut atâta vreme şi noi tot aici suntem . . . ´´ spune ea în permanență, dar Bogdan s-a dovedit totuşi neîndemânatec, cu toată voința de a merge înainte, nu ştie prea bine unde să meargă, ce să facă, fiind încă novice în treburile acestea. Dar mumă-sa şi-a pierdut şi ea vlaga şi constată că, cu toate frământările, treaba mergea din ce în ce mai prost, oamenii nu vor să-i mai ajute fiindcă au apărut alții cu puteri mult mai mari şi mai ales cu mult mai mult zăngănit de galbeni, care mişună prin coridoarele palatului imperial. Până şi resursele Mariei se împuținează şi după moartea lui Nicola nu mai există sursa de reînoire, parte din averea sa fiind reclamată de rudele lui din insulă.

Mihai al Valahiei, duşmanul lui Bogdan, este puternic, stăpâneşte şi Moldova de unde îl gonise pe Ieremia Movilă. Cu toate acestea situația lui a devenit destul de precară, a fi stăpân peste un teritoriu atât de vast necesită mult spirit de organizare, dar mai ales putere militară şi ce este mai important aliați sinceri, ori trădători şi invidioşi s-au găsit peste tot şi în toate timpurile. Din Transilvania sosesc veşti că Basta se pregăteşte să-l înlăture, cu toate că oficial la cererea împăratului se împăcase cu el. Turcii deocamdată nu se mişcă, sunt în expectativă, să vadă ce va urma. Față de dezbinarea celor care şi-au pus în gând să-i alunge din Europe ei jubilează. ªtiu că aliații nu pot face nimica din cauza deselor certuri de prioritate a conducătorilor armatelor, fiecare dorind ca lui să-i revină meritul de a fi învis pe turci, ceeace nu era în nici un caz în favoarea lor, din contra, a grăbit sfârşitul perioadei pline de vitejie a lui Mihai vodă al Valahiei, domn peste cele trei teritorii româneşti, ca la începutul lui august 1601 să fie asasinat din ordinul lui Basta. Bogdan şi Maria au crezut că acuma a sosit momentul şi începură să fugă peste tot, dar toate uşile le-au rămas închise, nu mai putea face nimica, nimeni nu-i mai cunoaşte. Nimica din speranțele lor nu s-a realizat, cer în repetate rânduri ajutorul lui Lala Muhammad, dar degeaba, nici măcar nu li se răspunde. ªi în una din zile, casa lor este înconjurată de ieniceri, Bogdan cu mumă-sa fug printr-o subterană şi se refugiază din nou la ambasada Veneției unde sunt primiți bine, acordându-le azil. De aici însă sunt nevoiți să plece la altă ambasadă şi în cele din urmă la Iusuf bay, care îi primeşte, dar le atrage atenția că prea mult nu va putea să-i țină. Perioada cât stă aici este pentru Bogdan foarte frumoasă. Ca să i se facă plăcere i se dă camera în care a locuit micuța Fatmé, alias Elena şi acuma maica Deodata. Îi simte parcă parfumul, îi aude paşii de copil şi o nostanligie cumplită îl

cuprinde. Este atât de tulburat încât simte că înebuneşte, ca apoi să-l cuprindă la urmă o tristețe cumplită.

Maria consideră că deocamdată nu mai este nimica de făcut, şi-şi face la repezeală bagajele. Vrea să plece din aceste locuri inospitaliere, pe care odată le-a iubit totuşi. Aşa cum Veneția i-a devenit fiului ei nesuferită din cauza poveştii cu Elena, aşa simte ea acuma pentru Constantinopole. Vrea să întreprindă din nou călătorii prin curțile Europei, unde să ceară sprijinul lor, prin scrisori de recomandare, aşa cum s-a mai făcut, bunăoară de către Petru Cercel. Aici în capitala imperiului ottoman nu mai poate lupta, este singură, l-a pierdut pe Nicola și nici nu mai are vlaga s-o facă. ªi apoi pericolele s-au înmulțit, duşmanii lor circulă peste tot, se azvârlă sume uriaşe de care ea nu putea dispune nici pe dedeparte. Familia Novileştilor este foarte puternică şi nu se putea măsura cu ei, aveau acces direct la sultan. Este pericol ca Bogdan să fie ucis. Este deci mai bine să plece şi spre sfârşitul anului 1601, Maria şi Bogdan ajung din nou la Veneția. Cu toate că nu mai voiră să pună piciorul acolo, Bogdan este totuşi mulțumit că va putea să vadă Mănăstirea Corpus Domini măcar de afară. Maica Deodara devenise o călugăriță obișnuită, dar nu avea voie să iasă și nici să meargă la biserica San Marco. Prin preajmă mai circulă din când în când ducele Sforța, care nici el nu a renunțat la ea şi până în cele din urmă i-a părut rău că prin intervențiile sale fata fu mai repede făcută călugăriță. ªtia că Bogdan umblă la Constantinopole la Iufus bay dar fără rezultat. Însă singura dragoste curată a Elenei a fost Bogdan, pe duce nu l-a văzut decât de două sau trei ori şi nu-i plăcu. Aflase de sforile care s-au tras şi se rugă ca ele să nu aibe efect, părându-i bine că s-a călugărit. Dealtfel, chiar dacă Bogdan ar fi avut succes la scoaterea ei din mănăstire, totuşi la urmă trebuia cerută şi voia ei, ori ea n-ar fi dat-o, îi era teamă de o viață printre musulmani, unde femeia este considerată numai obiect de plăceri, ceeace a speriat-o mai mult. Aceste veşti le-a aflat Bogdan de la prietenul său Antonio. Merge cu el de câteva ori spre zidurile mănăstirii şi le contemplează. Se uită în sus şi privi micile ferestruici ale chiliilor, iar gândul îi zboară în una din ele în care se află maica Deodata, unde se ofileşte frumoasa Fatmé, botezată creştineşte Elena.

Dar din păcate timpul trece şi trebuiră să plece. Maria strânge toată averea care i-a mai rămas laolaltă, îl ia pe Bogdan şi pornesc să cutreere Europa acestui secol. Poate că va putea găsi pe undeva înțelegere, regi sau împărați cari ar putea pune câte o vorbă bună pe lângă sultan. Se îmbarcă deci pe un vas şi pornesc spre Marsilia de unde traversează cu poştilioane întreaga Franță până la Marea Mânecii şi cu un vas mai departe la Londra. Aici se instlează la un hotel elegant unde închiriază un apartament întreg, ceva de rangul lor. Obrazul de prinț se ține. Se întitulează prinți şi începură să tatoneze terenul, Maria speră să fie primită de

regina Elisabeta, dar nu reuşesc mare lucru, doar un răspuns negativ la toate cererile lor, fiind sfătuiți să depună cereri în scris, ceeace Maria şi face. Depune la cancelaria palatului regal un memoriu amplu în care explică situația fiului ei şi cere favoarea ca să se intervină pe lângă sultan pentru a i se dea un tron domnesc care i se cuvine de drept. După aşteptarea de o lună, văzând că nu primesc nici un răspuns pleacă în Saxonia, apoi în Flandra, unde deasemenea depun cereri în scris fiindcă nu putură obține audiențe. În cele din urmă ajung la Lemberg la cele două fete ale Mariei, căsătorite cu nobili poloni, unde nu mai fuseseră de mult. Aici pun la punct socotelile rămase în mâna unui curator şi se hotăresc să meargă din nou la Veneția, însă boala Mariei îi opreşte pentru un timp aici. Bogdan nu cunoaşte pe nimeni şi nobilii de aici îi sunt cu totul străini. Frecventează numai casele surorilor sale, pe care nu prea le cunoştea. În vara următoare Maria îşi revine şi pleacă cu Bogdan la Veneția, la Constantinopole şi în cele din urmă iar la Lemberg. Iar după o şedere mai îndelungată aici se duc la electorul de Brandenburg, în anul 1607 şi în anul 1608 din nou la curtea engleză unde domneşte acuma Iacob. Dar nicăieri nu obține ceva. Maria este acuma o femeie bătrână, descurajată, călătorită în lung şi în lat prin toată Europa ceeace o macină. Bogdan ajunge şi el un bărbat în toată puterea cuvântului, la aproape patruzeci de ani, holtei, cu gânduri care îi zboară veşnic înapoi la Veneția, îndărătul zidurilor mănăstirii Corpus Domini. Nici timpul nu a putut să-i şteargă din fața ochilor chipul tinerei fete pe nume Elena. Nu a mai văzut-o de foarte mulți ani, maica Honorina a murit cu ani în urmă, iar noua stareță nu ştie prea bine ce se întâmplase cu maica Deodata. Dar, înapoi la Lemberg Maria se îmbolnăveşte şi cade pentru totdeauna la pat, ca spre sfârşitul anului 1610 să închidă ochii, spre marea disperare a lui Bogdan. După ce o înmormântează, îşi face din nou bagajele. Nu poate sta în acest oraş rece, fără nici o perspectivă în viitor. Nu mai are pe nimeni care să-l susțină, să-l împingă de la spate, să-l sfătuiască şi să lupte pentru el. Nu mai râvneşte la nici un scaun domnesc, iar pe de altă parte, ce mai putea spera de la Elena după atâția ani ? Nu, nu mai este nimica posibil. Pleacă deci la Veneția după ce lichidează totul la Lemberg şi stă un an întreg la sora sa Despina, care îmbătrânise şi era bolnavă.

Bogdan are acuma părul argintiu cu toate că nu este încă bătrân, din cauza zbuciumului prin care trecuse. Îşi revede prietenul Antonio care devenise între timp patrician consilier în locul tatălui său, retras şi bătrân. Cei doi prieteni discută de multe ori despre Elena. Află astfel că se trecuse, că viața aspră de la mănăstire a lăsat urme adânci pe obrazul ei, că devenise una din principalele maici ale mănăstirii, că celelalte călugărițe care au contribuit la nenorocirea ei nu mai există, că în fine totul este uitat, că ducele Sforța se căsătorise cu una din clasa sa socială, cu care are mai mulți copii. ªi deodată, în una din zile, îi vine ideea pe cât

de năstruşnică pe atât de îndrăzneață. Cere surorii sale să-l însoțească la mănăstire. Despina acceptă cu plăcere, fiindcă promise cu ani în urmă mumă-si, ca după moartea ei să-l ia pe Bogdan sub protecția ei, să-i țină locul, ceeace şi face. Este o duminecă, mai întâi se duc la slujbă la bserica mănăstirii, Bogdan priveşte toate maicile pe rând dar nu poate distinge pe niciuna ca fiind maica Deodata. După slujbă sunt învitați în cancelarie, unde îi întâmpină o soră novice care îi pofteşte să şadă. După o aşteptare destul de lungă îşi face apariția mai întâi maica stareță care le urează bun sosit, apoi după câteva minute intră o altă maică cu fața încă destul de tânără, puțin adusă de spate. Cu toate acestea se vede că nu este în vârstă, este numai apăsată din cauza vieții aspre de aici.
- ´´ Maica Deodata vă va da explicațiile pe care le doriți . . ´´ spune stareța, arătând spre cea tocmai venită. În acest moment Bogdan simte cum i se taie picioarele şi chilia se clatină parcă; are puterea să se sprijine de speteaza scaunului. Deodata, care până acuma nu s-a uitat la el obsearvă paloarea sa şi privindu-l mai atent rămâne ca țintuită locului. Se face o tăcere deplină, maica stareță nu ştie ce se petrece, Bogdan începe să tremure, iar Despina ghici imediat ce s-a întâmplat. Situația trebuie salvată. Pedeasupra începe şi maica Deodata să se bâlbâie, se clatină şi cade leşinată. Bogdan se repede, o susține şi o aşează pe un scaun. Maica stareță îl îndepărtează.
- ´´ Iertați vă rog acest incident, dar nu are nimica . . . munceşte mult şi este slăbită . . nu face nimica . . ´´ Bogdan este alb ca varul, stă lângă cea leşinată şi involuntar îi ia mâna într-a lui. Este pentru prima oară după atâta amar de vreme că poate avea cu ea contact direct, piele la piele. Despina observă şi-l trage spre ea, în aşa fel ca stareța să nu bănuiască ceve. Apoi sunt chemate alte maici care o iau pe maica Deodata s-o ducă în chilia ei. Bogdan are un gest instinctiv, vrând s-o urmeze, dar tot Despina îl ia de mână şi-l trage spre ieşire. În felul acesta incidentul se termină cu bine. Nimeni în afară de Bogdan, Deodata şi Despina nu a ştiut vreodată ce s-a petrecut cu adevărat.

Revenit acasă Bogdan fu câteva săptămâni bolnav sufleteşte, o febră puternică l-a cuprins. Revenit, se hotăreşte dedata asta să plece pentru totdeauna de la Venația. Subit însă s-a îmbolnăvit şi Despina, iar peste căteva luni moare de o boală necunoscută pe atunci, cu febră mare, malaria. Nemai având pe nimeni şi neconsolat îşi face bagajele şi pleacă la Constantinopole unde se hotăreşte să facă ceeace au făcut atâția alții în disperare de cauză.

În una din zile, pe când trece alaiul sultanului Ahmed I pe străzile Constantinopolului, mergând spre Eski Sarai, Bogdan se aruncă la picioarele acestuia cerând să fie turcit. Gestul fu bine privit şi trecut la mahomedanism în marea moschee, unde odinoară participau strămoşii săi Împărați Bizantini la

slujbele religioase în fosta catedrală Sf.Sofia, rebotezat Ahmed, pus să calce în picioare crucea creştină şi numit paşă de Pristina, unde stă peste doi ani, apoi numit paşă de Brussa unde rămâne până la sfârşitul vieții sale, în jurul anului 1630, bătrân, fără copii, având în permanență dorința de a stăpâni una din țările de dincolo de Dunăre, ca paşă cu trei cozi. Bătrânețile şi le petrece cu un turban pe cap pe care nu l-a iubit, într-un palat care îi era respingător, în jurul unui harem de femei față de care nu simțea nimica, şi toate acestea fiindcă şi-a vândut sufletul pentru un blid de linte. O tempora, o mores.

Sfârşit